

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova

**RAPORT DE REFERENȚIERE A CADRULUI
NAȚIONAL AL CALIFICĂRILOR LA CADRUL
EUROPEAN AL CALIFICĂRILOR PENTRU ÎNVĂȚAREA
PE TOT PARCURSUL VIEȚII ȘI DE
AUTO-CERTIFICARE LA CADRUL CALIFICĂRILOR
DIN SPAȚIUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR**

PRIMUL RAPORT DE REFERINȚĂ

2026

Procesul de elaborare a **Raportului de referențiere a Cadrului Național al Calificărilor la Cadrul European al Calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și de auto-certificare la Cadrul Calificărilor din Spațiul Învățământului Superior** a fost coordonat de **Galina RUSU**, Secretar General al Ministerului Educației și Cercetării.

Activitatea s-a desfășurat cu asistența metodologică a Direcției Cadrul Național al Calificărilor a Ministerului Educației și Cercetării care acționează în calitate de Punct Național de Coordonare pentru EQF.

Grupul de lucru: Rusu Galina, Gherștega Tatiana, Condruș Viorica, Elenciuc Daniela, Moldovan-Batrînac Viorelia, Gherganova Anna, Dandara Otilia, Boșcaneanu Marcel, Adauji Stela, Melnic Victoria, Godoroja Ion, Gînju Stela, Tutunaru Irina, Poștan Liliana, Ceban Andrei, Balan Stela, Malanici Elena, Vartic Aurelia

Coordonarea procesului de consultare: Gherștega Tatiana, Condruș Viorica, Vartic Aurelia

Consultarea națională

Raportul de Referențiere a fost supus unui proces amplu de consultare națională, coordonat de MEC și de Punctul Național de Coordonare pentru EQF. Proiectul Raportului a fost publicat pe [Prima | Particip.gov.md](https://prima.gov.md/particip) în două etape între 15 octombrie și 15 noiembrie 2025. Trei consultări regionale (Bălți, Cahul, Soroca) au reunit 127 de participanți din instituții de învățământ, autorități publice locale și mediul economic. O consultare la nivel național, cu participarea a 71 de reprezentanți ai instituțiilor de învățământ superior și ÎPT, a asigurat colectarea opiniilor la nivel de sistem. Raportul a fost examinat și susținut de Consiliul Național pentru Calificări (23 de membri), consolidând coerența metodologică și validarea națională.

Consultarea internațională

Raportul a beneficiat de o sesiune dedicată de consultanță internațională (peer-review), organizată cu sprijinul Fundației Europene pentru Formare (ETF), cu participarea experților din Lituania, Letonia și Croația, precum și a unui număr total de 44 de participanți, inclusiv membri ai grupului de lucru. Această consultanță externă a consolidat alinierea Raportului la principiile EQF și QF-EHEA și a contribuit la asigurarea conformității cu standardele europene și cu ghidurile de referențiere.

Experți internaționali:

- Lina Vaitkutė, Lituania
- Baiba Ramiņa, Latvia
- Mile Dželalija, Croatia

Acest raport a fost realizat cu sprijinul Proiectului „Învățământul superior din Moldova”, finanțat de Banca Mondială. Responsabilitatea pentru conținutul acestuia aparține exclusiv autorilor. Opiniile și punctele de vedere exprimate nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Băncii Mondiale.

Cuprins

Cuprins.....	2
Lista abrevierilor.....	7
Glosar de termeni.....	8
1. INTRODUCERE	12
1.1. Sumar executiv.....	12
1.2. Context istoric al dezvoltării Cadrului Național al Calificărilor.....	13
1.3. Cadrul european de cooperare și internaționalizarea sistemului educațional	15
1.4. Metodologia și procesul de elaborare a raportului.....	17
1.5. Cadrul normativ și instituțional pentru elaborarea raportului.....	19
1.6. Structura raportului	20
2. CONTEXTUL NAȚIONAL ȘI CADRUL DE POLITICI PENTRU CNC	21
2.1. Context general al mediului de implementare a CNC	21
2.2. Contextul general al sistemului de educație și formare profesională.....	26
2.3. Politici în domeniul educației, formării și ocupării forței de muncă	27
2.4. Cadrul normativ național de implementare a politicilor	33
2.5. Convergența politicilor naționale cu strategiile și inițiativele europene privind educația, competențele și calificările.....	35
2.6. Guvernanța sistemului educațional	37
3. SISTEMUL DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ.....	42
3.1. Prezentarea generală a sistemului național	42
3.2. Structura sistemului de educație și formare profesională	45
3.3. Învățământul general.....	49
3.3.1. Educația timpurie	53
3.3.2. Învățământul primar	54
3.3.3. Învățământul gimnazial	56
3.3.4. Învățământul liceal	58
3.4. Educația incluzivă și învățământul special	59
3.5. Învățământ extrașcolar	62
3.6. Învățământul profesional tehnic.....	63
3.7. Învățământul superior	71
3.7.1. Structura generală și organizarea învățământului superior	71
3.7.2. Indicatori-cheie ai sistemului de învățământ superior: instituții și populația de studenți	72
3.7.3. Condiții de acces, programe de studii și ECTS	73

3.7.4. Specificul programelor în învățământul superior	75
3.7.5. Evaluarea și certificarea	77
3.7.6. Asigurarea calității în învățământul superior.....	79
3.7.7. Cercetare, dezvoltare și inovare	80
3.7.8. Internaționalizarea universităților.....	80
3.7.9. Trasee educaționale și relația cu CNC.....	81
3.8. Învățământul artistic.....	81
3.9. Învățământ sportiv, teologic și militar.....	83
3.10. Profesiile reglementate și integrarea acestora în CNC.....	86
3.11. Învățarea pe tot parcursul vieții.....	87
3.11.1. Cadrul general al învățării pe tot parcursul vieții	87
3.11.2. Educația adulților.....	88
3.11.3. Calificări parțiale (microcalificări).....	95
4. CADRUL NAȚIONAL AL CALIFICĂRILOR (CNC)	99
4.1. Fazele de dezvoltare a CNC conform criteriilor europene	99
4.2. Cadrul normativ și instituțional.....	102
4.2.1. Cadrul normativ general	102
4.2.2. Cadrul normativ complementar	104
4.2.3. Instituții și structuri responsabile	105
4.2.4. Rețele și structuri europene și internaționale	106
4.3. Obiectivele și funcțiile CNC	107
4.3.1. Principiile CNC	108
4.3.2. Funcțiile CNC.....	108
4.4. Structura CNC: nivelurile, rezultate ale învățării și descriptorii de nivel.....	109
4.4.1. Structura CNC	109
4.4.2. Niveluri și descriptori.....	109
4.4.3. Rezultatele învățării.....	111
4.4.4. Cadrele Calificărilor Sectoriale (CCS).....	114
4.5. Tipuri de calificări și standarde de calificare în CNC	117
4.5.1. Tipologia calificărilor	117
4.5.2. Standardul de calificare	121
4.6. Promovarea incluziunii sociale în CNC.....	126
4.7. Evaluarea în vederea atribuirii calificării și certificarea	127
4.7.1. Evaluarea rezultatelor învățării	127

4.7.2. Certificarea calificărilor	128
4.8. Recunoașterea calificărilor obținute în străinătate. Mobilitatea academică și profesională	130
4.8.1. Recunoașterea calificărilor obținute în străinătate	130
4.8.2. Mobilitatea academică și profesională	133
4.8.3. Recunoașterea automată a calificărilor.....	134
4.9. Recunoașterea învățării anterioare și validarea rezultatelor învățării nonformale și informale	135
4.9.1. Validarea competențelor dobândite în contexte nonformale și informale	137
4.10. Instrumente digitale de transparență și recunoaștere a calificărilor	141
4.10.1. Sisteme informaționale educaționale naționale	141
4.10.2. Registrul Național al Calificărilor	142
4.10.3. Interoperabilitatea RNC cu instrumente europene	144
4.11. Mecanisme de asigurare a calității	145
4.11.1. Asigurarea calității calificărilor	146
4.11.2. Asigurarea calității în învățământul general	148
4.11.3. Asigurarea calității în învățământul profesional tehnic și alinierea la EQAVET	149
4.11.4. Asigurarea calității în învățământul superior și alinierea cu ESG	151
4.12. Dimensiunea internațională a CNC.....	154
5. REFERENȚIEREA CNC CU EQF ȘI AUTO-CERTIFICAREA CNC ÎN RAPORT CU QF-EHEA..	156
5.1. Obiectivele procesului de referențiere și auto-certificare	156
5.2. Metodologia procesului de referențiere și de auto-certificare	157
6. ANALIZA ALINIERII CNC LA CRITERIILE DE REFERENȚIERE ALE EQF	158
Criteriul 1	160
Criteriul 2.....	166
Criteriul 3.....	171
Criteriul 4.....	183
Criteriul 5.....	191
Criteriul 6.....	200
Criteriul 7.....	201
Criteriul 8.....	208
Criteriul 9.....	209
Criteriul 10.....	209
7. AUTO-CERTIFICAREA COMPATIBILITĂȚII CNC ÎN RAPORT CU QF-EHEA	209
7.1. Cadrul general al procesului de auto-certificare	210
7.2. Cadrul normativ și metodologic.....	212

7.3. Criterii și proceduri de auto-certificare a compatibilității CNC în raport cu QF-EHEA	214
8. ASPECTE TRANSVERSALE ALE PROCESULUI DE REFERENȚIERE ȘI AUTO-CERTIFICARE	241
8.1. Asigurarea calității în procesul de referențiere și de auto-certificare.....	241
8.2. Implicarea actorilor relevanți și procesul de consultare.....	243
8.3. Provocări și lecții învățate.....	245
9. PERSPECTIVE DE DEZVOLTARE A CNC.....	246
9.1. Acțiuni planificate pentru dezvoltarea și operaționalizarea CNC	246
9.2. Monitorizare și evaluare.....	247
ANEXE.....	249
Anexa 1. Scrisoarea de aprobare a Raportului de progres al ANACEC de către ENQA	249
Anexa 2. Finalitățile învățământului primar	250
Anexa 3. Domeniile competențelor-cheie și transpunerea acestora în rezultatele învățării în învățământul gimnazial.....	251
Anexa 4. Domeniile competențelor-cheie și transpunerea acestora în rezultatele învățării în învățământului liceal.....	252
Anexa 5. Ordin de actualizare a programelor de nivel 4 ISCED/4 CNC	253
Anexa 6. Modelul Certificatului de competență profesională, aprobat prin Ordinul 190/2025	255
Anexa 7. Structura accesului, evaluării și certificării în cadrul programelor de formare profesională inițială și continuă a adulților	258
Anexa 8 Lista centrelor de formare continuă acreditate	261
Anexa 9 Model de program de calificare parțială (microcalificare).....	263
Anexa 10. Model de microcertificat și Suplimentul descriptiv al certificatului de competență profesională (Microcertificat).....	264
Anexa 11. Cadrul Național al Calificărilor	267
Anexa 12. Tipuri de calificări pe niveluri CNC.....	270
Anexa 13. Date cu privire la actele de studii ale cetățenilor străini recunoscute de către instituțiile de învățământ superior în vederea accesului la programe de studii superioare în Republica Moldova.....	275
Anexa 14. Recunoașterea și echivalarea actelor de studii și calificărilor obținute peste hotare de cetățenii Republicii Moldova în scopul angajării pe piața muncii	276
Anexa 15. Evaluarea externă a calității în perioada 2019–2024, prezentată de ANACEC	277
Anexa 16. Documente de referință pentru raportul de referențiere CNC-EQF și auto-certificare QF-EHEA	278
Anexa 17. MATRICEA părților relevante implicate în procesul de referențiere a CNC la EQF și de auto-certificare a CNC în raport cu QF-EHEA, conform Ordinului MEC, nr. 944/2024.....	280
Anexa 18. Instituțiile și organismele naționale implicate în dezvoltarea și administrarea procesului de referențiere a CNC	284

Anexa 19 Matricea de corelare a nivelurilor CNC și EQF	286
Anexa 20. Declarația ANACEC privind conformitatea cu ESG (2015) și susținerea procesului de referențiere la EQF și auto-certificare a compatibilității cu QF-EHEA.	291
Anexa 21. Declarația Ministrului Educației și Cercetării	293
Anexa 22. Declarația Punctului Național de Coordonare pentru Cadrul European al Calificărilor	294
Anexa 23 Decizia Consiliului Național pentru Calificări	295

Lista abrevierilor

Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare - ANACEC
Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare - ANCD
Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare - ANCE
Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă - ANOFM
Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova – BNS
Cadrul European al Calificărilor - EQF
Cadrele Calificărilor Sectoriale - CCS
Cadrul Calificărilor pentru Spațiul European al Învățământului Superior - QF-EHEA
Cadrul Național al Calificărilor - CNC
Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova - CCI
Centrul Tehnologiilor Informaționale și Comunicaționale în Educație - CTICE
Clasificarea Internațională Standard a Educației - ISCED
Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova - CORM
Comitetele sectoriale pentru formare profesională - CSFP
Sistemul european de transfer și acumulare a creditelor - ECTS
Sistemul Informațional de Management al Învățământului Superior - HEMIS
Învățarea pe tot parcursul vieții - LLL
Învățământ Profesional Tehnic - ÎPT
Fundația Europeană de Formare - ETF
Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova - MEC
Ministerul Sănătății al Republicii Moldova – MS
Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova - MLSP
Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior - EQAR
Registrul Național al Calificărilor – RNC
Spațiului European al Învățământului Superior – EHEA
Clasificarea europeană a aptitudinilor, competențelor, calificărilor și ocupațiilor – ESCO
Sistem Informațional de Management în Educație – SIME
Validarea învățării nonformale și informale - VNFIL

Glosar de termeni

aptitudine – capacitatea de a aplica cunoștințe și de a utiliza metode, procedee, procese, tehnologii pentru a îndeplini sarcini și a rezolva probleme. În contextul EQF, aptitudinile sunt descrise ca fiind cognitive, implicând utilizarea gândirii logice, intuitive și creative sau practice, implicând dexteritate manuală și utilizarea de metode, materiale, unelte și instrumente;

Cadru Național al Calificărilor – instrument pentru clasificarea calificărilor în conformitate cu un set de criterii care corespund unor niveluri specifice de învățare atinse, al cărui scop este integrarea și coordonarea subsistemelor naționale ale calificărilor și îmbunătățirea transparenței, accesului, progresului și calității calificărilor în raport cu piața muncii și cu societatea civilă;

calificare – rezultat al unui proces de evaluare și validare, obținut în momentul în care o autoritate competentă stabilește că o persoană a dobândit rezultate ale învățării corespunzătoare unor standarde;

calificare internațională – calificare acordată de către un organism internațional, legal constituit (asociație, organizație, sector sau companie), sau de un organism național, acționând în numele unui organism internațional, care este utilizată în, cel puțin, două țări și care include rezultate ale învățării, evaluate prin trimitere la standardele stabilite de către un organism internațional;

certificare - proces de validare formală, în urma unei proceduri standard de evaluare, a rezultatelor învățării în contextul educației formale, nonformale și informale.

competență – capacitatea dovedită de a utiliza cunoștințe, aptitudini și abilități personale, sociale și/sau metodologice în situații de muncă sau de studiu și pentru dezvoltarea profesională și personală;

credit de studii – confirmarea faptului că o parte a unei calificări, constând într-un set coerent de rezultate ale învățării, a fost evaluată și validată de o autoritate competentă în conformitate cu un standard convenit. Creditul de studii exprimă volumul de studii bazate pe rezultatele învățării definite și volumul de muncă asociat acestora;

cunoștințe – rezultatul asimilării de informații prin învățare. Cunoștințele reprezintă ansamblul de fapte, principii, teorii și practici legate de un anumit domeniu de muncă sau de studiu. În contextul EQF, cunoștințele sunt descrise ca fiind teoretice și/sau faptice;

educație formală - ansamblul acțiunilor didactice și pedagogice proiectate instituțional prin structuri organizate sistemic, pe niveluri și cicluri de studii, în cadrul unui proces de instruire realizat cu rigurozitate, în timp și spațiu;

educație informală - formă experiențială de învățare, desfășurată în afara sistemului de învățământ formal, care reprezintă rezultatul unor activități zilnice legate de muncă, mediul familial, timpul liber și care nu este organizată sau structurată din punctul de vedere al obiectivelor, duratei ori sprijinului pentru învățare. De regulă, educația informală nu este certificată, dar poate fi evaluată pentru recunoașterea și validarea competențelor în vederea accelerării progresului educațional și/sau profesional

educație nonformală – formă instituționalizată, bazată pe o proiectare curriculară, realizată prin intermediul unor activități opționale. Educația nonformală reprezintă o formă complementară, o alternativă și/sau o completare a educației formale în cadrul procesului de învățare pe tot parcursul vieții a persoanelor. Educația nonformală este o activitate voluntară de învățare și nu conduce în mod automat la certificarea competențelor dobândite;

formare continuă – componentă a învățării pe tot parcursul vieții, ulterioară și complementară pregătirii inițiale, realizată pe baza unor programe de durată variabilă, care are ca scop completarea, aprofundarea sau actualizarea cunoștințelor, aptitudinilor și/sau competențelor dobândite în timpul formării anterioare;

învățare anterioară – experiențe, cunoștințe, abilități, atitudini și competențe pe care o persoană le-a dobândit ca rezultat al învățării formale, nonformale sau informale și care sunt evaluate prin raportare la un anumit set de norme, obiective sau rezultate ale învățării dobândite înainte de solicitarea validării;

*microcalificare sau calificare parțială*¹ – set de rezultate ale învățării, obținute în cadrul unui modul/program scurt, certificate oficial conform standardelor unice de calificare și asigurare a calității, pentru un anumit nivel al Cadrului național al calificărilor. Microcalificarea/calificarea parțială care autonom nu satisface condițiile depline pentru acces în câmpul muncii și/sau continuarea studiilor poate fi îmbinată cu o calificare completă pentru activitate profesională sau poate fi combinată cu mai multe părți de calificări, pentru obținerea unei calificări complete, conform unui standard de calificare, cu eliberarea unui certificat de competență profesională (microcertificat);

micro-certificat – înregistrarea rezultatelor învățării pe care un cursant le-a dobândit în urma unui volum redus de învățare. Aceste rezultate ale învățării au fost evaluate în raport cu standarde transparente și clar definite.

modul de studii – o unitate a programului de educație și formare care poate fi realizată autonom sau ca parte a acestuia și poate avea ca rezultat una sau mai multe unități de competențe; un modul poate fi certificat independent, în cazul când acesta asigură dezvoltarea de competențe pentru exercitarea unei activități profesionale distincte, definite în standardul de calificare, sau ca o componentă a programului care nu poate fi certificată independent;

nomenclator – instrument oficial de clasificare, aprobat prin hotărâri ale Guvernului, care organizează calificările pe domenii de educație și formare, specializări, programe de studii și calificări asociate, corespunzătoare diferitor niveluri ale CNC. Nomenclatoarele sunt structurate în conformitate cu clasificările naționale și internaționale și reflectă necesitățile/cerințele pieței muncii privind calificările actuale sau viitoare, constituind baza oficială pentru organizarea ofertei educaționale și dezvoltarea calificărilor, susținute de stat.

permeabilitate – măsura în care cursanții pot trece în mod flexibil între diferite niveluri, sectoare și parcursuri de educație și formare, beneficiind de recunoașterea învățării anterioare și fără bariere nejustificate.

program de calificare parțială (programe de microcalificare) – programe care conduc la un set de rezultate ale învățării obținute prin intermediul unui modul sau program scurt, certificate oficial în conformitate cu standardele unice de calificare și asigurare a calității, raportate la un anumit nivel al CNC.

program modular – program de studii pentru obținerea unei calificări, proiectat ca o serie de module care pot fi combinate în diferite variante, având ca finalitate obținerea rezultatelor învățării specifice calificării respective;

program de studiu/program de formare profesională/program de formare continuă a adulților – totalitatea activităților de proiectare, organizare, conducere și realizare a predării, învățării, cercetării, creației artistice

¹ În legislația națională, termenii „calificare parțială” și „microcalificare” sunt utilizați interschimbabil pentru a desemna un set de rezultate ale învățării validate, dobândite prin intermediul unui program de scurtă durată. Termenul „microcredential” (microcertificat) se referă la certificarea formală a acestor rezultate ale învățării.

și evaluării care asigură formarea într-un domeniu ocupațional și academic în conformitate cu cadrul normativ în vigoare și conduce la obținerea unei calificări certificate de către un organism abilitat;

profesie reglementată – o activitate sau un ansamblu de activități profesionale al căror acces, exercitare, sau una din modalitățile de exercitare, este condiționată, direct sau indirect, în temeiul unor acte normative specifice, de deținerea anumitor calificări profesionale; utilizarea unui titlu profesional limitată prin acte cu putere de lege și acte administrative la titularii unei anumite calificări profesionale constituie în special o modalitate de exerciere profesională. Atunci când prima teză nu se aplică, o profesie menționată în teza a doua este considerată profesie reglementată;

recunoașterea rezultatelor învățării – procesul în urma căruia o autoritate competentă acordă un statut oficial rezultatelor învățării dobândite în diverse contexte, în vederea accesului la studii sau a încadrării în muncă;

responsabilitate și autonomie – capacitatea elevului/studentului/cursantului de a aplica în mod autonom și responsabil cunoștințele și aptitudinile sale;

rezultate ale învățării – enunțuri care se referă la ceea ce cunoaște, înțelege și este capabilă să facă o persoană la finalizarea unui proces de învățare și care sunt definite sub formă de cunoștințe, aptitudini, responsabilitate și autonomie;

sistem național al calificărilor – toate aspectele activității statului² legate de recunoașterea învățării și a altor mecanisme care asigură legătura educației și formării profesionale cu piața muncii și cu societatea civilă. Acesta include dezvoltarea și punerea în aplicare a acordurilor și a proceselor instituționale legate de asigurarea calității, de evaluare și de acordare a calificărilor. Un sistem național al calificărilor poate fi format din mai multe subsisteme și poate include un cadru național al calificărilor;

sistem de credite de studii – instrument transparent de facilitare a recunoașterii unuia sau mai multor credite. Sistemul poate cuprinde, printre altele, echivalențe, derogări, unități/module care pot fi acumulate și transferate, o autonomie a furnizorilor care pot individualiza parcursurile de învățare, precum și validarea învățării nonformale și informale;

standard de calificare (pentru nivelurile 3-8 CNC) – descrierea cerințelor, în termeni de rezultate ale învățării, necesare pentru a desfășura o anumită activitate asociată unuia sau mai multor locuri de muncă, dintr-o grupă de bază (conform clasificărilor naționale, europene și internaționale a muncii și altor clasificatoare ale domeniilor economice), stabilind condițiile de evaluare pentru obținerea unui act de studii oficial, care certifică obținerea unei calificări cu nivel CNC;

standard de competență (pentru nivelurile 6-8 CNC) – document care stabilește domeniul, ariile funcționale și competențele necesare pentru a desfășura o anumită activitate asociată unui sau mai multor locuri de muncă, dintr-o grupă de bază, conform clasificării ocupațiilor; poate fi utilizat pentru evaluarea nivelului de pregătire profesională a persoanei și pentru descrierea cerințelor pentru ocuparea unui post de muncă;

² În contextul juridic al Republicii Moldova, termenul „activitate de stat” se referă în principal la rolul de coordonare și reglementare al statului în raport cu recunoașterea învățării și acordarea calificărilor. În practică, însă, sistemul național al calificărilor funcționează prin implicarea atât a actorilor publici, cât și a celor privați, inclusiv a furnizorilor de educație și formare și a partenerilor sociali, în conformitate cu abordările europene privind sistemele naționale ale calificărilor (Cedefop). Formularea termenului „activitate de stat” ar putea fi clarificată sau reformulată în continuare pentru a reflecta mai bine această abordare extinsă, la nivel de sistem.

standard ocupațional (pentru nivelurile 3-5 CNC) – document care descrie atribuțiile și sarcinile profesionale specifice unei meserii/profesii/specialități/ocupații dintr-un domeniu de activitate și reperatele de calitate asociate îndeplinirii cu succes a acestora, în concordanță cu cerințele pieței muncii;

transfer de credite de studii – procesul care permite persoanelor care au acumulat credite de studii într-un anumit context să le valorizeze și să le recunoască într-un alt context;

validarea învățării nonformale și informale – procesul de confirmare de către o autoritate competentă a faptului că o persoană a dobândit, în contexte de învățare nonformală și informală, rezultate ale învățării măsurate prin raportarea la un standard relevant.

1. INTRODUCERE

1.1. Sumar executiv

În ultimele două decenii, Republica Moldova a desfășurat un proces amplu de reformă și modernizare a sistemului de educație și formare profesională, cu scopul de a asigura convergența cu standardele și valorile europene. În acest parcurs, CNC a fost dezvoltat ca un instrument strategic pentru organizarea coerentă a calificărilor, facilitarea tranziției între nivelurile de educație, consolidarea legăturii dintre educație și piața muncii, precum și promovarea învățării pe tot parcursul vieții.

Integrarea CNC în instrumentele europene de referință – EQF și QF-EHEA - reprezintă o etapă strategică în dezvoltarea sistemului național al calificărilor. Această integrare contribuie la creșterea transparenței, comparabilității și recunoașterii internaționale a calificărilor obținute în Republica Moldova, facilitând mobilitatea academică și profesională și consolidând încrederea reciprocă între sistemele educaționale europene.

În acest scop, Republica Moldova a inițiat procesul de referențiere a CNC la EQF și de auto-certificare a compatibilității cu QF-EHEA, care implică o analiză tehnică și politică riguroasă, bazată pe criterii și proceduri stabilite la nivel european. Acesta urmărește să demonstreze, prin dovezi verificabile și argumente solide, că nivelurile de calificare din CNC corespund descriptorilor de rezultate ale învățării din EQF și QF-EHEA, în conformitate cu:

- [Recomandarea Consiliului Uniunii Europene privind EQF pentru învățarea pe tot parcursul vieții \(2017/C 189/03\)](#);
- Criteriile și procedurile de auto-certificare ale QF-EHEA, aprobate de miniștrii educației din țările participante la Procesul Bologna.

Rezultatul acestui demers este **Raportul național de referențiere a CNC al Republicii Moldova la EQF și de auto-certificare a compatibilității cu QF-EHEA**, un document strategic de politică publică, care are un dublu obiectiv:

- Referențierea CNC al Republicii Moldova la EQF, prin stabilirea corespondenței între nivelurile naționale și cele europene, în conformitate cu Recomandarea Consiliului Uniunii Europene privind EQF (2017/C 189/03);
- Auto-certificarea compatibilității CNC cu QF-EHEA, pentru calificările din învățământul superior, în conformitate cu criteriile și procedurile aprobate de miniștrii educației din țările participante la Procesul Bologna.

Prin realizarea acestor obiective, Republica Moldova își consolidează poziția în cadrul Spațiului European al Educației, contribuind la:

- Interoperabilitatea calificărilor și recunoașterea acestora la nivel european;
- Creșterea mobilității educaționale și profesionale;
- Promovarea învățării pe tot parcursul vieții;
- Îmbunătățirea calității și relevanței educației și formării;
- Dezvoltarea unui sistem de calificări transparent, coerent și centrat pe rezultate ale învățării.

Raportul oferă o analiză detaliată a evoluției sistemului național al calificărilor, a arhitecturii actuale a educației și formării profesionale, a procesului de dezvoltare și operaționalizare a CNC, precum și a mecanismelor de asigurare a calității, recunoaștere a rezultatelor învățării și corelare cu instrumentele europene.

Această corelarea nu reprezintă doar o aliniere tehnică, ci reflectă maturizarea sistemului național de educație și formare, angajamentul pentru calitate și transparență și dorința de a construi punți de încredere cu partenerii europeni. Prin acest proces, Republica Moldova își propune să consolideze un sistem de calificări, care să faciliteze:

- Interoperabilitatea calificărilor și recunoașterea acestora la nivel european, prin corelarea nivelurilor CNC cu descriptorii de rezultate ale învățării din EQF și QF-EHEA;
- Creșterea vizibilității și credibilității internaționale a sistemului național de educație și formare profesională, prin alinierea la standardele europene de calitate și transparență;
- Adaptarea continuă a calificărilor la cerințele economiei moderne, prin integrarea competențelor relevante pentru transformările tehnologice, digitale și ecologice, în strânsă legătură cu nevoile pieței muncii.

Într-o perspectivă mai largă, procesul de referențiere și auto-certificare contribuie la integrarea deplină a Republicii Moldova în Spațiul European al Educației, oferind o bază comună pentru recunoașterea calificărilor și a rezultatelor învățării, indiferent de contextul de dobândire - formal, nonformal sau informal.

Astfel, corelarea CNC cu EQF și QF-EHEA nu reprezintă doar un exercițiu tehnic de compatibilitate, ci un instrument de modernizare sistemică, care susține dezvoltarea unui sistem educațional:

- Deschis și echitabil, accesibil tuturor categoriilor de învățare și formare;
- Orientat spre rezultate, centrat pe competențe și performanță;
- În deplină concordanță cu viziunea europeană privind învățarea pe tot parcursul vieții și mobilitatea transnațională.

Această inițiativă se înscrie în cadrul reformelor structurale și strategice promovate de Republica Moldova, având ca obiectiv dezvoltarea unui sistem educațional bazat pe competențe, calitate și rezultate ale învățării, în acord cu angajamentele asumate în procesul de integrare europeană și de dezvoltare durabilă a capitalului uman.

Prezentul document constituie primul ***Raport național de referențiere și auto-certificare*** elaborat de Republica Moldova, marcând o etapă esențială în consolidarea Cadrului Național al Calificărilor și în sporirea alinierii și vizibilității acestuia în cadrul sistemelor regionale europene ale calificărilor.

1.2. Context istoric al dezvoltării Cadrului Național al Calificărilor

Dezvoltarea CNC în Republica Moldova reflectă un proces gradual de modernizare a sistemului de educație și formare profesională, orientat spre crearea unui mecanism unitar, transparent și compatibil cu standardele europene. Evoluția CNC poate fi structurată în trei etape principale:

Etapa I – Faza inițială (2005–2010): Fundamentarea prin aliniere la Procesul Bologna

Primii pași în direcția dezvoltării CNC au fost realizați odată cu aderarea Republicii Moldova la Procesul Bologna (2005), marcând integrarea țării în Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA). În baza angajamentelor asumate prin Declarația de la Bergen (2005) și Comunicatul de la Budapesta-Viena (2010), au fost inițiate reforme structurale în învățământul superior, inclusiv:

- Implementarea structurii pe trei cicluri (licență, masterat, doctorat);
- Introducerea sistemului de credite transferabile (ECTS);
- Consolidarea mecanismelor de asigurare a calității;

- Facilitarea recunoașterii diplomelor și calificărilor.

Această etapă a condus la elaborarea primului cadru de calificări pentru învățământul superior, stabilind corespondența între nivelurile studiilor universitare și descriptorii QF-EHEA.

Etapă II – Extinderea cadrului național al calificărilor (2014–2017)

Adoptarea [Codului educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014 a consacrat oficial conceptul de *Cadrul Național al Calificărilor* ca instrument de corelare între sistemele de educație, formare profesională și piața muncii (articolele 66 și 96). Ulterior, prin [Hotărârea Guvernului nr. 1016/2017](#), a fost aprobat Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova, care:

- a introdus o viziune unificată asupra sistemului de calificări, bazată pe rezultate ale învățării;
- a creat baza juridică pentru elaborarea standardelor de calificare;
- a consolidat relația dintre educație și piața muncii.

Această etapă a marcat tranziția de la un cadru sectorial, limitat la învățământul superior, către un cadru comprehensiv, care acoperă toate formele și nivelurile de educație și formare profesională, inclusiv învățarea nonformală și informală.

Etapă III – Extinderea și operaționalizarea (2023–prezent)

Procesul de consolidare a CNC a intrat într-o nouă etapă odată cu aprobarea versiunii actualizate a CNC și a *Foii de parcurs pentru operaționalizare 2023–2027*, prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#). Această versiune reflectă o viziune sistemică și integratoare, oferind un cadru comprehensiv structurat pe opt niveluri, care acoperă întregul sistem educațional și de formare și tot spectrul de calificări: învățământul general, învățământul profesional tehnic și superior, educația generală a adulților, formarea profesională inițială și continuă a acestora. CNC include, de asemenea, recunoașterea rezultatelor învățării dobândite în contexte nonformale și informale, promovând o abordare centrată pe rezultate ale învățării, competențe și niveluri de autonomie profesională. Această abordare facilitează tranziția între diferite forme de învățare și susține mobilitatea verticală și orizontală în cadrul sistemului educațional.

Statutul actual al Cadrului Național al Calificărilor

În prezent, CNC funcționează ca instrument strategic integrator al sistemului de educație și formare profesională, orientând dezvoltarea acestuia în conformitate cu principiile EQF și QF-EHEA, precum și cu angajamentele asumate de Republica Moldova în domeniul educației, formării și ocupării forței de muncă. CNC oferă un limbaj comun pentru descrierea și compararea calificărilor, bazat pe rezultate ale învățării, competențe și niveluri de autonomie profesională, facilitând:

- corelarea standardelor de calificare cu standardele ocupaționale, asigurând relevanța programelor de formare pentru cerințele pieței muncii;
- transferabilitatea și recunoașterea calificărilor, atât la nivel național, cât și internațional;
- interoperabilitatea între sistemele de învățare formală, nonformală și informală, prin mecanisme de validare și recunoaștere a învățării anterioare.

Astfel, CNC îndeplinește un rol dual:

- (1) Sprijină modernizarea și transparența, contribuind la dezvoltarea unui sistem de calificări coerent, centrat pe rezultate și competențe;
- (2) Contribuie la integrarea europeană, facilitând conectarea Republicii Moldova la Spațiul European al Educației, consolidând încrederea în calificările naționale.

În același timp, CNC promovează o cultură a învățării pe tot parcursul vieții, oferind persoanelor posibilitatea de a-și valorifica competențele dobândite în contexte diverse și de a-și continua parcursul educațional și profesional într-un mod flexibil, transparent și recunoscut.

Prin rolul său de mecanism de coerență, transparență și calitate, CNC devine o componentă esențială a arhitecturii educaționale și instituționale a Republicii Moldova, contribuind la creșterea încrederii în calificările naționale, la mobilitatea academică și profesională și la consolidarea dimensiunii europene a politicilor educaționale și de formare profesională.

Implementarea CNC se realizează în baza *Foii de parcurs pentru operaționalizarea CNC 2023–2027*, aprobată prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), sub coordonarea Ministerului Educației și Cercetării, în calitate de Punct Național de Coordonare EQF (MD NCP-EQF). Acest document de politici asigură coordonarea interinstituțională, monitorizarea progresului și alinierea continuă la standardele europene, în vederea consolidării unui sistem de calificări relevant, incluziv și sustenabil.

1.3. Cadrul european de cooperare și internaționalizarea sistemului educațional

Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA) și Cadrul European al Calificărilor (EQF) oferă împreună un cadru pentru cooperarea la nivel european în domeniul calificărilor, orientând procesul de referențiere a Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova (CNC) la EQF și procesul de auto-certificare a compatibilității acestuia cu Cadrul Calificărilor al Spațiului European al Învățământului Superior (QF-EHEA).

Integrarea europeană și Acordul de Asociere RM–UE

La nivel politic și strategic, [Acordul de Asociere](#) dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană (2014), în special Capitolul 4 – *Ocuparea forței de muncă, politica socială și egalitatea de șanse*, stabilește angajamente clare privind alinierea cadrului național la standardele Uniunii Europene, inclusiv în domeniul educației, formării profesionale și recunoașterii calificărilor. [Agenda de Asociere RM–UE \(2021–2027\)](#) reconfirmă angajamentul pentru continuarea reformelor, prin promovarea educației incluzive și echitabile, formarea competențelor digitale și pentru economia verde, precum și prin consolidarea CNC ca instrument de integrare europeană și de modernizare a sistemului educațional.

În anul 2022, Republicii Moldova i-a fost acordat statutul de țară candidată la aderarea la Uniunea Europeană. Acest moment de referință a consolidat și mai mult importanța strategică a alinierii reformelor naționale – inclusiv în domeniile educației, formării și calificărilor – la cadrele și standardele europene, inclusiv la EQF și la QF-EHEA.

Participarea Republicii Moldova la Procesul Bologna și EHEA

Prin aderarea la Procesul Bologna în 2005, Republica Moldova a devenit parte a Spațiului European al Învățământului Superior (EHEA), asumând reforme esențiale precum: implementarea structurii pe cicluri, introducerea sistemului de credite transferabile (ECTS), consolidarea mecanismelor de asigurare a calității și facilitarea recunoașterii internaționale a diplomelor și calificărilor.

Prin *Declarația de la Budapesta-Viena (2010)*, Republica Moldova și-a reafirmat angajamentul pentru consolidarea QF-EHEA, participând activ în cadrul *Bologna Follow-Up Group (BFUG)* și în inițiativele de armonizare a calificărilor la nivel european.

Consolidarea capacităților și dezvoltarea politicilor au fost susținute în continuare prin participarea Republicii Moldova la structurile de lucru ale Spațiului European al Învățământului Superior (EHEA), inclusiv la Grupul de lucru privind internaționalizarea și mobilitatea (Working Group on

Internationalisation and Mobility), Grupul de lucru privind valorile fundamentale (Working Group on Fundamental Values, din 2024), precum și la grupurile tematice de învățare reciprocă (Thematic Peer Groups): Grupul tematic A privind cadrele calificărilor (Thematic Peer Group A on Qualifications Frameworks), Grupul tematic B privind Convenția de la Lisabona pentru recunoaștere (Thematic Peer Group B on the Lisbon Recognition Convention), Grupul tematic C privind asigurarea calității (Thematic Peer Group C on Quality Assurance, din 2018) și Grupul tematic D privind dimensiunea socială (Thematic Peer Group D on the Social Dimension, din 2024).

În urma Conferinței ministeriale a EHEA din 2024, desfășurată la Tirana, în cadrul căreia Republica Moldova și România și-au asumat în comun Secretariatul EHEA, Republica Moldova deține funcția de copreședinte al Grupului de coordonare pentru dialogul global privind politicile (Global Policy Dialogue Coordination Group), împreună cu UNESCO și [CIMEA](#) din Italia, precum și al Grupului de lucru privind internaționalizarea și mobilitatea (Working Group on Internationalisation and Mobility), împreună cu Țările de Jos, Germania și Ucraina.

Cadrele internaționale și europene care reglementează recunoașterea calificărilor

Republica Moldova este parte la principalele cadre internaționale și europene, care susțin recunoașterea calificărilor în învățământul superior și în învățământul profesional tehnic, contribuind astfel la integrarea sistemului național de educație și formare profesională în spațiul european și global al cunoașterii.

- **Convenția de la Lisabona (1997)**

Republica Moldova a ratificat, prin [Hotărârea Parlamentului nr. 465/1999](#), *Convenția europeană cu privire la echivalarea diplomelor pentru admiterea în universități și Convenția despre recunoașterea calificărilor referitor la studiile superioare din regiunea europeană*, asumându-și principiile transparenței, echității și încrederii reciproce în recunoașterea academică și contribuind la asigurarea compatibilității sistemului național de învățământ superior cu EHEA.

- **Convenția globală UNESCO (2019)**

Prin [Legea nr. 294/2023](#), Republica Moldova a ratificat *Convenția globală privind recunoașterea calificărilor în învățământul superior UNESCO*, adoptată la Paris în 2019. Prin acest act, Republica Moldova și-a extins cooperarea dincolo de spațiul european, devenind parte a unui cadru global de recunoaștere a calificărilor. Convenția oferă Moldovei oportunitatea de a participa la mecanisme internaționale de recunoaștere a studiilor și calificărilor, inclusiv pentru studiile parțiale, învățarea non-formală și informală, precum și de a promova mobilitatea academică și profesională la nivel mondial.

Cooperarea europeană în domeniul învățământului profesional și tehnic

- **Procesul de la Copenhaga (2002)**

Republica Moldova participă activ la *Procesul Copenhaga*, lansat în 2002 ca platformă europeană de cooperare în domeniul învățământului profesional tehnic (ÎPT), alături de statele membre ale Uniunii Europene, țările candidate la aderare și statele din Spațiul Economic European. Angajamentele Republicii Moldova privind cooperarea europeană în învățământul profesional tehnic în cadrul Procesului Copenhaga sunt asumate prin Acordul de Asociere RM – UE, art. 123 lit. (f), care prevede promovarea obiectivelor Procesului Copenhaga privind consolidarea cooperării europene în domeniul învățământului profesional tehnic. Participarea la acest proces permite Republicii Moldova să alinieze politicile și standardele naționale din domeniul învățământului profesional tehnic la tendințele și prioritățile europene.

- **Declarația de la Herning (2025)**

În cadrul Procesului de la Copenhaga, Republica Moldova a semnat Declarația de la Herning privind educația și formarea profesională atractivă și incluzivă pentru competitivitate și locuri de muncă de calitate 2026–2030, adoptată la Herning (Danemarca) la 12 septembrie 2025. Declarația definește noul cadru strategic european pentru perioada 2026–2030 și promovează o viziune comună pentru modernizarea VET: creșterea atractivității și incluziunii, dezvoltarea competențelor pentru tranziția verde și digitală, consolidarea parteneriatelor cu mediul economic și recunoașterea transfrontalieră a calificărilor. Prin semnarea acestui act, Republica Moldova își reafirmă angajamentul de a corela dezvoltarea CNC cu standardele europene de calitate, relevanță și mobilitate.

Cooperarea cu Fundația Europeană pentru Formare și participarea la Grupul consultativ pentru Cadrul European al Calificărilor (EQF Advisory Group)

Republica Moldova participă activ în inițiativele *Fundației Europene pentru Formare (ETF)* și la activitatea *Grupului Consultativ EQF*, beneficiind de sprijin metodologic și expertiză internațională în procesul de implementare a *Recomandării Consiliului Uniunii Europene privind Cadrul European al Calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2017/C 189/03)*. Această cooperare contribuie la alinierea CNC la principiile europene și asigură cadrul tehnic și instituțional necesar pentru desfășurarea procesului de referențiere la EQF.

Prin aceste angajamente, Republica Moldova își consolidează dimensiunea europeană a politicilor educaționale și de formare profesională, promovând recunoașterea reciprocă a calificărilor, mobilitatea transnațională și integrarea în Spațiul European al Educației și în Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA).

1.4. Metodologia și procesul de elaborare a raportului

Metodologia utilizată în elaborarea prezentului raport se bazează pe [Recomandarea Consiliului Uniunii Europene privind EQF pentru învățarea pe tot parcursul vieții \(2017/C 189/03\)](#) și pe [Ghidul de Elaborare a rapoartelor de auto-certificare în cadrul Procesului Bologna \(2023\)](#). Aceste documente stabilesc criteriile și procedurile de referențiere și auto-certificare, asigurând compatibilitatea între cadrele naționale și cele europene.

Procesul de elaborare a raportului s-a desfășurat în cadrul unui parteneriat interinstituțional extins, care a implicat:

- Autorități publice centrale cu competențe în domeniul educației și formării profesionale;
- Agenția națională de asigurare a calității în educație și cercetare (ANACEC);
- Consiliul Național pentru Calificări;
- Instituții de învățământ,
- Comitete sectoriale,
- Parteneri sociali,
- Experți locali și internaționali,
- Organizații europene și internaționale.

Metodologia a fost fundamentată pe analiza documentară, consultarea părților interesate, corelarea descriptorilor de nivel și validarea rezultatelor învățării, valorificând bunele practici europene și experiența acumulată în cadrul proiectelor de cooperare internațională. Acest proces participativ și transparent a asigurat calitatea, relevanța și legitimitatea raportului, consolidând încrederea în sistemul național de calificări și facilitând recunoașterea internațională a acestuia.

Procesul de elaborare a raportului național de referențiere a CNC la EQF, precum și de auto-certificare a compatibilității cu QF-EHEA, a fost coordonat de MEC, în calitate de autoritate națională competentă și Punct Național de Coordonare EQF. Procesul a implicat activ ANACEC și Consiliului Național pentru Calificări, în cadrul unui mecanism de guvernanță colaborativă și transparentă.

Conținutul raportului, datele, analiza și concluziile se fundamentează pe un cadru normativ și de politici solid, structurat pe trei niveluri interdependente:

- **Nivel strategic de politici** – documente de politici naționale armonizate cu cele europene, care stabilesc direcțiile de dezvoltare a educației, formării profesionale și a ocupării (ex.: Strategia de dezvoltare „Educația 2030”, Programul Național pentru Ocuparea Forței de Muncă 2022–2026);
- **Nivel al cadrului normativ** – *legi, hotărâri de Guvern* și alte acte cu putere juridică ce reglementează domeniile calificărilor, educației și formării profesionale (ex.: Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, Legea privind învățământul dual nr. 110/2022, Cadrul Național al Calificărilor, Hotărârea Guvernului nr. 330/2023);
- **Nivel operațional și metodologic** – *ordine, regulamente, metodologii și ghiduri emise de MEC* ce stabilesc procedurile tehnice pentru elaborarea și actualizarea standardelor de calificare, validarea rezultatelor învățării și gestionarea Registrului Național al Calificărilor (RNC).

Procesul de elaborare a raportului s-a desfășurat în perioada iunie 2024 - noiembrie 2025 și a inclus etape succesive de analiză, consultare și validare:

- **constituirea grupului de lucru** pentru elaborarea, consultarea și validarea Raportului de referențiere a CNC la EQF și de auto-certificare a compatibilității cu QF-EHEA;
- **analiza cadrului legislativ și normativ** național și european, relevant pentru dezvoltarea și implementarea CNC;
- **corelarea tehnică** a descriptorilor de nivel și a rezultatelor învățării cu EQF și QF-EHEA;
- **utilizarea datelor statistice și a exemplelor de calificări** pentru a demonstra relevanța și corelarea CNC cu standardele europene;
- **consultare națională extinsă**, cu implicarea autorităților publice centrale, partenerilor sociali, comitetelor sectoriale, instituțiilor de învățământ, reprezentanților ai mediului economic și experților independenți;
- **consultare internațională**, desfășurată în colaborare cu Fundația Europeană de Formare (ETF), EQF Advisory Group și experți din cadrul Procesului Bologna;
- **validare interinstituțională**, prin avizarea raportului de către Consiliul Național pentru Calificări, ANACEC și MEC, în urma dezbaterilor publice și analizelor tehnice de specialitate.

Această abordare integrată – strategică, legislativă și operațională – asigură credibilitatea, coerența și alinierea raportului la standardele europene și globale privind transparența calitatea și recunoașterea calificărilor.

Prin conținutul său, raportul național de referențiere și auto-certificare reflectă maturitatea instituțională și metodologică a Republicii Moldova în dezvoltarea unui sistem de calificări integrat, comprehensiv și compatibil la nivel european, bazat pe rezultate ale învățării, pe principii de asigurare a calității, echitate și recunoaștere reciprocă.

Acest raport marchează o etapă decisivă în procesul de integrare europeană în domeniul educației și formării profesionale, consolidând legătura dintre educație, economie și societate și reafirmând angajamentul

Republicii Moldova față de valorile europene fundamentale – mobilitate, incluziune, calitate și învățare pe tot parcursul vieții.

1.5. Cadrul normativ și instituțional pentru elaborarea raportului

Elaborarea *Raportului de referințiere a CNC la EQF și de auto-certificare a compatibilității acestuia cu QF-EHEA* se realizează în baza unui cadru normativ și instituțional clar, coerent și aliniat la cerințele europene. Acest cadru reflectă angajamentele Republicii Moldova privind integrarea europeană și participarea activă la mecanismele de cooperare în domeniul calificărilor, în conformitate cu art. 123 lit. e) din Acordul de Asociere RM-UE, care prevede promovarea convergenței cu politicile europene privind recunoașterea calificărilor și asigurarea calității învățământului.

Baza legală și instituțională pentru elaborarea raportului este stabilită prin art. 11¹ alin. (6) al [Codului educației](#) nr. 152/2014, care conferă MEC mandatul explicit de a elabora și coordona procesul de referințiere și auto-certificare.

[Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) privind aprobarea *Cadrului Național al Calificărilor* și a *Foii de parcurs pentru operaționalizarea CNC pentru anii 2023–2027* include, printre prioritățile-strategice, referințierea CNC la EQF și QF-EHEA și elaborarea Raportului național de referințiere.

Prin același act normativ, MEC a fost desemnat Punct Național de Coordonare pentru Cadrul European al Calificărilor (MD NCP-EQF), cu responsabilități de coordonare administrativă și metodologică a procesului. Activitatea Punctului Național de Coordonare EQF este reglementată prin *Regulamentul de organizare și funcționare al MD NCP-EQF pentru învățarea pe tot parcursul vieții*, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1717/2024](#), care stabilește scopul, obiectivele și funcțiile acestuia, inclusiv: coordonarea procesului de corelare a CNC cu EQF, monitorizarea etapelor de referințiere, facilitarea consultărilor interinstituționale și publicarea raportului pe pagina web oficială a ministerului.

Prin [Ordinul MEC nr. 944/2024](#), a fost constituit Grupul de lucru pentru elaborarea Raportului național de referințiere format din reprezentanți ai autorităților publice, instituțiilor de învățământ, comitetelor sectoriale, partenerilor sociali și experți independenți, iar prin [Ordinul MEC nr. 1623/2024](#), a fost aprobată structura raportului în conformitate cu cerințele metodologice europene. Coordonarea metodologică a procesului este asigurată de Direcția Cadrul Național al Calificărilor din cadrul MEC, care acționează ca secretariat tehnic al MD NCP-EQF, oferind suport logistic și metodologic grupului de lucru, monitorizând conformitatea activităților cu cadrul legal și facilitând dialogul cu părțile interesate.

Pentru a asigura transparența, legitimitatea și validarea interinstituțională, *Raportul național de referințiere* este supus avizării de către Consiliul Național pentru Calificări și ANACEC, în urma consultărilor publice și analizelor tehnice. Ulterior, raportul este transmis Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova în vederea aprobării acestuia la nivel național și prezentării oficiale Grupului consultativ EQF (EQF Advisory Group)³.

Acest cadru juridic și instituțional oferă garanții de transparență, coerență și credibilitate, asigurând alinierea procesului de referințiere și auto-certificare la criteriile și procedurile europene de referințiere.

³ EQF Advisory Group este structura europeană de coordonare instituită de Comisia Europeană pentru implementarea și monitorizarea Cadrului European al Calificărilor (EQF). Grupul reunește reprezentanți ai statelor membre, ai țărilor partenere și ai organizațiilor europene relevante (CEDEFOP, ETF, CE, Consiliul Europei, UNESCO), având rolul de a asigura coerența proceselor de referințiere și schimbul de bune practici. Sursa: [The European Qualifications Framework: supporting learning, work and cross-border mobility](#).

Totodată, acesta reflectă maturitatea administrativă și angajamentul strategic al Republicii Moldova pentru integrarea în Spațiul European al Educației, consolidând încrederea în calificările naționale și facilitând recunoașterea internațională a acestora.

1.6. Structura raportului

Raportul de referințiere a CNC la EQF și de auto-certificare a compatibilității cu QF-EHEA este organizat într-o structură logică, progresivă și tematică, care oferă o imagine completă și coerentă asupra: contextului național și european, arhitecturii sistemului de educație și formare profesională, funcționării și dezvoltării CNC, procesului de corelare cu instrumentele europene de referință. Raportul este structurat pe nouă capitole principale:

1. Introducere – prezintă contextul general, scopul, domeniul de aplicare, metodologia utilizată și structura raportului, oferind cititorului o bază conceptuală clară.

2. Context național și cadrul de politici pentru CNC – descrie cadrul politic, economic și social care a influențat dezvoltarea CNC, cu accent pe politicile publice privind educația, formarea profesională și ocuparea forței de muncă.

3. Sistemul de educație și formare profesională – oferă o descriere detaliată a nivelurilor și traseelor educaționale, a tipurilor de instituții și a modului în care CNC este integrat în arhitectura sistemului național a educației.

4. Cadrul Național al Calificărilor – explică obiectivele și funcțiile CNC, structura pe niveluri, tipurile de calificări, mecanismele de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării, precum și procedurile de asigurare a calității.

5. Referințierea CNC la EQF și auto-certificarea la QF-EHEA – prezintă obiectivele comune, principiile directe și metodologia care stau la baza celor două procese, oferind baza pentru evaluarea CNC în raport cu criteriile de referințiere la EQF și criteriile de autocertificare la QF-EHEA.

6. Analiza CNC în raport cu criteriile de referințiere ale EQF – demonstrează alinierea CNC la criteriile de referințiere ale EQF prin surse documentare, exemple de calificări și informații justificative.

7. Auto-certificarea compatibilității CNC cu QF-EHEA - demonstrează compatibilitatea CNC cu QF-EHEA prin aplicarea criteriilor de auto-certificare, susținută de surse documentare și exemple de calificări din învățământul superior.

8. Aspecte transversale ale procesului de referințiere și auto-certificare – prezintă elementele esențiale care asigură credibilitatea și transparența celor două procese, inclusiv mecanismele de asigurare a calității, implicarea părților interesate și lecțiile învățate.

9. Perspective de dezvoltare a CNC – prezintă direcțiile strategice de evoluție, acțiunile planificate, mecanismele de monitorizare și evaluare, precum și angajamentele pentru consolidarea CNC.

Anexe – includ tabele de corelare, date statistice, lista părților interesate consultate, acte normative relevante, exemple de calificări pe niveluri etc.

Această structură asigură o prezentare clară, transparentă și ușor de urmărit, facilitând evaluarea coerenței, compatibilității și maturității sistemului național de calificări în raport cu EQF și QF-EHEA. Totodată, raportul oferă o bază solidă pentru dialogul interinstituțional și internațional, contribuind la recunoașterea calificărilor și la consolidarea dimensiunii europene a sistemului educațional din Republica Moldova.

2. CONTEXTUL NAȚIONAL ȘI CADRUL DE POLITICI PENTRU CNC

2.1. Context general al mediului de implementare a CNC

Contextul politic și de guvernanță

Implementarea Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova (CNCRM) are loc într-un context politic caracterizat prin reforme continue în domeniul guvernancei, consolidare instituțională și expunere sporită la presiuni externe și interne. Aceste evoluții se reflectă în indicatorii oficiali privind guvernancea, finanțele publice și demografia, publicați de [Biroul Național de Statistică](#) (BNS) al Republicii Moldova și [Ministerul Finanțelor](#) al Republicii Moldova. Autoritățile publice își desfășoară activitatea într-un context marcat de presiuni fiscale persistente, declin demografic și așteptări crescânde ale societății privind relevanța, calitatea și rezultatele sistemelor de educație și formare. În ultimii ani, prioritățile de politici s-au orientat tot mai mult spre creșterea eficienței sectorului public, consolidarea responsabilității instituționale și promovarea guvernancei bazate pe rezultate, inclusiv în domeniile educației, ocupării forței de muncă și dezvoltării competențelor.

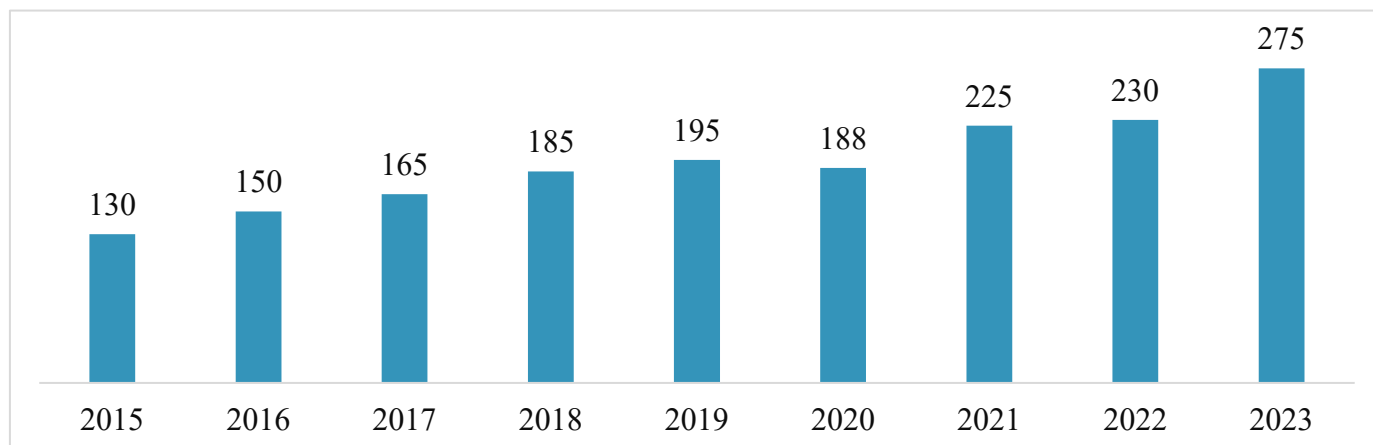
În același timp, instabilitatea regională și evoluția contextului de securitate au generat cerințe suplimentare asupra capacității statului și a resurselor publice. Aceste condiții au accentuat necesitatea unor sisteme publice reziliente, inclusiv a unor sisteme de educație și formare capabile să răspundă flexibil schimbărilor de pe piața muncii, deficitului de competențe și provocărilor legate de incluziunea socială. În acest context, CNCRM este poziționat ca un instrument de guvernance la nivel de sistem, care sprijină coerența, transparența și coordonarea politicilor în toate sectoarele educației și formării, în concordanță cu principiile EQF.

Condiții socioeconomice și evoluțiile recente ale PIB

Economia Republicii Moldova este relativ mică și puternic expusă șocurilor externe, iar dinamica sa de creștere este influențată de procesele de redresare post-pandemică, constrângerile recurente asociate schimbărilor climatice (inclusiv secetele), precum și de efectele indirecte ale războiului din Ucraina vecină asupra productivității, costurilor energetice și cererii externe. În acest context, evoluțiile recente ale produsului intern brut (PIB) au fost neuniforme, reflectând o combinație de etape de redresare și presiuni reînnoite care au afectat performanța economică generală.

Potrivit [Biroului Național de Statistică](#), în perioada 2020–2024, PIB al Republicii Moldova a evoluat în condiții de volatilitate economică pronunțată, menținând totodată o tendință generală pozitivă în termeni reali (Figura 1).

Figura 1. *Produsul Intern Brut și Valoarea Adăugată Brută, conform CAEM Rev. 2, miliarde lei (MDL), 2015–2023*

Declinul economic înregistrat în anul 2020, reflectând impactul pandemiei COVID-19, a întrerupt creșterea constantă observată în perioada anterioară crizei. Aceasta a fost urmată de o redresare puternică în anul 2021, indicând relansarea activității economice și a ocupării forței de muncă. Ritmul de creștere s-a moderat în 2022, pe fondul amplificării șocurilor externe și interne, înainte de a accelera semnificativ în 2023, confirmând o redresare robustă după criză. Potrivit datelor BNS, PIB-ul a atins 323,8 miliarde lei la prețurile curente ale pieței în anul 2024, înregistrând o creștere reală marginală de 0,1% comparativ cu anul 2023, ceea ce sugerează o etapă de stabilizare economică după perioada de creștere accelerată.

Performanța economică din această perioadă a fost susținută de redresarea cererii interne, îmbunătățirea încrederii mediului de afaceri și evoluțiile pozitive din anumite sectoare cu relevanță ridicată pentru dezvoltarea competențelor, în special Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC) și HoReCa.

În anul 2025, activitatea economică și-a recăpătat dinamismul, PIB-ul crescând în termeni reali cu 5,2% în trimestrul III comparativ cu aceeași perioadă a anului 2024, conform estimărilor [BNS](#). Per ansamblu, în perioada ianuarie-septembrie 2025, PIB-ul a crescut cu 2,0% în termeni reali față de perioada corespunzătoare a anului precedent, confirmând consolidarea treptată a creșterii economice.

Privite în ansamblu, aceste evoluții reflectă o redresare post-criză combinată cu o volatilitate economică persistentă, care continuă să influențeze dinamica ocupării forței de muncă, comportamentul investițional și cererea de competențe, consolidând importanța unor sisteme de educație și formare capabile să se adapteze rapid la schimbările condițiilor economice.

Evoluțiile forței de muncă și situația tinerilor NEET

Datele recente ale Anchetei Forței de Muncă (AFM) indică o consolidare a pieței muncii în anul 2025, concomitent cu o îmbunătățire treptată a situației tinerilor care nu sunt încadrați în muncă, educație sau formare (NEET).

Potrivit [BNS](#), în trimestrul III al anului 2025, forța de muncă (populația în vârstă de 15 ani și peste) a atins 887,1 mii persoane, marcând o creștere de 7,6% comparativ cu trimestrul precedent. Ocuparea forței de muncă a înregistrat, de asemenea, o creștere semnificativă, numărul persoanelor ocupate ajungând la 856,0 mii, în creștere cu 8,1% față de trimestrul anterior. Ca urmare, participarea pe piața muncii s-a îmbunătățit, rata de activitate atingând 44,9%, iar rata de ocupare – 43,4%.

În același timp, șomajul a continuat să scadă. Numărul șomerilor, conform aceleiași surse, a constituit 31,0 mii persoane, iar rata șomajului s-a redus la 3,5%, cu 0,5 puncte procentuale mai puțin comparativ cu trimestrul II al anului 2025. Această diminuare sugerează o absorbție mai bună a cererii de muncă și un mediu ocupațional mai favorabil la nivel național.

În acest context, indicatorii privind tinerii NEET, măsurați în trimestrul I al anului 2025, continuă să reprezinte o provocare structurală importantă, deși tendințele pe termen lung indică progrese. Conform datelor [BNS](#), dintre tinerii cu vârsta cuprinsă între 15 și 34 de ani, 148,4 mii au fost clasificați ca NEET, corespunzând unei rate de 28,9%.

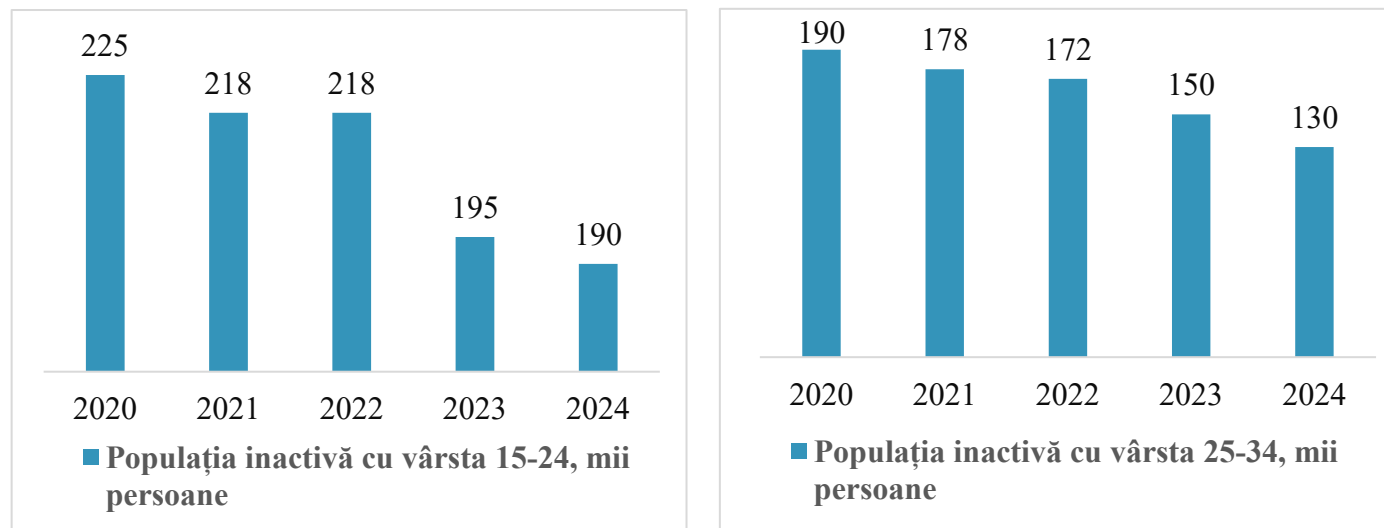
Datele privind tinerii NEET cu vârsta între 15 și 34 de ani pentru perioada 2020–2024 indică o diminuare constantă atât a numărului absolut al acestora, cât și a ratei NEET (Figura 2).

Numărul tinerilor NEET a scăzut semnificativ în această perioadă, iar rata NEET a urmat, de asemenea, o tendință descendentă. Acest fapt sugerează o reintegrare treptată a tinerilor în piața muncii, educație sau formare, probabil susținută de îmbunătățirea condițiilor de pe piața muncii și de schimbările demografice.

Per ansamblu, combinația dintre creșterea ocupării forței de muncă, reducerea șomajului și tendința descendentă a indicatorilor NEET indică o dinamică pozitivă a pieței muncii în anul 2025. Cu toate acestea,

ponderea încă relativ ridicată a tinerilor NEET – în special în rândul celor cu vârsta între 25 și 34 de ani – evidențiază necesitatea unor politici active ținute pe piața muncii, a dezvoltării competențelor și a măsurilor de facilitare a tranziției de la educație la muncă, pentru a asigura o participare mai incluzivă și sustenabilă a tinerilor pe piața muncii.

Figura 2. Tinerii NEET cu vârsta de 15–34 de ani (2020–2024)

Declinul demografic și îmbătrânirea populației

Tendențele demografice exercită presiuni semnificative asupra sistemului educațional și a pieței muncii din țară. Estimările [BNS](#) indică faptul că populația cu reședință obișnuită în Republica Moldova, la 1 ianuarie 2025, constituia 2381,3 mii persoane, în scădere cu 42,0 mii persoane (sau cu 1,7%) comparativ cu începutul anului precedent, confirmând tendința de diminuare a numărului populației (sursa: [Moldova în cifre. Breviar statistic, ediția 2025](#)). De asemenea, procesul de îmbătrânire a populației este pronunțat: la începutul anului 2025, persoanele cu vârsta de 60 de ani și peste reprezentau 616,5 mii persoane, respectiv 25,9% din populația cu reședință obișnuită (sursa: [BNS](#)).

Îmbătrânirea populației, combinată cu reducerea populației de vârstă activă, accentuează necesitatea extinderii participării la învățarea pe tot parcursul vieții, a accesului adulților la oportunități de perfecționare și recalificare, precum și a asigurării unor calificări flexibile și transparente. CNCRM oferă un cadru structurat care sprijină stabilirea nivelului calificărilor în cadrul CNCRM, progresia educațională și profesională, precum și recunoașterea rezultatelor învățării dobândite în diverse contexte și etape ale vieții.

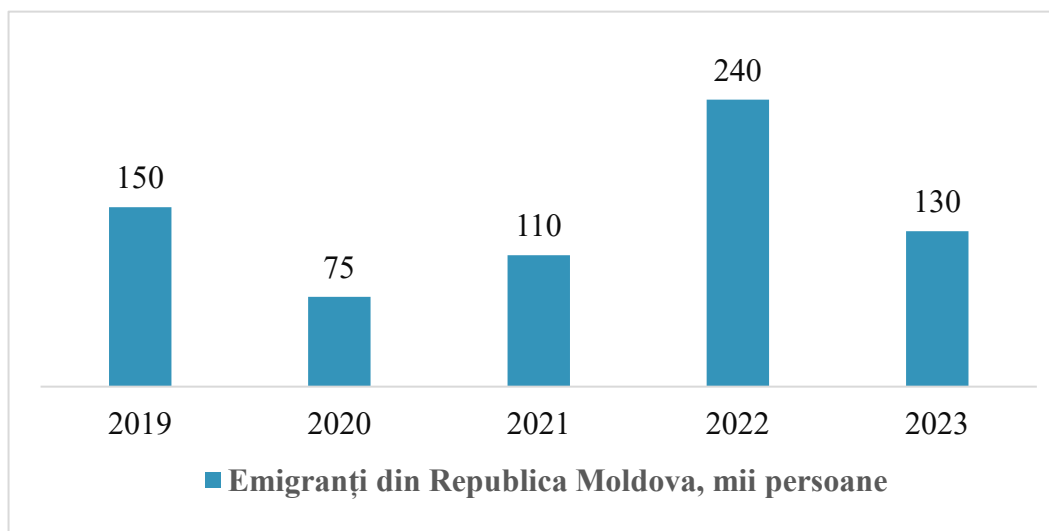
Emigrarea externă și tiparele de mobilitate

Tendențele de emigrare din perioada 2019-2023 relevă un mediu de mobilitate caracterizat prin fluctuații pronunțate, cu implicații directe asupra dezvoltării capitalului uman și sustenabilității pieței muncii. (Figura 3). După nivelurile relativ ridicate ale emigrației înregistrate în 2019, migrația externă a scăzut semnificativ în 2020 ca urmare a restricțiilor de mobilitate impuse de pandemie. Aceasta a fost urmată de o creștere accentuată în 2021 și de nivelul maxim înregistrat în 2022, pe măsură ce persoanele care și-au amânat planurile de migrație în perioada pandemiei au decis să emigreze, influențate de instabilitatea regională și de oportunitățile economice mai favorabile din străinătate. Deși emigrația a scăzut din nou în 2023, nivelurile au rămas ridicate comparativ cu perioada pandemiei.

Analiza pe grupe de vârstă arată că emigrația este concentrată în principal în rândul populației de vârstă activă, în special al persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25 și 44 de ani, care reprezintă în mod constant cea

mai mare pondere a emigranților. Aceste cohorte se suprapun cu persoanele care și-au finalizat studiile și formarea profesională și sunt active sau potențial active pe piața muncii, sporind riscul deficitului de competențe și al pierderii capitalului uman cu experiență. Grupele de vârstă mai tinere (15–24 de ani) urmează tendințe similare, însă la niveluri mai reduse, ceea ce sugerează că emigrația este determinată în principal de factori legați de ocuparea forței de muncă, mai degrabă decât de mobilitatea pentru studii.

Figura 3. *Tendențele emigrației (2019–2023)*

Mișcarea similară observată în toate grupele de vârstă – declinul accentuat din 2020, creșterea puternică din perioada 2021–2022 și corecția parțială din 2023 – sugerează că emigrația este determinată în mare măsură de factori structurali și externi, inclusiv de condițiile de pe piața muncii, diferențele salariale și securitatea economică. Emigrarea persistentă a persoanelor de vârstă activă exercită presiuni asupra ofertei de forță de muncă, afectează disponibilitatea competențelor și reduce randamentul investițiilor publice în educație și formare, consolidând necesitatea unor politici coerente în domeniul pieței muncii, dezvoltării competențelor și reintegrării, pentru a sprijini reziliența economică.

Afluxul de refugiați din Ucraina și efectele la nivel de sistem

Începând cu februarie 2022, Republica Moldova a fost afectată în mod direct de deplasările forțate la scară largă generate de războiul din Ucraina. Potrivit datelor operaționale ale Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați ([UNHCR](#)), peste 1,2 milioane de refugiați și resortisanți ai țărilor terțe au intrat în Republica Moldova în perioada 24 februarie 2022 – 30 octombrie 2025, majoritatea tranzitând țara, în timp ce o proporție mai redusă, dar semnificativă, a rămas temporar sub protecție sau a beneficiat de alte forme de sprijin.

Raportat la dimensiunea populației rezidente, acest fenomen reprezintă un șoc de mobilitate fără precedent și a generat presiuni persistente asupra serviciilor publice, inclusiv asupra sistemelor de educație, protecție socială și ocupare a forței de muncă. O proporție considerabilă a persoanelor strămutate a inclus copii, tineri și adulți de vârstă activă, mulți dintre aceștia având parcursuri educaționale întrerupte sau calificări obținute în afara sistemului național. Această situație a amplificat necesitatea unor parcursuri flexibile de învățare, a mecanismelor de recunoaștere a învățării anterioare și a calificărilor, precum și a unor mecanisme care să faciliteze integrarea temporară sau pe termen mai lung în educație, formare și pe piața muncii (sursa: [UNHCR Moldova](#)).

În acest context, CNCRM contribuie la consolidarea rezilienței sistemului prin furnizarea unui cadru structurat pentru comparabilitatea calificărilor, recunoașterea și progresia bazate pe rezultatele învățării,

sprijinind integrarea persoanelor strămutate în educație și pe piața muncii, menținând în același timp coerența și calitatea sistemului național de educație și formare.

Cheltuielile publice pentru educație

Cheltuielile publice pentru educație reprezintă un indicator esențial al prioritizării politicilor publice și al spațiului fiscal disponibil. Documentele de programare bugetară ale Guvernului reflectă cheltuielile pentru educație ca pondere în PIB în cadrul estimărilor privind cheltuielile funcționale pe termen mediu. În [Programul de Reforme Economice 2025–2027](#) (Tabelul 1), cheltuielile administrației publice generale pentru educație au fost estimate la 6,0% din PIB în anul 2025, urmând să scadă la 5,2% până în anul 2027.

Tabelul 1. Cheltuielile administrației publice generale pe funcții

% din PIB	2023	2024	2025	2026	2027
1. Servicii publice generale	3,8	3,6	3,8	3,6	4
2. Apărare	0,5	0,6	0,5	0,5	0,4
3. Securitate și ordine publică	2,2	2,2	2,3	2,2	2
4. Servicii economice generale	3,8	3,5	3,3	3,4	3,8
5. Protecția mediului	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3
6. Locuințe și facilități comunitare	1,3	0,9	0,9	1,2	1,1
7. Sănătate	5,3	5,7	5,6	5,5	5,3
8. Agrement, cultură și religie	1	1	1	0,9	0,9
9. Educație	6,3	6,1	6	5,6	5,2
10. Protecție socială	15	14,9	14,5	14	13,6
Total cheltuieli	39,2	38,6	38,3	37,1	36,7

Această evoluție evidențiază importanța creșterii eficienței și a unei direcționări mai precise a investițiilor, concomitent cu consolidarea relevanței și a rezultatelor educației și formării profesionale – obiective susținute în mod direct prin implementarea CNCRM (definirea clară a rezultatelor învățării, asigurarea unor parcursuri educaționale coerente și o mai bună aliniere la cerințele pieței muncii).

Concluzii generale privind implementarea CNCRM.

Privite în ansamblu, fluctuațiile economice, îmbătrânirea demografică, emigrarea externă, provocările cu care se confruntă tinerii pe piața muncii, afluxul de refugiați și constrângerile fiscale creează un context complex și solicitant pentru dezvoltarea competențelor în Republica Moldova. CNCRM reprezintă un răspuns orientat și strategic la aceste presiuni, prin susținerea unor parcursuri de calificare coerente, a unei încadrări transparente a calificărilor pe niveluri, a recunoașterii rezultatelor învățării și a unei alinieri mai bune între sistemul educațional și cerințele pieței muncii.

2.2. Contextul general al sistemului de educație și formare profesională

Republica Moldova traversează o etapă complexă de transformare economică, socială și instituțională, marcată de angajamentele asumate în procesul de integrare europeană și de eforturile continue de modernizare a administrației publice și dezvoltare a capitalului uman. În acest context, educația și formarea profesională au fost recunoscute ca domenii strategice, esențiale pentru creșterea competitivității economice, promovarea incluziunii sociale și consolidarea coeziunii sociale. Reconfigurarea sistemului educațional s-a realizat treptat, printr-un set coerent de reforme structurale, curriculare și instituționale, aliniate la standardele și principiile europene privind transparența, calitatea și recunoașterea calificărilor.

Aceste reforme au fost susținute de dezvoltarea unui cadru normativ și strategic robust, care definește viziunea națională asupra învățării pe tot parcursul vieții, formării bazate pe competențe și corelării calificărilor cu cerințele pieței muncii. Un reper fundamental în acest proces este [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, care instituie principiile generale de organizare a sistemului educațional și oferă fundamentele juridice pentru dezvoltarea CNC.

Pe plan economic, tranziția către o economie competitivă, bazată pe cunoaștere, inovare și digitalizare impune actualizarea continuă și rapidă a calificărilor, în raport cu dinamica pieței muncii. Fenomene precum migrația forței de muncă, schimbările demografice și transformările tehnologice influențează structura populației active și accentuează necesitatea unor mecanisme flexibile de recunoaștere a competențelor, dobândite în contexte formale, non-formale și informale, asigurând adaptabilitatea forței de muncă și susținând parcursurile de învățare pe tot parcursul vieții.

La nivel social, politicile publice promovează echitatea, incluziunea, și coeziunea socială, prin măsuri orientate spre reducerea abandonului școlar, extinderea accesului la educație și formare de calitate pentru toți, pe tot parcursul vieții, sprijinirea grupurilor vulnerabile și dezvoltarea competențelor relevante pentru o societate democratică și durabilă.

În anul 2025, Republica Moldova a făcut un pas semnificativ în procesul de aderare la Uniunea Europeană, prin participarea la screening-ul bilateral – o procedură tehnică de evaluare comparativă între politicile, legislația și practicile naționale și *acquis-ul comunitar*⁴. Acest exercițiu a permis identificarea gradului de aliniere la standardele europene; stabilirea domeniilor care necesită ajustări legislative și reforme suplimentare; fundamentarea etapelor ulterioare ale procesului de aderare.

La 13 mai 2025, Republica Moldova a prezentat, la Bruxelles, progresele înregistrate și angajamentele asumate în cadrul *Clusterului 3: Competitivitate și creștere incluzivă*, care include domenii-cheie precum politicile de competențe și ocuparea forței de muncă; incluziunea socială și educația; cercetarea, inovarea și cultura. În cadrul *Capitolului 26 – Educație și cultură*, au fost evidențiate reformele privind modernizarea sistemului educațional, consolidarea CNC ca instrument strategic, integrarea standardelor europene de asigurare a calității și dezvoltarea mecanismelor de recunoaștere a rezultatelor învățării, în conformitate cu EQF și QF-EHEA și tratele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Această evoluție reflectă angajamentul ferm al Republicii Moldova pentru construirea unui sistem educațional modern, incluziv și compatibil la nivel european, capabil să răspundă provocărilor societății contemporane și să contribuie la dezvoltarea durabilă și integrarea europeană a țării.

⁴ *Acquis-ul comunitar* reprezintă ansamblul drepturilor și obligațiilor comune pe care statele membre ale Uniunii Europene le aplică și le respectă, incluzând legislația, standardele, politicile, practicile și acordurile internaționale ale UE. În procesul de aderare, țările candidate trebuie să preia și să implementeze integral *acquis-ul comunitar*, structurat pe domenii tematice (capitole de negociere).

Procesul de screening bilateral, desfășurat în cadrul parcursului de aderare la Uniunea Europeană, are o semnificație strategică majoră pentru domeniul educației și formării profesionale. Acesta oferă o evaluare obiectivă și comparativă a compatibilității sistemului național cu acquis-ul comunitar și cu instrumentele europene de referință, inclusiv EQF și QF-EHEA.

Screening-ul funcționează ca o bază comună pentru planificarea reformelor ulterioare, contribuind la: identificarea domeniilor de convergență și a celor care necesită ajustări; stabilirea priorităților strategice în educație, formare profesională și angajare; accelerarea procesului de integrare europeană prin alinierea sistemului de calificări la standardele UE.

Printre prioritățile identificate în cadrul acestui proces se regăsesc: consolidarea legăturii dintre educație și piața muncii, prin dezvoltarea de calificări relevante și adaptate cerințelor economiei moderne; extinderea accesului la educație incluzivă, prin politici de echitate și sprijin pentru grupurile vulnerabile; promovarea învățării pe tot parcursul vieții, prin mecanisme flexibile de recunoaștere a competențelor și diversificarea ofertelor de formare.

2.3. Politici în domeniul educației, formării și ocupării forței de muncă

Politicile Republicii Moldova în domeniul educației, formării profesionale și ocupării forței de muncă sunt fundamentate pe orientările strategice ale Guvernului, care derivă, la rândul lor, din angajamentele asumate în cadrul procesului de integrare europeană. Această ierarhie conceptuală - de la politicile europene, la cele guvernamentale și, ulterior, la politicile sectoriale - asigură coerență strategică și compatibilitate cu instrumentele și standardele europene relevante.

Cadrul de politici al Guvernului Republicii Moldova este definit de un set de documente majore, printre care:

- **Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”**, aprobată prin [Legea nr 315/2022](#), care stabilește îmbunătățirea calității vieții drept prioritate guvernamentală. Elaborată în conformitate cu Agenda europeană și cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, Strategia poziționează educația și formarea profesională ca elemente cruciale pentru creșterea bunăstării populației, reducerea inegalităților și dezvoltarea unei forțe de muncă adaptată la transformările economice actuale. Documentul promovează dezvoltarea competențelor relevante pentru economia viitorului, modernizarea condițiilor de muncă, reducerea ocupării informale și extinderea oportunităților de educație continuă în perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.
- **Programul de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană”**, aprobat prin [Hotărârea Parlamentului nr. 28/2023](#), care prezintă viziunea unui stat modern, rezilient și pe deplin ancorat în valorile europene. Programul urmărește edificarea unei economii prospere și competitive, capabile să susțină investiții în educație, cultură, sănătate și protecție socială, și pune accent pe modernizarea administrației publice, creșterea eficienței serviciilor publice și consolidarea instituțiilor într-un context marcat de riscuri regionale. Documentul reafirmă angajamentul ferm al Republicii Moldova pentru integrarea europeană și pentru promovarea unei guvernări responsabile, transparente și orientate spre dezvoltare durabilă - elemente-cheie care fundamentează politicile sectoriale din educație, formare și ocupare a forței de muncă.

În ansamblu, aceste documente oferă un cadru strategic integrat pentru definirea și implementarea politicilor naționale în educație, formare și ocupare. Alinierea lor la principiile europene contribuie la dezvoltarea unui sistem de calificări relevant pentru piața muncii, transparent, centrat pe rezultate ale învățării și compatibil cu cerințele EQF și QF-EHEA.

În ultimul deceniu, politicile sectoriale au evoluat de la reforme structurale către procese consolidate de dezvoltare strategică, marcate de creșterea coerenței intersectoriale, îmbunătățirea capacității instituționale și o aliniere progresivă la politicile și standardele Uniunii Europene. Aceste politici urmăresc dezvoltarea capitalului uman, creșterea competitivității economice și promovarea incluziunii sociale, în conformitate cu angajamentele asumate de țară în parcursul său european.

Prin această abordare, Republica Moldova consolidează un *ecosistem coerent al învățării pe tot parcursul vieții*, care facilitează corelarea dintre sistemul educațional, piața muncii și obiectivele naționale de dezvoltare durabilă, contribuind, totodată, la avansarea procesului de aderare la Uniunea Europeană.

Politici actuale (în vigoare)

Politicile actuale reflectă *maturizarea strategică* a sistemului de educație, formare profesională și ocupare a forței de muncă din Republica Moldova. Ele vizează consolidarea calității și incluziunii; promovarea digitalizării și inovării; corelarea dezvoltării capitalului uman cu cerințele pieței muncii; implementarea principiilor învățării pe tot parcursul vieții.

Un document strategic fundamental este **Strategia de dezvoltare „Educația 2030” și Programul de implementare a acesteia pentru anii 2023-2025**, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 114/2023. Strategia trasează politicile Guvernului în domeniul educației; descrie conținutul și mecanismele de realizare a acestora; estimează impactul asupra sistemului educațional, societății și statului. „Educația 2030” urmărește modernizarea sistemului educațional din perspectiva calității și echității; relevanței pentru economia bazată pe cunoaștere; alinierii la documentele de referință europene și internaționale, precum: Obiectivele Dezvoltării Durabile ale ONU; Competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (Bruxelles, 2018); Declarația de la Incheon privind Educația 2030 (UNESCO, 2015); Carta Consiliului Europei privind Educația pentru Cetățenie Democratică și Drepturile Omului.

Această aliniere confirmă orientarea europeană și globală a reformei educaționale, consolidând caracterul integrat și sustenabil al politicilor educaționale naționale.

Programul de implementare pentru anii 2023–2025 definește obiectivele generale și specifice privind dezvoltarea educației pe termen mediu și pe termen lung. Acestea asigură continuitatea și coerența politicilor educaționale, oferă un cadru de acțiune pentru transformarea sistemului educațional în unul bazat pe competențe, deschis și digital, precum și centrat pe învățarea pe tot parcursul vieții.

Cele nouă obiective generale, însoțite de obiective specifice, susțin direct implementarea și consolidarea CNC, contribuind la dezvoltarea unui sistem de calificări relevant, flexibil și recunoscut la nivel european.

Obiective generale (OG)	Descriere sumară și legătura cu dezvoltarea sistemului național al calificărilor
OG1. Racordarea educației la cerințele și nevoile pieței muncii	Vizează adaptarea ofertei educaționale la cererea de competențe și consolidarea parteneriatului educație-economie. Prin dezvoltarea Observatorului pieței muncii, operaționalizarea CNC conform principiilor EQF, dezvoltarea sistemului de recunoaștere a învățării în diferite contexte, extinderea învățământului dual, obiectivul contribuie direct la corelarea calificărilor cu nevoile pieței muncii și la relevanța CNC în contextul EQF.
OG 2. Asigurarea accesului la educație de	Promovează incluziunea, echitatea și accesul universal la educație - valori fundamentale ale EQF și QF-EHEA.

calitate pentru toți pe tot parcursul vieții	Se pune accent pe reducerea abandonului școlar, extinderea educației timpurii, dezvoltarea educației incluzive și susținerea grupurilor vulnerabile, consolidând dimensiunea socială a educației și a calificărilor.
OG 3. Asigurarea sistemului educațional cu personal calificat și motivat	Se axează pe profesionalizarea și motivarea cadrelor didactice și manageriale, prin modernizarea formării inițiale și continue și promovarea performanței. Prin acest obiectiv, Strategia contribuie la asigurarea calității procesului educațional și a calificărilor, în concordanță cu Standardele și Ghidurile Europene pentru Asigurarea Calității (ESG 2015).
OG 4. Consolidarea coeziunii socioeducaționale	Promovează implicarea partenerilor sociali, a comunităților și a familiilor în procesele educaționale. Prin stimularea dialogului social și a parteneriatului intersectorial, acest obiectiv sprijină guvernanta participativă și crearea platformelor sectoriale – instrumente-cheie în dezvoltarea și validarea calificărilor.
OG 5. Crearea mediilor moderne de învățare și consolidarea educației bazate pe competențe	Acest obiectiv vizează revizuirea curriculumului pentru toate nivelurile educației și formării profesionale, centrarea pe rezultate ale învățării, precum și modernizarea metodelor de predare, evaluare și certificare. Prin această abordare, Strategia asigură coerența între standardele de calificare, programele educaționale și cerințele EQF/QF-EHEA.
OG 6. Digitalizarea și inovarea în educație	Promovează integrarea tehnologiilor digitale în procesul educațional, formarea competențelor digitale și dezvoltarea infrastructurii educaționale inteligente. Acest obiectiv facilitează interoperabilitatea datelor educaționale, monitorizarea calificărilor prin RNC și vizibilitatea CNC în spațiul european al educației.
OG 7. Asigurarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții	Reprezintă nucleul politicii de lifelong learning (LLL). Promovează educația adulților, recunoașterea și validarea competențelor dobândite în contexte nonformale și informale și diversificarea ofertei de programe de formare continuă. Acest obiectiv operaționalizează principiile Recomandării Consiliului din 20 decembrie 2012 privind validarea învățării nonformale și informale (2012/C 398/01), fiind pilon central al CNC.
OG 8. Promovarea inovațiilor și a cercetării științifice	Conectează cercetarea cu învățământul superior și cu nevoile economiei, contribuind la creșterea calității calificărilor de nivelurile 6–8 CNC, corespunzătoare ciclurilor Bologna. Astfel, Strategia consolidează coerența cu QF-EHEA.
OG 9. Creșterea performanței și eficienței sistemului educațional	Vizează optimizarea rețelei instituționale, modernizarea infrastructurii, eficientizarea managementului și dezvoltarea unei culturi instituționale a calității. Aceste procese sunt esențiale pentru sustenabilitatea și guvernanta eficientă a CNC, consolidând capacitatea de implementare a reformelor sistemice.

Astfel, prin obiectivele generale și specifice, *Programul de implementare a Strategiei de dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2023–2025*, definește direcțiile de dezvoltare a sistemului educațional al Republicii Moldova pe termen mediu și lung. Acestea constituie fundamentul politicilor publice pentru

consolidarea CNC, promovarea învățării pe tot parcursul vieții și alinierea sistemului de educație și formare profesională la principiile și standardele europene.

Dezvoltarea sistemului național de calificări și consolidarea dimensiunii educației bazate pe rezultate ale învățării sunt susținute de un ansamblu de politici complementare și intersectoriale, care contribuie la crearea unui mediu favorabil învățării pe tot parcursul vieții și la integrarea socială și profesională a cetățenilor. Aceste politici promovează sinergia dintre educație și formare profesională a persoanelor, ocupare în câmpul muncii, incluziune socială și guvernanță, asigurând aplicarea principiilor CNC în toate domeniile relevante pentru dezvoltarea capitalului uman.

Unul dintre cele mai importante instrumente de politică publică în domeniul ocupării forței de muncă este **Programul național pentru ocuparea forței de muncă 2022–2026 și Planul de acțiuni privind implementarea acestuia**, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 785/2022](#). Scopul programului este creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă și sporirea accesului pe piața muncii pentru toți dezvoltarea capitalului uman, consolidarea mecanismelor pieței muncii și îmbunătățirea calității locurilor de muncă.

Programul este aliniat la *Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030*, contribuind la atingerea următoarelor Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD):

- ODD 1 – Eliminarea sărăciei în toate formele sale pe tot globul, țintă: implementarea unor sisteme de protecție socială adecvate la nivel național și a măsurilor necesare, inclusiv implementarea venitului minim garantat, pentru o acoperire substanțială a celor săraci și vulnerabili până în 2030.
- ODD 5 – Realizarea egalității de gen și abilitarea tuturor femeilor și fetelor, țintă: recunoașterea și aprecierea îngrijirii și lucrului casnic neplătit prin furnizarea de servicii publice, infrastructurii și politicilor de protecție socială și promovarea responsabilității partajate în gospodărie și familie;
- ODD 8 – Muncă decentă și creștere economică, țintă: creșterea calității ocupării și a productivității economice, formalizarea economiei, reducerea șomajului tinerilor, asigurarea egalității salariale și îmbunătățirea siguranței și drepturilor la locul de muncă, în vederea convergenței cu standardele economice și sociale ale Europei Centrale și de Est.
- ODD 10 – Reducerea inegalității în interiorul statelor și între state, țintă: adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, și realizarea progresivă a unei egalități sporite; asigurarea unui proces de angajare legal, echitabil, bine informat al migranților.

Programul promovează o abordare integrată între educație, formare profesională și ocupare a forței de muncă, recunoscând rolul formării continue și al recalificării în adaptarea competențelor la cerințele economiei moderne. Printre obiectivele specifice se regăsesc:

- Sporirea ratei de participare a femeilor cu vârsta 25–34 de ani pe piața muncii;
- Creșterea gradului de ocupare a persoanelor cu dizabilități, prin programe de formare și adaptare profesională;
- Consolidarea capacităților instituționale ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), inclusiv prin digitalizarea serviciilor, eficientizarea finanțării și extinderea măsurilor active de angajare în câmpul muncii;
- Dezvoltarea parteneriatului public-privat și a mecanismelor de dialog social pentru corelarea cererii și ofertei de competențe;

- Stimularea creării de locuri de muncă de calitate, reducerea muncii nedeclarate și promovarea standardelor de muncă decentă.

Programul național pentru ocuparea forței de muncă este interconectat cu alte politici relevante, care contribuie la mobilitatea forței de muncă, reintegrarea migranților și coerența intersectorială:

- Programul privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor 2022-2025, aprobat prin [Hotărârea Guvernului 808/2022](#);
- Programul național de stimulare a veniturilor și (re)integrării cetățenilor RM implicați în migrație 2022–2026, aprobat prin [Hotărârea Guvernului 674/2023](#).

Prin această abordare integrată și strategică, Republica Moldova își consolidează sistemul de calificări și politicile de ocupare a forței de muncă, contribuind la dezvoltarea unui ecosistem educațional și profesional coerent, incluziv și sustenabil, în deplină concordanță cu principiile europene privind calificările, mobilitatea și munca decentă.

Documentele de politici prezentate mai sus formează împreună un cadru integrat de politici publice, care susțin mobilitatea, incluziunea și reintegrarea profesională în Republica Moldova. Ele contribuie la operaționalizarea dimensiunii intersectoriale a CNC, extinzând aplicabilitatea acestuia dincolo de sistemul educațional formal și consolidând coerența sistemului de dezvoltare a competențelor.

Politici sectoriale relevante și contribuția lor la consolidarea CNC:

- **Strategia națională de dezvoltare economică 2030**, aprobată prin [Hotărârea Guvernului nr. 393/2024](#), promovează modernizarea economiei Republicii Moldova prin investiții, digitalizare și dezvoltarea sectoarelor cu potențial ridicat, precum agricultura și tehnologia informației. Aceasta urmărește creșterea nivelului de trai, crearea locurilor de muncă și apropierea țării de standardele Uniunii Europene într-un mod sustenabil, prin dezvoltarea unui capital uman calificat și competitiv.
- **Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023–2030**, aprobată prin [Hotărârea Guvernului nr. 650/2023](#), promovează modernizarea educației prin dezvoltarea competențelor digitale, extinderea rețelei de instituții de învățământ conectate digital și pregătirea cadrelor didactice pentru utilizarea tehnologiilor moderne. Aceasta contribuie la crearea locurilor de muncă prin susținerea dezvoltării sectorului TIC, atragerea investițiilor și stimularea apariției unor noi oportunități de ocupare adaptate cerințelor economiei digitale.
- **Programul de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2024 – 2027**, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 950/2023](#) promovează accesul echitabil la educație și formare profesională pentru toate categoriile de beneficiari, indiferent de mediu, gen, dizabilitate sau statut socio-economic. Programul contribuie la consolidarea dimensiunii sociale a educației, facilitând participarea deplină a persoanelor cu nevoi educaționale speciale în procesele de formare inițială și continuă. Acesta reflectă principiile incluziunii și echității promovate de [Strategia de dezvoltare „Educația 2030”](#) și este aliniat la standardele europene privind educația incluzivă.
- **Strategia de dezvoltare a sectorului de tineret „Tineret 2030”**, aprobată prin [Hotărârea Guvernului nr. 168/2023](#), susține implicarea activă a tinerilor în procesele educaționale, economice și civice. Strategia promovează formarea competențelor transversale, spiritul antreprenorial și capacitățile de leadership, încurajând participarea tinerilor la viața comunitară și la dezvoltarea durabilă a societății. Documentul subliniază rolul educației nonformale și a formării continue ca instrumente pentru creșterea angajabilității și reducerea riscului de excludere socială.

- **Strategia de dezvoltare a domeniului afacerilor interne 2022-2030**, aprobată prin [Hotărârea Guvernului nr. 658/2022](#), și **Programul de consolidare a încrederii și siguranței societății prin formare profesională, integritate și digitalizare 2022–2025**, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 947/2022](#), integrează principiile învățării continue și dezvoltării competențelor profesionale în politicile sectoriale publice. Aceste documente extind aplicabilitatea CNC în afara sistemului educațional formal, promovând profesionalizarea funcției publice, perfecționarea continuă a personalului din structurile de ordine publică și consolidarea integrității instituționale prin formare bazată pe competențe.

În ansamblu, aceste politici contribuie la extinderea principiilor CNC către domenii conexe - educație incluzivă, tineret, administrație publică, securitate și digitalizare – și respectiv, la consolidarea coerenței sistemului de dezvoltare a competențelor în Republica Moldova și creșterea relevanței pentru piața muncii și societate.

Politicile actuale creează o arhitectură strategică unitară pentru dezvoltarea educației, formării și calificărilor în Republica Moldova, care consolidează:

- parteneriatul între educație, formare profesională și ocupare a forței de muncă;
- mecanismele de guvernanță și asigurare a calității;
- rolul central al CNC ca instrument de transparență, recunoaștere și interoperabilitate.

În mod cumulativ, aceste politici fundamentează tranziția Republicii Moldova către un sistem educațional deschis, adaptabil și bazat pe rezultate ale învățării, în care calificările devin vectori ai mobilității, incluziunii și competitivității economice.

Politicile actuale nu reprezintă o ruptură, ci o continuare și extindere coerentă a direcțiilor strategice inițiate în deceniul precedent. Ele valorifică bazele conceptuale și instituționale puse între anii 2013 - 2020, perioadă în care Republica Moldova a făcut primii pași către: un sistem educațional bazat pe rezultate ale învățării; corelarea educației cu piața muncii; alinierea treptată la principiile europene privind calificările și mobilitatea. Astfel, strategiile și programele actuale se sprijină pe realizările politici fondatoare, aprofundând reformele și instituționalizând mecanismele moderne de guvernanță și calitate, în vederea consolidării unui sistem educațional deschis, adaptabil și centrat pe competențe, în care calificările devin vectori ai mobilității, incluziunii și competitivității economice.

Politici relevante încheiate

Politicile publice implementate în perioada 2013–2020 au avut un rol esențial în fundamentarea cadrului conceptual, normativ și instituțional al sistemului național de educație și calificări. Deși și-au încheiat perioada de valabilitate, acestea au constituit fundamentul strategic și operațional pentru politicile actuale, orientate spre integrarea europeană, promovarea învățării pe tot parcursul vieții și alinierea la standardele internaționale, inclusiv la EQF.

Această etapă a marcat debutul reformelor structurale în educație și formare profesională, prin consolidarea parteneriatelor dintre educație și piața muncii, definirea clară a rezultatelor învățării și competențelor, precum și configurarea arhitecturii CNC – premisă esențială pentru procesul de referințiere la EQF.

Printre principalele documente de politică publică, care au contribuit la această evoluție se numără:

- **Strategia de dezvoltare a învățământului profesional tehnic pentru anii 2013–2020** (Hotărârea Guvernului nr. 97/2013), care a lansat procesul de modernizare a VET, promovând principiile

competenței, flexibilității și parteneriatului cu mediul economic. Aceasta a facilitat elaborarea standardelor de calificare, a curricula modulare și a mecanismelor de asigurare a calității.

- **Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2014–2020** (Hotărârea Guvernului nr. 447/2014), care a introdus pentru prima dată conceptul de *învățare pe tot parcursul vieții (lifelong learning LLL)* în politicile naționale, promovând recunoașterea competențelor dobândite în contexte nonformale și informale - o condiție esențială pentru compatibilitatea cu principiile EQF.
- **Programele naționale pentru tineret și ocuparea forței de muncă (2017–2021)**, care au promovat o abordare intersectorială, stimulând implicarea tinerilor și a partenerilor sociali în dezvoltarea competențelor profesionale relevante pentru piața muncii europene.
- **Strategia „Moldova digitală 2023”** (Hotărârea Guvernului nr. 857/2018), care a extins componenta digitală în educație și formare, contribuind la dezvoltarea competențelor digitale și la crearea infrastructurii pentru gestionarea calificărilor într-un sistem transparent și interoperabil.
- **Strategia națională privind ocuparea forței de muncă 2017–2021** (Hotărârea Guvernului nr. 1473/2016), ale cărei rezultate au oferit lecții valoroase privind corelarea politicilor de calificare cu indicatorii pieței muncii – un aspect semnificativ în procesul de referențiere la EQF.

Aceste politici au constituit pilonii de tranziție către strategiile actuale din perioada 2022–2030, oferind baza conceptuală pentru [Strategia de dezvoltare „Educația 2030”](#), experiența instituțională pentru Foaia de parcurs CNC 2023–2027, precum și cadrul de cooperare pentru politicile de ocupare a forței de muncă și incluziune.

Prin urmare, politicile 2013–2020 nu trebuie privite doar ca documente istorice, ci ca o etapă de construcție sistemică, care a permis Republicii Moldova să avanseze către referențierea CNC la EQF și auto-certificarea față de QF-EHEA, consolidând astfel compatibilitatea internațională a calificărilor naționale.

Evoluția cadrului de politici din perioada 2013–2030 reflectă o continuitate strategică și normativă, în care obiectivele de politică publică au fost transpuse treptat în instrumente juridice și instituționale concrete. Această convergență a permis Republicii Moldova să treacă de la un sistem în tranziție la unul consolidat, guvernat prin mecanisme clare de calitate, transparență și participare, în conformitate cu cerințele EQF.

Capitolul următor analizează cadrul legislativ și instituțional care susține implementarea acestor politici și asigură funcționalitatea CNC - fundament al procesului de referențiere la EQF și auto-certificare față de QF-EHEA.

2.4. Cadrul normativ național de implementare a politicilor

Implementarea politicilor educaționale și de formare profesională în Republica Moldova se bazează pe un cadru normativ solid, care reglementează structura sistemului de educație, parteneriatul educație-piața muncii și mecanismele de asigurare a calității. Acest cadru normativ susține operaționalizarea CNC și facilitează procesul de referențiere la EQF și auto-certificare față de QF-EHEA, consolidând compatibilitatea internațională a calificărilor naționale. Printre principalele acte normative care fundamentează acest proces se regăsesc:

- [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014 (cu modificările ulterioare) stabilește principiile generale de organizare a sistemului educațional, structura nivelurilor de învățământ și mecanismele de asigurare a calității. Codul consacră rolul central al CNC în corelarea sistemelor de educație, formare și piața muncii, în conformitate cu cerințele EQF.

- **Legea nr. 110/2022** cu privire la învățământul dual reglementează organizarea învățământului dual profesional tehnic în parteneriat cu agenții economici, consolidând învățarea la locul de muncă, în conformitate cu recomandările europene privind formarea profesională relevantă pentru piața muncii.
- **Hotărârea Guvernului nr. 330/2023** redefinesc structura CNC, drept un cadru integrat pentru învățarea pe tot parcursul vieții, aliniat la principiile EQF și QF-EHEA. Prin aprobarea *Foii de parcurs pentru operaționalizarea CNC 2023–2027*, documentul trasează direcțiile strategice și acțiuni concrete pentru implementarea deplină a CNC, inclusiv actualizarea cadrului normativ, dezvoltarea standardelor de calificare, consolidarea sistemului de asigurare a calității, crearea platformei de dialog cu actorii-cheie și pregătirea procesului de referințiere a CNC la EQF și de auto-certificare la QF-EHEA.
- **Hotărârea Guvernului nr. 1199/2018** atribuie Registrului național al calificărilor (RNC) statut de instrument oficial de evidență și informare privind calificările recunoscute la nivel național. RNC asigură transparența și interoperabilitatea calificărilor cu EQF, printr-un format standardizat care facilitează recunoașterea acestora pe piața muncii națională și europeană.
- **Hotărârea Guvernului nr. 80/2022** privind aprobarea *Regulamentului cu privire la organizarea și desfășurarea studiilor superioare de master – ciclul II* reglementează procedurile de admitere și promovare în cadrul programelor de master, precum și tipurile de programe și numărul de credite corespunzător fiecărui tip de program.
- **Hotărârea Guvernului nr. 1007/2014** privind organizarea studiilor superioare de doctorat reglementează structura și organizarea studiilor de doctorat, funcționarea școlilor doctorale, precum și condițiile minime pentru înființarea acestora.
- **Hotărârea Guvernului nr. 660/2024** aprobă *Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea învățământului dual în cadrul studiilor superioare de licență (ciclul I)*, care reglementează responsabilitățile partajate între instituția de învățământ superior și persoana juridică, ce asigură, în baza acordului de cooperare, activitățile de formare profesională a studenților.
- **Hotărârea Guvernului nr. 222/2024** aprobă *Regulamentul privind educația adulților* și introduce abordări inovatoare, inclusiv microcalificările și parcursurile flexibile de învățare, în concordanță cu inițiativa europeană *Upskilling Pathways: New Opportunities for Adults* (2016), care promovează învățarea pe tot parcursul vieții și facilitează accesul adulților la oportunități de dezvoltare și actualizare a competențelor, precum și de recalificare.
- **Hotărârea Guvernului nr. 164/2025** aprobă *Regulamentul de organizare și desfășurare a învățământului la distanță și cu frecvență redusă în cadrul studiilor superioare de licență și de master*, care stabilește cerințele de bază pentru admiterea, organizarea și desfășurarea programelor de studii superioare de licență și de master în formele de învățământ cu frecvență redusă și la distanță, având drept scop asigurarea accesului la educație de calitate pentru diverse categorii de studenți, inclusiv pentru cei care nu pot urma studiile cu frecvență.
- **Hotărârea Guvernului nr. 294/2024** aprobă modificările Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 425/2015. Nomenclatorul structurează oferta de formare profesională pe domenii generale, de educație și de formare profesională și precizează, pentru fiecare program, denumirea programului de studii și

calificarea corespunzătoare, asigurând astfel o evidență unitară și actualizată a meseriilor și profesiilor, precum și corelarea acestora cu CNC.

- **Hotărârea Guvernului nr. 293/2024** aprobă modificările Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 853/2015. Nomenclatorul este parte componentă a standardelor de stat în domeniul pregătirii profesionale a maștrilor, tehnicienilor, tehnologilor, personalului medical și farmaceutic, precum și a altor specialiști din diverse domenii. Documentul structurează oferta educațională pe diverse domenii și precizează, pentru fiecare program, calificarea aferentă și numărul de credite. Prin această organizare, Nomenclatorul asigură coerența calificărilor și alinierea acestora la CNC.
- **Hotărârea Guvernului nr. 412/2024** aprobă Nomenclatorul domeniilor de studii și al specialităților în învățământul superior, document-cadru care structurează oferta educațională la nivel național și stabilește delimitările disciplinare și profesionale ale programelor de studii. Acest nomenclator reprezintă o componentă esențială a standardelor de stat pentru pregătirea cadrelor la toate cele trei cicluri ale învățământului superior: licență (ciclul I), master (ciclul II) și doctorat (ciclul III).
- **Legea nr. 244/2017** reglementează organizarea și funcționarea *comitetelor sectoriale pentru formare profesională*, ca mecanisme de parteneriat între stat, mediul economic și partenerii sociali, contribuind la relevanța și actualizarea continuă a calificărilor.
- **Legea nr. 105/2018** *cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj*, definește cadrul instituțional pentru prevenirea și reducerea șomajului, precum, adaptarea forței de muncă la cerințele pieței muncii și promovare a ocupării, în strânsă legătură cu dezvoltarea calificărilor.
- **Legea nr. 239/2008** *privind transparența în procesul decizional*, garantează implicarea activă a actorilor relevanți, inclusiv a instituțiilor de învățământ, angajatorilor, sindicatelor și organizațiilor societății civile, în elaborarea, implementarea și revizuirea continuă a politicilor în domeniul calificărilor și a CNC. Prin promovarea proceselor decizionale participative, legea consolidează asumarea reformelor de către părțile interesate și contribuie la creșterea legitimității, transparenței și sustenabilității reformelor.

Prin acest cadru normativ coerent și interconectat, Republica Moldova dezvoltă un sistem de educație și formare deschis, flexibil și orientat spre rezultatele învățării, capabil să răspundă cerințelor unei economii dinamice și să se alinieze standardelor europene. Tranziția de la viziuni strategice de politică la un cadru normativ cuprinzător a consolidat fundamentele instituționale și operaționale ale sistemului național de educație și formare, precum și ale sistemului național al calificărilor, susținând integrarea Republicii Moldova în Spațiul European al Educației și facilitând referențierea CNC la EQF, precum și auto-certificarea acestuia în raport cu QF-EHEA.

2.5. Convergența politicilor naționale cu strategiile și inițiativele europene privind educația, competențele și calificările

Politicile educaționale și de formare profesională ale Republicii Moldova sunt dezvoltate în deplină aliniere cu direcțiile strategice ale Uniunii Europene privind dezvoltarea competențelor, incluziunea socială și învățarea pe tot parcursul vieții. Această convergență reflectă angajamentele asumate prin *Acordul de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană (2014)*, care consacră educația, formarea profesională și ocuparea forței de muncă drept domenii prioritare de cooperare.

Prin armonizarea cu documentele strategice europene, Republica Moldova contribuie activ la consolidarea Spațiului European al Educației, în care transparența, mobilitatea și recunoașterea competențelor devin piloni ai integrării socio-economice.

Direcții strategice comune cu Uniunea Europeană

Politicile naționale de educație, formării profesionale și ocupării sunt sincronizate cu prioritățile europene, urmărind consolidarea unui sistem bazat pe rezultate ale învățării, competențe și incluziune. Convergența strategică se reflectă în următoarele direcții:

- Adaptarea ofertei educaționale la cerințele pieței muncii, prin consolidarea parteneriatelor cu mediul economic și implementarea abordării bazate pe competențe, în conformitate cu EQF și Recomandarea Consiliului UE privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2018).
- Creșterea participării în programe de învățare pe tot parcursul vieții, în concordanță cu Agenda europeană pentru competențe (European Skills Agenda, 2020), care promovează formarea continuă, recalificarea și perfecționarea profesională ca elemente-cheie ale tranziției verzi și digitale.
- Modernizarea curriculumului și a infrastructurii educaționale, prin integrarea competențelor digitale și verzi, în spiritul Pactului Verde European (European Green Deal) și al Planului de acțiune pentru educația digitală 2021–2027 (Digital Education Action Plan).
- Extinderea mecanismelor de recunoaștere și validare a competențelor obținute în contexte non-formale și informale, în conformitate cu Recomandarea Consiliului UE privind validarea învățării non-formale și informale (2012).
- Reducerea disparităților regionale și sociale în accesul la educație și angajare în câmpul muncii, prin politici de incluziune și coeziune socială, în spiritul Pilonului european al drepturilor sociale (2017) și al Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă ale ONU (Agenda 2030), în mod special ODD 4 (Educație de calitate) și ODD 8 (Muncă decentă și creștere economică).

Convergența cu instrumentele europene de transparență și recunoaștere a calificărilor este esențială pentru modernizarea sistemului educațional național de educație și formare. Republica Moldova integrează principiile și metodologiile europene prin:

- implementarea CNC, corelat cu EQF și QF-EHEA, ca instrument de referințiere internațională și de interoperabilitate a calificărilor;
- dezvoltarea Registrului Național al Calificărilor (RNC), interoperabil cu ESCO (European Skills, Competences, Qualifications and Occupations), facilitând conectarea calificărilor naționale cu cele europene;
- alinierea proceselor de asigurare a calității cu Standardele și Ghidurile Europene pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ESG 2015), consolidând încrederea în sistemul educațional național;
- utilizarea instrumentelor Europass pentru descrierea, comunicarea calificărilor și recunoașterea calificărilor, sprijinind mobilitatea educațională și profesională;
- participarea activă la inițiative europene, precum Erasmus+, activitățile de învățare între colegi organizate de Fundația Europeană de Formare (ETF) și proiectele de consolidare a CNC-urilor în cadrul Parteneriatului Estic.

Această convergență strategică și operațională confirmă angajamentul Republicii Moldova de a construi un sistem de calificări compatibil cu standardele europene, capabil să susțină mobilitatea, incluziunea și competitivitatea într-un spațiu educațional comun.

Rezultatele convergenței și impactul asupra sistemului național de educație și formare profesională

Orientarea strategică a Republicii Moldova către alinierea la politicile și inițiativele europene în domeniul educației, formării și calificărilor a generat transformări semnificative la nivelul sistemului național de educație și formare. Acest proces de convergență a consolidat dimensiunea europeană și internațională a sistemului, contribuind la:

- creșterea compatibilității și comparabilității calificărilor cu cele europene, facilitând recunoașterea acestora în spațiul european al educației;
- facilitarea mobilității academice și profesionale a absolvenților și angajaților, prin utilizarea instrumentelor europene de transparență și descriere a calificărilor;
- integrarea competențelor digitale, verzi și transversale în standardele de calificare, în conformitate cu prioritățile europene privind tranziția verde și digitală;
- dezvoltarea unei culturi a calității în educație și formare, prin alinierea la standardele europene de asigurare a calității și prin consolidarea mecanismelor de evaluare și monitorizare;
- extinderea parteneriatelor internaționale, care sprijină modernizarea continuă a CNC și facilitează schimbul de bune practici în cadrul inițiativelor europene.

În ansamblu, politicile publice ale Republicii Moldova reflectă o aliniere strategică la tendințele europene privind competențele, mobilitatea și recunoașterea calificărilor. Această aliniere confirmă angajamentul ferm al țării pentru integrarea în Spațiul European al Învățământului Superior și în piața europeană a muncii, printr-un sistem educațional deschis, flexibil și orientat spre rezultate.

Convergența strategică dintre politicile naționale și cele europene demonstrează coerența direcției de dezvoltare a Republicii Moldova în domeniul educației și calificărilor. Prin adaptarea principiilor, instrumentelor și mecanismelor europene la contextul național, sistemul educațional național și al calificărilor devine parte integrantă a spațiului european al educației, bazat pe valori comune, precum - calitate, transparență, incluziune și învățare continuă.

2.6. Guvernanța sistemului educațional

Guvernanța sistemului de educație și formare profesională din Republica Moldova combină coordonarea centralizată, exercitată de autoritățile publice centrale – în special ministerele și autoritățile administrative guvernamentale – cu participarea activă a autorităților administrației publice locale, a partenerilor sociali, a structurilor autonome și a organizațiilor societății civile. Principiile fundamentale ale guvernanței includ:

- claritatea rolurilor și responsabilităților,
- transparența procesului decizional,
- implicarea părților interesate
- alinierea politicilor la standardele și practicile europene.

Ministerul Educației și Cercetării (MEC)

Conform [Codului educației](#) nr. 152/2014, MEC este autoritatea centrală responsabilă pentru elaborarea, coordonarea și implementarea politicilor în domeniul educației și cercetării. Atribuțiile MEC sunt specificate în art. 140 al Codului Educației, printre care se numără:

- Elaborarea și implementarea politicilor de stat în domeniul educației și cercetării, inclusiv pentru învățământul superior;
- Reglementarea cadrului normativ al educației și cercetării și exercitarea controlului de stat asupra aplicării acestuia;

- Coordonarea, monitorizarea și evaluarea funcționării sistemului național de educație, inclusiv a activităților de cercetare universitară;
- Elaborarea și aprobarea standardelor educaționale de stat și a Curriculumului național, precum și controlul implementării acestora prin instituțiile competente;
- Aprobarea și monitorizarea procedurilor de evaluare a personalului didactic și managerial, în vederea conferirii sau confirmării gradelor profesionale și de conducere;
- Elaborarea strategiei sectoriale de cheltuieli pe termen mediu pentru educație și participarea la planificarea bugetară pentru cercetarea universitară, în colaborare cu alte autorități centrale și locale;
- Coordonarea și supravegherea activității financiare a instituțiilor publice de învățământ subordonate;
- Coordonarea formării profesionale inițiale și continue a cadrelor didactice și de conducere din sistemul educațional;
- Organizarea procesului de recunoaștere și echivalare a actelor de studii și calificărilor obținute în străinătate;
- Exercițarea rolului de coordonator național al autorităților competente pentru recunoașterea calificărilor profesionale obținute în statele membre ale Uniunii Europene, Spațiului Economic European și Confederației Elvețiene;
- Exercițarea funcției de Centru de asistență național pentru recunoașterea calificărilor profesionale.
- Dezvoltarea, funcționarea și actualizarea Sistemului informațional de management în educație (SIME), precum și asigurarea integrității și acurateței datelor din sistem.

Pentru exercitarea atribuțiilor în domeniul de competență, MEC poate constitui consilii, comisii, grupuri de experți și alte organe consultative.

Secția evaluare și monitorizare în învățământul general

Secția evaluare și monitorizare în învățământul general este o structură din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, responsabilă de coordonarea proceselor de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor sectoriale privind managementul calității în învățământul general, asigurarea sistemului educațional cu cadre didactice și coordonarea activității Institutului Național de Educație și Leadership. Atribuțiile Secției includ:

- Stabilirea direcțiilor prioritare de intervenție și coordonarea procesului de elaborare, promovare și implementare a documentelor de politici publice și a actelor normative în domeniile evaluării managementului calității și managementului curriculumului în instituțiile de învățământ general.
- Planificarea și coordonarea procesului de evaluare și atestare a cadrelor didactice și a cadrelor de conducere din învățământul general.

Monitorizarea rezultatelor evaluării eficienței și impactului programelor de formare inițială și continuă a cadrelor didactice și manageriale, precum și identificarea necesităților de formare suplimentară

Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare (ANACEC)

ANACEC este autoritatea administrativă autonomă responsabilă de evaluarea externă în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării instituțiilor și programelor de studii din învățământul profesional tehnic, superior și de formare profesională a adulților. În activitatea sa ANACEC:

- Evaluează și acreditează programele de studii în baza standardelor naționale și europene (inclusiv Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului

Superior ([ESG](#)) și Cadrul european de referință pentru asigurarea calității în educația și formarea profesională ([EQAVET](#));

- Autorizează provizoriu și reacreditează programele de studii și instituțiile de învățământ pe baza performanțelor în asigurarea calității;
- Coordonează activitatea Comisiilor de evaluare externă, asigurând implicarea experților independenți;
- Menține registre publice ale instituțiilor și programelor autorizate/acreditate, contribuind la transparența și încrederea publică în sistemul educațional;
- Participă în rețele și inițiative internaționale în domeniul asigurării calității, precum Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior ([ENQA](#)), Rețeaua Central- și Est-Europeană a Agențiilor de Asigurare a Calității în Învățământul Superior ([CEENQA](#)), Conferința Internațională Permanentă a Inspectoratelor ([SICI](#)) etc.

ANACEC și-a definit direcțiile prioritare pentru perioada 2025–2029 printr-o nouă [Strategie instituțională](#), elaborată pe baza experienței acumulate, a implementării strategiei precedente, a recomandărilor formulate de ENQA și a consultărilor publice. Strategia stabilește șase obiective generale orientate spre consolidarea culturii calității în învățământul profesional tehnic, învățământul superior, formarea profesională a adulților și domeniul cercetării. Documentul urmărește creșterea credibilității sistemului de formare profesională și cercetare, dezvoltarea resurselor umane, extinderea parteneriatelor și digitalizarea proceselor de evaluare. Implementarea strategiei este operaționalizată prin [Planul de activitate al ANACEC pentru anul 2025](#).

Integrarea ANACEC în rețelele europene de asigurare a calității: progrese și perspective

Procesul de integrare a ANACEC în spațiul european al asigurării calității a început în 2016, odată cu obținerea statutului de membru afiliat ENQA, pas major spre recunoașterea internațională a sistemului național de asigurare a calității, care a creat premisele alinierii cadrului metodologic și instituțional la ESG 2015.

În 2019, cu sprijinul financiar al Băncii Mondiale, ANACEC a devenit membru cu drepturi depline al Standing International Conference of Inspectorates (SICI), rețea europeană ce reunește inspectorate și organisme de evaluare din domeniul educației generale, formării profesionale și educației adulților. În 2020, agenția a aderat ca membru cu drepturi depline la CEENQA, consolidând colaborarea regională și schimbul de bune practici între agențiile din Europa Centrală și de Est.

În 2023, ANACEC a fost evaluată extern de ENQA ([Evaluarea externă](#)), care a confirmat progresele semnificative în implementarea ESG și consolidarea autonomiei instituționale. În septembrie 2025, agenția a transmis Raportul de progres către ENQA, prezentând măsurile adoptate pentru implementarea recomandărilor: îmbunătățirea guvernantei, transparenței decizionale, dezvoltarea resurselor umane și implicarea părților interesate. Raportul a fost aprobat la Adunarea Generală ENQA din 23 octombrie 2025 (Scrisoarea de aprobare – Anexa 1).

În prezent, ANACEC este în proces de pregătire pentru re-evaluarea completă de către ENQA și pentru înregistrarea în Registrul European al Asigurării Calității (EQAR). Prin aceste demersuri, agenția își reafirmă angajamentul față de excelență, independență și recunoaștere internațională și consolidându-și rolul ca agenție națională credibilă și activă în comunitatea europeană de asigurare a calității.

Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare (ANCE)

ANCE este o autoritate administrativă publică în subordinea MEC, finanțată din bugetul de stat ([Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014](#), art. 44¹). Atribuțiile principale ale ANCE sunt:

- Evaluarea modului de realizare a curriculumului național în învățământul general;
- Organizarea olimpiadelor, concursurilor, examenelor și a evaluărilor naționale și internaționale în învățământul general;
- Evaluarea instituțiilor de învățământ general private de toate nivelurile, precum și a entităților juridice prestatoare de servicii educaționale sau de programe de studii din învățământul general, în vederea acreditării sau autorizării provizorii de funcționare.

Prin aceste funcții, ANCE contribuie la asigurarea calității procesului educațional în învățământul general, la promovarea excelenței academice prin competiții școlare și la garantarea transparenței și credibilității instituțiilor de învățământ general private din Republica Moldova.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale este responsabil pentru: elaborarea și implementarea politicilor în domeniul ocupării forței de muncă; promovarea incluziunii sociale și egalității de șanse pentru grupurile vulnerabile; coordonarea politicilor de integrare profesională a persoanelor cu dizabilități.

Ministerul Sănătății coordonează dezvoltarea resurselor umane în domeniul medical și farmaceutic și stabilește modul de autorizare a exercițiului profesiunilor medico-sanitare și farmaceutice. Ministerul contribuie la integrarea și recunoașterea calificărilor medicale și farmaceutice, inclusiv în domeniile reglementate, asigurând compatibilitatea acestora cu standardele europene.

Ministerul Afacerilor Interne este autoritatea centrală responsabilă de implementarea politicilor statului în domeniile ordinii și securității publice, managementului frontierei, migrației, situațiilor de urgență și protecției civile. Ministerul gestionează formarea profesională a angajaților în structurile polițienești și alte entități afiliate, asigurând includerea calificărilor din domeniile dreptului, științelor administrative și securității publice în sistemul național al calificărilor și alinierea programelor de formare la standardele naționale și europene bazate pe rezultate ale învățării.

Ministerul Apărării gestionează formarea resurselor umane pentru apărarea națională, asigură reprezentarea și descrierea calificărilor militare, precum și recunoașterea acestora în context european, prin definirea rezultatelor învățării specifice domeniului apărării.

Ministerul Culturii promovează dezvoltarea capitalului uman în domeniul artistic și cultural, coordonează centrele cultural-artistice, care fac parte din rețeaua largită a instituțiilor educaționale, sprijină includerea calificărilor artistice în CNC, promovând recunoașterea europeană a educației și formării în domeniul cultural și creativ.

Ministerul Energiei elaborează și implementează politici în domeniul energetic, promovând securitatea energetică, eficiența și tranziția la surse regenerabile. Ministerul contribuie la integrarea calificărilor din domeniul energetic și inginerie electrică în CNC, asigurând relevanța acestora față de cerințele pieței muncii și compatibilitatea cu standardele europene.

Ministerul Mediului coordonează politicile de protecție a mediului, de gestionare a resurselor naturale și promovare a economiei verzi. Ministerul sprijină dezvoltarea și actualizarea calificărilor (mediu, ecologie, managementul deșeurilor), racordate la prioritățile de sustenabilitate și la cadrele europene.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare reglementează și sprijină sectoarele agricole și alimentare, inclusiv siguranța alimentară și competitivitatea producătorilor. Ministerul susține includerea calificărilor din domeniul agricol și agroalimentar în CNC, asigurând corelarea lor cu nevoile pieței și cu cerințele de recunoaștere europeană.

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării promovează politicile de creștere economică, inovare și transformare digitală. Ministerul susține actualizarea calificărilor digitale, de afaceri și inovare, pentru a asigura competitivitatea resurselor umane și integrarea lor în economia europeană digitală.

Ministerul Finanțelor are rolul central în gestionarea finanțelor publice, a politicilor fiscale și bugetare ale statului. Ministerul reglementează și monitorizează calificările din domeniul financiar-contabil și economic, racordate la standardele internaționale și la exigențele pieței muncii.

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale coordonează dezvoltarea infrastructurii, transportului și planificării regionale. Ministerul integrează în CNC calificările din domeniul construcții, transport și logistică, asigurând alinierea lor la standardele europene și la nevoile de dezvoltare durabilă a regiunilor.

Ministerul Justiției asigură cadrul normativ și instituțional pentru funcționarea sistemului juridic și pentru promovarea statului de drept. Ministerul contribuie la integrarea și recunoașterea calificărilor juridice, inclusiv în domeniile reglementate, facilitând compatibilitatea lor cu standardele europene și internaționale.

Centrul Tehnologiilor Informaționale și Comunicaționale în Educație (CTICE) este o instituție publică subordonată MEC, cu un rol strategic în digitalizarea și managementul informațional al sistemului educațional din Republica Moldova. Principale funcțiile ale CTICE sunt:

- Administrarea sistemelor informaționale educaționale prin gestionarea platformelor precum [SIME](#), [SIPAS](#), asigurând colectarea și publicarea datelor oficiale din educație;
- Asigurarea transparenței și accesului la informații, oferind date statistice actualizate și posibilități de verificare a autenticității diplomelor și certificatelor;
- Asigurarea suportului pentru elaborarea politicilor educaționale, furnizând informații relevante pentru analiza, dezvoltarea și evaluarea politicilor educaționale, prin monitorizarea indicatorilor privind accesul, progresul și calitatea educației;
- Contribuirea la integrarea europeană, asigurând interoperabilitatea cu instrumente europene și sprijină procesele de recunoaștere și mobilitate academică.

Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) este subordonată MMPS și asigură implementarea politicii în domeniul promovării ocupării forței de muncă, migrației forței de muncă și asigurării de șomaj. Misiunea ANOFM este de a spori posibilitățile de ocupare a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și susține angajatorii la identificarea forței de muncă calificate și crearea locurilor noi de muncă.

Comitetele sectoriale sunt structuri de parteneriat social create pentru a asigura legătura dintre piața muncii și sistemul de educație și formare profesională. Acestea reunesc reprezentanți ai patronatelor și sindicatelor din ramură, având rol consultativ și de expertiză în definirea necesităților de competențe la nivel de ramură economică.

Consiliile școlare ale elevilor sunt organe de autoguvernare ce reprezintă platforme de participare și reprezentare a elevilor, create la nivel (i) instituțional, (ii) regional și (iii) național. Rolul consiliilor este de a asigura participarea elevilor în procesele de luare a deciziilor, cooperând cu toți actorii din sistemul educațional. Instituțiile din învățământul general (gimnaziu și liceu) și profesional tehnic creează structuri de reprezentare ale elevilor pe care le consultă în procesul de luare a deciziilor ([Ordinul MEC 1486/2023](#)).

Asociațiile studențești contribuie activ la procesele de evaluare și promovare a calității învățământului superior, prin reprezentanții acestora în organele de autoguvernare și în structurile de conducere ale

instituțiilor de învățământ superior, precum senatul și consiliul facultății, în proporție de 1/4 din componența acestor organe.

Partenerii sociali (agenți economici), **organizațiile societății civile** și **consiliile consultative sectoriale** participă la elaborarea politicilor prin consultări publice, contribuind la relevanța acestora pentru piața muncii și societate.

În ansamblu, guvernanta sistemului de educație și formare profesională din Republica Moldova se caracterizează printr-o arhitectură instituțională complexă, dar coerentă, în care autoritățile publice centrale, structurile autonome, instituțiile specializate, partenerii sociali și organizațiile reprezentative ale elevilor și studenților contribuie complementar la elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor educaționale. Distribuirea clară a rolurilor și responsabilităților, mecanismele de colaborare interinstituțională și orientarea comună spre calitate, transparență și aliniere europeană consolidează capacitatea sistemului de a dezvolta și actualiza calificări relevante, compatibile cu EQF și QF-EHEA. Această guvernanta integrată constituie fundamentul pentru procesele ulterioare de asigurare a calității, dezvoltare a calificărilor și referințiere a CNC la cadrele europene.

3. SISTEMUL DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ

3.1. Prezentarea generală a sistemului național

Sistemul de educație și formare profesională din Republica Moldova are o structură integrată, guvernată de un cadru comun de politici, standarde și mecanisme de reglementare, armonizate în mod continuu cu politicile europene în domeniul educației, formării și învățării pe tot parcursul vieții. Politicile naționale derivă din prioritățile Guvernului corelate cu angajamentele europene, inclusiv cu Recomandarea Consiliului privind EQF, Procesul Bologna și standardele europene de asigurare a calității (ESG pentru învățământul superior și EQAVET pentru formarea profesională).

Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, art. 9 stabilește dreptul fiecărui cetățean la educație și la formare profesională inițială și continuă, precum și promovarea învățării pe tot parcursul vieții.

Sistemul de învățământ este organizat pe niveluri și cicluri în conformitate cu Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED - 2011) și include atât programele de formare inițială, cât și programe de formare continuă pentru adulți, microcalificări și mecanisme de validare a învățării non-formale și informale.

CNC reprezintă instrumentul central de transparență și corelare a calificărilor din Republica Moldova cu spațiul european, în special EQF și QF-EHEA.

Managementul sistemului de învățământ

Conform Codului educației (art. 18), sistemul este administrat la trei niveluri – național, local și instituțional – cu atribuții clar delimitate:

- **Nivelul național:** MEC este responsabil de elaborarea, promovarea, monitorizarea implementării și evaluarea politicilor naționale în educație. MEC poate avea organe desconcentrate în teritoriu cu funcții de gestionare administrativă a învățământului.
- **Nivelul local** (valabil pentru învățământul general): organele locale de specialitate în domeniul învățământului, create de autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea (sau de Adunarea Populară în UTA Găgăuzia), gestionează educația la nivel raional/municipal. Structura și regulamentele lor se stabilesc și sunt aprobate de Guvern.

- **Nivelul instituțional:** Conducerea instituțiilor, structurile de conducere și organele administrative și consultative ale instituțiilor conduc procesele educaționale și administrative, respectând regulamentele aprobate.

Acest model asigură coerența strategiilor la nivel național, menținând în același timp flexibilitatea necesară adaptării la nevoile locale și sectoriale.

Managementul sistemului de educație și formare profesională din Republica Moldova se realizează printr-un ansamblu de mecanisme interne și externe, aplicate diferențiat în funcție de nivelul educațional. Acest cadru stabilește responsabilități clare pentru nivelul național, local și instituțional (Tabelul 2), la asigurarea unei guvernante transparente, consecvente și eficiente a sistemului.

Tabelul 2. Distribuirea responsabilităților

Nivel educațional	Nivel național	Nivel local	Nivel instituțional
Învățământ general	MEC	Organele locale de specialitate în domeniul învățământului	Managerii instituțiilor de învățământ general
Învățământ profesional tehnic	MEC, ministerele de resort, ANACEC	-	Structurile interne de asigurare a calității ale instituțiilor VET
Învățământ superior	MEC, ministerele de resort, ANACEC	-	Structurile interne de asigurare a calității ale instituțiilor de învățământ superior (în conformitate cu cadrul național și ESG)

Distribuția responsabilităților privind managementul calității reflectă arhitectura de guvernanta stabilită în [Codul Educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014. În timp ce învățământul general include un nivel local cu rol explicit de coordonare și monitorizare, învățământul profesional tehnic și cel superior operează într-un cadru în care responsabilitățile naționale sunt partajate între MEC, ministerele de resort și ANACEC, iar nivelul instituțional este asigurat de structurile interne de calitate ale fiecărei instituții. Această structură permite aplicarea coerentă a standardelor naționale și alinierea continuă la orientările europene relevante.

Finanțarea sistemului

Finanțarea învățământului general se bazează pe principiul „finanțarea urmează elevul”, contribuind la eficiența și transparența alocării resurselor. Învățământul profesional tehnic și învățământul superior sunt finanțate parțial din bugetul de stat, în funcție de planurile de admitere aprobate anual de Guvern, completate de surse proprii ale instituțiilor, proiecte externe și parteneriate cu mediul economic.

Reforme majore și tendințele de modernizare

Reforme implementate în ultimul deceniu au consolidat orientarea sistemului către relevanță, calitate și compatibilitate europeană. Printre direcțiile majore se numără:

- modernizarea Curriculumului național și integrarea competențelor-cheie europene;

- extinderea învățământului profesional dual și a programelor duale în învățământul superior (Ciclul I);
- dezvoltarea și operaționalizarea CNC ca instrument de transparență, mobilitate și recunoaștere;
- actualizarea standardelor de calificare, corelate cu EQF;
- promovarea digitalizării proceselor educaționale și de management instituțional;
- dezvoltarea microcalificărilor și a mecanismelor de validare a învățării non-formale și informale;
- consolidarea mecanismelor de asigurare a calității în conformitate cu ESG și EQAVET.

Standardele educaționale de stat

Standardele educaționale de stat constituie fundamentul normativ care reglementează calitatea proceselor educaționale la toate nivelurile sistemului de educație și formare profesională din Republica Moldova. Acestea stabilesc cerințele minime obligatorii pentru proiectarea, implementarea și evaluarea programelor educaționale, asigurând coerența, transparența și comparabilitatea acestora în raport cu cadrele europene relevante.

Învățământul general: Conform articolului 39 din [Codul Educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, standardele educaționale de stat în învățământul general reprezintă un ansamblu de documente normative care stabilesc criteriile și nivelurile de calitate așteptate ale sistemului educațional. Acestea reglementează elaborarea Curriculumului național, formarea competențelor elevilor, dezvoltarea profesională a cadrelor didactice și manageriale, elaborarea resurselor educaționale și asigurarea condițiilor necesare unui proces de învățare eficient.

Standardele sunt elaborate și aprobate de MEC și sunt obligatorii pentru toate instituțiile publice și private. Totodată, ele reprezintă baza pentru recunoașterea și echivalarea actelor de studii și pentru evaluarea obiectivă a nivelului de pregătire generală a persoanei, indiferent de forma sau mediul de învățare.

Învățământul profesional tehnic: Potrivit art. 64 din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, standardele educaționale de stat în învățământul profesional tehnic sunt elaborate de MEC, cu participarea reprezentanților patronatelor, coordonate cu autoritățile administrației publice centrale de resort și aprobate de Guvern.

Curriculumul pe module/discipline pentru învățământul profesional tehnic este elaborat de experți în domeniu, pentru toate nivelurile de formare (secundar, postsecundar și postsecundar nonterțiar) și pentru fiecare domeniu de formare profesională. Acesta se fundamentează pe standardele de calificare și pe descriptorii CNC, este coordonat cu comitetele sectoriale și se aprobă de MEC, în colaborare cu organele centrale de resort.

Învățământul superior: Standardele educaționale de stat în învățământul superior, prevăzute la articolul 96 din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, stabilesc cadrul general pentru organizarea și funcționarea programelor de studii universitare, conform căruia:

- învățământul superior se desfășoară în baza standardelor de calificare și a standardelor de acreditare;
- standardele de calificare sunt elaborate și aprobate de Ministerul Educației și Cercetării;
- standardele de acreditare sunt elaborate de ANACEC, coordonate cu ministerele de resort și aprobate de Guvern.

Transparență și acces la informație

Actele administrative, reglementările, documentele curriculare și rapoartele de calitate sunt publicate pe paginile web ale MEC, ANACEC, organelor locale de specialitate și instituțiilor de învățământ, asigurând transparență, responsabilitate și acces liber la informație.

3.2. Structura sistemului de educație și formare profesională

Sistemul de educație din Republica Moldova este structurat pe niveluri și cicluri de învățământ, în conformitate cu Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED 2011), fiind reglementat de articolul 12 din [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014.

Sistemul educațional susține parcursuri individuale de învățare, asigură accesul echitabil la o educație de calitate și este orientat spre dezvoltarea cunoștințelor, aptitudinilor și competențelor, în concordanță cu cerințele pieței muncii și cu obiectivele de dezvoltare socioeconomică ale țării.

Tabelul 3. Nivelurile de educație conform ISCED, corespondența cu CNC și EQF, durata programelor, actele de studii eliberate și posibilitățile de progresie către nivelul următor.

ISCED 2011/ 2013	Niveluri și cicluri de învățământ	Durata* programului de studii absolvit	Actul de studii eliberat la absolvirea programului de studii	Nivelul de învățământ care poate fi accesat în baza actului de studii	CNC	EQ F
ISCED 0	Educația timpurie: - educația antipreșcolară - învățământ preșcolar	0-2 ani 2-6/7 ani	Document nu se eliberează	Învățământ primar	-	-
ISCED 1	Învățământ primar	3-4 ani	Document de absolvire nu se eliberează	Învățământ secundar, ciclul I: învățământ gimnazial	1	1
ISCED 2	Învățământ secundar, ciclul I: învățământ gimnazial sau echivalent	5 ani	Certificat de studii gimnaziale	- Învățământ secundar, ciclul II: învățământ liceal; - învățământ profesional tehnic secundar; - învățământ profesional tehnic postsecundar	2	2
ISCED 3	Învățământ secundar, ciclul II: învățământ liceal sau echivalent	3 ani	Diplomă de bacalaureat	Învățământ superior, ciclul I: învățământ superior de licență; învățământ profesional tehnic	4	4
	Învățământ profesional tehnic secundar	1-3 ani	Certificat de calificare (ÎPT)	Învățământ profesional tehnic postsecundar la specialități conexe meseriei inițiale	3	3

ISCED 4	Învățământ profesional tehnic postsecundar	3-5 ani sau 2-3 ani	Diplomă de studii profesionale (ÎPTP)**	Învățământ superior, ciclul I: învățământ superior de licență la o specialitate din domeniul studiat	4	4
ISCED 5	Învățământ profesional tehnic postsecundar nonterțiar	2-3 ani sau 4-5 ani	Diplomă de studii profesionale (ÎPTPN)	Învățământ superior, ciclul I: învățământ superior de licență la o specialitate din domeniul studiat	5	5
ISCED 6	Învățământ superior, ciclul I: licență sau echivalent	4 ani (240 credite)	Diplomă de studii superioare de licență	Învățământ superior, ciclul II: învățământ superior de master	6	6
		3 ani (180 credite)	Diplomă de studii superioare de licență	Învățământ superior, ciclul II: învățământ superior de master	6	6
ISCED 7	Învățământ superior, ciclul II: master sau echivalent	1-2 ani	Diplomă de studii superioare de master	Învățământ superior, ciclul III: învățământ superior de doctorat	7	7
	Învățământ superior – programe integrate (ciclurile I și II) în domeniile Medicină, Farmacie Și Stomatologie	6 ani	Diplomă de studii superioare integrate (Licență și Master) – Medicină	Învățământ superior, ciclul III: învățământ superior de doctorat; studii de rezidențiat	7	7
		5 ani	Diplomă de studii superioare integrate (Licență și Master) – Stomatologie, Farmacie	Învățământ superior, ciclul III: învățământ superior de doctorat; studii de rezidențiat	7	7
	Învățământ superior – programe integrate (ciclurile I și II) în domeniul Medicină veterinară	6 ani	Diplomă de studii superioare integrate (Licență și Master)	Învățământ superior, ciclul III: învățământ superior de doctorat	7	7
	Învățământ superior – programe integrate (ciclurile I și II) în domeniul Arhitectură	6 ani	Diplomă de studii superioare integrate (Licență și Master)	Învățământ superior, ciclul III: învățământ superior de doctorat	7	7
ISCED 8	Învățământ superior, ciclul III: doctorat sau echivalent	3-4 ani	Diplomă de doctor (studii superioare de doctorat)	Programe de postdoctorat	8	8

ISCED 1-7 transversal ***	Educația adulților: Formare continuă, microcalificări, validarea învățării non-formale și informale.	3-30 credite	Certificat de competență profesională Certificat de perfecționare Certificat de recalificare Certificat de specializare	Acces la programe corespunzătoare nivelului calificării (mobilitate orizontală sau verticală, conform cerințelor).	1-7	1-7
---------------------------	--	--------------	--	--	-----	-----

*Durata indicată a programului de studii se referă la învățământul cu frecvență. În cazul învățământului cu frecvență redusă, durata programului de studii este mai mare cu un an.

****Notă:** În conformitate cu articolul 17 alineatul (6) litera d) din [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, denumirea generică a calificării „**Diplomă de studii profesionale**” este acordată atât calificărilor corespunzătoare învățământului profesional tehnic postsecundar, cât și calificărilor corespunzătoare învățământului profesional tehnic postsecundar nonterțiar.

Distincția dintre cele două tipuri de calificări este realizată prin specificarea care însoțește denumirea diplomei și prin nivelul corespunzător al CNC atribuit calificării. Astfel, în sistemul național al calificărilor sunt utilizate următoarele denumiri ale actelor de studii:

- „[Diplomă de studii profesionale](#), învățământ profesional tehnic postsecundar”;
- „[Diplomă de studii profesionale](#), învățământ profesional tehnic postsecundar nonterțiar”.

Diferențierea dintre aceste două tipuri de calificări se bazează pe complexitatea rezultatelor învățării asociate calificării, din perspectiva cunoștințelor, aptitudinilor, responsabilității și autonomiei. Ambele tipuri de calificări oferă acces la ciclul I al învățământului superior, în conformitate cu legislația națională și cu condițiile de acces stabilite. Informații suplimentare privind caracteristicile și poziționarea acestor calificări în cadrul sistemului de educație sunt prezentate în secțiunea **3.6 „Învățământul profesional tehnic”**.

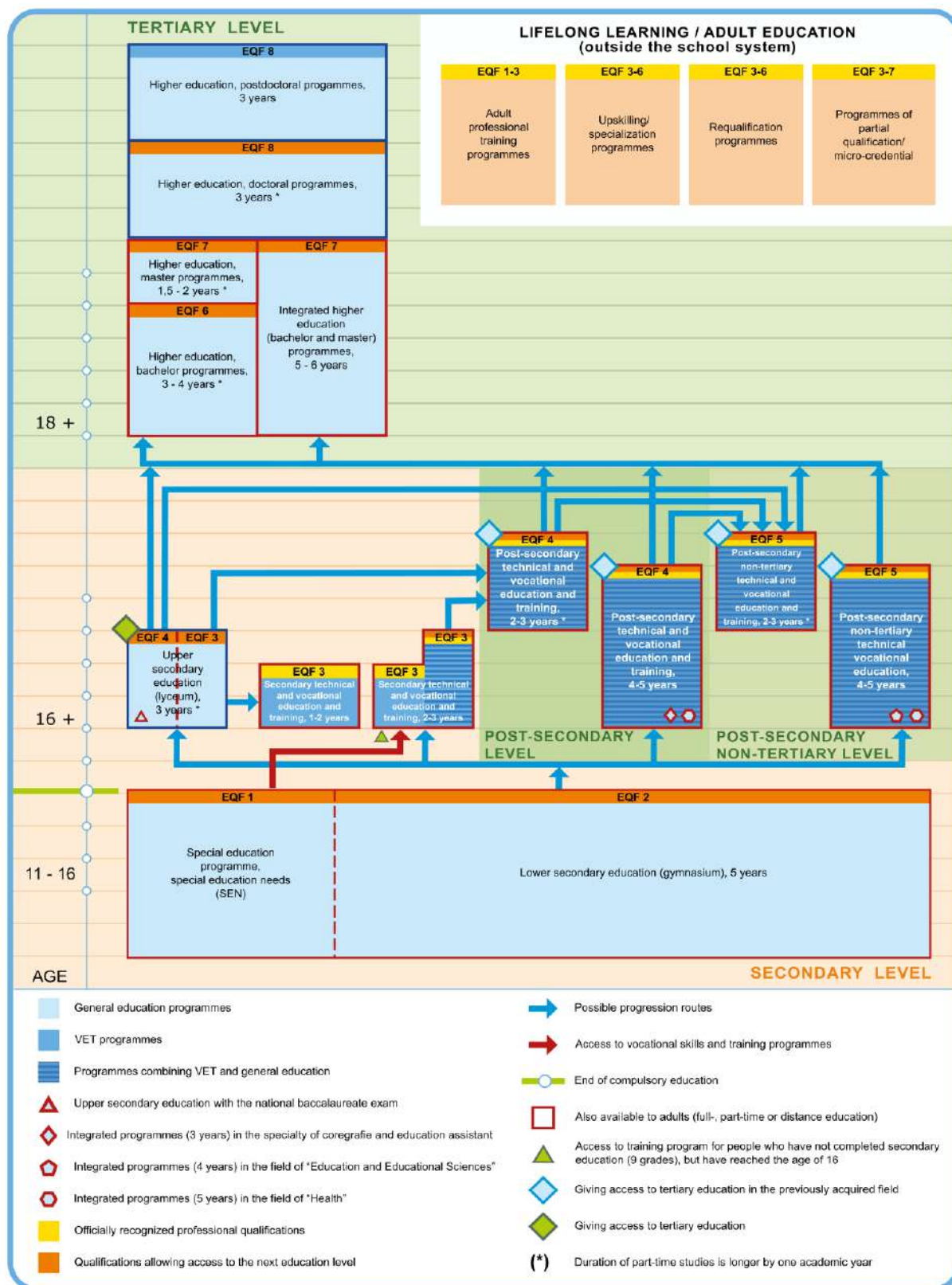
*****Notă:** În prezent, nivelurile CNC sunt indicate pe actele de studii eliberate în cadrul programelor de educație a adulților corespunzătoare nivelurilor [1-7 ale CNC](#) și în [suplimentele la diplomă](#) eliberate pentru calificările din învățământul superior corespunzătoare nivelurilor 6, 7 și 8 ale CNCM. În învățământul superior, suplimentele la diplomă includ, de asemenea, referințe la QF-EHEA și la EQF, de exemplu: „Nivelul 6 CNCM/QF-EHEA/Nivelul 6 CEC”.

Traseele educaționale sunt flexibile și permit treceri între niveluri de învățământ și tipuri de educație, susținute de mecanismele de recunoaștere și echivalare prevăzute de cadrul normativ. Sistemul este completat de învățământul extrașcolar, învățământul artistic, învățământul cu profil sportiv și programele pentru copii/elevi cu cerințe educaționale speciale, asigurând incluziunea și accesul echitabil.

Figura 4 completează, într-o manieră sintetică, arhitectura sistemului educațional și de formare profesională din Republica Moldova, cu traseele posibile de progres. Diagramă ilustrează toate nivelurile de învățământ și evidențiază mobilitatea între acestea, precum și conexiunile dintre învățământul general și învățământul profesional tehnic și/sau superior. De asemenea, sunt indicate punctele de ieșire din sistem spre piața muncii și opțiunile de revenire în educație, prin programe de recalificare, specializare, formare profesională continuă sau prin calificări parțiale (microcalificări).

Prin această structură coerentă și transparentă, corelată cu ISCED–CNC–EQF, sistemul educațional asigură mobilitatea verticală și orizontală, relevanța calificărilor și compatibilitatea cu Spațiul European al Educației. Totodată, această arhitectură susține diversitatea parcursurilor educaționale și sporește permeabilitatea și flexibilitatea sistemului, facilitând accesul continuu între diferite niveluri și forme de învățare.

Figura 4. Arhitectura sistemului de educație și formare profesională și traseele educaționale

3.3. Învățământul general

În conformitate cu prevederile articolului 20 al [Codului educației](#) nr. 152/2014, învățământul general este structurat pe următoarele niveluri:

- **Educația timpurie** – grupele antepreșcolare, grupele preșcolare, inclusiv grupele pregătitoare;
- **Învățământul primar** – clasele I–IV;
- **Învățământul gimnazial** – clasele V–IX;
- **Învățământul liceal** – clasele X–XII/XIII.

Învățământul general include, de asemenea:

- **Învățământ special** care oferă programe adaptate pentru elevii cu cerințe educaționale speciale;
- **Educație extrașcolară** axată pe activități complementare de formare și dezvoltare personală;
- **Alternative educaționale** prevăzute de legislație (clase combinate, programe adaptate etc.).

Învățământul general este organizat în instituții publice sau private, înființate, reorganizate și lichidate în conformitate cu prevederile Codului educației nr. 152/2014, competențele autorităților administrației publice locale și cu alte acte normative conexe. Instituțiile private acreditate fac parte integrantă din sistemul național de învățământ. Instituțiile de învățământ general își desfășoară activitatea conform *Regulamentului-tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar, și secundar, ciclul I și II* ([Ordinul MEC nr. 235/2016](#)), în baza căruia fiecare instituție își elaborează propriul regulament de organizare și funcționare, aprobat la consiliul profesoral. Învățământul general se desfășoară, preponderent, în regim cu frecvență, dar și în regim cu frecvență redusă/seral, care oferă oportunități de reintegrare educațională și de învățare pe tot parcursul vieții.

Conform articolului 13 al [Codului educației](#) nr. 152/2014, învățământul obligatoriu începe cu grupa pregătitoare din învățământul preșcolar și se finalizează cu învățământul gimnazial. Obligatorietatea frecventării învățământului obligatoriu încetează la vârsta de 16 ani.

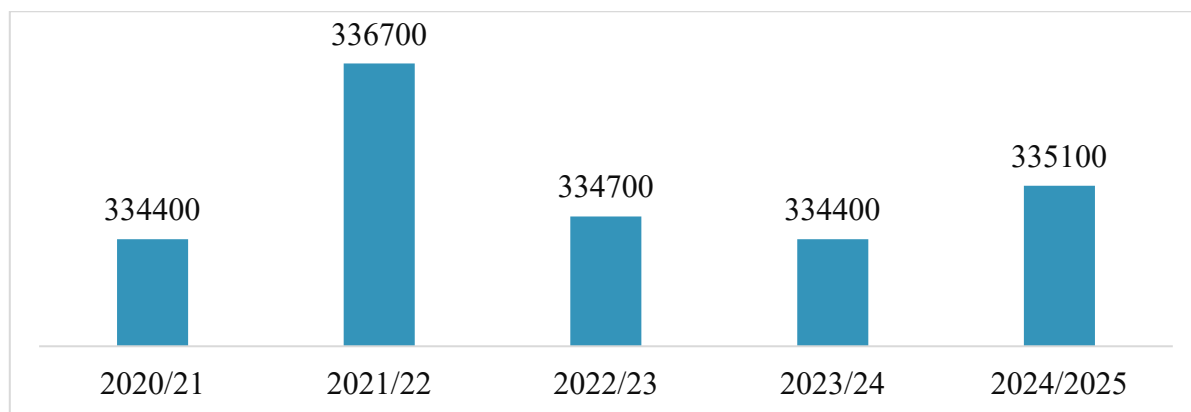
Structura instituțională și distribuția elevilor (2024/25): Conform datelor [Biroului Național de Statistică](#) (BNS), în anul de studii 2024/25 funcționau 1185 instituții de învățământ primar și secundar general, în care își desfășurau studiile 335067 elevi și activau 25779 cadre didactice. La nivelul [educației timpurii](#), în anul 2024, funcționau 1469 instituții, cu un total de 127154 copii și 12472 cadre didactice (Tabelul 4).

Tabelul 4. Structura instituțională și distribuția elevilor în anul de studii 2024/2025

Tipuri de instituții	Număr de instituții	Număr de elevi
Școli primare	88	11192
Gimnazii	752	114842
Licee	337	207553
Școli pentru copii cu deficiențe în dezvoltarea intelectuală sau fizică	6	523
Învățământ seral	2	957
Total	1185	335067

În ultimii cinci ani (2020/21–2024/25), numărul elevilor din învățământul primar și secundar general a înregistrat variații moderate, reflectând evoluțiile demografice și mobilitatea populației (Figura 5). După o creștere semnificativă în 2021/22, urmată de o scădere abruptă în 2022/23, sistemul s-a stabilizat în jurul pragului de 335–336 mii de elevi. Ușoara creștere din 2024/25 sugerează o tendință de recalibrare a fluxurilor demografice, menținând totodată un nivel relativ constant al populației școlare.

Figura 5. *Dinamica numărului de elevi din învățământul general (2020–2025)*

În ansamblu, dinamica numărului de elevi indică un sistem stabil, dar sensibil la factori externi precum migrația și evoluția demografică. Această stabilitate relativă oferă un context important pentru planificarea resurselor și pentru organizarea rețelei școlare.

Procesul educațional este organizat în corespundere cu Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, aprobat anual prin ordin al MEC ([Ordinul MEC nr. 266/2025](#)). Planul-cadru aprobat pentru anul de studii 2025-2026 include:

- 1) Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal,
- 2) Calendarul anului de studii 2025-2026 pentru învățământul primar, gimnazial și liceal;
- 3) Tezele semestriale în învățământul liceal, anul de studii 2025-2026;
- 4) Aspectele manageriale de aplicare a Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2025-2026;
- 5) Calendarul datelor remarcabile și de comemorare naționale și internaționale recomandat instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal, anul de studii 2025-2026.

Curriculumul național este elaborat în conformitate cu standardele educaționale naționale și este aliniat la competențele-cheie europene pentru învățarea pe tot parcursul vieții. În învățământul general, Curriculumul național include:

- cadrul de referință
- planul-cadru pentru învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal;
- curriculumul pentru educația timpurie
- curricula disciplinelor obligatorii și ale celor opționale pentru învățământul gimnazial și liceal;
- manualele școlare, ghidurile metodologice și alte resurse de învățare;
- programele pentru testările și examenele naționale.

În prezent, învățământul general parcurge un proces amplu de modernizare curriculară, odată cu elaborarea *Concepției dezvoltării curriculumului școlar*, aprobată prin [Ordinul MEC nr. 55/2025](#), precum și a noului *Cadrul de referință al Curriculumului Național*, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1272/2025](#), documente de

politici educaționale, care trasează direcția strategică de dezvoltare a Curriculumului național în vederea realizării idealului educațional, formării conștiinței și identității naționale, promovării valorilor general umane și a aspirațiilor de integrare europeană ale societății. Conform noului Cadru de referință „*finalitățile învățării pe nivele de clasă statuează rezultatele învățării ce trebuie atinse în perioada unui an școlar și servesc ca bază pentru elaborarea instrumentarului de evaluare a nivelului de stăpânire de către elevi a competențelor specifice disciplinei respective*” (pag. 15). Cadru de referință descrie *Profilul de formare al absolventului/absolventei*, care funcționează ca instrument reglator al Curriculumului Național, oferind un reper esențial pentru proiectarea, implementarea și evaluarea acestuia. Profilul stabilește nivelurile de competențe așteptate, în acord cu etapele de dezvoltare ale elevilor. Acesta este formulat la finalul fiecărui nivel de școlaritate – primar, gimnazial și liceal – și este armonizat cu ISCED și cu CNC.

Procesul de evaluare a rezultatelor învățării în învățământul general se desfășoară în baza unui cadru normativ structurat pe niveluri. Normele obligatorii privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării pentru toate trei cicluri (primar, gimnazial, liceal) sunt stabilite prin *Regulamentul privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar*, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 70/2020](#) și completat prin Ordinul MEC nr. 384/2021 și Ordinul MEC nr. 666/2024. Regulamentul definește tipurile și metodele de evaluare, modalitățile de evidență a rezultatelor învățării, precum și procedurile de evaluare și apreciere a rezultatelor învățării semestriale, anuale și generale pentru fiecare ciclu educațional. De asemenea, acesta reglementează condițiile de promovare și de admitere a elevilor la examenele de absolvire.

Pentru a evalua nivelul de implementare a diferitelor segmente curriculare și pentru a orienta școala spre îmbunătățirea procesului educațional și dezvoltarea continuă a elevilor, se organizează testări tematice, conform *Metodologiei de organizare și desfășurare a testărilor tematice în învățământul general*, aprobată prin [Ordinul MEC nr. 1565/2024](#).

Încadrarea pe niveluri a calificărilor din învățământul general

Stabilirea nivelurilor CNC a calificărilor din învățământul general se bazează pe finalitățile educaționale și competențele-cheie definite în cadrul normativ național și operaționalizate prin rezultatele învățării prevăzute în curriculumul național aprobat. În conformitate cu principiile EQF, calificările din învățământul general sunt atribuite nivelurilor CNC în funcție de complexitatea, profunzimea și gradul de autonomie reflectate în rezultatele învățării, și nu în funcție de durata programelor de studii sau de tipul instituției de învățământ.

Finalitățile educaționale și competențele-cheie - bază pentru atribuirea nivelurilor CNC

Articolul 11 din [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014 consacră finalitățile educaționale ale sistemului de învățământ, definind educația ca un proces orientat spre formarea unui caracter integru și dezvoltarea unui sistem integrat de competențe – **cunoștințe, abilități, atitudini și valori** – necesare participării active și responsabile a individului la viața socială și economică.

În același timp, articolul stabilește un set de competențe-cheie, promovate la nivel european, care definesc profilul de formare al absolventului și constituie fundamentul pentru formularea rezultatelor învățării și pentru încadrarea calificărilor pe nivelurile CNCRM, inclusiv:

- competențe de comunicare în limba română, inclusiv citirea, scrierea și înțelegerea mesajelor;
- competențe de comunicare în limba maternă și în mai multe limbi;
- competențe matematice, științifice, tehnologice și ingineresti;
- competențe digitale;

- competențe personale, sociale și de a învăța să înveți;
- competențe civice, juridice și de mediu;
- competențe antreprenoriale;
- competențe de sensibilizare și exprimare culturală.

Lista competențelor-cheie a fost actualizată în anul 2025 și este pe deplin aliniată [Recomandării Consiliului](#) din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2018/C 189/01). Aceste competențe definesc profilul absolventului la diferite niveluri ale învățământului general și constituie baza conceptuală pentru formularea rezultatelor învățării, care sunt ulterior utilizate pentru atribuirea nivelului CNC a calificărilor respective.

În acest context, *competențele-cheie sunt concepute ca structuri integrate de cunoștințe, abilități, atitudini și valori*, iar *rezultatele învățării constituie expresia lor măsurabilă și evaluabilă*, descriind ceea ce persoana care învață știe, înțelege și este capabilă să facă. Prin urmare, competențele-cheie sunt operaționalizate și făcute vizibile prin intermediul rezultatelor învățării, în concordanță cu abordarea EQF bazată pe rezultatele învățării.

Cadrul rezultatelor învățării și progresia acestora pe niveluri educaționale

Finalitățile educaționale și competențele-cheie prevăzute de Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 sunt operaționalizate prin Cadrul Național al Curriculumului, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1272/2025](#), care definește rezultatele învățării așteptate pentru fiecare nivel al învățământului general.

- **Rezultatele învățării pentru învățământul primar** (Anexa 2) se concentrează asupra:

- dezvoltării competențelor cognitive fundamentale și a atitudinilor pozitive față de învățare;
- formării identității personale, lingvistice, culturale și civice;
- dezvoltării personale, emoționale și sociale;
- dezvoltării gândirii critice și creative;
- formării autonomiei, responsabilității și promovării unui stil de viață sănătos.

Aceste rezultate ale învățării reflectă dezvoltarea cunoștințelor de bază, a abilităților elementare și a capacității de a învăța sub îndrumare, ceea ce corespunde formării inițiale a competențelor-cheie și susține raportarea învățământului primar la nivelul 1 al CNC.

- **Rezultatele învățării pentru învățământul gimnazial** (Anexa 3) pun accent pe:

- competențe cognitive consolidate și atitudini pozitive față de învățare;
- competențe de comunicare, competențe personale, emoționale, sociale;
- autonomie, mod sănătos, de viață și responsabilitate personală.

La această etapă, competențele-cheie sunt dezvoltate la un nivel funcțional și sunt exprimate prin rezultate ale învățării care descriu cunoștințe factuale de bază, aplicarea abilităților cognitive și practice, precum și desfășurarea activităților de muncă sau de studiu sub îndrumare, cu un anumit grad de autonomie. Complexitatea sporită a cunoștințelor, aplicarea mai extinsă a abilităților și gradul mai ridicat de independență al elevului justifică raportarea învățământului gimnazial la nivelul 2 al CNC.

- **Rezultatele învățării pentru învățământul liceal** (Anexa 4) se concentrează pe:

- competențe cognitive și academice avansate;

- competențe de comunicare dezvoltate;
- competențe socio-emoționale, atitudini civice și valori etice;
- dezvoltarea unei mentalități globale.

La acest nivel, competențele-cheie sunt dezvoltate cu un grad sporit de profunzime și cu orientare către continuarea studiilor și sunt reflectate prin rezultate ale învățării care descriu cunoștințe factuale și teoretice, o gamă largă de abilități cognitive și practice, responsabilitate pentru realizarea sarcinilor și capacitatea de a adapta comportamentul la contexte diferite. Aceste rezultate reflectă gândirea analitică, capacitatea de soluționare a problemelor, învățarea independentă și abilitatea de a aplica cunoștințele în contexte variate, susținând raportarea calificării de bacalaureat la nivelul 4 al CNC.

Alinierea metodologică cu descriptorii CNC și EQF

Rezultatele învățării definite pentru fiecare nivel al învățământului general sunt comparate în mod sistematic cu descriptorii nivelurilor CNC, care reflectă descriptorii EQF în ceea ce privește:

- amploarea și profunzimea cunoștințelor;
- complexitatea abilităților;
- gradul de responsabilitate și autonomie.

Progresia competențelor-cheie între nivelurile de învățământ este operaționalizată prin rezultate ale învățării care evidențiază evoluția cunoștințelor, abilităților și a responsabilității și autonomiei. Această abordare bazată pe rezultate ale învățării asigură coerența conceptuală cu descriptorii EQF și oferă o bază metodologică solidă pentru stabilirea nivelului calificărilor din învățământul general în cadrul CNC.

Asigurarea calității și coerența atribuirii nivelurilor

Calificările din învățământul general se bazează pe curriculum-uri aprobate la nivel național, rezultate ale învățării clar definite și evaluări finale standardizate. Aceste mecanisme asigură coerența la nivel de sistem în ceea ce privește dobândirea și evaluarea rezultatelor învățării și oferă o bază solidă pentru încrederea în procesul de stabilire a nivelului calificărilor. Prin urmare, ele contribuie la credibilitatea și transparența calificărilor din învățământul general în cadrul CNC.

Prin fundamentarea procesului de stabilire a nivelurilor pe rezultatele învățării și competențele-cheie, Republica Moldova asigură pentru calificările din învățământul general că:

- sunt pe deplin aliniate la principiile EQF;
- susțin egalitatea de recunoaștere și valoare în raport cu alte tipuri de calificări;
- facilitează transparența, comparabilitatea și progresul în învățare al persoanelor, atât în context național, cât și european.

3.3.1. Educația timpurie

Educația timpurie, parte integrantă a învățământului general, are drept scop principal dezvoltarea multilaterală a copilului și pregătirea pentru integrarea în activitatea școlară. Aceasta urmărește formarea capacităților de bază, stimularea curiozității, dezvoltarea abilităților cognitive, socio-emoționale, motrice și de comunicare, precum și consolidarea autonomiei personale (art. 23 (1) al [Codului educației](#)).

Educația timpurie include două cicluri:

- **Educația antepreșcolară** – pentru copiii cu vârsta de la 0 până la împlinirea vârstei de 2 ani;

- **Învățământul preșcolar** – pentru copiii cu vârsta de la 2 la 6 (7) ani, inclusiv grupele pregătitoare.

Educația timpurie se desfășoară în creșe, grădinițe, centre comunitare de educație timpurie sau în alte instituții care prestează servicii în conformitate cu standardele educaționale de stat.

Aceasta poate fi organizată și în instituții rezidențiale pentru copiii orfani sau rămași fără îngrijire părintească, în instituții sanatoriale pentru copiii cu boli cronice, în instituții de învățământ special, în instituții penitenciare și în instituții medicale.

Educația antepreșcolară se realizează în familie care poate beneficia de suport financiar din bugetul public național conform legislației în vigoare. La solicitarea părinților, autoritățile administrației publice locale pot organiza educația antepreșcolară, cu finanțare din bugetele locale.

Învățământul preșcolar este accesibil tuturor copiilor din districtul școlar corespunzător, la solicitare, în mod obligatoriu și fără probe de concurs. Statul suportă cheltuielile pentru serviciile de învățământ preșcolar și de îngrijire în instituțiile publice pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu cerințe educaționale speciale.

Instituțiile de educație timpurie activează conform *Regulamentului-tip al instituției de educație timpurie*, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 254/2017](#), care stabilește structura organizatorică, tipurile de programe zilnice (cu frecvență normală, redusă sau extinsă) și condițiile de funcționare și este obligatoriu pentru toate instituțiile de educație antepreșcolară și învățământ preșcolar, indiferent de tipul de proprietate, precum și alte instituții care prestează servicii de educație timpurie.

Procesul educațional este organizat în corespundere cu următorul cadru normativ și metodologic:

- Cadrul de referință al Curriculumului național, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1272/2025](#);
- Cadrul de referință al educației timpurii (CRET), aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1847/2025](#);
- Planul-cadru pentru învățământul preșcolar, aprobat anual, [Ordinul MEC nr. 1164/2025](#);
- Curriculumul pentru educația timpurie (CET), aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1699/2018](#);
- Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani (SÎDC), aprobate prin [Ordinul MEC nr. 1592/2018](#);
- Metodologia de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului de la 1,5 la 7 ani, aprobată prin [Ordinul MEC 1939/2018](#).

Educația timpurie este parte esențială a învățării pe tot parcursul vieții, având un rol major în asigurarea egalității de șanse, prevenirea abandonului școlar și facilitarea tranziției spre învățământul primar.

3.3.2. Învățământul primar

Învățământul primar are ca scop formarea competențelor-cheie fundamentale pentru învățarea pe tot parcursul vieții, precum și dezvoltarea armonioasă a personalității elevului. Acesta asigură achizițiile de bază în domeniile limbă și comunicare, matematică și științe, educație artistică, educație fizică și dezvoltare personală, pregătind elevii pentru ciclul gimnazial.

Specificul rezultatelor învățării	Învățământul primar presupune formarea la nivel elementar a competențelor-cheie, cu accent pe achizițiile fundamentale (cunoștințe generale de bază, abilități de bază necesare pentru a realiza sarcini simple, studiul sub supraveghere directă, într-un context bine structurat). <i>Cadrul de referință al Curriculumului Național</i> (Ordinul MEC 1272/2025)
--	--

	Finalitățile învățământului primar sunt prezentate în Anexa 2.
Acces și durata studiilor	Învățământul primar se organizează pentru copiii care au împlinit vârsta de 6–7 ani, pe durata a 4 ani de studiu (clasele I–IV). Școlarizarea devine obligatorie după împlinirea vârstei de 7 ani. La solicitarea părinților și în baza reglementărilor MEC, pot fi admiși și copiii care împlinesc 6 ani până la începutul anului școlar. Condițiile și procesul de înscriere a copiilor în clasa I în instituțiile de învățământ publice și private din Republica Moldova sunt stabilite prin <i>Metodologia de înscriere a copiilor în clasa I</i>, aprobată prin Ordinul MEC nr. 1951/2024, al cărei scop este asigurarea accesului egal la educație pentru fiecare copil.
Organizarea studiilor	Învățământul primar se desfășoară în instituții de învățământ general publice sau private, înființate conform legislației în vigoare și se organizează ca învățământ cu frecvență, de regulă, în prima jumătate a zilei. Pentru elevii cu dificultăți de învățare cauzate de dizabilități, învățământul primar se poate organiza ca învățământ la distanță, învățământ la domiciliu.
Trăsături curriculare generale	Curriculumul național pentru învățământul primar, parte integrantă a <i>Curriculumului Național</i>, reprezintă un sistem coerent de concepte, procese, produse și finalități ale învățării (Ordinul MEC 1124/2018). Componenta centrală a curriculumului este sistemul de finalități formulate în termeni de competențe, care definesc rezultatele așteptate ale învățării și orientează selectarea conținuturilor, strategiilor de predare și modalităților de evaluare. Curriculumul promovează o abordare centrată pe elev și învățarea activă, contribuind la formarea copilului ca personalitate liberă și creativă. Acesta urmărește dezvoltarea competențelor necesare continuării studiilor în învățământul gimnazial, punând accent pe abilitățile de citire, scriere, calcul matematic elementar, gândire logică, exprimare artistică, formarea unui stil de viață sănătos și adoptarea unui comportament responsabil.
Evaluarea și certificarea	Evaluarea în învățământul primar este formatoare, bazată pe criterii și descriptori, care reprezintă un sistem de îmbunătățire continuă și diferențiată a predării, învățării și evaluării, fără utilizarea notelor. Procesul de evaluare se realizează conform <i>Metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori în învățământul primar, clasele I-IV</i>, aprobată prin Ordinul MEC nr. 1468/2019, care stabilește că criteriile de evaluare definesc calitățile esențiale ale procesului și produselor învățării, iar descriptorii sunt indicatori calitativi care descriu modul de manifestare a competențelor și permit aprecierea nivelului de realizare (minim, mediu, maxim). La finalul clasei a IV-a are loc testarea națională a rezultatelor învățării dobândite în învățământul primar, reglementată prin <i>Metodologia de organizare și desfășurare a testării naționale în învățământul primar</i>, aprobată prin Ordinul MEC nr. 1572/2018. Învățământul primar nu se finalizează cu un document de certificare formal, recunoscut la nivel național, iar absolvirea acestui nivel conferă dreptul automat de a continua studiile în ciclul gimnazial.

Rol în parcursul educațional și relația cu CNC	Învățământul primar constituie fundamentul educației de bază și pregătește elevii pentru cerințele ulterioare ale parcursului școlar. În Republica Moldova învățământul primar nu conduce la o calificare certificată, achizițiile dobândite fiind considerate <i>pre-calificări</i> . Cu toate acestea, finalizarea ciclului primar (clasele I–IV) se raportează la <i>nivelul 1 CNC</i> (Hotărârea Guvernului nr. 330/2023) pentru că învățământul primar servește drept etapă pregătitoare pentru integrarea elevilor în logica rezultatelor învățării și continuarea traseului educațional.
---	---

3.3.3. Învățământul gimnazial

Învățământul gimnazial constituie nivelul obligatoriu de bază al educației generale, având rolul de a forma personalități libere și creative prin asigurarea dezvoltării competențelor elevilor, precum și prin consilierea și orientarea acestora în determinarea traseului individual optim către învățământul liceal, profesional tehnic secundar sau profesional tehnic postsecundar.

Specificul rezultatelor învățării	Învățământul gimnazial se concentrează pe dezvoltarea competențelor-cheie la un nivel funcțional, cu accent pe consolidarea achizițiilor fundamentale, a capacităților de observare și a competențelor de orientare. Aceste competențe sunt exprimate prin rezultate ale învățării structurate în termeni de cunoștințe, abilități și responsabilitate/autonomie: - Cunoștințe: Elevii demonstrează cunoștințe faptice de bază în diferite domenii de studiu, care susțin înțelegerea conceptelor esențiale și a contextelor cotidiene. - Abilități: Elevii utilizează abilități cognitive și practice de bază pentru a aplica informații relevante în vederea realizării sarcinilor și soluționării problemelor, urmând reguli simple și utilizând instrumente adecvate. - Responsabilitate și autonomie: Elevii învață sau își desfășoară activitatea sub îndrumare, demonstrând totodată un anumit grad de autonomie în realizarea sarcinilor și în gestionarea situațiilor familiare. <i>Cadrul de referință al Curriculumului Național</i> (Ordinul MEC nr. 1272/2025) Finalitățile învățământului gimnazial sunt prezentate în Anexa 3.
Acces și durata studiilor	Învățământul gimnazial se organizează pentru absolvenții învățământului primar și are o durată de 5 ani (clasele V–IX). Înscrierea se face în mod obligatoriu, fără probe de concurs, pentru elevii din districtul școlar corespunzător.
Organizarea studiilor	Învățământul gimnazial se desfășoară în instituții de învățământ general publice sau private, înființate conform legislației în vigoare și se organizează ca învățământ cu frecvență. Pentru elevii cu dificultăți de învățare cauzate de dizabilități, învățământul gimnazial se poate organiza ca învățământ la distanță, învățământ la domiciliu.
Trăsături curriculare generale	Curriculumul gimnazial dezvoltă sistemul de competențe formate în învățământul primar, consolidând gândirea critică, capacitatea de rezolvare a problemelor, abilitățile sociale și formarea unei atitudini etice și civice. Prin aceasta, elevii sunt pregătiți pentru

	tranziția către nivelul următor și orientați către un traseu educațional adecvat intereselor și potențialului lor. Curricula disciplinelor gimnaziale, aprobate de MEC, împreună cu manualele, ghidurile metodologice și resursele educaționale digitale, fac parte din ansamblul documentelor curriculare și constituie o componentă centrală a <i>Curriculumului Național</i>. Acestea includ finalități de învățare formulate gradual pentru fiecare clasă, care servesc și drept repere pentru evaluarea finală. Sistemul competențelor ciclului gimnazial cuprinde: - Competențe-cheie/transversale, cu rol formativ general, interdisciplinar și transdisciplinar, aliniate politicilor educaționale naționale și europene; - Competențe specifice disciplinei, formate progresiv în gimnaziu și operaționalizate prin conținuturi și activități de învățare relevante. Curriculumul oferă profesorilor orientări clare pentru organizarea procesului de predare-învățare-evaluare, dar și flexibilitatea necesară pentru a adapta activitățile și produsele școlare la particularitățile elevilor și la resursele disponibile.
Evaluarea și certificarea	Evaluarea rezultatelor învățării are ca obiectiv măsurarea nivelului de dezvoltare și a competențelor elevilor, în raport cu standardele educaționale de stat. Conform <i>Regulamentului privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar</i> (Ordinul MEC nr. 2290/2025), evaluarea rezultatelor învățării, se realizează în mod ritmic pe parcursul semestrelor sau în vacanțele școlare (pentru situații speciale). Fiecare semestru include activități de evaluare formativă și sumativă realizate conform unităților de învățare planificate în proiectul didactic de lungă durată la disciplina școlară, în vederea stabilirii nivelului de formare a competențelor dobândite de elevi. Evaluarea rezultatelor învățării în învățământul gimnazial se face cu note de la „10” la „1” și, după caz, cu calificativele „foarte bine”, „bine”, „satisfăcător”, „admis” în baza descriptorilor aprobați de MEC. La finalul clasei a IX-a, în baza <i>Regulamentului cu privire la examenele naționale de absolvire a gimnaziului</i> (Ordinul MEC nr. 48/2018), se organizează examene naționale de absolvire pentru toți elevii. Evaluarea se realizează la patru probe, una fiind specifică minorităților naționale, la promovarea cărora se eliberează certificatul de studii gimnaziale.
Trasee educaționale și relația cu CNC	Finalizarea învățământul gimnazial este atestată prin Certificatul de studii gimnaziale, care confirmă dobândirea competențelor fundamentale și oferă acces la învățământul liceal sau la învățământul profesional tehnic secundar/postsecundar. Totuși, certificatul nu reprezintă o calificare profesională, întrucât nu conferă dreptul de exercitare a unei ocupații și nu atestă competențe specifice unei profesii. Prin urmare, în CNC, finalizarea gimnaziului este asociată nivelului 2, corespunzător achizițiilor generale fundamentale, comparabile cu descriptorii nivelului 2 al EQF.

3.3.4. Învățământul liceal

Învățământul liceal asigură dezvoltarea competențelor definite prin *Curriculumul Național* și orientează elevii în alegerea traseului educațional sau profesional individual către învățământul superior sau învățământul profesional tehnic postsecundar nonterțiar, în funcție de potențial, vocație și performanțe.

Specificul rezultatelor învățării	În învățământul liceal, dezvoltarea competențelor-cheie este operaționalizată prin rezultate ale învățării clar definite, exprimate în termeni de cunoștințe, abilități și responsabilitate/autonomie. Competențele-cheie sunt transpuse în rezultatele învățării după cum urmează: • Cunoștințe: Elevii demonstrează cunoștințe factice și teoretice privind concepte, principii și procese dintr-un domeniu de studiu, care constituie fundamentul pentru înțelegerea și aplicarea informată a acestora. • Abilități: Elevii aplică o gamă de abilități cognitive și practice pentru realizarea sarcinilor și soluționarea problemelor prin selectarea și utilizarea unor metode, instrumente, materiale și informații adecvate. • Responsabilitate și autonomie: Elevii își asumă responsabilitatea pentru realizarea sarcinilor și demonstrează capacitatea de a-și adapta comportamentul la contexte diferite, manifestând inițiativă și independență în soluționarea problemelor. <i>Cadrul de referință al Curriculumului Național</i> (Ordinul MEC nr. 1272/2025) Finalitățile învățământului liceal sunt prezentate în Anexa 4.
Acces și durata studiilor	Învățământul liceal este accesibil absolvenților ciclului gimnazial, precum și absolvenților învățământului profesional tehnic secundar. Ciclul liceal se organizează ca învățământ cu frecvență pe o durată de 3 ani (clasele X–XII), iar în cazul formei cu frecvență redusă – 4 ani (clasele X–XIII). Învățământul liceal cu frecvență redusă se organizează pentru absolvenții învățământului gimnazial și profesional tehnic secundar, angajați pe piața muncii sau care au împlinit 20 de ani, în condițiile stabilite de MEC. Accesul în învățământul liceal se realizează prin concurs, conform <i>Metodologiei de admitere a elevilor în învățământul liceal</i> (Ordinul MEC nr. 190/2024), care reglementează procesul înmatriculare în ciclul liceal din instituțiile de învățământ publice și private.
Organizarea studiilor	Învățământul liceal se organizează în instituții publice și private autorizate, cu următoarele filiere: - filiera teoretică, cu profilurile umanist și real, respectiv profil general; - filiera vocațională, cu profilurile de arte, sport, teologic, militar*. Pentru elevii cu dizabilități sau cei aflați în situații speciale (instituții penitenciare, medicale), învățământul liceal poate fi organizat la distanță sau la domiciliu.

Trăsături curriculare generale	Curriculumul liceal are ca obiectiv aprofundarea competențelor-cheie, dezvoltarea gândirii critice și orientarea elevilor către diverse domenii de specializare. Accentul este pus pe formarea unei baze solide pentru evoluția intelectuală și profesională a elevilor, indiferent de traseul educațional sau ocupațional pe care îl vor urma ulterior. Curriculele disciplinare pentru clasele X–XII sunt instrumente didactice și documente normative esențiale, care descriu condițiile de învățare și rezultatele învățării așteptate în ciclul liceal, structurate în competențe, conținuturi, activități de învățare și modalități de evaluare. Acestea fac parte din <i>Curriculumul Național</i> și se adresează profesorilor care predau disciplinele liceale. Curriculumul pentru ciclul liceal continuă firesc curriculumul gimnazial și urmărește formarea și consolidarea competențelor necesare atât pentru accesul în învățământul superior, cât și pentru dezvoltarea unei personalități autonome, capabile să facă față provocărilor vieții și activității profesionale.
Evaluarea și certificarea	Similar învățământului gimnazial, evaluarea rezultatelor învățării în învățământul liceal se face cu note de la „10” la „1” și, după caz, cu calificativele „foarte bine”, „bine”, „satisfăcător”, „admis”, conform <i>Regulamentului privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar</i>. Studiile liceale se încheie cu examenul național de bacalaureat, organizat de MEC în baza <i>Regulamentului cu privire la examenul național de bacalaureat</i>, aprobat prin Ordinul MEC nr. 47/2018. Promovarea examenului conferă diploma de bacalaureat, iar în cazul nepromovării, se eliberează certificatul de studii liceale.
Trasee educaționale și relația cu CNC	Ciclul liceal reprezintă nivelul superior al învățământului general și oferă acces la trasee educaționale diverse: studii universitare, programe de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară sau formare profesională continuă. În CNC, finalizarea liceului este încadrată la nivelul 4. În raport cu EQF, diploma de bacalaureat este, de asemenea, echivalentă funcțional cu nivelul 4, deoarece servește drept document de acces la învățământul superior. Este important de menționat că diploma de bacalaureat nu reprezintă o calificare profesională în sine, ci un document care confirmă dobândirea competențelor generale necesare pentru accesul la niveluri educaționale superioare. Certificatul de studii liceale este încadrat la nivelul 3 CNC și permite continuarea studiilor în programe de formare profesională de nivel secundar sau postsecundar.

*Detalii despre filiera vocațională se găsesc în subcapitolele 3.8 și 3.9.

3.4. Educația incluzivă și învățământul special

Învățământul pentru copiii și elevii cu cerințe educaționale speciale (CES) este parte integrantă a sistemului național de educație și are drept scop educarea, reabilitarea și/sau recuperarea, precum și incluziunea educațională, socială și profesională a persoanelor cu dificultăți de învățare, de comunicare și interacțiune, cu deficiențe senzoriale, fizice, emoționale, comportamentale sau sociale (art. 32 al [Codului educației nr. 152/2014](#)).

Integrarea în sistemul de învățământ	Statul asigură integrarea în sistemul de învățământ general a copiilor și elevilor cu cerințe educaționale speciale prin înscrierea în clase obișnuite sau în clase/grupe speciale, pe baza evaluării individualizate realizate de structuri abilitate conform metodologiilor aprobate de MEC (art. 33, p. 2, 3 al Codului educației nr. 152/2014) Persoanele cu CES au dreptul de a opta pentru înscrierea în ÎPT, în funcție de potențialul și capacitatea lor de a participa la procesul educațional și de formare profesională. Admiterea acestora se realizează în bază de concurs, conform prevederilor <i>Regulamentului de organizare și desfășurare a admiterii la programe de formare profesională tehnică</i>, aprobate prin Ordinul MEC nr. 648/2022. Înmatricularea persoanelor cu CES în ÎPT se efectuează pentru meseriile, profesiile sau specialitățile care corespund potențialului și capacității lor de participare și care nu prezintă riscuri pentru sănătatea, securitatea sau viața acestora. Contraindicațiile medicale sau imposibilitatea de a desfășura activitatea în condiții de muncă ce implică factori profesionali de risc pot constitui temei pentru neadmiterea la meseria, profesia sau specialitatea respectivă.
Organizarea studiilor	Învățământul pentru copiii și elevii cu CES este gratuit și se realizează în: - instituții de învățământ general, - instituții de învățământ special, - prin instruire la domiciliu. În instituțiile de învățământ general și special pot fi organizate servicii de specializare înaltă de tip <i>Unități de educație incluzivă</i> sau alte servicii destinate copiilor cu dizabilități severe (Article 33(4¹)). În aceste instituții activează cadre didactice de sprijin abilitate pentru incluziunea elevilor cu CES (Article 33(7)). Personalul didactic este calificat în psihopedagogie specială și beneficiază de formare specifică. (art. 34(4) al Codului educației nr. 152/2014) Atât în învățământul general, cât și în sistemul ÎPT, procesul educațional pentru elevii cu CES este individualizat și adaptat necesităților acestora, fiind asigurat prin acomodări rezonabile ale mediului de învățare, curriculumului și modalităților de predare-învățare-evaluare. Individualizarea se realizează prin suporturi didactice adecvate și, după caz, prin asistarea elevului de către cadrul didactic de sprijin, psiholog sau alți specialiști. Pentru fiecare persoană cu CES se elaborează un Plan Educațional Individualizat, scopul căruia este de a urmări atingerea rezultatelor învățării în conformitate cu potențialul și capacitatea de participare a persoanei cu CES.
Trăsături curriculare generale	Procesul educațional pentru copii cu cerințe educaționale speciale se desfășoară în conformitate cu <i>Curriculumul național</i>, Planul-cadru de învățământ și Planul Educațional Individualizat (PEI), elaborat în baza recomandărilor Serviciului de asistență psihopedagogică. (art. 34, p.3 al Codului educației nr. 152/2014) Formarea profesională a persoanelor cu cerințe educaționale speciale se efectuează, conform Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor și Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, al

	specialităților și calificărilor, în clasele de meserii din instituțiile de învățământ special și în cadrul învățământului profesional tehnic (art. 60, p. 6 al Codul educației nr. 152/2014) Individualizarea procesului educațional pentru elevii cu CES se realizează prin adaptări curriculare, pe două direcții: - adaptări curriculare – ajustarea strategiilor de predare–învățare–evaluare; - modificări curriculare – ajustarea finalităților, a conținuturilor și/sau a strategiilor. Adaptările curriculare sunt stabilite prin consens de către echipa PEI și sunt consemnate în Planul Educațional Individualizat.
Evaluarea și certificarea	În învățământul general, evaluarea elevilor cu CES se bazează pe aceleași standarde curriculare ca și pentru ceilalți elevi, însă se aplică adaptările rezonabile stabilite în PEI. Rezultatele evaluării sunt înscrise în <i>Certificatul de studii gimnaziale</i> cu mențiunea „Plan educațional individualizat” și cu indicarea tipului de curriculum: CG - curriculum general, CM – curriculum modificat (Ordinul MEC 484/2021, Anexa 2). În ÎPT, evaluarea elevilor cu CES se raportează la particularitățile acestora și la curriculumul parcurs. Pentru asigurarea condițiilor adecvate de susținere a probelor de evaluare și calificare, instituția aprobă proceduri specifice, care prevăd elaborarea sau adaptarea examenelor în funcție de cerințele elevului și finalitățile PEI. Persoanelor cu CES, care au susținut examenele de calificare în baza unor condiții speciale/adaptate li se eliberează <i>Certificatul de calificare/diploma de studii profesionale</i> cu mențiunea condițiilor speciale/adaptărilor realizate. <i>Reperete metodologice privind educația incluzivă în învățământul profesional tehnic</i> (ordinul MECC nr. 1486/2019) specifică faptul că persoanelor cu CES, care au finalizat programul de formare profesională pe baza unui <i>curriculum modificat</i> și au susținut probele de evaluare și calificare în ÎPT, li se eliberează <i>Certificatul de calificare/Diploma de studii profesionale</i> cu mențiunea „Calificare parțială”. Actul de studii este însoțit de suplimentul descriptiv și de un extras din PEI, care include, după caz, informații relevante despre parcursul de formare al elevului, utile pentru angajare și exercitarea viitoarei meserii/profesii/specialități. Prin urmare, sistemul asigură echitate în accesul la calificări, chiar dacă procesul de învățare și evaluare este adaptat.
Trasee educaționale și relația cu CNC	Pentru elevii cu CES, instituția de ÎPT identifică oportunități de angajare și pregătește tranziția acestora către piața muncii. Activitățile dedicate acestei tranziții sunt incluse în PEI-ul din ultimul an de studii și vizează pregătirea elevului pentru integrarea profesională. În acest scop, instituția încheie acorduri de colaborare cu ANOFM și cu potențialii angajatori, iar PEI-ul de tranziție este elaborat cu participarea tuturor părților implicate.

În prezent este elaborată și pilotată o nouă *Metodologie de evaluare a dezvoltării copilului/elevului din instituțiile de învățământ general și profesional tehnic* ([Ordinul MEC 555/2025](#)). Finalitatea procesului de

evaluare, conform Metodologiei, este de a orienta decizia și acțiunea educațională și de a stabili servicii educaționale optime în funcție de nevoile specifice ale copilului/elevului cu cerințe educaționale speciale.

3.5. Învățământ extrașcolar

Învățământul extrașcolar are rolul de a completa și valorifica procesul educațional desfășurat în instituțiile școlare, prin activități care contribuie la dezvoltarea potențialului cognitiv, afectiv și acțional al copiilor și tinerilor, răspunzând intereselor și opțiunilor acestora pentru timpul liber. Acesta oferă posibilități suplimentare de informare, documentare, comunicare, dezvoltare, incluziune socială și autorealizare.

Acces la învățământul extrașcolar	Accesul la activitățile oferite de instituțiile de învățământ extrașcolar publice, conform Nomenclatorului de servicii educaționale gratuite aprobat de Guvern, este liber pentru toți solicitanții cu vârsta cuprinsă între 5 și 21 de ani, în condiții de egalitate și nediscriminare.
Organizarea studiilor	Învățământul extrașcolar este benevol și se realizează prin instituții specializate publice și private (centre, palate și case de creație, școli de arte, școli de sport, tabere de odihnă, centre sportive pentru pregătirea loturilor naționale etc.), dar și în instituțiile de învățământ general, în baza intereselor și opțiunilor copiilor și tinerilor. Activitățile se desfășoară individual sau în grup, sub îndrumarea cadrelor didactice cu pregătire specifică, în colaborare cu familia, unități socioculturale, organizații de copii și tineret sau mass-media. Instituțiile de învățământ extrașcolar activează în baza Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ extrașcolar, aprobat prin Ordinul MEC nr. 60/2025, precum și a regulamentelor proprii, coordonate cu autoritățile locale.
Trăsături curriculare generale	Curriculumul educației extrașcolare este centrat pe dezvoltarea holistică a elevilor, stimulând abilități cognitive, emoționale, sociale și practice într-un cadru flexibil, creativ și adaptabil. Acesta completează învățământul formal, oferind elevilor oportunitatea de a se exprima, de a învăța din experiențe și de a-și construi competențe esențiale pentru viața lor personală și profesională viitoare.
Evaluarea și certificarea	Evaluarea în educația extrașcolară este flexibilă, adaptabilă și axată pe dezvoltarea holistică a elevilor. Deși nu se bazează pe examene și note, aceasta utilizează feedback continuu, proiecte, portofolii și diverse certificări (certificate de participare, diplome de merit, atestate de performanță sportivă sau artistică) pentru a atesta competențele și aptitudinile individuale.
Trasee educaționale și relația cu CNC	Activitățile extrașcolare nu conduc la obținerea unor calificări profesionale recunoscute în CNC, ci au un rol complementar și formativ. Deși documentele eliberate nu sunt încadrate ca „calificări” în sensul CNC/EQF, acestea pot oferi o recunoaștere valoroasă a realizărilor elevilor și pot contribui la formarea unui portofoliu complet de abilități, care să le sprijine viitorul academic și profesional.

Învățământul extrașcolar este un spațiu flexibil de **formare nonformală și informală**, care susține dezvoltarea personală și pregătirea pentru viață. Din perspectiva CNC, activitățile extrașcolare pot contribui la acumularea de rezultate ale învățării cu valoare educațională și socială, însă acestea nu sunt recunoscute ca niveluri de calificare.

3.6. Învățământul profesional tehnic

Învățământul profesional tehnic (ÎPT) este parte integrantă a sistemului național de educație, care pregătește viitorii muncitori calificați, maiștri și tehnicieni pentru diferite domenii economice și sociale, asigurând dezvoltarea competențelor necesare pentru integrarea pe piața muncii.

Organizarea generală a ÎPT este reglementată de [Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014](#) și Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 824/2024](#).

Sistemul ÎPT formează muncitori calificați, maiștri și tehnicieni conform CNC și nomenclatoarelor aprobate de Guvern:

- Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 294/2024](#);
- Nomenclatorul domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 293/2024](#).

Indicatori-cheie ai sistemului ÎPT: instituții și populația de elevi

Învățământul profesional tehnic se desfășoară în școli profesionale, colegii și centre de excelență, atât publice, cât și private, autorizate sau acreditate, în parteneriate cu agenți economici și organizații din domeniu. ÎPT se organizează și în instituții rezidențiale - pentru copiii orfani sau cei rămași fără îngrijire părintească, în instituții de învățământ special, în instituții penitenciare și în instituții medicale, autorizate provizoriu sau acreditate.

Conform datelor [BNS](#), în anul academic 2024/25, în sistemul ÎPT existau 81 de instituții de învățământ profesional tehnic (publice și private), în care își făceau studiile aproximativ 47.788 de tineri, ceea ce reflectă un sistem educațional larg, destinat pregătirii unei game diverse de specialiști pentru diferite sectoare ale economiei.

Tabelul 5. *Instituțiile ÎPT și numărul de elevi*

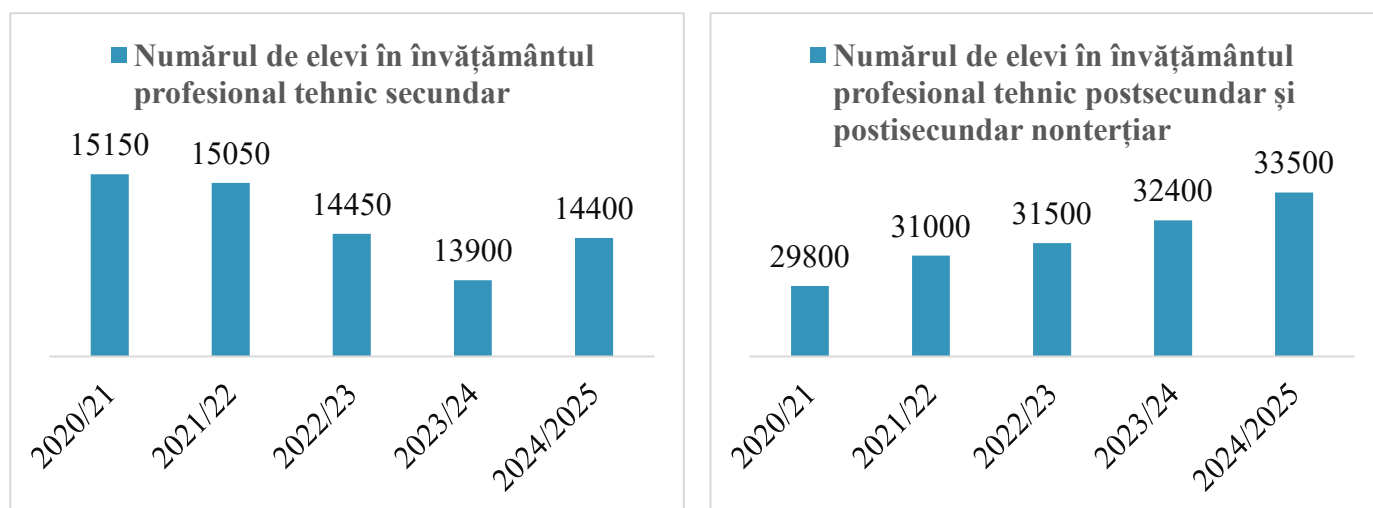
Tipuri de instituții ÎPT	Număr instituții ÎPT publice și private	Număr elevi în instituții ÎPT
Școli profesionale	32 /0	14485
Colegii	29/6	33303
Centre de excelență	12/2	
Total	81	47788

Pentru a completa această imagine de ansamblu, este utilă ilustrarea dinamicii numărului de elevi din ÎPT în ultimii cinci ani, atât la nivel secundar, cât și postsecundar (Figura 6). Datele arată că, în învățământul

profesional tehnic secundar, numărul elevilor a înregistrat o scădere constantă între 2020/21 și 2023/24, cu un minim în 2023/24, urmat de o revenire moderată în 2024/25. În schimb, programele de învățământ profesional tehnic postsecundar au cunoscut o creștere continuă pe întreaga perioadă analizată, indicând un interes tot mai mare al tinerilor pentru calificări de nivel superior.

Privite în ansamblu, aceste evoluții sugerează o reorientare graduală a elevilor către nivelurile postsecundare și subliniază importanța consolidării traseelor educaționale și a mecanismelor de progresie în cadrul CNC.

Figura 6: *Dinamica numărului de elevi în ÎPT (2020-2025)*

Programe de formare profesională

Instituțiile de învățământ profesional tehnic oferă programe de formare profesională inițială și continuă pentru muncitori calificați, maiștri, tehnicieni și alte categorii de specialiști, în conformitate cu CNCRM, Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor și Nomenclatorul domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor.

Programele de formare profesională sunt de trei tipuri:

- Programe de formare profesională tehnică secundară (ISCED 3)
- Programe de formare profesională tehnică postsecundară (ISCED 4)
- Programe de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară (ISCED 5)

Învățământul profesional tehnic se organizează sub două forme principale:

- *Învățământ clasic*, realizat în instituții de ÎPT prin instruire teoretică și practică în ateliere, laboratoare sau unități economice partenere.
- *Învățământ dual*, organizat în parteneriat direct între instituțiile de ÎPT și agenții economici. Instruirea are loc atât în instituția de învățământ, cât și la locul de muncă. Elevii sunt în același timp angajați ai agentului economic și beneficiază de formare practică directă în producție.

În prezent, sistemul ÎPT oferă 173 de programe, dintre care 73 sunt la nivelul învățământului profesional tehnic secundar, 93 la nivelul postsecundar și 7 programe la nivelul postsecundar nonterțiar (date MEC 2025). Admiterea în instituțiile de învățământ este permisă doar pentru programe evaluate extern și acreditate.

Tabelul 6. Condiții de acces și durata programelor de studii

Nivel ISCED	Condiții de acces	Programe	Durata, Credite de studii
ISCED 3: Programe de formare profesională tehnică secundară	Certificat de studii gimnaziale/ act echivalent de studii Acces pe bază de concurs	program combinat de formare a competențelor profesionale în meserii conexe și de educație generală (parte a învățământului secundar, ciclul II – învățământ liceal)	3 ani
	Certificat de studii gimnaziale/act echivalent de studii	program combinat de formare a competențelor profesionale într-o meserie și de educație generală (dezvoltarea competențelor-cheie)	2* ani
	Certificat de studii liceale/ Atestat de studii medii de cultură generală/act echivalent de studii Acces pe bază de concurs	program de formare a competențelor profesionale într-o meserie, în funcție de complexitatea meseriei	1 - 2 ani
ISCED 4: Programe de formare profesională tehnică postsecundară	Certificat de studii gimnaziale/act echivalent de studii Acces pe bază de concurs	program integrat de educație generală (parte a programului de învățământ liceal, învățământ secundar, ciclul II) și de formare a competențelor profesionale	4 ani: 120 de credite de studii
	Certificat de studii gimnaziale/ act echivalent de studii Acces pe bază de concurs	program integrat educație generală (parte a programului de învățământ secundar, ciclul II – învățământ liceal) și de formare profesională tehnică postsecundară (în profilurile de medicină, farmacie)	5 ani: 180 de credite de studii
	Certificat de studii gimnaziale/act echivalent de studii Acces pe bază de concurs	program integrat de educație generală (parte a programului de învățământ liceal, învățământ secundar, ciclul II) și de formare a competențelor profesionale (asistent al educatorului, coregrafie)	3 ani: 90/60 de credite de studii
	Certificat de studii liceale/ Atestat de studii medii de cultură generală/act echivalent	program de formare a competențelor profesionale la forma de învățământ cu frecvență redusă	3 ani: 120 de credite de studii
	Certificat de calificare	program de formare a competențelor profesionale în specialități conexe meseriei inițiale	2 ani/3 ani: 120 de credite de studii
	Certificat de studii liceale/ Atestat de studii medii de cultură generală/act echivalent	program de formare a competențelor profesionale, învățământ cu frecvență	2 ani: 120 de credite de studii

	Certificat de studii liceale/ Atestat de studii medii de cultură generală/act de studii echivalent	program de formare a competențelor profesionale, învățământ cu frecvență, la profilurile medicină și farmacie	3 ani: 180 de credite de studii
ISCED 5: Programe de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară	Certificat de studii gimnaziale/act de studii echivalent	Program integrat de educație generală (parte a programului de învățământ liceal) și de formare a competențelor profesionale (la domeniul de educație Pedagogie și științe ale educației)	4 ani: 120 de credite de studii
	Certificat de studii gimnaziale/act de studii echivalent	Program integrat de educație generală (parte a programului de învățământ liceal) și de formare a competențelor profesionale (la domeniul de educație Sănătate)	5 ani: 180 de credite de studii
	Diplomă de Bacalaureat/ Diplomă de studii profesionale, act de studii echivalent	Program de formare profesională tehnică postsecundară nonterțiară	2–3 ani: 120/180 de credite de studii

*În cadrul programelor de formare profesională tehnică secundară cu durata de 2 ani, pentru instruirea într-o meserie, în grupele de elevi pot fi incluse persoane care nu au absolvit 9 clase, dar care au atins vârsta de 16 ani, cu acordul MEC.

Particularitățile programelor ISCED 4 și ISCED 5 cu acces după învățământul gimnazial

În Republica Moldova există programe clasificate la nivelurile ISCED 4 și ISCED 5 care permit accesul direct după finalizarea învățământului gimnazial. Această structură reprezintă o particularitate națională și necesită o clarificare în raportul de referințiere, în conformitate cu recomandările EQF Advisory Group privind transparența arhitecturii calificărilor.

Logica ISCED și clasificarea programelor multinivel în contextul Republicii Moldova

Potrivit [ISCED-2011](#), secțiunea „Programe care acoperă mai multe niveluri ISCED” (paragraful 173), programele care integrează două sau mai multe niveluri ISCED într-un parcurs educațional continuu unic se clasifică la nivelul cel mai înalt, cu condiția ca rezultatele lor finale și complexitatea generală să depășească cerințele nivelurilor anterioare. Această prevedere permite în mod explicit existența structurilor de programe integrate și clarifică faptul că clasificarea nu este determinată de condițiile de acces sau de etapele intermediare.

Acest principiu este direct aplicabil în Republica Moldova, unde anumite programe sunt concepute ca parcursuri integrate care combină secvențe corespunzătoare nivelurilor ISCED 3 și 4 și, în unele cazuri, nivelului 5. Prin urmare, clasificarea acestora la nivelurile ISCED 4 sau 5 reprezintă o aplicare directă a acestor reguli, întrucât calificarea finală reflectă un nivel de complexitate și de responsabilitate superior celui aferent etapelor anterioare.

În cadrul sistemului național, alocarea programelor la nivelurile ISCED urmează o abordare bazată pe calificări, care ia în considerare profilul general, complexitatea și aria profesională a calificării finale. Această abordare este conformă cu metodologia ISCED, care clasifică programele educaționale în funcție de conținutul și complexitatea lor educațională, de poziția acestora în cadrul sistemului de educație și de calificarea la care conduc, fără a utiliza criterii instituționale pentru determinarea nivelului ISCED.

Ca urmare, instituțiile de învățământ profesional tehnic din Republica Moldova pot oferi programe corespunzătoare atât nivelului ISCED 4, cât și nivelului ISCED 5. Aceasta nu reprezintă o abatere de la practica internațională, ci reflectă organizarea sistemului național, în care sectorul învățământului profesional tehnic cuprinde o gamă mai largă de niveluri de calificare, inclusiv niveluri cu caracteristici comparabile cu învățământul terțiar de ciclu scurt.

În consecință, asocierea programelor de învățământ profesional tehnic postsecundar cu nivelurile ISCED 4 și 5 reflectă diferențe substanțiale în profilurile calificărilor, nivelurile de responsabilitate profesională și oportunitățile de progres educațional și profesional. Distincția dintre aceste niveluri se întemeiază, prin urmare, pe caracteristicile calificărilor în sine, și nu pe delimitări instituționale sau pe rutele de acces.

În ansamblu, această abordare asigură o clasificare a programelor transparentă, coerentă și conformă cu metodologia ISCED, reflectând în mod fidel particularitățile structurale și funcționale ale sistemului de educație și formare din Republica Moldova.

Structura programelor integrate ISCED 4 și ISCED 5 cu acces după gimnaziu

Atât programele ISCED 4, cât și cele ISCED 5 accesibile după gimnaziu sunt *programe integrate*, concepute să acopere progresiv mai multe niveluri ISCED într-o singură structură curriculară. Acestea includ:

- o etapă inițială cu rezultate ale învățării echivalente nivelului ISCED 3/CNC 3,
- o etapă intermediară corespunzătoare ISCED 4/CNC 4,
- iar în cazul programelor ISCED 5, o componentă avansată suplimentară, care conduce la rezultate ale învățării de nivel ISCED 5/CNC 5.

Clasificarea programelor la ISCED 4 sau ISCED 5 este determinată exclusiv de nivelul *rezultatelor învățării la finalizarea* acestora, nu de nivelul de acces. Prin urmare:

- programele ISCED 4 se finalizează odată cu atingerea rezultatelor învățării de nivel 4;
- programele ISCED 5 continuă cu o etapă superioară de formare, ceea ce justifică nivelul 5 prin complexitatea rezultatelor învățării la obținerea calificării.

Această arhitectură reflectă atât modelul istoric al ÎPT (începerea formării profesionale după gimnaziu), cât și necesitățile pieței muncii, arhitectura CNC și flexibilitatea legislativă care permite trasee integrate de formare.

Durata și volumele de credite ale programelor ISCED 5 (120–180 credite)

În Republica Moldova, programele ISCED 5 accesibile după gimnaziu au două durate:

- 4 ani (2 ani de învățământ general și 2 ani de formare profesională - 120 credite) – în special în domeniul *Pedagogie și științe ale educației*;
- 5 ani (2 ani de învățământ general și 3 ani de formare profesională - 180 credite) – în domeniile *Educație și Sănătate*.

Durata extinsă și volumul mai mare de credite (180) sunt determinate de:

- nivelul ridicat de responsabilitate profesională, în special în domeniul sănătății;
- necesitatea unor competențe avansate în domenii reglementate;
- cerințe de formare practică și clinică extinsă, supervizată;
- standarde internaționale care plasează unele calificări la nivel terțiar non-universitar, cu durate similare.

Astfel, programele ISCED 4 și ISCED 5 accesibile după gimnaziu sunt pe deplin compatibile cu metodologia ISCED și cu principiile EQF, deoarece:

- respectă logica programelor integrate multi-nivel (3 - 4 - 5),
- sunt clasificate în baza rezultatelor învățării finale,
- reflectă particularități istorice, structurale și ocupaționale ale sistemului național.

Poziționarea programelor de nivel ISCED 5 în raport cu învățământul terțiar de ciclu scurt

În Republica Moldova, programele încadrate la nivelul ISCED 5 sunt oferite în cadrul sectorului de învățământ profesional tehnic postsecundar și nu fac parte din învățământul superior. Acesta din urmă este organizat exclusiv în conformitate cu structura Bologna pe trei cicluri (licență, master și doctorat) și nu include programe de nivel ISCED 5 în cadrul instituțiilor de învățământ superior.

Această organizare instituțională reflectă clasificarea și structura sistemului de educație stabilite prin Articolul 12 al [Codului educației](#) nr. 152/2014. Totodată, prezentul raport recunoaște faptul că ISCED 2011 definește nivelul ISCED 5 ca învățământ terțiar de ciclu scurt. Prin urmare, referirile din prezentul raport la comparabilitatea funcțională a programelor de nivel ISCED 5 din Republica Moldova cu programele de învățământ terțiar de ciclu scurt au un caracter exclusiv analitic și urmăresc să evidențieze similitudinile privind nivelul calificărilor, complexitatea rezultatelor învățării și oportunitățile de progres educațional și profesional, fără a implica existența unei echivalențe instituționale sau juridice între acestea.

Această organizare reflectă o diviziune sistemică a funcțiilor în cadrul sistemului de educație și formare, în care calificările corespunzătoare nivelului 5 al CNC, referențiat la nivelul 5 al EQF, sunt furnizate de sectorul învățământului profesional tehnic. Această abordare evită suprapunerile între sectoarele educaționale și contribuie la menținerea coerenței arhitecturii generale a calificărilor.

Totodată, până în prezent, nu s-a conturat o cerere semnificativă, nici din partea instituțiilor de învățământ superior și nici din partea pieței muncii, pentru dezvoltarea unor programe distincte de învățământ terțiar de ciclu scurt în cadrul învățământului superior. În consecință, furnizarea calificărilor de nivelul 5 al CNC prin sectorul învățământului profesional tehnic reprezintă o opțiune sistemică consolidată, care răspunde atât organizării naționale a sistemului de educație și formare, cât și nevoilor actuale de competențe.

În concluzie, programele ISCED 4 și ISCED 5 accesibile după învățământul gimnazial reprezintă o particularitate structurală a sistemului educațional din Republica Moldova, dar sunt pe deplin conforme atât cu metodologia ISCED, cât și cu principiile EQF. Aceste programe sunt integrate și acoperă progresiv nivelurile 3–4–5, fiind clasificate la nivelul final în baza **rezultatelor învățării** atinse la absolvire. Duratale și volumele de credite, inclusiv cele extinse (180 credite) din domeniile Educație și Sănătate, reflectă complexitatea formării, gradul de autonomie și responsabilitățile profesionale, precum și cerințele pieței muncii. Astfel, arhitectura programelor asigură coerență, relevanță și continuitate în formarea profesională, menținând compatibilitatea cu standardele europene.

Calificările și Curriculumul în învățământul profesional tehnic

Procesul de instruire la programele de formare profesională tehnică secundară, postsecundară și postsecundară nonterțiară se desfășoară conform standardelor naționale de referință și standardelor de acreditare elaborate de ANACEC și aprobate de Guvern, iar rezultatele învățării sunt formulate în CNC.

Conform art. 66 al [Codului educației](#) nr. 152/2014, calificările în învățământul profesional tehnic se acordă în baza standardelor ocupaționale și de calificare, corespunzător CNC și în concordanță cu EQF și cerințele

pieței muncii. Standardele de calificare stabilesc rezultatele învățării, competențele specifice și criteriile de evaluare, asigurând coerența între pregătirea profesională și cerințele pieței muncii. Nivelurile de calificare se definesc prin rezultatele învățării necesare exercitării meseriei/profesiei. Standardele de calificare sunt elaborate de MEC în colaborare cu ministerele de resort, comitetele sectoriale, instituțiile de învățământ, agenții economici și alți parteneri sociali.

Curriculumul în ÎPT se elaborează de experți în domeniu, pe niveluri de învățământ (secundar, postsecundar și postsecundar nonterțiar) și pe domenii de formare profesională, în baza standardelor de calificare și a descriptorilor CNC, în conformitate cu *Cadrul de referință al curriculumului pentru învățământul profesional tehnic* și *Ghidul metodologic de elaborare a curriculumului pentru învățământul profesional tehnic*, ambele aprobate prin Ordinul MEC nr. 1652/2024. Aceste documente, recent modernizate, oferă fundamentul metodologic pentru proiectarea programelor de formare centrate pe rezultate ale învățării, asigurând coerența cu standardele de calificare și cu arhitectura CNC. Ca urmare a actualizării cadrului metodologic, a fost inițiat procesul de revizuire și actualizare a curricula pentru toate programele din învățământul profesional tehnic secundar (*Ordinul MEC nr. 1818/2024*), postsecundar și postsecundar nonterțiar (Anexa 5).

În acest proces, curriculumul este coordonat cu comitetele sectoriale, iar aprobarea finală este realizată de MEC, în colaborare cu organele centrale de resort, garantând relevanța, actualitatea și alinierea programelor la cerințele pieței muncii și la principiile cadrului național al calificărilor.

Rolul agenților economici

Parteneriatul cu agenții economici este un element definitoriu pentru ÎPT. Aceștia contribuie prin:

- oferirea de locuri de practică și de stagii profesionale;
- participarea la organizarea și desfășurarea învățământului dual;
- implicarea în târguri ale locurilor de muncă;
- participarea la elaborarea standardelor ocupaționale, standardelor de calificare, curricula și altor documente relevante;
- angajarea absolvenților.

Instituțiile publice și întreprinderile de stat trebuie să ofere anual locuri de practică în proporție de cel puțin 10% din efectivul de personal.

Evaluarea și certificarea

Finalizarea programelor de învățământ profesional tehnic, indiferent de nivel, are loc prin evaluarea rezultatelor învățării, conform standardelor de calificare și procedurilor aprobate de MEC. Potrivit *Metodologiei de elaborare, validare și aprobare a standardelor de calificare*, aprobată prin *Ordinul MEC nr. 573/2022*, fiecare standard include o secțiune dedicată procedurilor de evaluare, care precizează rezultatele învățării supuse evaluării la final de program, formele de evaluare și criteriile aferente. Mai jos sunt prezentate, cu titlu de exemplu, secvențe din procedura de evaluare, extrase din *Standardul de calificare Mecanic auto (nivel 3 CNC)*.

FORME DE EVALUARE A REZULTATELOR ÎNVĂȚĂRII PENTRU ATRIBUIREA CALIFICĂRII

La final de program, candidații susțin Examenul de calificare, compus din proba teoretică și proba practică.

Rezultatele învățării evaluate prin Examen de calificare

Prin probă teoretică a Examenului de calificare, se vor evalua următoarele rezultate ale învățării:

Nr. crt.	Rezultate ale învățării <i>Absolventul/ candidatul la atribuirea calificării poate:</i>	Tipuri de itemi
1.	pregăti locul individual de muncă în aspect organizațional cu respectarea normelor de SSM și de protecție a mediului;	Itemi cu alegere multiplă;
2.	asigura locul individual de muncă în aspect tehnologic, cu întreținerea instrumentelor, dispozitivelor și utilajelor în stare tehnică funcțională;	Itemi cu o singură selecție; Adevărat sau fals;

Prin probă practică a Examenului de calificare, vor fi evaluate următoarele rezultate ale învățării:

Nr. crt.	Rezultate ale învățării <i>Absolventul / candidatul la atribuirea calificării poate:</i>
1.	demonta/remonta îmbinările demontabile/nedemontabile cu, după caz, prelucrarea manuală și/sau mecanică a pieselor/materialelor
2.	executa lucrări de întreținere tehnică, diagnosticare și reparare a motorului cu ardere internă în baza documentației tehnice și cu respectarea normelor de timp și calitate
3.	executa lucrări de întreținere tehnică, diagnosticare și reparare a transmisiei în baza documentației tehnice cu respectarea normelor de timp și calitate

Proba practică

Pentru evaluarea abilităților practice la final de program, candidatul va realiza una din următoarele sarcini, selectată aleatoriu:

1. Aprecierea stării tehnice a mecanismelor motorului cu ardere internă. Argumentarea rezultatelor.
2. Executarea lucrărilor de întreținere tehnică a motorului cu ardere internă.
3. Executarea lucrărilor de reparare a mecanismului motor (bielă – manivelă) al motorului cu ardere internă.
4. Executarea lucrărilor de reparare a mecanismului de distribuție a gazelor al motorului cu ardere internă.

Procesul de evaluare la final de program se realizează conform Regulamentului de organizare și desfășurare a examenului de calificare, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1127/2018](#). Rezultatele evaluării constituie baza pentru acordarea documentelor de studii și a calificărilor corespunzătoare nivelurilor CNC.

Certificarea se face prin eliberarea documentelor de studii corespunzătoare nivelului:

- Certificat de calificare (învățământ profesional tehnic secundar) – nivel 3 ISCED, nivel 3 CNC.
- Diplomă de studii profesionale (învățământ profesional tehnic postsecundar) – nivel 4 ISCED, nivel 4 CNC.

- Diplomă de studii profesionale (învățământ profesional tehnic postsecundar nonterțiar) – nivel 5 ISCED, nivel 5 CNC.

Trasee educaționale și relația cu CNC:

Traseele educaționale ale absolvenților ÎPT sunt aliniate la CNC și permit progresia pe verticală:

- Absolvenții nivelului 3 CNC pot continua la nivelul 4 CNC sau se pot angaja în calitate de muncitori calificați.
- Absolvenții nivelului 4 CNC pot accede la nivelul 5 CNC sau la ciclul I universitar ori se pot angaja în calitate de tehnicieni.
- Absolvenții nivelului 5 CNC pot continua studiile la ciclul I universitar sau se pot integra direct pe piața muncii.

În procesul de referențiere, traseele educaționale sunt analizate atât din perspectiva cadrului legislativ și curricular național, cât și prin corelarea lor cu nivelurile CNC și EQF. Această abordare are o dublă funcție: (a) integrarea absolvenților în sistemul educațional național pe verticala calificărilor și (b) recunoașterea europeană a calificărilor, care garantează mobilitatea educațională și profesională.

3.7. Învățământul superior

Învățământul superior este un factor-cheie pentru dezvoltarea culturală, economică și socială a societății bazate tot mai mult pe cunoaștere și un promotor al drepturilor omului, dezvoltării durabile, democrației, păcii și justiției. Conform art. 75 alin. (2) al [Codului educației](#) nr. 152/2014, misiunea sa este de a crea, păstra și disemina cunoștințe la cel mai înalt nivel de excelență; forma specialiști de înaltă calificare competitivi pe piața națională și internațională a muncii; crea oportunități de formare profesională pe parcursul întregii vieți; păstra, dezvolta și promova valori naționale cultural-istorice în contextul diversității culturale.

Învățământul superior are responsabilitatea de a:

- pregăti specialiști pentru toate domeniile vieții economice, sociale, culturale și științifice;
- dezvolta cercetarea și inovarea ca fundament al progresului național;
- internaționaliza studiile prin participarea la Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA);
- consolida parteneriatele cu mediul economic și societatea civilă.

Instituțiile de învățământ superior (universități, academii, institute) sunt publice sau private și dispun de statut de **autonomie universitară**. Conform art. 79 al Codului educației nr. 152/2014, autonomia universitară constă în dreptul comunității universitare de organizare și autogestionare, de exercitare a libertăților academice fără niciun fel de ingerințe ideologice, politice sau religioase, de asumare a unui ansamblu de competențe și obligații în concordanță cu politicile și strategiile naționale ale dezvoltării învățământului superior. Autonomia universitară vizează domeniile conducerii, structurării și funcționării instituției, activității didactice și de cercetare științifică, administrării și finanțării.

3.7.1. Structura generală și organizarea învățământului superior

Învățământul superior se realizează pe două filiere - academică și profesională avansată - și este structurat pe trei cicluri corelate cu ciclurile Bologna/QF-EHEA, cu nivelurile CNC și EQF ([Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#)):

- ciclul I - studii superioare de licență (nivelul 6 ISCED, nivelul 6 CNC);

- ciclul II - studii superioare de master (nivelul 7 ISCED, nivelul 7 CNC),
- ciclul I și ciclul II - studii superioare integrate (nivelul 7 ISCED, nivelul 7 CNC);
- ciclul III - studii superioare de doctorat (nivelul 8 ISCED, nivelul 7 CNC).

Formarea profesională în instituțiile de învățământ superior se realizează prin programe de studii care includ activități educaționale și de cercetare sau creație artistică, asigurând formarea într-un domeniu academic sau profesional avansat, în conformitate cu *Nomenclatorul domeniilor de studii și al specialităților în învățământul superior* ([Hotărârea Guvernului nr. 412/2024](#)), *Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea studiilor superioare de master – ciclul I*, ([Hotărârea Guvernului nr. 80/2022](#)), *Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III*, ([Hotărârea Guvernului nr. 1007/2014](#)). Organizarea programelor de studii superioare este de competența instituțiilor de învățământ superior. Programele de studii superioare se diferențiază în funcție de:

- ciclul de învățământ superior;
- domeniul de formare profesională;
- forma de organizare a învățământului superior.

Programele de studii în cadrul învățământului superior sunt organizate prin învățământ cu frecvență, frecvență redusă, la distanță. Începând cu 2025 în învățământul superior de nivel 6 CNC au fost dezvoltate și implementate programe duale, în conformitate cu *Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea învățământului dual în cadrul studiilor superioare de licență (ciclul I)* ([Hotărârea Guvernului nr. 660/2024](#))

3.7.2. Indicatori-cheie ai sistemului de învățământ superior: instituții și populația de studenți

Conform datelor [BNS](#), în anul de studii 2024/25, rețeaua instituțiilor de învățământ superior era formată din 16 unități, dintre care 12 publice și 4 private. Comparativ cu anul 2023/24, numărul instituțiilor s-a redus cu 5 unități: o instituție publică a fost absorbită de o altă universitate, iar patru instituții private și-au sistat activitatea. Aceste modificări reflectă procesul de optimizare și consolidare a rețelei instituționale din învățământul superior.

Numărul total al studenților (exclusiv ciclul III – doctorat) a ajuns la 58,9 mii, în creștere cu 4,3% față de anul precedent. Se observă o creștere a numărului de studenți în instituțiile publice (+5,4%) și o ușoară diminuare în instituțiile private (-1,3%). Ponderea studenților este preponderent concentrată în sectorul public: 84,3% își fac studiile în universități publice și 15,7% în cele private.

Distribuția studenților pe forme de finanțare relevă o situație specifică: în instituțiile publice, 56,9% din studenți învață în bază de contract, însă la forma cu frecvență se evidențiază predominanța studenților cu finanțare bugetară (60,1%), în timp ce la frecvență redusă majoritatea sunt în bază de contract (91,3%). Această structură reflectă modul în care este calibrată finanțarea publică, precum și preferințele pentru studiile cu frecvență redusă.

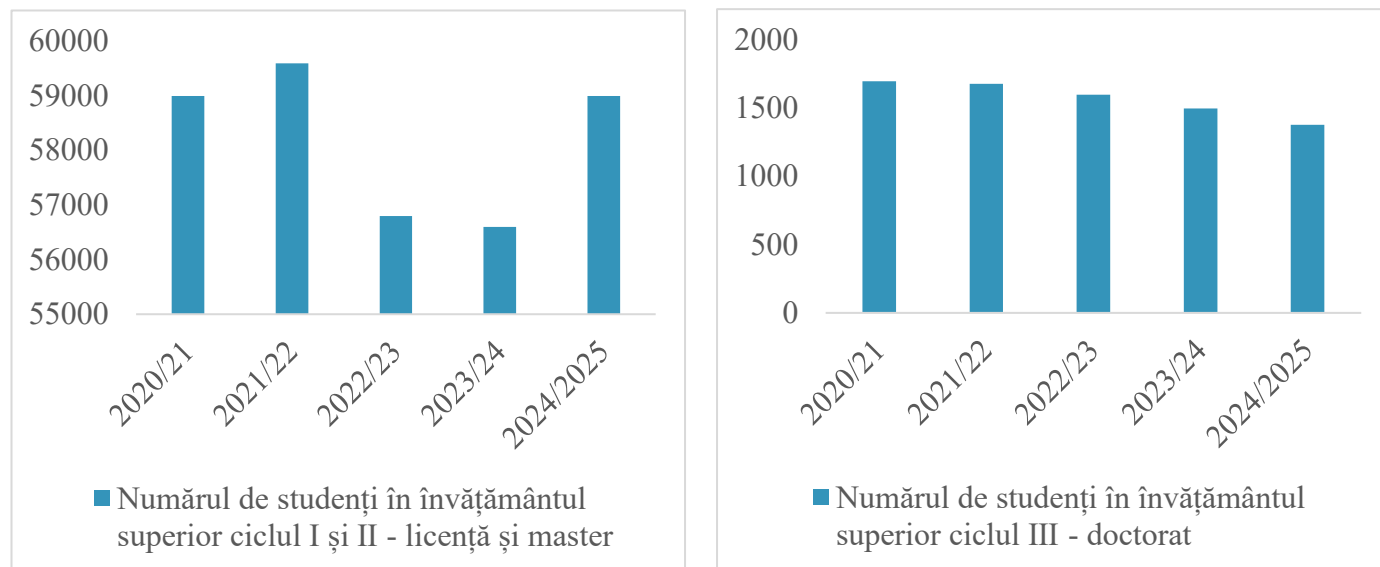
Tabelul 7. Instituții și studenți

Cicluri de învățământ	Număr de studenți
Ciclul I	49071
Ciclul II	9870
Ciclul III	1504

Tipuri de instituții	Număr de studenți
12 Instituții publice	49685
4 Instituții private	9256
Total	58941

În completarea acestor date privind structura rețelei și distribuția studenților, evoluțiile din ultimii ani devin mai clare prin analiza dinamicii prezentate în graficele de mai jos (Figura 7).

Figura 7: Dinamica numărului de studenți (2020-2025)

Graficul privind numărul total de studenți din învățământul superior (ciclul I și II) relevă o evoluție fluctuantă în perioada analizată. După o creștere moderată în 2021/22, se înregistrează o scădere pronunțată în anii 2022/23 și 2023/24, atingând cel mai redus nivel al ciclului analizat. În anul 2024/25, numărul studenților revine pe un trend ascendent, apropiindu-se de valorile de la începutul perioadei.

Această evoluție poate fi asociată cu variațiile demografice, migrația externă în rândul tinerilor, alegerea unor alternative educaționale, dar și cu măsurile recente de modernizare a programelor de studii și de consolidare a sistemului universitar public.

Graficul aferent studiilor de doctorat evidențiază o scădere continuă și consistentă a numărului total de doctoranzi între 2020 și 2024, de la aproximativ 1.680 la aproape 1.350 de persoane. Tendința descendentă sugerează o diminuare a atractivității parcursurilor doctorale și indică un potențial deficit viitor de personal în cercetare.

Printre factorii posibili se numără: atractivitatea redusă a carierei academice, remunerarea modestă, oportunitățile limitate în cercetare, migrația tinerilor cercetători și reducerea capacității instituționale în unele domenii doctorale.

În ansamblu, învățământul superior din Republica Moldova traversează o perioadă de restructurare instituțională, corelată cu revenirea parțială a numărului de studenți la nivelurile de început ale intervalului analizat. În schimb, nivelul doctoral prezintă un declin constant, ceea ce ridică semne de întrebare privind sustenabilitatea pe termen lung a formării avansate și a capacității de cercetare.

Aceste evoluții sunt esențiale pentru planificarea strategică, alinierea cu CNC și EQF, dar și pentru calibrarea politicilor naționale în domeniul învățământului superior și al cercetării.

3.7.3. Condiții de acces, programe de studii și ECTS

Accesul la studiile superioare este reglementat de [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014, precum și de regulamentele aprobate de MEC. Admiterea la studiile superioare de licență, master și de doctorat se organizează pe bază de concurs la programele de studii **acreditate** sau **autorizate provizoriu**

de ANACEC. Anual, MEC aprobă *Regulamentul-cadru privind organizarea admiterii la studii superioare de licență, master și integrate pentru anul universitar* ([Ordinul MEC nr. 782/2025](#)). În baza acestuia, fiecare instituție de învățământ superior elaborează și aprobă propriul regulament de admitere la studii superioare (a se vedea, de exemplu, [Regulamentul de admitere](#) al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău).

Admiterea în ciclul III de studii superioare se organizează de instituțiile de învățământ superior, de consorțiile, parteneriatele naționale și internaționale, inclusiv de cele constituite cu participarea organizațiilor din sfera științei și inovării, la programe de doctorat acreditate sau autorizate provizoriu, în conformitate cu legislația din domeniul educației.

Tabelul 8. Admiterea în învățământul superior

Cicluri	Condiții de acces	Programe	ECTS
Ciclul I	Diplomă de bacalaureat, diplomă de studii profesionale sau un act echivalent de studii	Program de studii superioare de Licență, ciclul I al învățământului superior, o specialitate	180-240
		Program de studii superioare de Licență, ciclul I al învățământului superior, în specialități duble (științe ale educației, filologie, științe militare)	240
Ciclul II	Diplomă de studii superioare de licență sau un act echivalent de studii	Program de studii superioare de master, Ciclul II (master profesional)	90-120
	Diplomă de studii superioare de master sau un act de studii echivalent	Program de studii superioare de master, Ciclul II (master științific)	90-120
	Diploma de Bacalaureat, Diploma de studii profesionale	Program integrat (ciclul I și ciclul II ale învățământului superior) pentru domeniile: stomatologie, farmacie, medicină, medicină veterinară, arhitectură	300/360
Ciclul III	Diplomă de studii superioare de Master/Diplomă de studii superioare integrate/act de studii echivalent	Program de studii superioare de doctorat științific	180
	Diplomă de studii superioare de Master/Diplomă de studii superioare integrate/act de studii echivalent	Program de studii superioare de doctorat profesional	180

	Diplomă de studii superioare de Master/Diplomă de studii superioare integrate/act de studii echivalent	Program de studii superioare de doctorat industrial	180
	Diplomă de doctor în științe	Program de postdoctorat	cel mult 3 ani

În cadrul studiilor superioare de licență, studentul poate obține credite de studii suplimentare realizate în regim extracurricular în perioada programului de studii urmat. Creditele de studii suplimentare acumulate se specifică în suplimentul la diplomă.

Instituțiile de învățământ superior pot accepta cel mult 60 de credite de studii acumulate în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, în baza cadrului normativ în vigoare (art. 88, [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014).

În cazul înscrierii în ciclul II de studii superioare la un program de studii diferit de domeniul absolvit la ciclul I de studii superioare, candidații urmează să acumuleze 30 de credite de studii la disciplinele fundamentale și de specialitate aferente domeniului de studii pentru care optează, ceea ce reprezintă minimul curricular inițial necesar. În ciclul I și ciclul II de studii superioare trebuie să fie acumulate cel puțin 300 de credite de studii. Astfel, în învățământul superior integrat, durata cumulată a ciclurilor I și II va corespunde unui număr de 300-360 ECTS (5-6 ani).

3.7.4. Specificul programelor în învățământul superior

Programele de studii sunt elaborate de instituțiile de învățământ superior pe domenii de formare profesională, în baza:

- Standardelor de calificare aprobate de MEC ([Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014, art. 96 alin. (2));
- Descriptorilor de nivel din CNC, corelați cu EQF și Descriptorii Dublin;
- Principiilor sistemului european de credite transferabile (ECTS), [Ordinul MEC nr. 1020/2023](#);
- Nomenclatorului domeniilor de studii și al specialităților în învățământul superior, [Hotărârea Guvernului nr. 412/2024](#);
- Panului-cadru pentru studii superioare de licență, master și integrate, [Ordinul MEC nr. 510/2025](#).

Curriculumul universitar este aprobat de senatul instituției, iar concordanța dintre curriculum și calificarea acordată constituie un criteriu obligatoriu în evaluarea calității programelor de studii.

Utilizarea descriptorilor Dublin în calificările din învățământul superior din cadrul CNCRM

Calificările din învățământul superior din cadrul CNC sunt elaborate și descrise pe baza abordării orientate spre rezultatele învățării și sunt aliniate atât la descriptorii de nivel ai CNC, cât și la descriptorii Dublin ai Cadrului Calificărilor pentru Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA). Descriptorii Dublin sunt utilizați ca punct de referință general pentru definirea rezultatelor așteptate ale învățării la nivelurile ciclului I (licență), ciclului II (master) și ciclului III (doctorat), în special în ceea ce privește cunoștințele și înțelegerea, aplicarea cunoștințelor, formularea judecăților, comunicarea și competențele de învățare.

În Republica Moldova, alinierea calificărilor din învățământul superior la descriptorii Dublin contribuie la asigurarea coerenței proceselor de proiectare a calificărilor, de elaborare a curriculumului și de asigurare a

calității în învățământul superior. Descriptorii se reflectă în standardele de calificare, în rezultatele învățării ale programelor de studii și în reglementările specifice domeniului învățământului superior, contribuind la transparența, comparabilitatea și recunoașterea internațională a calificărilor din învățământul superior din Republica Moldova în cadrul Spațiului European al Învățământului Superior. Informații suplimentare privind corespondența dintre nivelurile 6–8 ale CNC și ciclurile QF-EHEA sunt prezentate în cadrul Criteriului 2 al procesului de auto-certificare.

Particularități ale programelor de licență

Durata studiilor superioare de licență și numărul corespunzător de credite de studii atribuit unui program de formare profesională (domeniu, specialitate) se stabilesc de MEC, ținând seama de:

- nivelul și descriptorii Cadrului Național al Calificărilor din învățământul superior;
- cadrul ocupațional și competențele necesare exercitării profesiei corespunzătoare calificării obținute;
- specificul domeniului de formare profesională.

Particularități ale programelor de master

În ciclul II de studii superioare se oferă:

- programe de aprofundare, care asigură dezvoltarea competențelor într-o specialitate din domeniul studiat la ciclul I;
- programe interdisciplinare sau pluridisciplinare, care asigură dezvoltarea unor competențe transversale specifice în două sau mai multe domenii de formare profesională;
- programe complementare, care suplimentează competențele obținute în cadrul studiilor superioare de licență, în vederea extinderii ariei de inserție profesională în câmpul muncii.

Programele de studii superioare de master trebuie să conțină și o componentă de cercetare sau creație artistică în corespundere cu specificul programului de studii urmat.

Programele integrate pot fi organizate în domenii reglementate prin norme de drept internațional, precum: medicină, farmacie și stomatologie; medicină veterinară; arhitectură ([Codului educației](#) nr. 152/2014, art. 91).

Particularități ale programelor de doctorat

Studiile superioare de doctorat se realizează prin programe de trei tipuri:

- a) *doctoratul științific*, care are ca finalitate producerea de cunoaștere științifică originală, recunoscută internațional și care este o precondiție pentru dezvoltarea carierei profesionale în învățământul superior și în cercetare;
- b) *doctoratul profesional*, care are ca finalitate dezvoltarea și inovarea practicilor profesionale și este centrat pe cercetarea aplicată, inclusiv în domeniile artelor și sportului. Doctoratul profesional poate satisface precondiția pentru dezvoltarea carierei profesionale în învățământul superior și în cercetare;
- c) *doctoratul industrial*, care pune accent pe conexiunea între studentul-doctorand, instituția de învățământ superior și mediul industrial. Programul de doctorat industrial are drept scop promovarea cercetării cu perspective comerciale și asigură beneficii, competențe și facilități de

cercetare în mediul industrial, determinând transferul de cunoștințe între instituțiile de învățământ superior și companii din sectorul/mediul industrial.

Programe de postdoctorat

Programele de postdoctorat reprezintă etapa de formare avansată în cercetare destinată persoanelor care dețin titlul de doctor, având ca obiectiv realizarea de cercetări științifice fundamentale și aplicative la un nivel superior. Aceste programe au o durată de până la trei ani și sunt organizate exclusiv în instituții cu activitate de cercetare, dezvoltare și inovare, în concordanță cu standardele europene ale carierei academice avansate (nivelul postdoctoral).

Programe comune de studii superioare

Articolul 92 al [Codului Educației](#) nr. 152/2014 stabilește cadrul legal pentru organizarea programelor comune de studii superioare în Republica Moldova, în concordanță cu principiile EHEA și cu cerințele privind transparența și recunoașterea calificărilor relevante pentru EQF.

Un program comun presupune cooperarea dintre două sau mai multe instituții de învățământ superior, responsabile în comun de elaborarea programului, admitere, supervizare academică, conferirea calificării și asigurarea calității. Colaborarea se desfășoară, de regulă, în cadrul unui consorțiu internațional, aliniat practicilor europene.

Calificările comune pot fi certificate prin:

- diplomă comună suplimentară diplomelor naționale;
- o singură diplomă comună, fără diplome naționale;
- diplome naționale și certificat comun care atestă calificarea.

Toate diplomele și certificatele sunt emise inclusiv în limba engleză, asigurând transparența și portabilitatea internațională.

Pentru validitatea programului comun, instituțiile partenere trebuie să fie autorizate sau acreditate în țara lor, iar perioadele de studiu efectuate în instituțiile partenere trebuie să constituie o parte substanțială a programului și să fie recunoscute automat, conform legislației – un principiu esențial al recunoașterii rezultatelor învățării prevăzut în EQF și EHEA.

Implementarea programelor comune presupune contribuția academică egală a cadrelor didactice ale instituțiilor partenere și este supusă procedurilor de autorizare și acreditare stabilite de ANACEC, în concordanță cu standardele europene de asigurare a calității (ESG).

În prezent, instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova oferă formare profesională la peste 200 de specialități, iar portofoliul național include aproximativ 1.200 de programe de studii acreditate la ciclurile de licență, master și doctorat din diverse domenii: științe sociale și umaniste, științe ale educației, la medicină, inginerie și IT (date MEC). Acestea reflectă diversitatea sistemului, dar și orientarea spre integrarea descriptorilor CNC, EQF și Dublin Descriptori, asigurând comparabilitatea și recunoașterea la nivel european.

3.7.5. Evaluarea și certificarea

Ciclul I. Studiile superioare de licență se finalizează cu susținerea obligatorie a tezei/proiectului de licență și, la decizia instituției, a examenului de absolvire și eliberarea diplomei de studii superioare de licență, în

baza *Regulamentului-cadru de organizare și de desfășurare a evaluării finale a studiilor superioare de licență (ciclul I) și a studiilor superioare integrate*, aprobat prin [Ordinul MEC 1175/2023](#).

Ciclul II. Studiile superioare de master se finalizează cu susținerea publică a tezei/proiectului de master și cu eliberarea diplomei de studii superioare de master. Tezele/proiectele de master se publică pe pagina web oficială a instituției de învățământ superior. Diploma de studii superioare de master atestă faptul că titularul a obținut competențe academice și/sau profesionale specifice, inclusiv competențe *manageriale, de cercetare, dezvoltare și inovare*.

Programele integrate se finalizează cu susținerea obligatorie a lucrării de absolvire și, la decizia instituției, a examenului de absolvire și eliberarea diplomei de studii superioare integrate (Licență și Master), în baza *Regulamentului-cadru de organizare și de desfășurare a evaluării finale a studiilor superioare de licență (ciclul I) și a studiilor superioare integrate* ([Ordinul MEC 1175/2023](#)).

Ciclul III. Studiile superioare de doctorat se finalizează cu susținerea publică a tezei de doctorat, cu conferirea titlului de doctor și eliberarea diplomei de doctor de către instituția organizatoare a programului de studii superioare de doctorat. Titlul de doctor se confirmă de către autoritatea națională abilitată pentru confirmarea titlurilor științifice.

În cazul finalizării studiilor superioare de doctorat fără susținerea publică a tezei de doctorat, se eliberează un certificat care atestă frecventarea studiilor superioare de doctorat în domeniul respectiv, ceea ce constituie experiență profesională de cercetare.

Programele de postdoctorat se finalizează prin susținerea publică a tezei de doctor habilitat sau pe baza sintezei contribuțiilor științifice publicate.

Titlul de *doctor habilitat* este conferit de instituția organizatoare, iar confirmarea și eliberarea diplomei se realizează de autoritatea națională competentă.

Doctor habilitat este titlu științific superior conferit în Republica Moldova, distinct de titlul de doctor, care se acordă în urma susținerii tezei de doctor habilitat sau în baza unei lucrări de sinteză. Acesta certifică un nivel avansat de maturitate științifică, demonstrat prin rezultate științifice principial noi și soluționarea unei probleme științifice complexe, de importanță majoră, pe baza unei activități de cercetare extinse și recunoscute la nivel național și internațional.

Titlul de doctor habilitat nu reprezintă un nivel distinct în cadrul CNC/NQF sau EQF, ci se încadrează, asemenea titlului de doctor, la nivelul 8 CNC/NQF, corespunzător ciclului doctoral (ciclul III Bologna), diferența dintre cele două titluri fiind una de complexitate, amploare și impact științific, și nu de nivel al calificării.

La finalizarea învățământului superior, conform art. 17 al [Codului educației](#) nr. 152/2014, se eliberează următoarele acte de studii, ale căror modelele au fost aprobate prin [Ordinul MECC nr. 421/2020](#):

1. Pentru studii superioare de licență (ciclul I) nivel 6 CNC/EQF:
 - Diplomă de Studii Superioare de Licență (240 credite ECTS), seria ALI (Anexa nr. 1);
 - Diplomă de Studii Superioare de Licență (180 credite ECTS), seria ALII (Anexa nr. 2).
2. Pentru studii superioare integrate (ciclul I și II) nivel 7 CNC/EQF:
 - Diplomă de Licență în Medicină, studii superioare integrate (licență și master), seria LMM (Anexa nr. 3);

- Diplomă de Licență în Farmacie, studii superioare integrate (licență și master), seria LMF (Anexa nr. 4);
 - Diplomă de Studii Superioare Integrate (licență și master), seria LMI, pentru programele de studii Medicină veterinară și Arhitectură (Anexa nr. 5).
3. Pentru studii superioare de master (ciclul II) nivel 7 CNC/EQF:
- Diplomă de Studii Superioare de Master (de profesionalizare), seria MP (Anexa nr. 6);
 - Diplomă de Studii Superioare de Master (științific), seria MS (Anexa nr. 7).
4. Pentru studii superioare de doctor:
- Diplomă de doctor (în domeniul respectiv), nivel 8 CNC/EQF

Toate diplomele pentru programele de studii superioare de licență, master și studii integrate sunt însoțite de *Suplimentul descriptiv bilingv* (română și engleză), facilitând recunoașterea internațională ([Ordinul MECC nr. 441/2019](#)).

În 2019, a fost aprobat noul tip de Diplomă de Doctor, seria DR și DRP, care atestă finalizarea studiilor superioare de doctorat, Ciclul III, organizate în cadrul programelor de studii de doctorat din școlile doctorale ale instituțiilor de învățământ superior și ale consorțiilor sau parteneriatelor naționale și internaționale autorizate provizoriu sau acreditate ([Ordinul MECC nr. 1341/2019](#)).

3.7.6. Asigurarea calității în învățământul superior

Conform cadrului normativ, asigurarea calității în învățământul superior reprezintă un ansamblu de acțiuni orientate spre dezvoltarea capacității instituționale de elaborare, planificare și implementare a programelor de studii, prin care se consolidează încrederea beneficiarilor că instituția furnizoare respectă și îmbunătățește continuu standardele de calitate, în concordanță cu misiunea sa instituțională (art. 112 al [Codului educației](#) nr. 152/2014).

Managementul calității este realizat:

- la nivel național, de MEC și ANACEC;
- la nivel instituțional, de structurile interne de asigurare a calității.

Pentru a dispune de un sistem pe deplin funcțional de asigurare a calității, instituțiile de învățământ superior parcurg două etape succesive:

- a) autorizarea de funcționare provizorie, care reprezintă actul de înființare a instituției și permite desfășurarea procesului educațional și organizarea admiterii;
- b) acreditarea, care conferă dreptul de a organiza examenele de finalizare a studiilor și de a emite diplome, certificate și alte acte de studii recunoscute de MEC.

Chiar dacă instituțiile dispun de mecanisme interne de asigurare a calității, evaluarea externă realizată de ANACEC sau de agenții înscrise în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (EQAR) rămâne o condiție esențială pentru funcționare. Evaluările externe au loc cel puțin o dată la cinci ani și sunt aliniate la Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG 2015).

3.7.7. Cercetare, dezvoltare și inovare

Conform [Codului educației](#), art. 77, alin. (2), programele de studii superioare includ activități educaționale și de cercetare sau creație artistică, care asigură formarea într-un domeniu academic sau profesional avansat, în conformitate cu cadrul normativ în vigoare. Art.116 al Codului educației menționează: În instituțiile ofertante de programe de învățământ superior, activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare și de creație artistică se realizează în scopul producerii de cunoaștere și al formării profesionale a specialiștilor de înaltă calificare.

Cercetarea științifică din instituțiile de învățământ superior, în special cele care oferă programe de master și doctorat, este finanțată pe baza criteriilor de calitate și performanță, prin mecanisme distincte stabilite prin regulament guvernamental, precum și din alte surse legale.

Organizarea și desfășurarea activităților de cercetare sunt reglementate prin Carta universitară, regulamentele școlilor doctorale și actele normative aprobate de senatul universitar.

Finanțarea publică a proiectelor de cercetare, dezvoltare, inovare, creație artistică și sport se realizează exclusiv prin concursuri organizate de Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare (ANCD), iar instituțiile pot beneficia și de finanțare instituțională conform Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, [Legea nr. 259/2004](#).

Instituțiile de învățământ superior dețin dreptul de proprietate intelectuală asupra rezultatelor cercetării finanțate din fonduri publice și au autonomie în valorificarea acestora, având obligația de a recompensa autorii cu minimum 15% din veniturile obținute prin comercializare.

Pentru cadrele didactice din domeniile artelor și sportului, activitatea de creație artistică sau sportivă poate înlocui activitatea de cercetare științifică.

În instituțiile de învățământ superior, activitățile de cercetare, dezvoltare și inovare se efectuează în cadrul catedrelor, departamentelor, laboratoarelor și altor unități proprii și/sau în parteneriat cu alte instituții, agenți economici sau autorități publice.

3.7.8. Internaționalizarea universităților

Instituțiile de învățământ superior derulează proiecte fundamentale și aplicative, colaborează cu mediul economic și participă la rețele internaționale de cercetare. Participarea la programe europene precum Erasmus+, Horizon Europe și CEEPUS sprijină mobilitatea academică, dezvoltarea programelor comune, programelor cu diplome duble și integrarea în spațiul științific european. Conform datelor publicate pe eu4moldova.eu, peste 3 300 de studenți și cadre didactice din Republica Moldova au beneficiat, în perioada 2014–2023, de mobilități Erasmus+, iar în anii 2022–2024, alți 2 029 de studenți și profesori au participat la astfel de mobilități, consolidând procesul de internaționalizare și modernizare a programelor de studii.

În anul de studii 2025–2026, instituțiile de învățământ superior publice din țară au admis un număr record de studenți străini. În total, 1 113 tineri din 24 de țări s-au înscris la programele de studii superioare din Republica Moldova, cu 376 mai mult față de anul academic precedent. Tinerii au ales în special programe de licență în medicină, științe ale educației, medicină veterinară, traducere și interpretare, business și administrare sau animație. Cea mai mare admitere la master a fost înregistrată la Universitatea „Ion Creangă”, unde peste 170 de studenți au optat pentru programe în domeniile științe ale educației, psihologie și animație (sursa: [MEC](#)).

3.7.9. Trasee educaționale și relația cu CNC

Absolvenții programelor de licență și master din Republica Moldova dispun de trasee educaționale flexibile, aliniate structurii ciclurilor învățământului superior și CNC. După finalizarea licenței (nivel 6 CNC), absolvenții pot accesa programele de master sau se pot integra direct pe piața muncii în domenii corespunzătoare calificării obținute. Programele de master (nivel 7 CNC) permit atât continuarea studiilor în ciclul III – doctorat, cât și intrarea pe piața muncii în funcții care necesită competențe avansate, precum și participarea la diverse programe de dezvoltare profesională.

Diploma de doctor (nivel 8 CNC) conferă dreptul de a activa în cercetare, inovare și în instituțiile de învățământ superior, precum și în alte sectoare ale economiei, și oferă acces la programele de postdoctorat.

Învățământul superior este integrat în CNC prin nivelurile 6–8, armonizate cu descriptorii EQF și Dublin Descriptors, ceea ce asigură comparabilitatea internațională a calificărilor, facilitează mobilitatea academică și profesională și consolidează integrarea Republicii Moldova în EHEA.

3.8. Învățământul artistic

Învățământul artistic are rolul de a asigura dezvoltarea multilaterală a personalității sub aspect artistic, social și de agrement. Acesta contribuie la îmbogățirea spațiului cultural și spiritual al societății prin promovarea și valorificarea patrimoniului național și universal.

Acces și durata studiilor	Înscrierea în clasele gimnaziale cu profil de arte și sport are loc în baza unor probe de aptitudini specifice profilului. În liceele cu profil de arte și sport, concursul de admitere include suplimentar și probe de aptitudini specifice profilului.
Organizarea studiilor	Învățământul artistic este reglementat prin standarde educaționale elaborate de MEC, cu participarea cadrelor didactice universitare și preuniversitare și a centrelor metodice specializate în domeniul învățământului artistic. MEC asigură elaborarea și implementarea politicilor educaționale în învățământul artistic, luând în considerare specificul acestuia, implementând strategii educaționale adaptate la fiecare categorie de învățământ artistic. Învățământul artistic formal este constituit din două tipuri, cu obiective și cerințe educaționale distincte: - învățământ artistic specializat, - învățământ artistic complementar. Învățământul artistic specializat este orientat spre excelență și cultivarea competențelor în domeniul artelor, organizat în instituții de învățământ secundar vocațional de arte, în instituții de învățământ secundar, ciclul II, în colegii și centre de excelență de arte, precum și în instituții de învățământ superior, sub formă de lecții teoretice și practice specifice profilului, desfășurate în grup și/sau individual. Educația oferită în cadrul învățământului artistic are caracter formal și continuu, integrând armonios componentele specifice artei și educației generale, asigurând o formare echilibrată, complexă și pe tot parcursul vieții. Învățământ artistic complementar: de caracter benevol, organizat în instituții extrașcolare artistice (școli de muzică, teatru, arte plastice, dans etc.), cu programe adaptate dezvoltării aptitudinilor artistice ale copiilor și tinerilor. Activitatea instituțiilor de învățământ extrașcolar artistic complementar se desfășoară în baza Planului – cadru, aprobat prin Ordinul MEC 810/2025, și conform Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ

	extrașcolar artistic complementar - școli de arte (muzică, teatru, arte plastice, dans), care reglementează organizarea și funcționarea instituțiilor de învățământ extrașcolar artistic complementar, în cadrul sistemului de învățământ general din Republica Moldova (Ordinul MEC nr. 809/2025). Personalul didactic este încadrat conform nivelului instituțional (preuniversitar, profesional tehnic sau universitar).
Trăsături curriculare generale	Învățământul artistic formal, organizat la nivel gimnazial, liceal, profesional tehnic și superior, se caracterizează printr-un set de trăsături curriculare specifice, centrate pe dezvoltarea creativității, expresivității și competențelor estetice. Curriculumul artistic pune accent pe formarea unei culturi vizuale și auditive solide, pe valorificarea patrimoniului cultural național și universal și pe dezvoltarea unei identități artistice personale. În toate nivelurile, acesta îmbină în mod echilibrat pregătirea teoretică cu cea practică, promovează experimentarea, interpretarea și producția artistică, precum și dialogul interdisciplinar.
Evaluarea și certificarea	Evaluarea în învățământul artistic are un caracter continuu și autentic, adaptat proceselor creative ale elevilor și studenților. Aceasta urmărește progresul treptat al competențelor artistice, în concordanță cu vârsta, nivelul de studiu și domeniul artistic vizat, punând accent pe performanțele practice și pe expresivitatea artistică. Metodele de evaluare includ evaluarea continuă a rezultatelor învățării, portofolii individuale, probe teoretice de specialitate, examene practice (recitaluri, spectacole, expoziții). Conform prevederilor art. 17 al Codului educației nr. 152/2014, actele de studii eliberate în cadrul învățământului artistic includ acte de studii conform nivelului de învățământ promovat (de exemplu, Certificat de studii gimnaziale, Diploma de bacalaureat sau Diploma de studii superioare de licență) și Certificatul de competență artistică, aprobat prin Ordinul MEC nr. 604/2025. La absolvirea învățământului profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar de arte se acordă Diploma de studii artistice.
Trasee educaționale și relația cu CNC	Diploma de studii artistice (nivel 4 CNC) conferă dreptul de acces la niveluri educaționale superioare sau la ocuparea unor funcții reglementate pe piața muncii. CertIFICATELE DE competență artistică nu sunt încadrate la un anumit nivel de calificare în CNC. Deși sunt emise în urma unei evaluări oficiale și atestă competențe reale în domeniul artistic, aceste certificate au caracter complementar și nu conferă titularului nici un drept profesional reglementat și nici acces direct la niveluri superioare de studii. Prin urmare, ele reprezintă documente de studii cu valoare educațională și culturală, dar nu constituie calificări în sens strict CNC/EQF.

Pentru o imagine comparativă între formele de învățământ artistic (specializat și complementar), se prezintă în un tabel sinoptic al principalelor caracteristici.

Tabelul 9. Formele învățământului artistic

Caracteristici	Învățământ artistic specializat	Învățământ artistic complementar
Statut	Parte a învățământului formal (învățământ general, învățământ profesional tehnic, învățământ superior)	Parte a învățământului extrașcolar, cu caracter non-formal și benevol
Misiune	Cultivarea excelenței și dezvoltarea competențelor artistice la nivel înalt	Dezvoltarea aptitudinilor și intereselor artistice pentru agrement și formare personală
Instituții	- Gimnazii și licee de profil (învățământ secundar, clase de arte) - Colegii și Centre de excelență de arte - Universități/facultăți de profil artistic	- Școli/studio de muzică - Școli/studio de teatru - Școli/studio de arte plastice - Școli/studio/ansamblu de dans
Tipul de educație	Formală, continuă, integrată cu educația generală	Non-formală, extrașcolară, benevolă
Acces	Prin concurs, evaluarea aptitudinilor artistice	Benevol, la solicitarea elevilor/părinților
Rezultate ale învățării	Formarea competențelor specifice artelor, recunoscute oficial	Dezvoltarea aptitudinilor artistice și culturale
Certificare / Diplome	- Certificat de studii gimnaziale și certificat de competență artistică (nivel 2 CNC); - Diplomă de bacalaureat și certificat de competență artistică (nivel 4 CNC); - Diplomă de studii artistice (nivel 4 CNC) - Diplomă de studii superioare licență (nivel 6 CNC) - Diplomă de studii superioare de master (nivel 7 CNC) - Diplomă de doctorat (nivel 8 CNC)	Certificat de competență artistică

3.9. Învățământ sportiv, teologic și militar

În sistemul educațional al Republicii Moldova există domenii cu profiluri specifice – sportiv, teologic și militar – care, deși prezintă particularități de organizare, sunt pe deplin integrate în cadrul național de calificări și funcționează în conformitate cu **Codul Educației al Republicii Moldova** nr. 152/2014. La nivelul învățământului general, aceste domenii fac parte, din filiera vocațională, în cadrul căreia sunt reglementate profilurile sport, teologie și militar. La nivelul învățământului superior, programele aferente acestor domenii sunt supuse aceluiași cadru normativ privind calificările, structura programelor, asigurarea calității și resursele umane, cu completări sectoriale specifice.

Învățământ sportiv

Acces și durata studiilor	Educația sportivă se realizează la toate nivelurile sistemului: învățământ general, profesional tehnic și superior. În învățământul general, profilul sport este parte a filierei vocaționale la nivel liceal (art. 31), iar accesul se realizează prin probe de aptitudini sportive. Durata studiilor urmează durata obișnuită a învățământului liceal. La nivel universitar, programele de licență și master în domeniul sportului se desfășoară conform reglementărilor generale privind învățământul superior, cu durate stabilite de instituțiile de învățământ superior în funcție de domeniu și standardele de formare.
Organizarea studiilor	Programele sportive sunt organizate de instituții publice și private, acreditate sau autorizate provizoriu, inclusiv școli sportive și licee cu profil sportiv. La nivel superior, formarea se realizează în instituții acreditate, în ciclurile licență, master și doctorat. <i>Legea nr. 110/2025 privind educația fizică și sport</i> stabilește cadrul de funcționare al instituțiilor sportive, federațiilor și centrelor de performanță. Studiile sportive combină pregătirea teoretică cu un volum extins de activități practice, antrenamente și stagii în instituțiile sportive, în colaborare cu federațiile și cluburile de specialitate. Activitățile practice sunt componente obligatorii ale formării.
Trăsături curriculare generale	Curriculumul îmbină discipline teoretice (anatomie, fiziologie, pedagogie sportivă) cu componente aplicate. Programele universitare pot integra elemente de cercetare aplicată, management sportiv și recuperare motrică. <i>Codul educației al Republicii Moldova</i> nr. 152/2014 permite ca, în domeniul sportului, activitatea de creație și performanță sportivă să substituie cercetarea științifică (art. 116 alin. (9)). În plus, personalul didactic poate fi angajat pe baza titlurilor și performanțelor sportive recunoscute (art. 132 alin. (2)).
Evaluarea și certificarea	Evaluarea rezultatelor învățării se realizează conform standardelor naționale și regulilor interne ale instituțiilor. Certificarea absolvenților se face prin acte de studii stabilite de MEC (art. 17 al Codului educației nr. 152/2014). Pentru programele sportive specializate, recunoașterea performanțelor sportive este reglementată suplimentar de Legea 110/2025 și de regulamentele federațiilor.
Trasee educaționale și relația cu CNC	Programele sportive sunt corelate cu nivelurile 3–8 CNC, în funcție de nivelul studiilor. Elevii pot progresa de la trepte vocaționale la învățământ profesional tehnic, apoi la studii superioare. Absolvenții programelor de licență pot continua studiile la nivel de master și ulterior la programe doctorale. Calificările sunt compatibile cu EQF și cu standardele europene de pregătire sportivă.

Învățământul teologic

Acces și durata studiilor	Învățământul teologic poate fi desfășurat la nivel general, profesional tehnic și superior, în instituții fondate de stat sau de culte religioase recunoscute. Accesul urmează regulile generale ale fiecărui nivel de educație: înscriere pe niveluri în educația generală, concurs pentru profesional tehnic, iar în superior – în baza diplomei de bacalaureat sau a unui act echivalent. Durata programelor este stabilită în conformitate cu nivelurile ISCED relevante, în funcție de specializare.
Organizarea studiilor	Formarea teologică îmbină cursuri academice cu pregătire vocațională derulată în colaborare cu cultele: practică în parohii, instituții religioase, centre sociale și seminare teologice. Instituțiile teologice trebuie să fie autorizate provizoriu sau acreditate, similar tuturor instituțiilor care oferă studii superioare. În cazul instituțiilor fondate de culte religioase, organizarea programelor trebuie să respecte atât Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 , cât și statutele cultelor, fără a contraveni legislației naționale.
Trăsături curriculare generale	Programele sunt orientate spre dezvoltarea competențelor teologice, pastorale, educaționale și sociale. Structura curriculară combină rezultatele învățării academice cu cele vocaționale, iar cultele pot contribui la elemente curriculare conform autonomiei religioase recunoscute prin legislație. Planurile de învățământ sunt aprobate conform procedurilor generale.
Evaluarea și certificarea	Programele se finalizează prin examene, teze sau proiecte, conform nivelului de învățământ. Actele de studii sunt eliberate conform modelelor aprobate de MEC (Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, art. 17).
Trasee educaționale și relația cu CNC	Programele educaționale sunt încadrate la nivelurile 3–8 CNC. Elevii pot progresa de la liceu spre învățământ profesional tehnic, apoi spre studii superioare.

Învățământul militar

Acces și durata studiilor	Învățământul militar, de securitate și ordine publică se desfășoară la nivel profesional tehnic, superior (licență, master, doctorat) și formare profesională continuă (art. 122 alin. (7) al Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014). Accesul este reglementat de autoritățile de resort, prin acte departamentale, în corelare cu cadrul general de admitere din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (art. 122 alin. (13)). Durata programelor urmează structura ISCED 2011.
Organizarea studiilor	Instituțiile militare, de securitate și ordine publică se organizează și funcționează conform Codului educației, regulamentelor-cadru de sector și altor acte normative (art. 122 alin. (2)). Planurile de pregătire sunt aprobate anual de Guvern (art. 122 alin. (9)).

Trăsături curriculare generale	Curriculumul acoperă atât formarea generală și profesională, cât și componente specializate de pregătire militară, de securitate sau ordine publică. Programele sunt elaborate în instituții și coordonate cu autoritățile de resort și cu MEC (art. 122 alin. (10)). Formarea include instruire teoretică, pregătire fizică, tactică, tehnică și practică în unități militare sau instituții specializate.
Evaluarea și certificarea	Programele militare sunt evaluate și acreditate potrivit cadrului general (art. 112–115). Absolvenții primesc diplome și titluri care conferă dreptul de a ocupa funcții în instituțiile de apărare, securitate și ordine publică, iar după trecerea în rezervă – funcții civile echivalente celor obținute de absolvenți din domenii similare (art. 122 alin. (11)).
Trasee educaționale și relația cu CNC	Calificările sunt încadrate în CNC la nivelurile 4-8, în funcție de program. Absolvenții pot avansa între treptele învățământului profesional tehnic, licență, masterat și doctorat, iar programele de formare continuă sunt obligatorii în cariera militară și de securitate.

Programele educaționale din domeniile sportiv, teologic și militar, indiferent de nivelul la care sunt organizate – general, profesional tehnic sau superior – se integrează organic în arhitectura națională a calificărilor și respectă standardele generale de calitate, acces, evaluare și certificare prevăzute de [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014. Deși fiecare domeniu prezintă specificități determinate de reglementări sectoriale, tradiții instituționale sau cerințe operaționale ale autorităților de resort, toate programele sunt concepute în baza acelorași principii de transparență, coerență și orientare spre rezultate ale învățării, fiind pe deplin compatibile cu CNC, EQF și QF-EHEA. Prin această abordare unitară, sistemul educațional asigură atât particularitățile formării în domenii specializate, cât și comparabilitatea și recunoașterea națională și internațională a calificărilor obținute.

3.10. Profesiile reglementate și integrarea acestora în CNC

În conformitate cu [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014, profesiile reglementate sunt asociate în principal cu calificările acordate în cadrul învățământului superior. În sectoare precum sănătatea, învățământul militar, securitatea și ordinea publică și sectorul agroindustrial, calificările sunt elaborate și acordate în cadrul sistemului național al calificărilor, fiind, în același timp, supuse unor reglementări sectoriale și cerințe profesionale specifice suplimentare.

Calificările din aceste sectoare reglementate sunt integrate în CNC prin standarde de calificare aprobate oficial, elaborate în baza abordării orientate spre rezultatele învățării. În Republica Moldova, fiecare calificare definită printr-un standard de calificare este supusă procedurilor naționale de aprobare și este încadrată la un nivel corespunzător al CNC. După aprobare, calificarea este înscrisă în Registrul Național al Calificărilor și publicată pe pagina web a MEC. Acest mecanism asigură includerea formală a calificărilor din sectoarele reglementate în sistemul național al calificărilor și alinierea acestora la mecanismele naționale de asigurare a calității.

Standardele de calificare aprobate în aceste sectoare ilustrează implementarea practică a CNC în domeniile profesionale reglementate, inclusiv prin utilizarea rezultatelor învățării, atribuirea formală a nivelurilor CNC și alinierea la cerințele naționale de asigurare a calității. Până în prezent, pentru sectoarele menționate au fost elaborate, aprobate și publicate standarde de calificare care acoperă calificări corespunzătoare nivelurilor 6, 7 și 8 ale CNC. Aceste standarde de calificare sunt disponibile public pe pagina web a [MEC](#).

Printre exemplele de standarde de calificare deja aprobate și incluse în sistemul național al calificărilor în domeniile securității și învățământului militar (ciclurile I, II și III) se numără:

- Licențiat în Științe militare;
- Master în Științe militare;
- Licențiat în Servicii ale securității;
- Master în Servicii ale securității;
- Doctor în Științe militare.

Aceste exemple demonstrează operaționalizarea CNC în sectoarele reglementate și confirmă integrarea calificărilor sectoriale în sistemul național al calificărilor, în conformitate cu principiile transparenței, comparabilității și învățării pe tot parcursul vieții.

3.11. Învățarea pe tot parcursul vieții

3.11.1. Cadrul general al învățării pe tot parcursul vieții

Definiție și rol strategic

Cadrul de politici privind educația pe tot parcursul vieții în Republica Moldova este consolidat prin strategii naționale și parteneriate internaționale, având ca scop dezvoltarea unui sistem educațional incluziv, adaptabil și de calitate. Învățarea pe tot parcursul vieții (LLL) este definită în Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, art. 123–126 ca ansamblul activităților de învățare desfășurate de o persoană de-a lungul vieții, în scopul dezvoltării competențelor din perspectivă personală, civică, socială și profesională. Acest concept acoperă învățământul general, formarea profesională inițială și continuă, educația generală a adulților, precum și învățarea în contexte nonformale și informale.

LLL are o dublă funcție strategică:

- sprijină adaptarea forței de muncă la schimbările rapide din economie și tehnologie;
- asigură incluziunea socială și participarea activă a cetățenilor la viața democratică și culturală a țării.

Acest rol este pe deplin aliniat cu angajamentele asumate de Republica Moldova în contextul asocierii sale cu Uniunea Europeană. Totodată, el reflectă principiile și orientările de politică promovate prin Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții și prin inițiativa europeană „Upskilling Pathways: Noi oportunități pentru adulți” (2016).

Contexte de educație

Conform art. 123 alin. (5)–(9) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, învățarea pe tot parcursul vieții se desfășoară în trei contexte complementare: *educație formală, nonformală, informală*.

Educația formală – proces instituționalizat, bazat pe un curriculum explicit și finalizat prin certificate sau diplome recunoscute de stat. Învățarea pe tot parcursul vieții *în contextul educației formale* se realizează în cadrul instituțiilor acreditate, de tipul:

- instituții de învățământ general, profesional tehnic și superior;
- instituții sau organizații publice și private care oferă servicii de educație și programe de formare profesională, autorizate provizoriu sau acreditate;
- întreprinderi sau organizații care oferă propriilor angajați programe de formare profesională, autorizate provizoriu sau acreditate.

Educația nonformală – activități planificate de învățare (cursuri, ateliere, traininguri), dar care nu urmează un curriculum strict. Furnizorii pot elibera certificate de participare, care pot fi utilizate ulterior în procesele de validare a învățării anterioare. Învățarea pe tot parcursul vieții, în contextul educației nonformale, poate avea loc atât în instituții și organizații care furnizează educație formală, cât și în alte tipuri de entități, după cum urmează:

- instituții extrașcolare;
- centre de îngrijire și protecție a copilului;
- întreprinderi;
- instituții culturale;
- asociații profesionale, culturale, sindicale;
- organizații nonguvernamentale;
- centre educaționale comunitare de drept public sau privat etc.

Educația informală – achiziții rezultate din activitățile zilnice de muncă, viață familială sau timp liber. Competențele dobândite pot fi validate prin mecanismele de recunoaștere a învățării anterioare (NFIL). Învățarea pe tot parcursul vieții în contextul educației informale se realizează prin activități organizate în familie, la locul de muncă, în comunitate, în rețele sociale, prin activități de voluntariat, sportive, culturale etc. și poate conduce la formarea de competențe și calificări.

Responsabilitățile instituționale în domeniul învățării pe tot parcursul vieții în contextul educației formale sunt distribuite între:

- **MEC** – coordonare de politici, elaborarea planurilor-cadru și aprobarea programelor;
- **ANACEC** – evaluarea externă și acreditarea furnizorilor și programelor;
- **CTICE** – eliberarea documentelor oficiale de certificare pentru absolvenții programelor formale pentru educația adulților.

3.11.2. Educația adulților

Cadrul normativ

Educația adulților în Republica Moldova este parte integrantă a învățării pe tot parcursul vieții, având la bază [Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014](#). [Strategia de dezvoltare „Educația 2030”](#), aprobată de Guvern în 2023, consolidează direcțiile de modernizare a sistemului educațional, reafirmând orientarea către calitate, digitalizare, relevanță pentru piața muncii și dezvoltarea competențelor pe tot parcursul vieții. Strategia tratează educația ca parte integrantă a agendei de integrare europeană și stabilește învățarea continuă drept prioritate strategică pentru perioada până în 2030.

La nivel normativ, cadrul de politici a fost consolidat prin:

- Regulamentul privind educația adulților, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 222/2024](#), care definește tipurile de programe, furnizorii acreditați și mecanismele de monitorizare și evaluare, în concordanță cu CNC și standardele europene;
- Metodologia de elaborare a programelor de educație a adulților în cadrul învățării pe tot parcursul vieții, aprobată prin [Ordinul MEC nr. 785/2024](#), care introduce cadrul pentru calificări parțiale (microcalificări) ca instrumente flexibile de formare, pentru răspuns rapid la penuria de competențe și la nevoile pieței muncii;

- Regulamentul-cadru privind formarea profesionali continuă a personalului academic universitar, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1019/2023](#), care reglementează mecanismul privind organizarea și desfășurarea formării profesionale continue pentru personalul academic universitar.

Pornind de la acest cadru normativ general pentru educația adulților, este important de subliniat că în Republica Moldova învățarea pe tot parcursul vieții este completată de reglementări sectoriale specifice domeniilor profesionale cu statut special. Astfel, în domenii precum „Sănătate”, „Militărie”, „Securitate și ordine publică” sau „Agroindustrial”, formarea inițială și continuă a adulților se realizează nu doar în conformitate cu [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014 și cu cadrul general LLL, ci și în baza unor acte normative suplimentare adoptate de autoritățile de resort.

În domeniul „Sănătate”, de exemplu, organizarea și coordonarea activităților de educație medicală și farmaceutică continuă sunt în responsabilitatea Ministerului Sănătății, în conformitate cu un set amplu de acte normative sectoriale, care includ:

- [Legea ocrotirii sănătății](#) nr. 411/1995,
- [Legea cu privire la exercitarea profesiei de medic](#) nr. 264/2005,
- [Legea cu privire la activitatea farmaceutică](#) nr. 1456/1993,
- [Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice](#) nr. 10/2009,
- Recomandările Consiliului European de Acreditare a Educației Medicale Continue (UEMS/EACCME).

Aceste reglementări sectoriale stabilesc mecanisme specifice de acces la profesie, organizare a programelor, certificare, practică supravegheată și formare continuă obligatorie, reflectând cerințele ridicate de responsabilitate profesională, siguranță și conformitate cu standardele europene și internaționale.

Conform art. 126 al [Codului educației](#) nr. 152/2014, educația adulților include:

- educația generală, prin care se asigură dezvoltarea generală a adulților sub aspect cultural, socioeconomic, tehnologic, ecologic;
- formarea profesională inițială, este procesul de instruire în cadrul căruia un adult care nu deține o calificare beneficiază de pregătirea corespunzătoare pentru dobândirea competențelor profesionale minime necesare pentru obținerea unui loc de muncă;
- formarea profesională continuă, este procesul de instruire în cadrul căruia un salariat, având deja o calificare ori o profesie, își completează competențele profesionale prin aprofundarea cunoștințelor în domeniul specialității de bază sau prin deprinderea unor noi metode ori procedee aplicate în cadrul specialității respective.

Programele de educație a adulților

Educația adulților din Republica Moldova este pe deplin integrată în CNC. În conformitate cu legislația națională și cu principiile care stau la baza EQF, aceasta nu constituie un subsistem separat sau paralel, ci este guvernată de aceeași abordare bazată pe rezultatele învățării, de aceleași proceduri de atribuire a nivelurilor și de aceleași mecanisme de asigurare a calității ca educația și formarea inițială.

Educația formală a adulților este organizată în instituții acreditate – școli profesionale, colegii, centre de excelență, instituții de învățământ superior și furnizori privați autorizați. Furnizarea programelor de învățare a adulților este dezvoltată în conformitate cu cerințele pieței muncii, în conformitate cu Clasificatorul

ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-2021), cu nomenclatoarele naționale relevante și prin raportare la descriptorii de nivel ai CNC.

Învățarea adulților este organizată prin diferite tipuri de programe de învățare, definite în funcție de scopul, grupul-țintă și rezultatele învățării urmărite și elaborate prin raportare la descriptorii de nivel ai CNCRM. Atribuirea formală a unui nivel al CNCRM se aplică exclusiv calificărilor sau calificărilor parțiale acordate în urma evaluării și validării rezultatelor învățării. Formarea profesională continuă a adulților se realizează prin:

- **programe de perfecționare** - formare profesională continuă care conduce la dezvoltarea sau completarea competențelor profesionale corespunzătoare meseriei/specialității formării profesionale inițiale, profesiei exercitate sau domeniului în care activează;
- **programe de recalificare** - formare profesională continuă pentru obținerea unei noi calificări profesionale conexe meseriei/specialității formării profesionale inițiale absolvite;
- **programe de specializare** - obținere de competențe noi într-o arie restrânsă din sfera de cuprindere a unei meserii/specialități
- **programe de calificare parțială (microcalificare)** – un set de rezultate ale învățării obținute în cadrul unui modul/program scurt, certificate oficial conform standardelor unice de calificare și asigurare a calității, pentru un anumit nivel al ^{CNC}.

Programele de educație a adulților sunt concepute astfel încât să faciliteze participarea flexibilă și să răspundă în mod adecvat nevoilor în continuă schimbare ale pieței muncii. Programele de educație a adulților se caracterizează prin:

- **modularizare și flexibilitate**, inclusiv prin utilizarea formatelor de învățare digitală și mixtă (blended learning);
- **volum variabil**, cuprins între minimum 3 și maximum 120 de credite;
- **adaptabilitate** la cerințele individuale ale cursanților și la necesitățile angajatorilor;
- **orientare către piața muncii**, cu accent pe accesul grupurilor vulnerabile;
- **posibilitatea acumulării graduale a rezultatelor învățării**, permițând progresia de la calificări parțiale către calificări complete, în urma proceselor de evaluare și validare.

Aceste programe constituie **trasee de învățare** și nu reprezintă, în sine, calificări. În funcție de amploarea lor, de rezultatele învățării urmărite și de modalitățile de evaluare și validare, programele de învățare a adulților pot conduce la acordarea unor calificări complete sau a unor calificări parțiale, inclusiv a microcalificărilor.

Toate calificările și calificările parțiale recunoscute oficial în cadrul Sistemului Național al Calificărilor sunt referențiate la un anumit nivel al CNC, pe baza rezultatelor învățării.

Principii de atribuire a nivelurilor

Rezultatele învățării dobândite în cadrul educației adulților pot fi atribuite la nivelurile 1–7 ale CNC. Deciziile privind atribuirea nivelurilor se bazează exclusiv pe gradul de complexitate a rezultatelor învățării, exprimate în termeni de cunoștințe, abilități și responsabilitate/autonomie, și sunt independente de durata programului, de modalitatea de organizare și desfășurare a acestuia, de cadrul instituțional sau de vârsta cursantului.

Încadrarea rezultatelor învățării adulților la nivelurile CNC este ghidată de următoarele principii:

- **Orientarea către rezultatele învățării**, care asigură coerența cu descriptorii de nivel ai CNCRM;
- **Echivalența valorică** (parity of esteem), care garantează valoarea și recunoașterea egală a calificărilor și calificărilor parțiale obținute prin învățarea adulților și prin educația și formarea inițială;
- **Flexibilitatea și permeabilitatea**, care susțin atât mobilitatea orizontală în cadrul aceluiași nivel, cât și progresia verticală între niveluri, pe măsura acumulării rezultatelor învățării în timp.

Reprezentarea transversală a învățării adulților în procesul de corelare a nivelurilor ISCED, CNC și EQF reflectă diversitatea traseelor și a rezultatelor învățării adulților. Aceasta nu implică faptul că programele de învățare a adulților acoperă simultan toate nivelurile, ci faptul că învățarea adulților poate conduce la obținerea unor calificări complete sau a unor calificări parțiale corespunzătoare unor niveluri diferite ale CNC, în funcție de rezultatele învățării obținute și validate.

Asigurarea calității

Toate programele de formare profesională, inițială și continuă, organizate în cadrul învățării pe tot parcursul vieții, sunt supuse **evaluării externe** în vederea acreditării sau autorizării de funcționare provizorie. Decizia privind autorizarea, acreditarea, neacreditarea sau retragerea dreptului de organizare a unui program este adoptată de MEC pe baza rezultatelor evaluării efectuate de ANACEC sau de alte agenții de asigurare a calității înscrise în EQAR.

Tendențe privind oferta și participarea la învățarea adulților (2020–2024)

Conform [datelor MEC](#), numărul programelor de formare continuă autorizate sau acreditate a crescut semnificativ în perioada 2020–2024, de la 188 la 587. Cea mai amplă extindere se observă la nivelul 2 CNC, unde oferta s-a majorat de aproape patru ori, reflectând dezvoltarea programelor orientate spre competențe de bază și recalificare rapidă. Programele de nivel 4–5 CNC și cele de nivel 6 CNC au evoluat de asemenea constant, indicând diversificarea formării profesionale avansate și implicarea tot mai mare a universităților în dezvoltarea profesională continuă.

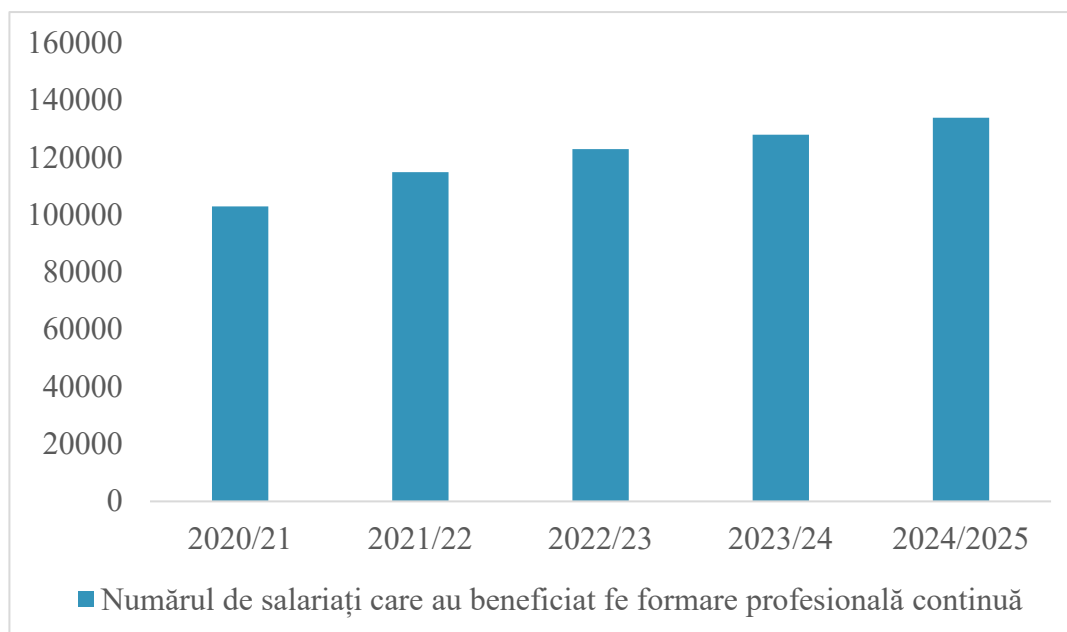
Tabelul 10. Numărul programelor de formare continuă acreditate

Număr de programe	2020	2021	2022	2023	2024
Nivel 2 CNC	86	173	211	298	333
Nivel 3 CNC	8	7	13	13	29
Nivel 4-5 CNC	4	4	9	18	25
Nivel 6 CNC	90	136	168	193	200
Total	188	320	401	522	587

Această dinamică confirmă maturizarea cadrului național al formării adulților și capacitatea sporită a sistemului de a răspunde nevoilor pieței muncii.

Datele din tabelul prezentat sunt completate de datele BNS (Figura 8), conform cărora numărul salariaților care au participat la formare profesională continuă a crescut constant în perioada 2020–2024, de la aproximativ 102.000 la peste 133.000 de persoane.

Figura 8: *Evoluția participării adulților la formarea profesională continuă în perioada 2020–2024*

Această tendință pozitivă sugerează atât interesul crescând al populației adulte pentru perfecționare, cât și o ofertă educațională mai accesibilă, mai diversificată și mai bine adaptată cerințelor pieței muncii.

Accesul la programele de formare a adulților

Programele oferite pentru adulți sunt structurate progresiv, în concordanță cu nivelurile de cunoștințe, abilități și responsabilitate/autonomie definite în CNC și EQF, precum și cu principiile educației formale a adulților. Pentru nivelurile inferioare (1–2), accesul este deschis adulților care urmăresc dobândirea sau consolidarea unor competențe de bază, fără cerințe formale stricte, ceea ce permite includerea persoanelor cu trasee educaționale discontinue sau incomplete.

La nivelurile 3–5, accesul se bazează pe existența unei calificări sau a unor studii profesionale anterioare, reflectând progresiv creșterea complexității abilităților și a gradului de responsabilitate operațională pe care adultul îl poate asuma în contexte profesionale reale.

La nivelurile 6–7, programele sunt destinate adulților cu studii superioare de licență, poziționându-se în zona calificărilor avansate, unde sunt necesare cunoștințe aprofundate, competențe cognitive superioare și capacitate crescută de autonomie profesională.

În ansamblu, accesul este configurat pentru a sprijini parcursuri flexibile de învățare pe tot parcursul vieții, oferind adulților posibilitatea de a avansa, de a se recalifica sau de a-și extinde aria profesională.

Ofertele educaționale pentru nivelurile 2-6 CNC ale prestatorilor de servicii educaționale din Republica Moldova sunt publicate pe [pagina oficială a MEC](#).

Evaluarea rezultatelor învățării și certificarea

Evaluarea rezultatelor învățării la finalizarea programelor de formare profesională a adulților este reglementată de prevederile *Regulamentului privind educația adulților* [30]. Absolvenții susțin probe de absolvire teoretice și/sau practice, stabilite în programele de formare și corelate cu competențele prevăzute în standardele de calificare. Probele se desfășoară cu respectarea criteriilor de asigurare a calității și pot include teste, lucrări practice, examene integrate sau teze pentru programele de recalificare. Evaluarea este administrată de o comisie de examinare formată din trei membri, care validează rezultatele.

Persoanele care au promovat probele de absolvire obțin acte de studii personalizate de CTICE, conform modelului aprobat de către MEC, pe suport de hârtie sau în format electronic, cu posibilitatea verificării valabilității acestora. Persoanele care au promovat module (părți componente) din programe de formare profesională a adulților, după susținerea probelor de absolvire la modul, obțin *certificat de competență profesională*, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 190/2025](#), însoțit de supliment descriptiv, cu menționarea competențelor profesionale dobândite, cuantificate în credite de studii (Anexa 6). Modele suplimentelor descriptive sunt publicate pe site-ul MEC.

Tipurile de acte de studii eliberate în funcție de nivelul CNC și tipul programului includ:

Tipuri de acte de studii	Niveluri CNC
Certificate de competență profesională	nivelurile 1–2 CNC
Microcertificate pentru calificări parțiale	nivelurile 3–5 CNC
Certificate de perfecționare	nivelurile 3–6 CNC
Certificate de recalificare	nivelurile 3–6 CNC
Certificate de specializare	nivelurile 4–6 CNC
Microcertificat de licență	nivelul 6 CNC
Microcertificat de master	nivelul 7 CNC

Actele de studii eliberate în cadrul formării profesionale a adulților sunt recunoscute în procesul de angajare, confirmând nivelul de competențe sau calificare dobândit.

Coerența mecanismelor de evaluare și certificare descrise se reflectă și în volumul actelor de studii eliberate anual în cadrul formării profesionale a adulților. Distribuția certificatelor pe tipuri și ani evidențiază funcționalitatea sistemului și gradul de utilizare a diferitelor programe, confirmând capacitatea CNC de a acoperi o gamă variată de nevoi profesionale: recalificare, perfecționare, validarea competențelor, specializare.

Tabelul 11. *Tipurile și numărul certificatelor*

Tipuri de certificate	2020	2021	2022	2023	2024
Certificate de competență profesională - CCPF	0	0	0	3013	4292

Certificate de recalificare – ARP/CR	460	465	147	1134	1515
Certificate de perfecționare – CRP/ACR/CPF	14704	11872	9283	16177	20506
Certificate de competență profesională (validare învățării nonformale și informale) – CCP	0	0	0	3653	4663

Datele prezentate în tabelă ilustrează dinamica obținerii acestor certificate în perioada 2020-2024, demonstrând consolidarea și diversificarea participării adulților în programele formale de formare profesională.

Structura accesului, evaluării și certificării în cadrul programelor de formare profesională inițială și continuă este prezentată sintetic în Anexa 7, care corelează nivelurile CNC cu nivelurile EQF și ISCED, tipurile de programe pentru adulți, volumele creditelor de studii, condițiile de acces și cerințele de evaluare specifice fiecărui nivel. Tabela este elaborată în baza Anexei nr. 2 a [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) și oferă o imagine comparativă clară asupra progresiei rezultatelor învățării, demonstrând modul în care descrierile narative de mai sus sunt operaționalizate în sistemul educației formale a adulților din Republica Moldova.

Este important de menționat faptul că Anexa 7 prezintă corespondența dintre nivelurile ISCED și EQF în educația adulților pentru toate nivelurile, cu excepția nivelului 5 ISCED. Acest fapt reflectă constatările revizuirii CNC din anul 2023, care au evidențiat că programele de educație a adulților din Republica Moldova nu oferă încă, în mod sistematic, calificări corespunzătoare nivelului ISCED 5. În consecință, acest nivel nu este reprezentat pe deplin în matricea actuală de corespondență. Totodată, nivelul ISCED 5 este recunoscut ca un domeniu cu potențial de dezvoltare viitoare în cadrul sistemului național al calificărilor.

Furnizorii de educație a adulților

Diversitatea furnizorilor de educație a adulților reprezintă o caracteristică semnificativă a sistemului național. În Republica Moldova activează în prezent 66 de centre de formare continuă acreditate (**Anexa 8**), care includ:

- instituții publice și private din învățământul profesional tehnic și învățământul superior;
- furnizori acreditați în formarea profesională a adulților;
- organizații neguvernamentale;
- întreprinderi și organizații care oferă instruire internă pentru angajați.

Începând cu 24.12.2023, aceste centre au instruit 43 773 de persoane, ceea ce indică o extindere constantă a participării adulților la programe formale de dezvoltare profesională și consolidarea culturii învățării pe tot parcursul vieții. Un exemplu relevant este Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, care găzduiește Centrul de Formare Continuă și Leadership (CFCL) și Centrul Național de Inovații Digitale în Educație (CNIDE). Aceste centre oferă programe de perfecționare și recalificare pentru cadre didactice din întreaga țară și din străinătate, implicând anual aproximativ 2000 de participanți, contribuind astfel semnificativ la dezvoltarea profesională continuă la nivel național.

3.11.3. Calificări parțiale (microcalificări)

Definiția și rolul microcalificărilor sau calificărilor parțiale în Republica Moldova

Micricolificările sau calificările parțiale reprezintă o componentă nouă importantă a sistemului național al calificărilor, susținând parcursurile de învățare flexibile, învățarea pe tot parcursul vieții și capacitatea de a răspunde la nevoile pieței muncii. Acestea permit recunoașterea formală a rezultatelor învățării care nu constituie o calificare completă, rămânând totodată pe deplin integrate în CNC.

Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 definește calificarea parțială (microcalificarea) ca un set de rezultate ale învățării, obținute în cadrul unui modul/program scurt, certificate oficial conform standardelor unice de calificare și asigurare a calității, pentru un anumit nivel al Cadrului național al calificărilor. *Microcalificarea/calificarea parțială* care autonom nu satisface condițiile depline pentru acces în câmpul muncii și/sau continuarea studiilor poate fi îmbinată cu o calificare completă pentru activitate profesională sau poate fi combinată cu mai multe părți de calificări, pentru obținerea unei calificări complete, conform unui standard de calificare, cu eliberarea unui certificat de competență profesională (microcertificat).

Conceptul de calificare parțială (microcalificare) este dezvoltat și pus în aplicare prin cadrul normativ constituit din Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 cu privire la aprobarea Cadrului Național al Calificărilor, care prezintă programele de calificare parțiale pe tipuri și niveluri CNC.

Cadrul instituțional pentru elaborarea, furnizarea și certificarea microcalificărilor

Regulamentul privind educația adulților, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 222/2024, stabilește responsabilitățile instituționale privind organizarea, evaluarea și certificarea oportunităților de învățare pentru adulți care pot conduce la acordarea de calificări parțiale, inclusiv a microcalificărilor, atât în învățământul și formarea profesională tehnică (ÎPT), cât și în învățământul superior.

Potrivit Regulamentului:

Instituțiile de învățământ superior care au obținut acreditarea pentru cel puțin un program de studii de ciclul I – studii superioare de licență sau studii superioare integrate, într-un domeniu de formare profesională, au dreptul să organizeze programe de formare profesională a adulților de până la 900 de ore /30 de credite de studii (inclusiv microcalificări) în domeniul respectiv, după aprobarea programelor de către senatul instituției și coordonarea acestora cu MEC și, după caz, cu ministerul de resort. În acest scop, programele de formare profesională a adulților sunt exceptate de la procedurile de autorizare provizorie de funcționare și de acreditare.

Instituțiile de învățământ superior care au obținut acreditarea pentru un program de studii de ciclul I – studii superioare de licență, ciclul II – studii superioare de master sau studii superioare integrate au dreptul să:

- organizeze programe de microcalificare/calificare parțială care constituie parte integrantă a programului de studii acreditat, după aprobarea programelor respective de calificare parțială de către senatul instituției și coordonarea acestora cu ministerele de resort și cu MEC;
- elibereze certificate de competență profesională/microcertificate persoanelor care au finalizat programele respective de calificare parțială.

Instituțiile de învățământ profesional tehnic care au obținut acreditarea pentru cel puțin un program de studii într-un domeniu de formare profesională au dreptul să organizeze programe de formare profesională a adulților de până la 900 de ore /30 de credite de studii (inclusiv microcalificări) în domeniul respectiv, după

aprobarea programelor de către consiliul profesoral al instituției și coordonarea acestora cu MEC și, după caz, cu ministerul de resort. În acest scop, programele de formare profesională a adulților sunt exceptate de la procedurile de autorizare provizorie de funcționare și de acreditare.

Instituțiile de învățământ profesional tehnic care au obținut acreditarea pentru un program de studii într-un domeniu de formare profesională au dreptul să:

- organizeze programe de microcalificare/calificare parțială care constituie parte integrantă a programului de studii acreditat, după aprobarea programelor respective de calificare parțială de către consiliul profesoral al instituției și coordonarea acestora cu ministerele de resort și cu MEC;
- elibereze certificate de competență profesională/microcertificate persoanelor care au finalizat programele respective de calificare parțială.

Pentru a sprijini implementarea cadrului normativ și a alinia sistemul național la abordarea europeană privind microcalificările, a fost elaborat [Ghidul practic](#) de elaborare și implementare a programelor de calificare parțială (microcalificare). Ghidul oferă instrumente practice pentru:

- alinierea proiectării și implementării programelor la standardele naționale și internaționale de asigurare a calității;
- sprijinirea integrării calificărilor parțiale și a microcalificărilor în sistemul de educație și formare;
- consolidarea capacității sistemului de educație și formare de a răspunde nevoilor pieței muncii.

Cerințe de elaborare și mecanisme de asigurare a calității

Programe de învățare pentru adulți destinate obținerii de calificări parțiale, inclusiv de microcalificări, sunt dezvoltate în conformitate cu Metodologia de elaborare a programelor de educație generală și formare profesională a adulților în cadrul învățării pe tot parcursul vieții, aprobată prin [Ordinul MEC nr. 1834/2025](#), care stabilește cerințe privind structura programelor, finalitățile de studii și condițiile de realizare (Anexa 9).

Structura programului include:

- Descrierea Programului (concepția formării, obiectivele, destinația/grupuri-țintă, condiții de acces, acte normative în domeniul formării)
- Finalitățile de studii (cunoștințe aptitudini responsabilitate și autonomie - competențe transversale, după caz competențe profesionale generale competențe profesionale specifice)
- Relevanța programului pentru piața forței de muncă
- Condiții de realizare a programului
- Mijloace și metode de formare
- Forme și modalități de evaluare etc.

Asigurarea calității programelor de învățare pentru adulți care conduc la obținerea de microcalificări este realizată prin mecanismele naționale existente de asigurare a calității, fără crearea unor proceduri paralele sau separate. Aceste programe sunt supuse aceluiași cerințe de asigurare a calității ca celelalte programe de învățare pentru adulți din cadrul educației formale, inclusiv evaluării externe realizate de ANACEC și mecanismelor de responsabilizare instituțională ([Hotărârea Guvernului nr. 830/2024](#)).

Partenerii sociali sunt implicați în asigurarea relevanței pentru piața muncii a programelor de învățare pentru adulți care conduc la obținerea de microcalificări, în conformitate cu mecanismele existente pentru

învățarea adulților. Contribuția acestora sprijină relevanța, credibilitatea și acceptarea rezultatelor învățării pe piața muncii.

Certificarea

Finalizarea cu succes a cerințelor programului conduce la acordarea unei calificări parțiale sau a unei microcalificări, iar cursantului i se eliberează un **Certificat de competență profesională**, în baza modelului aprobat prin [Ordinul MEC nr. 190/2025](#).

CertIFICATELE de competență profesională sunt personalizate prin [Suplimente descriptive](#), eliberate de CTICE (Anexa 10), și includ:

- denumirea calificării parțiale/microcalificării;
- nivelul CNC;
- domeniul ocupațional;
- volumul învățării;
- rezultatele învățării obținute.

Tipurile de certificate și suplimentele acestora sunt publicate pe pagina web a [MEC](#) pentru a asigura transparența și accesibilitatea publică.

În anul 2025, conform datelor MEC, au fost emise 105 microcertificate, distribuite astfel:

- CNC 3 – 35;
- CNC 4 – 21;
- CNC 6 – 44;
- CNC 7 – 5.

Integrarea în CNC și alinierea cu EQF

Calificările parțiale, inclusiv microcalificările, sunt integrate în CNC și sunt raportate la niveluri specifice pe baza rezultatelor învățării. Acest fapt susține parcursurile flexibile de învățare, mobilitatea orizontală și verticală, precum și acumularea progresivă în vederea obținerii unei calificări complete, după caz.

Prin proiectarea bazată pe rezultatele învățării și aplicarea mecanismelor existente de asigurare a calității, calificările parțiale consolidează transparența și comparabilitatea și contribuie la alinierea cu EQF, facilitând înțelegerea și recunoașterea acestora la nivel național și internațional

Contribuția la învățarea pe tot parcursul vieții și la modernizarea sistemului

Calificările parțiale și microcalificările sprijină perfecționarea, recalificarea și reintegrarea pe piața muncii, inclusiv a grupurilor vulnerabile, și contribuie la soluționarea deficitului de competențe în sectoarele prioritare. Prin posibilitatea de acumulare și recunoaștere graduală a rezultatelor învățării în cadrul CNC, acestea asigură un sistem de învățare pe tot parcursul vieții coerent, flexibil și orientat către nevoile pieței muncii, în concordanță cu principiile și practicile europene.

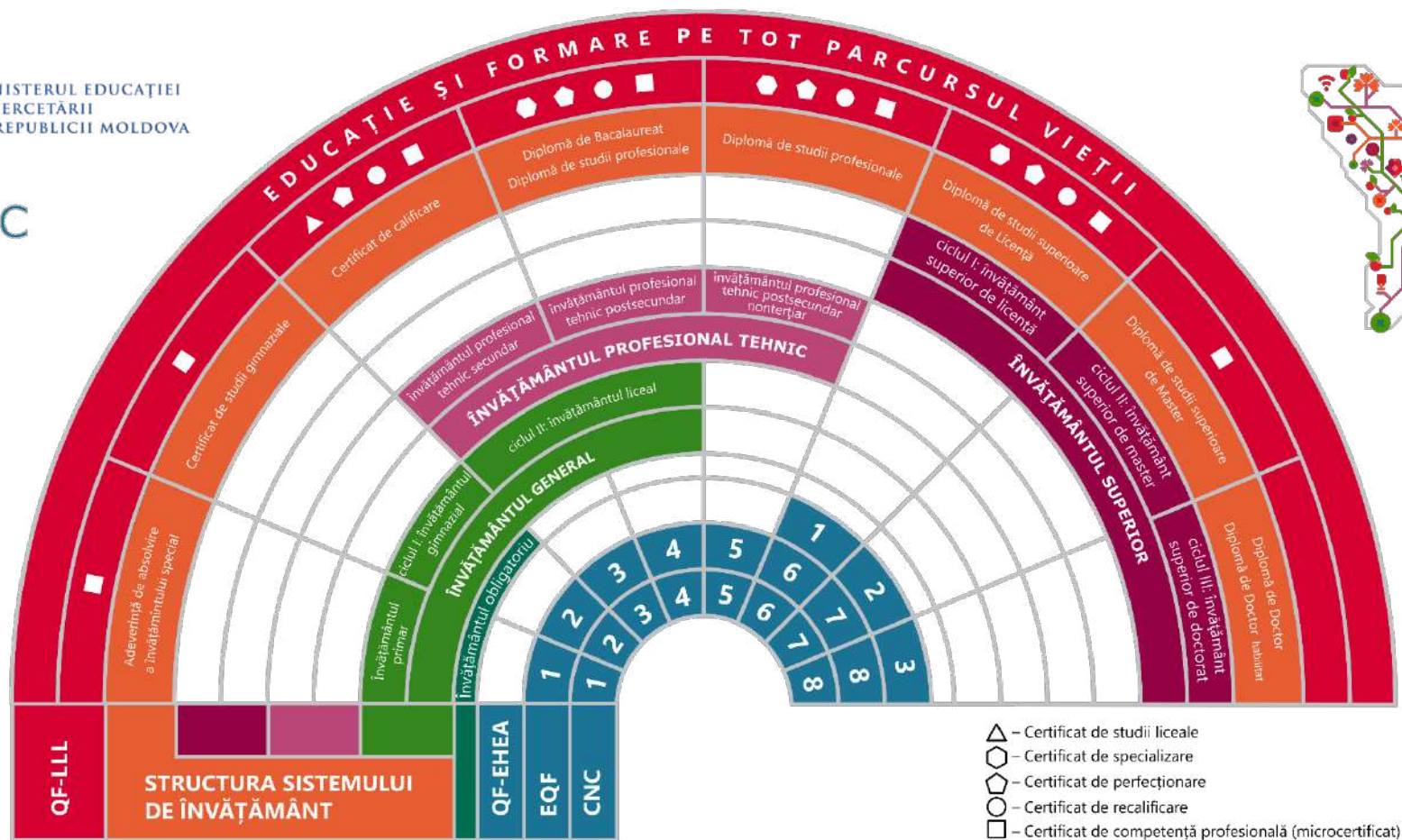
CADRUL NAȚIONAL AL CALIFICĂRILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

ENIC
MOLDOVA

4. CADRUL NAȚIONAL AL CALIFICĂRILOR (CNC)

CNC este un sistem comprehensiv al calificărilor naționale, dezvoltat în baza principiilor EQF. Acesta funcționează ca un instrument unic pentru clasificarea calificărilor oferite în sistemul educațional național, utilizând un set de criterii care corespund nivelurilor de învățare atinse. Prin această abordare, CNC integrează și coordonează toate subsistemele naționale de calificări, având ca scop îmbunătățirea transparenței, accesului, progresului și calității calificărilor, în raport direct cu cerințele pieței muncii și ale societății civile.

Orientat spre învățarea pe tot parcursul vieții, CNC facilitează compararea calificărilor la nivel național și internațional și ordonează toate calificările într-o structură logic organizată. CNC cuprinde toate nivelurile și formele de învățământ, incluzând atât calificările complete, cât și cele parțiale, indiferent de dimensiunea și scopul acestora.

Calificările sunt atribuite unui nivel CNC pe baza rezultatelor învățării, fiecare nivel fiind definit printr-un set de descriptori care reflectă complexitatea, profunzimea și dimensiunea competențelor. În acest fel, CNC asigură evitarea duplicării și suprapunerii calificărilor, sprijină planificarea carierei și evoluția profesională și oferă un cadru de referință pentru dezvoltarea continuă a competențelor.

Un aspect esențial al CNC este capacitatea sa de a relaționa calificările din trecut, prezent și viitor cu standardele naționale, europene și internaționale.

Totodată, CNC sprijină implementarea politicilor și strategiilor educaționale, fiind în concordanță cu politicile europene din Spațiul European al Educației, EHEA, Spațiul European de Cercetare (ERA), precum și cu politicile de cooperare europeană în domeniul învățământului profesional tehnic.

4.1. Fazele de dezvoltare a CNC conform criteriilor europene

Dezvoltarea CNC în Republica Moldova a fost un proces gradual, cu rădăcini atât în angajamentele europene, cât și în reformele interne. Acest parcurs reflectă tranziția de la inițiative fragmentate, orientate pe domenii, la un cadru integrat, cuprinzător și aliniat standardelor europene.

Conform metodologiei europene de evaluare a nivelului de dezvoltare a CNC și aliniere la EQF, procesul de dezvoltare a Cadrului Național al Calificărilor se realizează în șase faze: 1. explorativă, 2. de concepere, 3. adoptare, 4. activare, 5. operaționalizare și 6. revizuire. Republica Moldova nu face excepție acestui model european, parcurgând aceleași etape în procesul de construire a propriului CNC.

Faza explorativă (2005–2013): Prima versiune a CNC a fost elaborată în domeniul învățământului superior, imediat după aderarea Republicii Moldova la Procesul Bologna în mai 2005. Această versiune a fost parțial inspirată de recomandările elaborate pentru descriptorii Dublin ai QF-EHEA (edițiile 2006, 2010, 2013). Totuși, Republica Moldova a utilizat descriptori distincți față de cei recomandați la nivel european, ceea ce a făcut mai dificil procesul de comparare a calificărilor și a generat bariere în mobilitatea academică și profesională, inclusiv în recunoașterea internațională a diplomelor.

Faza de concepere (2014–2018). Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 a oferit cadrul juridic pentru crearea unui CNC național, dar reglementările erau fragmentate pe subsisteme: articole distincte pentru ÎPT (art. 59, 62, 63, 64, 66) și pentru învățământul superior (art. 89, 97, 98, 110). Lipsa unei arhitecturi unitare și a unei referințe explicite în actele de studii la nivelul CNC a redus impactul scontat.

În anul 2017, prin Hotărârea Guvernului nr. 1016/2017, a fost aprobat Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova (CNCRM), elaborat în baza Recomandării Parlamentului European și a Consiliului (2008) privind EQF pentru învățarea pe tot parcursul vieții. Acest pas a oferit un instrument de corelare, dar fără o aplicabilitate practică deplină.

În anii următori, eforturile s-au concentrat pe consolidarea mecanismelor instituționale și pe crearea RNC, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 1199/2018](#). Acesta a devenit baza oficială de date pentru toate calificările recunoscute de stat și a reprezentat un pas decisiv în direcția transparentizării și modernizării sistemului.

Faza de activare (2019–2022). Această perioadă a fost marcată de revizuirea metodologiilor de elaborare a standardelor de calificare prin [Ordinul MEC nr. 573/2022](#) și de avansarea în procesul de corelare a descriptorilor CNC cu cei ai EQF și cu Descriptorii Dublin. Totodată, au fost create centre pentru validarea învățării nonformale și informale, consolidând mecanismele de recunoaștere a învățării anterioare ([Ordinul MEC nr. 885/2022](#)). Cu toate acestea, experții internaționali, inclusiv prin proiectul Twinning „Sporirea calității și eficienței învățământului profesional tehnic” (2019–2021), au semnalat unele lacune:

- **cooperare și guvernanta insuficiente:** lipsa alianțelor între părțile interesate, delimitarea neclară a rolurilor și responsabilităților, precum și activitatea redusă sau inexistentă a unor comitete sectoriale;
- **standardizare și relevanță limitată:** absența sau insuficiența standardelor ocupaționale, de competență și de calificare care să reflecte cerințele pieței muncii și să asigure calitatea calificărilor;
- **lipsa de cartografiere și transparență:** neefectuarea relaționării verticale și orizontale a tipurilor și nivelurilor de calificări și a nomenclatoarelor domeniilor de formare profesională;
- **cunoaștere redusă:** părțile interesate (angajatori, elevi, studenți, instituții) au o înțelegere limitată a diversității și valorii calificărilor existente;
- **integrare limitată cu instrumentele europene:** relaționarea slabă a CNC cu sisteme precum recunoașterea studiilor anterioare, recunoașterea părților de calificări sau transferul de credite;
- **deficit de baze de date și digitalizare:** lipsa unor sisteme complete și interoperabile care să sprijine informarea beneficiarilor și comparabilitatea internațională (ex. Europass);
- **absența unui cadru de politică strategică:** lipsa unui document național dedicat dezvoltării CNC conform principiilor EQF;
- **resurse insuficiente:** resurse umane și financiare limitate pentru dezvoltarea și implementarea eficientă a CNC.

Aceste limitări au încetinit procesul de consolidare și operaționalizare a CNC, afectând relevanța, transparența și recunoașterea calificărilor, precum și integrarea deplină a cadrului național în cadrul european al calificărilor.

Faza de operaționalizare (2023–prezent). Adoptarea formală a CNC marchează momentul de cotitură în care cadrul este recunoscut oficial prin acte normative și devine parte integrantă a politicilor educaționale și de ocupare a forței de muncă. În Republica Moldova, această etapă a fost realizată prin [Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014](#) și ulterior consolidată prin

[Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), care a reglementat arhitectura CNC (Anexa 11), rolurile și responsabilitățile instituțiilor implicate, precum și mecanismele de implementare, stipulate în cele 3 anexe:

Anexa 1: descrierea structurii CNC și a nivelurilor 1–8;

Anexa 2: corelarea CNC cu sistemele naționale de educație și formare;

Anexa 3: tabele de echivalență între diplomele și certificatele naționale, ISCED, CNC și EQF.

Prin același act normativ, MEC a fost desemnat drept *Punct Național de Coordonare pentru EQF*, având responsabilitatea de a asigura referențierea și raportarea progreselor. Totodată, CNC a fost consolidat ca instrument central al politicilor de educație și formare profesională, prin acte normative conexe, precum: *Metodologia de elaborare a programelor de educație a adulților în cadrul învățării pe tot parcursul vieții*, *Metodologia de înscriere a calificării în Registrul Național al Calificărilor* ([Ordinul MEC nr. 770/2024](#)), precum și *Regulamentul privind educația adulților* ([Hotărârea Guvernului nr. 222/2024](#)).

Această adoptare formală a creat premisa pentru operaționalizarea CNC și alinierea la principiile EQF și QF-EHEA.

Etapa de operaționalizare a CNC din Republica Moldova este justificată prin faptul că sistemul întrunește majoritatea indicatorilor specifici acestei faze, confirmând funcționalitatea și aplicabilitatea sa în sistemul național de educație și formare. CNC este deja un instrument permanent și vizibil, reglementat clar prin [Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014](#), [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) și un set amplu de acte normative. Nivelurile CNC sunt indicate în diplome și certificate, iar Registrul Național al Calificărilor oferă transparență și acces public la informații esențiale privind calificările.

Funcționarea CNC este susținută de mecanisme de asigurare a calității implementate de ANACEC și de platforme de cooperare precum Consiliul Național pentru Calificări, comitetele sectoriale pentru formare profesională și structurile de dialog social dintre educație și piața muncii. Prin corelarea cu EQF și utilizarea instrumentelor europene de transparență (Europass, Supliment la Diplomă), CNC contribuie la mobilitatea academică și profesională, consolidându-și statutul de cadru operaționalizat.

Aceste constatări sunt confirmate în documente internaționale de referință elaborate de UNESCO, Cedefop și ETF. Unul dintre aceste documente este [Global Inventory of National and Regional Qualifications Frameworks 2022](#), o inventariere globală a modului în care diferite țări din lume, inclusiv Republica Moldova, își dezvoltă, implementează și actualizează cadrele naționale ale calificărilor. În ceea ce privește Republica Moldova, documentul prezintă evoluția și implementarea CNC, evidențiind structura acestuia pe opt niveluri, alinierea la EQF și progresele realizate în dezvoltarea standardelor de calificare și a sistemelor de evaluare și asigurare a calității.

Un alt document de importanță majoră este [National Qualifications Framework – Moldova 2025](#), care reprezintă un studiu de caz elaborat de Fundația Europeană de Formare (ETF) ca parte a contribuției sale la *Global Inventory of National and Regional Qualifications Frameworks*. Pe baza evidențelor analizate, experții ETF confirmă că CNC al Republicii Moldova funcționează deja în mod stabil, menționând în capitolul 7, punctul 7.1, că acesta se află „în etapa operațională, cu o guvernare consolidată, calificări înscrise în registru conform unei metodologii clare și cu niveluri CNC indicate pe majoritatea certificatelor, iar standardele ocupaționale și de calificare fundamentează proiectarea calificărilor și a curriculumului”.

În concluzie, evoluția CNC reflectă tranziția de la încercări fragmentate și cadre parțiale către un instrument coerent, operațional și orientat european, menit să asigure transparența, comparabilitatea și recunoașterea calificărilor naționale pe plan internațional, având un rol decisiv în integrarea Republicii Moldova în spațiul european al educației și al muncii.

4.2. Cadrul normativ și instituțional

4.2.1. Cadrul normativ general

Dezvoltarea și implementarea CNC în Republica Moldova se bazează pe un cadru normativ și instituțional complex, aliniat la bunele practici europene și internaționale. Fundamentul juridic al CNC este prevăzut în Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (art. 11¹), care reglementează principiile generale privind elaborarea și implementarea CNC, precum și dezvoltarea și utilizarea calificărilor în toate segmentele sistemului educațional: învățământul profesional tehnic, învățământul superior, educația adulților și învățarea pe tot parcursul vieții, dar și pentru asigurarea calității.

Un document strategic de referință este Strategia de dezvoltare „Educația 2030”, care plasează dezvoltarea CNC în centrul politicilor educaționale și economice, subliniind rolul acestuia pentru:

- modernizarea educației și racordarea la piața muncii, prin corelarea calificărilor cu cerințele sectoarelor socio-economice;
- asigurarea transparenței și comparabilității calificărilor la nivel european, facilitând recunoașterea și mobilitatea;
- integrarea microcalificărilor și a învățării non-formale și informale în CNC, ca mijloc de sprijin pentru învățarea pe tot parcursul vieții;
- digitalizarea și internaționalizarea educației, prin interconectarea CNC cu platforme europene precum EQF Portal și Europass.

Astfel, Strategia Educației 2030 confirmă CNC drept un instrument strategic de dezvoltare a capitalului uman și de integrare a Republicii Moldova în Spațiul European al Învățământului Superior și pe piața europeană a muncii.

Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 privind CNC a fost elaborată în concordanță cu cadrul de politici național și în armonie cu cerințele europene, având la bază Decizia delegată (UE) 2021/2183 și recomandările Consiliului UE referitoare la: Cadrul European al Calificărilor (2017), Competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2018) și Recomandarea privind promovarea recunoașterii reciproce automate a calificărilor dobândite în cadrul învățământului superior și a celor dobândite ca urmare a absolvirii unui ciclu secundar superior de învățământ și formare, precum și a rezultatelor perioadelor de învățare petrecute în străinătate (2018).

Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 aprobă CNC, împreună cu Foaia de parcurs pentru implementarea acestuia în perioada 2023–2027. Totodată, actul normativ stabilește corelarea actelor de studii și de formare profesională eliberate în sistemul național de învățământ – inclusiv a celor obținute anterior anului 1991 – cu nivelurile Clasificării Internaționale Standard a Educației (ISCED 2011/ISCED-F 2013), cu nivelurile CNC și cu nivelurile de referință ale EQF.

Foaia de parcurs pentru operaționalizarea CNC 2023–2027

Foaia de parcurs pentru operaționalizarea CNC pentru anii 2023–2027, aprobată prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), constituie documentul strategic de implementare care transpune în acțiuni concrete obiectivele de dezvoltare a sistemului național al calificărilor. *Foaia de parcurs* oferă o viziune coerentă și integrată asupra procesului de aliniere a CNC la principiile Cadrului European al Calificărilor (EQF) și Cadrului de Calificări al Spațiului European al Învățământului Superior (QF-EHEA), asigurând continuitatea și convergența cu reformele stabilite prin [Strategia de dezvoltare „Educația 2030”](#).

Documentul definește viziunea națională privind dezvoltarea și operaționalizarea CNC în conformitate cu EQF, stabilește obiectivele generale și specifice ale procesului și precizează etapele, mecanismele instituționale, actorii implicați și indicatorii de progres. În același timp, *Foaia de parcurs* cuprinde dispoziții clare privind:

- monitorizarea și evaluarea implementării *Planului de acțiuni pentru realizarea Foii de parcurs*, prin indicatori de rezultat și de progres;
- finanțarea implementării *Planului de acțiuni*, asigurată prin resurse bugetare și contribuții complementare ale partenerilor de dezvoltare.

În mod operațional, *Planul de acțiuni pentru realizarea Foii de parcurs* privind operaționalizarea CNC 2023–2027 reprezintă instrumentul de implementare efectivă, structurând procesele de realizare pe următoarele componente:

- Obiectiv specific – direcționează acțiunile în conformitate cu viziunea și prioritățile naționale;
- Acțiuni – activitățile concrete ce urmează a fi întreprinse pentru atingerea obiectivelor;
- Termen de realizare – perioada de implementare pentru fiecare acțiune;
- Autoritate responsabilă /parteneri – instituțiile de implementare și entitățile cooptate;
- Indicatori de monitorizare și de rezultat – criterii măsurabile de progres și de impact;
- Rezultate scontate – efectele anticipate asupra sistemului de educație și formare;
- Costuri de implementare – estimările financiare pentru fiecare acțiune, cu sursele de finanțare identificate.

Importanța strategică a *Foii de parcurs* constă în caracterul său instrumental și intersectorial: aceasta nu doar ghidează reformele în domeniul calificărilor, ci și asigură mecanisme de coordonare, transparență și responsabilitate instituțională în procesul de dezvoltare și referențiere a CNC. În acest sens, *Foaia de parcurs* reprezintă un cadru de guvernanta operațională, care transformă obiectivele strategice în acțiuni măsurabile și evaluabile, integrând sistemul de educație, formare profesională și ocupare a forței de muncă într-un spațiu comun de învățare pe tot parcursul vieții.

Pentru atingerea obiectivelor generale și specifice de dezvoltare și operaționalizare a CNC sunt stabilite șapte priorități majore:

1. Dezvoltarea și actualizarea cadrului normativ;
2. Crearea și instituționalizarea platformei de dialog cu părțile interesate;
3. Coordonarea, administrarea și dezvoltarea strategică a CNC;

4. Dezvoltarea și actualizarea mecanismelor, procedurilor, metodelor și standardelor necesare implementării operaționale a CNC conform principiilor EQF;
5. Dezvoltarea și actualizarea sistemului de asigurare a calității calificărilor conform principiilor EQF;
6. Comunicarea, sporirea vizibilității și dimensiunii europene a CNC;
7. Referențierea CNC la EQF și auto-certificarea în raport cu QF-EHEA.

Prin structura sa logică și orientarea pe rezultate, *Foaia de parcurs* asigură implementarea efectivă a CNC, oferind o bază solidă pentru monitorizarea progresului, evaluarea impactului și raportarea către autoritățile naționale și partenerii europeni.

4.2.2. Cadrul normativ complementar

Cadrul normativ general al CNC este consolidat printr-un ansamblu de reglementări complementare, care detaliază aspectele metodologice, procedurale și instituționale. Acestea asigură operaționalizarea și implementarea coerentă a CNC, sprijinind recunoașterea calificărilor, validarea învățării anterioare și integrarea microcalificărilor.

Tabelul 12. Domenii de aplicare al actelor normative

Domenii	Acte normative
Coordonare și guvernancă	Regulamentul de organizare și funcționare a Punctului Național de Coordonare pentru EQF pentru învățarea pe tot parcursul vieții, Ordinul MEC nr 1717/2024 .
	Regulamentul de organizare și funcționare a Punctului Național de Contact ENIC Moldova, Ordinul MEC nr. 1504/2024
	Regulamentul de organizare și funcționare a Centrului Național Europass, Ordinul MEC nr. 1626/2024
	Legea nr. 244/2017 privind comitetele sectoriale pentru formare profesională, cu modificări ulterioare
Transparență (RNC)	Registrului Național al Calificărilor (RNC), Hotărârea Guvernului nr. 1199/2018, consolidat prin Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 și modernizat prin Hotărârea Guvernului nr. 3/2024
	Metodologia de înscriere a calificărilor în RNC, Ordinul MEC nr. 770/2024
Asigurarea calității	Cerințele minime de formare și a criteriilor de evaluare în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării pentru programele de studii superioare de Medicină, Stomatologie, Farmacie, Asistență medicală generală, Moașe, Medicină veterinară, Arhitectură și pentru programul de studii profesionale tehnice postuniversitare nonterțiare de Moașe, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 485/2025
Formarea continuă (LLL)	Regulamentul educației adulților, Hotărârea Guvernului nr. 222/2024
	Regulamentul-cadru privind formarea profesională continuă a personalului academic universitar, Ordinul MEC nr. 1019/2023
	Metodologia de elaborare a programelor de educație a adulților în cadrul învățării pe tot parcursul vieții, Ordinul MEC nr. 785/2024

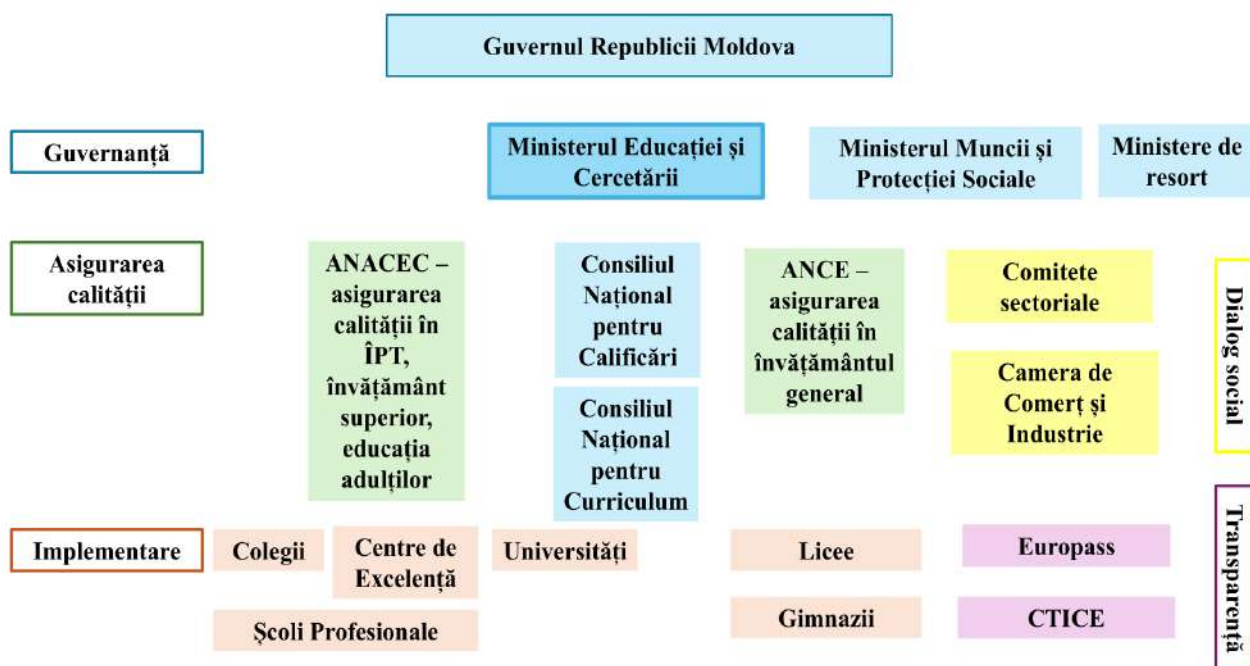
Recunoaștere și echivalare	Regulamentul de recunoaștere și echivalare a titlurilor științifice și științifico-didactice obținute în străinătate, Hotărârea Guvernului nr. 7/2024
	Metodologia privind recunoașterea și echivalarea titlurilor științifico-didactice din învățământul superior obținute în străinătate, Ordinul MEC nr. 202/2024
	Regulament privind recunoașterea calificărilor specialiștilor cu studii medicale de licență obținute în străinătate, Ordinul MS nr. 997/2022
	Regulament privind recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor obținute în străinătate, Ordinul MECC nr. 1702/2019
	Metodologia cu privire la recunoașterea și echivalarea perioadelor de studii efectuate în străinătate pentru continuarea studiilor în instituțiile de învățământ profesional tehnic din Republica Moldova, Ordinul MEC nr. 638/2018
	Regulamentul cu privire la recunoașterea și echivalarea actelor de studii postuniversitare obținute în străinătate pentru accesul la specialitate și exercitarea ei, Ordinul MS nr. 703/2024
	Punerea în aplicare a Hotărârii Guvernului nr. 412/2024 : aprobă corelarea specialităților din nomenclatoarele relevante (Hotărârea Guvernului nr. 412/2024 și Hotărârea Guvernului nr. 482/2017) și corelarea titlurilor academice cu nomenclatoarele aferente (Hotărârea Guvernului nr. 412/2024 și Hotărârea Guvernului nr. 199/2013), Ordinul MEC nr. 1223/2024
Validarea învățării non-formale și informale	Regulamentul privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivel 3, 4, 5 din CNC, dobândite în contexte de educație nonformală și informală, aprobat prin Ordinul MEC nr. 885/2022 .
	Ghidul practic privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivel 3, 4 și 5 din Cadrul Național al Calificărilor, dobândite în contexte de educație nonformală și informală, aprobat prin Ordinul MEC nr. 1066/2023
	Regulamentul privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivel 6 din Cadrul Național al Calificărilor, dobândite în contexte de educație nonformală și informală, aprobat prin Ordinul MEC nr. 1021/2023 .
Credite de studii	Regulamentul privind aplicarea Sistemului european de credite transferabile ECTS în cadrul programelor de formare profesională continuă în instituțiile de învățământ superior, aprobat prin Ordinul MEC 1020/2023
	Regulamentul de organizare a studiilor în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza Sistemului de Credite de Studii Transferabile, aprobat prin Ordinul MEC 234/2016 (modificat 2023)
Dezvoltarea standardelor de calificare	Metodologia pentru elaborarea standardelor de calificare, aprobată prin Ordinul MEC nr. 573/2022
	Ghid metodologic pentru transpunerea competențelor profesionale în rezultate ale învățării, aprobat prin Ordinul MEC nr. 236/2022

4.2.3. Instituții și structuri responsabile

Guvernanța CNC este asigurată de un ansamblu de instituții și structuri naționale, fiecare cu roluri bine definite în coordonare, asigurarea calității, digitalizare și conectare la piața muncii (Figura 9).

MEC exercită rolul central, fiind sprijinit de Consiliul Național pentru Calificări, agenții și organisme specializate, precum și de partenerii sociali.

Figura 9. Instituțiile și structurile responsabile

4.2.4. Rețele și structuri europene și internaționale

Republica Moldova participă activ la rețele și organisme internaționale, asigurând integrarea CNC în spațiul european și recunoașterea acestuia la nivel global. Aceste structuri facilitează schimbul de bune practici, sprijină procesele de referențiere și contribuie la mobilitatea academică și profesională.

- **ENIC/NARIC** – sprijină recunoașterea academică și profesională a calificărilor, prin evaluarea diplomelor și facilitarea mobilității.
- **EQF Advisory Group** – coordonează și monitorizează procesul de referențiere a CNC la EQF, oferind recomandări și ghidaj metodologic.
- **Bologna Follow-Up Group (BFUG)**⁵ – monitorizează procesul de auto-certificare a CNC în raport cu QF-EHEA și implementează angajamentele Bologna.

Dimensiunea europeană și internațională a CNC reprezintă un pilon esențial al dezvoltării sale, asigurând comparabilitatea, transparența și recunoașterea calificărilor obținute în Republica Moldova. Conform [Hotărârii Guvernului nr. 330/2023](#), CNC este corelat cu clasificatoarele naționale

⁵ The Bologna Follow-Up Group (BFUG) – Grupul de Monitorizare a Procesului Bologna – este structura care asigură coordonarea și monitorizarea implementării angajamentelor asumate de statele membre ale Spațiului European al Învățământului Superior (EHEA).

și internaționale ale educației și ocupațiilor pentru a susține mobilitatea academică și profesională, internaționalizarea educației și integrarea pe piața muncii. În acest sens, MEC, în consultare cu părțile interesate, stabilește corespondența dintre CNC și principalele instrumente de referință: clasificatoarele pieței muncii (CORM, CAEM, ISCO, ESCO), clasificatoarele educaționale și de cercetare (ISCED, FRASCATI, nomenclatoarele domeniilor de formare profesională și științifică), precum și cadrele de calificări naționale și internaționale, în special EQF și QF-EHEA.

Corelarea stabilită între CNC și clasificatoarele naționale și internaționale este publicată în limba română și engleză pe pagina oficială a MEC, ceea ce contribuie la transparență și accesibilitate. CNC se actualizează periodic pentru a asigura concordanța cu recomandările europene privind calificările, dar și pentru a răspunde condițiilor stabilite în acordurile bilaterale și multilaterale, asigurând astfel recunoașterea reciprocă a calificărilor din Republica Moldova în alte state. Compatibilitatea CNC este consolidată prin raportarea la instrumente și standarde europene precum EQF pentru învățarea pe tot parcursul vieții, QF-EHEA și descriptorii Dublin, ESG pentru asigurarea calității în învățământul superior, EQAVET pentru ÎPT, ECTS pentru transferul și acumularea creditelor, precum și prin utilizarea instrumentelor Europass pentru transparența actelor de studii.

Astfel, CNC reflectă orientarea strategică a Republicii Moldova către convergența europeană, iar prin intermediul Registrului Național al Calificărilor și al Punctului Național de Contact pentru EQF, MEC asigură schimbul de informații și compararea calificărilor naționale cu cele europene și internaționale.

În ansamblul său, cadrul normativ și instituțional privind dimensiunea europeană a CNC constituie un sistem coerent, care facilitează mobilitatea, recunoașterea și integrarea calificărilor naționale în Spațiul European al Învățământului Superior și pe piața europeană a muncii.

4.3. Obiectivele și funcțiile CNC

CNC este conceput ca un instrument strategic de politică publică în domeniul educației și formării profesionale, având rolul de a integra sistemul național de calificări într-o arhitectură coerentă, compatibilă cu standardele europene și internaționale. CNC asigură nu doar transparența și comparabilitatea calificărilor, ci și corelarea lor cu cerințele pieței muncii, sprijinind astfel angajabilitatea, mobilitatea și dezvoltarea personală și profesională a cetățenilor. În același timp, acesta oferă o bază comună pentru dialogul dintre educație, formare profesională, partenerii sociali și autorități, orientând modernizarea sistemului educațional în funcție de necesitățile economiei și societății.

Obiectivele CNC

Obiectivele CNC vizează crearea unui cadru unitar pentru calificări, care să faciliteze transparența și recunoașterea acestora la nivel național și internațional, să susțină mobilitatea educațională și profesională și să conecteze în mod direct educația cu cerințele pieței muncii. În acest cadru general, obiectivele stabilite prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) sunt următoarele:

- îmbunătățirea transparenței, comparabilității și transferabilității calificărilor;
- sporirea angajabilității, mobilității și integrării sociale a cetățenilor;
- contribuirea la modernizarea sistemului de educație și de formare;
- asigurarea unei mai bune corelări între învățarea formală, non-formală și informală;
- sprijinirea validării rezultatelor învățării dobândite în diferite contexte de învățare.

4.3.1. Principiile CNC

Funcționarea CNC se bazează pe un set de principii fundamentale care îi conferă legitimitate și compatibilitate cu standardele europene. Aceste principii garantează continuitatea formării, accesul echitabil la calificări, transparența informațiilor oferite tuturor utilizatorilor și adaptarea permanentă la cerințele pieței muncii. Pornind de la aceste considerente, CNC este guvernat de următoarele principii:

- succesiune și dezvoltare continuă a nivelurilor de calificare;
- nondiscriminare și echitate;
- transparență în descrierea nivelurilor de calificare pentru toți utilizatorii;
- receptivitate la cerințele educaționale, sociale și ale pieței muncii în permanentă schimbare.
- comparabilitate structurală și compatibilitate cu EQF și QF-EHEA;
- concordanță cu instrumentele naționale și internaționale de clasificare a educației, ocupațiilor și domeniilor științifice: nomenclatoarele domeniilor de formare, ISCED-2011, ISCED-F 2013, Manualul Frascati (OECD), CORM, ESCO, ISCO și CAEM-2.

4.3.2. Funcțiile CNC

Pentru a-și atinge obiectivele și a respecta principiile enunțate, CNC îndeplinește un set complex de funcții. Acestea descriu modul concret în care cadrul operează, oferă sprijin beneficiarilor și furnizorilor de educație și formare și asigură corelarea permanentă a calificărilor cu piața muncii. Astfel, funcțiile prevăzute de [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) includ:

- descrierea nivelurilor de calificare, a condițiilor de acces la educație și formare, structurarea și relaționarea calificărilor naționale;
- informarea cu privire la calificările naționale academice și profesionale, inclusiv cele reglementate prin norme speciale;
- satisfacerea necesităților educaționale individuale prin formarea competențelor și atitudinilor necesare pentru socializare și integrare profesională;
- sprijinirea beneficiarilor și furnizorilor de servicii educaționale în luarea deciziilor privind obținerea calificărilor la diferite niveluri;
- facilitarea selectării traseului optim de formare profesională și a utilizării eficiente a calificărilor pe piața muncii,
- acordarea de asistență autorităților și furnizorilor de educație și formare pentru identificarea ofertelor pe baza unei referințe comune;
- facilitarea mobilității academice și profesionale pe piața educațională și pe piața muncii, atât la nivel național, cât și internațional;
- implementarea cerințelor pieței muncii față de calificări și competențe profesionale;
- implementarea unor mecanisme credibile de asigurare a calității și consolidarea încrederii în calificările naționale;
- implementarea mecanismelor de validare a competențelor obținute în contexte formale, non-formale și informale;
- acordarea calificărilor pe baza rezultatelor învățării și certificarea acestora prin acte de studii;
- susținerea învățării pe tot parcursul vieții și creșterea flexibilității traseelor de formare profesională;
- facilitarea și consolidarea colaborării internaționale în domeniul educației și formării profesionale.

Obiectivele, principiile și funcțiile CNC definesc cadrul conceptual și operațional al acestuia, oferind direcție strategică și instrumente practice pentru implementare. Ele conectează educația și formarea profesională cu piața muncii și cu standardele europene, consolidând rolul CNC ca mecanism esențial pentru modernizarea sistemului educațional și dezvoltarea capitalului uman.

4.4. Structura CNC: nivelurile, rezultate ale învățării și descriptorii de nivel

CNC este parte integrantă a **Sistemului Național de Calificări (SNC)** și reprezintă mecanismul central de clasificare, ordonare și corelare a calificărilor din Republica Moldova. CNC funcționează ca o arhitectură unitară, menită să asigure coerența sistemului educațional și formativ, precum și conectarea acestuia la cerințele pieței muncii și la standardele internaționale.

Implementarea operațională a CNC se realizează pe baza unui set de elemente structurale, care îi definesc funcționalitatea:

- CNC propriu-zis, organizat pe niveluri, cu rezultate ale învățării de referință și sectoriale;
- un cadru tehnic și instrumente pentru persoane, ce includ creditele de studii și mecanismele de acumulare și transfer, Registrul Național al Calificărilor (RNC), Registrul actelor de studii, punctele naționale de informare și coordonare, precum și mecanisme de alertă privind calificările false sau interdicțiile profesionale;
- proceduri și principii comune pentru transpunerea competențelor în rezultate ale învățării, asigurarea calității, validarea, recunoașterea și certificarea calificărilor.

Prin această arhitectură operațională, CNC contribuie la transparența și coerența calificărilor, facilitează progresul educațional și profesional și consolidează legătura dintre educație, piața muncii și societatea civilă.

4.4.1. Structura CNC

Structura CNC reflectă atât ierarhia nivelurilor de calificare, cât și diversitatea tipurilor de calificări, oferind un cadru coerent și comparabil pentru toate formele de educație și formare. Ea integrează calificările obținute prin educație formală, precum și pe cele dobândite prin recunoașterea rezultatelor învățării nonformale și informale, din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții. Principalele dimensiuni ale acestei structuri sunt:

- **Axa verticală** – ierarhizează calificările pe **opt niveluri de calificare**, corespunzătoare gradului de complexitate și profunzimea a rezultatelor învățării. Această axă permite progresia educațională și profesională, asigurând recunoașterea competențelor la nivel național și european.
- **Axa orizontală** – clasifică calificările pe **tipuri**, în funcție de nivelul educațional, specificul rezultatelor învățării, scopul și conținutul calificării. Aceasta garantează diversitatea și flexibilitatea traseelor de formare, fără suprapuneri sau duplicări.

Această structură ierarhică și tipologică asigură transparența și comparabilitatea calificărilor, sprijinind planificarea carierei, progresia educațională și profesională, precum și recunoașterea internațională.

4.4.2. Niveluri și descriptori

În cadrul CNC, nivelul unei calificări este stabilit pe baza unui set de descriptori de referință, care reflectă complexitatea, profunzimea și dimensiunea rezultatelor învățării. Acești descriptori constituie instrumentul fundamental prin care se asigură comparabilitatea calificărilor atât la nivel național, cât

și european, fiind aliniați la EQF. Ei permit clasificarea și recunoașterea uniformă a calificărilor, indiferent de contextul în care rezultatele învățării au fost dobândite – formal, non-formal sau informal.

Descriptorii rezultatelor învățării specifică două dimensiuni complementare:

- **Nivelul** - exprimă gradul de complexitate al rezultatelor învățării corespunzător nivelului respectiv de calificare;
- **Domeniul de educație și formare** - face distincția între **cunoștințe, aptitudini, responsabilitate și autonomie**, permițând astfel clasificarea la același nivel a unor calificări de tipuri diferite.

Pe baza acestor descriptori, CNC este structurat pe **opt niveluri distincte de calificare**, care reflectă progresiv complexitatea rezultatelor învățării și responsabilitatea asociată acestora. Nivelurile se caracterizează astfel:

Nivelul 1 presupune cunoștințe generale de bază și aptitudini elementare necesare pentru executarea unor sarcini simple. Activitatea se desfășoară sub supraveghere directă, într-un context structurat, cu autonomie minimă.

Nivelul 2 corespunde cunoștințelor faptice de bază într-un domeniu de muncă sau de studiu și aptitudinilor cognitive și practice simple, utilizate pentru sarcini de rutină. Activitatea este realizată sub supraveghere, dar cu un grad incipient de autonomie.

Nivelul 3 implică cunoștințe faptice și înțelegerea unor principii și concepte generale. Aptitudinile permit rezolvarea sarcinilor prin selectarea și aplicarea metodelor și instrumentelor de bază, iar absolventul își asumă responsabilitatea pentru realizarea activităților și adaptarea comportamentului la circumstanțe.

Nivelul 4 reflectă cunoștințe faptice și teoretice aplicabile în contexte variate. Absolventul deține aptitudini necesare pentru soluționarea problemelor specifice și își poate autogestiona activitatea, supraveghind și responsabilizând alte persoane în procesul de muncă sau de studiu.

Nivelul 5 se caracterizează prin cunoștințe cuprinzătoare, faptice și teoretice, specializate într-un domeniu, dublate de conștientizarea limitelor acestora. Aptitudinile includ conceperea de soluții creative la probleme abstracte, iar activitatea presupune gestionare și supraveghere în situații imprevizibile, cu responsabilitate pentru dezvoltarea performanțelor proprii și ale altora.

Nivelul 6 corespunde cunoștințelor avansate într-un domeniu de studiu sau de muncă, implicând înțelegerea critică a teoriilor și principiilor. Aptitudinile avansate permit rezolvarea problemelor complexe și imprevizibile, iar absolventul gestionează proiecte profesionale și își asumă responsabilitatea pentru dezvoltarea altor persoane.

Nivelul 7 reflectă cunoștințe înalt specializate, situate în avangarda domeniului și în intersecția cu alte discipline, cu o conștientizare critică a limitelor acestora. Aptitudinile sunt orientate spre cercetare, inovare și dezvoltarea de noi proceduri, iar autonomia se manifestă prin gestionarea situațiilor complexe și prin contribuții semnificative la avansarea cunoașterii și a practicilor profesionale.

Nivelul 8 reprezintă cel mai înalt nivel, definit prin cunoștințe de vârf, inclusiv la frontiera dintre domenii. Aptitudinile sunt dintre cele mai avansate, implicând sinteză, evaluare și inovație, iar

absolventul demonstrează autoritate și integritate științifică și profesională, având rol de lider și inovator în contexte de cercetare și profesie.

Definirea nivelurilor și a descriptorilor aferenți este realizată în conformitate cu CNC, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), care constituie documentul de referință pentru corelarea CNC cu EQF și QF-EHEA.

4.4.3. Rezultatele învățării

Rezultatele învățării reprezintă fundamentul funcțional al CNC. Conform Hotărârea Guvernului 330/2023, **rezultate ale învățării** sunt enunțuri care se referă la ceea ce cunoaște, înțelege și este capabilă să facă o persoană la finalizarea unui proces de învățare și care sunt definite sub formă de **cunoștințe, aptitudini, responsabilitate și autonomie**.

Fiecare nivel al CNC este definit printr-un set de descriptori ai rezultatelor învățării, structurați pe trei dimensiuni, astfel cum este prevăzut în Hotărârea Guvernului nr. 330/2023:

1. **Cunoștințe** (teoretice și/sau factuale) – rezultatul asimilării informațiilor prin învățare, care cuprinde fapte, principii, teorii și practici aferente unui domeniu de muncă sau de studiu;
2. **Aptitudini** (cognitive, practice și sociale) – capacitatea de a aplica cunoștințele și de a utiliza metode, proceduri, procese și tehnologii pentru îndeplinirea sarcinilor și soluționarea problemelor;
3. **Responsabilitate și autonomie** – capacitatea de a aplica cunoștințele și abilitățile în mod independent și responsabil.

Acești descriptori sunt pe deplin aliniați la EQF) fapt demonstrat prin tabelele de corespondență incluse în anexele nr. 1 și nr. 2 la [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), care stabilesc echivalența dintre nivelurile CNC și cele ale EQF.

Rezultatele învățării au mai multe funcții esențiale în CNC:

- stabilesc condițiile minime pentru plasarea calificărilor la niveluri distincte ale CNC;
- asigură coerența între standardele ocupaționale, standardele de calificare și cele educaționale;
- constituie baza pentru evaluarea, validarea și certificarea competențelor;
- stau la baza elaborării standardelor de calificare, a curriculumului și a procedurilor de evaluare;
- permit compararea și recunoașterea calificărilor obținute în contexte diverse.

Rezultatele învățării facilitează compararea și recunoașterea calificărilor dobândite în diferite contexte de învățare și asigură aplicarea unor criterii unitare de evaluare pentru calificările obținute atât prin educația formală, cât și prin alte forme și contexte de învățare.

La nivelul programelor de studii, rezultatele învățării se definesc pornind de la repere multiple: domeniile de activitate din CAEM, domeniile ocupaționale din ISCO și ESCO, domeniile educaționale conform ISCED, nivelul de calificare CNC, precum și nomenclatoarele naționale de formare profesională.

Gradul de detaliere a rezultatelor învățării este diferențiat: la nivel de program, rezultatele învățării sunt formulate într-un mod mai larg și generic, cu caracter de referință, în timp ce la nivel de

disciplină, modul sau unitate de program, ele sunt exprimate concret și specific. Această structurare ierarhică asigură coerența internă a programelor de studii și facilitează trecerea de la rezultatele generale ale învățării la rezultatele specifice ale învățării.

Rezultatele învățării reprezintă parte integrantă a standardelor de asigurare a calității și constituie punctul de plecare pentru elaborarea standardelor de calificare, a curricula și a conținuturilor de formare. Acestea sunt, de asemenea, evaluate prin proceduri bazate pe criterii clare și transparente, reglementate prin regulamente-cadru aprobate de MEC, ceea ce conferă încredere și recunoaștere calificărilor obținute.

Tipologia competențelor și integrarea acestora în rezultatele învățării

În cadrul CNC, **competențele** reprezintă componentele de bază care sunt operaționalizate și transformate în elemente măsurabile prin intermediul **rezultatelor învățării**. În timp ce competențele descriu capacitățile necesare pentru o performanță eficientă în contexte de învățare și de muncă, rezultatele învățării exprimă aceste competențe într-o formă structurată, în termeni de **cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie**, în conformitate cu abordarea EQF.

În sistemul național al calificărilor sunt diferențiate mai multe categorii de competențe, în funcție de aria lor de aplicare și de rolul pe care îl îndeplinesc, asigurând coerența dintre oferta de educație și formare și cerințele pieței muncii.

Competențele-cheie constituie baza dezvoltării personale, a ocupabilității și a cetățeniei active. Acestea includ, de exemplu, competențele de alfabetizare, competențele multilingvistice, competențele digitale și competența de a învăța să înveți. În Republica Moldova, competențele-cheie sunt definite în [Codul educației al Republicii Moldova](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, articolul 11 „Finalitățile educaționale”, și sunt integrate la toate nivelurile învățământului formal.

Competențele transversale sunt transferabile între diferite contexte de învățare și de muncă, au caracter transdisciplinar și susțin adaptabilitatea și mobilitatea. Acestea sunt exprimate prin rezultate ale învățării formulate în termeni de cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie și includ, de exemplu, comunicarea, lucrul în echipă, soluționarea problemelor, utilizarea tehnologiilor digitale, învățarea autonomă, spiritul de inițiativă și antreprenorial, respectul pentru diversitate și multiculturalism, precum și respectarea valorilor și eticii profesionale.

Competențele generale (specifice sectorului /trans-sectoriale) se referă la competențe aplicabile unui grup de ocupații sau specializări înrudite dintr-un anumit domeniu ocupațional, domeniu de educație și formare sau sector economic. Acestea sunt definite prin rezultate ale învățării formulate în termeni de cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie și reflectă cerințe tehnice, normative sau organizaționale comune. Astfel de competențe sunt incluse, după caz, în special în calificările corespunzătoare nivelurilor 6–8 ale CNCRM.

Competențele profesionale (specifice ocupației) sunt direct corelate cu standardele ocupaționale și definesc cunoștințele, abilitățile, responsabilitatea și autonomia necesare pentru realizarea sarcinilor și soluționarea problemelor într-un context profesional specific. Acestea sunt formulate ca cerințe asociate unei anumite ocupații sau specializări și determină capacitatea unei persoane de a desfășura activități profesionale și de a se integra pe piața muncii.

Aceste categorii de competențe sunt integrate în mod sistematic în formularea rezultatelor învățării, care reflectă dobândirea și combinarea lor progresivă, de la competențe generale la competențe mai

specifice. Cu alte cuvinte, rezultatele învățării transpun aceste competențe în enunțuri concrete privind ceea ce se așteaptă ca un cursant/absolvent să cunoască, să înțeleagă sau să fie capabil să realizeze la finalizarea unui program de studii sau de formare.

În acest mod, rezultatele învățării asigură faptul că calificările reflectă atât competențele generale necesare pentru învățarea pe tot parcursul vieții, cât și competențele specifice necesare exercitării unei profesii, contribuind astfel la transparența, comparabilitatea și relevanța calificărilor din cadrul CNC și la referențierea acestuia la EQF.

Pentru a ilustra modul în care diferitele categorii de competențe sunt integrate în rezultatele învățării, este prezentat Standardul de calificare pentru calificarea Inginer licențiat (nivelul 6 CNCRM), programul de studii „Design vestimentar industrial”, aprobat de MEC în anul 2022.

COMPETENȚE RELEVANTE CALIFICĂRII

COMPETENȚE TRANSVERSALE (CT)	CT 1. Gestionarea timpului și autodisciplină CT 2. Luarea deciziilor și leadership CT 3. Demonstrarea integrității, eticii și transparenței CT 4. Manifestarea flexibilității, adaptabilității și rezilienței	CT 5. Empatizarea și inteligența emoțională CT 6. Comunicarea eficientă, lucru în echipă și colaborarea CT 7. Orientarea spre învățare CT 8. Gestionarea informațiilor și TIC
COMPETENȚE GENERALE (CG)	CG 1. Utilizarea în activitatea profesională a legiților de bază definite de științele fundamentale CG 2. Stabilirea cerințelor purtătorilor și a proprietăților produselor CG 3. Utilizarea în activitatea profesională a legiților de bază ale designului de produs CG 4. Valorificarea proprietăților materialelor pentru produsele industriei de confecții CG 5. Utilizarea tehnologiilor computerizate specializate pentru proiectarea și vizualizarea produselor proiectate CG 6. Asigurarea respectării cadrului normativ în domeniul SSM, securității informaționale și protecției mediului CG 7. Asigurarea calității produselor	
COMPETENȚE PROFESIONALE (CP)	CP 1. Elaborarea colecțiilor vestimentare CP 2. Selectarea materialelor pentru produsul vestimentar CP 3. Proiectarea constructiv-tehnologică a produselor vestimentare CP 4. Realizarea activităților de marketing și promovare de produs	

Astfel, rezultatele învățării din cadrul CNCRM nu se limitează la dobândirea cunoștințelor și abilităților tehnice, ci reflectă o abordare cuprinzătoare a educației și formării. Acestea integrează competențele-cheie, competențele transversale, competențele generale (specifice sectorului și trans sectoriale) și competențele profesionale specifice ocupației, care, în ansamblu, susțin dezvoltarea profesională, adaptabilitatea și integrarea socială a persoanelor de-a lungul întregului parcurs de învățare.

Integrarea competențelor verzi, a competențelor digitale și a mecanismelor de revizuire

În concordanță cu prioritățile europene privind tranziția verde și cea digitală, sistemul național al calificărilor din Republica Moldova integrează deja **competențele verzi** și **competențele digitale** în contextul abordării bazate pe rezultatele învățării.

Un număr de calificări sprijină în mod explicit tranziția verde, inclusiv calificări dezvoltate recent, precum *Tehnician/tehniciană pentru instalații de producere a energiei din surse regenerabile, Instalator/instalatoare de sisteme geotermale de mică adâncime și pompe de căldură și Instalator/instalatoare de sisteme fotovoltaice*. Aceste calificări reflectă cererea de competențe pe piața muncii în sectoarele emergente ale economiei durabile și demonstrează capacitatea CNC de a răspunde transformărilor de mediu și tehnologice.

Competențele digitale sunt considerate **competențe transversale**, fiind integrate în mod sistematic ca rezultate ale învățării scontate în standardele de calificare din diferite sectoare și de la toate nivelurile de calificare, inclusiv în învățământul profesional tehnic și în învățământul superior. Această abordare asigură dezvoltarea competențelor digitale în raport cu cerințele ocupaționale și sectoriale, și nu ca un set izolat de competențe.

În conformitate cu reglementările naționale, standardele de calificare sunt supuse unui proces de revizuire periodică cel puțin o dată la cinci ani. Acest mecanism reglementat de revizuire ciclică asigură un proces structurat și adaptiv de actualizare a rezultatelor învățării, în concordanță cu evoluțiile tehnologice, prioritățile de mediu și schimbările de pe piața muncii. Implementat în cooperare cu comitetele sectoriale și partenerii sociali, acest mecanism contribuie la menținerea relevanței, calității și capacității de adaptare a calificărilor din cadrul CNC.

4.4.4. Cadrele Calificărilor Sectoriale (CCS)

Cadrele calificărilor sectoriale (CCS) funcționează în calitate de cadre sectoriale de referință care completează CNC. Scopul lor principal este de a sprijini operaționalizarea CNC la nivel sectorial, prin contextualizarea descriptorilor generici de nivel în raport cu procesele specifice de muncă, tehnologiile și cerințele profesionale caracteristice fiecărui sector economic.

CCS – cadre sectoriale de referință și instrumente de conectare

Un CSC oferă o descriere sistematică a nivelurilor calificărilor dintr-un anumit sector, organizată în funcție de caracteristicile specifice ale acestuia. Un element central al unui CCS îl constituie identificarea domeniilor-cheie de activitate sectorială (determinanți sectoriali), care definesc principalele arii ale practicii profesionale relevante pentru sectorul respectiv.

Acești determinanți sectoriali constituie punctul de referință pentru interpretarea descriptorilor de nivel ai CNC în termeni specifici sectorului, în special în ceea ce privește:

- natura și complexitatea activităților profesionale;
- amploarea și profunzimea cunoștințelor relevante pentru sector;
- gradul de responsabilitate și autonomie asociat diferitelor niveluri de calificare.

Construite pe baza descriptorilor de nivel ai CNC, cadrele sectoriale ale calificărilor nu introduc niveluri noi și nici structuri paralele. Dimpotrivă, acestea păstrează coerența cadrului național, oferind totodată un cadru de referință mai detaliat și contextualizat, care sporește relevanța calificărilor pentru piața muncii.

În cadrul sistemului național al calificărilor, CCS îndeplinesc rolul de instrumente de conectare între:

- CNC, care asigură coerența și comparabilitatea la nivelul întregului sistem;
- standardele ocupaționale sau standardele de competență, care descriu activitățile, sarcinile și competențele necesare pentru exercitarea unor ocupații specifice;
- standardele de calificare, care transpun cerințele ocupaționale în rezultate ale învățării, criterii de evaluare și volumul de învățare.

Prin acest rol de intermediere, CCS sprijină elaborarea, revizuirea și actualizarea consecventă a calificărilor și contribuie la o mai bună corelare a ofertei de educație și formare cu cerințele pieței muncii.

Structura și logica internă a cadrelor calificărilor sectoriale: exemplul sectorului TIC

Cadrul calificărilor sectoriale (CCS) pentru sectorul Tehnologia informației și a comunicațiilor (TIC) ilustrează modul în care cadrele sectoriale operaționalizează CNC, oferind un cadru de referință structurat și contextualizat pentru calificările dintr-un domeniu specific. Acesta stabilește un cadru comun care clarifică rolurile profesionale și sprijină corelarea rezultatelor educației și formării cu cerințele pieței muncii.

În cadrul CCS pentru sectorul TIC, cerințele specifice sectorului sunt organizate în jurul a trei tipuri de competențe:

- **competențe transversale**, precum comunicarea, lucrul în echipă, soluționarea problemelor și comportamentul etic;
- **competențe generale (sectoriale)**, care reflectă aspectele fundamentale și cognitive specifice sectorului;
- **competențe profesionale**, direct legate de activitățile tehnice și funcțiile specifice ocupațiilor din sector.

Aceste dimensiuni reprezintă o structurare sectorială a competențelor și constituie un nivel de analiză pentru organizarea rezultatelor învățării, fără a înlocui descriptorii de nivel ai CNCRM. Rezultatele învățării sunt formulate în conformitate cu descriptorii CNCRM – **cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie** – care determină nivelul de complexitate. Astfel, dimensiunile competențelor definesc tipul și domeniul de aplicare al competențelor, în timp ce descriptorii CNCRM asigură diferențierea acestora pe niveluri.

Pentru fiecare nivel relevant al CNCRM, CCS pentru sectorul TIC definește profiluri distincte ale rezultatelor învățării, asociate unor roluri ocupaționale specifice. Aceste profiluri sunt structurate în mod consecvent, utilizând descriptorii CNCRM, și integrează competențele transversale, competențele generale și competențele profesionale, reflectând, totodată, creșterea progresivă a nivelului de complexitate, autonomie și responsabilitate.

După cum se ilustrează în Tabelul 13, la nivelurile inferioare (de exemplu, nivelul 3) profilurile descriu realizarea unor sarcini de rutină sub supraveghere; la nivelurile intermediare (de exemplu, nivelul 4) acestea reflectă capacitatea de a realiza activități cu un grad moderat de complexitate și de a coordona anumite activități; iar la nivelurile superioare (nivelul 6 și mai sus) includ cunoștințe avansate, soluționarea problemelor complexe, luarea deciziilor și asumarea responsabilității pentru procese, echipe sau rezultate organizaționale. Fiecare profil este asociat unor ocupații reprezentative din sector, asigurând o legătură directă între rezultatele învățării și cerințele pieței muncii.

Tabelul 13. *Analiză comparativă a profilurilor rezultatelor învățării în sectorul tehnologiei informației (nivelurile 3, 4 și 6 ale CNCRM)*

Tabelul prezintă o analiză comparativă a profilurilor rezultatelor învățării definite în cadrul Cadrului sectorial al calificărilor pentru sectorul Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC), evidențiind structura și progresia acestora pe nivelurile CNCRM din perspectiva cunoștințelor, abilităților, responsabilității și autonomiei, precum și corelarea acestora cu ocupațiile specifice sectorului

Nivel CNC	Cunoștințe	Aptitudini	Responsabilitate și autonomie	Aria ocupațională specifică
-----------	------------	------------	-------------------------------	-----------------------------

Nivelul 3 (Învățământ profesional tehnic secundar)	Cunoștințe de bază privind principiile, procesele, securitatea cibernetică, protecția datelor și reglementările relevante din domeniul TIC.	Realizează sarcini de rutină, utilizând instrumente de bază; instalează și configurează echipamente hardware și software; soluționează probleme simple; comunică, utilizând terminologia tehnică specifică.	Lucrează sub supraveghere; urmează instrucțiuni; își asumă responsabilitatea pentru propriile sarcini; se adaptează la schimbări simple; colaborează în echipă.	Activități operaționale de rutină (de exemplu, operator/operator de calculator și rețele, operator/operator de introducere, validare și prelucrare date).
Nivelul 4 (Învățământ profesional tehnic postsecundar)	Cunoștințe mai ample și specializate privind tehnologiile TIC, securitatea cibernetică, cadrul legislativ și organizarea activității.	Realizează activități cu un grad mediu de complexitate; aplică metode și instrumente în condiții variabile; diagnostichează și soluționează probleme tehnice; își organizează propria activitate și coordonează echipe restrânse.	Lucrează autonom în contexte bine definite; ia decizii operaționale; își asumă responsabilitatea pentru propria activitate și pentru activitatea echipei; asigură calitatea și conformitatea activităților desfășurate.	Funcții tehnice și operaționale cu atribuții de coordonare (de exemplu, tehnician/tehnician de echipamente de calcul și rețele, tehnician/tehnician în domeniul TIC).
Nivelul 6 (Învățământ superior – Licență)	Cunoștințe avansate și specializate privind sistemele TIC, procesele specifice, managementul proiectelor, cadrul juridic și etic, precum și interdependențele complexe dintre acestea.	Soluționează probleme complexe și imprevizibile; proiectează și optimizează sisteme și procese; aplică abordări inovatoare; comunică în mod profesionist; gestionează componente ale proiectelor.	Își asumă întreaga responsabilitate pentru luarea deciziilor; gestionează echipe și proiecte; asigură calitatea, integritatea și conformitatea; sprijină dezvoltarea profesională a altor persoane.	Funcții profesionale și de specialitate (de exemplu, inginer/inginer de sistem și rețea, Programator/programatoare de aplicații).

CCS pentru sectorul TIC acoperă nivelurile 3, 4, 6, 7 și 8 ale CNC, reflectând structura specifică și necesitățile de calificare ale sectorului. Această acoperire selectivă evidențiază traseele diferențiate de calificare din domeniul TIC, menținând, totodată, coerența în interiorul unui singur cadru sectorial al calificărilor. Prin această abordare, profilurile rezultatelor învățării servesc drept repere pentru elaborarea și actualizarea standardelor ocupaționale și a standardelor de calificare, asigurând transpunerea consecventă a cerințelor sectoriale în oferta de educație și formare și sprijinind progresia în învățare și în carieră, transparența calificărilor și dezvoltarea profesională în cadrul sistemului.

Această abordare contribuie la reducerea fragmentării, asigură coerența între standarde și facilitează actualizarea sistematică a calificărilor în concordanță cu evoluțiile tehnologice și organizaționale.

Implicarea părților interesate și relevanța pentru piața muncii

Rolul comitetelor sectoriale în elaborarea și utilizarea cadrelor sectoriale ale calificărilor (CSC) este recunoscut ca fiind important, în special pentru asigurarea corelării calificărilor cu cerințele pieței muncii. În Republica Moldova, comitetele sectoriale participă la elaborarea și actualizarea

standardelor ocupaționale și, acolo unde sunt constituite, contribuie la validarea cerințelor sectoriale reflectate în calificări. Cu toate acestea, comitetele sectoriale nu sunt încă instituite în toate sectoarele economice.

Dezvoltarea CCS în Republica Moldova se află într-o etapă incipientă, iar cadrele existente – cum este CCS pentru sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) – au fost elaborate în sectoare în care comitetele sectoriale formale nu sunt încă instituite. În acest context, elaborarea CCS este asigurată printr-un dialog structurat între principalii actori ai sectorului, inclusiv angajatori, furnizori de educație și formare, asociații profesionale și autorități publice. Această abordare colaborativă asigură fundamentarea CCS pe nevoile reale ale pieței muncii și faptul că profilurile de referință pe care acestea le definesc sunt recunoscute și acceptate de angajatori.

Prin furnizarea unui limbaj comun de referință la nivel sectorial, CCS promovează cooperarea dintre părțile interesate și sprijină dezvoltarea unor soluții de educație și formare adaptate cerințelor specifice ale sectoarelor economice. Totodată, pe măsura dezvoltării și consolidării comitetelor sectoriale, se preconizează că rolul acestora în guvernanta și actualizarea CCS se va consolida, contribuind la instituționalizarea și sustenabilitatea acestui mecanism.

Situația actuală și perspectivele de dezvoltare

Până în prezent, cadrele sectoriale ale calificărilor (CCS) au fost elaborate și prezentate pentru anumite sectoare, inclusiv Educație, Sănătate și Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC), fiind supuse consultării publice și examinării de către Consiliul Național pentru Calificări.

Pentru alte sectoare economice prioritare, precum construcții, transport și industria auto, energie, industria alimentară și industria ușoară, elaborarea CSC este în curs de desfășurare, în concordanță cu prioritățile naționale privind implementarea CNC și dezvoltarea Registrului Național al Calificărilor

Extinderea CCS la nivel sectorial constituie una dintre prioritățile strategice pentru perioada următoare, vizând acoperirea treptată a tuturor domeniilor economice majore și consolidarea relevanței calificărilor în raport cu cerințele pieței muncii.

4.5. Tipuri de calificări și standarde de calificare în CNC

4.5.1. Tipologia calificărilor

Conform [Codului educației](#) nr. 152/2014, o **calificare** reprezintă „rezultatul formal al unui proces de formare, evaluare și validare, obținut în momentul în care o autoritate competentă stabilește că o persoană a dobândit rezultate ale învățării corespunzătoare unor standarde date”.

Conform [Hotărârii Guvernului nr. 330/2023](#), CNC din Republica Moldova este structurat ierarhic pe opt niveluri de calificare și include toate tipurile de calificări care pot fi obținute prin educație și formare formală, precum și prin recunoașterea rezultatelor învățării dobândite în contexte nonformale și informale, în conformitate cu perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.

După cum s-a menționat anterior, calificările din cadrul CNC sunt structurate pe două axe complementare:

- **axa verticală**, potrivit căreia calificările sunt clasificate ierarhic pe niveluri;
- **axa orizontală**, care stă la baza clasificării calificărilor pe tipuri.

Nivelul unei calificări reflectă complexitatea și profunzimea rezultatelor învățării dobândite și este definit prin descriptorii de nivel stabiliți în CNC, aliniați la descriptorii EQF.

Structura calificărilor

În CNC, fiecare calificare este definită printr-un **titlu** alcătuit din două componente:

- **partea generică**, care indică tipul calificării;
- **partea specifică**, care definește profilul calificării.

Partea generică a calificării reprezintă tipul calificării și este definită prin combinarea următoarelor elemente:

- **nivelul de educație** – învățământ general, învățământ profesional tehnic, învățământ superior;
- **specificul rezultatelor învățării** – formarea competențelor generale; a competențelor generale și profesionale; a competențelor generale și vocaționale; a competențelor profesionale; sau a competențelor specifice unei întreprinderi ori unui loc de muncă;
- **scopul calificării** – educație generală, formare profesională inițială și continuă sau formare la locul de muncă;
- **conținutul calificării**, reflectat în denumiri precum: Bacalaureat teoretic (științe umaniste, științe); Bacalaureat vocațional (arte, sport, teologie, militar); Licență; Master (academic sau profesional); Doctorat (academic, profesional sau industrial).

Partea specifică a calificării specifică definește profilul calificării:

- **în învățământul general** – prin profilul programului de studii (de exemplu, științe, științe umaniste, arte, sport, teologie, militar);
- **în învățământul profesional și în învățământul superior** – prin domeniul de educație și formare, în conformitate cu nomenclatoarele naționale aprobate de Guvern.

Astfel, tipul calificării este determinat de combinația elementelor care alcătuiesc partea generică a denumirii calificării. Împreună cu profilul sau domeniul de educație și formare, reflectat în partea specifică a denumirii, aceste elemente definesc caracteristicile fiecărei calificări din CNC.

Fiecare nivel al CNC poate include unul sau mai multe tipuri de calificări; cu toate acestea, fiecare tip de calificare este atribuit unui singur nivel și nu este utilizat la mai multe niveluri.

Titlurile calificărilor se utilizează în original, conform cadrului normativ, sau în formă transliterată. Regulile de utilizare a acestor titluri sunt stabilite prin instrucțiunile privind conținutul și formatul actelor de studii care atestă calificările cu nivel CNC, aprobate de ministrul educației și cercetării.

Relația dintre tipurile și nivelurile calificărilor

În cadrul CNC, clasificarea calificărilor pe **tipuri** (axa orizontală) și pe **niveluri** (axa verticală) reprezintă două dimensiuni distincte, dar complementare.

Tipul calificării este definit prin elemente precum nivelul de educație, scopul, specificul rezultatelor învățării și conținutul calificării, care descriu caracteristicile și orientarea acesteia în cadrul sistemului de educație și formare. În acest context, învățământul general, învățământul profesional tehnic și învățământul superior reprezintă sectoare ale sistemului de educație și trasee de învățare, și nu niveluri ierarhice.

Nivelul calificării este stabilit separat, pe baza descriptorilor de nivel ai CNCRM, care definesc complexitatea rezultatelor învățării în termeni de cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie. Această abordare permite încadrarea la același nivel a unor calificări de tipuri diferite atunci când acestea demonstrează rezultate ale învățării comparabile sau, dimpotrivă, încadrarea lor la niveluri diferite în funcție de gradul de complexitate al rezultatelor învățării, sprijinind astfel progresia și permeabilitatea între diferitele trasee de învățare.

Toate tipurile de calificări incluse în CNC sunt prezentate în detaliu în Anexa 12. Mai jos este oferită o prezentare sintetică a tipologiei calificărilor, grupate în funcție de nivelul educațional, specificul rezultatelor învățării, scopul și volumul (exprimat în credite de studii) aferente acestora, precum și actele de studii aferente.

Tabelul 14. *Tipologia calificărilor*

Nivele CNC	Tipuri de calificări	Credite de studii	Tipul actelor de studii
Nivelul 1 CNC	Calificări de bază, orientate spre incluziunea socială și dezvoltarea competențelor generale, dedicate în special persoanelor cu dificultăți severe de învățare sau adulților în procese de alfabetizare.		
Tipul 1.1:	Educație specială (9 ani);	-	
Tipul 1.2:	Educație și formare pentru adulți	3–30	Certificat de competență profesională
Nivelul 2 CNC	Calificări corespunzătoare învățământului gimnazial și formării inițiale pentru profesii simple sau vocații de bază.		
Tipul 2.1:	Învățământ gimnazial general;	-	Certificat de studii gimnaziale
Tipul 2.2:	Învățământ gimnazial vocațional (arte, sport);	-	Certificat de studii gimnaziale și Certificat de calificare profesională
Tipul 2.3:	Educație și formare pentru adulți.	3–30	Certificat de competență profesională
Nivelul 3 CNC	Calificări care reflectă finalizarea învățământului liceal fără bacalaureat sau formarea profesională tehnică inițială pentru meserii de nivel mediu.		
Tipul 3.1–3.2:	Liceu fără bacalaureat (filieri teoretică și vocațională);	-	Certificat de studii liceale; Certificat de calificare profesională
Tipul 3.3–3.5:	Programe de formare a competențelor profesionale în meserii;	-	Certificat de calificare și supliment descriptiv al certificatului
Tipul 3.6–3.8:	Formare profesională continuă: perfecționare, recalificare, microcalificări.	3–30	Certificat de perfecționare; Certificat

			de recalificare; Certificat de competență profesională
Nivelul 4 CNC	Calificări avansate în învățământul liceal (cu bacalaureat) și profesional tehnic postsecundar, cu integrarea calificărilor profesionale și a celor generale.		
Tipul 4.1–4.2:	Liceu cu bacalaureat (filieră teoretică și vocațională);	-	Diplomă de Bacalaureat cu anexă
Tipul 4.3–4.5:	Programe integrate cu formare profesională (inclusiv, <i>medicină, farmacie</i>);	60/90; 120; 180	Diplomă de studii profesionale cu supliment descriptiv
Tipul 4.6–4.8	Programe de formare a competențelor profesionale (inclusiv, <i>medicină, farmacie</i>)	120; 180	Diplomă de studii profesionale cu supliment descriptiv
Tipul 4.9–4.12:	Formare profesională continuă: perfecționare, recalificare, specializare, microcalificări.	5-60	Certificat de perfecționare; Certificat de recalificare; Certificat de specializare Certificat de competență profesională
Nivelul 5 CNC	Calificări postsecundare nonterțiare, în domenii specializate, inclusiv sănătate și pedagogie.		
Tipul 5.1–5.2:	Programe integrate cu formare profesională (inclusiv, <i>educație și sănătate</i>);	120; 180	Diplomă de studii profesionale cu supliment descriptiv
Tipul 5.3:	Programe de formare a competențelor profesionale	120/180	Diplomă de studii profesionale cu supliment descriptiv
Tipul 5.4–5.7:	Formare profesională continuă: perfecționare, recalificare, specializare, microcalificări.	5-60	Certificat de perfecționare; Certificat de recalificare; Certificat de specializare Certificat de competență profesională
Nivelul 6 CNC	Calificări universitare – ciclul I (licență), în regim de specializare simplă sau dublă, cu opțiuni de dezvoltare profesională continuă.		
Tipul 6.1–6.2:	Studii superioare de licență (o specialitate; specialități duble);	180-240	Diplomă de studii superioare de Licență și supliment la diplomă
Tipul 6.3, 6.5, 6.6:	Formare profesională continuă: perfecționare, specializare, microcalificări.	5-60	Certificat de perfecționare; Certificat de

			Specializare; Certificat de competență profesională
Tipul 6.4	Formare profesională continuă: recalificare.	60-120	Certificat de recalificare
Nivelul 7 CNC	Calificări academice corespunzătoare ciclului II – master, inclusiv master profesional, științific și programe integrate.		
Tipul 7.1–7.2:	Master profesional, științific,	90/120	Diplomă de studii superioare de Master și supliment la diplomă
Tipul 7.3:	Program integrat (medicină, farmacie, stomatologie, medicină veterinară, arhitectură);	360	Diplomă de studii superioare integrate (Licență și Master) și supliment la diplomă
Tipul 7.4:	Formare profesională continuă: calificare parțială (microcalificare)	5-60	Certificat de competență profesională
Nivelul 8 CNC	Calificări avansate de cercetare – ciclul III – doctorat științific, profesional sau industrial, precum și postdoctorat.		
Tipul 8.1–8.3:	Doctorat științific, profesional, industrial;	180	Diplomă de Doctor și titlul de doctor
Tipul 8.4:	Program de postdoctorat.	-	Titlul de doctor habilitat

Tipologia extinsă a calificărilor evidențiază flexibilitatea sistemului și alinierea acestuia la principiile învățării pe tot parcursul vieții, precum și la nevoile actuale ale pieței muncii. Introducerea *calificărilor parțiale (microcalificărilor)* începând cu nivelul 3 CNC reprezintă o inovație majoră, armonizată cu tendințele europene privind modularizarea procesului de învățare și diversificarea oportunităților de dezvoltare profesională continuă.

4.5.2. Standardul de calificare

Standardul de calificare (pentru nivelurile 3-8 CNC) este documentul care „descrie cerințele, în termeni de rezultate ale învățării, necesare pentru a desfășura o anumită activitate asociată unuia sau mai multor locuri de muncă, dintr-o grupă de bază (conform clasificărilor naționale, europene și internaționale a muncii și altor clasificatoare ale domeniilor economice), stabilind condițiile de evaluare pentru obținerea unui act de studii oficial, care certifică obținerea unei calificări cu nivel CNC” ([Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#)).

La nivel național, **standardele de calificare** se bazează pe două tipuri complementare de standarde, diferențiate în funcție de nivelul calificării și de complexitatea activității profesionale.

Standardul ocupațional descrie activitățile profesionale, atribuțiile, sarcinile, responsabilitățile și competențele ocupaționale necesare pentru exercitarea unei ocupații specifice într-un anumit domeniu de activitate, precum și cerințele de calitate asociate îndeplinirii cu succes a acestora, în conformitate cu necesitățile pieței muncii. Utilizate în principal pentru calificările de nivelurile 3–5

ale CNC, standardele ocupaționale constituie baza pentru elaborarea standardelor de calificare și a curriculumului din învățământul profesional tehnic, transpunând cerințele pieței muncii în rezultate ale învățării specifice ocupației.

Standardul de competență, aplicabil în principal calificărilor de nivelurile 6–8 ale CNCRM, reprezintă un cadru structurat care definește domeniul, ariile funcționale și competențele necesare pentru exercitarea uneia sau mai multor ocupații din cadrul unei grupe majore de ocupații, în conformitate cu Clasificatorul ocupațiilor din Republica Moldova (CORM). Utilizate preponderent în învățământul superior, standardele de competență descriu cunoștințele, abilitățile și competențele profesionale și academice necesare pentru desfășurarea unor activități profesionale complexe, inclusiv capacitatea de analiză, autonomia, inovarea și activitățile de cercetare. Spre deosebire de standardele ocupaționale, acestea pun un accent mai mare pe cunoștințele teoretice, competențele transversale, gândirea critică, rezolvarea problemelor și capacitatea de a aplica cunoștințele în contexte profesionale diverse și în continuă evoluție. Standardele de competență constituie baza pentru elaborarea standardelor de calificare, a curriculumului din învățământul superior și a procedurilor de evaluare și certificare și oferă, totodată, un reper pentru evaluarea nivelului de pregătire profesională.

Standardele ocupaționale și standardele de competență sunt instrumente ale pieței muncii utilizate pentru identificarea și descrierea cerințelor profesionale corespunzătoare diferitelor niveluri de calificare. Împreună, acestea reflectă tranziția progresivă, de-a lungul nivelurilor CNC, de la o abordare orientată spre sarcini, specifică ocupațiilor cu caracter predominant operațional, la o abordare bazată pe competențe, necesară exercitării activităților profesionale de nivel avansat. Astfel, la nivelurile 3–5 ale CNC accentul este pus pe executarea sarcinilor și responsabilităților ocupaționale, în timp ce la nivelurile 6–8 accentul se deplasează asupra competențelor necesare pentru analiză, inovare, rezolvarea problemelor, luarea deciziilor și exercitarea autonomă a responsabilităților profesionale. Această diferențiere asigură alinierea calificărilor la cerințele în continuă evoluție ale pieței muncii și fundamentează elaborarea standardelor de calificare, a programelor de educație și formare și a mecanismelor de evaluare și certificare.

Standardele de calificare sunt elaborate ca răspuns la cerințele pieței muncii, având la bază, după caz, standardele ocupaționale sau standardele de competență și luând în considerare recomandările organizațiilor profesionale naționale și internaționale, precum și bunele practici europene relevante. Elaborarea acestora urmează o abordare bazată pe rezultate ale învățării, asigurând alinierea calificărilor la caracteristicile și descriptorii de nivel ai CNC și menținerea relevanței acestora în raport cu schimbările economice și profesionale.

Elaborarea și revizuirea standardelor ocupaționale, a standardelor de competență și a standardelor de calificare sunt coordonate de MEC, în cooperare cu un spectru larg de părți interesate, inclusiv ministerele de resort, angajatorii, comitetele sectoriale, Camera de Comerț și Industrie, asociațiile profesionale, furnizorii de educație și formare și instituțiile de învățământ superior. Acest model de guvernare asigură participarea activă a părților interesate la dezvoltarea calificărilor și consolidează relevanța acestora atât pentru sistemul de educație și formare, cât și pentru piața muncii.

Deciziile privind elaborarea sau revizuirea standardelor sunt fundamentate pe dovezi și se bazează pe un ansamblu de surse complementare, inclusiv analize ale pieței muncii, tendințe ale ocupării forței de muncă, priorități naționale de dezvoltare economică, deficite de competențe identificate de angajatori, apariția unor noi tehnologii și ocupații, modificări ale reglementărilor profesionale,

strategii de dezvoltare sectorială, precum și propuneri formulate de sectoarele economice, instituțiile de educație și formare sau autoritățile publice competente.

În consecință, prioritate este acordată calificărilor din sectoarele caracterizate printr-o cerere ridicată pe piața muncii, deficite semnificative de competențe, importanță strategică pentru dezvoltarea economică sau noi cerințe de reglementare.

Standardul de calificare descrie cerințele pentru acordarea unei calificări. Structura și conținutul acestuia sunt reglementate prin *Fișa standardului de calificare*, prevăzută în Anexa nr. 4 la [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), care stabilește un format unic la nivel național pentru prezentarea calificărilor.

Acesta include toate elementele definiției ale calificării, și anume: denumirea și codul calificării, nivelul CNC, domeniul de educație și formare, rezultatele învățării exprimate în termeni de *cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie*, sistemul de credite, relevanța ocupațională și mecanismele de asigurare a calității.

Fișa Standardului de calificare

(elemente obligatorii pentru coordonarea unei calificări noi/actualizate)

1. Caracteristici de bază
1.1. Titlul calificării (Generic și specific domeniului de formare profesională/specialității)
1.2. Descrierea calificării (până la 200 de cuvinte)
1.3. Nivelul conform Cadrului Național al Calificărilor
1.4. Grupuri-țintă
1.5. Tipul programului de studii/formare profesională
1.6. Forma de organizare a studiilor
1.7. Durata și volumul studiilor/Volumul minim de credite de studii (sau ore)
1.8. Condiții de acces
1.9. Stagii de practică
1.10. Actul de studii care atestă titlul/calificarea atribuită
1.11. Oportunități de angajare în câmpul muncii
1.12. Codul domeniului de formare profesională din Nomenclator, cod ISCED F 2013
2. Competențe și rezultate ale învățării
2.1. Competențe transversale CT ₁ - CT _n
2.2. Competențe generale (transsectoriale) CG ₁ - CG ₂
2.3. Competențe profesionale CP ₁ - CP _n
2.4. Rezultate ale învățării 1 – N
3. Relevanța
3.1. Descrierea generală (până la 100 de cuvinte)

3.2. Strategii de dezvoltare a sectorului/proiecte investiționale în domeniu
3.3. Solicitarea calificării pe piața muncii/prognoze
3.4. Tendințe de dezvoltare a calificării
3.5. Interconexiunea calificării elaborate cu calificările existente în domeniul respectiv
3.6. Date specifice privind capacitatea de implementare a calificării de către furnizor
4. Asigurarea calității
4.1. Grupul de experți care au dezvoltat standardul de calificare
Numele, Prenumele experților care au elaborat standardul de calificare (5 - 9 experți)
Numele, Prenumele experților care au validat standardul de calificare (3 - 5 experți)
4.2. Instituții promotoare ale standardului de calificare
Instituția 1
Instituția 2
4.3. Instituții competente și legătura cu ramura/sectorul (care au avizat pozitiv standardul)
Adresa web. www.xxx
4.4. Data înregistrării în Registrul Național al Calificărilor
Luna, anul.
4.5. Data limită pentru elaborarea/actualizarea/revizuirea standardului de calificare
Luna, anul

Prin această structură unitară, standardul de calificare asigură transparența, trasabilitatea și comparabilitatea calificărilor și facilitează corelarea directă a acestora cu descriptorii CNCRM, ai Cadrului european al calificărilor (EQF) și ai Cadrului calificărilor din Spațiul european al învățământului superior (QF-EHEA)

Procesul de elaborare a standardelor de calificare presupune mai multe etape succesive:

- identificarea rolului calificării,
- analiza documentelor de referință și a tendințelor pieței muncii,
- implicarea experților și a părților interesate,
- formularea rezultatelor învățării,
- validarea finală.

MEC coordonează acest proces, constituind grupuri de experți pe domenii de formare și niveluri de calificare. Calitatea este asigurată de către angajatori, parteneri sociali, mediul academic, organizații și instituții cu expertiză în domeniu. În acest mod, standardul de calificare devine o referință unică pentru dezvoltarea programelor de formare – complete sau parțiale - și pentru validarea rezultatelor învățării obținute în contexte diferite formale sau nonformale ([Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), art. 93–97).

Operaționalizarea acestor prevederi se realizează pe baza *Metodologiei de elaborare, validare și aprobare a standardelor de calificare*, aprobată prin [Ordinul MEC nr. 573/2022](#). Aceasta reglementează procesul de elaborare, actualizare, evaluare, validare, avizare și aprobare a standardelor de calificare pentru toate nivelurile CNC, atât pentru formarea profesională inițială, cât

și pentru cea continuă. Scopul principal al metodologiei este de a contribui la dezvoltarea unui sistem național integrat de calificări, aliniat politicilor și strategiilor educaționale naționale, dar și spațiului european al educației.

Metodologia urmărește obiective precum:

- asigurarea relevanței și credibilității calificărilor,
- implicarea activă a tuturor părților interesate (angajatori, furnizori de educație, comunitatea academică, sindicate),
- prevenirea calificărilor neconforme,
- garantarea calității și facilitarea transferului și recunoașterii calificărilor obținute în diverse contexte.

În plus, aceasta stabilește aplicarea standardelor de calificare nu doar în elaborarea programelor de studii, ci și în evaluarea relevanței calificărilor pentru piața muncii, validarea rezultatelor învățării și recunoașterea acestora pentru acordarea de calificări (Ordinul MEC nr. 573/2022, art. 2–4).

Ghidul metodologic privind procedura de evaluare în vederea atribuirii calificării, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1442/2020](#), servește drept instrument de sprijin pentru conceptualizarea procesului de evaluare a rezultatelor învățării specificate în standardele de calificare. Ghidului oferă un cadru metodologic pentru elaborarea *procedurii de evaluare* - un element distinctiv integrat în standardul de calificare.

Procedura de evaluare îndeplinește două funcții majore:

- *funcția de reglementare* (stabilirea cerințelor și monitorizarea procesului);
- *funcția de certificare* (asigurarea condițiilor operaționale pentru atribuirea calificării).

Ghidul clarifică principiile fundamentale — *validitatea* evaluării, care asigură corespunderea cu rezultatele învățării, și *credibilitatea*, care garantează consistența rezultatelor indiferent de contextul evaluării. Documentul oferă un algoritm pentru proiectarea procedurii de evaluare la nivelurile 3–8 CNC, indicând: tipurile de instrumente, criteriile de performanță, standardul minim de competență, rolurile evaluatorilor și mecanismele de asigurare a calității.

Pentru a asigura transparența procesului de elaborare și validare, toate standardele de calificare sunt publicate pe pagina oficială a MEC (nivel [3-5](#) și nivel [6-8](#)) și integrate în Registrul Național al Calificărilor ([RNC](#)).

Tabelul de mai jos ilustrează evoluția elaborării standardelor de calificare pe nivelurile CNC în perioada 2018–2025, evidențiind progresul înregistrat de la un an la altul, distribuția standardelor pe niveluri și implicarea principalelor părți interesate în procesul de elaborare.

Tabelul 15. *Evoluția elaborării standardelor de calificare pe nivelurile CNC (2018–2025)*

An	Qualification level according to the NQF						Total	Parteneri de dezvoltare CNC implicați
	CNC Nivel 3	CNC Nivel 4	CNC Nivel 5	NQF Level 6	CNC Nivel 7	CNC Nivel 8		
2018	2	11	2	12	6	1	34	MEC, CEMF „Raisa Pacalo”

2019	3	–	–	–	–	–	3	AED
2020	7	6	–	4	4	–	21	USAID, AED, SUMF, GIZ
2021	6	6	2	–	1	–	15	DeVRAM, AED
2022	5	7	–	13	9	8	42	PHEM, MER, AED
2023	5	4	–	26	9	6	50	PHEM, AED, IPP
2024	5	7	–	81	42	29	164	MEC, PHEM, AED
2025	10	9	–	20	17	5	61	MEC, PHEM, SRL Global Acces
Total	43	50	4	156	88	49	390	
Total general*	97			293			390	
Rata de acoperire **	37,5%			100%			68,75%	

*Standarde de calificare elaborate pe nivelurile învățământului profesional tehnic și ale învățământului superior

** Rata de acoperire a programelor de studii active cu standarde de calificare (%)

Per ansamblu, datele evidențiază extinderea constantă a standardelor de calificare la nivelurile CNC, reflectând o abordare sistematică și coordonată menită să consolideze relevanța și gradul de acoperire al CNC.

4.6. Promovarea incluziunii sociale în CNC

Cadrul Național al Calificărilor promovează incluziunea socială și educațională a tuturor categoriilor de persoane aflate în situații de vulnerabilitate sau cu cerințe educaționale speciale (CES), prin măsuri specifice implementate la nivel de sistem și programe educaționale, în conformitate cu Capitolul VI al [Codului educației](#) nr. 152/2014 și Capitolul VII al [Hotărârii Guvernului nr. 330/2023](#).

Astfel, CNC:

- **Asigură oportunități egale de acces la calificări pentru:** Persoanele aflate în situații de risc sau marginalizare — inclusiv adulți care au abandonat studiile, persoane din grupuri social-vulnerabile, minorități etnice, deținuți în penitenciare, imigranți sau persoane cu CES — beneficiază de mecanisme de sprijin pentru integrarea în sistemul educațional și de formare profesională.

Un exemplu de măsură de incluziune îl reprezintă accesul deținuților din penitenciare la programe de formare profesională tehnică, proces reglementat prin *Regulamentul privind desfășurarea învățământului profesional tehnic pentru formarea profesională a condamnaților* ([Ordinul MEC nr. 1767/2024](#)). Acesta permite persoanelor private de libertate să dobândească competențe profesionale certificate, facilitând astfel reintegrarea lor socio-profesională după eliberare.

Dezvoltă mecanisme de flexibilizare a parcursurilor educaționale și de formare profesională: Acestea includ trasee de admitere alternative, condiții de acces personalizate, forme flexibile de organizare a studiilor, programe individualizate, precum și recunoașterea învățării anterioare și a experienței profesionale, pentru a facilita accesul și progresul în cadrul CNC.

Un exemplu relevant îl constituie condițiile preferențiale de admitere prevăzute în *Regulamentul de organizare și desfășurare a admiterii la programele de formare profesională tehnică* ([Ordinul MEC nr. 648/2022](#)). Acesta stabilește alocarea a 15% din numărul total de locuri, pentru fiecare specialitate/meserie/calificare finanțată de la bugetul de stat, pentru candidații care se încadrează în una dintre următoarele categorii:

- (a) persoane cu dizabilități severe, accentuate sau medii;
 - (b) candidați rămași fără ocrotire părintească;
 - (c) persoane care au cel puțin un părinte cu dizabilitate severă;
 - (d) candidați cu părinți participanți la acțiuni militare, la conflictul din Afghanistan sau la lichidarea consecințelor accidentului de la Cernobil;
 - (e) persoane provenite din familii cu patru sau mai mulți copii aflați la întreținerea părinților;
 - (f) persoane de etnie romă.
- **Sprijină integrarea persoanelor cu CES prin norme și proceduri dedicate:** CNC prevede adaptări ale formelor de instruire și ale metodelor de evaluare în cadrul proceselor de autorizare și acreditare, încurajează dezvoltarea programelor incluzive la toate nivelurile și promovează utilizarea programelor modulare, care răspund nevoilor individuale ale persoanelor cu CES.
 - **Colaborează intersectorial pentru sprijin educațional și social:** Instituțiile de învățământ care deservește persoane cu CES cooperează cu autorități din domeniul protecției sociale, sănătății și organizații non-guvernamentale pentru a crea un mediu educațional adaptat, accesibil și integrator.

Promovarea principiului incluziunii sociale în cadrul CNC reflectă angajamentul Republicii Moldova de a implementa standardele și bunele practici europene în domeniul educației și formării profesionale. Aceasta contribuie la realizarea obiectivelor Spațiului European al Educației, asigurând acces echitabil la oportunități de învățare pentru toate categoriile sociale, inclusiv pentru persoanele vulnerabile și cu cerințe educaționale speciale. Astfel, CNC sprijină integrarea socială și profesională, reducerea disparităților și dezvoltarea unui sistem educațional incluziv, flexibil și adaptat nevoilor individuale, în conformitate cu valorile și directivele Uniunii Europene.

4.7. Evaluarea în vederea atribuirii calificării și certificarea

4.7.1. Evaluarea rezultatelor învățării

Evaluarea rezultatelor învățării reprezintă o etapă centrală în procesul de atribuire a calificărilor în Republica Moldova. Aceasta se realizează pe baza criteriilor de referință și a indicatorilor de performanță stabiliți în standardul de calificare și este aliniată descriptorilor de nivel CNC ([Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#)). Procedurile sunt reglementate prin regulamentele aprobate de MEC, care asigură uniformitate și transparență la nivel național.

Evaluarea include mai multe elemente definitorii (art. 71, Hotărârea Guvernului nr. 330/2023):

- principii, procese, proceduri și metode de evaluare;
- cerințe specifice pentru o anumită calificare;
- cerințe minime obligatorii pentru acordarea calificării;
- criterii și scale de notare;
- mecanisme de asigurare a calității procesului de evaluare și certificare;
- posibilități de recunoaștere a rezultatelor învățării dobândite anterior.

Aceasta se desfășoară în mai multe etape și cu scopuri diferite (art. 72, Hotărârea Guvernului nr. 330/2023):

- evaluare inițială pentru stabilirea nivelului de pregătire și identificarea măsurilor compensatorii;
- evaluare formativă și sumativă pentru urmărirea progresului educațional;
- aprecierea eficienței procesului de instruire;
- evaluare în procesul de recunoaștere a rezultatelor dobândite anterior;
- evaluare finală pentru acordarea calificării.

Procesul se bazează pe principii-cheie precum: relevanța, echitatea, obiectivitatea, flexibilitatea, validitatea, siguranța, suficiența, costul rezonabil și transparența (art. 73, Hotărârea Guvernului nr. 330/2023).

Pentru a exemplifica aplicarea acestor principii în practică, menționăm că, în anul 2025, MEC a organizat *examenul de calificare în baza testelor unice* pentru absolvenții programelor de învățământ profesional tehnic, desfășurat în *centre externe de examinare* ([Ordinul MEC nr. 1817/2024](#)). Examenul de calificare a fost organizat în condiții similare examenului național de bacalaureat, conform prevederilor *Regulamentului privind examenul național de bacalaureat*, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 47/2018](#), precum și în concordanță cu Regulamentul de organizare și desfășurare a examenului de calificare, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1127/2018](#).

Evaluarea este realizată de furnizori autorizați sau acreditați, iar pentru profesiile reglementate există cerințe suplimentare (cunoașterea limbii române, depunerea jurământului, respectarea codului de etică, expertiza medicală a candidaților pentru admitere la studii, angajament prin care își asumă obligația de a activa în cadrul Ministerului Afacerilor Interne după absolvirea formelor de dezvoltare profesională respective în modul stabilit de Ministerul Afacerilor Interne etc.).

Calitatea este verificată prin evaluarea externă efectuată de ANACEC, care confirmă corectitudinea aplicării metodelor de evaluare și corespunderea rezultatelor cu descriptorii CNC (art. 74–77, [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#)).

4.7.2. Certificarea calificărilor

Certificarea calificărilor reprezintă dovada oficială că o persoană a obținut o calificare completă sau parțială, în concordanță cu nivelurile CNC. Aceasta se realizează prin eliberarea actelor de studii, însoțite de suplimentul descriptiv conform standardelor europene (Europass), ceea ce asigură transparență și facilitează recunoașterea calificărilor la nivel național și internațional.

Tipurile de acte eliberate în sistemul CNC sunt prevăzute în Anexa nr. 2 la Cadrul Național al Calificărilor (Hotărârea Guvernului nr. 330/2023).

Tipurile de acte pentru **calificări complete** CNC includ:

Nivel CNC	Tipuri de acte
Nivel 2	Certificat de studii gimnaziale; Certificat de studii gimnaziale și Certificat de calificare profesională
Nivel 3	Certificat de studii liceale Certificat de calificare profesională Certificat de calificare și supliment descriptiv al certificatului
Nivel 4	Diplomă de Bacalaureat cu anexă Diplomă de studii profesionale cu supliment descriptiv
Nivel 5	Diplomă de studii profesionale cu supliment descriptiv
Nivel 6	Diplomă de studii superioare de Licență (echivalent cu Bachelor, versiunea engleză) și supliment la diplomă, redactat în limbile română și engleză
Nivel 7	Diplomă de studii superioare de Master și supliment la diplomă Diplomă de studii superioare integrate (Licență și Master) și supliment la diplomă
Nivel 8	Diplomă de Doctor și titlul de doctor (în domeniul respectiv) Titlul de doctor habilitat

Tipurile de acte pentru **calificări parțiale (microcalificări)** CNC includ:

Nivel CNC	Tipuri de acte
Nivel 1	Certificat de competență profesională
Nivel 2	Certificat de competență profesională
Nivel 3	Certificat de perfecționare Certificat de recalificare Certificat de competență profesională (microcertificat)
Nivel 4	Certificat de perfecționare; Certificat de recalificare Certificat de specializare; Certificat de competență profesională (microcertificat)
Nivel 5	Certificat de perfecționare Certificat de recalificare Certificat de specializare Certificat de competență profesională (microcertificat)
Nivel 6	Certificat de perfecționare Certificat de recalificare Certificat de specializare Certificat de competență profesională (microcertificat)
Nivel 7	Certificat de competență profesională (microcertificate);

Actele de studii și suplimentele lor descriptive fac trimitere obligatoriu la nivelul de calificare din CNC, iar după referențiere vor include referință și la nivelul corespunzător din EQF. Totodată, acestea

indică meseria, specialitatea sau titlul conform nomenclatoarelor naționale a domeniilor de formare profesională și includ suplimentul-tip Europass, ceea ce consolidează transparența și comparabilitatea internațională a calificărilor.

Emiterea actelor este permisă exclusiv furnizorilor autorizați provizoriu sau acreditați, care fac parte din rețeaua instituțiilor de educație și formare profesională înscrise în RNC. Actele pot fi eliberate atât în format fizic, cât și digital, iar MEC stabilește formatul tip și mecanismele de evidență și verificare electronică.

Pentru a preveni fraudele și pentru a proteja reputația furnizorilor autorizați, MEC dezvoltă un mecanism de alertă cu privire la actele de studii false sau eliberate de instituții neautorizate. Acest mecanism sprijină și consiliile sectoriale sau autoritățile de etică în aplicarea eventualelor interdicții profesionale.

Astfel, certificarea calificărilor nu se limitează la o simplă procedură administrativă, ci reprezintă un pilon esențial al încrederii în CNC, asigurând recunoașterea internă și externă a actelor de studii și facilitând mobilitatea academică și profesională în spațiul european prin corelarea cu EQF și prin utilizarea instrumentelor Europass.

Certificarea calificărilor constituie mecanismul prin care Republica Moldova garantează validitatea și recunoașterea oficială a rezultatelor învățării, asigurând calitatea și comparabilitatea acestora în raport cu standardele naționale și europene, precum și portabilitatea lor pe piața muncii și în spațiul educațional internațional.

4.8. Recunoașterea calificărilor obținute în străinătate. Mobilitatea academică și profesională

4.8.1. Recunoașterea calificărilor obținute în străinătate

Recunoașterea calificărilor obținute în străinătate reprezintă un mecanism important pentru asigurarea transparenței, mobilității și încrederii reciproce între sistemele naționale și europene ale calificărilor. În Republica Moldova, acest proces se realizează prin proceduri naționale de recunoaștere, în cadrul cărora actele de studii obținute în străinătate sunt evaluate și recunoscute, în vederea stabilirii comparabilității acestora cu calificările din cadrul CNC.

Acest proces facilitează accesul la continuarea studiilor și la dezvoltarea profesională, prin sprijinirea recunoașterii rezultatelor învățării peste hotarele țării. Împreună cu mecanismele naționale de recunoaștere, acesta contribuie la funcționarea eficientă a CNC, consolidează comparabilitatea internațională a calificărilor și sprijină integrarea Republicii Moldova în Spațiul european al educației, precum și alinierea CNC la EQF.

Cadrul normativ și metodologic

Recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor obținute în străinătate constituie fundamentul mobilității academice și profesionale pentru cetățenii Republicii Moldova.

În contextul Republicii Moldova, prin **recunoaștere** se înțelege acceptarea de către autoritatea competentă națională a unui act de studii (eliberat de o instituție de învățământ acreditată în țara de proveniență) ca autentic, precum și acceptarea valorii/conținutului actului de studii în scopul de a permite accesul la următorul nivel de studii (**recunoaștere academică**) și/sau la ocuparea unui loc de muncă (**recunoaștere profesională**).

Prin **echivalare** se înțelege evaluarea curriculum-ului parcurs de deținătorul actului de studii până la eliberarea respectivului act de studii și compatibilitatea acestuia cu sistemul de învățământ național prin prisma rezultatelor învățării/finalităților de studii și a competențelor obținute.

Procesul de recunoaștere și echivalare a actelor de studii se bazează pe un cadru juridic solid, construit pe două niveluri:

- **Convenții internaționale:** Republica Moldova a ratificat Convenția de la Lisabona privind recunoașterea calificărilor în învățământul superior prin Legea nr. 235/1999, *Convenția globală UNESCO privind recunoașterea calificărilor în învățământul superior*, prin Legea nr. 294/2023, a semnat acorduri bilaterale cu 12 țări, inclusiv, europene, privind recunoașterea reciprocă a diplomelor, certificatelor și titlurilor științifice, ceea ce oferă cadrul internațional de referință pentru recunoașterea diplomelor și actelor de studii obținute peste hotare.
- **Legislația națională:** Baza legală primară este stabilită de [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014, care reglementează principiile generale și stabilește competențele instituțiilor abilitate să efectueze recunoașterea și echivalarea actelor de studii. *Cadrul Național al Calificărilor (CNC)*, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) consolidează mecanismele de recunoaștere și validare pe baza rezultatelor învățării, nivelului CNC și volumului de studii, facilitând transparența pentru mobilitatea academică și profesională.

Aceste prevederi sunt operaționalizate prin acte normative și proceduri detaliate, aprobate de MEC, care asigură coerența și alinierea la standardele europene:

- *Regulamentul de recunoaștere și de echivalare a titlurilor științifice și științifico-didactice obținute în străinătate*, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 7/2024](#);
- *Metodologia cu privire la recunoașterea și echivalarea titlurilor științifico-didactice din învățământul superior obținute în străinătate*, aprobată prin [Ordinul MEC nr. 202/2024](#);
- *Regulamentul cu privire la recunoașterea și echivalarea actelor de studii postuniversitare obținute în străinătate pentru accesul la specialitate și exercitarea ei* aprobat prin [Ordin MS nr. 703/2024](#);
- *Regulamentul privind recunoașterea calificărilor specialiștilor cu studii medicale de licență obținute în străinătate*, aprobat prin [Ordinul MS nr. 997/2022](#), reglementează procedura de recunoaștere a diplomelor de studii eliberate de autoritățile competente din alte state, abilitate să ofere formare universitară în domeniul medical. Recunoașterea calificărilor se finalizează prin eliberarea unui *Certificat de recunoaștere a calificării*.
- *Regulamentul privind recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor obținute în străinătate*, aprobat prin [Ordinul MECC nr. 1702/2019](#), care stabilește procedurile de recunoaștere și echivalare a actelor de studii obținute în străinătate pentru continuarea studiilor în Republica Moldova sau pentru accesul pe piața muncii din țară.

MEC dispune de un set de proceduri operaționale privind recunoașterea și echivalarea actelor de studii, descrise în detaliu pe pagina oficială „[Autentificarea și recunoașterea actelor de studii](#)”. Aceste proceduri definesc etapele de depunere a dosarului, documentele necesare, principiile aplicate - inclusiv recunoașterea automată sau recunoașterea cu măsuri compensatorii - precum și responsabilitățile instituțiilor implicate în proces.

Recunoașterea și echivalarea actelor de studii se realizează în funcție de:

- tipul programului de studii sau de formare profesională;
- numărul de credite transferabile;
- conținutul programului;
- calificarea profesională certificată (Suplimentul la Diplomă/Certificatul de calificare), analizată prin raportare la sistemul educațional național pentru determinarea nivelului corespunzător.

Procesul se finalizează prin eliberarea unui **Certificat de recunoaștere și echivalare**, emis de MEC. Acest document oficializează decizia de recunoaștere și conferă titularului aceleași drepturi ca absolvenților programelor respective din sistemul național de învățământ.

Recunoașterea calificărilor din învățământul profesional tehnic obținute în străinătate

O atenție deosebită este acordată recunoașterii calificărilor din învățământul profesional tehnic (ÎPT) obținute în străinătate, în special în contextul mobilității crescânde a cetățenilor Republicii Moldova care revin din statele membre ale Uniunii Europene. În aceste situații, procesul de recunoaștere ține seama de caracteristicile specifice calificărilor din ÎPT, inclusiv de orientarea lor practică și de relevanța ocupațională.

CNC are un rol central în acest proces, servind drept cadru de referință pentru stabilirea nivelului și comparabilității calificărilor obținute în străinătate. Evaluarea se bazează pe analiza rezultatelor învățării, a volumului de învățare (credite sau durată) și a profilului rezultatelor învățării dobândite, în vederea atribuirii celui mai adecvat nivel al CNC. Aceasta permite încadrarea calificărilor din ÎPT obținute în străinătate în sistemul național al calificărilor și facilitează accesul la ocupare și la continuarea studiilor.

În situațiile în care sunt identificate diferențe semnificative, recunoașterea poate fi acordată cu aplicarea unor măsuri compensatorii, în conformitate cu reglementările naționale și cu principiile europene privind recunoașterea echitabilă.

Pe lângă recunoașterea calificărilor obținute în străinătate, Republica Moldova sprijină mobilitatea internațională a propriilor cetățeni prin autentificarea actelor naționale de studii destinate utilizării în străinătate.

Cadrul instituțional

- MEC, prin Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor (CNRED), gestionează primirea și soluționarea cererilor de recunoaștere și emite decizii oficiale, asigurând armonizarea procedurilor cu convențiile internaționale și standardele europene.
- ANACEC este responsabilă de stabilirea criteriilor de recunoaștere a titlurilor științifice obținute în străinătate, conform prevederilor [Hotărârea Guvernului nr. 201/2018](#), care reglementează atribuțiile instituției în acest proces.
- **Ministerele de ramură**, în cazul profesiilor reglementate (ex. sănătate, drept, arhitectură), cooperează cu MEC pentru validarea diplomelor conform legislației sectoriale și standardelor europene.

- **Centrul Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație (CTICE)** verifică autenticitatea actelor de studii și facilitează recunoașterea acestora de către autoritățile competente din alte state.
- **Centrele de recunoaștere și echivalare** a actelor de studii și a calificărilor obținute în diferite contexte, aprobate prin [Ordinul MEC 1713/2024](#).

4.8.2. Mobilitatea academică și profesională

Recunoașterea actelor de studii se realizează în scop de: mobilitate academică și mobilitate profesională. Aceasta nu este doar o chestiune tehnică, ci un mecanism strategic pentru internaționalizarea educației, integrarea rapidă pe piața muncii și stimularea reintegrării migranților.

- **Mobilitatea academică** – permite realizarea unor perioade determinate de instruire în instituții de învățământ din țară și din străinătate, precum și continuarea studiilor în Republica Moldova pe baza calificărilor obținute peste hotare. Participarea la Procesul Bologna și utilizarea ECTS (Ordinul MEC nr. 1020/2023 [87]) facilitează echivalarea studiilor și recunoașterea perioadelor de mobilitate internațională (Erasmus+, CEEPUS, acorduri bilaterale). Fiecare instituție de învățământ superior dispune de propriul Regulament privind organizarea mobilității academice a studenților și a cadrelor didactice (vezi: UTM, UPSC, Academia de Poliție etc.).
- **Mobilitatea profesională** – asigură accesul absolvenților pe piața muncii națională și europeană. În special pentru profesiile reglementate (medicină, farmacie, arhitectură, drept), recunoașterea implică atât Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor (CNRED), cât și ministerele de ramură.

Dinamica recunoașterii și mobilității

Anual, circa 2 500–3 000 de cereri de recunoaștere a actelor de studii din străinătate sunt procesate de MEC, CNRED și Centrele de recunoaștere și echivalare, majoritatea provenind din România, Ucraina, Federația Rusă și statele UE. 74,5% dintre moldovenii aflați în mobilitate academică aleg România ca destinație principală, ceea ce reflectă proximitatea lingvistică și culturală, dar și procedurile de recunoaștere mai accesibile.

În paralel cu procesul de recunoaștere realizat de autoritățile centrale, instituțiile de învățământ superior gestionează un volum semnificativ de documente educaționale ale cetățenilor străini. Datele privind Recunoașterea Actelor de Studii ale Cetățenilor Străini (2021–2025), prezentate de MEC (Anexa 13), indică o creștere substanțială a numărului de acte de studii validate pentru admiterea în instituțiile de învățământ superior. Numărul acestor acte a crescut de la 1 008 în 2021 la 2 931 în 2025, aproape triplându-se. Creșterea este determinată de interesul tot mai mare al studenților străini pentru programele medicale, pedagogice, tehnice și internaționale, precum și de accesul consistent la Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

Datele furnizate de MEC pentru perioada 2023–2025 (Anexa 14) evidențiază o creștere constantă a solicitărilor de recunoaștere și echivalare a actelor de studii obținute în străinătate, însumând 761 de cereri, majoritatea depuse de cetățeni ai Republicii Moldova. Peste două treimi dintre acestea vizează calificări de nivel 6 și 7 CNC, confirmând mobilitatea academică intensă și necesitatea integrării pe piața muncii. Domeniile sănătate, business și educație predomină, iar România rămâne principala țară emitentă.

În ansamblu, aceste date confirmă diversificarea parcursurilor educaționale ale cetățenilor moldoveni și relevanța unui sistem eficient, credibil și transparent de recunoaștere a calificărilor. Recunoașterea calificărilor obținute în străinătate nu reprezintă doar un act administrativ, ci un mecanism strategic pentru creșterea atractivității sistemului educațional național, stimularea mobilității internaționale, reintegrarea profesională a migranților și consolidarea încrederii internaționale în comparabilitatea calificărilor din Republica Moldova.

4.8.3. Recunoașterea automată a calificărilor

Recunoașterea automată constituie un element important al compatibilității sistemului educațional al Republicii Moldova cu EHEA și cu EQF. În sens european, „recunoașterea automată” presupune acceptarea directă a unei calificări – fără evaluări suplimentare de conținut – atunci când nivelul, volumul și calitatea programului de studii sunt compatibile cu standardele internaționale și nu există diferențe substanțiale. Republica Moldova aplică acest principiu printr-un cadru normativ consolidat, proceduri operaționale standardizate și instrumente de transparență recunoscute la nivel european.

Republica Moldova a încheiat, de asemenea, acorduri interstatale privind recunoașterea reciprocă a calificărilor și a actelor de studii cu mai multe state: Republica Azerbaidjan (1993), Republica Uzbekistan (1998), Republica Bulgaria (2000), Federația Rusă (2003), statele membre ale Comunității Statelor Independente (CSI) (2005), Republica Lituania (2013), Republica Populară Chineză (2018), România (2022), Republica Italiană (2022) și Ucraina (2025). Aceste acorduri consolidează aplicarea principiilor Convenției de la Lisabona privind recunoașterea calificărilor și facilitează proceduri de recunoaștere transparente, echitabile și eficiente. Totodată, ele contribuie la îmbunătățirea comparabilității calificărilor, sprijină mobilitatea cursanților și a absolvenților și și favorizează alinierea practicilor naționale de recunoaștere la standardele europene, precum și la recomandările rețelei ENIC-NARIC și ale Grupului consultativ pentru EQF (EQF Advisory Group).

Cadrul normativ care permite recunoașterea automată

Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 privind aprobarea *Cadrului Național al Calificărilor* constituie baza tehnică pentru recunoașterea automată, întrucât introduce:

- nivelul CNC/EQF înscris pe diplome și certificate, permițând compararea imediată a nivelului calificării;
- descrierea calificărilor în raport cu rezultatele învățării, conform principiilor EQF;
- utilizarea unui volum standardizat de studii (credite/ECTS) pentru asigurarea transparenței.

Aceste prevederi sunt consolidate prin Ordinul MEC nr. 1020/2023 [87], care face obligatorie aplicarea sistemului ECTS în Suplimentul la Diplomă, facilitând astfel recunoașterea directă a perioadelor de studii și a calificărilor în instituțiile din EHEA.

De asemenea, *Regulamentul privind recunoașterea și echivalarea actelor de studii obținute în străinătate* (Ordinul MECC nr. 1702/2019) conține dispoziții care permit recunoașterea directă a actelor de studii emise de statele semnatare ale Convenției de la Lisabona. Regulamentul specifică precum că actele de studii din învățământul preuniversitar, eliberate în țările semnatare ale Convenției de la Lisabona, sunt recunoscute în Republica Moldova, *în mod automat*, în condițiile când acestea întrunesc cerințele generale pentru accesul la învățământ superior în țările în care au fost eliberate.

Aplicarea practică a recunoașterii automate

Republica Moldova aplică recunoașterea automată în mai multe situații specifice:

- **recunoașterea automată a diplomelor de bacalaureat** pentru admiterea în universități din majoritatea statelor membre UE și din spațiul EHEA, datorită compatibilizării nivelurilor de calificare și structurii ciclului liceal;
- **recunoașterea automată a creditelor obținute în mobilități Erasmus+ și CEEPUS**, confirmată prin regulamentele instituționale ale universităților din Republica Moldova (UTM, USM, UPSC etc.), care transcriu integral creditele ECTS fără re-evaluare;
- **recunoaștere simplificată a diplomelor din țările EHEA** prin proceduri accelerate prevăzute în [Ordinul MECC nr. 1702/2019](#), atunci când nu se identifică diferențe substanțiale privind nivelul și volumul programului.

În procedurile operaționale ale MEC privind recunoașterea actelor de studii, recunoașterea automată este explicit menționată ca opțiune atunci când condițiile de comparabilitate sunt îndeplinite, iar instituția emitentă este acreditată și înscrisă în registrele internaționale relevante.

Criteriile aplicate pentru recunoașterea automată

Republica Moldova utilizează criteriile standardizate ale EHEA și EQF:

- compatibilitatea **nivelului calificării** prin raportare la CNC/EQF;
- **volumul studiilor** exprimat prin credite ECTS sau durată echivalentă;
- **asigurarea calității** în instituția emitentă, conform standardelor ESG;
- comparabilitatea **rezultatelor învățării**, nu identitatea curriculei;
- absența **diferențelor substanțiale**, criteriu-cheie al Convenției de la Lisabona;
- menținerea **drepturilor conferite de calificare** în țara emitentă (acces la studii sau la profesie).

Aplicarea consecventă a acestor criterii permite o armonizare reală cu standardele europene. În ansamblu, recunoașterea automată consolidează rolul Republicii Moldova în Spațiul European al Educației și al calificărilor, susținând mobilitatea, cooperarea internațională și creșterea încrederii în calitatea calificărilor naționale.

4.9. Recunoașterea învățării anterioare și validarea rezultatelor învățării nonformale și informale

Recunoașterea și validarea rezultatelor învățării anterioare reprezintă un mecanism strategic prin care se valorifică experiențele de învățare acumulate de persoane în contexte formale, nonformale și informale. Acest proces facilitează accesul la educație pe tot parcursul vieții și deopotrivă, sprijină integrarea rapidă și eficientă pe piața muncii.

Prin recunoașterea competențelor existente, fiecare persoană își poate continua parcursul educațional sau profesional fără a dubla materialul (conținutul) deja studiat sau experiența profesională acumulată, ceea ce contribuie la eficientizarea și accelerarea actualizării calificărilor și la utilizarea mai eficientă a resurselor umane.

Baza legală a acestui mecanism este bine definită și asigură coerența cadrului național cu standardele europene și internaționale. Printre principalele reglementări se numără:

- [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, art. 123 – stabilește cadrul general pentru recunoașterea studiilor și a experiențelor educaționale acumulate anterior, ca parte a învățării pe tot parcursul vieții;

- [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), prin capitolul Capitolul VI, Recunoașterea și validarea rezultatelor învățării anterioare, reglementează Procedura de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării anterioare.

De menționat este faptul că, pentru asigurarea transparenței și a recunoașterii calificărilor dobândite anterior reformei sistemului național de educație, Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 include, în Anexa 3, un tabel de corespondență între actele de studii eliberate înainte și după 1991, nivelurile ISCED, CNC și EQF. Acest instrument facilitează procesul de echivalare și validare a calificărilor istorice și contribuie la consolidarea coerenței interne a CNC.

Procedura de recunoaștere și validare (art. 126-136, Hotărârea Guvernului nr. 330/2023) se realizează pe baza standardelor de calificare, cu adaptări sectoriale, având la bază câteva principii cheie:

- corelarea măsurilor de validare cu CNC și conformitatea cu EQF;
- asigurarea accesului la informații clare privind beneficiile și procedurile de validare;
- sprijinirea grupurilor defavorizate și a persoanelor aflate în șomaj, oferindu-le oportunități de participare la educație și integrare profesională;
- furnizarea de servicii de orientare și consiliere accesibile;
- garantarea calității prin metodologii și instrumente fiabile, validate și transparente;
- perfecționarea continuă a personalului implicat în proces;
- posibilitatea de recunoaștere a calificărilor complete sau parțiale obținute prin experiențe nonformale și informale;
- utilizarea instrumentelor europene de transparență, precum Europass și Youthpass, pentru documentarea rezultatelor și facilitarea mobilității.

Recunoașterea și validarea rezultatelor învățării anterioare se realizează prin examinarea următoarelor aspecte (art. 131, Hotărârea Guvernului nr. 330/2023):

- identificarea corectă a nivelului calificării, a volumului de credite aferent și a modulelor/unităților de curs care compun calificarea;
- verificarea corespondenței disciplinelor/modulelor cu scopul calificării;
- stabilirea corectă a cerințelor de evaluare ale calificării, inclusiv a evaluării specifice a rezultatelor învățării; asigurarea calității procesului de evaluare și a posibilității de a discuta cu beneficiarii modalitățile de evaluare;
- documentarea rezultatelor învățării și acceptarea acestora pentru evaluare în vederea validării;
- certificarea calificării complete sau parțiale, ori acceptarea unei părți a calificării în scopul continuării studiilor.

Această abordare este pe deplin în concordanță cu definiția calificării prevăzută în Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, deoarece acordarea unei calificări se întemeiază întotdeauna pe evaluarea și validarea rezultatelor învățării în raport cu standardele stabilite, indiferent de modalitatea în care acestea au fost dobândite – prin învățare formală, nonformală sau informală

Procedura de recunoaștere se aplică doar calificărilor înscrise în RNC și presupune respectarea principiilor de asigurare a calității.

ANACEC are responsabilitatea de a monitoriza respectarea cadrului normativ și a principiilor de calitate în acest proces, consolidând astfel credibilitatea și coerența sistemului.

4.9.1. Validarea competențelor dobândite în contexte nonformale și informale

Validarea învățării nonformale și informale este procesul de confirmare de către o autoritate competentă a faptului că o persoană a dobândit, în contexte de învățare nonformală și informală, rezultate ale învățării măsurate prin raportarea la un standard relevant (Hotărârea Guvernului nr. 330/2023). Accesul la evaluarea în vederea validării rezultatelor învățării dobândite în contexte de învățare nonformală și informală este deschis tuturor persoanelor care consideră că dețin rezultatele învățării corespunzătoare calificării pentru care solicită validarea.

În prezent, cererea pentru validarea rezultatelor învățării dobândite în contexte de învățare nonformală și informală este concentrată în principal la nivelurile 3 și 4 ale CNC/EQF. Această situație reflectă creșterea cererii de pe piața muncii pentru competențe recunoscute și certificate în mod formal, în contextul în care angajatorii trebuie să respecte cerințele actualizate privind reglementarea, autorizarea și licențierea activităților. În sectoare precum construcțiile, educația timpurie și alimentația publică, angajatorii sunt tot mai frecvent obligați să demonstreze că personalul deține competențe recunoscute oficial, în conformitate cu standardele ocupaționale, cerințele operaționale și prevederile legale.

Până în prezent, procesul de validare a rezultatelor învățării a fost aplicat în principal în vederea acordării calificărilor parțiale și certificării competențelor profesionale aferente calificărilor de nivelurile 3 și 4 ale CNC/EQF. Candidaților care demonstrează, în cadrul procesului de evaluare, că au dobândit rezultatele învățării prevăzute de standardul de calificare corespunzător li se eliberează un *Certificat de competență profesională*, care confirmă rezultatele validării..

Deși cadrul normativ instituit prin Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 prevede posibilitatea validării calificărilor complete, această prevedere nu este încă aplicată în practică, întrucât mecanismele operaționale și metodologice necesare sunt în curs de dezvoltare. Totuși, cadrul normativ stabilește că validarea unei calificări complete este condiționată de parcurgerea aceluiași proceduri de evaluare finală și de certificare ca cele aplicabile persoanelor care finalizează programe de educație și formare profesională în sistemul formal. Candidaților care promovează evaluarea li se eliberează aceleași certificate sau diplome de calificare ca șabsolvenților acestor programe, corespunzătoare nivelului relevant al CNCRM/EQF.

La etapa actuală, validarea este solicitată și aplicată în principal pentru a facilita accesul pe piața muncii, recunoașterea rezultatelor învățării dobândite anterior și conformarea la cerințele profesionale specifice diferitelor sectoare economice, mai degrabă decât pentru a facilita accesul la programe de studii sau de formare de nivel superior. **Certificatele de competență profesională** acordate în urma validării calificărilor parțiale au aceeași valoare și același statut juridic ca cele obținute prin educație și formare formală, întrucât se bazează pe aceleași rezultate ale învățării, pe aceleași standarde ocupaționale sau standarde de calificare și pe aceleași cerințe de asigurare a calității. Cu toate acestea, spre deosebire de calificările complete dobândite prin sistemul formal de educație și formare, calificările parțiale obținute prin validare nu conferă, în general, acces direct la niveluri superioare ale educației formale

Recunoașterea și validarea rezultatelor se realizează de instituții de educație și formare, centre de evaluare a competențelor acreditate sau organizații de cercetare autorizate, iar pentru profesiile reglementate - în colaborare cu ministerele de resort. Instituirea centrelor de validare a formării profesionale în contexte de educație nonformală și informală se aprobă prin ordinul MEC. La etapa actuală, în Republica Moldova funcționează 15 centre de validare a competențelor dobândite în contexte nonformale și informale pentru [nivelurile 3-5 CNC](#) și 4 centre de validare pentru [nivelul 6](#).

Pentru nivelul 6 CNC, studii superioare de licență, procesul de recunoaștere și validare a rezultatelor este reglementat de *Regulamentul privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivel 6 CNC, dobândite în contexte de educație nonformală și informală* ([Ordinul MEC nr. 1021/2023](#)). Regulamentul stabilește cadrul normativ al sistemului național de validare a învățării nonformale și informale și reglementează etapele de identificare, documentare, evaluare și certificare a competențelor profesionale în concordanță cu recomandările europene privind învățarea pe tot parcursul vieții.

Pe baza acestui Regulament, instituțiile de învățământ superior, în cadrul cărora sunt instituite centre de validare a educației nonformale și informale, își elaborează propriile regulamente, aprobate de senat (de ex. [Regulamentul de organizare și funcționare a Centrului de validare](#) în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Proces Verbal nr. 14 din 20.06.2024).

La nivelurile 3, 4 și 5 ale CNC, procesul de validare a rezultatelor învățării este reglementat prin *Regulamentul privind certificarea competențelor profesionale pentru calificările de nivelurile 3, 4 și 5 ale CNCRM*, dobândite în contexte de învățare nonformală și informală ([Ordinul MEC nr. 885/2022](#)). Aplicarea acestui regulament este susținută de *Ghidul practic privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivelurile 3, 4 și 5 ale CNC*, dobândite în contexte de învățare nonformală și informală ([Ordinul MEC nr. 1066/2023](#)).

Ghidul este destinat instituțiilor de învățământ profesional tehnic care intenționează să ofere sau oferă deja servicii de validare și certificare a competențelor profesionale. Totodată, acesta constituie un instrument util și pentru candidații care solicită astfel de servicii, punând la dispoziție modele de documente și facilitând înțelegerea logicii, etapelor și cerințelor procesului de evaluare și certificare.

Ghidul practic privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivel 3, 4 și 5 din CNC, dobândite în contexte de educație nonformală și informală descrie procedura de validare și certificare din perspectiva Centrului de validare, care include următorii pași:

- Adresarea candidatului la Secretarul Centrului de validare
- Depunerea dosarului
- Desemnarea consilierului
- Autoevaluarea candidatului
- Analiza materialelor din dosar
- Comunicarea deciziei de demarare a procedurii de evaluare a competențelor profesionale a candidatului
- Semnarea contractului
- Elaborarea Planului de evaluare
- Consultarea Planului de evaluare și certificare a competențelor profesionale
- Implementarea Planului de evaluare și certificare a competențelor profesionale
- Decizia candidatului de acceptare sau de contestare a rezultatelor evaluării prezentate de către Comisia de evaluare și certificare

- Eliberarea Certificatului de competență profesională.

La finalizarea cu succes a procesului de validare și certificare, Secretarul Centrului de validare perfectează și eliberează *Certificatul de competență profesională* însoțit de *Suplimentul descriptiv* corespunzător cu înregistrarea în Registrul de evidență a certificatelor eliberate.

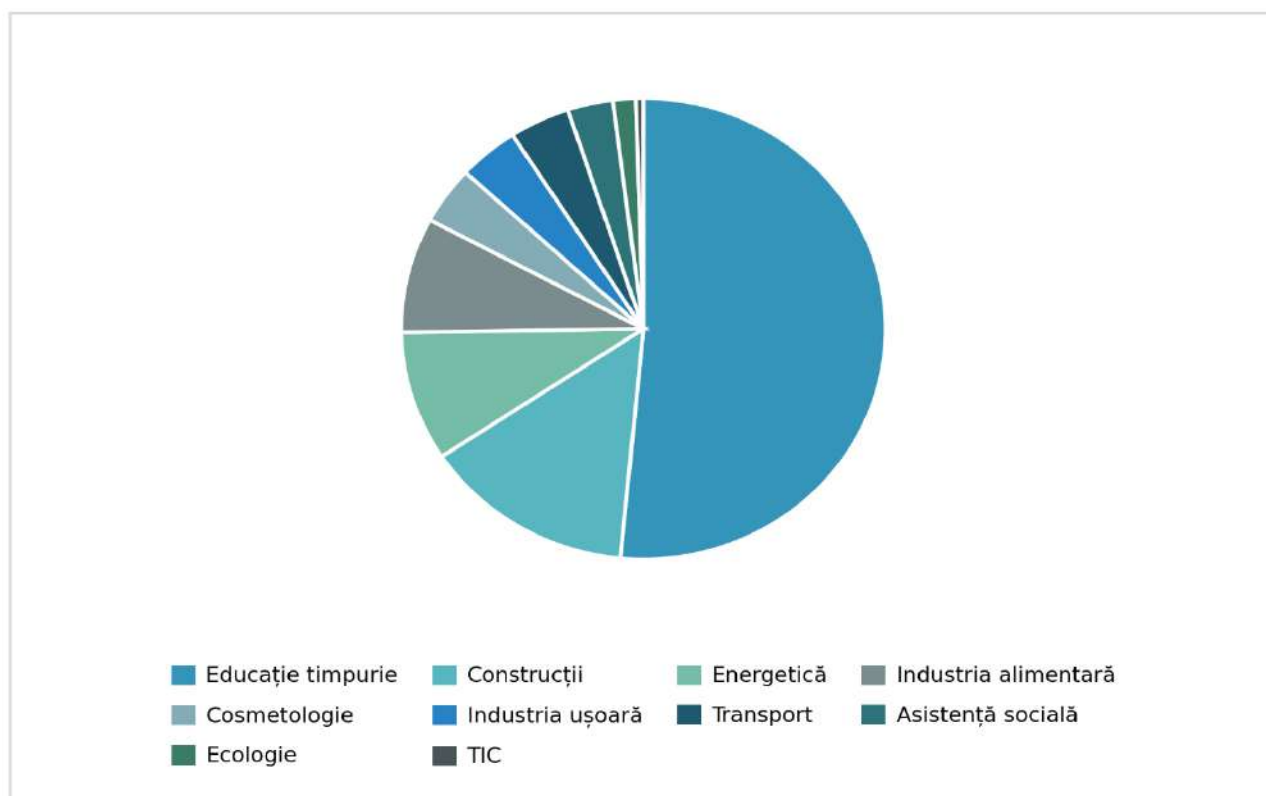
Potrivit datelor MEC, activitatea celor 19 centre de validare a competențelor dobândite în contexte de învățare nonformală și informală evidențiază dezvoltarea accelerată a sistemului de validare din Republica Moldova. Numărul centrelor a crescut de la 4 în anul 2019 la 19 în anul 2024, iar oferta de profesii și specialități pentru care pot fi validate competențele s-a extins semnificativ, de la 18 la 159. În aceeași perioadă, 1198 de persoane au obținut certificate de competență profesională, o pondere semnificativă fiind reprezentată de femei, migranți reveniți în țară și, în ultimii ani, de refugiați.

Tabelul 16. *Activitatea centrelor de validare*

Indicatori statistici	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Numărul centrelor de validare	4	4	8	11	13	1916
Numărul de profesii/specialități	18	22	47	65	94	159
Numărul de candidați certificați	24	39	284	243	466	142
Femei	8	0	188	175	368	43
Migranți moldoveni reveniți în țară	4	5	72	48	36	7
Refugiați	0	0	0	1	15	17

Repartizarea pe domenii (Figura 10) arată că domeniul educației timpurii domină procesul (51%), fiind urmată de domeniile construcții (14%), energetică (9%) și industria alimentară. Domenii precum cosmetologia, transportul, industria ușoară și TIC au ponderi reduse, dar indică o diversificare treptată a calificărilor validate.

Figura 10. *Distribuția candidaților certificați pe domenii economice (2019–2024)*

Aceste date confirmă dinamica pozitivă, dar și faptul că sistemul se află încă în proces de extindere și consolidare, ceea ce evidențiază necesitatea intensificării monitorizării și a raportării periodice pentru a crește impactul la nivel național.

Finanțarea procesului se realizează din surse variate: bugetul de stat, taxe suportate de beneficiari, resurse corporative sau fonduri internaționale. Statul sprijină în mod special:

- beneficiari din grupuri social-vulnerabile;
- persoane aflate în șomaj de lungă durată;
- candidați pentru meserii și specialități prioritare pentru dezvoltarea națională.

Constatări-cheie privind mecanismele de validare și recunoaștere

Validarea și recunoașterea calificărilor reprezintă elemente centrale ale funcționării CNC și demonstrează maturizarea treptată a sistemului educațional și de formare profesională din Republica Moldova. Prin alinierea la standardele europene, prin proceduri clare pentru recunoașterea studiilor obținute în străinătate, prin mecanisme funcționale de recunoaștere a învățării anterioare și prin extinderea accelerată a rețelei de centre de validare, Republica Moldova confirmă faptul că **orice competență dobândită – oriunde și oricum – poate fi recunoscută, dacă este demonstrabilă și evaluată în condiții de calitate.**

Cele aproape 1 200 de persoane certificate în perioada 2019–2024, diversificarea domeniilor de validare și creșterea numărului de centre până la 19 indică un sistem în plină expansiune, capabil să răspundă nevoilor pieței muncii, ale migranților reveniți, ale refugiaților și ale adulților aflați în căutarea recalificării. De asemenea, dinamica cererilor de recunoaștere a actelor de studii din străinătate confirmă relevanța internațională a mecanismelor naționale și importanța mobilității academice și profesionale.

În ansamblu, procesele de validare și recunoaștere consolidează transparența, credibilitatea și comparabilitatea calificărilor, contribuind direct la integrarea Republicii Moldova în spațiul european al calificărilor și la deschiderea unor trasee educaționale și profesionale flexibile pentru toți cetățenii. Aceste mecanisme nu reprezintă doar instrumente administrative, ci pârghii strategice pentru incluziune, mobilitate și dezvoltare economică durabilă.

4.10. Instrumente digitale de transparență și recunoaștere a calificărilor

4.10.1. Sisteme informaționale educaționale naționale

Transformarea digitală reprezintă una dintre cele mai importante direcții de modernizare a CNC și un element central al alinierii Republicii Moldova la standardele europene. Digitalizarea nu doar eficientizează procesele de administrare și recunoaștere a calificărilor, ci și asigură transparența, integritatea și accesibilitatea procedurilor pentru elevi, studenți, angajatori și instituții de învățământ. Prin intermediul platformelor electronice naționale, datele educaționale sunt colectate, gestionate și publicate într-un mod unitar și fiabil, sprijinind astfel admiterea la programele de studii și verificarea autenticității actelor de studii.

Centrul Tehnologiilor Informaționale și Comunicaționale în Educație (CTICE), instituție publică subordonată Ministerului Educației și Cercetării, are un rol esențial în acest proces. CTICE administrează principalele sisteme informaționale educaționale naționale:

- Portalul de verificare a actelor de studii eliberate în Republica Moldova (<https://ctice.md/verif/>)
- **SIME** (Sistemul Informațional de Management Educațional) (sime.md);
- **Sistemul informațional „e-Admitere”** în învățământul superior ([E-Admitere](#))

Portalul de verificare a actelor de studii eliberate în Republica Moldova oferă posibilitatea de verificare în timp real a autenticității diplomelor, certificatelor și altor acte de studii emise de instituțiile de învățământ din Republica Moldova, contribuind la prevenirea falsificării documentelor și consolidarea încrederii în sistemul educațional. Platforma este interconectată cu sistemele educaționale naționale și facilitează accesul la acte în format electronic, însoțite de semnătură digitală calificată.

Sistemul Informațional de Management Educațional (SIME/EMIS) este o platformă națională destinată colectării, procesării și analizării datelor din învățământul general și învățământul profesional tehnic (ÎPT). Datele gestionate de EMIS acoperă toate componentele esențiale ale sistemului educațional: numărul și caracteristicile elevilor (vârstă, gen, limba de instruire, statut socio-economic), cadrele didactice (număr, calificări, distribuție), infrastructura și dotările instituțiilor de învățământ, precum și indicatorii de performanță (promovabilitate, abandon școlar, rezultate la examene). Informațiile astfel colectate sunt utilizate de Ministerul Educației și Cercetării, autoritățile locale și alți factori de decizie pentru planificarea strategică, elaborarea politicilor educaționale bazate pe date și raportarea internațională. Prin EMIS, Republica Moldova își consolidează capacitatea de monitorizare și guvernare a sistemului educațional în conformitate cu bunele practici europene.

Sistemul „e-Admission” permite automatizarea proceselor de înscriere la studii, simplificând interacțiunea dintre candidați și instituțiile de învățământ, reducând birocrația și oferind o experiență digitală modernă, conformă cu practicile europene. Acest sistem oferă posibilitatea de integrare a

informațiilor despre calificări și credite ECTS, facilitând corelarea între nivelurile CNC și cele europene (EQF, QF-EHEA) încă din etapa admiterii.

În curs de dezvoltare se află **Sistemul Informațional de Management al Învățământului Superior (HEMIS)**, una dintre inițiativele strategice de digitalizare a învățământului superior din Republica Moldova. Platforma este concepută ca un sistem digital centralizat de colectare, gestionare și analiză a datelor din sectorul învățământului superior.

În forma sa finală, HEMIS va integra informații privind studenții (admitere, parcurs academic, mobilități și absolvire), personalul academic și administrativ (număr, funcții și calificări), programele de studii, infrastructura universitară și indicatorii de performanță instituțională. Sistemul va sprijini fundamentarea politicilor publice bazate pe date, monitorizarea și evaluarea calității învățământului superior, precum și raportarea la nivel național și internațional.

Dezvoltarea și implementarea treptată a HEMIS sunt menite să contribuie la modernizarea managementului universitar și la consolidarea capacității instituționale de gestionare a datelor, susținând alinierea Republicii Moldova la standardele și bunele practici europene privind transparența, eficiența și guvernanta în învățământul superior.

Prin aceste instrumente, CTICE asigură colectarea, prelucrarea și publicarea datelor educaționale oficiale, oferind acces transparent pentru elevi, studenți, angajatori și alte părți interesate și furnizează Ministerului și altor autorități date relevante pentru elaborarea, monitorizarea și evaluarea politicilor educaționale, sprijinind astfel procesul decizional bazat pe dovezi.

4.10.2. Registrul Național al Calificărilor

Registrul Național al Calificărilor (RNC) este parte a sistemului național de calificări și reprezintă instrumentul de identificare, înregistrare, arhivare, consultare permanentă și actualizare a standardelor de calificare și calificărilor, respectiv, a actelor de studii (diplome, certificate și suplimentele descriptive ale acestora, conform Europass) de toate nivelurile și tipurile emise de către furnizorii de programe de educație și formare profesională din Republica Moldova autorizați provizoriu/acreditați (art. 113, [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#)). Dezvoltat și gestionat de MEC, RNC constituie baza oficială de date a calificărilor recunoscute de stat.

Structura RNC a fost elaborată în conformitate cu recomandările EQF, astfel încât câmpurile informaționale să asigure comparabilitatea calificărilor naționale cu cele internaționale și interoperabilitatea cu instrumentele europene dedicate calificărilor. Prin urmare, fiecare calificare este înregistrată în RNC într-un format standardizat și descrisă prin *rezultate ale învățării, nivelul CNC, domeniul ocupațional, instituția emitentă și clasificarea sectorială* aferentă, elemente care constituie componentele esențiale ale registrului.

În RNC se introduc doar standardele de calificare aprobate de MEC și programele de studii/de formare profesională autorizate provizoriu/acreditate, care conduc la acordarea de calificări complete sau parțiale.

Prin datele și informațiile oferite, RNC contribuie direct la:

- îmbunătățirea vizibilității calificărilor pentru elevi, studenți, angajatori și alți actori interesați;
- sprijinirea proceselor de orientare educațională și profesională;
- facilitarea recunoașterii calificărilor la nivel național și internațional;
- susținerea procesului de planificare strategică a politicilor educaționale și de ocupare a forței de muncă;

- dezvoltarea instrumentelor de monitorizare și analiză a pieței muncii.

Cadrul normativ

Funcționarea și dezvoltarea RNC sunt reglementate de următoarele acte normative:

- **Hotărârea Guvernului nr. 1199/2018**, care instituie *Registrul Național al Calificărilor* și stabilește structura, funcțiile, mecanismele de actualizare și responsabilitățile instituționale;
- **Hotărârea Guvernului nr. 330/2023** (art. 113–125), care detaliază rolul RNC în cadrul sistemului național al calificărilor, reglementând procedurile de identificare, înregistrare, arhivare, consultare și actualizare a calificărilor;
- **Ordinul MEC nr. 770/2024** cu privire la Metodologia de înscriere a calificărilor în RNC, care operaționalizează procedurile de înregistrare pentru toate nivelurile și tipurile de calificări. Această metodologie stabilește pașii și criteriile pentru înscrierea calificărilor acreditate sau autorizate provizoriu, pe baza rezultatelor învățării, a nivelului CNC, a domeniului ocupațional, a instituției emitente și a clasificării sectoriale.

Astfel, cadrul normativ asigură un mecanism uniform, transparent și comparabil de înregistrare și prezentare a calificărilor.

Caracteristicile RNC

Conform **Hotărârii Guvernului nr. 330/2023**, rolul și funcțiile RNC sunt următoarele:

- reprezintă o sursă publică oficială de informații;
- asigură vizibilitatea și comparabilitatea calificărilor în raport cu CNC și EQF, contribuind la transparență și mobilitate;
- păstrează și arhivează datele referitoare la calificări pentru o perioadă de 75 de ani;
- utilizează câmpuri informaționale aliniate la recomandările EQF, facilitând interoperabilitatea cu portalurile și instrumentele europene (EQF Portal și Europass).

Informațiile din RNC sunt structurate în limba română, cu elemente-cheie disponibile și în limba engleză, în vederea facilitării interoperabilității cu EQF Portal și Europass. Extinderea versiunii bilingve complete este prevăzută în *Foaia de parcurs privind operaționalizarea CNC* (Hotărârea Guvernului nr. 330/2023).

Atribuțiile Ministerului Educației și Cercetării

MEC deține un rol central în guvernarea RNC, asigurând:

- cadrul legal și organizatoric pentru funcționarea RNC;
- coordonarea procesului de înscriere a calificărilor și validarea informațiilor furnizate;
- verificarea, actualizarea și publicarea datelor în format standardizat;
- elaborarea procedurilor tehnice și asigurarea interoperabilității informatice;
- radierea sau arhivarea calificărilor care și-au pierdut relevanța sau a programelor sistate.

Prin aceste responsabilități, MEC garantează că RNC funcționează ca un instrument credibil, transparent și aliniat la principiile EQF și QF-EHEA, facilitând mobilitatea academică și profesională.

Responsabilitatea furnizorilor de educație și formare

Instituțiile care oferă programe de educație și formare au obligația legală de a notifica MEC cu privire la orice modificări relevante pentru actualizarea RNC. Aceste notificări asigură acuratețea,

actualitatea și completitudinea datelor publicate, contribuind la menținerea unui registru funcțional și relevant pentru piața muncii.

4.10.3. Interoperabilitatea RNC cu instrumente europene

RNC este conceput pentru a asigura interoperabilitatea cu Portalul EQF și cu rețelele ENIC/NARIC, oferindu-i o dimensiune europeană consolidată. Această integrare facilitează:

- recunoașterea automată a calificărilor în alte state europene;
- consolidarea încrederii reciproce în QF-EHEA;
- utilizarea coerentă a instrumentelor de transparență precum Europass și Suplimentul la Diplomă.

Interoperabilitatea RNC cu QDR și publicarea calificărilor pe Portalul EQF

În conformitate cu *Foia de parcurs privind implementarea CNC* ([Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#)), interoperabilitatea tehnică dintre RNC și QDR (Qualifications Data Register) al Comisiei Europene a fost realizată. QDR reprezintă infrastructura tehnică de date care alimentează Portalul EQF, platforma publică europeană destinată vizualizării și comparării calificărilor într-un format standardizat.

Până în prezent, peste 100 de calificări înregistrate în RNC au fost transmise în QDR, în format standardizat, conform specificațiilor tehnice europene privind seturile de date EQF. Acest format include informații detaliate privind nivelul CNC/EQF, descrierile bazate pe rezultate ale învățării, domeniile ocupaționale și clasificările sectoriale aferente.

În perioada imediat următoare, după finalizarea proceselor de validare tehnică și de conținut de către Comisia Europeană, **calificările respective vor fi publicate pe Portalul EQF**, devenind astfel accesibile publicului european larg și actorilor din domeniul educației și ocupării forței de muncă din spațiul european. Publicarea acestor calificări pe Portalul EQF va consolida **transparența, comparabilitatea și recunoașterea internațională a calificărilor** Republicii Moldova și va marca integrarea deplină a sistemului național în rețeaua europeană a registrelor de calificări.

Corelarea calificărilor din RNC cu ESCO

Un pas semnificativ în procesul de aliniere a sistemului național al calificărilor la instrumentele europene îl constituie corelarea rezultatelor învățării din standardele de calificare naționale cu aptitudinile și competențele din clasificarea europeană ESCO (European Skills, Competences, Qualifications and Occupations).

Până în prezent, au fost elaborate și publicate în [baza de date a ETF](#) 10 calificări naționale, pentru care a fost realizată corelarea completă a rezultatelor învățării cu descriptorii ESCO, atât la nivelul aptitudinilor (skills), cât și al competențelor (competences).

Această corelare permite:

- alinierea semantică și tehnică a calificărilor naționale cu standardele europene;
- facilitarea interoperabilității cu ESCO, EQF Portal și Europass;
- creșterea relevanței internaționale a calificărilor pentru piața muncii europene;
- sprijinirea mobilității profesionale și a recunoașterii automate.

Calificările corelate cu ESCO acoperă domenii-cheie ale economiei naționale (ex. construcții, TIC, servicii, textile-confecții) și constituie modele de bune practici pentru extinderea progresivă a corelării la toate calificările incluse în RNC, conform Foii de parcurs privind operaționalizarea CNC ([Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#)).

Astfel, RNC este un sistem informațional automatizat care integrează date oficiale despre standardele de calificare, programele autorizate/acreditate și furnizorii de educație, într-un format aliniat recomandărilor EQF. Prin structura sa standardizată și interoperabilitatea cu QDR, EQF Portal și Europass, RNC asigură transparență, comparabilitate internațională și acces rapid la informații veridice. Acest registru consolidează funcționalitatea CNC și sprijină recunoașterea calificărilor, mobilitatea și integrarea Republicii Moldova în spațiul european al educației.

4.11. Mecanisme de asigurare a calității

Managementul calificărilor și asigurarea calității reprezintă pilonii esențiali ai funcționării și credibilității CNC. Acestea se desfășoară pe baza unui cadru normativ bine definit, în special [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014, [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), precum și [Hotărârea Guvernului nr. 616/2016](#) privind Metodologia de evaluare externă a calității în învățământul profesional tehnic, superior și formarea profesională a adulților, care instituie mecanisme clare pentru dezvoltarea, evaluarea, certificarea și recunoașterea calificărilor, asigurând în același timp transparența și coerența calității.

Managementul calității calificărilor

Managementul calificărilor cuprinde întregul ciclu de viață al acestora: de la elaborarea și validarea standardelor de calificare, până la autorizarea și acreditarea programelor, evaluarea și certificarea rezultatelor învățării, precum și integrarea informațiilor în RNC, care constituie o „sursă publică autorizată” și instrumentul unic de identificare, înregistrare și consultare a calificărilor, garantând transparență și comparabilitate la nivel național și european.

Rolurile instituționale în domeniul asigurării calității sunt:

- **MEC** stabilește cadrul juridic și organizatoric, gestionează RNC și coordonează politicile de asigurare a calității calificărilor;
- **ANACEC** realizează evaluarea externă a calității și acreditarea programelor de studii pentru formare inițială și continuă de nivel 3-8 CNC și a instituțiilor de învățământ, administrează registrul experților evaluatori și monitorizează respectarea standardelor;
- **ANCE** evaluează modul de realizare a curriculumului național și organizează examene și evaluări naționale și internaționale în învățământul general;
- **Furnizorii de educație și formare profesională** sunt responsabili de implementarea programelor acreditate, evaluarea rezultatelor învățării și emiterea actelor de certificare, conform standardelor de calificare și standardelor de calitate;
- **CTICE** administrează platformele digitale pentru gestionarea actelor de studii, asigurând informarea și prevenirea fraudelor.

4.11.1. Asigurarea calității calificărilor

Potrivit [Codului educației](#) nr. 152/2014 și [Hotărârii Guvernului nr. 330/2023](#), asigurarea calității este o responsabilitate comună, realizată prin cooperarea transparentă, implicarea și asumarea părților interesate în toate etapele – de la elaborarea standardului de calificare și evaluarea rezultatelor învățării, până la certificare și recunoaștere.

Asigurarea calității calificărilor din cadrul CNC este aliniată la principiile europene care stau la baza EQF și este aplicată în mod coerent la toate nivelurile de calificare. La fiecare nivel, elaborarea calificărilor se bazează pe rezultate ale învățării clar definite, exprimate în termeni de cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie, și calibrate în raport cu descriptorii corespunzători ai nivelurilor CNC. Această abordare asigură că diferențele dintre niveluri reflectă creșterea progresivă a complexității, autonomiei și responsabilității, menținând totodată coerența internă și transparența sistemului de calificări.

La nivelurile inferioare și intermediare ale CNC, asigurarea calității pune un accent deosebit pe relevanța ocupațională, pe coerența dintre rezultatele învățării și cerințele pieței muncii, precum și pe implicarea angajatorilor și a actorilor sectoriali în elaborarea și validarea standardelor ocupaționale și a standardelor de calificare. La nivelurile superioare ale CNC, asigurarea calității este orientată în mare măsură spre rigoarea academică, traseele de progres în învățare, competențele de cercetare sau competențele profesionale avansate și alinierea la QF-EHEA.

La toate nivelurile, procesele de evaluare și certificare sunt organizate în conformitate cu standarde transparente și credibile, fiind susținute de criterii clar definite, evaluare bazată pe dovezi și participarea părților interesate. Calitatea este, de asemenea, integrată în sistemele interne de management ale furnizorilor de educație și formare prin utilizarea unor obiective și indicatori clari, corelarea proceselor de autoevaluare cu evaluarea externă, asigurarea disponibilității resurselor adecvate și furnizarea accesului electronic la rezultatele învățării și la documentele de certificare.

În plus, activitatea evaluatorilor și a agențiilor de asigurare a calității este supusă unei evaluări periodice, cu scopul de a asigura fiabilitatea, consecvența și îmbunătățirea continuă a proceselor de asigurare a calității la nivelul întregului CNC.

Implementarea standardelor și procedurilor

Standardele și procedurile de asigurare a calității sunt implementate prin regulamentele aplicabile pe niveluri CNC și se referă în mod special la:

- politicile instituționale de calitate;
- proiectarea, validarea și coordonarea programelor cu atribuirea nivelului CNC;
- procesele de predare, învățare și evaluare a rezultatelor centrate pe elev/student/cursant;
- admiterea, parcursul educațional, validarea și certificarea calificărilor;
- resursele de predare și sprijin, precum și calificarea și atestarea personalului didactic;
- transparența informațiilor și informarea publicului;
- monitorizarea și evaluarea continuă a programelor;
- evaluarea internă și externă a calității pentru autorizarea de funcționare provizorie și acreditare;

- elaborarea și aprobarea de către instituțiile evaluate a Planului de măsuri corective/acțiuni postevaluare și implementarea acestuia.

Evaluarea externă și rolul ANACEC

Conform [Hotărârii Guvernului nr. 330/2023](#), Anexa 1, pct. 169–170, evaluarea externă a calității programelor de studii/formare profesională inițială/continuă, pentru obținerea autorizării de funcționare provizorie/acreditării, este realizată de ANACEC sau o altă agenție de evaluare a calității, acreditată conform standardelor internaționale și/sau inclusă în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (EQAR), în condițiile aprobate de Guvern.

Analiza evoluției procesului de evaluare externă a calității (2019–2024)

Informație prezentată de ANACEC

În perioada 2019–2024, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) a desfășurat, în baza [Hotărârii Guvernului nr. 616/2016](#) și în conformitate cu Standardele și Ghidurile ESG pentru Spațiul European al Învățământului Superior, un amplu proces de evaluare externă a calității în educație și cercetare, cu impact direct asupra consolidării CNC (Anexa 15).

Evoluția activităților din această perioadă evidențiază nu doar extinderea și diversificarea domeniilor evaluate, ci și maturizarea mecanismelor interne de evaluare, sporirea transparenței decizionale și consolidarea independenței profesionale a ANACEC în aplicarea criteriilor și standardelor de calitate.

Prin evaluările realizate, Agenția a contribuit la validarea relevanței calificărilor din sistemul educațional și la consolidarea încrederii în rezultatele învățării și competențele descrise în CNC, în vederea compatibilizării acestora cu EQF.

Volumul activităților de evaluare externă a crescut constant între 2019 și 2023, urmat de o raționalizare în 2024 odată cu finalizarea ciclului de acreditare. În total, ANACEC a evaluat peste 2300 de programe în perioada 2019–2024 — pentru autorizare de funcționare provizorie, acreditare sau reacreditare.

În intervalul analizat:

- procentul programelor acreditate s-a menținut între **90–97 %**,
- rata programelor neacreditate a fost de aproximativ **7 %**,
- autorizarea provizorie a continuat să reprezinte o etapă esențială de intrare în sistemul de calitate pentru noi furnizori.

Aceste tendințe indică trecerea de la expansiunea volumului de evaluări către consolidarea calității procesului și a consecvenței decizionale.

Independența și integritatea procesului de evaluare

Un indicator central al maturizării sistemului de asigurare a calității îl constituie independența decizională a ANACEC. Existența deciziilor de neacreditare – chiar dacă procentual reduse – confirmă aplicarea obiectivă a standardelor, autonomia profesională a agenției și rezistența la presiuni externe. Deciziile de neacreditare au fost fundamentate pe neîndeplinirea standardelor minime de calitate și au fost urmate de recomandări și perioade de remediere pentru instituțiile vizate.

Independența ANACEC este reflectată în:

- separarea clară dintre evaluare și decizie prin Consiliul de conducere;
- implicarea experților independenți, inclusiv internaționali, în toate etapele evaluării;
- publicarea transparentă a deciziilor pe site-ul agenției, asigurând responsabilitate publică.

Această practică consolidează încrederea în integritatea profesională a ANACEC și susține credibilitatea CNC, componentă esențială pentru recunoașterea externă a calificărilor.

4.11.2. Asigurarea calității în învățământul general

Cadrul normativ

Evaluarea calității în învățământul general se realizează într-un cadru normativ distinct, fundamentat pe [Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014](#) și pe standardele educaționale de stat, care constituie baza pentru asigurarea unei educații echitabile, transparente și relevante.

Standardele educaționale de stat constituie un ansamblu de documente normative și reprezintă un sistem de criterii și norme referitoare la nivelul de calitate care se dorește a fi atins de diverse componente și aspecte ale sistemului educațional (art. 39, [Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014](#)).

Standardele educaționale de stat în învățământul general vizează:

- elaborarea Curriculumului național ca document de reglementare;
- structurarea la elevi a competențelor definite prin Curriculumul național;
- dezvoltarea competențelor profesionale ale cadrelor manageriale și didactice;
- elaborarea manualelor și a altor suporturi și resurse educaționale;
- asigurarea condițiilor și a resurselor materiale necesare pentru un proces educațional eficient.

Cadrul normativ este consolidat prin-un set de alte standarde, care asigură calitatea procesului educațional, și anume:

- Standardele de calitate pentru instituțiile de învățământ primar și secundar general (Școala prietenoasă copilului), aprobat prin [Ordinul MEC nr. 970/2013](#), care stabilesc nivelul de calitate pentru instituțiile de învățământ general - organizarea procesului de învățare, mediu educațional, protecția copilului, incluziune, siguranță, echitate, infrastructură, dotări etc.
- Standardele de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 623/2016](#), revizuit în 2018, definește competențele minime și criteriile de performanță pentru profesori - cunoștințe pedagogice/psihopedagogice, planificare, predare, evaluare, incluziune, comunicare, dezvoltare profesională continuă etc.
- Standardele de competență profesională ale cadrelor de conducere din învățământul general, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1124/2018](#), reglementează competențele necesare ale conducerii școlilor (directori, management) pentru asigurarea calității instituției, management eficient, planificare, organizare, transparență, implicarea comunității etc.

Aceste standarde, aprobate de MEC, sunt obligatorii pentru toate instituțiile publice și private și constituie baza pentru recunoașterea și echivalarea actelor de studii, precum și pentru evaluarea obiectivă a nivelului de pregătire generală a persoanelor.

Cadrul instituțional

Responsabilitățile pentru evaluarea calității sunt distribuite pe niveluri, reflectând principiul guvernantei partajate:

- **la nivel național**, MEC asigură cadrul normativ, metodologiile și evaluările de ansamblu, în colaborare cu Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare;
- **la nivel local**, autoritățile publice de nivelul II și organele specializate monitorizează implementarea standardelor și sprijină școlile în procesele de evaluare;
- **la nivel instituțional**, directorii și echipele manageriale aplică regulamentele și standardele prin autoevaluări interne, completând sistemul național cu date și dovezi din teren.

Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare are un rol central în acest proces, fiind responsabilă de evaluarea curriculumului național și a produselor curriculare, de organizarea examenelor naționale și internaționale, de acreditarea instituțiilor private și de autorizarea provizorie a furnizorilor de servicii educaționale.

Evaluarea cadrelor didactice și manageriale

- Cadrele didactice sunt evaluate anual intern, iar extern o dată la cinci ani, conform metodologiei MEC, incluzând consultarea elevilor, părinților și colegilor, conform Standardelor de competență profesională ale cadrelor didactice din învățământul general ([Ordinul MEC nr. 623/2016](#));
- Cadrele de conducere sunt evaluate cel puțin o dată la cinci ani de către MEC, pe baza raportului de activitate și a criteriilor de performanță managerială, conform Standardelor de competență profesională ale cadrelor manageriale din învățământul general ([Ordinul MEC nr. 1124/2018](#)).

Evaluarea instituțiilor de învățământ

Evaluarea instituțiilor de învățământ se efectuează de MEC sau de organele locale, în baza standardelor de calitate aprobate la nivel național. Rezultatele acestor evaluări sunt publice și constituie o resursă pentru creșterea transparenței și a responsabilizării instituțiilor.

Astfel, evaluarea calității în învățământul general constituie un mecanism amplu de guvernare educațională. Managementul și evaluarea calității în învățământul general reflectă o abordare complexă, ce combină standardele obligatorii cu mecanisme variate de evaluare – interne și externe – pentru a garanta relevanța, echitatea și performanța sistemului, precum și calitatea procesului educațional la toate nivelurile. Această abordare este reglementată prin [Codul educației](#) nr. 152/2014 (art. 39 și art. 42), care consacră standardele educaționale de stat ca bază a evaluării și stabilește responsabilitățile de asigurare a calității la nivel național, local și instituțional. Accentul pus pe competențe, implicarea părților interesate și publicarea transparentă a rezultatelor constituie garanții că procesul educațional răspunde atât cerințelor elevilor, cât și așteptărilor societății și ale pieței muncii.

4.11.3. Asigurarea calității în învățământul profesional tehnic și alinierea la EQAVET

Cadrul normativ

Evaluarea calității în ÎPT are o importanță strategică în asigurarea relevanței și credibilității calificărilor, fiind reglementată primordial prin [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014

(art. 65), potrivit căruia evaluarea calității în ÎPT se realizează pe baza standardelor naționale de referință, a standardelor de acreditare și a metodologiilor elaborate de ANACEC și aprobate de Guvern.

Implementarea prevederilor Codului educației nr. 152/2014 este susținută de un cadru extins de acte normative, dintre care cele mai relevante sunt:

- [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), Anexa nr. 1, stabilește principiile de asigurare a calității calificărilor și responsabilitățile MEC, ANACEC și ale furnizorilor de educație.
- [Hotărârea Guvernului nr. 616/2016](#), aprobă metodologia de evaluare externă pentru autorizarea de funcționare provizorie și acreditarea programelor de studii și a instituțiilor de învățământ.
- [Hotărârea Guvernului nr. 110/2022](#) prevede, la art. 19, obligativitatea asigurării calității în învățământul dual prin Comisia de verificare a conformității, responsabilă să constate capacitatea unității economice de a organiza programe duale în conformitate cu cerințele privind competențele profesionale și condițiile de formare.
- [Hotărârea Guvernului nr. 97/2023](#) consolidează prevederile [Hotărârii Guvernului nr. 110/2022](#), stabilind criteriile de conformitate pentru participarea unităților economice la procesul de formare profesională prin învățământ dual.
- [Ordinul MEC nr. 609/2017](#), care aprobă două instrumente fundamentale:
 - a) Ghidul Managementului Calității în ÎPT (Anexa 1), care definește conceptele și principiile de calitate, destinate cadrelor de conducere, cadrelor didactice, elevilor, partenerilor educaționali și altor actori.
 - b) Ghidul de autoevaluare (Anexa 2), care oferă instituțiilor de ÎPT un cadru coerent de aplicare a standardelor, criteriilor și indicatorilor de calitate, facilitând dezvoltarea culturii calității și monitorizarea performanței.

Evaluarea calității în ÎPT acoperă atât programele de formare profesională (inițială și continuă), cât și instituțiile de ÎPT în ansamblul lor, vizând aspecte precum:

- capacitatea instituțională,
- eficiența educațională,
- calitatea programelor,
- managementul intern al calității
- concordanța dintre autoevaluarea internă și situația reală.

Un rol central în asigurarea calității îl au agenții economici, implicați în validarea standardelor de calificare și curriculumului, precum și în evaluarea practică a rezultatelor învățării demonstrate de elevi la examenele de calificare.

Această abordare consolidată susține transparența, coerența și credibilitatea evaluării calificărilor oferite în ÎPT și aliniază sistemul național la cerințele EQF și la principiile europene de asigurare a calității.

Mecanisme de evaluare și autorizare de funcționare provizorie/acreditare

Evaluarea calității se desfășoară pe două dimensiuni complementare:

- **Evaluarea internă**, realizată de structurile de asigurare a calității din instituțiile de ÎPT, prin aplicarea standardelor și prin raportări periodice.
- **Evaluarea externă**, realizată de ANACEC și, după caz, de alte agenții recunoscute internațional, care verifică respectarea standardelor și emit decizii privind autorizarea de funcționare provizorie și acreditarea programelor de studii și a instituțiilor.

Anual, în baza deciziilor Consiliului de conducere al ANACEC, MEC decide acordarea acreditării sau autorizării de funcționare provizorie a programelor de studii profesional tehnice, în temeiul art. 65 alin. (4) din [Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014](#) și al [Hotărârii Guvernului nr. 616/2016](#).

Dimensiunea europeană și integrarea cu EQAVET

Evaluarea calității în ÎPT este construită în deplină coerență cu principiile și recomandările rețelei EQAVET, ceea ce asigură integrarea Republicii Moldova în Spațiu European al Calificărilor. Accentul principal este pus pe:

- centrarea procesului de evaluare pe rezultatele învățării și aplicarea sistemului de credite de studii;
- transparență și acces public la informații;
- implicarea activă a actorilor relevanți, inclusiv angajatori și parteneri sociali.

Aceste elemente sunt reflectate în actele de studii – Certificat de calificare, Diplomă de studii profesionale sau microcertificate aferente calificărilor parțiale – care includ mențiuni despre nivelul CNC și, după referențiere, și despre nivelul EQF.

Astfel, evaluarea calității în ÎPT nu se limitează la procedurile de autorizare și acreditare, ci constituie un mecanism strategic de modernizare și de aliniere la standardele europene. Prin [Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014](#), [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) și ghidurile aprobate prin [Ordinul MECC nr. 609/2017](#), Republica Moldova promovează o cultură instituțională a calității, bazată pe implicarea părților interesate, pe transparență și pe responsabilitate partajată.

Alinierea directă cu EQAVET se reflectă în orientarea către rezultate ale învățării, în mecanismele de feedback și îmbunătățire continuă, dar și în utilizarea evaluărilor externe realizate de agenții recunoscute internațional. În acest fel, calificările obținute în ÎPT devin mai credibile, mai vizibile și mai comparabile la nivel european, ceea ce întărește încrederea angajatorilor, facilitează mobilitatea transnațională și consolidează rolul CNC în arhitectura Spațiului European al Învățării pe tot parcursul vieții.

4.11.4. Asigurarea calității în învățământul superior și alinierea cu ESG

Cadrul normativ

Evaluarea calității în învățământul superior din Republica Moldova se desfășoară într-un cadru normativ complex, ce îmbină reglementările naționale cu principiile europene ale Spațiului European al Învățământului Superior. Conform articolului 113 al [Codului educației nr. 152/2014](#), evaluarea calității în universități constituie o **evaluare multicriterială** a gradului în care o instituție de învățământ și programele sale îndeplinesc standardele naționale de referință. Aceasta este definită ca un ansamblu de activități interdependente – **autoevaluare, evaluare internă și evaluare externă** – realizate pe baza standardelor, criteriilor și indicatorilor aliniați la ESG.

Procesul de evaluare a calității este reglementat de un set amplu de acte normative și metodologice printre care:

- Metodologia de evaluare externă a calității în învățământul superior, profesional tehnic și în formarea profesională a adulților, aprobată prin [Hotărârea Guvernului nr. 616/2016](#). Documentul detaliază pașii și procedurile, criteriile aplicabile și mecanismul de calcul al taxelor pentru serviciile de evaluare.
- Foaia de parcurs 2023–2027, aprobată prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), ancorează evaluarea calității în cadrul CNC, legând programele de studii de rezultatele învățării și corelând procesul de asigurare a calității cu principiile ESG.
- Regulamentul-cadru privind evaluarea finală a studiilor superioare de licență (ciclul I) și a studiilor superioare integrate, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1175/2023](#), asigură uniformitatea și transparența examenelor de finalizare a studiilor.
- Regulamentul privind aplicarea Sistemului european de credite transferabile ECTS în cadrul programelor de formare profesională continuă în instituțiile de învățământ superior, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1020/2023](#), reglementează aplicarea ECTS și în cadrul programelor de formare continuă, extinzând compatibilitatea internațională a rezultatelor învățării.
- Procedura ANACEC privind evaluarea programelor comune de studii superioare (aprobată de Consiliul de conducere al ANACEC, Decizia nr. 75/2022) stabilește mecanismele de evaluare pentru programele organizate în consorții sau parteneriate internaționale.
- Ghidul de evaluare externă a programelor de studii superioare de licență (ciclul I) și studii superioare integrate, aprobat de Consiliul de conducere al ANACEC, decizia nr. 8 din 06.03.2025
- Ghidul de evaluare externă a programelor de studii superioare de master (ciclul II), aprobat de Consiliul de conducere al ANACEC, decizia nr. 8 din 06.03.2025

Mecanismele de evaluare și autorizare de funcționare provizorie/acreditare

Evaluarea calității în învățământul superior vizează (art. 113, (pct. 5), Codul educației [al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014):

- a) capacitatea instituțională;
- b) eficiența educațională, inclusiv rezultatele academice;
- c) calitatea programelor de formare profesională inițială și continuă;
- d) managementul instituțional al calității;
- e) rezultatele cercetărilor științifice și/sau ale creației artistice;
- f) concordanța dintre evaluarea internă și situația reală.

Evaluarea calității în universități funcționează pe două niveluri:

- Autoevaluarea și evaluarea internă
- Evaluare externă

Autoevaluarea și evaluarea internă sunt realizate de structurile instituționale de asigurare a calității, în concordanță cu prevederile standardelor ESG. Procesele interne includ activități sistematice de

autoevaluare, monitorizarea continuă a programelor educaționale și a proceselor de predare-învățare, evaluarea activității de cercetare și inovare, utilizarea instrumentelor de feedback din partea studenților și a altor părți interesate, precum și elaborarea și implementarea planurilor de îmbunătățire continuă. Aceste activități sunt desfășurate în conformitate cu standardele naționale de referință și procedurile interne aprobate.

Un element central al sistemului intern de asigurare a calității, în conformitate cu ESG, îl constituie Manualul Calității. Acest document stabilește arhitectura sistemului de management al calității, descrie procesele, responsabilitățile și documentele de suport, asigură coerența și trasabilitatea procedurilor interne, facilitează comunicarea instituțională și reprezintă o bază esențială pentru evaluarea externă și auditul calității.

Ca exemplu de conformitate cu standardele ESG, este prezentat Manualul Calității al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, aprobat prin Procesul-verbal nr. 13 al ședinței Senatului UPSC din 30.05.2024 și elaborat cu suportul proiectului Băncii Mondiale. Documentul reflectă aplicarea integrată a politicilor și procedurilor de asigurare a calității, în conformitate cu cerințele ESG și practicile europene.

Evaluare externă este realizată de ANACEC sau de alte agenții de evaluare, înscrise în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (EQAR), prin proceduri standardizate ce includ analiza documentară, vizite instituționale și consultarea părților interesate. Rezultatele evaluării externe pot fi:

- autorizarea de funcționare provizorie (valabilă până la prima promoție de absolvenți);
- acreditarea programelor și instituțiilor (valabilă 5/7 ani);
- retragerea dreptului de activitate, în caz de nerespectare a cerințelor de calitate.

Orice instituție sau program de studii este supus evaluării externe pentru a obține autorizare de funcționare provizorie (înainte de lansare) și, ulterior, a acreditării sau reacreditării. Conform prevederilor normative actuale, în cazul inițierii unui program nou de licență sau master, autorizarea de funcționare se face prin Senatul instituției, dacă este acreditat un program în domeniul de formare profesională respectiv ([Hotărârii Guvernului nr. 830/2024](#)). Această prevedere este permisă deoarece instituția a demonstrat, prin acreditarea unui program în domeniul respectiv, capacitatea instituțională și academică necesară pentru dezvoltarea de programe noi în același domeniu. În conformitate cu standardele europene ESG, instituțiile care dispun de un sistem matur de asigurare internă a calității beneficiază de un grad sporit de autonomie academică. Astfel, Senatul poate aproba autorizarea provizorie a unui program nou în domenii deja acreditate, cu condiția ca programul să fie ulterior supus procedurii obligatorii de acreditare externă realizate de ANACEC.

Evaluarea externă se repetă periodic (cel puțin o dată la 5 ani), iar rezultatele negative pot duce la retragerea dreptului de organizare a programelor sau chiar a activității instituției. Decizia cu privire la autorizarea de funcționare provizorie, la acreditare, neacreditare sau la retragerea dreptului de activitate a unei instituții de învățământ superior sau de organizare a unui program de studii se adoptă de MEC, în baza rezultatelor evaluării efectuate de ANACEC (art. 114 (pct.10), [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014).

Alinierea la ESG și EQAR

Evaluarea calității programelor este aliniată la **Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG)**. ANACEC, fiind conectată la rețelele europene, asigură respectarea principiilor ESG – centrarea pe rezultate ale învățării, implicarea părților interesate, transparența și îmbunătățirea continuă – care sunt reflectate în reglementările naționale și în rapoartele publice de evaluare.

Implicarea agențiilor membre EQAR (Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior) în procesele de evaluare externă permite recunoașterea internațională a deciziilor de acreditare și facilitează mobilitatea studenților și academică.

În 2023, prin [Ordinul nr. 1017/2023](#), MEC a aprobat acreditarea instituțională pentru o perioadă de 5 ani a următoarelor instituții de învățământ superior:

- Universitatea de Stat din Moldova;
- Academia de Studii Economice din Moldova;
- Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți;
- Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul;
- Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Decizia a fost luată în baza rezultatelor evaluării externe a calității instituționale internaționale, prezentate de Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior în cadrul proiectului „Enhancement of quality assurance in higher education system in Moldova-QFORTE”.

Mai recent, prin [Ordinul nr. 1047/2025](#), MEC a aprobat acreditarea instituțională pentru o perioadă de 5 ani a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, în baza deciziei nr. 95/2025 a Consiliului de acreditate al Agenției Independente pentru Acreditare și Rating din Astana, Kazahstan (IAAR).

Astfel, recunoașterea internațională este un indicator care confirmă că diplomele universitare emise de universitățile din Republica Moldova sunt pe deplin compatibile și credibile în EHEA.

4.12. Dimensiunea internațională a CNC

Integrarea în rețele și platforme europene: ENIC/NARIC, EQF Portal, NCP-EQF, Europass

Integrarea CNC în spațiul european al calificărilor nu se limitează la elaborarea cadrului național și la corelarea sa cu EQF și QF-EHEA. Ea presupune participarea activă a Republicii Moldova în rețelele și platformele europene care facilitează transparența, comparabilitatea și recunoașterea calificărilor. În acest sens, au fost instituite puncte naționale de contact și centre specializate care asigură conectarea sistemului național la arhitectura europeană și internațională a calificărilor.

Punctul Național de Coordonare pentru EQF (NCP-EQF)

Activitatea NCP-EQF, prevăzută în art. 4 al [Hotărârii Guvernului nr. 330/2023](#), se desfășoară conform Regulamentului de organizare și funcționare a Punctului Național de Coordonare pentru Cadrul European al Calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1717/2024](#). Rolul său principal este de a coordona corelarea CNC cu EQF, conform Recomandării Consiliului UE din 22 mai 2017, și de a asigura:

- transparența și comparabilitatea calificărilor din Republica Moldova;
- participarea Republicii Moldova la rețeaua europeană a Punctelor Naționale de Coordonare;
- actualizarea permanentă a referențierii, în concordanță cu evoluțiile educaționale și ale pieței muncii.

ENIC/NARIC

Activitatea Punctului Național de Informare și Coordonare pentru Rețeaua Europeană ENIC/NARIC, instituit conform art. 4 din [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), se desfășoară în baza Regulamentului de organizare și funcționare a Punctului Național de Contact ENIC Moldova, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1504/2024](#). Centrul are rolul de a asigura legătura Republicii Moldova cu rețelele europene ENIC–NARIC și cu structurile internaționale de coordonare, precum Consiliul Europei și UNESCO.

ENIC Moldova este responsabil de organizarea procesului de recunoaștere și echivalare a actelor de studii obținute în străinătate, garantând transparența și calitatea acestuia în conformitate cu Convenția de la Lisabona (1997) și Convenția Globală UNESCO privind recunoașterea calificărilor (2019), ratificată de Republica Moldova în 2024.

Reglementat prin [Ordinul MEC nr. 1504/2024](#), Punctul Național de Contact ENIC Moldova exercită următoarele funcții de bază:

- actualizarea și dezvoltarea cadrului normativ privind recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor, în vederea armonizării cu Convenția de la Lisabona (LRC), Convenția Globală privind Recunoașterea Calificărilor (GRC), precum și cu recomandările Spațiului European al Învățământului Superior (EHEA), Spațiului European de Cercetare (ERA) și Cadrului European al Calificărilor (EQF);
- elaborarea acordurilor bilaterale și multilaterale de recunoaștere reciprocă a actelor de studii și coordonarea implementării acestora;
- dezvoltarea cooperării cu autorități relevante din alte țări și regiuni ale lumii în domeniul recunoașterii calificărilor.

Europass

Centrul Național Europass, instituit conform art. 4 din [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), activează în baza Regulamentul de organizare și funcționare a Centrului Național Europass, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1626/2024](#). Acesta asigură implementarea și promovarea instrumentelor Europass în Republica Moldova, în baza Deciziei (UE) 2018/646.

Europass Moldova are rolul de a sprijini utilizatorii (elevi, studenți, angajați, angajatori) în documentarea și prezentarea aptitudinilor și calificărilor, indiferent de contextul de învățare în care au fost dobândite, și facilitează comparabilitatea internațională a acestora. Activitatea sa se desfășoară în cooperare cu Comisia Europeană și cu rețeaua Centrelor Naționale Europass.

În conformitate cu Recomandarea Consiliului privind Cadrul european al calificărilor (EQF), informațiile referitoare la calificările raportate la EQF sunt puse la dispoziție prin intermediul instrumentelor europene de transparență, inclusiv registrul public al EQF și platforma Europass. După finalizarea procesului de referențiere, informațiile privind calificările din Republica Moldova incluse în Registrul Național al Calificărilor (RNC) vor fi disponibile prin intermediul acestor instrumente,

contribuind la consolidarea transparenței, comparabilității și cooperării europene în domeniul învățării pe tot parcursul vieții.

Concluzie

Participarea activă a Republicii Moldova în rețelele și platformele europene, precum și în grupurile consultative prin reprezentanți ai MEC și ANACEC, consolidează transparența, credibilitatea și comparabilitatea CNC. Conectarea la ENIC/NARIC, Portalul EQF, NCP-EQF și Europass aliniază mecanismele naționale de recunoaștere și validare a calificărilor la standardele europene, facilitând recunoașterea internațională, mobilitatea academică și profesională și sporind atractivitatea sistemului educațional și de formare din Republica Moldova.

5. REFERINȚIEREA CNC CU EQF ȘI AUTO-CERTIFICAREA CNC ÎN RAPORT CU QF-EHEA

Referințierea CNC din Republica Moldova la EQF și auto-certificarea compatibilității CNC în raport cu QF-EHEA constituie un pas esențial pentru creșterea transparenței, comparabilității și recunoașterii internaționale a calificărilor din Republica Moldova. Acest proces facilitează înțelegerea și compararea calificărilor în context european, sprijină mobilitatea academică și profesională și oferă părților interesate, inclusiv cursanților, angajatorilor și instituțiilor, informații clare și fiabile despre conținutul și nivelul calificărilor.

Procesele de referințiere și auto-certificare se desfășoară în contextul integrării Republicii Moldova în sistemele educaționale și ale pieței muncii europene. Obiectivele principale includ stabilirea unei relații credibile între nivelurile CNC și EQF, alinierea calificărilor din învățământul superior la ciclurile QF-EHEA și asigurarea transparenței informațiilor privind calificările. Totodată, aceste procese consolidează încrederea reciprocă și facilitează mobilitatea și recunoașterea profesională între Moldova și alte state europene.

Coordonarea procesului de referințiere este realizată de Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), instituțiile de învățământ superior, furnizorii de formare profesională, angajatorii și partenerii sociali. Această colaborare interinstituțională și multipartenerială garantează respectarea criteriilor de referințiere și recomandărilor Procesului Bologna, asigurând astfel validitatea și credibilitatea calificărilor din Republica Moldova în context european și internațional.

5.1. Obiectivele procesului de referințiere și auto-certificare

Procesul de referințiere a CNC din Republica Moldova la EQF și de auto-certificare a acestuia în raport cu QF-EHEA urmărește mai multe obiective majore:

- Elementul central al primei referințieri este demonstrarea corespunderii dintre nivelurile CNC și nivelurile EQF;
- Asigurarea transparenței și comparabilității calificărilor, prin corelarea acestora cu nivelurile și descriptorii europeni;
- Creșterea încrederii și a recunoașterii internaționale a calificărilor naționale, prin demonstrarea corespondenței cu cadrul european;
- Facilitarea recunoașterii calificărilor în Spațiul European al Învățământului Superior și pe piața muncii europene;
- Susținerea mobilității academice și profesionale, precum și a învățării pe tot parcursul vieții, prin clarificarea nivelurilor și a rezultatelor învățării;

- Alinierea CNC la standardele și instrumentele europene — EQF, Descriitorii de la Dublin, ESG și EQAVET — pentru a asigura coerența cu ciclurile Bologna și relevanța pentru piața muncii;
- Promovarea culturii calității și a validării rezultatelor învățării dobândite în contexte formale, non-formale și informale;
- Îmbunătățirea accesului la informații despre calificări, prin consolidarea registrelor, descrierilor și mecanismelor de documentare;
- Integrarea CNC în rețelele europene de informare și monitorizare (EQF Portal, ENIC-NARIC, Europass), asigurând un cadru unitar pentru actualizări periodice.

Aceste obiective sunt complementare și converg cu *Strategia de dezvoltare „Educația 2030”* aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 114/2023. Strategia fixează drept obiectiv general nr. 1 Racordarea educației la cerințele și nevoile pieței muncii din perspectiva dezvoltării sustenabile, inclusiv prin alinierea cantitativă (numărul de absolvenți) și calitativă (conținutul calificărilor) la cerințele pieței muncii.

Printre rezultatele așteptate până în 2030 se numără creșterea relevanței și portabilității calificărilor prin elaborarea/actualizarea a cel puțin 80% din standardele de calificare pentru toate nivelurile și domeniile de formare profesională din ÎPT și învățământul superior, în deplină concordanță cu CNC armonizat la EQF.

5.2. Metodologia procesului de referențiere și de auto-certificare

În procesul de referențiere a fost aplicată metodologia prevăzută de Recomandarea Consiliului UE din 22 mai 2017 privind EQF, precum și criteriile și procedurile QF-EHEA pentru auto-certificare. În acest context, procesul de referențiere și auto-certificare:

- se bazează pe **10 criterii EQF** și pe **7 criterii + 6 proceduri QF-EHEA**, care oferă cadrul de analiză și arhitectura de prezentare a dovezilor, asigurând comparabilitate europeană;
- utilizează drept surse și instrumente documente normative naționale (*Codul educației al Republicii Moldova* nr. 152/2014, *Hotărârea Guvernului nr. 330/2023* și anexele, *Hotărârea Guvernului nr. 616/2016*, *Hotărârea Guvernului nr. 1199/2018*, ordine ale MEC, ANACEC, metodologii și ghiduri) și infrastructuri instituționale (RNC, EMIS/HEMIS, proceduri de QA și evaluare externă, mecanisme digitale de trasabilitate a actelor de studii);
- implică toți actorii relevanți – autorități publice, furnizori de educație și formare, agenți economici și parteneri sociali, organizații internaționale și societatea civilă – într-un cadru clar de guvernanță și responsabilități;
- este organizat ca un proces participativ, transparent și documentat, cu consultări largi, minute și materiale de lucru publicate, precum și cu publicarea raportului final și a anexelor tehnice (dovezi, tabele de corelare, liste de calificări exemplificative).

Metodologia de elaborare a Raportului se bazează pe un cadru normativ național și un set de proceduri europene care asigură comparabilitatea rezultatelor cu practicile altor state.

La nivel european, temeiul metodologic este constituit din Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2017 privind Cadrul European al Calificărilor (EQF), criteriile și procedurile de auto-certificare a cadrelor naționale la Cadrul Calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA), aprobate la Conferința ministerială de la Bergen (2005) și dezvoltate ulterior la Londra (2007) și Leuven (2009). De asemenea, Standarde și linii directoare pentru asigurarea

calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG) și recomandările rețelei EQAVET oferă fundamentul pentru integrarea principiilor europene de asigurare a calității în procesul de evaluare.

La nivel național, metodologia se întemeiază pe [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014 și pe [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) privind aprobarea Cadrului Național al Calificărilor (împreună cu anexele și Foaia de parcurs 2023–2027). Acest cadru este completat de reglementările și metodologiile ANACEC privind evaluarea externă a calității, precum și de ordinele MEC care stabilesc proceduri privind recunoașterea rezultatelor învățării, aplicarea ECTS și asigurarea calității la nivel instituțional și sectorial. [Strategia de dezvoltare „Educația 2030”](#) oferă direcțiile strategice pentru alinierea calificărilor la cerințele pieței muncii.

În Anexa 16 este prezentat tabelul de sinteză a principalelor documente de referință utilizate și relevanța acestora pentru raportul de referențiere.

Republica Moldova abordează referențierea și auto-certificarea ca pe un proces robust, participativ și orientat pe dovezi, în care criteriile europene (EQF și QF-EHEA) sunt „traduse” prin instrumente naționale (CNC, RNC, QA) și susținute de Strategia Educația 2030 și de o infrastructură digitală și instituțională care garantează actualizări periodice, transparență publică și încredere reciprocă.

6. ANALIZA ALINIERII CNC LA CRITERIILE DE REFERENȚIERE ALE EQF

Criteriile de referențiere a CNC la EQF

Procesul de referențiere a CNC la EQF este ghidat de un set de zece criterii și proceduri unitare, elaborate de Grupul Consultativ EQF și aprobate de Consiliul Uniunii Europene. Aceste criterii au rolul de a asigura coerența și credibilitatea procesului de comparare între nivelurile naționale și cele europene, precum și de a garanta transparența și recunoașterea calificărilor la nivel internațional.

Cele zece criterii stabilesc standardele metodologice și de calitate pentru descrierea nivelurilor de calificare prin prisma rezultatelor învățării, pentru implicarea părților interesate, pentru funcționarea mecanismelor de asigurare a calității și pentru vizibilitatea internațională a registrelor de calificări. Ele oferă o bază comună pentru dialogul dintre Republica Moldova și statele europene și consolidează încrederea reciprocă în calificările oferite de sistemul național de educație și formare.

În acest context, Republica Moldova trebuie să demonstreze și să explice, pentru fiecare criteriu în parte, în ce măsură CNC respectă cerințele EQF. Acest exercițiu nu este doar o cerință tehnică, ci și o dovadă a angajamentului țării de a integra sistemul național de calificări în Spațiul European al Învățării pe tot parcursul vieții, asigurând transparența, comparabilitatea și recunoașterea calificărilor sale.

În continuare sunt prezentate cele zece criterii stabilite la nivel european, față de care Republica Moldova demonstrează conformitatea și prin care se validează referențierea CNC la EQF, aprobate de Consiliul Uniunii Europene și prevăzute în [Recomandarea Consiliului din 22 mai 2017](#) privind Cadrul European al Calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2017/C 189/03).

Criterii și proceduri pentru corelarea cadrelor sau sistemelor naționale ale calificărilor cu Cadrul european al calificărilor (CEC)

1. Autoritățile competente stabilesc în mod clar și fac publice responsabilitățile și/sau competențele legale ale tuturor organismelor naționale relevante implicate în procesul de corelare.
2. Există o legătură clară și demonstrabilă între nivelurile calificărilor din cadrele sau sistemele naționale ale calificărilor și descriptorii nivelurilor CEC/EQF.
3. Cadrele sau sistemele naționale ale calificărilor și calificările acestora sunt bazate pe principii și obiectivul rezultatelor învățării și sunt legate de mecanisme de validare a învățării nonformale și informale, precum și de sisteme de credite, după caz.
4. Procedurile pentru includerea calificărilor în cadrul național al calificărilor sau pentru descrierea poziției calificărilor în sistemul național al calificărilor sunt transparente.
5. Sistemul (sistemele) național(e) de asigurare a calității în domeniul educației și formării profesionale se referă la cadrele sau sistemele naționale ale calificărilor și este (sunt) conform(e) cu principiile de asigurare a calității specificate în anexa IV a Recomandării Consiliului UE din 22 mai 2017.
6. Procesul de corelare include confirmarea explicită a organismelor relevante de asigurare a calității privind conformitatea raportului de corelare cu mecanismele, dispozițiile și practicile naționale relevante de asigurare a calității.
7. Procesul de corelare implică experți internaționali, iar rapoartele de corelare conțin o declarație scrisă referitoare la procesul de corelare, semnată de cel puțin doi experți internaționali din două țări diferite.
8. Autoritatea (autoritățile) competentă(e) certifică respectiva corelare a cadrelor sau sistemelor naționale ale calificărilor cu CEC. Autoritățile competente, inclusiv centrele naționale de coordonare pentru CEC, publică un raport detaliat care descrie procesul de corelare, precum și elementele care stau la baza acestuia, și analizează separat fiecare dintre criterii. Același raport poate fi utilizat pentru auto-certificarea în temeiul Cadrului calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior, în conformitate cu criteriile de auto-certificare ale acestuia din urmă.
9. În termen de 6 luni de la corelare sau de la actualizarea raportului de corelare, statele membre și alte țări participante publică raportul de corelare și furnizează pe portalul european relevant informații relevante în scopul comparării.
10. După încheierea procesului de corelare, toate documentele nou eliberate în legătură cu calificări care fac parte din cadrele sau sistemele naționale ale calificărilor (de exemplu, certificate, diplome, suplimente la certificate, suplimente la diplome) și/sau cu registre ale calificărilor, eliberate de autoritățile competente, ar trebui să conțină o trimitere clară la nivelul CEC corespunzător, prin intermediul cadrelor sau sistemelor naționale ale calificărilor.

Respectarea celor zece criterii constituie fundamentul credibilității și transparenței raportului de referințiere, oferind garanția că CNC al Republicii Moldova este pe deplin compatibil cu principiile europene și poate fi recunoscut ca parte integrantă a Spațiului European al Învățării pe tot parcursul vieții.

Dovezi privind corespunderea criteriilor de corelare a CNC la EQF

Prezenta secțiune prezintă, pentru fiecare dintre cele zece criterii stabilite la nivel european, dovezile care demonstrează conformitatea CNC al Republicii Moldova cu Recomandarea Consiliului din 22 mai 2017 privind EQF (2017/C 189/03). Evidențele includ baza legală și metodologică, descrierile nivelurilor în termeni de rezultate ale învățării, mecanismele de asigurare a calității, funcționarea RNC, implicarea părților interesate, precum și corespondența CNC–EQF/QF-EHEA, astfel încât să fie asigurate transparența, comparabilitatea și credibilitatea procesului de referențiere.”

Pentru fiecare criteriu sunt prezentate: (a) descrierea cerinței, (b) dovezile principale, (c) trimiterea la documente/Anexe (acte normative, metodologii, rapoarte ANACEC, extrase RNC, tabele de corespondență niveluri), precum și (d) concluzia privind gradul de îndeplinire a criteriului.

Criteriul 1

Autoritățile competente stabilesc în mod clar și fac publice responsabilitățile și/sau competențele legale ale tuturor organismelor naționale relevante implicate în procesul de corelare.

Conform [Codului Educației](#) nr. 152/2014, art. 11¹, (2), CNC se elaborează și se implementează de Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu autoritățile administrației publice centrale, instituțiile de învățământ, agenții economici, alți parteneri sociali, și se aprobă de Guvern.

Ministerul Educației și Cercetării (MEC)

MEC este autoritatea publică centrală responsabilă de elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor în domeniul calificărilor, exercitând rolul principal în coordonarea procesului de dezvoltare și referențiere a CNC.

În conformitate cu [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014, art. 11¹, MEC are următoarele responsabilități-cheie relevante pentru procesul de referențiere:

- Elaborează și aprobă procedurile privind evaluarea, recunoașterea, validarea și certificarea calificărilor obținute în sistemul educațional național și în străinătate, asigurând coerența acestora cu principiile EQF și QF-EHEA;
- Elaborează Raportul de referențiere a CNC la EQF și, respectiv, Raportul de auto-certificare față de QF-EHEA, în conformitate cu procedurile și criteriile stabilite la nivel european;
- Elaborează și aprobă procedurile de înscriere a calificărilor în RNC, asigurând trasabilitatea, transparența și actualizarea permanentă a informațiilor privind calificările recunoscute oficial.

Astfel, potrivit [Codului educației](#), MEC are rolul de a asigura guvernanta strategică a sistemului național al calificărilor și de a garanta alinierea acestuia la principiile europene de transparență, comparabilitate și asigurare a calității.

În conformitate cu [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) privind Cadrul Național al Calificărilor link (Anexa 1, Capitolul IX – Coordonarea și administrarea CNC, Secțiunea 1 – Distribuția responsabilităților), MEC exercită aceste funcții printr-un ansamblu de responsabilități complexe ce vizează coordonarea interinstituțională, dezvoltarea operațională, cooperarea internațională și reprezentarea europeană în domeniul calificărilor.

Coordonare și guvernanta instituțională: MEC are responsabilitatea de a coordona activitatea tuturor instituțiilor și părților interesate implicate în implementarea și actualizarea CNC. Această coordonare se realizează prin cooperarea cu structurile naționale relevante – Consiliul Național pentru

Calificări, ANACEC, ANOFM, CCI, comitetele sectoriale pentru formare profesională, furnizorii de educație și formare și alți parteneri sociali.

MEC este responsabil și de elaborarea programului operațional și a bugetului aferent dezvoltării și implementării CNC, asigurând astfel planificarea strategică a resurselor și activităților la nivel național. În același timp, MEC facilitează dialogul permanent între actorii publici și privați prin crearea unei platforme instituționale de cooperare, contribuind la consolidarea parteneriatului dintre educație, economie și piața muncii.

Administrare și dezvoltare operațională: MEC exercită funcția de administrator al sistemului național al calificărilor, fiind responsabil de dezvoltarea, actualizarea, înscrierea și radierea calificărilor în/din CNC. În acest scop, MEC creează și menține RNC, care reprezintă baza oficială de date a calificărilor recunoscute în Republica Moldova. MEC asigură inclusiv arhivarea calificărilor radiate, garantând trasabilitatea și istoricul acestora.

Totodată, MEC elaborează și actualizează Nomenclatoarele domeniilor de formare profesională pentru nivelurile 3-8 CNC, în corelare cu standardele ocupaționale, evoluțiile pieței muncii și prioritățile de dezvoltare economică. În exercitarea acestor atribuții, Ministerul oferă suport metodologic instituțiilor și părților implicate, asigurând aplicarea unitară a metodologiilor și procedurilor referitoare la calificări.

Elaborare, analiză și cooperare internațională: Un rol central al MEC este elaborarea Raportului de referințiere a CNC la EQF, realizat de subdiviziunea responsabilă de dezvoltarea CNC din cadrul ministerului, în strânsă colaborare cu toate instituțiile și părțile implicate în proces.

De asemenea, MEC participă activ la proiecte și programe internaționale privind dezvoltarea sistemelor de calificări, recunoașterea competențelor și mobilitatea profesională. Prin aceste acțiuni, MEC contribuie la consolidarea parteneriatelor internaționale și la schimbul de bune practici în domeniul calificărilor, asigurând o aliniere constantă la tendințele europene în materie de transparență, calitate și recunoaștere a rezultatelor învățării.

Puncte naționale de contact și reprezentare europeană: Pentru a garanta vizibilitatea și interoperabilitatea CNC în context european, MEC este desemnat să exercite roluri de reprezentare și coordonare în rețelele europene relevante:

- Punct Național de Coordonare pentru EQF (EQF NCP) – responsabil de comunicarea și corelarea permanentă dintre CNC și EQF;
- Punct Național de Informare și Coordonare pentru Rețeaua ENIC-NARIC – asigurând informarea și cooperarea internațională privind recunoașterea academică a calificărilor;
- Centru Național Europass – care promovează transparența competențelor și mobilitatea educațională și profesională;
- Punct Național de Contact pentru recunoașterea calificărilor – facilitând accesul la informații privind echivalarea și validarea calificărilor în spațiul european.

Prin aceste funcții, MEC devine principalul garant al compatibilității sistemului național cu instrumentele europene, asigurând participarea activă a Republicii Moldova în rețelele internaționale de cooperare în domeniul calificărilor.

În ansamblu, [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) conferă MEC un rol integrator, de coordonare strategică, tehnică și internațională a procesului de dezvoltare și implementare a CNC. MEC devine astfel instituția-pivot care asigură:

- coerența politicilor și a cadrului normativ;
- funcționalitatea operațională a RNC;
- implicarea partenerilor sociali în elaborarea și actualizarea calificărilor;
- vizibilitatea și compatibilitatea internațională a CNC, prin corelarea cu EQF, QF-EHEA și instrumentele europene asociate (Europass, ENIC-NARIC, EQAVET).

Prin aceste atribuții, MEC garantează alinierea cadrului național la principiile europene ale transparenței, comparabilității și asigurării calității, asigurând, totodată, baza legală și instituțională pentru recunoașterea internațională a calificărilor obținute în Republica Moldova.

Consiliul Național pentru Calificări

Consiliul Național pentru Calificări (în continuare Consiliul) este un organ consultativ al Ministerului Educației și Cercetării, responsabil de dezvoltarea CNC și de politicile publice privind dezvoltarea potențialului uman. Consiliul asistă MEC în stabilirea direcțiilor strategice și a planurilor de acțiuni pentru dezvoltarea, actualizarea, validarea și certificarea calificărilor cu nivel CNC.

Consiliul are un rol strategic triplu:

- Consultativ, prin dialogul și implicarea părților interesate în procesul de elaborare și actualizare a calificărilor;
- Tehnic, prin avizarea și expertizarea standardelor de calificare, precum și a atribuirii nivelurilor CNC;
- Strategic, prin orientarea dezvoltării sistemului calificărilor și integrarea acestuia în spațiul european al învățării pe tot parcursul vieții.

În exercitarea mandatului său, Consiliul asigură coordonarea și cooperarea interinstituțională între ministere, instituții de formare profesională, autorități de asigurare a calității, mediul economic și partenerii sociali, contribuind la alinierea sistemului național de calificări la EQF și QF-EHEA. Printre atribuțiile sale principale se numără: avizarea standardelor de calificare noi și revizuite, evaluarea compatibilității calificărilor CNC cu EQF, participarea la elaborarea cadrului normativ și metodologic, monitorizarea implementării CNC și valorificarea bunelor practici europene.

Consiliul este constituit din 15 membri reprezentând principalele instituții și organizații relevante: trei autorități publice (MEC, MMPS, MDED), trei furnizori de educație și formare, ANACEC, ANCE, CCI, Alianța Comitetelor Sectoriale, ANOFM, Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru, Asociația Întreprinderilor Mici și Mijlocii, Asociația Investitorilor Străini/parteneri de dezvoltare și Consiliul Național al Tineretului.

Componența nominală este aprobată de ministrul educației și cercetării pentru un mandat de cinci ani, la propunerea autorităților publice și entităților reprezentate (Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, Anexa 1, p. 155-164).

Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare (ANACEC)

ANACEC, conform [Codului educației](#) nr. 152/2014, art. 115, [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), Anexa 1, p. 153 (5), (15), (17), precum și Regulamentului de organizare și funcționare aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 201/2018](#), are rolul de garant al calității calificărilor, prin evaluarea externă

și monitorizarea calității programelor ce duc la acordarea calificării complete sau parțiale și a furnizorilor acestora, precum și evaluarea relevanței și comparabilității calificărilor naționale complete și parțiale cu cele internaționale.

Conform prevederilor Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, p. 6., ANACEC are responsabilitatea de a ajusta standardele de acreditare, criteriile de evaluare și indicatorii de performanță utilizați în evaluarea externă, în conformitate cu principiile de asigurare a calității calificărilor prevăzute de EQF. Această aliniere urmărește armonizarea procedurilor naționale de autorizare provizorie și de acreditare a programelor de studii și a instituțiilor educaționale cu standardele europene de calitate, asigurând transparența, comparabilitatea și încrederea reciprocă în calificările obținute în Republica Moldova.

În [Raportul de activitate pentru anul 2024](#), ANACEC prezintă evaluarea și acreditarea a peste 250 de programe de studii pe diverse nivele și forme de învățământ (în învățământul profesional tehnic, superior și de formare profesională a adulților), demonstrând coerența CNC cu standardele europene.

Participarea experților naționali desemnați de ANACEC în comisii internaționale de evaluare organizate în alte state reprezintă, de asemenea, o componentă importantă a activității Agenției. Această practică confirmă statutul ANACEC de autoritate națională activă, capabilă să contribuie la consolidarea culturii calității în educație și cercetare atât la nivel național, cât și internațional. Drept dovadă sunt anexate [Deciziile Consiliului de conducere al ANACEC](#) privind constituirea comisiilor de evaluare externă, care confirmă implicarea a experților internaționali în procesul de evaluare a programelor de studii din oferta educațională a instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova, prin care ANACEC a delegat experții naționali în misiuni de evaluare externă.

Reciprocitatea expertizei — prin atragerea specialiștilor internaționali în misiunile desfășurate în Republica Moldova și prin delegarea experților ANACEC în activități similare peste hotare — consolidează schimbul de bune practici și asigură un flux continuu de cunoștințe. Totodată, această cooperare sporește obiectivitatea, transparența și credibilitatea proceselor de evaluare derulate de ANACEC și facilitează alinierea permanentă la standardele și evoluțiile europene în domeniul asigurării calității. Prin aceste activități, ANACEC se afirmă nu doar ca beneficiar al expertizei internaționale, ci și ca furnizor de expertiză recunoscută pe plan extern.

Relevanța acestor aspecte este confirmată și de Raportul vizitei colegiale ETF (ETF QA Forum 2023, [Moldova Peer Visit Report](#)). Documentul atestă că metodologia de evaluare externă aplicată de ANACEC este bine structurată, transparentă și incluzivă, cu roluri clar definite și cu implicarea extinsă a părților interesate, inclusiv a mediului economic. De asemenea, raportul subliniază că standardele de evaluare acoperă toate domeniile cheie și sunt corelate cu indicatorii EQAVET.

Participarea ANACEC la proiectul SEQA-ESG, coordonat de ENQA și implementat în perioada 2020–2022, a sprijinit agenția – împreună cu alte agenții de asigurare a calității din Albania, Malta, Cehia, Muntenegru și Slovacia – în actualizarea metodologiilor de evaluare externă și dezvoltarea unor proceduri de evaluare pe deplin aliniate la Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în Spațiul european al învățământului superior ([ESG](#)).

Totodată, agenția națională de asigurare a calității a fost instituită în Republica Moldova în anul 2015, iar Metodologia de evaluare externă a fost aprobată în anul 2016, imediat după adoptarea versiunii revizuite a ESG în cadrul Conferinței ministeriale de la Erevan. Acest fapt a asigurat integrarea directă

a ESG în cadrul normativ național, standardele de acreditare fiind aplicate în deplină conformitate cu recomandările europene.

Potrivit [Hotărârii Guvernului nr. 330/2023](#) și Anexa 1, procesul este sprijinit și de o serie de structuri consultative și de coordonare:

Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS)

MMPS exercită rolul de Punct Național de Informare și Comunicare pentru Clasificarea Europeană a Aptitudinilor, Competențelor, Calificărilor și Ocupațiilor (ESCO), conform [Hotărârii Guvernului nr. 330/2023](#), p. 5. În această calitate, MMPS este responsabil de corelarea și actualizarea clasificărilor naționale ale ocupațiilor și competențelor cu structura și terminologia europeană ESCO, facilitând comparabilitatea și interoperabilitatea datelor despre calificări și profesii între Republica Moldova și statele Uniunii Europene. Rolul său contribuie la asigurarea coerenței dintre sistemul de calificări și piața muncii, precum și la transparența competențelor și mobilitatea forței de muncă la nivel european.

Totodată, MMPS, în baza [Hotărârii Guvernului nr. 678/2020](#) privind aprobarea Metodologie de elaborare a standardelor ocupaționale și a legislației conexe, are responsabilitatea de a corela CNC cu piața muncii și de a coordona procesul de elaborare a standardelor ocupaționale. Acestea sunt dezvoltate de piața muncii (comitete sectoriale și alte entități) și aprobate de ministerele de resort și constituie fundamentul calificărilor din CNC. În perioada 2020–2025 au fost elaborate și validate peste [112 de standarde ocupaționale](#) în diverse domenii economice.

Comitetele sectoriale pentru formare profesională (CSFP)

CSFP sunt structuri consultative de parteneriat social, instituite prin [Legea nr. 244/2017](#), având rolul de a asigura cooperarea dintre mediul economic, autoritățile publice și furnizorii de educație și formare profesională. Aceste comitete sprijină implementarea politicilor publice în domeniul dezvoltării competențelor și contribuie la alinierea sistemului de formare profesională la necesitățile reale ale economiei. Totodată, CSFP participă la elaborarea CNC, precum și la elaborarea, dezvoltarea și actualizarea calificărilor aferente ramurii economice pe care o reprezintă.

Conform [Hotărârii Guvernului nr. 678/2020](#) privind aprobarea Metodologiei de elaborare a standardelor ocupaționale, CSFP elaborează, actualizează și validează standardele ocupaționale, necesare pentru elaborarea standardelor de calificare aferente nivelurilor 3–5 ale CNC. Prin această activitate, comitetele contribuie la asigurarea relevanței și calității calificărilor, consolidând legătura dintre educație și piața muncii.

În prezent, în Republica Moldova sunt constituite șapte comitete sectoriale, dintre care patru funcționează activ, acoperind domenii economice strategice: construcții, agricultură și industria alimentară, HORECA (turism și servicii) și industria ușoară. Aceste comitete reunesc reprezentanți ai angajatorilor, organizațiilor patronale, sindicatelor, instituțiilor de învățământ profesional, ministerelor de resort și altor actori relevanți.

Prin activitatea lor, comitetele sectoriale:

- identifică nevoile actuale și emergente de competențe specifice fiecărui sector economic;
- formulează propuneri privind noi calificări sau actualizarea celor existente;
- oferă expertiză tehnică și validează standardele ocupaționale și de calificare;

- facilitează dialogul constant între educație și economie, contribuind la modernizarea sistemului de formare profesională și la creșterea angajabilității absolvenților.

Astfel, CSFP reprezintă mecanisme cheie ale parteneriatului public-privat în domeniul calificărilor, contribuind la modernizarea și relevanța sistemului CNC, în deplină concordanță cu principiile europene privind guvernanta pe bază de parteneriat și dezvoltarea competențelor orientate spre piața muncii.

Mecanisme de coordonare

În Republica Moldova, elaborarea și implementarea CNC sunt coordonate de MEC, în cooperare cu MMPS, ministerele de resort, comitetele sectoriale, reprezentanții angajatorilor și ai salariaților, precum și alte părți interesate relevante.

Coordonarea dintre comitetele sectoriale, ministerele de resort, MEC și MMPS este asigurată printr-un mecanism de guvernanta structurat în domeniul calificărilor și al standardelor ocupaționale. Comitetele sectoriale, alcătuite din reprezentanți ai angajatorilor, ai salariaților și ai asociațiilor profesionale, identifică necesitățile pieței muncii și contribuie la elaborarea și revizuirea standardelor ocupaționale și a standardelor de calificare.

Ministerele de resort coordonează aspectele specifice sectoarelor pe care le gestionează, validează standardele relevante pentru domeniile lor de competență și asigură corelarea acestora cu politicile și reglementările sectoriale. MMPS asigură coerența cu politicile pieței muncii, Clasificatorul ocupațiilor și strategiile de ocupare a forței de muncă, în timp ce MEC coordonează elaborarea/dezvoltarea calificărilor, programelor de studii, precum și CNC.

Reprezentanții angajatorilor și ai salariaților, inclusiv prin intermediul comitetelor sectoriale pentru formare profesională și al Consiliului Național pentru Calificări, contribuie la revizuirea și avizarea standardelor ocupaționale și a standardelor de calificare, la analiza relevanței acestora pentru piața muncii și la alinierea calificărilor la descriptorii de nivel ai CNC/EQF.

Această cooperare se realizează prin intermediul grupurilor comune de lucru, al procedurilor de consultare și al proceselor formale de validare, asigurând că standardele de calificare răspund cerințelor pieței muncii și rămân coerente cu politicile naționale în domeniul ocupării forței de muncă, educației și dezvoltării competențelor.

Pentru o imagine de ansamblu asupra celorlalte părți interesate implicate în procesul de referențiere, precum și asupra rolurilor și responsabilităților acestora în coordonarea și implementarea CNCRM, sunt prezentate următoarele anexe:

- Matricea părților relevante implicate în procesul de referențiere a CNCRM la EQF și de auto-certificare în raport cu QF-EHEA (**Anexa 17**);
- Instituțiile și organismele naționale implicate în elaborarea, administrarea și procesul de referențiere a CNCRM – roluri și responsabilități în conformitate cu cadrul normativ (**Anexa 18**).

Dovada de conformitate și concluzii pentru Criteriul 1

Procesul de dezvoltare, implementare și referențiere a CNC la EQF este fundamentat pe o bază legislativă solidă și pe o arhitectură instituțională coerentă, care garantează transparența, participarea

și responsabilitatea partajată între autoritățile publice, instituțiile de învățământ, mediul economic și partenerii sociali.

Baza juridică a coordonării CNC este asigurată de [Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014](#) (art. 11¹) și de [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), care stabilesc atribuțiile clare ale MEC ca autoritate coordonatoare, ale Consiliului Național pentru Calificări (organ consultativ permanent al MEC), ale ANACEC, ale MMPS și ale Comitetelor Sectoriale pentru Formare Profesională (CSFP).

Prin aceste acte, Republica Moldova instituie un sistem de guvernanță participativ bazat pe parteneriat tripartit (educație – economie – administrație publică), care respectă principiile de transparență și subsidiaritate promovate la nivel european.

MEC deține rolul de autoritate națională de coordonare pentru EQF (EQF NCP), asigurând legătura permanentă cu structurile europene relevante, elaborarea Raportului de referențiere și a Raportului de auto-certificare, precum și gestionarea RNC. Consiliul Național pentru Calificări acționează ca platformă de dialog interinstituțional, facilitând validarea deciziilor strategice și tehnice privind atribuirea nivelurilor de calificare și actualizarea standardelor. ANACEC garantează coerența între calificări și standardele europene de asigurare a calității, în timp ce MMPS corelează CNC cu cerințele pieței muncii prin intermediul ESCO și al standardelor ocupaționale.

Partenerii sociali și comitetele sectoriale contribuie activ la definirea și validarea competențelor, asigurând relevanța calificărilor pentru economie. CTICE, în calitate de furnizor de infrastructură digitală, susține interoperabilitatea datelor educaționale, trasabilitatea actelor de studii și recunoașterea electronică a calificărilor. Ministerele de resort, instituțiile de învățământ și partenerii de dezvoltare completează arhitectura instituțională prin acțiuni sectoriale și cooperare internațională.

Prin urmare, Republica Moldova demonstrează conformitatea deplină cu Criteriul 1 al procesului de referențiere la EQF, întrucât:

1. există o arhitectură instituțională clară de guvernanță și coordonare a CNC;
2. procesul de referențiere este participativ, transparent și interinstituțional;
3. atribuțiile și relațiile dintre actorii implicați sunt reglementate juridic și funcționale în practică;
4. cadrul național este aliniat la cerințele și principiile europene privind gestionarea și recunoașterea calificărilor.

Criteriul 2.

Există o legătură clară și demonstrabilă între nivelurile calificărilor din cadrele sau sistemele naționale ale calificărilor și descriptorii nivelurilor CEC/EQF.

Raționamentele care au stat la baza structurii actuale a CNC

În Republica Moldova, prima generație a CNC a fost introdusă inițial în învățământul superior, imediat după aderarea țării la Procesul Bologna. Acea versiune timpurie a fost elaborată parțial în baza recomandărilor privind Cadrul Calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA) din anii 2006, 2010 și 2013.

În etapa inițială de dezvoltare a CNC, Republica Moldova utiliza structuri bazate pe competențe generale și specifice, care nu erau însă aplicate pentru descrierea nivelului, complexității și profunzimii rezultatelor învățării. Această abordare complica procesul de comparare și recunoaștere a calificărilor, crea bariere în mobilitatea academică și profesională și genera dificultăți în recunoașterea în străinătate a diplomelor și certificatelor naționale.

Un pas important în evoluția sistemului a fost adoptarea Hotărârea Guvernului nr. 1016/2017, prin care a fost aprobat Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova (CNCRM), bazat pe Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului privind EQF pentru învățarea de-a lungul vieții (2008). Cu toate acestea, în practică, persistau neconcordanțe terminologice și metodologice, utilizarea unor descriptori neuniformi, lipsa referințelor la EQF în actele de studii și o reglementare fragmentată a calificărilor între diferite articole din [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014 (art. 59, 62–66 pentru învățământul profesional tehnic; art. 89, 97, 98 și 110 pentru învățământul superior).

Conform evaluărilor experților internaționali în cadrul proiectului Twinning „Sporirea calității și eficienței învățământului profesional tehnic” (2019–2021), CNC în forma sa de atunci nu asigura suficient promovarea principiului învățării pe tot parcursul vieții, nu facilita transferul între nivelurile și formele de educație și nu oferea flexibilitatea și portabilitatea calificărilor necesare într-un context economic și tehnologic în rapidă schimbare. Lipsa unui cadru normativ coerent și a mecanismelor de operaționalizare a CNC a menținut o orientare predominant „bazată pe ofertă” în elaborarea programelor de formare, în defavoarea cererii reale a pieței muncii. În consecință, multe calificări nu erau suficient de relevante și nu susțineau pe deplin angajabilitatea absolvenților.

Trecerea la noua etapă: operaționalizarea CNC

În anul 2023, Republica Moldova a trecut la o nouă etapă de dezvoltare CNC, odată cu modificările operate în [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014 și adoptarea [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) privind Cadrul Național al Calificărilor și Foaia de parcurs pentru operaționalizarea acestuia.

Această reformă a marcat trecerea de la etapa de dezvoltare la implementarea efectivă a CNC, asigurând alinierea deplină la EQF și la QF-EHEA. Noii descriptori de nivel au fost revizuiți în mod cuprinzător prin preluarea descriptorilor EQF prevăzuți în Anexa nr. 1 la Cadrul Național al Calificărilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 330/2023. Astfel, a fost asigurată corespondența dintre nivelurile CNCRM și cele ale EQF, pe baza celor patru dimensiuni fundamentale: cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie.

Pentru a sprijini în continuare implementarea CNC, Anexa nr. 2 la Cadrul Național al Calificărilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, stabilește, de asemenea, un set de elemente complementare utilizate în procesul de structurare și încadrare pe niveluri a calificărilor, inclusiv:

- Corelarea cu Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED), reflectată în corespondența dintre nivelurile de calificare ale CNCRM și traseele educaționale, pe de o parte, și nivelurile ISCED-P 2011 și domeniile de educație și formare ISCED-F 2013 corespunzătoare, pe de altă parte. Această aliniere contribuie la asigurarea coerenței clasificării în învățământul general, învățământul profesional tehnic, învățământul superior și învățarea pe tot parcursul vieții, facilitând totodată comparabilitatea internațională, raportarea statistică și mobilitatea cursanților;

- Definirea clară a condițiilor de acces, progresie și evaluare a rezultatelor învățării;
- Armonizarea tipurilor de educație și a actelor de certificare cu nivelurile de calificare

Prin această reformă, MEC a urmărit consolidarea coerenței interne a sistemului de calificări, creșterea transparenței și comparabilității calificărilor și pregătirea bazei metodologice pentru procesul de referențiere la EQF și auto-certificare față de QF-EHEA.

Cadrul conceptual și normativ al procesului de referențiere

Procesul de referențiere a CNC la EQF are la bază alinieri explicite declarate la nivel legislativ. Potrivit [Codului educației](#) nr. 152/2014, articolul 11¹, CNC este „un sistem integrat al calificărilor naționale în **corespondere cu EQF** și cu necesitatea de calificări pe piața muncii, **structurat ierarhic pe opt niveluri** definite prin **descriptorii rezultatelor învățării**. Aceste niveluri acoperă toate tipurile de calificări – complete și parțiale, obținute în contexte formale, nonformale și informale, oferind o bază pentru recunoașterea competențelor din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții”. De asemenea, [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), Anexa 1, punctul 14, stabilește principiile de dezvoltare a CNC, în deplină consonanță cu Spațiul European al Educației:

- succesiune și progres continuu între niveluri;
- echitate și nondiscriminare;
- transparență în descrierea nivelurilor de calificare;
- receptivitate la cerințele educaționale, sociale și economice;
- comparabilitate structurală și compatibilitate a CNC cu EQF și QF-EHEA.

Prin urmare, Republica Moldova dispune de baza juridică, metodologică și conceptuală necesară pentru demonstrarea corespunderii dintre CNC și EQF și pentru integrarea sistemului național al calificărilor în Spațiul European al învățării pe tot parcursul vieții.

Metodologia de referențiere

Modernizarea CNC, inițiată de MEC prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), a avut ca obiectiv nu doar reformularea descriptorilor, ci și pregătirea metodologică a procesului de referențiere a CNC la EQF și QF-EHEA.

Metodologia de referențiere este construită în conformitate cu cadrul legislativ național și cu recomandările europene și urmărește:

- asigurarea unui proces de analiză comparativă riguroasă și documentată;
- implicarea interinstituțională și validarea prin consens;
- transparența rezultatelor și fundamentarea deciziilor de aliniere pe dovezi verificabile.

Procesul de referențiere a CNC la EQF s-a desfășurat în baza unei analize comparative nivel-cu-nivel a descriptorilor, utilizând:

- „Descriptorii de definire a nivelurilor CNC” Anexa nr. 1 și „Corespondența dintre nivelurile CNC și nivelurile de referință ale EQF și ISCED”, Anexa 3 la Hotărârea Guvernului nr. 330/2023;
- Recomandările Grupului Consultativ EQF (EQF Advisory Group) privind transparența, comparabilitatea și validarea nivelurilor;
- Bunele practici europene utilizate în rapoartele de referențiere ale statelor membre.

Principii metodologice de referențiere și etapele procesului de corelare

Procesul de referențiere s-a bazat pe următoarele principii:

1. Echivalența descriptorilor de nivel – fiecare nivel CNC corespunde integral nivelului EQF pe cele patru dimensiuni: *cunoștințe, aptitudini, responsabilitate și autonomie*.
2. Coerență internă și progres logic – nivelurile CNC reflectă o progresie clară a complexității rezultatelor învățării și a gradului de autonomie, în conformitate cu EQF.
3. Transparență și verificabilitate – tabelele cu descriptorii și corespondențele (Anexele 1 și 2 din Hotărârea Guvernului nr. 330/2023) sunt publice, accesibile și constituie dovada formală a alinierii.
4. Participare interinstituțională și consens – corelarea și validarea au fost realizate în parteneriat cu MEC, ANACEC, Consiliul Național pentru Calificări, ministerele de resort, furnizorii de educație și reprezentanții pieței muncii.
5. Compatibilitate internațională – structura CNC respectă principiile EQF și QF-EHEA și este corelată și cu Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED).

Etapele procesului de corelare

Deși corespondența completă CNC–EQF este deja confirmată prin implementarea Hotărârii Guvernului nr. 330/2023, procesul de analiză structurală a CNC și validare a fost realizat într-o manieră sistematică, în cinci etape metodologice:

Etapa 1 – Analiza generală a CNC și EQF

A fost realizată o analiză comparativă a *misiunii, structurii și scopurilor CNC și EQF*, cu privire la numărul de niveluri, tipurile de calificări și finalitățile educaționale.

Rezultatul acestei etape a confirmat *identitatea structurală dintre cele două cadre*, inclusiv corespunderea 1:1 a nivelurilor.

Etapa 2 – Compararea descriptorilor de nivel

Pentru fiecare nivel al CNC au fost analizați descriptorii privind *cunoștințele, aptitudinile, responsabilitatea și autonomia*, în raport direct cu descriptorii EQF.

Rezultatul: corespondență completă (100%) între cele două seturi de descriptori, fapt dovedit prin Anexa 1 la [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#).

Etapa 3 – Elaborarea și confirmarea matricei de corelare

Pe baza tabelor oficiale, a fost elaborată *Matricea de analiză și corelare a descriptorilor CNC cu nivelurile EQF*, care demonstrează comparabilitatea completă între CNC și EQF. Matricea include pentru fiecare nivel:

- descriptorii CNC și EQF;
- exemple de calificări și acte de studii;
- gradul de comparabilitate („complet comparabil”).

Etapa 4 – Validarea prin consultare interinstituțională

Rezultatele analizei au fost supuse consultării cu experți naționali și internaționali, reprezentanți ai MEC, ANACEC, Consiliului Național pentru Calificări, comitetelor sectoriale, furnizori de educație și angajatori. Validarea a confirmat că descriptorii CNC sunt identici conceptual și terminologic cu cei ai EQF.

Etapa 5 – Confirmarea formală a corespunderii

Etapa finală a constat în consacrarea legală a rezultatelor procesului de corelare prin Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, care include cele două tabele oficiale (Anexa 1 și Anexa 3) și demonstrează echivalența completă CNC–EQF.

Rezultatul procesului de corelare

Rezultatele procesului de corelare confirmă că nivelurile 1–8 ale CNC din Republica Moldova sunt complet comparabile și compatibile cu nivelurile 1–8 ale EQF. Această corespondență integrală este ilustrată prin Matricea de analiză și corelare a CNC cu descriptorii nivelurilor EQF, care reflectă:

- identitatea lingvistică și conceptuală a descriptorilor;
- progresia logică a rezultatelor învățării între niveluri;
- coerența cu tipurile de programe de formare și actele de studii aferente fiecărui nivel.

Astfel, Republica Moldova devine una dintre puținele țări care au atins o echivalență completă, formalizată și documentată între CNC și EQF, confirmând compatibilitatea deplină a sistemului național al calificărilor cu standardele europene de transparență și comparabilitate.

Dovada de conformitate și concluzii pentru Criteriul 2

Procesul de corelare a nivelurilor CNC cu EQF a fost realizat în deplină conformitate cu principiile și criteriile stabilite de Grupul Consultativ EQF. Analiza comparativă și procesul de validare interinstituțională au confirmat faptul că Republica Moldova a realizat o corespondență completă (1:1) între nivelurile CNC și nivelurile EQF.

Echivalența dintre CNC și EQF este documentată și consacrată legal prin Hotărârea [Guvernului nr. 330/2023 privind Cadrul Național al Calificărilor și Foaia de parcurs pentru operaționalizarea acestuia](#). Aceasta include:

- Anexa 1 – *Descriptori de definire a nivelurilor Cadrului Național al Calificărilor*, care sunt alineați integral la structura și formulările descriptorilor EQF pentru cele trei dimensiuni ale rezultatelor învățării: *cunoștințe, aptitudini, responsabilitate și autonomie*;
- Anexa 3 – Tabelul de corespondență între nivelurile CNC, EQF și ISCED, care prezintă:
 - tipurile de programe de educație generală și profesională aferente fiecărui nivel;
 - condițiile de acces și evaluare a rezultatelor învățării;
 - actele de studii care confirmă nivelul de calificare al titularului.

Aceste două anexe constituie documentele oficiale de referință care atestă compatibilitatea deplină a CNC cu EQF, fiind parte integrantă a cadrului normativ național. Prin urmare, Republica Moldova îndeplinește integral Criteriul 2 – „Nivelurile CNC corespund clar nivelurilor EQF și sunt descrise într-un mod comparabil și transparent”.

Analiza detaliată a descriptorilor, realizată în cadrul grupului de lucru național și validată de părțile interesate, a confirmat că:

- trecerea (progresul) de la un nivel la altul este logică și continuă, reflectând creșterea gradului de complexitate;
- formulările descriptorilor CNC sunt identice cu cele ale EQF, ceea ce elimină interpretările divergente și asigură compatibilitatea lingvistică și conceptuală;

- sistemul de calificări național este în mare măsură interoperabil cu EQF, QF-EHEA și ISCED, facilitând recunoașterea calificărilor, mobilitatea academică și profesională și transparența rezultatelor învățării.

Această coerență internă și compatibilitate externă reflectă maturitatea sistemului național al calificărilor și alinierea Republicii Moldova la practicile europene de recunoaștere și validare a competențelor.

Analiza realizată și documentele normative adoptate confirmă că:

- CNC al Republicii Moldova este complet aliniat la EQF, atât structural, cât și conceptual;
- descrierea nivelurilor CNC reflectă fidel cele trei dimensiuni EQF, fără diferențe de formulare sau de interpretare;
- Matricea de corelare CNC–EQF, elaborată în baza [Hotărârii Guvernului nr. 330/2023](#), constituie o dovadă clară și verificabilă a corespondențelor nivel-cu-nivel;
- integrarea ISCED în structura CNC consolidează comparabilitatea internațională a calificărilor și facilitează raportarea sistemului național în contextul global al educației și formării.

Prin urmare, Republica Moldova îndeplinește integral Criteriul 2 al Procesului de Referențiere la EQF.

În scop de referință, *Matricea de corelare a nivelurilor CNC și EQF* este prezentată în Anexa 19.

Criteriul 3.

Cadrele sau sistemele naționale ale calificărilor și calificările acestora sunt bazate pe principiul și obiectivul rezultatelor învățării și sunt legate de mecanisme de validare a învățării nonformale și informale, precum și de sisteme de credite, după caz.

Rezultatele învățării în CNC

Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova (CNCRM) are la bază abordarea orientată spre rezultatele învățării, care reprezintă principiul fundamental pentru elaborarea, evaluarea, recunoașterea și certificarea calificărilor. În cadrul CNCRM, rezultatele învățării constituie elementul definitoriu al tuturor calificărilor, asigurând transparența, comparabilitatea și recunoașterea acestora, în conformitate cu principiile EQF.

Definirea rezultatelor învățării la diferite niveluri ale CNC și pentru diverse sectoare economice se realizează în conformitate cu *Ghidului metodologic pentru transpunerea competențelor profesionale în rezultate ale învățării*, aprobat prin Ordinul [MEC nr. 236/2022](#). Acest document stabilește principiile, terminologia și pașii operaționali de transpunere a competențelor profesionale definite în standardele ocupaționale sau standardele de competență în rezultate ale învățării care stau la baza standardelor de calificare.

Procesul de transpunere a competențelor profesionale în rezultate ale învățării, precum și cerințele de formulare a acestora, sunt detaliate și în *Metodologia de elaborare, validare și aprobare a standardelor de calificare* (Anexele 9 și 10), aprobată prin [Ordinul MEC, nr. 573/2022](#), care reglementează structura, conținutul și etapele de elaborare/actualizare, evaluare, validare, avizare și aprobare a standardelor de calificare, contribuind la dezvoltarea unui sistem național integrat al calificărilor, care acoperă toate nivelurile și tipurile de calificări din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.

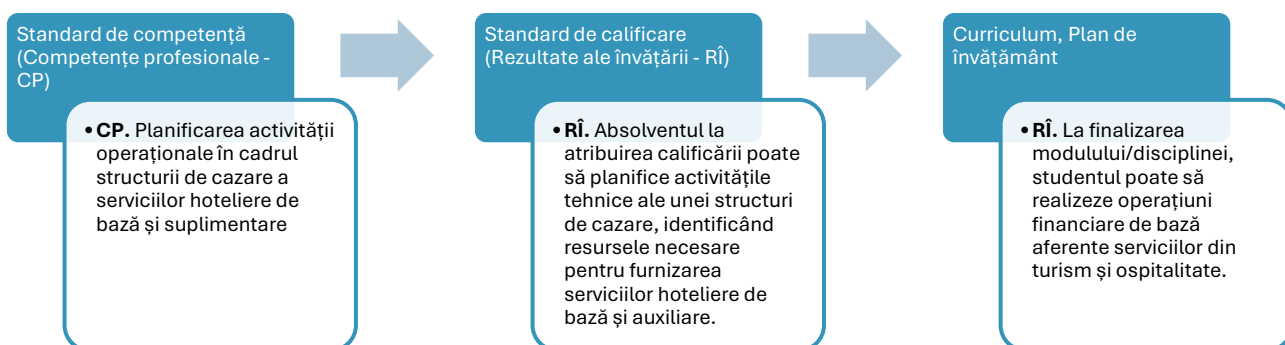
Totodată, *Metodologia de implementare a standardelor de calificare de către instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior*, aprobată prin [Ordinul MEC nr. 896/2021](#) - document conceptual pentru elaborarea Curricula programelor de studii/de formare profesională - prezintă etapele și mecanismele de transfer a rezultatelor învățării din Standardul de calificare în cerințele curriculare ale învățământului profesional tehnic și superior.

În continuare este ilustrat procesul de transpunere a competențelor profesionale din [standardul ocupațional](#) *Electrician-Electronist Auto* (nivel 3 CNC) în rezultate ale învățării formulate în [standardul de calificare](#) corespunzător și ulterior integrate în [curriculumul](#) de formare profesională pentru această meserie.

Figura 11. Transpunerea competențelor ocupaționale în rezultate ale învățării

Pentru nivel 6 CNC, este propus, cu titlu de exemplu standardul de calificare [Licențiat în Servicii Publice](#).

Această structurare etapizată evidențiază modul în care standardele ocupaționale (nivel 3-5 CNC) și standardele de competență (nivel 6-8 CNC), prin transpunerea lor în rezultate ale învățării și integrarea ulterioară în curriculum, asigură coerența, relevanța și aplicabilitatea formării profesionale, consolidând legătura dintre cerințele pieței muncii și procesul educațional.

Curriculumul bazat pe rezultate ale învățării

Dezvoltarea programelor de studii pe niveluri CNC și domenii de formare profesională se realizează în conformitate cu Curriculumul național pentru educația generală, cu Cadrele Calificărilor Sectoriale, cu standardele de calificare pentru educația și formarea profesională, cu standardele de calitate pe niveluri de învățământ și cu regulamentele-cadru aprobate de MEC. În acest context, programele de studii transpun rezultatele învățării definite în Curriculumul național și/sau în standardul de calificare prin detalierea modulelor/disciplinelor, a volumului de credite/ore necesar atingerii acestor rezultate, a modului de organizare a programului și a criteriilor de evaluare pentru

acordarea calificării, precum și a titlului/calificării obținute și a duratei normative a studiilor (art. 98, 99, Anexa 1, [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#)).

Programele de studii pot integra rezultate ale învățării suplimentare față de cele prevăzute în standardul de calificare, conferind valoare adăugată calificării, în funcție de profilul, misiunea și direcțiile strategice ale instituției furnizoare.

Cadrul metodologic pentru elaborarea curriculumului

Elaborarea pachetului curricular pentru fiecare nivel educațional - învățământ general, învățământ profesional tehnic și învățământ superior - se bazează pe un cadru metodologic unitar, care descrie structura, logica și instrumentele necesare pentru proiectarea formării orientate spre rezultatele învățării. Acest cadru include documentele ce stabilesc Cadrul de referință al curriculumului pentru nivelul respectiv și ghidurile metodologice care detaliază modul de formulare și transpunere a rezultatelor învățării în programele de studii.

Rezultatele învățării reprezintă pivotul întregului proces curricular, asigurând coerență între standardele de calificare, documentele curriculare și sistemul de evaluare. Standardele de calificare definesc rezultatele învățării la nivel agregat, iar cadrul metodologic stabilește modul de transpunere a acestora în curriculum - în rezultate specifice modulelor, unităților de învățare și activităților didactice - astfel încât formarea să reflecte competențele cerute de piața muncii. Ulterior, aceleași rezultate devin baza pentru selectarea strategiilor de predare-învățare, pentru elaborarea materialelor didactice și pentru evaluarea competențelor, realizând alinierea completă între standarde, curriculum și evaluare.

Cu caracter ilustrativ, se propune cadrul normativ aplicat în învățământul profesional tehnic și în formarea profesională a adulților, care oferă mecanisme clar definite pentru transpunerea rezultatelor învățării din standardele de calificare în curriculum și pentru corelarea acestora cu metodele și instrumentele de evaluare, asigurând un proces de formare relevant, aplicat și orientat spre performanțe măsurabile.

Pentru operaționalizarea prevederilor [Hotărârii Guvernului nr. 330/2023](#), prin [Ordinul MEC nr. 1652/2024](#) a fost actualizat *Cadrul de referință al Curriculumului pentru ÎPT*, care reconceptualizează abordările curriculare, orientând demersul didactic explicit spre formarea rezultatelor învățării. Documentul stabilește principiile de proiectare curriculară bazate pe competențe profesionale și pe rezultate ale învățării observabile și măsurabile, corelate cu descriptorii CNC/EQF.

Concomitent, *Ghidul metodologic de elaborare a curriculumului pentru ÎPT* (Ordinul MEC nr. 1652/2024) oferă structura de referință pentru formularea și evaluarea rezultatelor învățării la nivel de program, modul și unitate de învățare, consolidând alinierea între standardele ocupaționale, standardele de calificare, curriculum și procesul de evaluare. Aceste documente marchează trecerea de la o abordare centrată pe conținut la una orientată spre performanțe demonstrabile.

Ajustarea și actualizarea curriculară la scară națională

În baza cadrului metodologic actualizat, prin [Ordinul MEC nr. 1818/2024](#), au fost demarate procesele de actualizare a curriculelor pentru toate cele 73 de programe de formare profesională de nivel 3 CNC, iar prin Ordinul MEC nr. 1865/2024 (**Anexa 5**) au fost supuse elaborării/actualizării curriculele

pentru toate cele 100 de programe de nivel 4 și 5 CNC. Acest proces reprezintă implementarea efectivă a cadrului normativ și asigură coerența curriculară la nivel de sistem.

Extinderea principiilor către formarea profesională a adulților

Metodologia de elaborare a programelor de formare profesională a adulților și a curriculumului în cadrul învățării pe tot parcursul vieții, aprobată prin [Ordinul MEC nr. 785/2024](#), extinde aplicarea principiilor bazate pe rezultate ale învățării și asupra educației adulților. Documentul stabilește un cadru normativ coerent pentru dezvoltarea, evaluarea și integrarea programelor de formare continuă, inclusiv de recalificare, perfecționare, specializare și microcalificări, în oferta națională de calificări pentru nivelurile 1–7 CNC. Astfel, metodologia consolidează transparența și coerența rezultatelor învățării cu descriptorii CNC, contribuind la extinderea ofertei educaționale flexibile.

Evaluarea rezultatelor învățării în vederea acordării calificării

Evaluarea calificărilor este strict bazată pe rezultate ale învățării, în conformitate cu criteriile de evaluare și indicatorii de performanță stabiliți în standardele de calificare și cu descriptorii de nivel CNC. Procedurile sunt reglementate de [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) (p. 70–77) și vizează următoarele obiective:

- măsurarea gradului de atingere a rezultatelor scontate;
- asigurarea coerenței și transparenței procesului de evaluare;
- garantarea echității și a recunoașterii valorii calificărilor.

Evaluarea finală în vederea acordării calificării se desfășoară la final de program și se bazează pe principii precum: relevanță, obiectivitate, echitate, validitate, siguranță, flexibilitate, suficiență, cost-eficiență și transparență.

Evaluarea finală a rezultatelor învățării este realizată de furnizorii autorizați sau acreditați, în baza regulamentelor și metodologiilor aprobate de MEC pentru fiecare nivel educațional.

Asigurarea calității și coerenței curriculumelor programelor de studii

ANACEC are un rol esențial în garantarea calității procesului de transpunere a cerințelor pieței muncii în rezultatele învățării stabilite în curriculumele programelor de studii. Prin procedurile de evaluare externă, ANACEC evaluează dacă:

- programele de studii la toate nivelurile sunt formulate și organizate pe baza rezultatelor învățării;
- nivelul de complexitate al rezultatelor învățării este corelat cu descriptorii CNC, EQF și QF-EHEA, fapt reflectat în rapoartele de evaluare externă ([Evaluări în ÎS](#), [Evaluări în ÎPT și Formare continuă](#));
- metodele de evaluare a rezultatelor învățării sunt aplicate corect, asigurând calitatea evaluării în vederea acordării calificării;
- sistemul de credite ECTS reflectă corespunzător volumul de muncă al studenților și al elevilor raportat la competențele dobândite;
- mecanismele instituționale de recunoaștere a rezultatelor învățării sunt aplicate corect.

Prin ghidurile metodologice⁶ și standardele de evaluare utilizate, ANACEC contribuie la asigurarea coerenței dintre curriculumul național, standardele ocupaționale și standardele de calificare, consolidând în același timp transparența calificărilor și încrederea publică. De asemenea, prin participarea activă în rețele internaționale precum ENQA și EQAVET, Agenția sprijină alinierea permanentă a practicilor naționale la standardele europene privind rezultatele învățării și recunoașterea calificărilor.

Astfel, conform art. 44 al [Hotărârii Guvernului 330/2023](#), rezultatele învățării sunt parte a standardelor de asigurare a calității, fiind utilizate la elaborarea standardelor de calificare, curricula programelor de formare, unităților de conținut/modulelor/disciplinelor și instrumentelor de evaluare.

Exprimarea volumului rezultatelor învățării prin sisteme de credite de studii

Cadrul normativ și principiile generale: Aplicarea sistemelor de credite de studii în Republica Moldova este reglementată de [Codul educației al Republicii Moldova](#) al Republicii Moldova (Legea nr. 152/2014) și de [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) privind aprobarea Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova (CNCRM). Aceste acte normative stabilesc principiile de exprimare a volumului calificărilor și a rezultatelor învățării prin credite de studii sau ore, sprijinind cuantificarea, acumularea, transferul și recunoașterea rezultatelor învățării, în concordanță cu abordările europene și principiile EQF.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, alocarea creditelor de studii și a numărului de ore este proporțională cu volumul de muncă necesar pentru atingerea rezultatelor învățării corespunzătoare nivelului și profilului calificării. Creditele de studii reprezintă un element esențial al calificărilor din CNC și pot fi atribuite calificărilor complete, calificărilor parțiale și unităților de rezultate ale învățării.

Potrivit Codului educației, creditul de studii reprezintă:

„confirmare a faptului că o parte a unei calificări, constând într-un set coerent de rezultate ale învățării, a fost evaluată și validată de o autoritate competentă în conformitate cu un standard stabilit. Creditul de studii exprimă volumul de studii, bazate pe rezultatele învățării definite, și volumul de muncă asociat acestora.”

În sistemul național, unitatea comună de referință utilizată pentru alocarea creditelor este volumul de muncă al persoanei care învață, exprimat în timp, astfel: **1 credit de studii corespunde unui volum de 30 de ore academice.**

Creditul de studii include orele de contact direct, studiul individual și activitățile practice. În funcție de specificul programului și de forma de organizare a învățământului, ponderea acestor componente poate varia (1:1, 1:2 sau 1:3). Creditele sunt alocate unităților de curs sau modulelor distincte și

6 (1) Ghid de evaluare externă a programelor de studii superioare de licență (ciclul I) și studii superioare integrate, aprobat prin Decizia nr. 8/2025 a Consiliul de conducere al ANACEC ([link](#));

(2) Ghid de evaluare externă a programelor de studii superioare de master (ciclul II), aprobat prin Decizia nr. 8/2025 a Consiliul de conducere al ANACEC ([link](#))

(3) Ghid de evaluare externă a programelor de formare profesională în învățământul profesional tehnic (ediția a 3-a), aprobat prin Decizia nr. 29/2025 a Consiliul de conducere al ANACEC ([link](#))

(4) Ghid de evaluare externă a programelor de formare profesională a adulților, aprobat prin Decizia nr. 29/2025 a Consiliul de conducere al ANACEC ([link](#))

exprimă volumul total de muncă al persoanei care învață, necesar pentru atingerea rezultatelor învățării preconizate, fără a reflecta gradul de dificultate al conținutului sau volumul de muncă al personalului didactic.

Aplicarea sistemelor de credite în cadrul CNC se bazează pe următoarele principii comune:

- orientarea către rezultate ale învățării;
- cuantificarea volumului de muncă al persoanei care învață;
- acumularea și transferul rezultatelor învățării;
- susținerea traseelor flexibile de învățare și a învățării pe tot parcursul vieții;
- facilitarea mobilității academice și profesionale;
- asigurarea transparenței și recunoașterii calificărilor;
- compatibilitatea cu instrumentele și cadrele europene.

Totodată, organizarea calificărilor diferă în funcție de nivelul CNC, subsistemul de educație și tipul calificării:

- în învățământul general (nivelurile 1–4 ale CNC) și în învățământul profesional tehnic de nivelul 3, volumul calificărilor este exprimat, de regulă, prin durata programelor de studii, măsurată în ani de studii;
- la nivelurile 4–5 ale CNC din învățământul profesional tehnic, calificările sunt organizate pe baza sistemului de credite ECVET;
- la nivelurile 6–8 ale CNC din învățământul superior, calificările sunt organizate pe baza Sistemului european de credite transferabile (ECTS).

Învățământul profesional tehnic (ÎPT): În ÎPT, volumul rezultatelor învățării și dimensiunea calificărilor de nivelurile 4 și 5 ale CNC sunt exprimate în credite de studii, în conformitate cu Sistemul european de credite pentru educație și formare profesională (ECVET), potrivit articolului 66 alineatul (7) din [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014.

Cadrul de implementare este constituit din:

- Regulamentul de organizare și desfășurare a studiilor în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza Sistemului de credite de studii transferabile ([Ordinul MEC nr. 234/2016](#));
- Ghidul de implementare a Sistemului de credite de studii în învățământul profesional tehnic ([Ordinul MEC nr. 811/2014](#)).

În prezent, sistemul de învățământ profesional tehnic continuă să utilizeze mecanisme de acordare a creditelor bazate pe principiile ECVET. Totodată, MEC actualizează cadrul normativ și ghidul național privind aplicarea creditelor de studii în învățământul profesional tehnic, în concordanță cu evoluția recomandărilor și practicilor din Spațiul european al educației. Procesul de revizuire vizează aplicarea creditelor pentru calificările complete și parțiale, programele de formare profesională continuă și programele de învățare a adulților, acordând o atenție sporită abordării bazate pe rezultate ale învățării, flexibilității traseelor de învățare, transferului și acumulării rezultatelor învățării, precum și permeabilității dintre diferitele sectoare ale educației și formării.

Această inițiativă este inclusă ca Obiectiv specific 4.6 în Planul de acțiuni pentru implementarea Foii de parcurs privind operaționalizarea Cadrului Național al Calificărilor pentru perioada 2023–2027, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) (Anexa nr. 2). Scopul acesteia este consolidarea în continuare a coerenței, transparenței și compatibilității mecanismelor naționale de acordare a creditelor cu abordările europene care sprijină învățarea pe tot parcursul vieții, mobilitatea și permeabilitatea între diferitele trasee de educație și formare.

În **învățământul superior** se aplică Sistemul european de credite transferabile și acumulabile (ECTS), în conformitate cu articolul 88 din [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014. Creditele ECTS exprimă volumul de muncă necesar pentru atingerea de către student a rezultatelor învățării preconizate și sunt alocate după cum urmează:

- 30 de credite ECTS pentru un semestru academic;
- 60 de credite ECTS pentru un an academic.

ECTS se aplică tuturor calificărilor corespunzătoare nivelurilor 6–8 ale CNC și este pe deplin aliniat cu principiile Procesului Bologna și cu Cadrul calificărilor din Spațiul european al învățământului superior (QF-EHEA).

Pentru a sprijini permeabilitatea și progresia pe verticală între subsistemele de educație, instituțiile de învățământ superior pot recunoaște până la 60 de credite ECTS acumulate în cadrul programelor de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar.

Aplicarea ECTS a fost extinsă și la programele de formare profesională continuă oferite de instituțiile de învățământ superior, începând cu calificările de nivelul 6 al CNC, în conformitate cu Regulamentul privind aplicarea Sistemului european de credite transferabile și acumulabile (ECTS) în cadrul programelor de formare profesională continuă ([Ordinul MEC nr. 1020/2023](#)). Această abordare asigură aplicarea aceluiași principii de transparență, comparabilitate, transferabilitate și recunoaștere a rezultatelor învățării în cadrul formării profesionale continue desfășurate în învățământul superior.

Educația adulților este integrată în CNC printr-o abordare bazată pe rezultate ale învățării, care acoperă nivelurile de calificare 1–7. În conformitate cu articolul 32 din *Regulamentul cu privire la educația adulților*, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 222/2024](#), programele de formare profesională a adulților desfășurate în cadrul educației formale sunt organizate în conformitate cu structura și descriptorii de nivel ai CNC.

În cadrul educației adulților, creditele de studii sunt utilizate ca mecanism de cuantificare a rezultatelor învățării și a volumului de muncă al persoanei care învață, în conformitate cu definiția prevăzută în [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014. Volumul programelor de învățare a adulților este exprimat, de asemenea, prin volumul de muncă necesar pentru atingerea rezultatelor învățării preconizate. Creditele includ orele de contact direct, studiul individual și activitățile practice și sunt alocate modulelor sau unităților de curs.

Aplicarea mecanismelor de acordare a creditelor în educația adulților sprijină acumularea, transferul și recunoașterea rezultatelor învățării dobândite în diferite contexte de învățare și consolidează oportunitățile de învățare pe tot parcursul vieții, precum și traseele de recalificare și perfecționare profesională.

În cadrul educației adulților, Sistemul european de credite transferabile și acumulabile (ECTS) se aplică programelor de formare profesională continuă organizate de instituțiile de învățământ superior, corespunzătoare calificărilor de nivelurile 6 și 7 ale CNCRM

Mecanismele de acordare a creditelor utilizate în sectoarele de educație și formare din Republica Moldova se bazează pe principii comune orientate spre rezultatele învățării, reflectând totodată particularitățile fiecărui subsistem. Tabelul 17 prezintă o imagine comparativă a principalelor caracteristici, diferențe și complementarități ale acestor mecanisme, precum și contribuția lor la asigurarea permeabilității și promovarea învățării pe tot parcursul vieții în cadrul CNC.

Tabelul 17. Analiză comparativă a mecanismelor de acordare a creditelor și a rolului acestora în susținerea permeabilității în cadrul CNC.

Aspect	Învățământ general (nivelurile 1–4 CNC)	Învățământ profesional tehnic (nivelul 3 CNC)	Învățământ profesional tehnic (nivelurile 4–5 CNC)	Învățământ superior (nivelurile 6–8 CNC)	Învățarea adulților (nivelurile 1–7 CNC)
Mecanisme de acordare a creditelor	Nu se aplică mecanisme de acordare a creditelor	Nu se aplică un sistem de acumulare și transfer al creditelor	Mecanisme de credite bazate pe principiile ECVET	ECTS	Credite naționale de studii; ECTS pentru programele organizate de instituțiile de învățământ superior
Unitatea de referință pentru volumul de muncă	Ani de studii	Durata programului de studii	30 de credite ECVET pe semestru, 60 de credite ECVET pe an academic	30 de credite ECTS pe semestru, 60 de credite ECTS pe an academic	1 credit de studii = 30 de ore academice
Posibilități de acumulare și transfer	Posibilități limitate de acumulare și transfer	Posibilități limitate de transfer în cadrul traseelor din ÎPT	Sunt susținute acumularea și transferul creditelor și al rezultatelor învățării	Acumularea și transferul integral al creditelor ECTS	Recunoașterea, acumularea și transferul rezultatelor învățării între programe și sectoare
Obiectivul principal al mecanismului de credite / organizării calificărilor	Asigurarea progresiei în cadrul învățământului general	Accesul la calificarea profesională inițială	Trasee flexibile de formare profesională, mobilitate și progresie	Mobilitate academică, progresie și comparabilitate	Învățare pe tot parcursul vieții, recalificare și perfecționare profesională
Contribuția la permeabilitate	Sprijină accesul către niveluri superioare de educație	Sprijină tranziția către învățământul profesional tehnic postsecundar	Facilitează tranziția dintre învățământul profesional tehnic și învățământul superior	Facilitează mobilitatea pe verticală și pe orizontală	Facilitează reintrarea și progresia între subsistemele de educație și formare

Compatibilitate, permeabilitate și asigurarea calității

Deși în diferitele sectoare ale educației și formării sunt aplicate mecanisme specifice de acordare a creditelor, sistemul de educație din Republica Moldova asigură compatibilitatea de ansamblu prin utilizarea unor principii și mecanisme comune, bazate pe:

- rezultatele învățării;

- cuantificarea volumului de muncă al persoanei care învață;
- proceduri de asigurare a calității;
- mecanisme de acumulare și transfer al creditelor și al rezultatelor învățării;
- mecanisme de validare și recunoaștere.

Integrarea mecanismelor de credite bazate pe principiile ECVET, a Sistemului european de credite transferabile și acumulabile (ECTS) și a mecanismelor naționale de acordare a creditelor în educația adulților în cadrul CNC consolidează transparența, flexibilitatea și permeabilitatea dintre subsistemele de educație și formare și sprijină învățarea pe tot parcursul vieții.

În conformitate cu punctele 50–51 din Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, alocarea, acumularea și transferul creditelor sunt reglementate prin acte normative aprobate de MEC. În plus, Ministerul elaborează și actualizează ghidurile naționale privind aplicarea mecanismelor de acordare a creditelor, astfel încât acestea să reflecte evoluția politicilor și practicilor europene, menținând totodată principiile bazate pe rezultatele învățării care stau la baza CNC.

Aplicarea mecanismelor de acordare a creditelor este monitorizată în cadrul procedurilor de evaluare externă a calității desfășurate de ANACEC. Evaluarea externă include verificarea coerenței dintre volumul de muncă al persoanei care învață, rezultatele învățării, creditele de studii și nivelurile de calificare, asigurând astfel credibilitatea, transparența și comparabilitatea calificărilor în toate sectoarele sistemului de educație și formare.

Validarea și recunoașterea rezultatelor învățării nonformale și informale

Cadrul normativ: Recunoașterea și validarea rezultatelor învățării dobândite în contexte de învățare formală, nonformală și informală reprezintă o componentă esențială a CNC, consolidând principiile transparenței, incluziunii și învățării pe tot parcursul vieții. În conformitate cu articolul 123 din [Codul educației al Republicii Moldova](#) nr. 152/2014, [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) reglementează procedurile de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite anterior. Aceste prevederi confirmă că procesele de validare sunt supuse principiilor asigurării calității, sunt integrate în sistemul național de alocare a creditelor de studii și garantează accesul deschis la evaluare pentru toate persoanele care pot demonstra rezultate ale învățării relevante pentru calificarea vizată.

Regulamentul privind educația adulților, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 222/2024](#), detaliază organizarea educației nonformale și informale în contextul învățării pe tot parcursul vieții. Actul definește tipurile de instituții și organizații care pot oferi astfel de programe (centre comunitare, instituții extrașcolare, asociații profesionale, întreprinderi, ONG-uri etc.) și reglementează posibilitatea eliberării certificatelor de participare, care pot fi ulterior incluse în dosarul de validare a competențelor. Prin aceste prevederi, Hotărârea Guvernului nr. 222/2024 consolidează aplicarea principiilor EQF și QF-EHEA privind integrarea tuturor formelor de învățare și recunoașterea competențelor dobândite în diverse contexte, asigurând transparența și permeabilitatea sistemului național de calificări.

Cadrul de implementare: Pentru a asigura o implementare consecventă a sistemului de validare, MEC a aprobat acte normative complementare care reglementează validarea și certificarea competențelor profesionale dobândite în contexte de învățare nonformală și informală.

În mod particular, *Regulamentul privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivelurile 3–5 ale CNC*, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 885/2022](#), stabilește condițiile

de organizare și prestare a serviciilor de validare și certificare a competențelor profesionale de către instituțiile de învățământ. Totodată, *Ghidul practic privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivelurile 3–5 ale CNCRM, dobândite în contexte de învățare nonformală și informală*, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1066/2023](#), oferă orientări metodologice instituțiilor de învățământ profesional tehnic și persoanelor care solicită validarea și certificarea competențelor profesionale, facilitând aplicarea consecventă a cadrului de reglementare.

Printre principalele elemente ale Ghidului se numără:

- structura-tip a centrului de validare;
- schema logică a procesului de validare, atât din perspectiva instituției, cât și a candidatului;
- structura programelor de validare;
- modele standardizate ale documentelor utilizate în procesul de evaluare și certificare.

Împreună, aceste instrumente instituie un mecanism național clar, transparent și unitar pentru validarea rezultatelor învățării dobândite în contexte nonformale și informale, consolidând încrederea persoanelor care învață, a angajatorilor și a altor părți interesate în valoarea și credibilitatea calificărilor certificate.

Regulamentul privind certificarea competențelor profesionale corespunzătoare calificărilor de nivel 6 din CNC, dobândite în contexte de educație nonformală și informală, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 1021/2023](#), completează cadrul normativ pentru calificările de nivel 6 CNC. Acest act stabilește funcționarea sistemului național de validare a formării profesionale în contexte nonformale și informale, reglementând procesele de identificare, documentare, evaluare și certificare a cunoștințelor și competențelor profesionale dobândite în afara sistemului formal, în conformitate cu recomandările europene privind învățarea pe tot parcursul vieții.

Centrele de validare autorizate să desfășoare procedurile de validare sunt instituite de MEC. La etapa actuală există [15 centre de validare](#) a competențelor profesionale, dobândite în contexte de educație nonformală și informală pentru calificări de nivel 3-5 CNC ([link](#)) și [4 centre de validare](#) instituite în cadrul instituțiilor de învățământ superior pentru certificarea competențelor corespunzătoare calificărilor de nivel 6 CNC.

Validarea competențelor se efectuează în baza standardelor de calificare și a descriptorilor CNC, și este accesibilă tuturor persoanelor care pot demonstra rezultatele învățării relevante calificărilor. Procesul include orientare și consiliere, evaluarea portofoliilor de competențe, examinarea rezultatelor învățării, alocarea creditelor transferabile și certificarea calificării complete sau parțiale.

Asigurarea calității și rolul ANACEC: ANACEC are un rol central în monitorizarea implementării procesului de validare a învățării nonformale și informale. Prin procedurile de evaluare externă, ANACEC verifică:

- organizarea proceselor de validare axate pe evaluarea rezultatelor învățării;
- corelarea rezultatelor învățării evaluate/validate cu descriptorii CNC și EQF;
- aplicarea corectă a sistemelor de credite și a metodologiilor de validare.

De asemenea, prin publicarea rapoartelor ([învățământ profesional tehnic și de formare continuă, învățământ superior](#)) și a registrelor de evaluare externă, ANACEC contribuie la transparența și credibilitatea sistemului de calificări și la consolidarea încrederii publice.

Dovadă de conformitate și concluzii pentru Criteriul 3

CNCRM aplică o abordare bazată pe rezultate ale învățării, pe deplin aliniată principiilor și conceptelor care stau la baza Cadrului european al calificărilor (EQF). Structura și modul de implementare ale CNCRM demonstrează conformitatea cu Criteriul 3 prin următoarele caracteristici:

- calificările sunt descrise în termeni de cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie, în conformitate cu descriptorii de nivel ai CNCRM și EQF;
- mecanismele de acordare a creditelor aplicate în învățământul profesional tehnic, învățământul superior și educația adulților sprijină alocarea, acumularea, transferul și recunoașterea rezultatelor învățării;
- există mecanisme funcționale pentru validarea și recunoașterea rezultatelor învățării dobândite în contexte de învățare formală, nonformală și informală, inclusiv a rezultatelor învățării dobândite anterior;
- procedurile de evaluare și certificare sunt reglementate, transparente, supuse mecanismelor de asigurare externă a calității și bazate pe rezultatele învățării;
- standardele de calificare, curriculumul și instrumentele metodologice asigură coerența dintre rezultatele învățării, activitățile de învățare, evaluare și certificare.

Detalierea factuală:

Elemente de verificare (cerințe EQF/QF-EHEA)	Dovezi privind implementarea în Republica Moldova	Documente de referință	Concluzie privind conformitatea
1. Cadrele sunt bazate pe rezultate ale învățării (RÎ)	RÎ reprezintă element obligatoriu al fiecărei calificări; utilizate la definirea nivelului, înscrierea în RNC, standarde, curriculum, evaluare și certificare; trei dimensiuni: cunoștințe, aptitudini, responsabilitate/autonomie.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 (Anexa 1)	Conform integral cerinței: CNC este construit explicit pe RÎ.
2. RÎ integrează calificările din toate subsistemele și contexte	RÎ folosite pentru transpunerea din standarde ocupaționale/ de competență în standarde de calificare și curriculum; acoperă calificări complete/ parțiale, contexte formale, nonformale, informale.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 (p. 35–45); Ghid metodologic de transpunere a competențelor în RÎ; Metodologia standardelor de calificare (Anexele 9–10)	Conform: utilizare sistematică și transversală/ între subsistemele educaționale (ÎPT, ÎS, educația adulților).
3. Utilizarea RÎ în curriculum	Cadru actualizat pentru ÎPT orientează didactica spre RÎ; ghidul de curriculum definește formularea/evaluarea RÎ la nivel de program/ modul /unitate; 73 curricula nivel 3 actualizate.	Ordinul MEC nr. 1652/2024; Ghidul de elaborare a curriculumului pentru ÎPT; Ordinul MEC nr. 1818/2024	Conform: curriculum operațional pe baza RÎ.
4. Proceduri de evaluare și certificare bazate pe RÎ	Evaluarea în bază de criterii/indicatori din standardele de calificare; principiile evaluării: relevanță, obiectivitate, echitate, validitate etc.; evaluare realizată de furnizori autorizați/acreditați.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 (p. 70–77)	Conform: reguli clare, uniforme și transparente.
5. Asigurarea calității corelată cu RÎ/EQF/QF-EHEA	ANACEC verifică formularea programelor în termeni de RÎ, coerența cu descriptorii CNC/EQF/QF-EHEA, aplicarea	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023; Regulamentul ANACEC (Hotărârea Guvernului nr. 201/2018);	Conform: asigurarea calității externă ancorată în RÎ și

	ECTS/ECVET și a recunoașterii RÎ; ghiduri/ standarde proprii și raportare publică;	rapoarte și ghiduri ANACEC	instrumente europene.
6. Sisteme de credite (ÎPT/ÎS) legate de RÎ	ECVET în ÎPT (cu ghid de implementare și regulament de organizare pe credite); ECTS în ÎS (30 credite/sem., 60/an; recunoaștere până la 60 credite din ÎPT); credite de studii aplicate și la formarea continuă în ÎS.	Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (art. 66(7), art. 88); Ghid ME nr. 811/2014 (mediu de specialitate); Regulament ÎPT postsecundar/postsecundar nonterțiar pe credite; Ordinul MEC nr. 1020/2023 (ECTS la FPC, nivel 6 CNC)	Conform: creditarea este funcțională, transversală/ între subsistemele educaționale (ÎPT, ÎS, educația adulților) și legată de RÎ.
7. Credite în educația adulților	Programele formale pentru adulți se desfășoară pe niveluri CNC 1–7; 1 credit = 30 ore academice; raport flexibil, contact direct, studiu individual (1:1; 1:2; 1:3); alocare pe unități/modul; măsoară volumul de muncă al beneficiarului.	Hotărârea Guvernului nr. 222/2024 (Regulamentul educației adulților, art. 32–33)	Conform: integrare completă a creditelor în învățarea pe tot parcursul vieții.
8. Validarea învățării nonformale/informale (NFIL)	Proceduri naționale NFIL: corelate cu CNC și conforme EQF; acces deschis; calitate/credite aplicate; utilizare Europass/Youthpass; posibilă certificarea calificărilor complete/pățiale; rețea de centre de validare (nivel 3–5 și nivel 6).	Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, art. 123(7–11); Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 (p. 126–136, 130–133); Hotărârea Guvernului nr. 222/2024; Regulament nivel 3–5 și Ghid practic; Regulament nivel 6	Conform: mecanisme funcționale, incluzive și transparente.
9. Incluziune și permeabilitate	Validarea sprijină grupuri defavorizate; mobilitate verticală între ÎPT și ÎS (recunoaștere până la 60 ECTS); interconectare între subsisteme prin credite/RÎ	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 (cerințe validate, incluziune); Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, art. 88(3)	Conform: aliniat principiilor EQF privind accesul și progresul.
10. Transparență și documentare	RÎ, creditele și nivelurile sunt documentate în standarde, curricula, proceduri și registre.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 (Anexele 1–2; p. 126–136)	Conform: trasabilitate și vizibilitate asigurate.

CNC al Republica Moldova este coerent și operațional, bazat pe rezultatele învățării, care reflectă integral principiile și metodologia EQF și este pe deplin compatibil cu QF-EHEA.

CNC integrează mecanismele europene de credite (ECVET și ECTS), procesele de validare a învățării nonformale și informale (NFIL) și sistemele de asigurare a calității, asigurând o abordare coerentă și funcțională în toate subsistemele educaționale. Aceste mecanisme promovează flexibilitatea, incluziunea și învățarea pe tot parcursul vieții (LLL), sprijină mobilitatea educațională și profesională și facilitează recunoașterea internațională a calificărilor.

Prin aplicarea unitară a principiilor bazate pe rezultate ale învățării, CNC funcționează nu doar ca un instrument de clasificare a calificărilor, ci ca o platformă integrată de transparență, echitate și calitate în formarea profesională.

Astfel, Republica Moldova demonstrează alinierea deplină și operațională la standardele europene, consolidând transparența, comparabilitatea și recunoașterea calificărilor în Spațiul European al Educației și Formării Profesionale și contribuind activ la dezvoltarea unei culturi a învățării continue și a competențelor relevante pentru piața muncii.

Criteriul 4

Procedurile pentru includerea calificărilor în cadrul național al calificărilor sau pentru descrierea poziției calificărilor în sistemul național al calificărilor sunt transparente.

Cadrul normativ

Procedurile de includere a calificărilor în CNC al Republicii Moldova sunt reglementate prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) privind aprobarea CNC, care stabilește etapele, criteriile și principiile aplicate în dezvoltarea, validarea și includerea calificărilor în sistemul național.

Conform art. 86 din Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, procesul de dezvoltare a calificărilor cu nivel CNC cuprinde următoarele etape:

1. verificarea relevanței calificării pentru piața muncii și sistemul educațional;
2. elaborarea standardului de calificare;
3. validarea calificării de către structurile abilitate;
4. aprobarea și includerea calificării în CNC;
5. elaborarea programului de studii aferent calificării noi;
6. înregistrarea calificării în Registrul Național al Calificărilor (RNC);
7. actualizarea periodică a standardului de calificare și a programului de studii;
8. excluderea calificărilor devenite irelevante pentru piața muncii (prin arhivare în RNC).

Articolul 88 precizează că decizia de includere a unei calificări în CNC se bazează pe un set clar de criterii și principii, care garantează transparența, echitatea și relevanța procesului, inclusiv:

- asigurarea condițiilor flexibile de admitere și progres academic pe verticala sistemului de calificări;
- centrarea pe nevoile individuale și integrarea socială a persoanelor;
- satisfacerea cerințelor pieței muncii;
- eliminarea barierelor de acces și discriminării;
- facilitarea acumulării și transferului de credite și recunoașterea acestora între furnizori;
- posibilitatea de validare a rezultatelor învățării obținute în contexte nonformale și informale;
- certificarea autonomă a modulelor pentru recunoașterea calificărilor parțiale.

MEC este autoritatea responsabilă pentru stabilirea procedurilor și instrumentelor specifice etapelor de dezvoltare a calificărilor și monitorizarea implementării prevederilor CNC (art. 89). Inițiativa de elaborare a unei calificări poate proveni de la autorități publice centrale, comitete sectoriale, asociații patronale sau sindicale, agenți economici, furnizori de programe de formare profesională sau alte structuri relevante (art. 90).

Potrivit art. 109–112, includerea unei calificări în CNC se realizează:

- după atribuirea nivelului de calificare, în baza corespunderii cu descriptorii de nivel CNC;
- conform procedurilor elaborate de MEC, care stabilesc criteriile de validare și atribuire a nivelului;
- prin înscrierea calificării în RNC, în baza Metodologiei de înscriere a calificărilor în RNC, aprobată de MEC;
- calificarea devine oficială și accesibilă publicului odată cu înregistrarea în RNC.

Astfel, [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) instituie un mecanism complet, coerent și transparent de includere a calificărilor în CNC, asigurând:

- claritate procedurală, prin definirea etapelor de elaborare, validare și aprobare;

- responsabilitate instituțională, prin implicarea MEC, ANACEC, comitetelor sectoriale și partenerilor sociali;
- transparență și acces public, prin publicarea calificărilor în RNC.

Procesul de elaborare, validare și includere a calificărilor în Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova (CNCRM) se bazează pe un cadru instituțional clar definit și participativ, care asigură transparența, coerența și calitatea deciziilor adoptate. În conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 și cu **Metodologia de elaborare, validare și aprobare a standardelor de calificare** (Ordinul MEC nr. 573/2022), în acest proces sunt implicate mai multe instituții și categorii de parteneri sociali, fiecare având roluri și responsabilități distincte în etapele de elaborare, validare, aprobare și includere a calificărilor în CNCRM și în Registrul Național al Calificărilor (RNCal).

Transpunerea cerințelor pieței muncii în standardele de calificare

În Republica Moldova, transpunerea cerințelor pieței muncii în calificări și rezultate ale învățării este organizată prin două abordări distincte, dar complementare, în funcție de nivelul calificării.

Inițiativa de elaborare sau actualizare a unei calificări poate proveni din partea diferiților actori, inclusiv reprezentanți ai pieței muncii (angajatori, comitete sectoriale pentru formarea profesională, asociații profesionale) sau furnizori de educație și formare. În urma unei astfel de inițiative, este realizată o analiză preliminară pentru a stabili existența unor standarde ocupaționale sau standarde de competență relevante și pentru a determina dacă acestea necesită elaborare sau actualizare. Această etapă asigură fundamentarea procesului de elaborare a calificărilor pe cerințe reale ale pieței muncii.

Pentru calificările de nivelurile **3–5 ale CNC**, cerințele pieței muncii sunt exprimate prin intermediul comitetelor sectoriale pentru formarea profesională, constituite din reprezentanți ai angajatorilor și specialiști din sectorul economic. Aceste structuri au fost create pentru a asigura relevanța și calitatea formării profesionale pentru ocupațiile de muncitori calificați și tehnicieni și au responsabilitatea de a iniția, elabora, actualiza și valida standardele ocupaționale.

În sectoarele în care nu sunt constituite comitete sectoriale, rolul de inițiere și coordonare a elaborării sau actualizării standardelor ocupaționale poate fi preluat de alte entități relevante capabile să reprezinte interesele sectorului economic, cu respectarea cerințelor metodologice aplicabile.

Elaborarea sau actualizarea unui standard de calificare pentru **nivelurile 3–5 CNC** este condiționată de existența unui standard ocupațional relevant. În situațiile în care acesta lipsește sau nu mai corespunde cerințelor actuale ale pieței muncii, comitetul sectorial sau o altă entitate competentă inițiază elaborarea ori revizuirea acestuia. Standardul ocupațional definește activitățile, sarcinile, responsabilitățile și competențele necesare exercitării unei ocupații și constituie documentul de referință obligatoriu pentru elaborarea standardului de calificare.

În cadrul acestui proces sunt constituite două grupuri distincte de elaborare:

- un grup format din angajatori și/sau specialiști din sectorul economic, coordonat de comitetul sectorial sau de o altă entitate competentă, responsabil de elaborarea sau actualizarea standardului ocupațional;
- un grup de lucru mixt, constituit prin ordinul MEC și alcătuit din reprezentanți ai angajatorilor și/sau specialiști din sectorul economic și cadre didactice, responsabil de elaborarea sau actualizarea standardului de calificare prin transpunerea competențelor profesionale în rezultate ale învățării.

Pentru calificările de nivelurile **6–8 ale CNC** este aplicată o abordare diferită, care reflectă gradul mai ridicat de complexitate și caracterul integrator al acestor calificări. La aceste niveluri, cerințele pieței muncii sunt identificate și structurate direct de grupuri de lucru mixte, desemnate de MEC și constituite din reprezentanți ai angajatorilor și/sau specialiști din sectorul economic și reprezentanți ai instituțiilor de învățământ superior. Aceste grupuri sunt responsabile atât de elaborarea sau actualizarea standardelor de competență, cât și de formularea rezultatelor învățării corespunzătoare, incluse în standardele de calificare. Această abordare integrată este considerată mai potrivită calificărilor de nivel superior, caracterizate prin competențe cu un grad ridicat de complexitate, un caracter analitic pronunțat și o orientare mai redusă spre executarea unor sarcini specifice.

Acest mecanism dual asigură faptul că, la nivelurile 3–5 ale CNC, standardele ocupaționale constituie premisa și documentul de referință pentru elaborarea standardelor de calificare și transpunerea competențelor în rezultate ale învățării, în timp ce, la nivelurile 6–8, standardele de competență sunt elaborate în mod colaborativ pentru a asigura corelarea obiectivelor educaționale cu cerințele pieței muncii.

În ultimii ani, această abordare a fost implementată progresiv la nivelul întregului sistem. MEC a coordonat elaborarea și actualizarea tuturor standardelor de calificare pentru nivelurile 6–8 ale CNC, iar pentru nivelurile 3–5 procesul este în curs de implementare, și include atât elaborarea și actualizarea standardelor ocupaționale, cât și dezvoltarea standardelor de calificare.

Analiza relevanței unei calificări propuse, reglementată prin **Anexa nr. 13 la Metodologia de elaborare, validare și aprobare a standardelor de calificare** ([Ordinul MEC nr. 573/2022](#)), include verificarea necesităților pieței muncii, consultarea clasificatoarelor și standardelor relevante și identificarea necesităților emergente de competențe. După caz, această etapă poate determina inițierea elaborării sau actualizării standardelor ocupaționale ori a standardelor de competență, ca etapă prealabilă elaborării standardului de calificare.

Acest proces asigură fundamentarea fiecărui standard de calificare pe cerințele reale ale pieței muncii și oferă o bază solidă pentru definirea competențelor și formularea rezultatelor învățării corespunzătoare nivelului relevant al CNC, în deplină concordanță cu principiile EQF.

Utilizarea descriptorilor de nivel ai CNC în transpunerea competențelor profesionale în rezultate ale învățării

Transpunerea competențelor profesionale definite în standardele ocupaționale sau în standardele de competență în rezultate ale învățării reprezintă un element central al procesului de dezvoltare a calificărilor în Republica Moldova. Acest proces se realizează în conformitate cu Ghidul metodologic pentru transpunerea competențelor profesionale în rezultate ale învățării ([Ordinul MEC nr. 236/2022](#)) și presupune aplicarea sistematică a descriptorilor de nivel ai CNC, pentru a asigura elaborarea standardelor de calificare într-o manieră consecventă și în concordanță cu principiile EQF.

Descriptorii de nivel ai CNC constituie principalul reper metodologic pentru calibrarea rezultatelor învățării. Procesul nu presupune o simplă reformulare a competențelor profesionale, ci transpunerea acestora în rezultate ale învățării măsurabile, care reflectă nivelul de cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie corespunzător calificării vizate. Astfel, rezultatele învățării răspund atât cerințelor pieței muncii, cât și nivelului de complexitate asociat fiecărui nivel al CNC.

Pentru a asigura aplicarea consecventă a descriptorilor de nivel ai CNC, procesul de transpunere urmează o metodologie structurată, bazată pe următoarele etape de analiză:

- Competențele profesionale sunt analizate prin raportare la descriptorii de nivel ai CNC (Anexa nr. 1 la Cadrul Național al Calificărilor, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#)), pe cele patru dimensiuni: cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie. Această analiză stabilește nivelul de performanță așteptat și orientează formularea rezultatelor învățării corespunzătoare nivelului de calificare.
- Sunt analizați, de asemenea, descriptorii nivelului inferior și ai nivelului superior celui vizat, pentru a verifica dacă rezultatele învățării sunt încadrate la nivelul corespunzător și nu depășesc sau subestimează nivelul de exigență specific calificării. Această analiză comparativă contribuie la asigurarea coerenței, progresiei și diferențierii clare între nivelurile de calificare.
- Contextul ocupațional sau profesional este analizat împreună cu descriptorii de nivel. În timp ce descriptorii stabilesc nivelul de complexitate, autonomie și responsabilitate, contextul ocupațional determină conținutul, domeniul de aplicare și modul concret de exprimare a rezultatelor învățării.
- Competențele profesionale, cerințele pieței muncii, descriptorii de nivel ai CNC și nivelurile ISCED sunt analizate în mod integrat pe parcursul întregului proces. Această abordare asigură coerența dintre cerințele pieței muncii, standardele de calificare și rezultatele învățării, contribuind totodată la consistența CNC și la alinierea acestuia cu EQF.

De exemplu, o competență profesională care presupune capacitatea de a „executa sarcini utilizând reguli și instrumente simple, sub supraveghere” este transpusă în rezultate ale învățării corespunzătoare nivelului 2 al CNC, precum „aplică proceduri de bază și utilizează instrumente simple pentru realizarea unor sarcini de rutină, sub îndrumare”. La nivelurile superioare de calificare, descriptorii referitori la gândirea analitică, autonomie și responsabilitate se reflectă în rezultate ale învățării prin formulări precum „analizează și soluționează în mod independent probleme și adaptează soluțiile la contexte profesionale diferite”.

În ansamblu, această metodologie asigură transpunerea competențelor profesionale în rezultate ale învățării prin aplicarea sistematică a descriptorilor de nivel ai CNC. În consecință, standardele de calificare reflectă în mod fidel atât cerințele pieței muncii, cât și nivelul de complexitate, responsabilitate și autonomie asociat fiecărui nivel de calificare, consolidând transparența, comparabilitatea și alinierea CNC la EQF.

Procesul de includere a calificărilor în CNC

Procesul de elaborare, validare și includere a calificărilor în CNC se desfășoară etapizat și urmează o procedură unitară și transparentă, reglementată prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) și *Metodologiei de elaborare, validare și aprobare a standardelor de calificare* ([Ordinul MEC nr. 573/2022](#)). Acest cadru normativ asigură participarea tuturor actorilor relevanți, calitatea documentelor elaborate și corelarea continuă cu descriptorii CNC și EQF.

Standardul de calificare constituie documentul de bază pentru dezvoltarea programelor de studii care conduc la dobândirea unei calificări corespunzătoare unui anumit nivel al CNC. Acesta descrie cerințele generale pentru acordarea calificării și include: caracteristicile calificării, rezultatele

învățării corespunzătoare nivelului, relevanța pentru piața muncii, posibilitățile de progres educațional, criteriile de evaluare finală și mecanismele de asigurare a calității. Standardul se elaborează în conformitate cu cerințele pieței muncii (exprimate prin *standarde ocupaționale* sau de *competență*), cu recomandările internaționale și bunele practici din domeniu.

Astfel, fiecare standard de calificare aprobat și inclus în CNC devine o referință unică pentru dezvoltarea diferitelor tipuri de programe de studii care conduc la dobândirea aceleiași calificări – complete sau parțiale. Totodată, acesta servește drept bază pentru validarea rezultatelor învățării obținute în diverse contexte (formale sau nonformale), contribuind la unitatea și coerența sistemului de calificări.

Calitatea standardului este validată printr-un proces triplu – de *conținut* (de către experți practicieni din sector), *formativ* (de către experți în formularea rezultatelor învățării) și *metodologic* (de către specialiști în elaborarea standardelor de calificare).

Etapele procesului de elaborare a standardului de calificare sunt prezentate mai jos și reflectă caracterul transparent, participativ și bazat pe calitate al sistemului național de calificări.

Etapele procesului de elaborare, validare și aprobare a standardului de calificare

Conform Metodologiei de elaborare, [validare și aprobare a standardelor de calificare \(Ordinul MEC nr. 573/2022\)](#), procesul include următoarele etape principale:

- 1) Examinarea solicitării de elaborare a standardului de calificare. Procesul se inițiază în baza unei cereri sau propuneri formulate de una dintre părțile interesate: MEC, ministere de resort, comitete sectoriale, patronate, sindicate, instituții de învățământ sau angajatori. MEC examinează oportunitatea elaborării standardului de calificare, în baza analizei relevanței calificării pentru domeniul de activitate și pentru piața muncii.
- 2) Constituirea grupului de lucru: MEC formează un grup de lucru tehnic, care include experți din domeniul de referință, reprezentanți ai instituțiilor de învățământ, ai comitetelor sectoriale și ai mediului economic. Grupul este responsabil de redactarea standardului de calificare conform structurii prevăzute în metodologie (Anexele 2–12).
- 3) Elaborarea standardului de competență (pentru nivelurile 6–8 CNC): Pentru calificările de nivel superior, grupul elaborează mai întâi standardul de competență, care descrie cerințele profesionale specifice și competențele cheie ale specialistului din domeniu.
- 4) Validarea standardului de competență (pentru nivelurile 6–8 CNC): Documentul este validat de comisia de validare, formată din experți desemnați de MEC și partenerii sociali, care verifică coerența și conformitatea standardului de competență cu descriptorii de nivel CNC și EQF. După validare, standardul de competență constituie baza pentru elaborarea standardului de calificare.
- 5) Elaborarea standardului de calificare: Grupul de lucru transpune competențele definite în standardul ocupațional (pentru nivelurile 3–5 CNC) sau în standardul de competență (pentru nivelurile 6–8 CNC) în rezultate ale învățării, structurate pe dimensiunile: cunoștințe, aptitudini, responsabilitate și autonomie, completând toate componentele standardului în conformitate cu cerințele metodologiei.
- 6) Validarea standardului de calificare: Proiectul standardului este transmis către comisia de validare și partenerii sociali pentru consultare și confirmare a relevanței. Se completează Fișa

de validare a conformității și Fișa de consultare (Anexele 3 și 4 ale metodologiei). Validarea atestă coerența și conformitatea standardului cu CNC și cerințele pieței muncii.

- 7) Coordonarea cu ministerul de resort. După validare, standardul este transmis ministerului de resort responsabil pentru domeniul respectiv, care asigură coerența sectorială și confirmă aplicabilitatea în practică a calificării propuse.
- 8) Avizarea de către Consiliul Național pentru Calificări: Consiliul examinează standardul, avizează conținutul și propune MEC aprobarea acestuia. Această etapă asigură transparența și consensul intersectorial.
- 9) Aprobarea și înregistrarea standardului de calificare: MEC aprobă standardul prin ordin ministerial și dispune înregistrarea acestuia în CNC și RNC. Includerea în CNC se face pe baza corespunderii descriptorilor calificării cu nivelul CNC, conform art. 109–110 din [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#). Odată înregistrat, standardul devine referință oficială pentru programele de formare profesională și pentru procesul de evaluare și certificare a competențelor.

După aprobare, fiecare calificare este înscrisă în RNC, gestionat de MEC, în conformitate cu Metodologia de înscriere a calificării în RNC, aprobată prin [Ordinul MEC nr. 770/2024](#). RNC reprezintă instrumentul oficial de documentare, publicare și consultare a calificărilor incluse în CNC

Implementarea și monitorizarea continuă a calificărilor

După includerea calificării în CNC și RNC, urmează etapa de implementare și monitorizare continuă. Pe baza standardului de calificare aprobat, instituțiile de învățământ și alți furnizori elaborează programele de studii și curriculumurile aferente, asigurând coerența cu cerințele pieței muncii și cu descriptorii CNC.

Calificările implementate sunt supuse revizuirii periodice pentru a asigura relevanța acestora în raport cu evoluțiile tehnologice, economice și ocupaționale. MEC menține un mecanism de consultare și feedback continuu, prin care actorii educaționali, economici și sociali pot propune actualizarea sau arhivarea calificărilor, în funcție de cerințele pieței muncii.

În cadrul acestui proces, MEC, în colaborare cu ANACEC, comitetele sectoriale pentru formare profesională și instituțiile de învățământ, evaluează periodic relevanța calificărilor și decide, după caz, actualizarea, modernizarea sau radierea celor care au devenit necorespunzătoare contextului actual, conform art. 86 pct. 8 din [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#). Aceste mecanisme asigură calitatea, actualitatea și adaptabilitatea sistemului de calificări, consolidând capacitatea CNC de a răspunde în mod continuu nevoilor pieței muncii și obiectivelor educației pe tot parcursul vieții.

Mecanisme de asigurare a transparenței și calității procesului de includere a calificărilor în CNC

Procesul de includere a calificărilor în CNC se bazează pe principiile transparenței, participării și asigurării calității, fiind reglementat de [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#). Toate etapele, de la elaborarea și validarea standardului de calificare până la înregistrarea calificării în RNC, sunt monitorizate de MEC, cu participarea actorilor din educație, formare profesională și piața muncii.

Pentru a asigura un proces deschis și verificabil, sistemul aplică principii clare de transparență:

- participare intersectorială a tuturor părților relevante din educație, formare și piața muncii;

- documentare publică a etapelor și deciziilor prin site-ul oficial al MEC, platformele instituțiilor de învățământ și RNC;
- trasabilitate completă a calificărilor prin standarde, metodologii și acte de aprobare publicate;
- evaluare externă realizată de ANACEC pentru verificarea coerenței între standarde, programe și nivelurile CNC/EQF;
- aliniere continuă la EQF și QF-EHEA, pentru asigurarea comparabilității internaționale.

Asigurarea accesului public și gratuit la informațiile privind calificările incluse în CNC, prin intermediul platformei digitale a RNC și al paginilor oficiale ale MEC și ale instituțiilor de învățământ, permite:

- monitorizarea permanentă a ofertei naționale de calificări;
- promovarea mobilității educaționale și profesionale;
- recunoașterea mutuală a calificărilor la nivel european, în conformitate cu principiile EQF și QF-EHEA.

Prin aplicarea acestor mecanisme, Republica Moldova garantează un sistem coerent, transparent și bazat pe dovezi, care confirmă că fiecare calificare inclusă în CNC corespunde descriptorilor de nivel și este aliniată la obiectivele europene privind transparența, calitatea și învățarea pe tot parcursul vieții.

Rolul nomenclatoarelor în structurarea calificărilor și asigurarea alinierii la CNCRM

În Republica Moldova, nomenclatoarele domeniilor de educație și formare profesională, aprobate de Guvern la propunerea MEC, constituie un instrument important pentru structurarea sistemului național al calificărilor și sprijinirea implementării CNC. Elaborate în consultare cu ministerele de resort, angajatorii și alți actori relevanți, acestea definesc domeniile de educație și formare profesională, specialitățile, programele de studii și calificările aferente din diferitele sectoare ale sistemului de educație și formare și niveluri ale CNC. Sunt aplicate nomenclatoare distincte pentru învățământul profesional (nivelul 3 al CNC), învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (nivelurile 4–5 ale CNC) și învățământul superior (nivelurile 6–8 ale CNC), acestea reflectând necesitățile pieței muncii și constituind baza pentru oferta educațională finanțată din fonduri publice.

Prin stabilirea cadrului formal în care sunt dezvoltate și furnizate calificările, nomenclatoarele asigură coerența clasificării, denumirii și poziționării calificărilor între diferitele sectoare de educație și niveluri de calificare. Totodată, ele constituie cadrul structural de referință pentru elaborarea standardelor de calificare și a programelor de studii, asigurând dezvoltarea calificărilor în cadrul unor domenii de educație și profiluri ocupaționale clar definite.

În cadrul acestui sistem integrat, nomenclatoarele definesc structura calificărilor, în timp ce standardele ocupaționale (pentru nivelurile 3–5 ale CNC) și standardele de competență (pentru nivelurile 6–8 ale CNC) definesc competențele solicitate de piața muncii. Aceste competențe sunt ulterior transpuse în rezultate ale învățării prin elaborarea standardelor de calificare pentru calificările incluse în nomenclatoarele relevante. În continuare, descriptorii de nivel ai CNC sunt utilizați pentru

calibrarea acestor rezultate ale învățării în raport cu dimensiunile cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie, asigurând încadrarea fiecărei calificări la nivelul corespunzător al CNC.

Această relație complementară asigură coerența pe verticală, prin aplicarea consecventă a descriptorilor de nivel ai CNC la toate nivelurile de calificare, și coerența pe orizontală, prin alinierea calificărilor între sectoarele de educație și domeniile ocupaționale. În consecință, sistemul național al calificărilor contribuie la consolidarea transparenței, comparabilității și relevanței calificărilor, precum și la alinierea acestora la EQF.

Dovada de conformitate și concluzii pentru Criteriul 4

Republica Moldova a instituit un sistem transparent, participativ și reglementat de includere a calificărilor în CNC, în deplină concordanță cu cerințele Criteriului 4 din Recomandarea Consiliului UE privind EQF și cu principiile QF-EHEA privind transparența și responsabilitatea instituțională.

Procesul de includere a calificărilor se bazează pe acte normative clare, publice și verificabile, stabilite prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) și prin Metodologia de elaborare, validare și aprobare a standardelor de calificare ([Ordinul MEC nr. 573/2022](#)). Aceste acte normative definesc în mod explicit:

- etapele procesului de includere a calificărilor în CNC, de la identificarea nevoii de calificare până la aprobarea și înregistrarea în RNC;
- criteriile de includere, care asigură relevanța pentru piața muncii, nediscriminarea, accesul echitabil, corelarea cu CNC/EQF și posibilitatea de validare a învățării anterioare;
- rolul instituțiilor competente, inclusiv al MEC, Consiliului Național pentru Calificări, comitetelor sectoriale, furnizorilor de formare profesională și ANACEC.

RNC și site-ul [MEC](#) asigură vizibilitatea și accesul public la toate calificările aprobate, inclusiv nivelul CNC/EQF, rezultatele învățării, creditele de studii și documentele de referință. Publicarea online, participarea părților interesate și procedurile standardizate de feedback garantează transparența și trasabilitatea deciziilor.

Procesul este supus monitorizării externe prin evaluările ANACEC, care verifică coerența calificărilor, relevanța standardelor și aplicarea principiilor de asigurare a calității. Prin aceste mecanisme, Republica Moldova demonstrează o aliniere completă și operațională la cerințele europene privind transparența procesului de includere a calificărilor în CNC, responsabilitatea și încrederea publică în sistemul național de calificări.

Detaliere factuală

Elemente de verificare (cerințe EQF/QF-EHEA)	Dovezi privind implementarea în Republica Moldova	Documente de referință	Concluzie privind conformitatea
1. Existența procedurilor oficiale, publice și transparente pentru includerea calificărilor în CNC	Procedura completă este stabilită prin Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 și Metodologia de elaborare, validare și aprobare a standardelor de calificare. Etapele includ: inițierea, elaborarea, validarea, aprobarea, înregistrarea în RNC și publicarea.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, Ordinul MEC nr. 573/2022	Conform – proceduri clare, documentate și publice
2. Implicarea actorilor relevanți (autorități, parteneri sociali, instituții de formare)	Participarea MEC, CNC, comitetelor sectoriale, patronatelor, sindicatelor și furnizorilor de educație este reglementată și obligatorie în procesul de validare.	Metodologia MEC nr. 573/2022	Conform – mecanisme de participare instituționalizate

3. Publicarea informațiilor privind calificările incluse	Toate calificările aprobate sunt înregistrate în RNC și accesibile public pe platforma MEC.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, RNC online	Conform – acces public și transparență deplină
4. Corelarea cu EQF și QF-EHEA	Fiecare calificare inclusă este corelată explicit cu descriptorii CNC/EQF/QF-EHEA;	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, Anexa 2, RNC	Conform – aliniere completă la EQF și QF-EHEA
5. Mecanisme de asigurare a calității procesului	ANACEC monitorizează aplicarea corectă a procedurilor și coerența calificărilor cu standardele.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, Standardele ANACEC	Conform – monitorizare externă funcțională
6. Posibilitatea de actualizare sau arhivare a calificărilor	Prevederile art. 86 și 91–97 reglementează actualizarea, revalidarea și arhivarea calificărilor irelevante.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, Ordinul MEC nr. 573/2022	Conform – mecanisme de revizuire periodică active

Republica Moldova a instituit un sistem cuprinzător și funcțional pentru includerea calificărilor în CNC, bazat pe un cadru de reglementare clar, proceduri transparente și implicarea unei game largi de actori relevanți. Procesul este pe deplin documentat, verificabil și susținut de mecanisme bine consolidate de monitorizare și feedback, care asigură transparența, credibilitatea și calitatea calificărilor incluse în CNC și înregistrate în RNC.

Prin aceste mecanisme, Republica Moldova demonstrează îndeplinirea cerințelor europene privind transparența procesului de dezvoltare și includere a calificărilor, responsabilitatea instituțională și consolidarea încrederii publice în sistemul național al calificărilor. În mod deosebit, utilizarea sistematică a descriptorilor de nivel ai CNC în procesul de transpunere a competențelor profesionale în rezultate ale învățării, precum și în elaborarea și validarea standardelor de calificare, asigură alinierea consecventă a calificărilor la nivelurile corespunzătoare de cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie, în conformitate cu EQF.

Criteriul 5

Sistemul (sistemele) național(e) de asigurare a calității în domeniul educației și formării profesionale se referă la cadrele sau sistemele naționale ale calificărilor și este (sunt) conform(e) cu principiile de asigurare a calității specificate în anexa IV a Recomandării Consiliului UE din 22 mai 2017.

Cadrul normativ și instituțional

Sistemul național de asigurare a calității în educație și formare profesională din Republica Moldova este structurat pe baze legale clare și interconectat direct cu Cadrul Național al Calificărilor (CNC). Acesta funcționează în conformitate cu principiile stabilite în Anexa IV a Recomandării Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2017, care vizează transparența proceselor, implicarea părților interesate, orientarea pe rezultate ale învățării, utilizarea unor proceduri interne și externe robuste și accesul public la rezultatele evaluărilor.

Instituția responsabilă

Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC)

ANACEC este autoritate administrativă în subordinea Ministerului Educației și Cercetării, instituită de Guvern și finanțată din bugetul de stat și din venituri proprii. ANACEC este instituția

responsabilă pentru evaluarea externă a calității în învățământul profesional tehnic, superior și al adulților, precum și pentru evaluarea organizațiilor de cercetare. Prin aplicarea cadrului normativ național și a standardelor europene relevante ESG și EQAVET, ANACEC asigură că toate calificările incluse în CNC respectă criteriile unitare de calitate și sunt compatibile cu instrumentele europene.

Conform articolului 115 din [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, ANACEC:

- implementează politicile statului privind calitatea învățământului profesional tehnic, superior și al formării continue;
- elaborează și publică metodologiile de evaluare, standardele naționale de referință, standardele de acreditare și indicatorii de performanță, aliniați la standardele europene ESG și EQAVET;
- asigură transparența și obiectivitatea proceselor de evaluare externă, publicând rezultatele evaluărilor;

Politici și instrumente de asigurare a calității

În Republica Moldova, politicile și instrumentele de asigurare a calității sunt integrate într-un cadru procedural unitar, coordonat de ANACEC. Acestea sunt completate de cadrul metodologic și se aplică la toate nivelurile educației și formării profesionale.

Cadrul metodologic aplicat de ANACEC include:

- [Procedura privind autorizarea de funcționare provizorie și acreditarea programelor comune de studii superioare](#), aprobată de Consiliul de conducere al ANACEC, decizia nr. 75 din 21.12.2022 - descrie procesul de evaluare externă a calității programelor comune de studii superioare oferite de către instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova în cadrul consorțiilor/parteneriatelor create de acestea cu instituțiile de învățământ din țară și de peste hotare.
- [Metodologia de selectare a experților evaluator, aprobată de Consiliul de conducere al ANACEC](#), decizia nr. 70 din 27.11.2020 - reglementează modul de selectare a experților evaluatori ai ANACEC și de gestionare a Registrului experților evaluatori al ANACEC, precum și stabilirea normelor de conduită a experților evaluatori în activitățile de evaluare
- [Standard de competențe pentru evaluatorul extern, aprobat de Consiliul de conducere al ANACEC](#), decizia nr. 18 din 16.09.2022 - stabilește profilul, cerințele și domeniile de competență necesare, asigurând profesionalizarea, transparența și alinierea proceselor de evaluare externă la standardele europene.
- [Regulamentul privind implicarea părților interesate în activitățile de asigurare externă a calității](#), aprobat de Consiliul de conducere al ANACEC, decizia nr. 56 din 28.04.2022 - are drept scop descrierea și reglementarea acțiunilor prin care se constituie și se mențin relații constructive cu părțile interesate, pentru asigurarea furnizării la timp a informațiilor relevante în cadrul activităților de consultare și realizare a procedurilor în domeniul de competență.
- [Procedura de monitorizare post-evaluare a programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și formare profesională a adulților](#), aprobată de Consiliul de conducere al ANACEC, decizia nr. 30 din 15.03.2019 (link) - stabilește modul de realizare a monitorizării post-evaluare a acțiunilor întreprinse de instituțiile de învățământ pentru îmbunătățirea serviciilor educaționale oferite, ca rezultat al evaluării externe a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie/acreditării/reacreditării programelor

de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare profesională a adulților.

- [Regulament privind organizarea și desfășurarea ședințelor Consiliului de conducere al ANACEC](#), aprobat de Consiliul de conducere al ANACEC, decizia nr. 38 din 26.02.2021 (link) - conține prevederi clare care asigură lipsa conflictului de interese și transparență în luarea deciziilor prin obligativitatea declarării conflictelor, neparticipării membrilor afectați la vot, și cerința ca deciziile să fie adoptate cu vot majoritar, consemnate în proces verbal.
- [Regulament privind soluționarea petițiilor depuse la ANACEC](#), aprobat de Consiliul de conducere al ANACEC, decizia nr. 58 din 26.03.2021 (link) - prevede un cadru transparent prin care se asigură imparțialitatea și corectitudinea: petițiile și contestațiile sunt înregistrate, examinate de comisii competente, membrii acestora nu pot fi în conflict de interese și deciziile se comunică oficial petiționarilor.
- Ghiduri metodologice - oferă un cadru coerent pentru evaluarea externă a programelor de studii, în care rezultatele învățării, sistemele de credite și corelarea cu nivelurile CNC/EQF/QF-EHEA constituie elemente esențiale.

Mecanisme de implementare, transparență și monitorizare

Evaluarea calității în sistemul educațional moldovenesc este un proces complex, bazat pe cooperarea transparentă între instituțiile de stat, furnizorii de educație, mediul economic și partenerii sociali, asigurând relevanța și legitimitatea deciziilor. Conform articolelor 65 și 113 din [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, evaluarea calității în învățământul profesional tehnic și superior cuprinde analiza capacității instituționale, eficienței educaționale, calității programelor de formare profesională, rezultatelor învățării și concordanței dintre evaluarea internă și cea externă.

Evaluarea externă este realizată de ANACEC, iar evaluarea internă este asigurată de structurile instituționale de calitate. Articolul 165 din [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) confirmă că asigurarea calității calificărilor se realizează prin cooperarea transparentă și asumarea responsabilităților de către toate părțile implicate, pe întreg lanțul – de la elaborarea standardului de calificare până la evaluarea rezultatelor învățării și certificarea finală.

Articolul 166 din aceeași hotărâre prevede că asigurarea calității respectă principiile EQF, inclusiv:

- conceperea calificărilor pe baza rezultatelor învățării;
- evaluarea fiabilă și certificarea transparentă a calificărilor;
- dezvoltarea mecanismelor de feedback și îmbunătățire continuă;
- implicarea părților interesate în toate etapele;
- combinarea autoevaluării cu evaluarea externă;
- integrarea calității în managementul intern și în programele colaborative;
- definirea obiectivelor și indicatorilor măsurabili;
- asigurarea resurselor și infrastructurii adecvate;
- revizuirea periodică a evaluatorilor;
- asigurarea accesului electronic la rezultate;
- asigurarea calității procesului de implementare a CNC.

Articolul 167 stabilește că standardele și procedurile de calitate sunt implementate prin regulamentele specifice fiecărui nivel CNC, care includ politici de calitate, proiectarea și

validarea programelor, predarea și evaluarea centrată pe elev/student, admiterea, certificarea, asigurarea resurselor, transparența și evaluarea continuă a programelor.

Articolele 168–170 prevăd, de asemenea, că toate programele care conduc la calificări complete sau parțiale cu nivel CNC sunt supuse procesului de asigurare a calității, inclusiv autorizării și acreditării de către ANACEC sau o altă agenție recunoscută internațional și inclusă în EQAR. În cazul constatării unor abateri persistente, ANACEC are dreptul de a recomanda Ministerului Educației și Cercetării retragerea acreditării.

Prin implicarea experților independent naționali și internaționali, ANACEC asigură credibilitatea și compatibilitatea procedurilor naționale cu bunele practici europene, consolidând astfel încrederea în procesul de includere a calificărilor în CNC și în poziționarea acestora în raport cu EQF și QF-EHEA.

În anul 2024, în procesul de evaluare externă au fost implicați 313 experți naționali, consolidând baza de expertiză profesională și obiectivitatea proceselor. Rapoartele de evaluare, precum și listele instituțiilor și programelor acreditate sunt publicate pe site-ul ANACEC, asigurând transparență și acces public la informații ([ÎPT](#), [ÎS](#)), pe site-ul [MEC](#), cât și pe site-urile instituționale: de ex., [UPSC](#); [Rapoartele anuale](#) privind Controlul Intern Managerial al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

Totodată, agenția contribuie la validarea standardelor de calificare și la menținerea transparenței prin publicarea rapoartelor de evaluare și a registrelor instituțiilor și programelor autorizate sau acreditate. Rapoartele de activitate ale ANACEC sunt la fel publicate. [Raportul de activitate al ANACEC, 2024](#)

Utilizarea indicatorilor măsurabili și a metodologiei de punctare în asigurarea externă a calității, în conformitate cu ESG și EQAVET

Indicatorii măsurabili utilizați de ANACEC sunt integrați în Ghidurile de evaluare externă, aprobate în conformitate cu cadrul normativ național și publicate pe pagina oficială a Agenției. Aceste documente operaționalizează standardele naționale de calitate prin criterii de evaluare clar definite, indicatori măsurabili și o metodologie transparentă de punctare, aplicate pe baza dovezilor documentare, a practicilor instituționale și a constatărilor formulate în procesul de evaluare externă. Indicatorii sunt aliniați la Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în Spațiul european al învățământului superior (ESG) și la Cadrul european de referință pentru asigurarea calității în educația și formarea profesională (EQAVET), reflectând principii esențiale privind politicile de asigurare a calității, educația și formarea centrate pe persoana care învață, managementul informației, transparența și îmbunătățirea continuă.

ANACEC aplică o metodologie transparentă de punctare în evaluarea externă a furnizorilor de educație și a programelor de studii. În conformitate cu metodologiile de evaluare externă aprobate, fiecărui standard de calitate, criteriu de evaluare și indicator îi este atribuit un punctaj maxim, iar punctajul final reflectă gradul de conformitate demonstrat prin dovezile colectate pe parcursul procesului de evaluare. Această abordare susține o evaluare obiectivă, bazată pe dovezi, asigură consecvența și comparabilitatea rezultatelor evaluării și consolidează transparența, credibilitatea și fiabilitatea procesului de asigurare externă a calității, în conformitate cu principiile ESG și EQAVET.

Exemple de indicatori ANACEC aliniați la ESG, cu pondere și punctaj

ESG 1.1 – Politici pentru asigurarea calității

Standard ANACEC: Politici și mecanisme de asigurare a calității

Indicator 1.2.1 – Strategia și politica instituțională de asigurare a calității

Caracter măsurabil:

- indicator ponderat în cadrul standardului;
- punctaj acordat în funcție de existență, implementare și monitorizare;
- evaluat pe baza documentelor strategice, rapoartelor și proceselor-verbale.

ESG 1.3 – Învățare, predare și evaluare centrate pe student

Standard ANACEC: Procesul educațional

Indicator 3.3.1 – Organizarea procesului de evaluare a rezultatelor academice

Caracter măsurabil:

- indicator cu pondere stabilită în scorul total al standardului;
- punctaj acordat în funcție de corelarea evaluării cu rezultatele învățării și de respectarea procedurilor;
- bazat pe dovezi verificabile (proceduri, fișe de evaluare, registre).

ESG 1.7 – Managementul informației

Standard ANACEC: Managementul informației

Indicator 7.1.1 – Colectarea, analiza și utilizarea informațiilor relevante

Caracter măsurabil:

- indicator ponderat, cu punctaj maxim prestabilit;
- evaluare bazată pe existența și funcționalitatea bazelor de date;
- punctaj diferențiat în funcție de gradul de utilizare a datelor în decizii.

ESG 1.9 – Monitorizare continuă și revizuire periodică

Standard ANACEC: Îmbunătățire continuă a calității

Indicator 9.1.1 – Monitorizarea și revizuirea programului de studii

Caracter măsurabil:

- indicator cu pondere clar definită în evaluare;
- punctaj acordat în funcție de existența procedurilor și de implementarea măsurilor de îmbunătățire;
- evaluare de tip plan–do–check–act.

Exemple de aliniere la cerințele EQAVET din Ghidul de evaluare externă a programelor de formare profesională în învățământul profesional tehnic:

Standardul 3: Învățarea, predarea și evaluarea centrate pe elev

Criteriul 3.3. Evaluarea rezultatelor învățării

- Rata promovării elevilor
- Procentele de elevi care finalizează sarcinile de evaluare conform cerințelor

Ambii indicatori reflectă componente importante din cadrul calității procesului educațional, în acord cu principiile EQAVET privind învățarea eficientă și rezultate relevante ale formării.

Standardul 4: Admiterea, evoluția și certificarea

Criteriul 4.2. Dinamica contingentului de elevi

- Ponderea elevilor noi/admiși ca procent din total
- Evoluția numerelor elevilor de la o promoție la alta

Indicatori cuantificabili ce reflectă accesibilitatea și atractivitatea programelor, aliniate la practicile EQAVET

Standardul 5: Personalul didactic și managementul resurselor umane

Criteriul 5.1. Recrutarea personalului didactic

- Numărul de cadre didactice recrutate pe criterii de competență
- Raportul dintre cadrele didactice titulare și cele temporare

Aceste date arată calitatea resurselor umane, relevantă pentru indicatorii EQAVET privind competențele personalului.

Standardul 8: Monitorizare și evaluare continuă

Criteriul 8.2. Angajarea în câmpul muncii

- Rata angajabilității absolvenților (procente)

Acesta este un indicator clasic asociat cu EQAVET privind impactul formării asupra ocupării.

Rapoartele comisiilor de evaluare externă sunt publicate pe pagina oficială a ANACEC ([ÎPT](#)).

În ansamblu, utilizarea unor indicatori clar definiți, măsurabili și bazați pe dovezi, împreună cu o metodologie clară de punctare, asigură transparența, obiectivitatea și comparabilitatea procesului de evaluare externă și confirmă alinierea sistematică a practicilor de asigurare a calității aplicate de ANACEC la ESG și la EQAVET.

Legătura dintre asigurarea calității și Cadrul Național al Calificărilor

Prin prevederile din [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), sistemul de asigurare a calității este complet integrat în arhitectura CNC. ANACEC verifică relevanța și complexitatea rezultatelor învățării, corelarea acestora cu standardele de calificare și conformitatea cu nivelurile CNC și EQF. Conform articolului 77 din Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, ANACEC verifică prin evaluarea externă calitatea evaluării rezultatelor învățării, corectitudinea metodelor de evaluare aplicate și corespunderea nivelului de complexitate al rezultatelor demonstrate cu descriptorii CNC.

Evaluarea externă a calității este o condiție obligatorie pentru autorizarea provizorie, acreditarea și monitorizarea continuă a programelor de studii, garantând că fiecare calificare inclusă în CNC respectă cerințele de calitate, relevanță și comparabilitate internațională.

Acest mecanism permite Republicii Moldova să asigure un lanț complet de garanții ale calității – de la conceperea și validarea standardului de calificare până la implementare, certificare și actualizare periodică.

Conformitatea cu principiile europene (Anexa IV a Recomandării Consiliului UE, 2017)

Sistemul național de asigurare a calității în educație și formare profesională al Republicii Moldova respectă integral principiile europene de referință. Aceste principii, definite în Anexa IV a Recomandării Consiliului UE privind EQF (2017), se reflectă atât în cadrul legislativ ([Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014](#), [Hotărârea Guvernului nr. 201/2018](#), [Hotărârea Guvernului nr. 616/2016](#), [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#)), cât și în practicile instituționale ale ANACEC și Ministerului Educației și Cercetării.

Nr.	Principiu european de asigurare a calității	Aplicarea în Republica Moldova
-----	---	--------------------------------

1	Conceperea calificărilor pe baza rezultatelor învățării	Toate standardele de calificare se fundamentează pe rezultatele învățării, structurate pe dimensiunile „cunoștințe–aptitudini–responsabilitate și autonomie”. Conform art. 166 (1) din Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, ANACEC verifică alinierea rezultatelor la descriptorii CNC și EQF.
2	Evaluare valabilă și fiabilă conform standardelor transparente	Evaluarea externă realizată de ANACEC (art. 77 și 153 din Hotărârea Guvernului nr. 330/2023) asigură aplicarea corectă a metodelor de evaluare și coerența între rezultatele învățării și nivelul de calificare. Procedurile de autorizare și acreditare (Hotărârea Guvernului nr. 616/2016) se bazează pe standarde publice și criterii unitare.
3	Mecanisme de feedback și îmbunătățire continuă	Sistemul de monitorizare post-evaluare (Decizia ANACEC nr. 30/2019) urmărește implementarea recomandărilor formulate în urma evaluărilor externe. art. 166 (3) din Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 confirmă existența procedurilor de feedback și perfecționare continuă a calificărilor.
4	Implicarea părților interesate relevante în toate etapele	În procesul de evaluare externă, ANACEC implică instituțiile de învățământ, angajatorii, comitetele sectoriale, studenții și organizațiile profesionale (Regulamentul aprobat prin Decizia nr. 56/28.04.2022). art. 166 (4) din Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 prevede explicit participarea acestora în toate etapele asigurării calității.
5	Asocierea autoevaluării cu evaluarea externă	Conform art. 166 (5), asigurarea calității combină evaluarea internă (autoevaluarea instituțională) cu evaluarea externă realizată de ANACEC. În baza Hotărârea Guvernului nr. 616/2016, raportul de autoevaluare este documentul central în procesul de acreditare.
6	Integrarea calității în managementul intern al instituțiilor	art. 166 (6) prevede integrarea procesului de asigurare a calității în sistemul intern de management al instituțiilor, inclusiv pentru programele colaborative. Toate instituțiile de învățământ acreditate trebuie să dețină structuri interne de asigurare a calității.
7	Obiective, standarde și indicatori clari și măsurabili	Standardele naționale de referință și indicatorii de performanță sunt formulați și revizuiți de ANACEC, conform art. 115 (2)(c) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și art. 167 (7) din Hotărârea Guvernului nr. 330/2023. Cadrul normativ include metodologii și ghiduri publice care detaliază acești indicatori.
8	Resurse adecvate pentru asigurarea calității	art. 167 (8) impune asigurarea procesului educațional cu resurse umane și materiale corespunzătoare. ANACEC dispune de un corp extins de experți (946 experți incluși în Registrul experților ANACEC), selectați conform procedurii reglementate de Decizia nr. 70/2020.

9	Revizuirea periodică a organismelor de evaluare	art. 166 (9) stabilește obligativitatea revizuirii periodice a activității evaluatorilor și a autorităților implicate în asigurarea calității. ANACEC actualizează periodic Registrul experților evaluatori (art. 153 (15) din Hotărârea Guvernului nr. 330/2023).
10	Acces electronic la rezultatele evaluării și învățării	Conform art. 166 (10) și (11), sistemul național garantează accesul electronic la rezultatele evaluărilor și la informațiile despre calificări prin platformele RNC și ANACEC . Toate rapoartele de evaluare și listele programelor acreditate sunt publice pe site-ul oficial.

Aceste mecanisme demonstrează că Republica Moldova implementează integral principiile europene privind asigurarea calității. Sistemul național este coerent, transparent și orientat spre îmbunătățire continuă, asigurând că toate calificările cu nivel CNC sunt proiectate, evaluate și recunoscute în conformitate cu standardele EQF și QF-EHEA.

Dovada de conformitate și concluzii pentru Criteriul 5

Tabelul de mai jos sintetizează dovezile factuale care confirmă conformitatea sistemului național de asigurare a calității din Republica Moldova cu **principiile europene EQF/QF-EHEA**, prezentate în Anexa IV a Recomandării Consiliului UE din 22 mai 2017. Fiecare element demonstrează că procesele de evaluare, acreditare și monitorizare a calității sunt complet integrate în CNC și sunt reglementate prin acte oficiale, ghiduri și practici validate internațional.

Detaliere factuală

Domeniu /Principiu cheie	Dovadă de conformitate națională	Acte și surse de referință
1. Proiectarea calificărilor pe baza rezultatelor învățării	Toate standardele de calificare se elaborează pornind de la rezultatele învățării, structurate pe cunoștințe, aptitudini, responsabilitate și autonomie. ANACEC verifică coerența acestora cu descriptorii CNC și EQF.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, art. 77, 166 (1); Metodologia privind elaborarea standardelor de calificare (Ordinul MEC nr. 573/2022)
2. Evaluare externă transparentă și fiabilă	ANACEC aplică metodologii publice și criterii unitare pentru autorizare, acreditare și monitorizare. Evaluările sunt efectuate de experți independenți selectați prin proceduri standardizate.	Hotărârea Guvernului nr. 616/2016; Hotărârea Guvernului nr. 201/2018; Decizia ANACEC nr. 70/2020 privind selectarea experților evaluatori
3. Feedback și îmbunătățire continuă	Evaluările externe includ recomandări obligatorii, iar implementarea acestora este monitorizată. Mecanismul de feedback post-evaluare contribuie la perfecționarea continuă a programelor și calificărilor.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, art. 166 (3); Decizia ANACEC nr. 30/2019 privind monitorizarea post-evaluare
4. Implicarea părților interesate	Părțile relevante (furnizori, angajatori, comitete sectoriale, studenți) sunt implicate sistematic în elaborarea, validarea și evaluarea programelor și calificărilor.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, art. 166 (4); Decizia ANACEC nr. 56/2022 privind implicarea părților interesate
5. Autoevaluare + evaluare externă	Instituțiile educaționale elaborează rapoarte de autoevaluare ca parte a procedurii de acreditare, iar ANACEC efectuează evaluarea externă și validarea rezultatelor.	Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, art. 65 (5); Hotărârea Guvernului nr. 616/2016; Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, art. 166 (5)
6. Integrarea calității în	Calitatea este inclusă în procesele de guvernare internă ale instituțiilor, iar structurile interne de	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, art. 166 (6), 167; Codul educației al

managementul intern	asigurare a calității sunt obligatorii pentru instituțiile acreditate.	Republicii Moldova, nr. 152/2014, art. 65 și 113
7. Standardele și indicatorii clari de calitate	ANACEC definește standarde și indicatori măsurabili, aliniați la ESG și EQAVET, publicând metodologiile proprii și ghidurile de evaluare.	Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, art. 115 (2)(c); Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, art. 167 (7)
8. Resurse umane și materiale adecvate	Rețeaua națională de experți evaluatori (946 experți incluși în Registrul experților ANACEC) și procedurile transparente de selecție asigură calitatea și independența evaluării externe.	Hotărârea Guvernului nr. 201/2018; Decizia ANACEC nr. 70/2020; Raportul ANACEC 2024
9. Revizuirea periodică a agențiilor și experților	Activitatea evaluatorilor și a agențiilor de calitate este revizuită periodic, iar Registrul experților este actualizat constant.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, art. 166 (9), 153 (15); Hotărârea Guvernului nr. 201/2018
10. Acces electronic la informații și transparență publică	Toate calificările și programele acreditate sunt publicate online (RNC și site-ul ANACEC), iar rapoartele de evaluare sunt accesibile public.	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, art. 166 (10–11); site-ul ANACEC.md ; platforma RNC

Aceste dovezi confirmă că sistemul de asigurare a calității din Republica Moldova este complet integrat cu CNC, bazat pe rezultate ale învățării și reglementat de standarde clare, transparente și comparabile internațional. Prin aplicarea acestor mecanisme, Republica Moldova demonstrează conformitate deplină cu Criteriul 5 al procesului de referențiere la EQF și de auto-certificare în raport cu QF-EHEA, consolidând încrederea națională și europeană în calitatea și recunoașterea calificărilor sale.

Republica Moldova dispune de un sistem coerent, complet și interconectat de asigurare a calității în educație și formare profesională, fundamentat pe un cadru normativ solid, pe procese transparente și pe o guvernare instituțională clar definită. Prin activitatea ANACEC, susținută de MEC și corelată cu ANCE, se asigură o abordare integrată a calității la toate nivelurile educaționale – de la conceperea standardelor de calificare până la evaluarea și certificarea rezultatelor învățării.

Sistemul se bazează pe principiile de calitate europene prevăzute în Anexa IV a Recomandării Consiliului UE (2017), fiind orientat pe rezultate ale învățării, validitate, transparență și îmbunătățire continuă. Evaluarea internă și externă sunt complementare, iar implicarea activă a părților interesate – instituții de învățământ, angajatori, comitete sectoriale, studenți și parteneri sociali – consolidează relevanța și legitimitatea calificărilor acordate.

De asemenea, integrarea proceselor de asigurare a calității în CNC garantează că fiecare calificare inclusă este verificată nu doar din perspectiva conținutului și a coerenței curriculare, ci și a nivelului de complexitate și comparabilitate internațională. Standardele și indicatorii de calitate sunt aliniați la European Standards and Guidelines (ESG) pentru învățământul superior și la European Quality Assurance Reference Framework (EQAVET) pentru formarea profesională.

Prin recunoașterea internațională a ANACEC ca membru afiliat ENQA, Republica Moldova confirmă compatibilitatea procedurilor sale de evaluare și acreditare cu bunele practici europene, demonstrând că sistemul național de asigurare a calității:

- este funcțional și transparent,
- se bazează pe standardele EQF și QF-EHEA,
- favorizează mobilitatea și recunoașterea calificărilor,

- sprijină învățarea pe tot parcursul vieții.

Prin urmare, Republica Moldova îndeplinește integral Criteriul 5 al procesului de referențiere la EQF și de auto-certificare la QF-EHEA, consolidând credibilitatea, relevanța și comparabilitatea calificărilor naționale în contextul spațiului european al educației și formării profesionale.

Criteriul 6.

Procesul de corelare include confirmarea explicită a organismelor relevante de asigurare a calității privind conformitatea raportului de corelare cu mecanismele, dispozițiile și practicile naționale relevante de asigurare a calității.

Procesul de referențiere a nivelurilor CNC din Republica Moldova cu EQF și de auto-certificare a compatibilității CNC față de QF-EHEA s-a desfășurat în deplină concordanță cu mecanismele naționale de asigurare a calității.

Aceste mecanisme sunt reglementate prin [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, [Hotărârea Guvernului nr. 201/2018](#) privind organizarea și funcționarea ANACEC, [Hotărârea Guvernului nr. 616/2016](#) privind metodologia de evaluare externă a calității și [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) privind Cadrul Național al Calificărilor. Conform acestora, MEC exercită funcția de coordonare strategică, iar ANACEC deține responsabilitatea pentru evaluarea externă a calității programelor, instituțiilor și calificărilor cu nivel CNC.

Confirmarea explicită a ANACEC

Procesul de referențiere a CNC cu EQF și de auto-certificare în raport cu QF-EHEA a inclus participarea explicită ANACEC, autoritate publică națională responsabilă pentru evaluarea externă a calității. În conformitate cu art. 115 al Codului educației nr. 152/2014, ANACEC a analizat raportul de referențiere și a confirmat coerența acestuia cu mecanismele, procedurile și practicile naționale de asigurare a calității (Anexa 20).

Consultările oficiale desfășurate cu ANACEC în procesul de elaborare a raportului au asigurat legitimitatea și conformitatea raportului cu cadrul național de reglementare și cu principiile europene de transparență, relevanță și încredere reciprocă. Confirmarea formală emisă de ANACEC atestă că toate procedurile descrise în raport — dezvoltarea calificărilor, includerea în CNC și validarea prin RNC — au fost supuse evaluării externe și sunt pe deplin conforme cu standardele ESG (European Standards and Guidelines) și EQAVET.

Pe lângă ANACEC, alte instituții cu rol în asigurarea calității au fost implicate în procesul de analiză și confirmare:

- MEC – coordonator al procesului de referențiere și garant al conformității instituționale;
- Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare (ANCE) – responsabilă pentru evaluarea și monitorizarea aplicării standardelor curriculare la nivel preuniversitar, asigurând continuitatea principiilor de calitate pe verticala sistemului educațional;
- Comitetele sectoriale pentru formare profesională – consultate în procesul de validare a relevanței calificărilor și a corespunderii acestora cu cerințele pieței muncii și descriptorii CNC/EQF.
- Consiliul Național pentru Calificări (CoNC) - organ consultativ al MEC pentru dezvoltarea CNC.

Dovadă de conformitate și concluzii pentru Criteriul 6

Republica Moldova îndeplinește Criteriul 6, asigurând confirmarea explicită și verificabilă a conformității *Raportului de referențiere a CNC cu EQF și de auto-certificare a CNC în raport cu QF-EHEA* din partea organismului național de asigurare a calității – ANACEC. Procesul de consultare și validare interinstituțională demonstrează o guvernare matură și transparentă, fundamentată pe parteneriat între MEC, ANACEC, ANCE, CoNC și comitetele sectoriale.

Astfel, raportul de referențiere CNC–EQF/QF-EHEA reflectă un proces riguros, validat și recunoscut, care garantează calitatea, transparența și comparabilitatea calificărilor din Republica Moldova în context european.

Criteriul 7

Procesul de corelare implică experți internaționali, iar rapoartele de corelare conțin o declarație scrisă referitoare la procesul de corelare, semnată de cel puțin doi experți internaționali din două țări diferite.

În conformitate cu Criteriul 7 al procesului de referențiere la Cadrul european al calificărilor (EQF), Ministerul Educației și Cercetării a invitat trei experți internaționali independenți, cu expertiză în domeniul Cadrului european al calificărilor (EQF) și al Cadrului calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior (QF-EHEA). Experții au participat la procesul de referențiere și au formulat opinii scrise asupra Raportului de referențiere, evaluând conformitatea acestuia cu criteriile de referențiere la EQF și de auto-certificare în raport cu QF-EHEA.

Opinia scrisă privind Raportul de referențiere a Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova la Cadrul european al calificărilor și de auto-certificare la Cadrul calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior

Expert internațional: Dr. Lina Vaitkute

E-mail: lina.vaitkute@kpmc.lt

Data: 12 ianuarie 2026

Raportul de referențiere a Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova (CNCRM) la Cadrul european al calificărilor (EQF) și de auto-certificare la Cadrul calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior (QF-EHEA) are drept scop demonstrarea modului în care nivelurile CNCRM sunt corelate cu nivelurile EQF, prin aplicarea criteriilor de referențiere stabilite. Raportul oferă informații detaliate privind sistemul de educație și formare din Republica Moldova și contextul acestuia, prezintă în mod cuprinzător obiectivele și structura CNCRM, tipurile de calificări incluse, procesul de dezvoltare a cadrului, cadrul normativ și instituțional, precum și procesele de acordare a calificărilor și mecanismele de asigurare a calității.

Raportul oferă o imagine cuprinzătoare, bine structurată și transparentă asupra stadiului actual al CNCRM și a eforturilor depuse pentru operaționalizarea acestuia. Documentul prezintă în mod clar cadrul juridic și instituțional care susține implementarea CNCRM și contextul în care acesta este aplicat. Grupul de experți responsabil de elaborarea raportului a reușit să integreze și să prezinte într-o manieră unitară și coerentă diferitele componente ale sistemului de educație și ale sistemului național al calificărilor.

Este important de remarcat faptul că CNCRM funcționează pe baza unui cadru normativ solid și coerent, care reglementează diferitele aspecte ale implementării și funcționării sale. Operaționalizarea CNCRM este orientată de *Foaia de parcurs pentru operaționalizarea Cadrului Național al Calificărilor pentru perioada 2023–2027* și de *Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia*. Totodată, actorii implicați în implementarea CNCRM beneficiază de sprijinul unui ansamblu de ghiduri metodologice și practice, care facilitează aplicarea consecventă a prevederilor cadrului național al calificărilor.

Raportul abordează atât procesul de referențiere a CNCRM la EQF, cât și procesul de auto-certificare la QF-EHEA, demers deosebit de valoros pentru consolidarea transparenței calificărilor din învățământul profesional tehnic (ÎPT) și învățământul superior din Republica Moldova. Deși CNCRM și tipologia calificărilor incluse în cadrul acestuia sunt complexe, autorii reușesc să le prezinte într-o manieră clară și accesibilă prin utilizarea unor tabele bine structurate. Totodată, trimiterea la actele normative și la documentele metodologice incluse în raport facilitează înțelegerea sistemului de către cititorii internaționali.

Pe baza informațiilor prezentate în raport, se poate concluziona că criteriile de referențiere au fost îndeplinite și anume:

- raportul demonstrează o colaborare extinsă între numeroșii actori implicați în implementarea CNCRM, inclusiv ministere din diferite domenii de activitate, care au contribuit la elaborarea raportului;
- raportul oferă dovezi privind desfășurarea unui amplu proces de consultare, element esențial pentru credibilitatea exercițiului de referențiere și pentru promovarea ulterioară a CNCRM;
- răspunsurile la toate criteriile de referențiere sunt prezentate într-o manieră clară și argumentată, fiind susținute de dovezi privind conformitatea și de concluzii corespunzătoare;
- nivelurile CNCRM sunt pe deplin aliniate structurii și formulării descriptorilor EQF, iar consacrarea juridică a CNCRM în Codul educației constituie un element important pentru implementarea acestuia în toate sectoarele sistemului de educație și formare;
- abordarea bazată pe rezultate ale învățării este bine consolidată și acceptată atât în învățământul profesional tehnic, cât și în învățământul superior; sistemele de credite funcționează în ambele subsisteme, iar raportul prezintă dovezi privind existența și funcționarea unor mecanisme metodologice fundamentate pentru validarea și recunoașterea rezultatelor învățării dobândite în contexte nonformale și informale;
- procedura de includere a calificărilor în CNCRM este descrisă într-o manieră transparentă; Registrul Național al Calificărilor este funcțional și oferă informații privind rezultatele învățării aferente calificărilor de la diferite niveluri ale CNCRM, cerințele de evaluare și furnizorii de calificări;
- sistemele de asigurare a calității sunt, în ansamblu, conforme cu principiile de asigurare a calității pentru calificări prevăzute în Recomandarea Consiliului privind Cadrul european al calificărilor (EQF);
- organismele de asigurare a calității și ceilalți actori relevanți au confirmat acuratețea informațiilor prezentate în raport și concordanța acestora cu cadrul normativ național;
- procesul de referențiere a beneficiat de participarea a trei experți internaționali independenți;

- raportul tratează atât referențierea CNCRM la EQF, cât și procesul de auto-certificare la QF-EHEA;
- sunt prezentate planurile privind publicarea raportului de referențiere pe portalul european dedicat EQF și indicarea nivelului EQF pe documentele de calificare.

În ansamblu, raportul demonstrează în mod convingător operaționalizarea CNCRM și angajamentul ferm al Republicii Moldova de a continua implementarea și dezvoltarea acestuia în concordanță cu strategiile și inițiativele europene.

Referențierea Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova la Cadrul european al calificărilor și auto-certificarea la Cadrul calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior

Expert internațional: Baiba Ramina

E-mail: baiba@aic.lv

Data: 12 ianuarie 2026

Prezentare generală

Alinierea Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova (CNCRM) la Cadrul european al calificărilor (EQF) și auto-certificarea acestuia în raport cu Cadrul calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior (QF-EHEA) reprezintă rezultatul unui proces de lungă durată, început odată cu aderarea Republicii Moldova la Procesul Bologna în anul 2005, continuat prin instituirea Cadrului Național al Calificărilor în anul 2014 și consolidat ulterior prin extinderea și operaționalizarea acestuia începând cu anul 2023. Raportul descrie în mod clar procesul de dezvoltare a cadrului național al calificărilor, reformele implementate și rezultatele acestora în contextul Cadrului european al calificărilor și al Procesului Bologna.

Prezenta analiză comparativă este axată pe evaluarea clarității și credibilității proceselor desfășurate de autoritățile din Republica Moldova în vederea dezvoltării și implementării Cadrului Național al Calificărilor. Din această perspectivă, raportul răspunde în mod clar criteriilor și procedurilor convenite la nivel internațional pentru referențierea la EQF și auto-certificarea la QF-EHEA.

Raportul de referențiere este bine structurat, iar conținutul său oferă toate informațiile necesare pentru susținerea procesului de referențiere. Capitolele 2 și 3 prezintă o imagine detaliată asupra sistemului de educație și formare din Republica Moldova, în timp ce Capitolul 4 descrie etapele de dezvoltare a Cadrului Național al Calificărilor, cadrul juridic, obiectivele, structura funcțională și descriptorii de nivel. Abordarea bazată pe rezultatele învățării este evidențiată în mod corespunzător pe parcursul raportului. Capitolul 5 demonstrează conformitatea cu criteriile și procedurile de referențiere la EQF și alinierea la Cadrul calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior.

Anexele completează în mod adecvat conținutul principal al raportului. O abordare deosebit de utilă este includerea în anexe a descriptorilor de nivel și a descrierilor rezultatelor învățării. Astfel, Anexele 2–4 definesc rezultatele învățării pentru calificările din învățământul primar, gimnazial și liceal, iar Anexa 11 conține descriptorii care definesc nivelurile Cadrului Național al Calificărilor.

Includerea unui glosar al principalilor termeni utilizați contribuie, de asemenea, la o mai bună înțelegere a terminologiei specifice sistemului național de educație și formare.

Subcapitolul 4.11. prezintă evoluțiile în domeniul asigurării calității, esențiale pentru consolidarea încrederii în calificările din învățământul secundar, învățământul profesional și tehnic și învățământul superior incluse în cadrul național al calificărilor. Raportul demonstrează în mod clar evoluția sistemului de asigurare a calității și a proceselor de acreditare din învățământul superior, precum și conformitatea acestora cu Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în Spațiul european al învățământului superior (ESG). Se recomandă ca raportul să fie completat, după primirea răspunsului din partea Registrului european pentru asigurarea calității în învățământul superior (EQAR), cu informații privind includerea Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) în acest registru.

Raportul include, de asemenea, informații complementare, precum cele referitoare la recunoașterea academică și recunoașterea automată a calificărilor, care îi sporesc valoarea informativă și reflectă evoluțiile înregistrate în domeniul transparenței.

Raportul de referențiere demonstrează comparabilitatea Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova cu Cadrul european al calificărilor (pentru o evaluare detaliată, a se vedea tabelele de mai jos)

Criteriu	Evaluare	Comentarii
1. Autoritățile competente stabilesc în mod clar și fac publice responsabilitățile și/sau competențele legale ale tuturor organismelor naționale relevante implicate în procesul de referențiere.	Îndeplinit	Procesul de dezvoltare, implementare și referențiere a CNCRM la EQF este evidențiat pe parcursul întregului raport. Se recomandă sintetizarea descrierii aferente Criteriului 1 și mutarea prezentării detaliate a responsabilităților instituțiilor în anexe.
2. Există o legătură clară și demonstrabilă între nivelurile cadrului sau sistemului național al calificărilor și descriptorii de nivel ai EQF.	Îndeplinit	Corelarea dintre nivelurile CNCRM și EQF este demonstrată în mod convingător, pe baza descriptorilor privind cunoștințele, abilitățile, responsabilitatea și autonomia. Se recomandă includerea Matricei de corelare CNCRM–EQF (Anexa internă 1) în anexele raportului.
3. Cadrul sau sistemul național al calificărilor și calificările aferente sunt bazate pe principiul și obiectivul rezultatelor învățării și sunt corelate, după caz, cu mecanismele de validare a învățării nonformale și informale și cu sistemele de credite.	Îndeplinit	Dovezile privind îndeplinirea Criteriului 3 sunt prezentate în mod clar. Totuși, există suprapuneri între această secțiune și subcapitolele 4.8.3 și 4.4.3, care ar putea fi eliminate pentru a evita repetările.
4. Procedurile de includere a calificărilor în cadrul național al calificărilor sau de stabilire a	Îndeplinit	Descrierea actorilor implicați și a responsabilităților acestora în procesul de includere a calificărilor

poziției calificărilor în sistemul național al calificărilor sunt transparente.		în CNCRM se suprapune cu informațiile prezentate în subcapitolul 4.2.3. Standardul de calificare este deja descris în subcapitolul 4.5.2, iar Registrul Național al Calificărilor (RNCa) este prezentat în subcapitolul 4.9.2.
5. Sistemul (sistemele) național(e) de asigurare a calității în domeniul educației și formării profesionale trebuie să facă referire la cadrul sau sistemul național al calificărilor și să respecte principiile de asigurare a calității prevăzute în Anexa IV la Recomandarea Consiliului UE din 22 mai 2017.	Îndeplinit	Deși subcapitolul 4.10 descrie în detaliu actorii și cadrul normativ din domeniul asigurării calității, se recomandă reducerea suprapunerilor de informații.
6. Procesul de referențiere include confirmarea explicită a conformității raportului de referențiere cu mecanismele, prevederile și practicile naționale relevante de asigurare a calității, din partea organismelor competente în domeniul asigurării calității.	Îndeplinit	Raportul include confirmarea din partea agenției de asigurare a calității.
7. Procesul de referențiere implică experți internaționali, iar raportul de referențiere conține o declarație scrisă privind procesul de referențiere, semnată de cel puțin doi experți internaționali din două țări diferite.	Îndeplinit	—
8. Autoritatea (autoritățile) competentă(e) certifică corelarea sistemului național al calificărilor cu EQF. Autoritățile competente, inclusiv Centrul Național de Coordonare EQF, publică un raport detaliat care descrie procesul de referențiere și elementele care îl fundamentează și analizează separat fiecare criteriu. Același raport poate fi utilizat și pentru auto-certificarea în raport cu Cadrul calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior, în conformitate cu criteriile de auto-certificare ale acestuia.	Îndeplinit	—
9. În termen de șase luni de la finalizarea procesului de corelare sau de la actualizarea raportului de referențiere, statele membre și celelalte țări participante publică raportul și furnizează informațiile relevante pentru comparație pe portalul european dedicat EQF.	Nu este aplicabil în prezent	Raportul descrie în mod clar planurile privind publicarea raportului pe portalul european.

10. După finalizarea procesului de referențiere, toate documentele nou emise aferente calificărilor incluse în cadrul sau sistemul național al calificărilor (de exemplu, certificate, diplome, suplimente la certificate și suplimente la diplome) și/sau registrele calificărilor emise de autoritățile competente trebuie să conțină o referire clară la nivelul corespunzător din EQF prin intermediul cadrului sau sistemului național al calificărilor.	Îndeplinit	Nivelul CNCRM este deja indicat pe diplomele și certificatele din învățământul superior, învățământul profesional tehnic și formarea profesională continuă. Certificatele din învățământul general vor include o referire explicită la nivelul CNCRM și la nivelul echivalent din EQF după finalizarea procesului de referențiere.
---	-------------------	--

Raportul demonstrează conformitatea cu criteriile și procedurile de auto-certificare la Cadrul calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior (QF-EHEA) (a se vedea evaluarea detaliată din tabelele de mai jos) și descrie în mod clar procesul de auto-certificare a cadrului calificărilor din învățământul superior. Este de apreciat faptul că raportul utilizează criteriile și procedurile actualizate elaborate de Grupul tematic A al Spațiului european al învățământului superior (EHEA) privind cadrele calificărilor.

Criteriu	Evaluare	Comentarii
1. Cadrul național al calificărilor pentru învățământul superior și organismul (organismele) responsabil(e) de dezvoltarea acestuia sunt desemnate de ministerul național responsabil de învățământul superior.	Îndeplinit	Aspectul este bine documentat pe parcursul întregului raport.
2. Există o legătură clară și demonstrabilă între calificările incluse în cadrul național și descriptorii ciclurilor din Cadrul calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior (QF-EHEA).	Îndeplinit	Raportul oferă o descriere detaliată a acestei corelări.
3. Cadrul național și calificările incluse în acesta sunt demonstrabil bazate pe rezultatele învățării, iar calificările sunt asociate creditelor ECTS sau unor sisteme de credite compatibile cu ECTS.	Îndeplinit	Aspectul este bine documentat pe parcursul întregului raport.
4. Procedurile de includere a calificărilor în cadrul național sunt transparente.	Îndeplinit	Aspectul este prezentat în mod clar în raport.
5. Sistemul național de asigurare a calității în învățământul superior face referire la cadrul național al calificărilor și este în concordanță cu Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în Spațiul european al învățământului superior (ESG).	Îndeplinit	Aspectul este bine documentat în raport.
6. Cadrul național și corelarea acestuia cu Cadrul calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior (QF-EHEA) sunt menționate în toate Suplimentele la diplomă.	Îndeplinit	Suplimentul la diplomă indică nivelul calificării conform CNCRM și corespondența acesteia cu ciclul relevant din QF-EHEA.
7. Responsabilitățile actorilor implicați în cadrul național sunt clar stabilite și publicate.	Îndeplinit	Aspectul este bine documentat în raport.

Raportul de referențiere oferă răspunsuri suficiente și argumentate la toate criteriile de calitate, iar din perspectiva unui evaluator extern se poate concluziona că toate criteriile sunt îndeplinite.

În ceea ce privește procesul de referențiere, acesta a fost desfășurat pe baza unui amplu proces de consultare la nivel național și a beneficiat de un sprijin politic ferm.

Felicit autoritățile naționale din Republica Moldova și toți actorii implicați pentru efortul depus și pentru rezultatele obținute.

Declarație privind procesul de referențiere și auto-certificare a Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova (CNCRM)

Expert internațional: Prof. dr. Mile Dželalija

E-mail: mdzelalija@gmail.com; mile@pmfst.hr

Data: 5 ianuarie 2026

Analiza Raportului de referențiere a Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova (CNCRM) la Cadrul european al calificărilor (EQF) și de auto-certificare la Cadrul calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior (QF-EHEA) confirmă alinierea cuprinzătoare a acestuia la Recomandările Uniunii Europene. Republica Moldova a reușit să dezvolte CNCRM, pornind de la angajamentele asumate în cadrul Procesului Bologna în anul 2005, până la constituirea unui cadru național integrat, pe opt niveluri, pe deplin operațional.

Procesul de referențiere este fundamentat pe un cadru normativ solid și pe un sistem clar de guvernare instituțională, având la bază Codul educației al Republicii Moldova (Legea nr. 152/2014) și Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, prin care au fost aprobate versiunea actualizată a CNCRM și Foaia de parcurs pentru operaționalizarea acestuia în perioada 2023–2027.

Raportul de bază răspunde în mod corespunzător tuturor criteriilor de referențiere la EQF și criteriilor și procedurilor de auto-certificare la QF-EHEA, contribuind la asigurarea transparenței și consolidarea încrederii reciproce.

- **Guvernanță și corespondență:** Ministerul Educației și Cercetării (MEC) exercită rolul de Punct Național de Coordonare, beneficiind de sprijinul Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC). Este demonstrată existența unei corespondențe directe, de tip unu-la-unu, între nivelurile CNCRM și cele ale EQF, ceea ce contribuie la sporirea transparenței calificărilor din Republica Moldova pentru angajatori și pentru utilizatorii externi.
- **Rezultatele învățării:** Toate calificările sunt bazate pe rezultatele învățării, iar descriptorii de nivel au fost revizuiți în anul 2023 pentru a asigura deplina corespondență cu descriptorii EQF în ceea ce privește cunoștințele, abilitățile, responsabilitatea și autonomia.
- **Procedurile de includere a calificărilor:** Registrul Național al Calificărilor (RNCal) reprezintă un instrument esențial pentru asigurarea transparenței sistemului național al calificărilor.
- **Asigurarea calității:** Sistemul este gestionat de ANACEC și este aliniat la standardele europene, inclusiv la Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în Spațiul

european al învățământului superior (ESG) și la Cadrul european de referință pentru asigurarea calității în educația și formarea profesională (EQAVET).

- **Validarea raportului:** Toți actorii și partenerii relevanți au fost implicați în procesul de referențiere, inclusiv Consiliul Național pentru Calificări, care a examinat și validat coerența metodologică și validarea națională a Raportului de referențiere.
- **Publicarea raportului:** Publicarea planificată a Raportului pe portalurile naționale și europene confirmă transparența procesului de referențiere și de auto-certificare.
- **Certificate și diplome:** Raportul prezintă în mod clar planul de implementare privind indicarea nivelurilor EQF pe noile certificate și diplome.
- **Auto-certificarea:** Compatibilitatea cu ciclurile Cadrului calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior (QF-EHEA) este demonstrată în mod clar, inclusiv conformitatea cu toate criteriile și procedurile de auto-certificare.

Dezvoltarea CNCRM s-a caracterizat printr-un consens larg, un amplu proces de consultare la nivel național și evaluări realizate de experți internaționali independenți. CNCRM reprezintă un instrument important pentru modernizarea sistemului de educație și formare, sprijinind învățarea pe tot parcursul vieții și mobilitatea transnațională.

Confirm că procesul de referențiere a CNCRM la EQF și procesul de auto-certificare la QF-EHEA au fost desfășurate cu un înalt nivel de rigoare metodologică și transparență. Susțin concluziile Raportului de referențiere, pe care îl consider fundamentat din punct de vedere tehnic și pe deplin aliniat standardelor europene.

Prof. dr. Mile Dželalija

Observațiile formulate de experții internaționali au fost analizate și, acolo unde a fost cazul, integrate în procesul de elaborare a versiunii finale a Raportului de referențiere, în vederea clarificării aspectelor identificate, consolidării coerenței documentului și asigurării transparenței și comprehensibilității acestuia pentru un public internațional. Recomandările care nu au putut fi valorificate în termenul disponibil pentru finalizarea raportului vor fi luate în considerare în cadrul revizuirilor și actualizărilor ulterioare ale Raportului de referențiere.

Criteriul 8

Autoritatea (autoritățile) competentă(e) certifică respectiva corelare a cadrelor sau sistemelor naționale ale calificărilor cu CEC. Autoritățile competente, inclusiv centrele naționale de coordonare pentru CEC, publică un raport detaliat care descrie procesul de corelare, precum și elementele care stau la baza acestuia, și analizează separat fiecare dintre criterii. Același raport poate fi utilizat pentru auto-certificarea în temeiul Cadrului calificărilor pentru Spațiul european al învățământului superior, în conformitate cu criteriile de auto-certificare ale acestuia din urmă.

Procesul de elaborare a *Raportului de referențiere a CNC cu EQF și de auto-certificare a compatibilității CNC față de QF-EHEA* fost coordonat de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, în calitate de organism național competent pentru dezvoltarea, coordonarea și implementarea CNC. MEC a certificat oficial corelarea CNC cu EQF și auto-certificarea CNC în raport cu *QF-EHEA*, conform prevederilor naționale, fapt reflectat în Anexa 21.

Procesul a fost validat suplimentar de Punctul Național de Coordonare pentru Cadrul European al Calificărilor (NCP.MD&EQF), responsabil de asigurarea coerenței metodologice și de confirmarea alinierii procesului și a raportului la cerințele europene privind referențierea (Anexa 22), precum și de Consiliul Național pentru Calificări – organ consultativ al MEC (Anexa 23).

Raportul privind Referențierea CNC la EQF și Auto-certificarea compatibilității CNC față de QF-EHEA constituie primul exercițiu național de acest tip și oferă răspunsuri armonizate la criteriile europene de referențiere. Documentul acoperă toate nivelurile sistemului educațional din Republica Moldova și a fost elaborat în conformitate cu procedurile europene de corelare.

Raportul detaliat, care descrie procesul de corelare, cadrul normativ și instituțional și analiza fiecărui criteriu de referențiere, a fost publicat, asigurând transparență și acces la informațiile esențiale privind alinierea Republicii Moldova la standardele europene ale calificărilor.

Criteriul 9

În termen de 6 luni de la corelare sau de la actualizarea raportului de corelare, statele membre și alte țări participante publică raportul de corelare și furnizează pe portalul european relevant informații relevante în scopul comparării.

Versiunea electronică a primului *Raport de referențiere a CNC cu EQF și de auto-certificare a compatibilității CNC față de QF-EHEA* va fi publicată pe pagina oficială a MEC, pe portalul RNC și pe pagina web a ANACEC. După aprobarea versiunii finale a raportului, documentul va fi transmis pentru publicare pe platformele europene relevante, inclusiv portalul Europass și pagina oficială a Spațiului European al Învățământului Superior (www.ehea.info).

Criteriul 10

După încheierea procesului de corelare, toate documentele nou eliberate în legătură cu calificări care fac parte din cadrele sau sistemele naționale ale calificărilor (de exemplu, certificate, diplome, suplimente la certificate, suplimente la diplome) și/sau cu registre ale calificărilor, eliberate de autoritățile competente, ar trebui să conțină o trimitere clară la nivelul CEC corespunzător, prin intermediul cadrelor sau sistemelor naționale ale calificărilor.

În Republica Moldova, Suplimentul la Diplomă indică deja nivelul CNC al calificării și corespondentul acesteia cu ciclul QF-EHEA (primul ciclu, al doilea ciclu, al treilea ciclu). Nivelul CNC este menționat, de asemenea, în suplimentele la diplomele și certificatele eliberate pentru programele de învățământ profesional tehnic, precum și pentru programele de formare continuă. După finalizarea procesului de corelare, toate documentele nou eliberate - inclusiv cele din învățământul general - vor include o trimitere clară la nivelul CNC și la nivelul echivalent din EQF.

7. AUTO-CERTIFICAREA COMPATIBILITĂȚII CNC ÎN RAPORT CU QF-EHEA

Prezentul capitol descrie procesul prin care Republica Moldova auto-certifică compatibilitatea CNC cu Cadrul Calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA).

7.1. Cadrul general al procesului de auto-certificare

Dezvoltarea CNC este un obiectiv strategic asumat prin Acordul de Asociere RM–UE (art. 123 lit. e), care prevede cooperarea în domeniul educației și formării profesionale pentru integrarea sistemului educațional al Republicii Moldova în Spațiul European al Educației și Formării Profesionale. Această orientare derivă atât din calitatea de membru al EHEA (2005), cât și din angajamentele de armonizare a calificărilor cu standardele Uniunii Europene, în contextul statutului de țară asociată UE.

Procesul de auto-certificare a compatibilității CNC al Republicii Moldova în raport cu Cadrul Calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA) constituie o etapă esențială în consolidarea participării țării la Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA) și în recunoașterea internațională a calificărilor.

Scopul procesului de auto-certificare

Scopul procesului de auto-certificare este de a demonstra oficial compatibilitatea CNC cu QF-EHEA, prin corelarea nivelurilor, descriptorilor și procedurilor naționale cu ciclurile de studii și principiile europene. Auto-certificarea compatibilității CNC în raport cu QF-EHEA asigură că:

- calificările acordate în Republica Moldova sunt transparente, comparabile și recunoscute în EHEA;
- sistemul de învățământ superior respectă structura pe cicluri și standardele de calitate stabilite de ESG (2015);
- CNC funcționează ca instrument de interfață între educație, formare profesională și piața muncii.

Auto-certificarea CNC în raport cu QF-EHEA se bazează pe **criteriile** și **procedurile** de verificare a compatibilității CNC din învățământul superior cu QF-EHEA, formulate inițial de *Grupul de Lucru Bologna privind Cadrele Calificărilor* (Bergen 2005), aprobate de miniștrii educației din Spațiul European al Învățământului Superior la Londra (2007) și actualizate la nivel de formulare și clarificări de Grupul Tematic de Experți A privind Cadrele Calificărilor (TPG A) din Grupului de Lucru Bologna pentru Monitorizarea Procesului – Bologna Follow-Up Group (BFUG) în 2023⁷.

La etapa actuală, practica internațională promovată de Bologna Follow-Up Group (BFUG) și reflectată în recomandările Grupului Tematic de Experți A (TPG A, 2023) evidențiază faptul că numeroase state membre ale Spațiului European al Învățământului Superior (EHEA) optează pentru elaborarea unui raport comun, care îmbină referențierea CNC la EQF și auto-certificarea compatibilității cu QF-EHEA, în scopul asigurării unei abordări coerente, transparente și recunoscute la nivel internațional privind calificările naționale⁸.

În acest context, Republica Moldova a decis să elaboreze **un raport unic integrat de referențiere și auto-certificare**, care combină referențierea CNC la EQF și auto-certificarea în raport cu QF-EHEA.

⁷ Structura tematică de cooperare între statele membre ale Spațiului European al Învățământului Superior (EHEA), creată pentru a sprijini implementarea și actualizarea cadrului QF-EHEA și a proceselor de referențiere/auto-certificare. [Sursa](#)

⁸ Preparation of self-certification reports within the Bologna Process (Guidelines, observations, and recommendations, 2023 ([link](#)))

Aceasta este o decizie politică asumată de MEC, în vederea sporirii coerenței, eficienței și a recunoașterii internaționale a procesului.

Contextul istoric al procesului de aliniere a CNC la QF-EHEA (1997–2025)

După aderarea Republicii Moldova la Procesul Bologna în cadrul Conferinței Miniștrilor Educației de la Bergen (19–20 mai 2005), sistemul național de învățământ superior a fost reconfigurat conform principiilor Spațiului European al Învățământului Superior (EHEA):

- organizarea studiilor în trei cicluri (licență, masterat, doctorat);
- aplicarea sistemului ECTS;
- emiterea Suplimentului la Diplomă după modelul comun al Comisiei Europene, Consiliului Europei și UNESCO-CEPES.

Ulterior, în perioada 2005–2015, au fost dezvoltate reglementările privind recunoașterea studiilor, emiterea diplomelor bilingve (română–engleză) și integrarea standardelor ESG (2015) în sistemul național de asigurare a calității, consolidând astfel **compatibilitatea structurală** cu QF-EHEA.

Pentru o înțelegere sistematică a acestui parcurs, tabelul de mai jos sintetizează principalele etape și reforme care au condus la alinierea deplină a CNC la QF-EHEA, în perioada 1997–2025.

Perioada / Etapa	Eveniment / Reformă cheie	Impact asupra alinierii CNC la QF-EHEA
1997–1999	Convenția de la Lisabona	Republica Moldova devine parte a Convenției de la Lisabona privind recunoașterea calificărilor din învățământul superior în regiunea europeană. Ratificată în 1999, aceasta a constituit primul pas major spre integrarea în Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA), stabilind cadrul juridic pentru recunoașterea diplomelor și perioadelor de studii, conform principiilor care vor fundamenta ulterior QF-EHEA.
2001–2005	Aderarea la Procesul Bologna	În 2005, Republica Moldova devine membră a Procesului Bologna (Conferința de la Bergen), asumând obiectivele EHEA: organizarea studiilor în trei cicluri, introducerea ECTS, emiterea Suplimentului la Diplomă și asigurarea calității conform ESG. Această etapă a reprezentat începutul alinierii structurale a CNC la QF-EHEA.
2006–2010	Elaborarea primului cadru al calificărilor pentru învățământul superior	În această perioadă, Republica Moldova inițiază elaborarea cadrului calificărilor pentru învățământul superior, inspirat din Dublin Descriptors (2004). Au fost definite rezultatele învățării pentru ciclurile de studii și corelate cu ECTS, marcând trecerea la un sistem bazat pe rezultate ale învățării, în concordanță cu principiile QF-EHEA.
2011–2017	Instituționalizarea CNC	Aprobarea Codului Educației nr. 152/2014 și a Hotărârea Guvernului nr. 1016/2017 privind CNC a consacrat structura pe 8 niveluri, corelate cu EQF și QF-EHEA. Au fost definite rezultatele învățării, sistemul ECTS și mecanismele instituționale de validare, reprezentând primul pas juridic formal de aliniere la QF-EHEA.

2018–2022	Consolidarea cadrului instituțional și pregătirea pentru referențiere și auto-certificare	În baza Hotărârea Guvernului nr. 1016/2017 au fost consolidate mecanismele instituționale de dezvoltare a CNC, a fost lansat procesul de dezvoltare a Registrul Național al Calificărilor. În această perioadă se aprobă Regulamentul de organizare și funcționare a ANACEC, prin Hotărârea Guvernului nr. 201/2018 , care a servit bază pentru lansarea procesului de aderare la ENQA și EQAR, confirmând compatibilitatea cu ESG 2015. MEC a participat la activitățile Grupului Tematic de Experți A al Grupului de Monitorizare a Procesului Bologna (TPG A (BFUG)), acumulând expertiză pentru procesul de auto-certificare QF-EHEA.
2023–2025	Operaționalizarea CNC și pregătirea raportului comun de referențiere EQF și auto-certificare QF-EHEA	Prin Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 , CNC a fost revizuit și operaționalizat, fiind aliniat la EQF și QF-EHEA. Actul stabilește responsabilitățile MEC, ANACEC, punctelor naționale de contact, precum și ale instituțiilor superioare de învățământ. În această etapă se elaborează raportul comun de referențiere la EQF și auto-certificare la QF-EHEA, în conformitate cu cele 7 criterii și 6 proceduri stabilite de BFUG/TPG A (2023).

În plus, în perioada 1 iulie 2024 – 30 iunie 2027, Secretariatul Grupului de Lucru Bologna (BFUG) este exercitat de Republica Moldova în comun cu România, în calitate de țări organizatoare ale Conferinței Ministeriale EHEA 2027. Acest rol reafirmă poziția activă a Republicii Moldova în consolidarea procesului Bologna, promovarea transparenței calificărilor și facilitarea dialogului european privind mobilitatea și recunoașterea academică.

Această perspectivă istorică evidențiază succesiunea logică a reformelor, alinierea graduală la instrumentele europene (Convenția de la Lisabona, Procesul Bologna, ESG, EQF, QF-EHEA) și consolidarea instituțională internă care a condus la elaborarea raportului comun de referențiere a CNC la EQF și de auto-certificare a compatibilității cu QF-EHEA.

7.2. Cadrul normativ și metodologic

Cadrul normativ de organizare și implementare a CNC în învățământul superior

CNC reprezintă un pilon esențial al sistemului de învățământ superior din Republica Moldova, contribuind la asigurarea coerenței, transparenței și recunoașterii internaționale a calificărilor obținute.

Cadrul normativ al CNC este consacrat în articolul 97 al [Codului educației](#) nr. 152/2014, care stabilește principiile, structura și responsabilitățile privind elaborarea și implementarea CNC în învățământul superior. Articolul menționat definește CNC drept un mecanism de corelare între rezultatele învățării, calificările profesionale și cerințele pieței muncii, în concordanță cu EQF, consolidând mobilitatea academică și profesională la nivel național și european.

Astfel, articolul 97 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 detaliază structura și elementele de bază ale CNC în învățământul superior, după cum urmează:

- 1) CNC în învățământul superior asigură transparența învățământului superior, mobilitatea academică și recunoașterea diplomelor la nivel internațional.

- 2) CNC în învățământul superior include:
 - a) descrierea domeniilor de formare profesională;
 - b) descrierea calificărilor și ocupațiilor;
 - c) finalitățile de studiu și rezultatele învățării (descriptori de nivel pe cicluri de studii superioare);
 - d) volumul de muncă necesar pentru fiecare ciclu de studii, exprimat în credite de studii;
 - e) metodele de învățare, predare și evaluare;
 - f) procedurile de asigurare a calității în învățământul superior.
- 3) CNC în învățământul superior se elaborează pentru fiecare ciclu de studii și domeniu de formare profesională, în corespundere cu EQF și necesarul de calificări pe piața națională și europeană a muncii.
- 4) CNC în învățământul superior este elaborat de MEC, în colaborare cu organele centrale de resort, instituțiile de învățământ superior, agenții economici, alți parteneri sociali, și se aprobă de Guvern.
- 5) Calificările acordate în învățământul superior se introduc în Registrul Național al Calificărilor, administrat de MEC.

Versiunea consolidată a CNC este operaționalizată prin *Foaia de parcurs privind operaționalizarea Cadrului Național al Calificărilor pentru anii 2023–2027*, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 care stabilește etapele de implementare a CNC, responsabilitățile instituționale și măsurile de asigurare a recunoașterii internaționale a calificărilor din învățământul superior. Acest act normativ oferă un cadru unitar de acțiune pentru actorii implicați - Ministerul Educației și Cercetării, ANACEC, punctele naționale de contact (EQF, Europass, Euroguidance, ENIC/NARIC) și instituțiile de învățământ superior, care au atribuții specifice pentru:

- consolidarea utilizării rezultatelor învățării și a sistemului de credite transferabile;
- integrarea nivelurilor CNC/QF-EHEA în Suplimentul la Diplomă, pentru a evidenția compatibilitatea calificărilor naționale cu cele europene;
- pregătirea și publicarea *Raportului de auto-certificare a compatibilității CNC cu Cadrul Calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA)*, conform celor șapte criterii și șase proceduri stabilite la nivelul EHEA.

Prin aceste prevederi, Republica Moldova consolidează alinierea sistemului de învățământ superior la standardele europene de transparență și recunoaștere a calificărilor, sporind totodată încrederea internațională în diplomele și programele de studii universitare.

Abordarea metodologică

Metodologia utilizată pentru *procesul combinat de referențiere și auto-certificare* a avut la bază Ghidul, observațiile și recomandările elaborate de TPG A al BFUG (2023) „*Elaborarea rapoartelor de auto-certificare în cadrul Procesului Bologna*”, în conformitate cu următoarele principii stabilite la nivelul Spațiului European al Învățământului Superior:

- Transparență în procesul decizional, în identificarea criteriilor și procedurilor aplicate;

- Dovadă documentată prin acte normative, metodologii, rapoarte de asigurare a calității, registre publice;
- Implicare interinstituțională – participarea MEC, ANACEC, Consiliului Național al Calificărilor, instituțiilor de învățământ superior, partenerilor sociali, organizațiilor studențești și experților internaționali;
- Accesibilitate și recunoaștere publică – publicarea raportului pentru discuții publice;
- Validare internațională prin consultare cu experți din alte țări membre ale EHEA;
- Corelare coerentă între procesul de referențiere a CNC la EQF și procesul de auto-certificare a compatibilității CNC cu QF-EHEA, în contextul raportului național comun.

Procesul de auto-certificare a compatibilității CNC în raport cu QF-EHEA a fost coordonat de MEC, în parteneriat cu ANACEC, cu sprijinul Consiliului Național pentru Calificări, și instituțiile de învățământ superior, cu implicarea experților internaționali, conform cerințelor de proces stabilite pentru QF-EHEA.

Grupul național de lucru a fost asistat de experți naționali și internaționali și a utilizat documente oficiale, metodologii, standarde de calificări și rapoarte de asigurare a calității ca dovezi ale conformității.

7.3. Criterii și proceduri de auto-certificare a compatibilității CNC în raport cu QF-EHEA

Conform QF-EHEA, compatibilitatea CNC pentru învățământul superior trebuie demonstrată în raport cu următoarele **șapte criterii și șase proceduri**: (ehea.info)

Criterii:

1. Cadrul național pentru calificările în învățământul superior și organismul sau organismele responsabile de dezvoltarea acestuia sunt desemnate de ministerul național responsabil de învățământul superior.
2. Există o legătură clară și demonstrabilă între calificările din cadrul național și descriptorii de calificare ai ciclurilor din QF-EHEA.
3. Cadrul național și calificările sale se bazează în mod demonstrabil pe rezultate ale învățării, iar calificările sunt legate de credite ECTS sau credite compatibile ECTS.
4. Procedurile pentru includerea calificărilor în cadrul național sunt transparente.
5. Sistemul național de asigurare a calității în învățământul superior face referire la cadrul național de calificări și este consistent cu ESG.
6. Cadrul național și orice aliniere cu QF-EHEA sunt menționate în toate Suplimentele Diplomei.
7. Responsabilitățile părților interne în cadrul național sunt clar determinate și publicate.

Proceduri:

1. Organismul/organismele naționale competente trebuie să își auto-certifice compatibilitatea cadrului național cu QF-EHEA.
2. Procesul de auto-certificare trebuie să includă acordul declarat al organismelor de asigurare a calității din țara respectivă, care respectă ESG (adică agenții QA confirmate ca respectând ESG).

3. Procesul de auto-certificare trebuie să implice experți internaționali.
4. Auto-certificarea și dovezile care o susțin trebuie să fie publicate și să abordeze separat fiecare criteriu prezentat.
5. Secretariatul BFUG și rețelele ENIC/NARIC vor menține o listă publică a statelor care au confirmat finalizarea procesului de auto-certificare.
6. Finalizarea procesului de auto-certificare va fi menționată în Suplimentele Diplomei emise ulterior, indicând legătura între cadrul național și QF-EHEA.

Criteriul 1.

Cadrul național pentru calificările din învățământul superior și organismul/organismele responsabile pentru dezvoltarea sa sunt desemnate de ministerul cu responsabilități în domeniul învățământului superior.

Republica Moldova a inițiat procesul de dezvoltare a CNC ca instrument strategic de integrare a sistemului național de educație și formare profesională în Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA) și în Cadrul European al Calificărilor (EQF). Cadrul național este conceput ca un mecanism unitar de clasificare, descriere și recunoaștere a calificărilor obținute în toate formele de învățare – formală, nonformală și informală – și contribuie la transparența, comparabilitatea și mobilitatea internațională a calificărilor.

Baza legală pentru instituirea și funcționarea CNC este asigurată prin [Codul Educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, care, prin Articolul 11¹, definește Cadrul Național al Calificărilor drept:

„un sistem integrat al calificărilor naționale în corespundere cu Cadrul european al calificărilor și cu necesitatea de calificări pe piața muncii, structurat ierarhic pe opt niveluri de calificare definite printr-un set de descriptori, care cuprinde toate tipurile de calificări, de diferite dimensiuni și scopuri, calificări complete sau parțiale, dobândite prin contexte formale, nonformale, informale și prin recunoașterea rezultatelor învățării anterioare din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.”

Conform aceluiași articol, Ministerul Educației și Cercetării (MEC) este desemnat ca autoritate națională competentă pentru elaborarea, implementarea, actualizarea și referențierea Cadrului Național al Calificărilor. MEC exercită această responsabilitate în colaborare cu autoritățile administrației publice centrale, instituțiile de învățământ, partenerii sociali și agenții economici, iar aprobarea cadrului se realizează prin hotărâre de Guvern ([Codul Educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, art. 11¹ alin. (2)).

În sprijinul MEC, funcționează Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), Consiliul Național pentru Calificări, și instituțiile de învățământ superior, fiecare cu roluri specifice definite în reglementările naționale.

- ANACEC, creată prin [Hotărârea Guvernului nr. 201/2018](#), este responsabilă de evaluarea externă a calității programelor de studii și de asigurarea compatibilității sistemului național cu Standardele și Liniile Directoare pentru Asigurarea Calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG 2015).
- **Consiliul Național pentru Calificări** contribuie la dezvoltarea și actualizarea standardelor de calificare și la validarea calificărilor noi sau revizuite.

- **Instituțiile de învățământ superior** elaborează și implementează programe de studii conforme cu calificările și rezultatele învățării corespunzătoare nivelurilor CNC și cu descriptorii Dublin.
- **Consiliile științifice** – implicate în evaluarea și recunoașterea titlurilor științifice și în supravegherea calității programelor doctorale.

Consolidarea CNC a fost realizată prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), care confirmă CNC ca instrument unic pentru toate nivelurile de calificare (1–8), inclusiv pentru ciclurile Bologna (licență, master, doctorat). Astfel, Cadrul Național al Calificărilor pentru învățământul superior este parte integrantă a CNC și se află sub coordonarea directă a Ministerului Educației și Cercetării, în cooperare cu ANACEC și alte instituții relevante din domeniu.

Acest ansamblu normativ confirmă faptul că autoritatea competentă este desemnată prin lege, iar CNC este funcțional și operațional. În plus, orientarea către standardele ESG 2015 și către procesele ENQA/EQAR demonstrează angajamentul sistemic față de principiile Spațiului European al Învățământului Superior.

Mai multe informații despre autoritățile competente sunt prezentate în Secțiunea 6 (Criteriul 1).

Concluzii privind conformitatea cu Criteriul 1 (QF-EHEA)

Cadrul Național al Calificărilor din învățământul superior este stabilit prin [Codul Educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, adoptat de Parlament, care are valoare de lege. La fel, conform Codului educației nr. 152/2014 și Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, Ministerul Educației și Cercetării este autoritatea națională competentă în domeniul învățământului superior, responsabilă dezvoltarea și actualizarea CNC. Responsabilitatea pentru implementarea CNC este exercitată de structuri instituționale specializate – ANACEC, Consiliul Național al Calificărilor și instituțiile de învățământ superior – care contribuie la guvernanța, asigurarea calității și implementarea CNC în învățământul superior. Criteriul 1 este îndeplinit.

Criteriul 2.

Există o legătură clară și demonstrabilă între calificările din cadrul național și descriptorii ciclurilor din QF-EHEA.

Cadrul normativ

CNC al Republicii Moldova stabilește o corespondență clară și demonstrabilă între nivelurile de calificare naționale și descriptorii ciclurilor de studii din Cadrul Calificărilor pentru Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA). Nivelurile 6–8 ale CNC reflectă structura celor trei cicluri Bologna: primul ciclu (Bachelor), al doilea ciclu (Master) și al treilea ciclu (Doctorat).

Fundamentele structurii învățământului superior sunt definite prin [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, care prin articolul 12 (punct. g, h, i) stabilește nivelurile și ciclurile de studii pentru învățământul superior:

- nivelul 6 – învățământul superior, ciclul I: studii superioare de licență;
- nivelul 7 – învățământul superior, ciclul II: studii superioare de master;

- nivelul 8 – învățământul superior, ciclul III: studii superioare de doctorat.

De asemenea, articolul 76 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 descrie structura generală a învățământului superior, menționând că acesta este organizat pe două filiere (academic și profesional avansat) și trei cicluri:

- a) ciclul I – studii superioare de licență (nivelul 6 ISCED);
- b) ciclul II – studii superioare de master (nivelul 7 ISCED), inclusiv studii superioare integrate (nivelul 7 ISCED);
- c) ciclul III – studii superioare de doctorat (nivelul 8 ISCED).

În conformitate cu aceste prevederi, [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) detaliază implementarea NCC și consolidează legătura acestuia cu ciclurile Bologna. Astfel, potrivit punctului 53, nivelurile de calificare ale CNC, obținute în sistemul de învățământ superior, corespund ciclurilor din Cadrul Calificărilor pentru Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA), după cum urmează:

- 1) Nivelul 6 CNC corespunde nivelului 1 QF-EHEA;
- 2) Nivelul 7 CNC corespunde nivelului 2 QF-EHEA;
- 3) Nivelul 8 CNC corespunde nivelului 3 QF-EHEA.

Totodată, în conformitate cu punctul 14 al aceleiași hotărâri, CNC este elaborat în baza principiilor aplicate în Spațiul european al educației, și anume:

- 1) succesiune și dezvoltare continuă a nivelului de calificare;
- 2) nondiscriminare și echitate;
- 3) transparență în descrierea nivelurilor de calificare pentru toți utilizatorii;
- 4) receptivitate la cerințele educaționale, sociale și cele ale pieței muncii în permanentă schimbare;
- 5) comparabilitatea structurală și compatibilitatea CNC cu EQF și Cadrul Calificărilor în Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA).

Astfel, structura Cadrului Național al Calificărilor pentru învățământul superior, definită prin [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, art. 12 și 76 și detaliată prin [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), pct. 53, corespunde pe deplin ciclurilor QF-EHEA. Această corelare formală și legală garantează că nivelurile 6–8 ale CNC se aliniază direct cu ciclurile I–III Bologna, asigurând astfel armonizarea structurală a sistemului național de învățământ superior cu standardele europene și facilitând transparența, comparabilitatea și recunoașterea internațională a calificărilor.

Corelarea descriptorilor CNC cu EQF și QF-EHEA

În procesul de elaborare și actualizare a Cadrului Național al Calificărilor (CNC), Republica Moldova a optat pentru alinierea directă a descriptorilor de nivel la cei din Cadrul European al Calificărilor (EQF). Această decizie strategică asigură compatibilitatea deplină între sistemul național și standardele europene, constituind o condiție pentru integrarea efectivă în Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA) și în Spațiul European al Calificărilor.

Preluarea descriptorilor EQF în CNC s-a bazat pe mai multe considerente fundamentale:

- 1. **Armonizarea conceptuală și metodologică:** Adoptarea descriptorilor EQF garantează coerența terminologică și metodologică între cadrul național și cel european, eliminând ambiguitățile de interpretare privind nivelurile de competență, cunoștințe și abilități. Astfel,

CNC devine un instrument compatibil cu sistemele de calificări din celelalte state europene, facilitând mobilitatea educațională și profesională.

2. **Recunoașterea internațională a calificărilor:** Identitatea descriptorilor cu EQF asigură transparența și comparabilitatea diplomelor și certificatelor eliberate în Republica Moldova cu cele emise în statele membre ale Uniunii Europene. Aceasta sprijină recunoașterea automată a calificărilor, conform principiilor Procesului Bologna și EQF.
3. **Simplificarea mecanismelor de corelare și validare:** Prin utilizarea acelorași descriptori, nu este necesară elaborarea unor mecanisme paralele de echivalare între nivelurile naționale și cele europene. Corelarea se realizează direct, pe baza corespondenței univoce între nivelurile CNC (1–8) și EQF (1–8), fapt recunoscut oficial și în [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#).
4. **Eficiența în guvernare și asigurarea calității:** Adoptarea descriptorilor EQF sprijină implementarea uniformă a standardelor de calificare, a descriptorilor pentru rezultatele învățării și a criteriilor de asigurare a calității în învățământul superior, în conformitate cu Standarde și Ghiduri pentru Asigurarea Calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG), consolidând transparența, comparabilitatea și recunoașterea internațională a calificărilor.
5. **Convergența cu QF-EHEA:** Deși EQF și QF-EHEA au fost dezvoltate independent, ele sunt complementare și compatibile, fiecare având un domeniu de aplicare specific: EQF acoperă întregul spectru al calificărilor, în timp ce QF-EHEA se referă exclusiv la învățământul superior. Utilizarea descriptorilor EQF în CNC permite o corelare coerentă și o dublă referințiere cu ciclurile Bologna, însă nu presupune identitate între cele două cadre. Această relație de complementaritate justifică necesitatea unei analize comparative între descriptorii CNC (armonizați cu EQF) și cei ai QF-EHEA, pentru a evidenția gradul de convergență conceptuală și corespondența la nivelul rezultatelor învățării.

Prin urmare, identitatea descriptorilor CNC cu cei ai EQF nu reprezintă o simplă transpunere formală, ci o decizie strategică fundamentată pe obiectivele de modernizare, recunoaștere internațională și integrare europeană a sistemului național de educație și formare profesională. Această abordare facilitează elaborarea și actualizarea standardelor de calificare, definirea rezultatelor învățării, precum și recunoașterea competențelor dobândite în contexte formale, nonformale și informale, contribuind astfel la consolidarea coerenței, transparenței și credibilității sistemului de calificări din Republica Moldova.

Principiile care fundamentează CNC – comparabilitatea structurală, compatibilitatea cu EQF și QF-EHEA, precum și orientarea spre rezultate ale învățării – garantează convergența sistemului național de calificări cu standardele europene și sprijină recunoașterea internațională a diplomelor și mobilitatea academică și profesională în Spațiul European al Învățământului Superior.

În continuare, este prezentată analiza comparativă între descriptorii CNC, aliniați la EQF, și descriptorii Dublin (QF-EHEA), pentru a evidenția compatibilitățile, suprapunerile și diferențele conceptuale dintre acestea pentru fiecare nivel de calificare (Tabelul 18). Această analiză subliniază modul în care CNC integrează dimensiunile de cunoaștere, aplicare, gândire critică, comunicare și învățare autonomă, în concordanță cu ciclurile europene de învățământ superior.

Tabelul 18. Matricea descriptorilor CNC, EQF și QF-EHEA

Nivel CNC	Ciclu QF-EHEA	Descriptorii QF-EHEA (Dublin Descriptors)	Descriptorii CNC (Republica Moldova)	Analiză și observații privind compatibilitatea
Nivelul 6	Ciclu I (Bachelor)	1. Demonstrează cunoștințe și înțelegere într-un domeniu de studii bazate pe cunoștințele generale secundare, incluzând elemente avansate de teorie și practică. 2. Aplică cunoștințe și metode pentru identificarea și rezolvarea problemelor din domeniu. 3. Formulează judecăți bazate pe informații relevante și include reflecții asupra implicațiilor sociale și etice. 4. Comunică informații, idei, probleme și soluții atât specialiștilor, cât și nespecialiștilor. 5. Dezvoltă competențe de învățare necesare pentru studii ulterioare cu un grad ridicat de autonomie.	Cunoștințe avansate într-un domeniu de muncă sau de studiu, care implică înțelegerea critică a teoriilor și principiilor; Aptitudini avansate, care denotă control și inovare, necesare pentru a rezolva probleme complexe și imprevizibile într-un domeniu de muncă sau de studiu specializat; Gestionarea de activități sau proiecte tehnice sau profesionale complexe, prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor în situații de muncă sau de studiu imprevizibile; Asumarea responsabilității pentru gestionarea dezvoltării profesionale a persoanelor și a grupurilor.	Corespondență deplină în structură pe dimensiuni: cunoaștere, aplicare, judecată, comunicare, învățare. Ambele cadre definesc competențe avansate și autonomie profesională. Diferențe minore: CNC include o componentă explicit profesională și managerială (dezvoltarea altora), în timp ce Dublin Descriptors au o orientare academică. Concluzie: Nivelul 6 CNC este compatibil cu primul ciclu QF-EHEA.
Nivelul 7	Ciclu II (Master)	1. Deține cunoștințe și înțelegere care permit dezvoltarea și aplicarea ideilor originale, adesea în context de cercetare. 2. Aplică cunoștințe și soluționează probleme în contexte noi sau interdisciplinare.	Cunoștințe înalt specializate, unele dintre ele situându-se în avangarda nivelului de cunoștințe dintr-un domeniu de muncă sau de studiu, ca bază a unei gândiri și/sau cercetări originale; <i>Conștientizare critică a cunoștințelor</i> dintr-un domeniu și a <i>cunoștințelor</i> aflate la granița dintre diferite domenii;	Compatibilitate conceptuală completă. Ambele cadre la acest nivel implică cunoștințe avansate, originalitate, interdisciplinaritate și autonomie ridicată. CNC extinde descrierea prin accent pe competențele manageriale și pe

		3. Integrează cunoștințe și formulează judecăți cu informații incomplete, incluzând reflecții sociale și etice. 4. Comunică concluzii, raționamente și cunoștințe specializate către audiențe diverse. 5. Deține competențe de învățare pentru studii ulterioare cu un grad ridicat de autonomie.	Aptitudini de specialitate pentru rezolvarea problemelor în materie de cercetare și/sau inovare, pentru <i>dezvoltarea de noi cunoștințe și proceduri</i> și pentru integrarea cunoștințelor din diferite domenii. <i>Gestionarea și transformarea situațiilor</i> de muncă sau de studiu, care sunt <i>complexe, imprevizibile</i> și necesită noi abordări strategice; Asumarea responsabilității pentru a contribui la cunoștințele și practicile profesionale și/sau pentru revizuirea performanței strategice a echipelor	aplicarea cercetării în inovare profesională. Dublin Descriptors au o formulare mai academică, concentrată pe cercetare teoretică. Concluzie: Nivelul 7 CNC corespunde celui de-al doilea ciclu QF-EHEA, cu o orientare ușor mai aplicativă.
Nivelul 8	Ciclul III (Doctorat)	1. Demonstrează cunoștințe la frontiera unui domeniu și competențe metodologice avansate pentru cercetare originală. 2. Contribuie prin cercetare originală la extinderea cunoașterii, aptă de publicare. 3. Analizează critic, evaluează și sintetizează idei noi și complexe. 4. Comunică rezultatele cercetării către comunitatea academică și publicul larg. 5. Promovează progresul social, cultural și tehnologic.	Cunoștințe <i>la cel mai avansat nivel</i> dintr-un domeniu de muncă sau de studiu, sau aflate la granița dintre diferite domenii Aptitudini și tehnici din cele mai avansate și specializate, inclusiv abilitatea de sinteză și evaluare necesară pentru rezolvarea problemelor critice de cercetare și/sau inovare și pentru extinderea și redefinirea cunoștințelor sau a practicilor profesionale existente; Demonstrarea unui nivel ridicat de autoritate, de inovare, de autonomie, de integritate științifică și profesională, precum și a unui angajament susținut pentru dezvoltarea de noi idei sau procese aflate în avangarda unor situații de muncă sau de studiu, inclusiv în materie de cercetare	Corespondere deplină. Ambele descrieri plasează cunoașterea la frontiera domeniului și accentuează cercetarea originală și contribuția la progresul științific. CNC adaugă o dimensiune de inovare aplicată și leadership științific/profesional, evidențiind rolul cercetătorului în dezvoltarea socio-economică. Concluzie: Nivelul 8 CNC reflectă integral descriptorii Dublin, extinzându-i cu referințe la inovare și aplicabilitate.

Legătura calificărilor naționale cu descriptorii ciclurilor QF-EHEA în practică

Analiza comparativă a descriptorilor CNC și QF-EHEA evidențiază că nivelurile 6–8 CNC (Bachelor, Master, Doctorat) sunt aliniate conceptual și structural cu ciclurile corespunzătoare QF-EHEA, permițând astfel o armonizare clară între calificările naționale și cele europene. Implementarea acestei corelări în instituțiile de învățământ superior se realizează prin cadrul legislativ național, care asigură transpunerea formală și practică a descriptorilor EHEA în programe, curriculum și procesul educațional.

Astfel, articolul 81 din [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014 reglementează studiile superioare prin *Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților*, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr. 412/2024](#), parte integrantă a standardelor educaționale de stat. Nomenclatorul determină domeniile și specialitățile pe baza cărora se realizează formarea profesională și științifică în învățământul superior și este aprobat de Guvern la propunerea Ministerului Educației și Cercetării, de comun acord cu ministerele de resort. Această prevedere asigură structurarea coerentă a programelor de studii și oferă un cadru formal pentru aplicarea descriptorilor QF-EHEA în curricula națională.

Articolul 98 din [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014 stabilește că curriculumul instituțiilor de învățământ superior se elaborează în conformitate cu Cadrul Național al Calificărilor și standardele de calificare pentru fiecare ciclu și domeniu, fiind aprobat de senatul instituției. Concordanța între curriculumul oferit și calificarea acordată constituie un criteriu obligatoriu de evaluare a calității instituției, asigurând că rezultatele învățării sunt în conformitate cu descriptorii ciclurilor QF-EHEA.

Așadar, în practică, cele 5 dimensiuni ale descriptorilor QF-EHEA se reflectă concret în programe, curriculum și procese educaționale astfel:

1. **Cunoștințe și înțelegere**– integrate în discipline și module, atât generale/introductive, cât și avansate, acoperind conceptele fundamentale, teoriile și metodele specifice domeniului. De exemplu, modulele teoretice din ciclul I (Bachelor) se concentrează pe cunoștințele fundamentale, în timp ce ciclul II (Master) include cunoștințe aprofundate și cercetări.
2. **Aplicarea cunoștințelor și înțelegerii** – dezvoltate prin metode didactice active, laboratoare, stagii practice și proiecte aplicative, astfel încât studenții să poată utiliza teoria în contexte reale, să rezolve probleme complexe și să aplice metode și tehnologii moderne specifice domeniului.
3. **Formularea de judecăți** – cultivate prin proiecte de cercetare, studii de caz și analize critice, care permit studenților să evalueze informații și situații complexe, să tragă concluzii argumentate și să ia decizii bine fundamentate în context profesional și academic.
4. **Competențe de comunicare** – dezvoltate prin module dedicate colaborării interdisciplinare, eticii profesionale și responsabilității sociale. Activități precum proiectele de grup, workshop-urile și prezentările contribuie la dezvoltarea abilităților de comunicare eficientă și la conștientizarea impactului social al muncii profesionale.
5. **Abilități de învățare și autonomie** – promovate prin lucrări independente, proiecte de cercetare, autoevaluări și managementul propriului parcurs de învățare. Absolvenții își formează astfel capacitatea de a învăța continuu, de a gestiona procese complexe și de a lua decizii autonome în domeniul lor de specialitate.

În Tabelul 2, se propune o reprezentare detaliată a modului în care aceste dimensiuni sunt transpuse concret în ciclurile de studii 6–8 CNC, prin exemple de discipline, activități și metode de evaluare. Acesta descrie legătura între alinierea structurală prezentată anterior în Tabelul 1 și implementarea practică a celor cinci dimensiuni în curriculum și programe.

Dimensiune QF-EHEA	Ciclul I (Nivel 6 CNC – Bachelor)	Ciclul II (Nivel 7 CNC – Master)	Ciclul III (Nivel 8 CNC – Doctorat)
Cunoștințe și înțelegere	Discipline fundamentale și generale (ex.: matematică, economie, informatică) Module introductive în domeniu; Cunoștințe fundamentale și teorii de bază	Discipline avansate și de specialitate Metodologie de cercetare și studii recente; Analiza critică a teoriilor și practicilor	Cercetare avansată în domeniu; Contribuții originale și sinteza literaturii de specialitate
Aplicarea cunoștințelor și înțelegerii	Laboratoare și exerciții practice; Studii de caz simple Proiecte aplicative	Proiecte de cercetare și aplicații practice Stagii în companii sau laboratoare; Aplicarea metodologiilor și tehnologiilor avansate	Cercetare independentă; Implementarea și testarea metodologiilor originale; Proiecte aplicate la nivel profesional sau științific
Formularea de judecăți	Analiza situațiilor simple; Evaluarea informațiilor și tragerea de concluzii de bază	Evaluarea și interpretarea datelor complexe; Luarea deciziilor informate în proiecte interdisciplinare	Analiza critică a problemelor complexe; Formularea de judecăți originale și aplicabile; Decizii autonome în cercetare și practică
Competențe de comunicare	Activități de grup și prezentări; Introducere în etica profesională; Dezvoltarea colaborării și comunicării	Proiecte interdisciplinare și workshop-uri; Colaborări internaționale; Prezentarea profesională a rezultatelor	Leadership în echipe de cercetare; Mentorarea studenților; Comunicare și diseminare științifică responsabilă
Abilități de învățare și autonomie	Lucrări individuale și proiecte de semestru; Autoevaluare și planificare simplă a activităților	Proiecte individuale și de grup cu autonomie crescută; Gestionarea activităților	Conducerea proiectelor de cercetare independente; Managementul resurselor, timpului și

		complexe și feedback continuu	al parcursului de învățare; Dezvoltarea capacității de învățare continuă
--	--	----------------------------------	--

În cadrul procesului de implementare a CNCRM și al alinierii acestuia la EQF și QF-EHEA, MEC, precum și instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova, publică pe site-urile oficiale documente relevante așa ca standardele de calificare, planuri de învățământ și curricula, prin care se demonstrează legătura între calificările din CNC și descriptorii ciclurilor din QF-EHEA:

- MEC oferă acces la standardele de calificare în învățământul superior (mecc.gov.md) și la Planul-cadru pentru studii superioare de licență, master și integrate (mec.gov.md);
- Instituțiile superioare de învățământ publică pe propriile pagini curricula și planurile de învățământ pentru programe de licență și master, printre care:
 - Universitatea de Stat din Moldova publică modele de curriculum și planuri de studii pentru programe de licență și master (usm.md, frispa.usm.md),
 - Academia de Studii Economice din Moldova oferă planuri pentru programe de licență în Business și Administrare (ase.md),
 - Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” publică planuri de învățământ pentru programele de licență și studii integrate (medicinal.usmf.md),
 - Universitatea Tehnică a Moldovei oferă planuri de învățământ pentru ciclul I (Licență) (fet.utm.md).
 - Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” (UPSC) din Chișinău, publică planuri de învățământ/credite pentru programe precum Arte plastice, Educație tehnologică, Informatică. upsc.md

Registrul Național al Calificărilor (RNC) reprezintă baza de date oficială administrată de MEC, care cuprinde standardele de calificare, calificările aferente, furnizorii autorizați/acreditați și actele de studii emise în sistemul educațional național. rnc.sime.md.

Prin intermediul RNC, sunt publicate și pot fi consultate planurile de învățământ și alte documente oficiale aferente programelor de studii superioare acreditate. Acest registru asigură transparența, comparabilitatea și accesul la informații privind calificările naționale, contribuind astfel la armonizarea cu standardele europene și la recunoașterea internațională a diplomelor.

Prin aceste mecanisme, implementarea nivelurilor de calificare CNC în curriculumul și programele de studii universitare asigură transpunerea practică a descriptorilor QF-EHEA, consolidând astfel:

- coerența structurală între calificările naționale și ciclurile QF-EHEA;
- comparabilitatea și transparența calificărilor în context european;
- recunoașterea internațională a diplomelor eliberate în Republica Moldova;
- pregătirea absolvenților pentru integrarea profesională și academică în contexte internaționale.

Astfel, alinierea formală și practică a nivelurilor 6–8 CNC cu descriptorii QF-EHEA nu este doar o cerință structurală, ci și un proces activ de implementare a standardelor de calitate în curriculum, programe, predare și evaluare în învățământul superior.

Asigurarea calității

Corelarea calificărilor din CNC cu descriptorii de calificare ai ciclurilor din Cadrul European al Învățământului Superior (QF-EHEA) este asigurată de către ANACEC, în calitate sa de autoritate națională responsabilă pentru evaluarea externă a calității.

Astfel, ANACEC:

- verifică, prin procedurile de evaluare externă a programelor de studii și de autorizare de funcționare, alinierea rezultatelor învățării declarate de instituțiile de învățământ la descriptorii de cicluri din QF-EHEA (licență, master, doctorat);
- asigură că standarde naționale de calificare sunt construite pe baza descriptorilor de nivel CNC și, implicit, corelate cu descriptorii europeni ai ciclurilor EHEA;
- participă la procesele de consultare națională și internațională privind actualizarea și dezvoltarea CNC, pentru a garanta că legătura cu QF-EHEA rămâne clară, actuală și recunoscută;
- elaborează și publică rapoarte de evaluare și sinteze tematice care demonstrează gradul de conformitate și de corelare între sistemul național și cadrele europene.

Relevanța și eficiența acestor mecanisme sunt susținute printr-un set de dovezi documentare, care confirmă modul în care ANACEC aplică și monitorizează în practică corelarea calificărilor din CNC cu descriptorii ciclurilor din QF-EHEA. Aceste dovezi ilustrează implementarea concretă a proceselor de evaluare externă și de asigurare a calității, precum și coerența dintre standardele naționale și cele europene. Printre acestea se numără următoarele:

- Rapoartele de evaluare externă a programelor
- Evaluarea externă a calității programelor de studii superioare de licență. Domeniul fundamental al Științei, Culturii și Tehnicii 02 Arte și Științe umaniste
- Evaluarea externă a calității programelor de studii superioare de licență și master din domeniul general de studiu 042 Drept. Realizări și provocări.

Concluzii privind conformitatea cu Criteriul 2 (QF-EHEA)

Analiza comparativă confirmă o corespondență structurală completă și compatibilitate conceptuală semnificativă între nivelurile 6–8 ale CNC și cele trei cicluri ale QF-EHEA. Ambele cadre sunt construite pe o progresie logică a complexității, de la cunoștințe și competențe avansate (nivel 6), la specializare și integrare interdisciplinară (nivel 7), până la cercetare originală și leadership științific (nivel 8).

CNC al Republicii Moldova este pe deplin compatibil conceptual și identic structural cu QF-EHEA, asigurând integrarea coerentă a calificărilor din învățământul superior național în Spațiul European al Învățământului Superior, ceea ce permite recunoașterea reciprocă a diplomelor și mobilitatea academică.

Criteriul 3.

Cadrul național și calificările sale se bazează în mod demonstrabil pe rezultate ale învățării, iar calificările sunt legate de creditele ECTS sau de un sistem compatibil ECTS.

Fundamentarea pe rezultate ale învățării

În Republica Moldova, învățământul superior este fundamentat pe principiul central al învățării bazate pe rezultate, principiu care se regăsește în întreaga arhitectură a CNC și, implicit, a programelor de studii universitare. În conformitate cu [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014 și [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), calificările din învățământul superior (nivelurile 6–8 CNC) se definesc prin rezultatele învățării – enunțuri care descriu ceea ce studentul „cunoaște, înțelege și este capabil să facă” la finalizarea unui ciclu de studii.

Prin aceste reglementări, sistemul de învățământ superior a trecut de la o logică bazată pe conținuturi și durată la o logică bazată pe competențe și performanțe dovedite, în deplină concordanță cu descriptorii QF-EHEA.

Conform prevederilor Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, nivelurile 6, 7 și 8 – corespunzătoare ciclurilor licență, master și doctorat – sunt determinate prin seturi de descriptori ai rezultatelor învățării, care definesc complexitatea, profunzimea și autonomia asociate fiecărui nivel de calificare. Acești descriptori constituie referințe naționale standardizate, menite să asigure o înțelegere comună a nivelurilor de calificare în toate instituțiile de învățământ superior și să permită comparabilitatea internațională a diplomelor.

Pentru învățământul superior, rezultatele învățării se formulează pe baza a două dimensiuni fundamentale:

- dimensiunea nivelului, care reflectă gradul de complexitate intelectuală, integrarea cunoașterii și capacitatea de a gestiona activități complexe și autonome;
- dimensiunea domeniului de educație și formare, care descrie rezultatele învățării în termeni de *cunoștințe, aptitudini și responsabilitate și autonomie*.

Această structurare corespunde în mod direct descriitorilor „Dublin” ai QF-EHEA și facilitează echivalența calificărilor din Republica Moldova cu cele din alte state europene.

La nivelul instituțiilor de învățământ superior, rezultatele învățării devin instrumentul principal de proiectare curriculară, evaluare și asigurare a calității. Acestea sunt definite pentru fiecare program de studii în concordanță cu domeniul de formare, standardele de calificare, precum și cu nevoile pieței muncii și ale comunității profesionale. Pentru nivelurile 6–8 CNC, rezultatele învățării sunt deduse din standardele de competență profesională, în corelare cu cererea de competențe pentru exercitarea profesiilor de înaltă calificare, și formulate în standardele de calificare în baza următorului cadru metodologic, aprobat de MEC:

- Metodologia de implementare a standardelor de calificare de către instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior ([Ordinul MEC nr. 896/2021](#));
- Ghidul metodologic pentru transpunerea competențelor profesionale în rezultate ale învățării ([Ordinul MEC nr. 236/2022](#));
- Metodologia de elaborare, validare și aprobare a standardelor de calificare ([Ordinul MEC nr. 573/2022](#)).

Standardul de calificare, definit în [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), este documentul de bază pentru elaborarea unui program de studii care conduce la dobândirea unei calificări de un anumit nivel CNC. Standardul de calificare reprezintă descrierea generală a cerințelor pentru acordarea unei calificări și include următoarele elemente: caracteristicile generale ale calificării, rezultate ale învățării pentru dobândirea calificării, relevanța calificării pentru piața muncii, progresul educațional, criteriile de evaluare finală a calificării, asigurarea calității.

Standardul de calificare, elaborat pentru o calificare cu nivel CNC, constituie o referință unică pentru dezvoltarea diferitelor tipuri de programe de studii care conduc la dobândirea calificării respective, complete sau parțiale, organizate în context formal/nonformal și pentru validarea rezultatelor învățării obținute în diverse contexte.

La fel, conform [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), programele de studii transpun rezultatele învățării din standardul de calificare, prin detalierea modulelor/disciplinelor, volumului creditelor de studii, necesare pentru atingerii rezultatelor învățării, modului de organizare a programului, modului și criteriilor de evaluare pentru acordarea calificării, titlului obținut și duratei normative a studiilor.

Rezultatele învățării în cadrul programelor de studii se referă la domeniul general de formare profesională și sunt susținute de o terminologie standardizată, conformă instrumentarului Europass, o structură și o sintaxă predefinite, și se bazează pe principiile directe ale CNC.

Totodată, definirea rezultatelor învățării la nivel de program se bazează pe un set de referințe internaționale și naționale: Clasificatorul activităților din economia Moldovei (CAEM), ISCO și ESCO pentru ocupații și competențe, ISCED pentru domenii educaționale, precum și Nomenclatorul domeniilor de formare profesională și al specialităților, [Hotărârea Guvernului nr. 412/2024](#). Aceste corelări garantează alinierea programelor universitare la cerințele naționale și europene de transparență și recunoaștere a calificărilor.

Rezultatele învățării formulate la nivel de program au caracter generic și ierarhic – acestea stabilesc orientarea strategică a calificării și constituie baza pentru formularea rezultatelor învățării la nivel de modul, curs sau unitate de studiu. Modulele curriculare sunt, la rândul lor, concepute ca unități de învățare autonome, orientate spre atingerea unui set clar de rezultate, însoțite de criterii și metode de evaluare, precum și de condiții pentru acumularea și transferul creditelor de studii.

Această abordare poate fi ilustrată prin [programul integrat de studii superioare 0912.1 Medicină \(Licență și Master\)](#), în cadrul căruia rezultatele învățării sunt formulate într-o manieră structurată și progresivă și sunt corelate în mod direct cu competențele profesionale și transversale așteptate la finalizarea programului de studii. Programul include competențe profesionale referitoare la executarea responsabilă a activităților profesionale cu respectarea cerințelor etice și legale, aplicarea cunoștințelor științifice privind structura și funcționarea organismului uman, gestionarea situațiilor clinice prin stabilirea diagnosticului, planificarea tratamentului și a procesului de reabilitare, precum și acordarea asistenței medicale de urgență.

Totodată, programul integrează rezultate ale învățării referitoare la promovarea sănătății și prevenirea bolilor, colaborarea în echipe interdisciplinare, activitatea de cercetare științifică, activitatea didactică și dezvoltarea profesională continuă. Competențele transversale includ autonomia și responsabilitatea, comunicarea eficientă și competențele digitale, interacțiunea și responsabilitatea socială, precum și dezvoltarea personală și profesională.

Aceste rezultate ale învățării sunt operaționalizate prin module curriculare, activități de practică clinică, învățare bazată pe simulare, activități de cercetare și metode de evaluare bazate pe competențe, asigurând dezvoltarea și evaluarea progresivă a cunoștințelor, abilităților, responsabilității și autonomiei, în conformitate cu descriptorii de nivel ai CNCRM și cu cerințele calificării din învățământul superior.

Un alt exemplu care ilustrează aplicarea abordării bazate pe rezultatele învățării în învățământul superior este [programul de studii superioare de licență \(Ciclul I\) 0721.1 „Tehnologia și managementul alimentației publice”](#), din domeniul general de studiu 0721 „Procesarea alimentelor”. Programul este structurat în jurul unor competențe generale și profesionale clar definite, operaționalizate prin rezultate ale învățării măsurabile, aliniate descriptorilor corespunzători nivelului CNCRM.

Rezultatele învățării integrează cunoștințe teoretice, abilități practice și dimensiunile responsabilității și autonomiei, incluzând capacitatea de a analiza necesitățile consumatorilor, de a planifica procese tehnologice, de a asigura calitatea și siguranța alimentelor, de a gestiona activitățile de producție și de prestare a serviciilor, precum și de a coordona procesele de asigurare a calității. De asemenea, pe parcursul programului sunt dezvoltate competențe transversale, precum comunicarea, lucrul în echipă, competențele digitale și responsabilitatea profesională.

Această abordare integrată garantează coerența verticală între nivelurile CNC și coerența orizontală între domenii și forme de învățare, asigurând astfel compatibilitatea deplină cu principiile Cadrului Calificărilor din Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA).

Corelarea rezultatelor învățării cu sistemul de credite (ECTS) și arhitectura planurilor de studii

În Republica Moldova, sistemul de credite ECTS reprezintă instrumentul principal aplicat în învățământul superior pentru cuantificarea volumului de muncă al studentului necesar pentru atingerea competențelor și obiectivelor fiecărui program de studii. Creditele permit nu doar evaluarea efortului individual, ci și recunoașterea și transferul perioadelor de studiu între programe și instituții compatibile, respectând principiile Spațiului European al Învățământului Superior (QF-EHEA).

2.1. Cadrul normativ și principiile ECTS

Aplicarea creditelor de studii este reglementată de [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, articolele 88–94, care prevăd că:

- un semestru academic corespunde 30 de credite, iar un an academic 60 de credite;
- creditele măsoară efortul global al studentului pentru atingerea rezultatelor învățării, inclusiv activitățile de studiu individual, participarea la cursuri și laboratoare, stagii practice, proiecte și evaluări;
- creditele obținute pot fi recunoscute și transferate între programe și instituții.

Planul-cadru pentru studii superioare de licență, master și integrate, aprobat prin [Ordinul MEC nr. 510/2025](#), stabilește principiile generale pentru organizarea și desfășurarea procesului de studii în instituțiile publice și private de învățământ superior. Acesta definește cerințele de bază pentru elaborarea planurilor de învățământ instituționale în diferite domenii de formare profesională, programe de master și programe de studii integrate, oferind cadrul metodologic pentru alocarea creditelor ECTS și structurarea programelor. Planul-cadru reglementează:

1. **Elaborarea planurilor instituționale:** Instituțiile de învățământ superior își dezvoltă planurile proprii de învățământ pe baza Planului-cadru, adaptând structura și conținutul programelor pentru a reflecta profilul instituțional, particularitățile fiecărui domeniu de formare profesională/specialitate și orientările specifice ale programelor de master sau integrate.
2. **Modularizarea și organizarea cursurilor:** Unitățile de curs pot fi oferite autonom sau structurate în module, pentru a facilita flexibilitatea în procesul de învățare. Pentru un curs se alocă minimum 2 credite ECTS, iar modulele complexe primesc, de regulă, 5–10 credite ECTS. Modularizarea poate fi realizată pe baza principiului de complementaritate sau interdisciplinaritate, în funcție de obiectivele programului și de competențele vizate.
3. **Învățământul dual:** Instituțiile de învățământ superior pot organiza programe duale, care combină învățământul teoretic cu practica profesională în cadrul unor unități partenere:
 - pentru programele de 180 credite, activitatea practică duală începe din semestrul IV;
 - pentru programele de 240 credite, aceasta debutează în semestrul VI.

Această abordare asigură conectarea directă a studenților cu piața muncii și dezvoltarea competențelor profesionale în contexte reale.

2.2. Arhitectura planurilor de studii

Planurile de învățământ, elaborate în baza Planului-cadru, includ patru componente principale:

1. Componenta temporală – modul de planificare în timp a studiilor (săptămână, semestru, an, ciclu), cu creditul ECTS ca unitate principală de măsură;
2. Componenta formativă – organizarea conținutului pe unități de curs sau module, autonome sau integrate interdisciplinar;
3. Componenta de acumulare – modalitățile de alocare și totalizare a creditelor ECTS pentru fiecare curs sau modul;
4. Componenta de evaluare – metodele de evaluare curentă, periodică și finală a rezultatelor învățării și competențelor dobândite de student.

Distribuția creditelor pe cicluri de studii

În conformitate cu [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014 (art. 88–94) și Planul-cadru pentru studii superioare de licență, master și integrate, [Ordinul MEC nr. 510/2025](#), distribuția creditelor pentru ciclurile de studii superioare este prezentată astfel:

Ciclu de studii	Durata studiilor	Credite totale	Observații
Licență (Ciclul I)	3–4 ani	180–240	Include cursuri teoretice, practice și stagii de formare profesională; modularizare posibilă
Master (Ciclul II)	1–2 ani	90–120	În cazul schimbării domeniului, se adaugă 30 credite la discipline fundamentale și de specialitate; programele permit perfecționarea și aprofundarea competențelor
Studii integrate (Ciclul I+II)	5–6 ani	≥300	Combină ciclurile I și II, cu un echilibru între discipline fundamentale și de specialitate; modularizare posibilă

Doctorat (Ciclul III)	3–4 ani	180	Include activități de cercetare, proiecte și evaluări; creditele reflectă volumul de muncă pentru cercetare și disertație
----------------------------------	---------	-----	---

Această distribuție evidențiază progresivitatea volumului de studiu și corelarea directă între nivelul de calificare, complexitatea rezultatelor învățării și volumul de muncă al studentului.

Suplimentar, Planul-cadru pentru studiile superioare de licență, master și integrate stabilește următoarele prevederi:

- *Pentru studiile superioare de licență și pentru programele integrate, în funcție de domeniu, se respectă următorul raport:*
- învățământul cu frecvență se aplică raportul 1:1, 1:2 sau 2:1 între orele de auditoriu (de contact) și activitatea individuală;
- învățământul dual, raportul este de 1 oră de auditoriu (de contact) – 1 oră de activitate individuală;
- învățământul la distanță, raportul este de 1 oră de auditoriu (de contact) – 2–3 ore de activitate individuală;
- învățământul cu frecvență redusă, raportul este de 1 oră de auditoriu (de contact) – 4 ore de activitate individuală.

Pentru învățământul cu frecvență redusă, toate creditele se distribuie proporțional pe toți anii de studiu.

- *Pentru studiile superioare de master, în funcție de domeniu:*
- învățământul cu frecvență, se aplică raportul 1:2 sau 1:3 între orele de auditoriu (de contact) și activitatea individuală;
- învățământul la distanță, raportul este de 1 oră de auditoriu (de contact) – 3–4 ore de activitate individuală;
- învățământul cu frecvență redusă, raportul este de 1 oră de auditoriu (de contact) – 4 ore de activitate individuală.

Alocarea de credite în cadrul programelor de formare profesională continuă

Regulamentul privind aplicarea Sistemului european de credite transferabile ECTS în cadrul programelor de formare profesională continuă în instituțiile de învățământ superior ([Ordinul MEC nr. 1020/2023](#)) stabilește regulile privind alocarea, acordarea, acumularea și transferul creditelor de studii. Potrivit acestui regulament, un credit ECTS corespunde unui volum de aproximativ 30 de ore de muncă a persoanei care învață, incluzând activitățile de contact direct, stagiile de practică și studiul individual, asigurând astfel corelarea volumului de muncă cu rezultatele învățării preconizate.

În învățământul superior, programele de formare profesională continuă se adresează, în principal, absolvenților care dețin calificări din învățământul superior (minimum nivelul 6 ISCED/CNCRM) și au drept scop dezvoltarea continuă a competențelor profesionale, precum și recalificarea și perfecționarea profesională.

Este important de menționat că, la nivelul sistemului de educație și formare, oportunitățile de formare continuă în cadrul învățării pe tot parcursul vieții sunt disponibile pentru calificări corespunzătoare nivelurilor 1–7 ale CNCRM, în funcție de obiectivele programelor și de grupurile-țintă. În practică,

aceste programe se desfășoară, în cea mai mare parte, pe orizontală, permițând persoanelor să își actualizeze sau să își extindă competențele în cadrul aceluiași nivel de calificare.

Accesul la programele de formare continuă aferente unor niveluri superioare de calificare rămâne, în general, condiționat de îndeplinirea cerințelor formale de admitere, inclusiv de deținerea unei calificări corespunzătoare nivelului respectiv (de exemplu, nivelul 6 ISCED/CNCRM pentru programele avansate). În consecință, participarea persoanelor care nu dețin o diplomă de licență la programele de formare continuă de nivel superior este, în prezent, limitată.

Totodată, au fost inițiate discuții privind dezvoltarea unor trasee de progresie verticală mai flexibile, inclusiv prin valorificarea calificărilor parțiale și a mecanismelor de recunoaștere a învățării anterioare, în vederea facilitării progresiei între nivelurile de calificare în cadrul sistemului de învățare pe tot parcursul vieții.

Potrivit Regulamentului aprobat prin [Ordinului MEC nr. 1020/2023](#), programele de formare profesională continuă sunt clasificate după cum urmează:

Tip program	Durata (ore)	Credite ECTS	Scop / Observații
Perfecționare / specializare	150–900	5–30	Consolidarea cunoștințelor și competențelor profesionale; orientate spre perfecționarea specialiștilor din domeniul inițial
Recalificare profesională	1800–3600	60–120	Adaptarea competențelor la un alt domeniu profesional; includ discipline fundamentale și de specialitate necesare pentru exercitarea noii profesii
Calificare parțială / microcalificări	150–1800	5–60	Formare flexibilă pentru dobândirea de competențe specifice sau inovative; completarea și aprofundarea calificării inițiale; favorizează incluziunea profesională

Programele sunt proiectate cu respectarea următoarelor principii:

1. Flexibilitate și modularitate – permit combinarea modulelor, abordare individuală și integrarea ulterioară în programe mai complexe, adaptându-se cerințelor pieței muncii.
2. Centrare pe rezultate ale învățării – fiecare modul sau curs are obiective de învățare clare; creditele ECTS reflectă efortul global necesar pentru atingerea competențelor vizate.
3. Transparență și recunoaștere – creditele sunt recunoscute național și internațional, favorizând mobilitatea academică și profesională.
4. Compatibilitate cu descriptorii CNC și principiile QF-EHEA – asigură coerența competențelor între învățământul superior inițial și formarea continuă.
5. Relevanță profesională – programele răspund cerințelor reale ale angajatorilor și dezvoltă competențe aplicabile imediat în activitatea profesională.

6. Incluziune și accesibilitate – microcalificările permit participarea celor care nu pot urma programe complete, sprijinind învățarea pe tot parcursul vieții.

Aceste programe oferă absolvenților oportunități variate de:

- perfecționare profesională, consolidând competențele dobândite;
- recalificare, pentru schimbarea domeniului profesional;
- dobândire de microcalificări, pentru competențe specifice sau inovative, favorizând incluziunea și dezvoltarea continuă.

Aceste aspecte evidențiază modul în care creditele ECTS, Planul-cadru și formarea profesională continuă sunt integrate într-un sistem coerent, flexibil și orientat către rezultate ale învățării, în conformitate cu standardele europene și cerințele pieței muncii.

Reflectarea creditelor ECTS în documentele de studii

În conformitate cu prevederile [Codului educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014 și cu standardele Spațiului European al Învățământului Superior (QF-EHEA), creditele ECTS reprezintă o componentă esențială și obligatorie a documentelor oficiale de studii. Astfel, numărul total de credite obținut de student pe parcursul ciclului de studii, precum și volumul aferent fiecărei unități curriculare, sunt reflectate clar în în Suplimentul la diplomă.

Suplimentul la diplomă, elaborat conform standardelor Europass și reglementărilor naționale în vigoare, oferă informații detaliate privind nivelul calificării conform CNC și Cadrului European al Calificărilor (EQF), rezultatele învățării dobândite, volumul total al studiilor exprimat în credite ECTS, precum și domeniul și profilul profesional al programului absolvit:

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII MINISTRY OF EDUCATION, CULTURE AND RESEARCH	UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA MOLDOVA STATE UNIVERSITY
SUPLIMENT LA DIPLOMĂ DIPLOMA SUPPLEMENT	
eliberat pentru Diploma/seria <i>is issued for Diploma/series</i>	nr. <i>no.</i>
ALII	00021
numărul de înregistrare <i>registration number</i>	62120012

3. INFORMAȚII PRIVIND DURATA ȘI NIVELUL DE CALIFICARE *INFORMATION ON THE LEVEL AND DURATION OF THE QUALIFICATION*

3.1 Nivelul calificării

Level of qualification

Ciclul I – studii superioare de licență, Ciclul I QF-EHEA/nivelul 6 EQF
Cycle I - Bachelor Degree, cycle I QF-EHEA/level 6 EQF

3.2 Durata oficială a programului de studiu: în credite de studii ECTS și/sau ani

Official length of programme in credits and years

Licență: 180 credite ECTS, 3 ani
Bachelor: 180 ECTS credits, 3 years

3.3 Condiții de acces

Access requirements(s)

Înmatriculat(ă) prin concurs în baza Diplomei de Bacalaureat (12 ani de studii) seria AB numărul 000274591 eliberată în anul 2018.
Enrolled based on Diploma of Baccalaureat (12 years of study) series AB number 000274591 issued in year 2018.

Diplomele de studii, precum și suplimentele la diplome sunt publicate pe portalul [RNC](#).

Această abordare consolidează transparența și comparabilitatea calificărilor, facilitând recunoașterea academică și profesională a diplomelor și mobilitatea studenților și absolvenților în cadrul Spațiului European al Învățământului Superior. Totodată, includerea explicită a creditelor ECTS în documentele oficiale confirmă corelarea directă dintre rezultatele învățării, volumul de muncă al studentului și nivelul de calificare, oferind o garanție suplimentară privind calitatea și conformitatea programelor de studii cu standardele europene.

Asigurarea calității aplicării principiilor bazate pe rezultate ale învățării și pe credite ECTS

CNC al Republicii Moldova este dezvoltat și implementat pe baza rezultatelor învățării ca element definitoriu al calificărilor, acestea fiind exprimate și cuantificate prin credite de studii în conformitate cu Sistemul European de Transfer și Acumulare a Creditelor (ECTS).

Acest principiu este verificat, validat și consolidat prin mecanismele de asigurare a calității externe, coordonate de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), care asigură conformitatea calificărilor și a programelor de studii cu cerințele cadrului european al învățământului superior (QF-EHEA).

Verificarea aplicării principiilor bazate pe rezultate ale învățării

În cadrul proceselor de evaluare externă, autorizare și acreditare, ANACEC verifică în ce măsură programele de studii:

- sunt proiectate și structurate pe baza rezultatelor învățării;
- respectă standardele de calificare și descriptorii de nivel ai CNC, corelați cu EQF și cu QF-EHEA;
- aplică în mod coerent și transparent sistemul ECTS, astfel încât volumul de muncă al studentului și numărul de credite alocat să reflecte în mod realist complexitatea rezultatelor învățării și durata programului.

Aceste verificări nu se limitează la conformitatea formală a documentelor curriculare, ci includ o evaluare de fond a modului în care rezultatele învățării sunt:

- formulate și integrate în planurile de învățământ și fișele disciplinelor;

- utilizate în procesele de evaluare a performanței studenților;
- raportate la competențele-cheie definite pentru fiecare nivel al CNC.

Asigurarea coerenței dintre rezultate, credite și calificări

Prin procedurile sale, ANACEC urmărește și demonstrează existența unei relații directe între rezultatele învățării, volumul de studii exprimat în credite și nivelul CNC al calificării.

Astfel, rezultatele învățării constituie punctul de plecare în definirea fiecărui program, în timp ce creditele ECTS cuantifică volumul de muncă necesar pentru atingerea acestor rezultate, iar nivelul CNC descrie gradul de complexitate și autonomia competențelor dobândite.

În procesul de acreditare a programelor de studii, ANACEC verifică dacă această triadă conceptuală — *rezultate ale învățării – credite – nivel de calificare* — este tratată ca un ansamblu interdependent, iar documentele curriculare și standardele interne de calitate reflectă această coerență.

Rezultatele învățării ca parte a standardelor de asigurare a calității

Rezultatele învățării reprezintă o componentă centrală a standardelor naționale de asigurare a calității și sunt integrate în toate etapele procesului educațional:

- la elaborarea standardelor de calificare, acestea definesc competențele și performanțele minime necesare obținerii calificării;
- la proiectarea curriculei și a planurilor de învățământ, ele ghidează selectarea conținuturilor, alocarea creditelor și metodologia didactică;
- la evaluarea academică, rezultatele învățării constituie baza pentru elaborarea criteriilor și instrumentelor de evaluare a studenților.

În acest sens, Ministerul Educației și Cercetării elaborează și aprobă regulamente-cadru de evaluare a rezultatelor învățării, diferențiate pe niveluri ale sistemului educațional, care stabilesc criterii clare, transparente și comparabile, în conformitate cu principiile QF-EHEA și ESG (Standarde și linii directoare pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior).

Validarea și documentarea aplicării sistemului ECTS

În procesul de evaluare externă, ANACEC examinează modul în care instituțiile:

- aplică metodologiile naționale privind ECTS, inclusiv calculul volumului de muncă al studentului și structura modulară a programelor;
- documentează alocarea creditelor în planurile de studii și fișele disciplinelor;
- asigură recunoașterea creditelor obținute în mobilități interne și internaționale;
- reflectă numărul total de credite și rezultatele învățării în documentele oficiale ale absolvenților (diplome, suplimente la diplomă).

Astfel, ECTS nu este utilizat doar ca instrument de contabilizare academică, ci ca mecanism funcțional de garantare a calității, transparenței și mobilității în cadrul Spațiului European al Învățământului Superior.

Rolul rapoartelor de evaluare externă și al deciziilor de acreditare

Prin rapoartele de evaluare externă și deciziile de acreditare a instituțiilor și programelor de studii, ANACEC furnizează dovezi concrete că:

- instituțiile aplică în mod consecvent principiile bazate pe rezultate ale învățării;

- creditele ECTS sunt atribuite în conformitate cu volumul de muncă real și cu nivelul de complexitate al calificării;
- programele de studii sunt compatibile cu descriptorii de nivel CNC, EQF și QF-EHEA;
- mecanismele interne de asigurare a calității includ componente de monitorizare, revizuire și îmbunătățire continuă a modului de aplicare a sistemului ECTS.

Prin aceste activități, ANACEC contribuie activ la menținerea transparenței și credibilității calificărilor naționale și la asigurarea interoperabilității sistemului național cu standardele europene de referință.

Mobilitatea și recunoașterea calificărilor

Un alt aspect al asigurării calității în aplicarea principiilor ECTS este promovarea mobilității academice și a recunoașterii reciproce a perioadelor și calificărilor. ANACEC verifică dacă instituțiile:

- includ mecanisme de recunoaștere a creditelor obținute în alte universități din țară sau din străinătate;
- utilizează Suplimentul la Diplomă conform standardelor europene;
- asigură transparența rezultatelor învățării, pentru a facilita comparabilitatea calificărilor în cadrul QF-EHEA.

Astfel, prin corelarea rezultatelor învățării cu volumul de muncă și prin aplicarea riguroasă a ECTS, Republica Moldova consolidează compatibilitatea sistemului de învățământ superior cu standardele și practicile europene.

Dovezi documentare

Dovezile care confirmă aplicarea acestor principii includ:

- Deciziile ANACEC privind acreditarea instituțiilor și programelor de studii superioare (publicate pe site-ul oficial al agenției [link](#));
- Rapoartele de evaluare externă care conțin analize detaliate ale structurii programelor, coerenței curriculare și utilizării ECTS;
- Metodologiile și regulamentele-cadru privind formularea și evaluarea rezultatelor învățării, aprobate de Ministerul Educației și Cercetării;
- Planurile de învățământ și curricula care documentează alocarea creditelor în raport cu volumul de muncă și rezultatele învățării;
- Suplimentele la diplomă care confirmă aplicarea principiilor ECTS și corelarea cu nivelurile CNC/EQF/QF-EHEA.

Concluzii privind conformitatea cu Criteriul 3 (QF-EHEA)

Cadrul Național al Calificărilor al Republicii Moldova este pe deplin fundamentat pe rezultate ale învățării și corelat cu Sistemul European de Acumulare și Transfer al Creditelor (ECTS), asigurând compatibilitatea structurală și funcțională cu QF-EHEA. Rezultatele învățării definesc clar nivelurile și calificările, fiind reflectate în standardele de calificare și în curricula universitare, iar creditele ECTS cuantifică volumul de muncă necesar pentru atingerea acestora.

Aplicarea ECTS este reglementată prin acte normative clare (Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, ordinele MEC nr. 510/2025 și nr.

1020/2023) și este verificată în cadrul proceselor de evaluare externă efectuate de ANACEC. Creditele și nivelul CNC sunt reflectate în diplome și suplimentele la diplomă, ceea ce facilitează recunoașterea și mobilitatea academică.

Prin urmare, sistemul național al calificărilor din Republica Moldova respectă integral cerințele Criteriului 3 (QF-EHEA), asigurând o corelare clară între rezultatele învățării, creditele ECTS și nivelurile calificărilor.

Criteriul 4.

Procedurile de includere a calificărilor în cadrul național sunt transparente.

Pentru Criteriul 4, prezentarea se bazează pe cadrul EQF, deoarece acesta reflectă integral procedurile utilizate în Republica Moldova pentru includerea și poziționarea calificărilor în CNC. Toate mecanismele naționale relevante – procedurile de elaborare și validare a standardelor ocupaționale, aprobarea calificărilor de către MEC, evaluarea externă realizată de ANACEC, precum și publicarea calificărilor în RNC – sunt comune atât procesului de aliniere la EQF, cât și celui de auto-certificare a compatibilității CNC cu QF-EHEA.

Întrucât evidențele utilizate (acte normative, metodologii, fluxuri procedurale și practici instituționale) sunt identice pentru ambele cadre europene, Criteriul 4 EQF oferă o bază suficientă și cuprinzătoare pentru demonstrarea transparenței procedurilor cerute și de Criteriul 4 QF-EHEA.

Criteriul 5.

Sistemul național de asigurare a calității în învățământul superior face trimitere la cadrul național al calificărilor și este coerent cu ESG.

Sistemul național de asigurare a calității în învățământul superior al Republicii Moldova este construit în deplină concordanță cu CNC și se aliniază principiilor stabilite de Standardele și Liniile Directoare Europene pentru Asigurarea Calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG, 2015). Acest cadru asigură coerența dintre rezultatele învățării, calificările acordate și mecanismele de evaluare internă și externă a calității, contribuind la compatibilitatea internațională și la încrederea în sistemul educațional național.

Rolul ANACEC în sistemul național de asigurare a calității

Agencia Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) reprezintă autoritatea publică responsabilă pentru organizarea, coordonarea și implementarea proceselor de evaluare externă a calității în învățământul superior. Activitatea ANACEC se fundamentează pe Metodologia de evaluare externă a calității în învățământul superior, profesional tehnic și formarea profesională a adulților și a Regulamentului de calcul al taxelor la serviciile prestate în cadrul evaluării externe a calității programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare profesională a adulților, aprobată prin [Hotărârea Guvernului nr. 616/2016](#), precum și pe [Ghidurile de evaluare externă](#) elaborate în baza acesteia.

Prin aplicarea acestor instrumente metodologice, ANACEC verifică în ce măsură rezultatele învățării, formulate și validate prin standardele de calificare și descriptorii de nivel ai CNC, sunt integrate în programele de studii, sunt evaluate corect și sunt recunoscute prin calificările acordate. De asemenea,

agenția urmărește concordanța dintre calificare, nivelul CNC declarat și cerințele ciclurilor Bologna, asigurând o corelare directă între volumul de studii, rezultatele așteptate și creditele ECTS.

Alinierea la standardele și liniile directoare ESG

ANACEC asigură că procedurile de evaluare externă și standardele naționale sunt elaborate și aplicate în conformitate cu ESG (2015) – cadrul european de referință pentru calitatea învățământului superior. Această aliniere garantează că sistemul național de asigurare a calității promovează principii esențiale precum:

- centrarea pe student și rezultatele învățării;
- transparența și responsabilitatea instituțională;
- participarea părților interesate – inclusiv a studenților și angajatorilor;
- îmbunătățirea continuă a calității programelor și a proceselor educaționale.

Astfel, evaluările externe realizate de ANACEC contribuie la recunoașterea internațională a calificărilor și la armonizarea sistemului național cu Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA).

Mecanisme și practici de asigurare a calității

Procesul de asigurare a calității este ciclic și participativ, integrând mai multe componente esențiale:

- Evaluarea externă a programelor și instituțiilor – prin care ANACEC verifică structura programelor, formularea rezultatelor învățării, alinierea acestora la descriptorii CNC și la cerințele EQF/QF-EHEA;
- Evaluarea internă a calității – realizată de instituțiile de învățământ superior prin comisii interne, în baza standardelor și metodologiilor aprobate de ANACEC;
- Participarea părților interesate – studenții, cadrele didactice, angajatorii și organizațiile profesionale oferă feedback în procesele de evaluare externă și în dezvoltarea standardelor de calitate;
- Rapoartele de evaluare externă publicate de ANACEC - furnizează dovezi obiective privind coerența dintre rezultatele învățării, volumul de credite, nivelul de calificare și calitatea academică a programelor.

Corelarea dintre asigurarea calității, CNC și calificări

Sistemul național de asigurare a calității este interconectat cu Cadrul Național al Calificărilor, astfel încât fiecare proces de autorizare, acreditare sau re-evaluare a unui program de studii implică:

- verificarea nivelului CNC declarat și a coerenței acestuia cu programul;
- confirmarea corespunderii rezultatelor învățării cerințelor nivelului de calificare;
- evaluarea volumului de muncă al studentului, exprimat prin credite ECTS;
- analiza mecanismelor instituționale prin care rezultatele învățării sunt planificate, evaluate și recunoscute.

Astfel, CNC devine o referință obligatorie în toate procedurile de asigurare a calității, garantând consistența și echivalența calificărilor la nivel național și european.

Dovezi și documente de referință

- [Hotărârea Guvernului nr. 616/2016](#) – Metodologia de evaluare externă a calității în învățământul superior, profesional tehnic și formarea profesională a adulților;

- Ghidurile ANACEC de evaluare externă pentru programele de studii superioare (licență, master, doctorat);
- [Rapoartele de evaluare externă](#) a programelor publicate de ANACEC;
- Deciziile de acreditare și autorizare ale programelor și instituțiilor publicate pe portalul RNC;
- Feedback-ul studenților și al organizațiilor profesionale, integrat în procesul de evaluare externă.

Concluzii privind conformitatea cu Criteriul 5 (QF-EHEA)

Republica Moldova dispune de un sistem matur și coerent de asigurare a calității, în care Cadrul Național al Calificărilor, rezultatele învățării și standardele ESG sunt interconectate în mod sistematic. Activitatea ANACEC garantează că programele de studii și instituțiile de învățământ superior funcționează în conformitate cu cerințele QF-EHEA, respectând standardele ESG.

Criteriul 6.

Cadrul național și orice aliniere la QF-EHEA sunt menționate în toate Suplimentele la Diplomă.

În Republica Moldova, Suplimentul la Diplomă reprezintă un document standardizat, emis împreună cu diploma de studii superioare, care oferă informații detaliate despre natura, nivelul, contextul, conținutul și statutul studiilor absolvite. Acesta este elaborat conform modelului comun stabilit de Comisia Europeană, Consiliul Europei și UNESCO/CEPES, asigurând compatibilitatea cu practicile europene de recunoaștere a calificărilor.

Toate Suplimentele la Diplomă sunt bilingve, redactate în limba română și în limba engleză, pentru a asigura transparență și accesibilitate absolvenților, instituțiilor de învățământ, angajatorilor și altor părți interesate.

În Suplimentul la Diplomă sunt incluse referințe explicite la CNC și la QF-EHEA, indicând nivelul calificării obținute conform ambelor cadre:

- nivelul calificării în CNC și echivalența sa cu EQF;
- ciclul Bologna corespunzător (Ciclul I – Licență, Ciclul II – Master, Ciclul III – Doctorat);
- sistemul de credite aplicat (ECTS) și volumul total de studii;

Astfel, Suplimentul la Diplomă a devenit un instrument oficial de transparență și recunoaștere, care confirmă legătura directă dintre rezultatele învățării, nivelul CNC și standardele europene QF-EHEA, facilitând mobilitatea academică și profesională a absolvenților în Spațiul European al Învățământului Superior.

În plus, includerea acestor informații în documentele emise de instituțiile de învățământ superior este verificată în procesul de evaluare externă realizat de ANACEC, ceea ce garantează aplicarea consecventă a principiilor de compatibilitate internațională și recunoaștere a calificărilor.

Toate diplomele și suplimentele la diplome sunt publicate pe portalul [RNC](#).

SUPLEMENT LA DIPLOMĂ DIPLOMA SUPPLEMENT

eliberat pentru Diploma/seria
is issued for Diploma/series

ALII

nr.
no.

00021

numărul de înregistrare
registration number

62120012

Acest Suplement la Diplomă urmează modelul elaborat de către Comisia Europeană, Consiliul Europei și UNESCO/CEPES. Scopul Suplementului este de a furniza suficiente date personale despre titular, precum și de a spori gradul de transparență internațională și recunoaștere academică și profesională a calificărilor. Suplementul are menirea de a oferi o descriere a nivelului, contextului, conținutului și statutului studiilor urmate și finalizate cu succes de către deținătorul acestuia. Suplementul la Diplomă nu conține comentarii și judecăți de valoare, declarații privind gradul de echivalență cu alte Suplemente la Diplomă sau sugestii privind recunoașterea lui. Toate cele opt compartimente vor fi completate cu informația corespunzătoare. În cazul în care la un compartiment nu se furnizează informații, se va explica motivul.

This Diploma Supplement model was developed by the European Commission, Council of Europe and UNESCO/CEPES. The purpose of the supplement is to provide sufficient independent data to improve the international 'transparency' and fair academic and professional recognition of qualifications. It is designed to provide a description of the nature, level, context, content and status of the studies that were pursued and successfully completed by the individual named on the original qualification to which this supplement is appended. It should be free from any value judgements, equivalence statements or suggestions about recognition. Information in all eight sections should be provided. Where information is not provided, an explanation should give the reason why.

INFORMATION IDENTIFYING THE QUALIFICATION

2.1 Calificarea/titlul conferit

Name of qualification and (if applicable) title conferred in original language

Diplomă de studii superioare de licență/
Bachelor's degree

Titlul conferit: Licențiat în Științe ale Educației
Title awarded: Bachelor of Educational Sciences

2.2

Domeniul general de studiu, domeniul de formare profesională și programul de studii
Main field (s) of study for the qualification

Domeniul general de studii 011 Științe ale Educației/
General field of study 011 Education Sciences

Domeniul de formare profesională 0111 Științe ale Educației/
Professional training field 0111 Education Sciences

Specialitatea/Programul de studii 0111.3 Psihopedagogie/
Specialty/ Study Programme 0111.3 Psychopedagogy

2.3 Denumirea și statutul instituției care acordă calificarea

Name and status of awarding institution (in original language)

Universitatea de Stat din Moldova (USM), fondată în 1946, (din 1970 numită Universitatea de Stat din Chișinău și redenumită Universitatea de Stat din Moldova în 1989), acreditată de către Consiliul Național de Evaluare Academică și Acreditare la 14.12.2000, fapt confirmat prin Decizia Guvernului Republicii Moldova din 14.02.2001 nr.123 și prin Hotărârea Colegiului Ministerului Educației și Tineretului nr. 11.11.2 din 28.09.2006. USM are statut de Universitate Națională.

Moldova State University (MSU), founded in 1946, (named the State University of Chisinau in 1970 and renamed Moldova State University in 1989), was accredited by the National Council for Academic Assessment and Accreditation on 12/14/2000 and confirmed by the Decision of the Government of the Republic of Moldova on 02/14/2001, no. 123, and the Decision of the Board of the Ministry of Education and Youth, no. 11.11.2 from 09/28/2006. Moldova State University has the status of National University.

3. INFORMAȚII PRIVIND DURATA ȘI NIVELUL DE CALIFICARE INFORMATION ON THE LEVEL AND DURATION OF THE QUALIFICATION

3.1 Nivelul calificării *Level of qualification*

Ciclul I – studii superioare de licență, Ciclul I QF-EHEA/nivelul 6 EQF
Cycle I - Bachelor Degree, cycle I QF-EHEA/level 6 EQF

3.2 Durata oficială a programului de studiu: în credite de studii ECTS și/sau ani *Official length of programme in credits and years*

Licență: 180 credite ECTS, 3 ani
Bachelor: 180 ECTS credits, 3 years

3.3 Condiții de acces *Access requirements(s)*

Înmatriculat(ă) prin concurs în baza Diplomei de Bacalaureat (12 ani de studii) seria AB numărul 000274591 eliberată în anul 2018.
Enrolled based on Diploma of Baccalaureat (12 years of study) series AB number 000274591 issued in year 2018.

Concluzii privind conformitatea cu Criteriul 6 (QF-EHEA)

Suplimentul la Diplomă emis în Republica Moldova respectă pe deplin cerințele privind menționarea cadrului național al calificărilor și alinierea la QF-EHEA. Prin includerea explicită a nivelului calificării conform CNC, EQF și QF-EHEA, precum și prin utilizarea sistemului ECTS, documentul asigură transparența, comparabilitatea și recunoașterea internațională a calificărilor, demonstrând conformitatea cu standardele europene de calitate și mobilitate academică.

Criteriul 7.

Responsabilitățile părților interne implicate în cadrul național sunt clar determinate și publicate.

Criteriul 7 al QF-EHEA, care solicită ca responsabilitățile părților interne implicate în cadrul național să fie clar determinate și publicate, este acoperit în mod direct de Criteriul 1 al EQF. Acesta din urmă descrie structura de guvernare a CNC, definește atribuțiile instituțiilor responsabile (MEC, ANACEC, comitetele sectoriale, furnizorii de formare) și demonstrează transparența rolurilor și a proceselor decizionale la nivel de sistem. Prin urmare, evidențele prezentate pentru Criteriul 1 EQF răspund integral cerințelor Criteriului 7 QF-EHEA.

Proceduri de auto-certificare a compatibilității CNC în raport cu QF-EHEA(6 proceduri QF-EHEA)

Procedura 1.

Organismul național competent auto-certifică compatibilitatea cadrului național cu QF-EHEA.

MEC, în calitate de organism național competent, este responsabil de auto-certificarea compatibilității CNC cu QF-EHEA. Prezentul Raport constituie baza prin care MEC realizează această auto-certificare.

ANACEC, ca agenție națională de asigurare a calității în învățământul profesional tehnic și superior, a contribuit la dezvoltarea CNC și la pregătirea raportului prin furnizarea de evidențe privind

guvernanța, asigurarea calității și procesele de includere a calificărilor în CNC. Informații suplimentare despre rolul ANACEC sunt prezentate în Secțiunea 2.5.

Rezultatele procesului au fost analizate cu părțile interesate relevante, iar raportul - care auto-certifică compatibilitatea CNC cu QF-EHEA și demonstrează corespondența cu EQF - a fost coordonat cu direcțiile (departamentele) Ministerului Educației și Cercetării.

Procedura 2.

Procesul de auto-certificare include acordul explicit al organismelor naționale de asigurare a calității, care funcționează în concordanță cu ESG.

În Republica Moldova, această funcție este exercitată de ANACEC, autoritate competentă pentru învățământul superior, învățământul profesional tehnic și formarea profesională a adulților, în conformitate cu art. 115 al [Codului educației](#) nr. 152/2014 al Republicii Moldova și [Hotărârea Guvernului nr. 201/2018](#) cu privire la organizarea și funcționarea ANACEC.

Declarația oficială a ANACEC privind conformitatea cu ESG (2015) și susținerea procesului de referențiere a CNC la EQF și de auto-certificare în raport cu QF-EHEA este inclusă în Anexa 20 a prezentului raport.

Procedura 3.

Procesul de auto-certificare implică experți internaționali.

Conformitatea cu acest criteriu a fost demonstrată la Criteriul 7 al EQF.

Procedura 4.

Raportul de auto-certificare și dovezile care îl susțin sunt publicate și abordează separat fiecare criteriu.

Prezentul raport reprezintă primul exercițiu oficial de referențiere a CNC din Republica Moldova la EQF și primul proces de auto-certificare a compatibilității CNC cu QF-EHEA. Documentul acoperă toate sectoarele sistemului educațional - educația generală, învățământul profesional tehnic și învățământul superior - și oferă răspunsuri armonizate la toate criteriile prevăzute pentru referențiere și auto-certificare.

Raportul a fost elaborat în conformitate cu procedurile stabilite de MEC, organismul național competent pentru referențierea CNC la EQF și pentru auto-certificarea compatibilității cu QF-EHEA, respectând recomandările europene. Conținutul acestui prim raport a fost coordonat cu principalele părți interesate: direcțiile de specialitate ale MEC, ANACEC, comitetele sectoriale, instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior, precum și reprezentanții mediului economic.

Fiind primul raport de referențiere al Republicii Moldova, toate informațiile, procedurile și dovezile incluse au fost puse la dispoziția grupului național de lucru de către instituțiile responsabile și structurile implicate în implementarea CNC. După aprobarea versiunii finale, raportul va fi publicat pe site-ul MEC, pe pagina ANACEC, pe platformele instituțiilor reprezentative ale sistemului educațional, precum și pe portalul Europass și pe site-ul Spațiului European al Învățământului Superior.

Procedura 5.

Secretariatul Spațiului European al Învățământului Superior și rețelele ENIC/NARIC mențin o listă publică a statelor care au finalizat auto-certificarea.

După aprobarea raportului comun de către autoritățile naționale competente, Republica Moldova va transmite raportul către Secretariatul BFUG/EHEA și către rețelele ENIC/NARIC, pentru includerea Republicii Moldova pe lista publică a statelor care au finalizat procesul de auto-certificare.

Procedura 6.

Finalizarea auto-certificării este menționată în Suplimentul la Diplomă, prin indicarea legăturii dintre cadrul național și QF-EHEA.

În Republica Moldova, în Suplimentul la Diplomă este indicat nivelul CNC al calificării și corespondența acestuia cu ciclul QF-EHEA (primul ciclu, al doilea ciclu, al treilea ciclu).

Concluzii și constatări generale

Procesul de auto-certificare a confirmat că CNC al Republicii Moldova este pe deplin compatibil cu QF-EHEA, atât în privința structurii pe cicluri, cât și a descriptorilor de nivel și a principiilor de asigurare a calității. Principalele constatări sunt:

- descriptorii CNC (6–8) reflectă integral structura QF-EHEA (Bachelor, Master, Doctorate);
- procedurile de includere a calificărilor și evaluările ANACEC sunt aliniate ESG 2015;
- sistemul ECTS și Suplimentul la Diplomă sunt implementate în toate instituțiile de învățământ superior;
- mecanismele de consultare și transparență respectă bunele practici europene.

Procesul a consolidat înțelegerea comună a calificărilor, a sporit transparența și a facilitat recunoașterea academică internațională, contribuind la mobilitatea studenților și a forței de muncă calificate.

8. ASPECTE TRANSVERSALE ALE PROCESULUI DE REFERENȚIERE ȘI AUTO-CERTIFICARE

8.1. Asigurarea calității în procesul de referențiere și de auto-certificare

Procesul de referențiere a CNC cu EQF și de auto-certificare a compatibilității în raport cu QF-EHEA s-a desfășurat în baza unor mecanisme clare de asigurare a calității, care garantează că rezultatele sunt transparente, credibile și conforme atât cu normele naționale, cât și cu standardele europene.

Cadrul instituțional

Conform [Codului educației](#) 152/2014 (art. 11¹, art. 115), responsabilitățile pentru asigurarea calității procesului de referențiere și de auto-certificare sunt partajate între:

- MEC – coordonarea procesului de referențiere a CNC la EQF și de a realiza auto-certificarea compatibilității CNC cu QF-EHEA;

- ANACEC – asigurarea calității procesului de referențiere și auto-certificare prin verificarea aplicării mecanismelor naționale de asigurare a calității, validarea metodologică a raportului și confirmarea obiectivității și credibilității concluziilor prezentate;
- Consiliul Național pentru Calificări (CoNC) – oferirea de expertiză privind alinierea CNC cu EQF, asigurarea compatibilității și conexiunii dintre CNC, EQF și QF-EHEA, și contribuirea la elaborarea și avizarea raportului de referențiere a CNC la EQF
- furnizorii de educație și formare profesională – furnizarea datelor, evidențelor și practicilor care demonstrează implementarea reală a CNC în programe, prin demonstrarea aplicării rezultatelor învățării și prin confirmarea coerenței dintre nivelurile de calificare și procesele educaționale derulate la nivel instituțional;
- partenerii sociali și agenții economici – validarea relevanței calificărilor pentru piața muncii, confirmarea adecvării rezultatelor învățării la cerințele ocupaționale și furnizarea de dovezi privind aplicabilitatea și utilitatea CNC în practică.

Dimensiunea europeană

Procesul de referențiere respectă principiile europene stabilite în:

- Recomandarea Consiliului UE din 22 mai 2017 privind EQF, care cere ca referențierea să se facă pe baza unor mecanisme transparente de QA;
- Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) – aplicabile pentru învățământul superior;
- European Quality Assurance in Vocational Education and Training (EQAVET) – aplicabile pentru învățământul profesional tehnic;
- criteriile și procedurile de auto-certificare la QF-EHEA, care cer ca procesul să fie documentat, validat și recunoscut de comunitatea internațională.

Aplicarea mecanismelor de asigurare a calității

Procesul de corelare a CNC cu EQF și de auto-certificare în raport cu QF-EHEA a fost realizat în conformitate strictă cu principiile și standardele de asigurare a calității prevăzute de [Codul educației](#) al Republicii Moldova nr. 152/2014, [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#) și metodologiile ANACEC. Respectarea acestor prevederi a garantat un proces de referențiere transparent, riguros, participativ și aliniat la cerințele europene, ceea ce consolidează credibilitatea și robustețea concluziilor raportului. Pentru referențierea și auto-certificarea CNC, au fost aplicate mecanisme de asigurare a calității pe mai multe niveluri:

1. **La nivel de documente și standarde:** standardele de calificare au fost elaborate și validate prin proceduri transparente, cu implicarea actorilor relevanți, în conformitate cu Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, asigurând coerența rezultatelor învățării cu descriptorii CNC.
2. **La nivel instituțional:** furnizorii de educație au aplicat proceduri de autoevaluare și asigurare internă a calității, în baza ghidurilor aprobate prin [Ordinul MECC nr. 609/2017](#) (pentru ÎPT) și a reglementărilor instituționale (pentru învățământul superior), furnizând dovezi directe privind implementarea CNC.
3. **La nivel de evaluare externă:** ANACEC a aplicat metodologiile de autorizare provizorie și acreditare ([Hotărârea Guvernului nr. 616/2016](#)), inclusiv procedurile pentru programe comune (decizia ANACEC nr. 75/2022), asigurând conformitatea cu standardele naționale de calitate.

4. **La nivel de sistem:** MEC și ANACEC au monitorizat implementarea **Foii de parcurs 2023–2027** (Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, anexa 2), care prevede actualizări periodice, mecanisme de control și raportare anuală, garantând o implementare sistemică și sustenabilă a CNC.
5. **La nivel internațional:** procesul de referențiere și auto-certificare a fost supus validării europene prin implicarea rețelelor **EQF Advisory Group**, **ENIC/NARIC** și **BFUG**, asigurând comparabilitatea metodologică și recunoașterea internațională a rezultatelor.

În concluzie, procesul de referențiere și auto-certificare a CNC s-a desfășurat într-un cadru solid de asigurare a calității, caracterizat prin transparență și rigoare metodologică. Aplicarea mecanismelor naționale și europene de asigurare a calității, implicarea instituțiilor responsabile și validarea națională garantează credibilitatea rezultatelor procesului.

8.2. Implicarea actorilor relevanți și procesul de consultare

Procesul de consultare pentru Raportul de referențiere a CNC din Republica Moldova la EQF și pentru auto-certificarea compatibilității cu QF-EHEA a fost amplu, participativ și transparent. Acesta a fost construit pe implicarea tuturor părților interesate relevante din sistemul educațional și piața muncii. Participarea extinsă a actorilor-cheie a consolidat legitimitatea procesului și a Raportului, a fortificat consistența argumentelor și a asigurat alinierea acestuia la principiile și bunele practici europene.

Pe parcursul elaborării Raportului de referențiere, organizațiile societății civile, reprezentanții tinerilor și ai studenților au participat la evenimente de consultare și dezbateri publice organizate de Ministerul Educației și Cercetării. Aceste consultări au oferit oportunitatea de a formula observații și recomandări privind transparența, claritatea, accesibilitatea și lizibilitatea raportului, precum și a Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova. De asemenea, partenerii de dezvoltare au contribuit cu expertiză și exemple de bune practici europene și internaționale relevante pentru dezvoltarea cadrelor calificărilor și promovarea politicilor de învățare pe tot parcursul vieții.

Este important de menționat că experții internaționali au fost implicați de la etapa inițială a procesului de referențiere. Un expert internațional a participat încă de la începutul procesului și a oferit asistență metodologică continuă pe parcursul elaborării și redactării raportului. Începând cu luna octombrie, alți doi experți internaționali s-au alăturat procesului, contribuind prin analizarea versiunilor preliminare ale raportului și prin formularea de observații și recomandări de specialitate.

Experții internaționali au oferit, de asemenea, suport semnificativ în procesul de elaborare a documentului State of Play (Prezentarea situației actuale), sprijinind îmbunătățirea analizei și consolidarea bazei de dovezi. În cadrul reuniunii din noiembrie, Republica Moldova a prezentat oficial documentul State of Play în fața Grupului consultativ pentru Cadrul european al calificărilor (EQF Advisory Group).

O contribuție importantă a experților internaționali a constat în formularea unor întrebări analitice și de clarificare referitoare atât la sistemul de educație și formare în ansamblu, cât și la dezvoltarea și implementarea Cadrului Național al Calificărilor. Acest proces a contribuit la o înțelegere mai aprofundată a contextului național, la consolidarea dimensiunii analitice a raportului și la sporirea transparenței și coerenței procesului de referențiere.

Totodată, Fundația Europeană pentru Formare (ETF) a fost implicată pe întreaga durată a procesului, oferind îndrumare metodologică și asistență tehnică, inclusiv prin formularea de observații asupra

prezentărilor susținute în cadrul reuniunilor EQF Advisory Group, precum și asupra versiunilor preliminare ale Raportului de referințiere.

MEC, în calitate de autoritate națională responsabilă de politicile în domeniul calificărilor, a coordonat întregul proces, asigurând coerența instituțională și facilitând dialogul cu toți actorii relevanți. Punctul Național de Coordonare pentru EQF (NCP.MD&EQF) a avut un rol crucial în garantarea conformității procesului de consultare cu cerințele EQF și cu recomandările Comisiei Europene privind referințierea.

Consultare publică națională	Raportul de referințiere a fost publicat pentru consultare publică pe platforma oficială particip.gov.md în două etape consecutive (15.10–05.11.2025 și 06.11–15.11.2025), înregistrând în total 327 de vizualizări . Acest nivel ridicat de accesare demonstrează atât accesibilitatea, cât și interesul public față de raport.
Consultări publice regionale	Pentru a asigura o informare largă a publicului și pentru a colecta opinii din diferite zone geografice, au fost organizate trei consultări regionale, cu participarea a 127 de reprezentanți ai instituțiilor de învățământ, autorităților publice locale, mediului economic și structurilor sectoriale ale Camerei de Comerț și Industrie: - 17.10.2025, Bălți: 43 participanți - 31.10.2025, Cahul: 42 participanți - 07.11.2025, Soroca: 42 participanți Aceste consultări au permis colectarea opiniilor regionale și au susținut confirmarea aplicabilității CNC și a relevanței Raportului în contexte teritoriale diverse.
Consultarea instituțiilor de învățământ	La 10.11.2025 , a fost organizată o sesiune de consultare în format mixt (online și fizic), reunind 71 de participanți , inclusiv: - 54 reprezentanți ai instituțiilor de învățământ superior; - 17 reprezentanți ai instituțiilor de învățământ profesional tehnic. Această etapă a asigurat integrarea perspectivelor furnizorilor de educație de la toate nivelurile CNC.
Consultarea în cadrul Consiliului Național pentru Calificări	La 19.11.2025 , Raportul a fost prezentat și discutat în cadrul unei ședințe formale a Consiliului Național pentru Calificări, la care au participat toți cei 23 de membri . Sesiunea a contribuit la asigurarea consistenței metodologice și la validarea argumentelor esențiale ale Raportului.
Consultarea cu experții ETF	La 26.11.2025 , structura Raportului a fost supusă unei analize tehnice detaliate în cadrul unei sesiuni de consultare organizate cu sprijinul Fundației Europene de Formare (ETF). În total, 44 de participanți au luat parte la sesiune, inclusiv toți membrii grupului național de lucru. Această evaluare externă a oferit o validare

	suplimentară, a asigurat alinierea la standardele europene și a generat recomandări valoroase pentru îmbunătățirea versiunii finale a Raportului.
--	---

Implicarea consecventă a părților interesate a jucat un rol decisiv în consolidarea calității și credibilității Raportului de referințiere. Feedbackul colectat pe parcursul procesului a susținut corelarea riguroasă a nivelurilor CNC cu nivelurile EQF și QF-EHEA, a consolidat argumentele metodologice și a asigurat un rezultat transparent, relevant și pe larg acceptat. Această participare extinsă a aliniat procesul național la bunele practici europene și a creat fundamente solide pentru implementarea coerentă și durabilă a CNC în Republica Moldova.

8.3. Provocări și lecții învățate

În ultimii ani, Republica Moldova a înregistrat progrese notabile în consolidarea și operaționalizarea CNC, reflectate în dezvoltarea instrumentelor și mecanismelor aplicate în spațiul european al calificărilor. A fost dezvoltat cadrul normativ pentru recunoașterea studiilor și competențelor dobândite în contexte non-formale și informale, un domeniu esențial pentru stimularea participării adulților la învățare și pentru flexibilizarea traseelor de formare. Au fost inițiate mecanisme pentru transferul creditelor între programe, iar primele formule de recunoaștere a părților de calificări au fost testate și integrate treptat în procesele educaționale.

Evoluțiile arată că baza normativă necesară unui CNC funcțional se consolidează treptat și că direcția generală de dezvoltare a sistemului este una promițătoare.

Deși CNC se află într-o etapă avansată de operaționalizare, iar instrumente precum RNC, standardele de calificare și procedurile de evaluare sunt funcționale, consolidarea pe deplin a acestuia rămâne un proces complex și în evoluție. Implementarea CNC evidențiază o serie de provocări sistемice, instituționale și culturale care necesită o abordare strategică, coordonată, pentru a transforma cadrul într-un instrument matur, stabil și orientat spre dezvoltarea competențelor pe tot parcursul vieții. Printre acestea se numără:

- *Nivelul scăzut de participare a adulților la formare, asociat lipsei unei culturi consolidate a învățării continue.* Mulți adulți percep formarea profesională ca o intervenție punctuală și nu ca un proces continuu de adaptare la schimbările pieței muncii sau la cerințele economiei digitale.
- *Capacitatea încă limitată a furnizorilor, în special a celor regionali, de a dezvolta programe flexibile, modulare și atractive, care să răspundă nevoilor diverse ale populației adulte.*
- *Integrarea competențelor digitale în programele de formare rămâne insuficientă, afectând atât relevanța conținuturilor educaționale, cât și capacitatea adulților de a participa la formare în medii online sau mixte.*
- *Nivelul redus de vizibilitate publică a CNC, în special în rândul actorilor din sectoarele economice care nu sunt implicați direct în procesele sale de dezvoltare.*
- *Reprezentarea inegală a unor sectoare economice în comitetele sectoriale,*
- *Necesitatea extinderii și modernizării standardelor ocupaționale pentru noile calificări.*

Aceste provocări au fost evidențiate și în analiza prezentată în lucrarea [ETF National Qualifications Framework – Moldova \(2025\)](#), care subliniază că funcționalitatea deplină a unui cadru național al calificărilor nu depinde doar de existența instrumentelor normative și procedurale, ci și de maturitatea instituțiilor, de capacitatea furnizorilor, de implicarea actorilor economici și de crearea unei culturi sociale a învățării pe tot parcursul vieții.

Pe parcursul implementării CNC, au reieșit și câteva lecții importante.

- *Consolidarea unui dialog constant și autentic cu partenerii socio-economici* este esențială pentru relevanța calificărilor și pentru creșterea angajamentului angajatorilor în procesele de dezvoltare a standardelor. Experiența arată că CNC funcționează eficient doar atunci când este înțeles de beneficiari, ceea ce impune investiții în comunicare, formare și accesibilitatea documentelor de orientare. În același timp,
- Flexibilitatea programelor — prin modularizare, microcalificări, recunoașterea învățării anterioare și utilizarea metodelor de învățare hibride — se dovedește un factor determinat pentru participarea adulților.
- *Digitalizarea instrumentelor aferente CNC*, inclusiv registre, certificate electronice și platforme interoperabile, contribuie substanțial la creșterea transparenței și eficienței sistemului.
- Actualizarea periodică a standardelor de calificare, dezvoltarea continuă a formatorilor și evaluatorilor, precum și integrarea mecanismelor solide de monitorizare și evaluare a impactului apar ca elemente centrale ale unui CNC matur. Totodată, eficiența dezvoltării competențelor depinde de o mai bună corelare între oferta educațională și cererea pieței muncii, precum și de existența unor scheme sustenabile de finanțare a învățării adulților.

În final, experiența Republicii Moldova și observațiile formulate în rapoartele europene arată că CNC devine un motor de reformă doar atunci când este integrat în strategiile economice și sociale și este sprijinit de mecanisme coerente de asigurare a calității, vizibilitate și referențiere internațională.

9. PERSPECTIVE DE DEZVOLTARE A CNC

În conformitate cu prevederile [Hotărârea Guvernului nr. 330/2023](#), MEC și-a propus trecerea la o nouă etapă de dezvoltare și implementare a CNC: faza de *operaționalizare deplină*. Această etapă urmărește consolidarea funcționalității CNC ca instrument central al politicilor de educație și formare profesională, vizând îmbunătățirea transparenței, transferabilității și comparabilității calificărilor la nivel național și european, creșterea calității și relevanței acestora, facilitarea accesului la învățarea pe tot parcursul vieții și stimularea angajabilității, mobilității și incluziunii sociale.

Operaționalizarea CNC este orientată către o viziune integrată asupra învățării, care promovează interconectarea calificărilor formale, non-formale și informale, centrate pe rezultate ale învățării și susținute de mecanisme solide de asigurare a calității, recunoaștere și comunicare publică. În această perspectivă, CNC devine o infrastructură esențială pentru modernizarea sistemului educațional și pentru alinierea Republicii Moldova la standardele europene în domeniul calificărilor.

9.1. Acțiuni planificate pentru dezvoltarea și operaționalizarea CNC

Conform [Hotărârii Guvernului nr. 330/2023](#), dezvoltarea și operaționalizarea CNC pentru perioada 2023–2027 este ghidată de un set de direcții strategice care urmăresc modernizarea și consolidarea arhitecturii calificărilor din Republica Moldova. Aceste direcții sunt structurate în **șapte priorități majore**, care reflectă necesitatea armonizării CNC cu principiile și criteriile EQF, precum și cu politicile naționale orientate spre învățarea pe tot parcursul vieții.

Acțiunile planificate includ:

- **dezvoltarea și actualizarea cadrului normativ** care reglementează calificările, astfel încât acesta să fie coerent și aliniat standardelor europene;

- **instituționalizarea dialogului cu părțile interesate** și extinderea participării sectoarelor economice în procesele de dezvoltare a standardelor și calificărilor;
- **consolidarea guvernancei CNC**, prin mecanisme clare de coordonare, administrare și dezvoltare strategică;
- **actualizarea instrumentelor operaționale** ale CNC, inclusiv standarde de calificare, mecanisme de recunoaștere, transfer de credite și structuri pentru calificări parțiale și microcalificări;
- **modernizarea sistemului de asigurare a calității**, în conformitate cu cerințele EQF și practicile internaționale;
- **creșterea vizibilității CNC**, promovarea dimensiunii europene și integrarea CNC în strategiile naționale privind ocuparea, digitalizarea și mobilitatea;
- **elaborarea unei strategii consolidate de comunicare**, orientate spre utilizarea efectivă a CNC, inclusiv de către angajatori, prin clarificarea relației dintre nivelurile de calificare, cerințele ocupaționale și competențele profesionale, valorificând rezultatele obținute în cadrul Proiectului ERASMUS-EDU-2024-POL-NTWK-IBA – Euroguidance, Europass and EQF – National Centres.
- **sprijinirea dezvoltării continue a CNC** prin extinderea integrării sistematice a competențelor verzi și a competențelor digitale în calificări, precum și prin instituirea unor mecanisme de revizuire ciclică, responsive (la fiecare 5–7 ani), pentru a asigura menținerea alinierii nivelurilor de calificare, a rezultatelor învățării și a cerințelor de competență la evoluțiile pieței muncii, precum și la transformările tehnologice și de mediu.
- **finalizarea referențierii CNC la EQF și auto-certificarea la QF-EHEA**, pentru a asigura transparența și recunoașterea internațională a calificărilor.

Aceste direcții strategice sunt reflectate și prioritizate în *Foaia de parcurs pentru operaționalizarea CNC (2023–2027)*, documentul care asigură planificarea secvențială a acțiunilor, coordonarea instituțională și fundamentul tehnic necesar implementării CNC.

9.2. Monitorizare și evaluare

Foaia de parcurs pentru operaționalizarea CNC (2023–2027) reprezintă nu doar un plan de acțiuni, ci și principalul instrument de planificare, implementare, monitorizare și evaluare a progresului realizat în domeniul calificărilor. Documentul oferă un cadru riguros pentru analiza evoluțiilor sistemului, pentru ajustarea intervențiilor strategice și pentru asigurarea coerenței procesului de modernizare a CNC.

În procesul de punere în aplicare a Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, Foaia de parcurs s-a dovedit utilă în:

- secvențierea reformelor și prioritizarea intervențiilor;
- armonizarea colaborării interinstituționale;
- standardizarea modului de raportare și colectare a datelor;
- facilitarea dialogului dintre autorități, furnizori și parteneri socio-economici;
- fundamentarea proceselor de actualizare a standardelor, procedurilor și mecanismelor de recunoaștere.

Pentru următoarea perioadă a anilor, Foaia de parcurs va continua să constituie baza metodologică pentru *monitorizarea și evaluarea* progresului în operaționalizarea CNC, oferind indicatori clari,

responsabilități definite și termene precise. MEC, în calitate de autoritate responsabilă, va coordona implementarea acțiunilor și procesul anual de raportare.

Monitorizarea implementării se va realiza prin rapoarte anuale, elaborate de instituțiile responsabile și prezentate Cancelariei de Stat până la 1 martie al anului următor raportării. Aceste rapoarte vor include analiza indicatorilor de monitorizare și de rezultat, măsurile întreprinse și nivelul de realizare a obiectivelor din Foaia de parcurs.

În ansamblu, sistemul de monitorizare și evaluare consolidat prin acest document asigură transparență, continuitate și fundament pentru ajustări de politici, contribuind la maturizarea CNC și la integrarea sa deplină în arhitectura europeană a calificărilor.

ANEXE

Anexa 1. Scrisoarea de aprobare a Raportului de progres al ANACEC de către ENQA

Ms. Daniela Elenciuc
President
National Agency for Quality Assurance in Education and Research (ANACEC)
șoseaua Hîncești, 38 A
MD-2028 Chișinău
Moldova

Brussels, 30 October 2025

Subject: ANACEC follow-up report to the 2023 ENQA review

Dear Ms. Daniela Elenciuc,

At its meeting on 22 October 2025, the Board of ENQA considered the follow-up report arising from the external review of the National Agency for Quality Assurance in Education and Research (ANACEC) in 2023.

The Board wishes to thank the agency for the comprehensive follow-up report and notes the significant progress made in addressing the panel's recommendations. In particular, the Board welcomes the adoption of the Institutional Development Strategy (2025-2029) and improved stakeholder involvement, the inclusion of a diaspora representative and enhanced internationalisation efforts (ESG 3.1), the regularisation and implementation of thematic analyses (ESG 3.4), the expansion of human resources (ESG 3.5), and steps taken to reduce ministerial interference in decision-making (ESG 3.3).

At the same time, the Board encourages the agency to continue its active engagement in ongoing dialogue aimed at pursuing legal and structural reforms to secure its organisational and financial independence (ESG 3.3), continue strengthening its internal quality assurance and governance systems (ESG 3.6), and further support institutions in developing robust internal quality cultures and methodologies (ESG 2.1, 2.2). With this, the Board approves the report and takes note of the progress that has been made.

We look forward to continuing the good cooperation between ENQA and ANACEC.

Yours sincerely,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Douglas Blackstock', is written over a light blue horizontal line.

Douglas Blackstock
President

Anexa 2. Finalitățile învățământului primar

Finalități	Descriptori
Abilități cognitive fundamentale, atitudini pozitive față de învățare	La finalul învățământului primar, elevii vor demonstra: • lectură, scriere, înțelegere a unui text, exprimare clară, concisă a ideilor; • cunoștințe și abilități matematice (operații aritmetice, înțelegerea conceptelor geometrice de bază); • cunoștințe despre fenomenele științifice fundamentale și principiile care guvernează mediul înconjurător; • observare și investigare a fenomenelor naturale, curiozitate științifică; • utilizare creativă a tehnologiilor digitale pentru a explora informații, a rezolva probleme, a crea proiecte; • atitudini pozitive față de învățare (interes cognitiv, participare activă la activitățile școlare, dorință de a învăța).
Identitate personală, etnică, lingvistică și culturală consolidată, comportament civic, etic și moral	• cunoaștere a propriei identități; • înțelegere a valorilor fundamentale ale familiei, ale comunității; • exprimare respectuoasă a opiniilor, acceptare a diversității opiniilor și a experiențelor; • respectare a drepturilor și responsabilităților ca membri ai familiei, ai comunității; • înțelegere a importanței și respectarea regulilor și normelor sociale; • comportament etic și moral, bazat pe onestitate, respect, toleranță și empatie; • protecție a mediului înconjurător, competențe privind dezvoltarea durabilă la nivel elementar (reciclarea, economisirea apei, protejarea resurselor naturale).
Abilități personale, emoționale și sociale	• comunicare clară, eficientă cu semenii, colegii, cadrele didactice; • abilități de colaborare, înțelegere reciprocă, lucru în grup/ echipă; • navigare pe internet, înțelegerea regulilor de bază ale comunicării și siguranței online; • empatie, acceptare și respect pentru diversitate (lingvistică, culturală, etnică, socială); • abilități de soluționare a dilemelor, rezolvare pașnică a tensiunilor; • conștientizare și gestionare a propriilor emoții.
Gândire critică și creativă	• curiozitate și dorință de a învăța (a formula întrebări, a cerceta și a explora teme din diverse domenii de activitate), gândire critică și imaginație; • realizare a conexiunii între diverse domenii ale cunoașterii, aplicare creativă a cunoștințelor, identificare a soluțiilor originale pentru diverse situații/probleme.
Autonomie, responsabilitate și mod sănătos de viață	• independență în activitățile de învățare, gestionare a timpului, abilități de autoevaluare; • asumare a responsabilităților (realizarea temelor, respectarea termenelor, organizarea propriei activități, inclusiv de învățare); • autoîngrijire, igienă personală; • coordonare motorie (abilități de motricitate fină și grosieră); • mod sănătos de viață (alimentație sănătoasă, igienă personală, activitate fizică zilnică).

Tabelul 2. Finalitățile învățământului primar

Anexa 3. Domeniile competențelor-cheie și transpunerea acestora în rezultatele învățării în învățământul gimnazial

Finalități	Descriptori
Competențe cognitive consolidate, atitudini pozitive față de învățare	La finalul învățământului gimnazial, elevii vor demonstra: - cunoștințe fundamentale, înțelegere a conceptelor din diverse domenii (matematică, științe, limbă și literatură română, istorie și geografie, limbi străine etc.) și aplicarea lor în varii contexte; - cunoștințe și abilități matematice și științifice (cunoașterea și aplicarea conceptelor matematice și științifice pentru a rezolva diverse probleme); - gândire critică (aplicarea metodelor logice pentru a rezolva diverse probleme interdisciplinare, analiză critică a informațiilor, argumentare și susținere a opiniilor, distincția informației din diferite surse); - utilizare a diverselor instrumente digitale pentru a crea conținuturi și a rezolva probleme la diverse discipline școlare; - atitudine pozitivă față de educație, organizarea studiului individual, motivație intrinsecă de a învăța; - abilități de autorefecție asupra propriilor realizări, stabilire a obiectivelor de îmbunătățire a performanțelor academice și personale.
Competențe de comunicare Competențe personale, emoționale, sociale	- abilități de comunicare verbală și scrisă, exprimare clară și coerentă a ideilor atât în discuții, cât și în comunicarea scrisă (redactarea unor texte argumentate); - abilități de argumentare și persuasiune (argumentarea corectă și logică pentru a susține un punct de vedere într-un mod rațional și convingător); - abilități de lucru în grup/echipă (colaborare în grupuri, lucru împreună pentru a atinge un obiectiv comun, împărtășire a opiniilor într-un mod respectuos, bazat pe adevăr și dreptate); - conștientizare a propriei valori, încredere în forțele proprii; - gestionare constructivă a emoțiilor, înțelegere a emoțiilor celorlalți, reacție adecvată în situații sociale complexe, dificile; - abilități de negociere, compromis și colaborare pentru a preveni și a rezolva divergențele în mod constructiv; - comportament integru bazat pe drepturile omului și pe respectarea responsabilităților proprii ca membru/membră a societății; - comportament sigur, protejat în mediul online; - conștiință civică și responsabilitate socială, respectare a normelor sociale, conștientizare a rolului personal în societate atât ca cetățeni activi, cât și ca viitori lideri.
Autonomie, mod sănătos de viață și responsabilitate personală	- autorefecție asupra propriilor abilități, stabilire a obiectivelor de învățare, autoevaluare a progresului și autodezvoltare; - comportament sănătos (alimentație echilibrată, activități fizice regulate, igienă personală și igienă a minții), conștientizarea riscurilor (abuz de substanțe, comportamente periculoase) și a importanței siguranței proprii și a celor din jur; - conștientizare a riscurilor și a responsabilităților asociate cu utilizarea internetului și a rețelelor sociale; - responsabilitate pentru propria învățare (gestionare eficientă a timpului, asumarea responsabilității pentru propriile rezultate, pentru selectarea disciplinelor opționale și a activităților extracurriculare); - conștientizare a importanței traseului educațional și a orientării profesionale (viziuni despre viitorul profesional, conștientizarea vocației, înțelegerea rolului disciplinelor școlare în pregătirea pentru viitor, pentru o profesie).

Tabelul 3. Finalitățile învățământului gimnazial

Anexa 4. Domeniile competențelor-cheie și transpunerea acestora în rezultatele învățării învățământului liceal

Finalități	Descriptori
Competențe cognitive și academice avansate	La finalul învățământului liceal, elevii vor demonstra: • înțelegere profundă a disciplinelor studiate, care să le permită abordarea problemelor complexe și aplicarea cunoștințelor în diferite contexte; • gândire critică și independentă (analiza critică a informațiilor din diverse perspective, argumentarea logică, evaluarea surselor de informație și a credibilității acestora, formularea unor ipoteze corecte, aplicarea raționamentului logic în rezolvarea problemelor); • abilități de cercetare, cu aplicarea metodelor științifice, în explorarea unor subiecte/probleme și în argumentarea rezultatelor; • autonomie în învățare, în managementul studiului individual (stabilire a obiectivelor, organizarea activității de învățare, reglarea comportamentului și monitorizarea progresului); • asumare a responsabilității în procesul de învățare (capacitatea de a lua decizii și a-și asuma responsabilitatea pentru acestea).
Competențe de comunicare	• prezentare a unor idei și argumente clare și coerente atât în scris, cât și oral, în diferite contexte (academice, sociale etc.), redactarea unor lucrări/teze; • abilități de argumentare și de dezbateri (argumentarea punctelor de vedere, participarea activă la discuții structurate și înțelegerea complexității problemelor discutate/temelor abordate); • abilități de management și leadership (gestionarea resurselor, coordonarea unor proiecte, asumarea unor roluri de lider în diverse contexte); • conștientizare a vocației și planificare a carierei profesionale.
Competențe socioemoționale, atitudini civice și etice	• gestionare a emoțiilor, reacție adecvată în situații stresante sau conflictuale, empatie; • colaborare, muncă în grup/echipă în bază de respect reciproc și realizare a obiectivelor comune; • gestionare constructivă a conflictelor prin negociere și comunicare eficientă; • asumare a responsabilității sociale, conștientizare a importanței participării în procesele de luare a deciziilor, respectarea drepturilor omului și a statului de drept, abilitate de a revendica drepturile și de a avea un comportament integru; • respectare a diversității și a pluralismului (aprecierea și respectarea diversității culturale, etnice, religioase și de opinie), comportament incluziv, tolerant; • comportament etic, responsabil, onest; acționare conform principiilor morale; • promovare a unui stil sănătos de viață (alimentație echilibrată, igienă personală, gestionarea stresului), prevenire a comportamentelor de risc (consum de substanțe, violență, comportamente periculoase).
Mentalitate globală	• înțelegere a problemelor globale și a interdependenței mondiale (înțelegerea fenomenului globalizării, construirea perspectivei globale asupra problemelor); • apreciere a cooperării internaționale; • implicare în rezolvarea problemelor globale (schimbările climatice, migrația, drepturile omului); • interacționare, colaborare cu persoane din diverse culturi, demonstrând atitudine deschisă față de diversitate.

Tabelul 4. Finalitățile învățământului liceal

Profilul de competență al absolventului/absolventei și finalitățile educaționale pe trepte de învățământ reprezintă un reper solid în proiectarea curriculumului la disciplinele de studiu, precum și pentru evaluarea rezultatelor învățării.

Anexa 5. Ordin de actualizare a programelor de nivel 4 ISCED/4 CNC

Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova

ORDIN

20.12.2024 nr. 1865

mun. Chișinău

Cu privire la aprobarea listei programelor de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară pentru care urmează să fie elaborate/actualizate curricula

În conformitate cu prevederile art. 59, alin. (4), art. 64, alin. (2) din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, Ghidului metodologic de elaborare a curriculumului pentru învățământul profesional tehnic (aprobat prin ordinul nr. 1652/2024), în temeiul prevederilor pct. 8, alin. (6) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 146/2021), în vederea elaborării/actualizării curricula la programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară în corespundere cu Nomenclatorul domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 853/2015 cu modificările ulterioare aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 293/2024, Ministrul Educației și Cercetării emite prezentul

ORDIN:

1. Se aprobă lista programelor de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară pentru care urmează să fie elaborate/actualizate curricula, conform anexei.
2. Instituțiile de învățământ profesional tehnic desemnate în calitate de instituții responsabile:
 - 2.1 vor solicita instituțiilor de învățământ profesional tehnic cu program de studii acreditat, instituțiilor de învățământ superior în domeniul relevant specialității/calificării, unităților economice propuneri privind constituirea grupurilor de lucru;
 - 2.2 vor examina ofertele recepționate și în baza unor criterii stabilite vor selecta membrii grupurilor de lucru;
 - 2.3 vor constitui grupurile de lucru pentru elaborarea/actualizarea curriculumului, după caz, inclusiv pentru instruire prin învățământ dual;
 - 2.4 vor organiza ședințe de informare/ședințe de lucru cu membrii grupurilor constituite;
 - 2.5 vor oferi suportul metodologic necesar pentru elaborarea/actualizarea curriculumului în corespundere cu prevederile Ghidului metodologic de elaborare a curriculumului pentru învățământul profesional tehnic (ordinul nr. 1652/2024);

2.6 vor coordona proiectul definitiv al curriculumului cu comitetele sectoriale/asociațiile profesionale, ministerul de resort după caz, reprezentanții instituțiilor de învățământ superior în domeniul relevant specialității/calificării, instituțiile de învățământ profesional tehnic cu program de studii acreditat, unitățile economice, Camera de Comerț și Industrie pentru învățământul dual;

2.7 vor prezenta proiectul curriculumului Ministerului Educației și Cercetării până la data de 01 iulie 2025;

2.8 după aprobarea curriculumului de către Ministerul Educației și Cercetării, în decurs de o lună, vor plasa curriculum pe pagina web a instituției.

3. Instituțiile de învățământ afiliate cu program de studii acreditat:

3.1 la solicitarea instituției desemnate responsabile, vor delega reprezentanți pentru includerea în grupul de lucru;

3.2 vor informa instituția responsabilă dacă organizează/sau planifică să organizeze învățământ dual în vederea elaborării curriculumului pentru învățământul dual;

3.3 vor coordona proiectul definitiv al curriculumului.

4. La programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară care nu se regăsesc în anexa prezentului ordin, după caz, instituțiile de învățământ vor elabora planurile de învățământ/curriculum și vor prezenta proiectele Ministerului Educației și Cercetării.

5. La elaborarea/actualizarea proiectului curriculumului, grupurile de lucru vor ține cont de prevederile Standardelor ocupaționale și/sau a Standardelor de calificare în vigoare, precum și de prevederile Ghidului metodologic de elaborare a curriculumului pentru învățământul profesional tehnic (ordinul nr. 1652/2024).

6. Direcția politici în domeniul învățământului profesional tehnic și învățare pe tot parcursul vieții (dl Silviu Gîncu, șef Direcție) va monitoriza executarea prezentului ordin.

7. Controlul executării prezentului ordin se atribuie doamnei Galina RUSU, Secretar de stat.

Ministru

Dan PERCIUN

Anexa 6. Modelul Certificatului de competență profesională, aprobat prin Ordinul 190/2025

Anexa nr. 1.1

la ordinul ministrului educației și cercetării nr. 190 din 10.02.2025

REPUBLICA MOLDOVA Ministerul Educației și Cercetării Denumirea instituției	REPUBLIC OF MOLDOVA Ministry of Education and Research Name of the institution
CERTIFICAT DE COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ	CERTIFICATE OF PROFESSIONAL COMPETENCE
grupa de bază _____	Unit group _____
ocupația (cod și denumire) _____	Occupation (code and name) _____
programul (denumire) _____	Program (name) _____
nivelul CNC 1/2	NQF level 1/2
eliberat Dlui/Dnei NUME PRENUME	Issued to Mr./Ms. SURNAME NAME
numărul de identificare 000000000000	personal code 000000000000
în baza deciziei Comisiei de examinare din 00.00.0000	according to the decision of the Examination Commission of 00.00.0000
Certificatul este valabil însoțit de SUPLEMENTUL DESCRIPTIV	The certificate is valid if accompanied by the DESCRIPTIVE SUPPLEMENT
Președinte al Comisiei Nume Prenume L.Ș. _____ Director Nume Prenume	Chairman of the Commission Surname Name _____ Director Surname Name
Număr de înregistrare 000000000 000000000	Registration number 000000000
Seria CCPF000000000 000000000	

SUPLIMENTUL DESCRIPTIV AL CERTIFICATULUI DE COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ DESCRIPTIVE SUPPLEMENT TO THE CERTIFICATE OF PROFESSIONAL COMPETENCE

Acest supliment însoțește certificatul cu numărul de înregistrare

_____ seria _____

This supplement accompanies the certificate with the registration number series

Grupa de bază

Unit group

Ocupația (cod și denumire)

Occupation (code and name)

Programul (denumire) _____

Program (name)

Nivelul CNC _____

NQF Level

Perioada de studii _____

Study period

Durata programului _____

Duration of the program

1. DATE DE IDENTIFICARE A TITULARULUI CERTIFICATULUI
IDENTIFICATION DATA OF THE HOLDER OF CERTIFICATE

1.1. Numele, prenumele _____
Surname, name

1.2. Data nașterii (ziua/luna/anul) _____, locul nașterii

_____ Date of birth (day/month/year) place of birth

1.3. Număr de identificare (IDNP) _____
Personal code

1.4. Condiții de acces: Certificat Seria și numărul _____
Access requirements Certificate series and number

1.5. Decizia Comisiei de examinare din _____
Decision of Examination Commission of

2. DENUMIREA INSTITUȚIEI
NAME OF THE INSTITUTION

3. INFORMAȚII PRIVIND MODULELE VALORIFICATE
INFORMATION ON THE VALUED MODULES

Nr. No.	Denumirea modulului Name of module	Numărul de ore Number of hours			Forma de evaluare Assessment form	Numărul de credite de studii Number of study credits
		Total Total	Contact direct Direct contact	Studiul individual Individual work		
1.						
2.						
3.						
TOTAL						

4. INFORMAȚII PRIVIND COMPETENȚELE PROFESIONALE DOBÂNDITE/
DEZVOLTATE

Information on professional obtained/developed skills

Nr. No.	Denumirea competențelor profesionale Professional competencies
------------	---

1.	
2.	
3.	

5. INFORMAȚII PRIVIND DREPTURILE TITULARULUI CERTIFICATULUI DE COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ
INFORMATION ON THE RIGHTS OF THE HOLDER OF THE CERTIFICATE OF PROFESSIONAL COMPETENCE

Titularul certificatului de competență profesională se poate angaja în câmpul muncii conform competențelor profesionale dobândite

The holder of the certificate of professional competence can be employed according to the acquired professional competencies

Președintele al Comisiei (Nume, prenume) _____
Chairman of the Commission (Surname, name)

Director LȘ _____ Numele, prenumele
Director semnătura/signature Surname, name

Nr. și data eliberării _____

No. and date of issue

Acest document conține _____ pagini.

This document comprises _____ pages.

Acest supliment se va completa de către instituția care eliberează certificatul care trebuie să verifice legalitatea tuturor înscrisurilor de pe actul de studii și suplimentul descriptiv. Suplimentul descriptiv se va redacta pe formatul A4 (față/verso), se va numerota și se va ștampila pe fiecare pagină, pe colțul din dreapta jos.

This supplement shall be completed by the institution that issue the certificate and which must verify the legality of the data issued in the study document and the descriptive supplement. The descriptive supplement shall be printed in A4 (double-sided) format, numbered and stamped on each page, at the bottom right corner.

Anexa 7. Structura accesului, evaluării și certificării în cadrul programelor de formare profesională inițială și continuă a adulților

CNC	Tipul programului de formare profesională inițială și continuă în CNC	Durata programului/ Volumul de credite de studii	Condițiile de acces la nivelul de calificare	Condițiile obligatorii privind evaluarea rezultatelor învățării și certificarea calificării	Actul de studii care se eliberează	(EQF)	(ISCED 2011)
1	Program de educație și formare pentru adulți	3-30 de credite de studii	Nu se aplică	Evaluare finală	Certificat de competență profesională	1	1
2	Program de educație și formare pentru adulți	3-30 de credite de studii	Certificat de studii gimnaziale Acces la program au și persoanele care nu au absolvit 9 clase, dar au atins vârsta de 16 ani	Evaluare finală	Certificat de competență profesională	2	2
3	Program de perfecționare: program de actualizare/completare a competențelor profesionale	5-30 de credite de studii	Certificat de calificare în domeniul respectiv de formare profesională/act echivalent de studii	Examen de absolvire	Certificat de perfecționare	3	3
	Program de recalificare profesională pentru obținerea unei noi calificări profesionale conexe meseriei formării profesionale inițiale	10-30 de credite de studii	Certificat de calificare/act echivalent de studii	Examen de absolvire	Certificat de recalificare	3	3
	Program de calificare parțială (microcalificare): program de formare inițială/continuă a competențelor profesionale	5-30 de credite de studii	Cel puțin învățământ gimnazial	Evaluare finală	Certificat de competență profesională	3	3
4	Program de perfecționare: program de actualizare/completare a competențelor profesionale	5-30 de credite de studii	Diplomă de studii profesionale/act de studii echivalent	Examen de absolvire	Certificat de perfecționare	4	4
	Program de recalificare profesională pentru obținerea unei noi calificări profesionale conexe specialității formării profesionale inițiale	30-60 de credite de studii	Diplomă de studii profesionale/act de studii echivalent	Examen de absolvire	Certificat de recalificare	4	4

CNC	Tipul programului de formare profesională inițială și continuă în CNC	Durata programului/ Volumul de credite de studii	Condițiile de acces la nivelul de calificare	Condițiile obligatorii privind evaluarea rezultatelor învățării și certificarea calificării	Actul de studii care se eliberează	(EQF)	(ISCED 2011)
	Program de specializare: program de dezvoltare/completare a cunoștințelor abilităților sau competențelor profesionale într-o arie restrânsă din sfera de cuprindere a specialității formării profesionale inițiale	5-30 de credite de studii	Diplomă de studii profesionale/act de studii echivalent	Examen de absolvire	Certificat de specializare	4	4
	Program de calificare parțială (microcalificare): program de formare inițială/continuă a competențelor profesionale	5-60 de credite de studii	Diplomă de Bacalaureat/ Diplomă de studii profesionale/act de studii echivalent	Evaluare finală	Certificat de competență profesională	4	4
5	Program de perfecționare: program de actualizare/completare a competențelor profesionale	5-30 de credite de studii	Diplomă de studii profesionale/act de studii echivalent	Examen de absolvire	Certificat de perfecționare	5	
	Program de recalificare profesională pentru obținerea unei noi calificări profesionale conexe specialității formării profesionale inițiale	30-60 de credite de studii	Diplomă de studii profesionale/act de studii echivalent	Examen de absolvire	Certificat de recalificare	5	
	Program de specializare: program de dezvoltare a cunoștințelor abilităților sau competențelor profesionale într-o arie restrânsă a specialității formării profesionale inițiale	5-30 de credite de studii	Diplomă de studii profesionale/act de studii echivalent	Examen de absolvire	Certificat de specializare	5	
	Program de calificare parțială (microcalificare): program de formare inițială/continuă a competențelor profesionale	5-60 de credite de studii	Diplomă de studii profesionale/act de studii echivalent	Evaluare finală	Certificat de competență profesională	5	
6	Program de perfecționare: program de actualizare/completare a competențelor profesionale	5-30 de credite de studii	Diplomă de studii superioare de Licență/act de studii echivalent	Examen de absolvire	Certificat de perfecționare	6	6
	Program de recalificare profesională pentru obținerea unei noi calificări	60-120 de credite de studii	Diplomă de studii superioare de Licență/act de studii echivalent	Examen de absolvire	Certificat de recalificare	6	6

CNC	Tipul programului de formare profesională inițială și continuă în CNC	Durata programului/ Volumul de credite de studii	Condițiile de acces la nivelul de calificare	Condițiile obligatorii privind evaluarea rezultatelor învățării și certificarea calificării	Actul de studii care se eliberează	(EQF)	(ISCED 2011)
	profesionale conexe specialității formării profesionale inițiale						
	Program de specializare: program de dezvoltare/completare a cunoștințelor abilităților sau competențelor profesionale într-o arie restrânsă a specialității formării profesionale inițiale	5-30 de credite de studii	Diplomă de studii superioare de Licență/act de studii echivalent	Examen de absolvire	Certificat de specializare	6	6
	Program de calificare parțială (microcalificare): program de formare inițială/continuă a competențelor profesionale	5-60 de credite de studii	Diplomă de studii superioare de Licență/act de studii echivalent	Evaluare finală	Certificat de competență profesională	6	6
7	Program de calificare parțială (microcalificare): program de formare inițială/continuă a competențelor profesionale	5-60 de credite de studii	Diplomă de studii superioare de Licență/act de studii echivalent	Evaluare finală	Certificat de competență profesională	7	7

Anexa 8 Lista centrelor de formare continuă acreditate

nr.	ID intern	Centrul de formare	Nr. persoane instruite începând cu 24.12.2023
1	108	Academia „Ștefan cel Mare” a MAI	322
2	124	Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	29
3	102	Academia de Studii Economice din Moldova	45
4	3010	Asociația Obștească „INSULA SPERANȚELOR”	1137
5	3020	Asociația Obștească „SOS AUTISM”	27
6	3016	Asociația Obștească Academia de Tir „SPARTAN”	422
7	3008	Asociația Obștească Centrul de Instruire și Consultanță „E-CIRCULAR”	83
8	3004	Asociația Obștească Centrul Educațional „PRO – DIDACTICA”	411
9	3013	Asociația Obștească Federația Moldovenească de Fotbal	48
10	3014	Asociația Obștească Institutul pentru Familie și Inițiative Sociale	37
11	3003	Asociația Obștească Programul Educațional „Pas cu Pas”	569
12	1088	Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”	3701
13	11047	Colegiul Național de Comerț al ASEM	4
14	11046	Colegiul Tehnologic din Chișinău	7
15	1007	Instituția Publică Centrul de excelență în industria ușoară	98
16	1090	Instituția Publică „Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul”	2
17	1096	Instituția Publică „Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău”	101
18	241	Instituția Publică „Colegiul Tehnic Agricol din Svetlii”	19
19	1089	Instituția Publică Centrul de Excelență în Construcții	355
20	1091	Instituția Publică Centrul de Excelență în Economie și Finanțe	113
21	11043	Instituția Publică Centrul de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”	37
22	1087	Instituția Publică Centrul de Excelență în Energetică și Electronică	144
23	1085	Instituția Publică Centrul de Excelență în Informatică și Tehnologii Informaționale	472
24	1011	Instituția Publică Centrul de Excelență în Servicii și Prelucrarea Alimentelor	167
25	1083	Instituția Publică Centrul de Excelență în Transporturi	114
26	205	Instituția Publică Colegiul „Alexei Mateevici” din Chișinău	114
27	1095	Instituția Publică Colegiul „Iulia Hasdeu” din Cahul	52
28	11045	Instituția Publică Oficiul Amenajarea Teritoriului, Urbanism, Construcții și Locuințe	460
29	1043	Instituția Publică Școala Profesională Căușeni	33
30	1049	Instituția Publică Școala Profesională din Ceadâr-Lunga, UTA Găgăuzia	49
31	1048	Instituția Publică Școala Profesională din Comrat, UTA Găgăuzia	122

32	1080	Instituția Publică Școala Profesională din Cupcini, Edineț	80
33	1024	Instituția Publică Școala Profesională din or. Florești	31
34	1031	Instituția Publică Școala Profesională din Orhei	86
35	1010	Instituția Publică Școala Profesională nr. 1 din Bălți	66
36	1046	Instituția Publică Școala Profesională nr. 1, or. Cahul	28
37	1047	Instituția Publică Școala Profesională nr. 2, din mun. Cahul	19
38	1013	Instituția Publică Școala Profesională nr. 4, mun. Bălți	121
39	1014	Instituția Publică Școala Profesională nr. 5, mun. Bălți	51
40	1006	Instituția Publică Școala Profesională nr. 7, mun. Chișinău	183
41	1008	Instituția Publică Școala Profesională nr. 9 din mun. Chișinău	17
42	1016	Instituția Publică Școala Profesională s. Corbu, r-nul Dondușeni	32
43	1052	Instituția Publică Școala Profesională, com. Bubuieci, mun. Chișinău	179
44	1039	Instituția Publică Școala Profesională, or. Hîncești	81
45	144	Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată	1264
46	3011	Întreprinderea de Stat „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare”	8
47	3023	Întreprinderea de Stat „MOLDELECTRICA”	14
48	3001	Întreprinderea de Stat Centrul de Instruire „INMACOM-DIDACTIC”	52
49	3007	Societatea cu Răspundere Limitată „AMERICOM-LUX”	1737
50	3017	Societatea cu Răspundere Limitată „BELLE FEMME”	62
51	3022	Societatea cu Răspundere Limitată „FONTIS PRIM”	19
52	3002	Societatea cu Răspundere Limitată „KVAZAROS-MED”	258
53	3005	Societatea cu Răspundere Limitată „LOREMA MEDICAL TRAINING CENTER”	64
54	3009	Societatea cu Răspundere Limitată „MIRACOL”	223
55	3006	Societatea cu Răspundere Limitată „PERFECT BEAUTY FACE”	8
56	3018	Societatea cu Răspundere Limitată „PROMEDLINK”	33
57	113	Universitatea de Stat „Alecă Russo” din Bălți	2786
58	127	Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul	271
59	121	UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT	311
60	103	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	20
61	132	Universitatea de Stat din Comrat	422
62	101	Universitatea de Stat din Moldova	5356
63	114	Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”	1077
64	116	Universitatea Liberă Internațională din Moldova	38
65	129	Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău	18080
66	104	Universitatea Tehnică a Moldovei	1402
		Total	43773

Program de microcalificare/Model

Foaie de titlu/Model

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL DE RESORT (după caz)
DENUMIREA INSTITUȚIEI/ORGANIZAȚIEI

Aprobat

Organul de conducere a instituției

Proces-verbal nr. _____ din _____ 20__

Nume Prenume _____

Coordonat

Ministerul Educației și Cercetării

_____ 20__

Coordonat*

Ministerul de resort

_____ 20__

PROGRAM DE CALIFICARE PARȚIALĂ (MICROCALIFICARE)

Domeniu de formare profesională: potrivit Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al meseriilor/profesiilor/Nomenclatorului domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar/Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților (Nomenclator), (cod și denumire)

Meseria/Calificarea/Specialitatea: (conform Nomenclatorului, cod și denumire)

Denumirea Programului

Nivelul CNC

Numărul total de ore/ credite de studii:

Baza admiterii: actul de studii

Limba de instruire: română, rusă

Forma de organizare: cu frecvență/ cu frecvență redusă/ la distanță

Anexa 10. Model de microcertificat și Suplimentul descriptiv al certificatului de competență profesională (Microcertificat)

Anexa nr. 1.2
la ordinul ministrului educației și cercetării nr. 190 din 10.02.2025

REPUBLICA MOLDOVA Ministerul Educației și Cercetării Denumirea instituției	REPUBLIC OF MOLDOVA Ministry of Education and Research Name of the institution
CERTIFICAT DE COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ Microcertificat	CERTIFICATE OF PROFESSIONAL COMPETENCE Micro-credential
la domeniul de formare profesională _____	In the professional training field _____
calificarea (cod și denumire) _____	Qualification (code and name) _____
programul (denumire) _____	Program (name) _____
nivelul CNC 3/4/5	NQF level 3/4/5
eliberat Dnui/Dnei NUME PRENUME	Issued to Mr./Ms. SURNAME NAME
numărul de identificare 000000000000	personal code 000000000000
În baza deciziei Comisiei de examinare din 00.00.0000	according to the decision of the Examination Commission of 00.00.0000
Certificatul este valabil însoțit de SUPLEMENTUL DESCRIPTIV	The certificate is valid if accompanied by the DESCRIPTIVE SUPPLEMENT
Președinte al Comisiei Numé Prenomé L.Ș. Director Name Prenomé	Chairman of the Commission Surname Name Director Surname Name
Număr de înregistrare 000000000 000000000	Registration number 000000000
Seria CCPF000000000 000000000	

SUPLIMENTUL DESCRIPTIV AL CERTIFICATULUI DE COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ Microcertificat DESCRIPTIVE SUPPLEMENT TO THE CERTIFICATE OF PROFESSIONAL COMPETENCE Micro-credential

Acest supliment însoțește certificatul cu numărul de înregistrare
_____ seria _____

This supplement accompanies the certificate with the registration number
series _____

Domeniul de formare profesională _____

The professional training field _____

Calificarea (cod și denumire) _____

Qualification (code and name) _____

Programul (denumire) _____

Program (name) _____

Nivelul CNC _____

NQF Level

Perioada de studii _____

Study period

Durata programului _____

Duration of the program

1. DATE DE IDENTIFICARE A TITULARULUI CERTIFICATULUI

IDENTIFICATION DATA OF THE HOLDER OF CERTIFICATE

1.1. Numele, prenumele _____

Surname, name

1.2. Data nașterii (ziua/luna/anul) _____, locul nașterii

Date of birth (day/month/year)

place of birth

1.3. Număr de identificare (IDNP) _____

Personal code

1.4. Condiții de acces: _____ Certificat/Diplomă Seria și numărul _____

Access requirements

Certificate/Diploma series and number

1.5. Decizia Comisiei de examinare din _____

Decision of Examination Commission of

2. DENUMIREA INSTITUȚIEI

NAME OF THE INSTITUTION

3. INFORMAȚII PRIVIND MODULELE VALORIFICATE

INFORMATION ON THE VALUED MODULES

Nr. No.	Denumirea modulului Name of module	Numărul de ore Number of hours			Nota Grade/Mark	Numărul de credite de studii Number of study credits
		Total Total	Contact direct Direct contact	Studiul individual Individual work		
1.						
2.						
3.						
4.						
TOTAL						

4. INFORMAȚII PRIVIND COMPETENȚELE PROFESIONALE DOBÂNDITE/

DEZVOLTATE

Information on professional obtained/developed skills

Nr.	Denumirea competențelor profesionale
-----	--------------------------------------

No.	Professional competencies
1.	
2.	
3.	
...	

5. INFORMAȚII PRIVIND DREPTURILE TITULARULUI CERTIFICATULUI DE COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ

INFORMATION ON THE RIGHTS OF THE HOLDER OF THE CERTIFICATE OF PROFESSIONAL COMPETENCE

Titularul certificatului de competență profesională se poate angaja în câmpul muncii conform competențelor profesionale dobândite

The holder of the certificate of professional competence can be employed according to the acquired professional competencies

Preşedintele al Comisiei (Nume, prenume) _____
Chairman of the Commission (Surname, name)

Director LŞ _____ Numele, prenumele
Director *semnătura/signature* *Surname, name*

Nr. si data eliberării

No. and date of issue

Acest document contine pagini.

This document comprises _____ pages.

Acest supliment se va completa de către instituția care eliberează certificatul care trebuie să verifice legalitatea tuturor înscrisurilor de pe actul de studii și suplimentul descriptiv. Suplimentul descriptiv se va redacta pe formatul A4 (față/verso), se va numerota și se va ștampila pe fiecare pagină, pe colțul din dreapta jos.

This supplement shall be completed by the institution that issue the certificate and which must verify the legality of the data issued in the study document and the descriptive supplement. The descriptive supplement shall be printed in A4 (double-sided) format, numbered and stamped on each page, at the bottom right corner.

Anexa 11. Cadrul Național al Calificărilor

Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, Cadrul Național al Calificărilor, Anexa nr. 1

Descriptori de definire a nivelurilor Cadrului Național al Calificărilor

Nivelul conform Cadrului Național al Calificărilor	Descriptorii de definire a nivelurilor CNC		
	Cunoștințe descrie ca fiind teoretice și/sau faptice	Aptitudini descrie ca fiind cognitive (implicând utilizarea gândirii logice, intuitive și creative) și practice (implicând dexteritate manuală și utilizarea de metode, materiale, unelte și instrumente)	Responsabilitate și autonomie descrie ca fiind capacitatea elevului/studentului/cursantului de a aplica cunoștințele și aptitudinile sale în mod autonom și responsabil
Nivelul 1 Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 1	Cunoștințe generale <i>de bază</i>	Aptitudini <i>de bază</i> necesare pentru a executa <i>sarcini simple</i>	Muncă sau studiu sub supraveghere directă într-un context structurat
Nivelul 2 Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 2	Cunoștințe <i>factice de bază</i> într-un domeniu de muncă sau de studiu	Aptitudini cognitive și practice de bază, necesare pentru utilizarea informațiilor relevante, în scopul executării <i>sarcinilor și al rezolvării problemelor de rutină</i> prin utilizarea unor reguli și instrumente simple	Munca sau studiul sub supraveghere, cu un anumit grad de autonomie
Nivelul 3 Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 3	Cunoștințe <i>factice</i> , cunoașterea unor <i>principii, procese și concepte generale</i> dintr-un domeniu de muncă sau de studiu	O gamă de aptitudini cognitive și practice necesare pentru executarea sarcinilor și soluționarea problemelor prin <i>selectarea și aplicarea de metode, instrumente, materiale și informații de bază</i>	Asumarea <i>responsabilității</i> pentru executarea sarcinilor într-un domeniu de muncă sau de studiu; <i>Adaptarea propriului comportament</i> la circumstanțe, pentru soluționarea problemelor
Nivelul 4 Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 4	Cunoștințe <i>factice și teoretice în contexte largi</i> , în cadrul unui domeniu de muncă sau de studiu	O gamă de aptitudini cognitive și practice necesare pentru <i>găsirea de soluții la probleme specifice</i> într-un domeniu de muncă sau de studiu	Autogestionare în cadrul liniilor directoare aferente unor contexte de muncă sau de studiu în general previzibile, dar care se pot schimba;

Nivelul conform Cadrului Național al Calificărilor	Descriptorii de definire a nivelurilor CNC		
	Cunoștințe descrise ca fiind teoretice și/sau faptice	Aptitudini descrise ca fiind cognitive (implicând utilizarea gândirii logice, intuitive și creative) și practice (implicând dexteritate manuală și utilizarea de metode, materiale, unelte și instrumente)	Responsabilitate și autonomie descrise ca fiind capacitatea elevului/studentului/cursantului de a aplica cunoștințele și aptitudinile sale în mod autonom și responsabil
			Supravegherea activității de rutină a altor persoane, preluând o anumită responsabilitate pentru evaluarea și îmbunătățirea activităților de muncă sau de studiu
Nivelul 5 Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 5	Cunoștințe <i>factice și teoretice cuprinzătoare</i> , specializate într-un domeniu de muncă sau de studiu; Conștientizarea limitelor cunoștințelor respective	O gamă amplă de aptitudini cognitive și practice necesare pentru <i>conceperea de soluții creative la probleme abstracte</i>	Gestionare și supraveghere în situații de muncă sau de studiu în care schimbările sunt imprevizibile; Revizuirea și dezvoltarea performanțelor proprii și pe cele ale altora
Nivelul 6 Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 6	Cunoștințe <i>avansate</i> într-un domeniu de muncă sau de studiu, care implică <i>înțelegerea critică a teoriilor și principiilor</i>	Aptitudini avansate, care denotă control și inovare, necesare pentru a rezolva probleme complexe și imprevizibile într-un domeniu de muncă sau de studiu specializat	Gestionarea de activități sau proiecte tehnice sau profesionale complexe, prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor în situații de muncă sau de studiu imprevizibile; Asumarea responsabilității pentru gestionarea dezvoltării profesionale a persoanelor și a grupurilor
Nivelul 7 Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 7	Cunoștințe înalt specializate, unele dintre ele situându-se în avangarda nivelului de cunoștințe dintr-un domeniu de muncă sau de studiu, ca bază a unei gândiri și/sau cercetări originale;	Aptitudini de specialitate pentru rezolvarea problemelor în materie de cercetare și/sau inovare, pentru <i>dezvoltarea de noi cunoștințe și proceduri</i> și pentru integrarea cunoștințelor din diferite domenii	<i>Gestionarea și transformarea situațiilor</i> de muncă sau de studiu, care sunt <i>complexe, imprevizibile</i> și necesită noi abordări strategice; Asumarea responsabilității pentru a contribui la cunoștințele și practicile profesionale și/sau

Nivelul conform Cadrului Național al Calificărilor	Descriptorii de definire a nivelurilor CNC		
	Cunoștințe descrie ca fiind teoretice și/sau faprice	Aptitudini descrie ca fiind cognitive (implicând utilizarea gândirii logice, intuitive și creative) și practice (implicând dexteritate manuală și utilizarea de metode, materiale, unelte și instrumente)	Responsabilitate și autonomie descrie ca fiind capacitatea elevului/studentului/cursantului de a aplica cunoștințele și aptitudinile sale în mod autonom și responsabil
	<i>Conștientizare critică a cunoștințelor</i> dintr-un domeniu și a <i>cunoștințelor</i> aflate la granița dintre diferite domenii		pentru revizuirea performanței strategice a echipelor
Nivelul 8 Rezultatele învățării corespunzătoare nivelului 8	Cunoștințe <i>la cel mai avansat nivel</i> dintr-un domeniu de muncă sau de studiu, sau aflate la granița dintre diferite domenii	Aptitudini și tehnici din cele mai avansate și specializate, inclusiv abilitatea de sinteză și evaluare necesară pentru rezolvarea problemelor critice de cercetare și/sau inovare și pentru extinderea și redefinirea cunoștințelor sau a practicilor profesionale existente	Demonstrarea unui nivel ridicat de autoritate, de inovare, de autonomie, de integritate științifică și profesională, precum și a unui angajament susținut pentru dezvoltarea de noi idei sau procese aflate în avangarda unor situații de muncă sau de studiu, inclusiv în materie de cercetare

Anexa 12. Tipuri de calificări pe niveluri CNC

Nivelul CNC	Descrieri ale tipurilor de calificări	Credite de studii
Nivelul 1 CNC	Corespunde nivelului 1 EQF. Atestă finalizarea programului de dezvoltare a competențelor generale de bază, necesare pentru satisfacerea nevoilor individuale de dezvoltare profesională, ocuparea unui loc de muncă și incluziunea socială, inclusiv a persoanelor cu CES:	
tipul calificării 1.1	program de învățământ special de acumulare a cunoștințelor și formare a aptitudinilor de bază pentru exercitarea unor sarcini simple (pentru persoanele cu dificultăți severe de învățare (dificultăți multiple, asociate) - program educațional individualizat/de învățământ special), durata studiilor 9 ani;	-
tipul calificării 1.2	program de educație și formare pentru adulți.	3-30
Nivelul 2 CNC	Corespunde nivelului 2 EQF. Atestă finalizarea învățământului secundar, ciclul I – învățământ gimnazial, și finalizarea programelor de formare a competențelor profesionale de bază:	
tipul calificării 2.1	program de educație generală de învățământ gimnazial, în baza învățământului primar, durata studiilor - 5 ani;	-
tipul calificării 2.2	program combinat de educație generală de nivel gimnazial și de formare a competențelor vocaționale (profil de arte, de sport), în baza învățământului primar, durata studiilor - 5 ani;	-
tipul calificării 2.3	program de educație și formare pentru adulți, în baza certificatului de studii gimnaziale; acces la program au și persoanele care nu au absolvit învățământul gimnazial (9 clase), dar au atins vârsta de 16 ani.	3-30
Nivelul 3 CNC	Corespunde nivelului 3 EQF. Atestă realizarea învățământului secundar, ciclul II – învățământ liceal, fără promovarea examenului național de bacalaureat, finalizarea învățământului profesional tehnic secundar și a programelor de formare a competențelor profesionale generale:	
tipul calificării 3.1	program de educație generală de învățământ secundar, ciclul II – învățământ liceal (filiera teoretică: profil umanist și profil real), în baza Certificatului de studii gimnaziale/actului de studii echivalent, durata studiilor 3 ani, fără susținerea examenului de bacalaureat;	-
tipul calificării 3.2	program de educație generală de învățământ secundar, ciclul II – învățământ liceal, filiera vocațională, cu profilurile arte, sport, teologic, militar, în baza Certificatului de studii gimnaziale/actului de studii echivalent, durata studiilor-3 ani, fără susținerea examenului de bacalaureat;	-

tipul calificării 3.3	program combinat de formare a competențelor profesionale în meserii conexe și de educație generală (parte a învățământului secundar, ciclul II – învățământ liceal), în baza Certificatului de studii gimnaziale/actului de studii echivalent, durata studiilor-3 ani;	-
tipul calificării 3.4	program combinat de formare a competențelor profesionale într-o meserie și de educație generală (dezvoltarea competențelor-cheie), în baza Certificatului de studii gimnaziale/actului de studii echivalent, durata studiilor 2-3 ani. Acces la programul de 2 ani, pentru instruirea într-o meserie, au persoanele care nu au absolvit învățământul gimnazial (9 clase), dar au atins vârsta de 16 ani;	-
tipul calificării 3.5	program de formare a competențelor profesionale într-o meserie, în baza Certificatului de studii liceale/actului de studii echivalent, în funcție de complexitatea meseriei, cu durata 1-2 ani;	-
tipul calificării 3.6	program de perfecționare: program de actualizare/completare a competențelor profesionale, în baza Certificatului de calificare/actului de studii echivalent;	3-30
tipul calificării 3.7	program de recalificare profesională pentru obținerea unei noi calificări profesionale conexe meseriei formării profesionale inițiale, în baza Certificatului de calificare/actului de studii echivalent;	10 - 30
tipul calificării 3.8	calificare parțială (microcalificare): program de formare inițială/continuă a competențelor profesionale (realizat în diverse contexte), în baza Certificatului de studii gimnaziale/Certificatului de studii liceale/Certificatului de calificare/actului de studii echivalent. Acces la acest program au și persoanele care nu au absolvit învățământul gimnazial (9 clase), dar au atins vârsta de 16 ani.	5-30
Nivelul 4 CNC	Corespunde nivelului 4 EQF. Atestă finalizarea învățământului secundar, ciclul II – învățământ liceal, cu promovarea examenului național de bacalaureat, finalizarea învățământului profesional tehnic postsecundar, cu promovarea examenului de calificare/suținerea lucrării de diplomă și a programelor de formare a competențelor profesionale generale:	
tipul calificării 4.1	program de educație generală de învățământ secundar, ciclul II – învățământ liceal, filiera teoretică: profil umanist și profil real, în baza Certificatului de studii gimnaziale/actului de studii echivalent, durata studiilor-3 ani;	-
tipul calificării 4.2	program de educație generală de învățământ secundar, ciclul II – învățământ liceal, filiera vocațională (cu profilurile arte (coregrafie, arte plastice, artă teatrală, muzică), sport, teologic, militar), în baza Certificatului de studii gimnaziale/actului de studii echivalent, durata studiilor-3 ani;	-
tipul calificării 4.3	program integrat de educație generală (parte a programului de învățământ liceal) și de formare a competențelor profesionale (asistent al educatorului, coregrafie), în baza Certificatului de studii gimnaziale/actului de studii echivalent, durata studiilor-3 ani;	60/90

tipul calificării 4.4	program integrat de educație generală (parte a programului de învățământ liceal) și de formare a competențelor profesionale, în baza Certificatului de studii gimnaziale/actului de studii echivalent, minimum de credite de studii pentru competențe profesionale-120, durata studiilor-4 ani;	120
tipul calificării 4.5	program integrat de educație generală (parte a programului de învățământ liceal) și de formare a competențelor profesionale (la profilurile medicină, farmacie), în baza Certificatului de studii gimnaziale/actului de studii echivalent, durata studiilor-5 ani;	180
tipul calificării 4.6	program de formare a competențelor profesionale la specialități conexe meseriei inițiale, în baza Certificatului de calificare (meserii conexe)/actului de studii echivalent, durata studiilor 2-3 ani;	120
tipul calificării 4.7	program de formare a competențelor profesionale, la forma de învățământ cu frecvență, în baza Certificatului de studii liceale/Atestatului de studii medii de cultură generală/actului de studii echivalent, durata studiilor-2 ani;	120
tipul calificării 4.8	program de formare a competențelor profesionale, la forma de învățământ cu frecvență, la profilurile medicină și farmacie, în baza Certificatului de studii liceale/Atestatului de studii medii de cultură generală/actului de studii echivalent, durata studiilor-3 ani;	180
tipul calificării 4.9	program de perfecționare: program de actualizare/completare a competențelor profesionale, în baza Diplomei de studii profesionale/actului de studii echivalent;	5-30
tipul calificării 4.10	program de recalificare profesională pentru obținerea unei noi calificări profesionale conexe specialității formării profesionale inițiale, în baza Diplomei de studii profesionale/actului de studii echivalent;	30 - 60
tipul calificării 4.11	program de specializare: program de dezvoltare/completare a cunoștințelor, abilităților sau competențelor profesionale într-o arie restrânsă din sfera de cuprindere a specialității formării profesionale inițiale, în baza Diplomei de studii profesionale/actului de studii echivalent;	30
tipul calificării 4.12	program de calificare parțială (micro-calificare): program de formare inițială/continuă a competențelor profesionale (realizat în diverse contexte), în baza Diplomei de bacalaureat/Diplomei de studii profesionale/actului de studii echivalent.	5-60
Nivelul 5 CNC	Corespunde nivelului 5 EQF. Atestă finalizarea învățământului profesional-tehnic postsecundar nonterțiar cu durata studiilor de 2-3 ani și a programelor de formare a competențelor profesionale:	120/180
tipul calificării 5.1:	program integrat de educație generală (parte a programului de învățământ liceal) și de formare a competențelor profesionale (la domeniul de educație Pedagogie și științe ale educației), în baza Certificatului de studii gimnaziale/actului de studii echivalent, durata studiilor-4 ani;	120

tipul calificării 5.2:	program integrat de educație generală (parte a programului de învățământ liceal) și de formare a competențelor profesionale (la domeniul de educație Sănătate), în baza Certificatului de studii gimnaziale/actului de studii echivalent, durata studiilor-5 ani;	180
tipul calificării 5.3:	program de formare a competențelor profesionale, în baza Diplomei de Bacalaureat/Diplomei de studii profesionale/actului echivalent, durata studiilor 2-3 ani;	120/180
tipul calificării 5.4	program de perfecționare, actualizare/completare a competențelor profesionale, în baza Diplomei de studii profesionale/actului de studii echivalent;	5-30
tipul calificării 5.5	program de recalificare profesională pentru obținerea unei noi calificări profesionale conexe specialității formării profesionale inițiale, în baza Diplomei de studii profesionale/actului de studii echivalent;	30-60
tipul calificării 5.6:	program de specializare: program de dezvoltare/completare a cunoștințelor, abilităților sau competențelor profesionale într-o arie restrânsă a specialității formării profesionale inițiale, în baza Diplomei de studii profesionale/actului de studii echivalent;	5-30
tipul calificării 5.7:	program de calificare parțială (microcalificare): program de formare inițială/continuă a competențelor profesionale (realizat în diverse contexte), în baza Diplomei de studii profesionale/actului de studii echivalent.	5-60
Nivelul 6 CNC	Corespunde nivelului 6 EQF Atestă finalizarea ciclului I al învățământului superior – studii superioare de licență cu durata de 3-4 ani și a programelor de dezvoltare profesională continuă:	180/240
tipul calificării 6.1:	program de formare a competențelor transversale, transsectoriale și profesionale, în baza Diplomei de Bacalaureat/Diplomei de studii profesionale/actului echivalent de studii, o specialitate;	180-240
tipul calificării 6.2:	program de formare a competențelor transversale, transsectoriale și profesionale, în specialități duble (științe ale educației, filologie, științe militare), în baza Diplomei de Bacalaureat/Diplomei de studii profesionale/actului echivalent de studii;	240
tipul calificării 6.3:	program de perfecționare, actualizare/completare a competențelor profesionale, în baza Diplomei de studii superioare de Licență/actului de studii echivalent;	5-30
tipul calificării 6.4:	program de recalificare profesională pentru obținerea unei noi calificări profesionale conexe specialității formării profesionale inițiale, în baza Diplomei de studii superioare de Licență/actului de studii echivalent;	60-120
tipul calificării 6.5:	program de specializare: program de dezvoltare/completare a cunoștințelor, abilităților sau competențelor profesionale într-o arie restrânsă a formării profesionale inițiale, în baza Diplomei de studii superioare de Licență/actului de studii echivalent;	5-30

tipul calificării 6.6:	calificare parțială (microcalificare): program de formare inițială/continuă a competențelor profesionale (realizat în diverse contexte), în baza Diplomei de studii superioare de Licență/actului de studii echivalent.	5-60
Nivelul 7 CNC	Corespunde nivelului 7 EQF. Atestă finalizarea ciclului II a învățământului superior – studii superioare de master: durata 1,5-2 ani sau finalizarea programului integrat (ciclurile I și II ale învățământului superior), durata 5-6 ani:	90/120 300/360
tipul calificării 7.1	program de master profesional – formarea/consolidarea competențelor profesionale în unul sau mai multe domenii de formare profesională, în baza Diplomei de studii superioare de Licență/actului de studii echivalent;	90/120
tipul calificării 7.2	program de master științific – formarea aprofundată într-un domeniu științific și dezvoltarea competențelor de producere a cunoașterii științifice originale, în baza Diplomei de studii superioare de Licență/actului de studii echivalent;	90/120
tipul calificării 7.3	program integrat (ciclurile I și II ale învățământului superior), în baza Diplomei de Bacalaureat/Diplomei de studii profesionale/actului echivalent de studii, cel puțin 300 de credite de studii (stomatologie și farmacie), cu durata de 5 ani (medicină, medicină veterinară, arhitectură), cu durata studiilor de 6 ani.	360
tipul calificării 7.4	program de calificare parțială (microcalificare): program de formare inițială/continuă a competențelor specifice/inovative, completarea/aprofundarea calificării (realizat în diverse contexte), în baza Diplomei de studii superioare de Licență.	5-60
Nivelul 8 CNC	Corespunde nivelului 8 EQF. Atestă finalizarea ciclului III a învățământului superior – studii superioare de doctorat, durata 3-4 ani și finalizarea programelor de postdoctorat:	
tipul calificării 8.1	program de doctorat științific – formarea competențelor de cercetare, dezvoltare, inovare și producerea de cunoaștere științifică originală, în baza Diplomei de studii superioare de Master/Diplomei de studii superioare integrate/actului de studii echivalent, cu susținerea tezei de doctorat;	180
tipul calificării 8.2	program de doctorat profesional – formarea competențelor de cercetare, dezvoltare, inovare și producerea de cunoaștere științifică originală într-un domeniu profesional, în baza Diplomei de studii superioare de Master/Diploma de studii superioare integrate/actului de studii echivalent, cu susținerea tezei de doctorat;	180
tipul calificării 8.3	program de doctorat industrial – formarea de competențe de cercetare, dezvoltare, inovare și producerea de cunoaștere științifică originală într-un sector al industriei, în baza Diplomei de studii superioare de Master/Diploma de studii superioare integrate/actului de studii echivalent, cu susținerea tezei de doctorat;	180
tipul calificării 8.4	program de postdoctorat, durata de cel mult 3 ani.	-

Anexa 13. Date cu privire la actele de studii ale cetățenilor străini recunoscute de către instituțiile de învățământ superior în vederea accesului la programe de studii superioare în Republica Moldova

	Instituția de învățământ superior	2021	2022	2023	2024	2025
	INSTITUȚII PUBLICE					
1	Universitatea de Stat din Moldova	55	107	51	236	325
2	Academia de Administrare Publică	0	—	—	-	
3	Universitatea Tehnică a Moldovei	17	106	97	126	221
4	Universitatea Agrară de Stat din Moldova	23	Comasată cu Universitatea Tehnică a Moldovei			
5	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	62	96	120	133	182
6	Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport	14	34	6	Fuzionată cu Universitatea de Stat din Moldova	
7	Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău	161	203	185	211	419
8	Universitatea de Stat din Tiraspol	3	Comasată cu Universitatea Pedagogică „Ion Creangă”			
9	Academia de Studii Economice din Moldova	22	44	11	11	142
10	Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne	0	0	3	1	24
11	Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	19	4	46	51	24
12	Universitatea de Stat din Comrat	11	78	25	28	29
13	Academia Militară a Forțelor Armate	0	0	0	0	3
14	Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți	5	19	7	25	36
15	Universitatea de Stat „B. P. Hasdeu” din Cahul	0	2	10	13	14
16	Universitatea de Stat „Grigore Țamblac” din Taraclia	8	11	6	2	0
	INSTITUȚII PRIVATE					
1	Universitatea Liberă Internațională din Moldova	303	824	715	789	1275
2	Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova	0	1	0	2	4
3	Institutul Internațional de Management IMI-NOVA	0	15	0	-	
4	Universitatea Slavonă	13	116	42	-	
5	Universitatea de Studii Europene din Moldova	5	24	10	21	
6	Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”	286	47	1	9	1
7	Universitatea Americană din Moldova	1	0	0	-	
8	Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată	0	0	1	-	
24	TOTAL	1008	1731	1377	1658	2931

Anexa 14. Recunoașterea și echivalarea actelor de studii și calificărilor obținute peste hotare de cetățenii Republicii Moldova în scopul angajării pe piața muncii

	2023	2024	2025	Total:
Total dosare depuse la MEC	205	272	284	761
Cetățeni ai Republicii Moldova	170	191	218	579
Nivelul CNC (conform Hotărârea Guvernului nr. 330/2023)				
7 CNC (master sau echivalent)	72	57	81	210
6 CNC (licență sau echivalent)	53	75	77	205
5 CNC (profesional tehnic postsecundar nonterțiar)	1	0	1	2
4 CNC (profesional tehnic postsecundar)	21	33	43	97
3 CNC (profesional tehnic secundar)	9	8	2	19
2 CNC (gimnazial)	8	9	10	27
Recunoaștere parțială	6	9	4	19
Total	170	191	218	579
Domeniul general (ISCED-F 2013)				
01 Educație	28	19	24	71
02 Arte și științe umaniste	4	9	5	18
03. Științe sociale, jurnalism și relații publice	3	17	7	27
04 Business, administrare și drept	25	28	24	77
05 Științe ale naturii, matematică și statistică	14	8	19	41
06 Tehnologii ale informației și comunicațiilor	1	4	12	17
07 Inginerie, tehnologii de prelucrare, arhitectură și construcții	20	13	10	43
08. Științe agricole, silvicultură, piscicultură și medicină veterinară	9	8	9	26
09 Sănătate	45	42	35	122
10 Servicii	5	21	40	66
Acte de studii învățământ general (Gimnaziul-liceu)	16	22	33	71
Total	170	191	218	579
Țările emitentă a actelor de studii				
România	74	76	80	230
Federația Rusă	47	50	43	140
Ucraina	27	12	29	68
Italia	4	11	8	23
Olanda	3	5	7	15
Marea Britanie	1	3	9	13
Germania	1	8	3	12
Palestina	0	2	9	11
Franța	3	5	2	10
Danemarca	2	2	3	7
SUA	0	3	3	6
Siria	0	3	2	5
Altele	8	7	24	39
Total	170	191	222	579

Anexa 15. Evaluarea externă a calității în perioada 2019–2024, prezentată de ANACEC

	Instituții de învățământ general				Programe de studii CNC 3-5 (Învățământ profesional tehnic)				Programe de studii CNC 6 (Învățământ superior, Licență)				Programe de studii CNC 7 (Învățământ superior, Master)				Programe de formare profesională a adulților				Total programe evaluate			
	Autorizare funcționare provizorie	Neautorizare funcționare provizorie	Acreditate	Neacreditare	Autorizare funcționare provizorie	Neautorizare funcționare provizorie	Acreditate	Neacreditare	Autorizare funcționare provizorie	Neautorizare funcționare provizorie	Acreditate	Neacreditare	Autorizare funcționare provizorie	Neautorizare funcționare provizorie	Acreditate	Neacreditare	Autorizare funcționare provizorie	Neautorizare funcționare provizorie	Acreditate	Neacreditare	Autorizare funcționare provizorie	Neautorizare funcționare provizorie	Acreditate	Neacreditare
2019	1		9		10		67		14		63		18		5		37		103	1	79	0	238	1
2020			25		4		116	13	1		30		2				54	6	343	30	61	6	489	43
2021	1		57	2	8		124	8	5		9		7		135		31	1	113	27	51	1	381	35
2022	1		60	1	15		115	3	9		20	4	6		65	3	26		91	27	56	0	291	37
2023	1		83		10		31	8	3		34		2		34	3	32	21	135	2	47	21	234	13
2024			21		10		59		11	1	57	3	3		27	1	13	1	70	4	37	2	213	8
Total	4	0	255	3	57	0	512	32	43	1	213	7	38	0	266	7	193	29	855	91	331	30	1846	137

Anexa 16. Documente de referință pentru raportul de referințiere CNC-EQF și auto-certificare QF-EHEA

Nivel european	Nivel național	Relevanță pentru Raport
CNC - EQF		
Recomandarea Consiliului UE din 22 mai 2017 privind EQF	Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (link)	Definește scopul și principiile EQF, oferind cadrul comun de referință pentru alinierea cadrelor naționale la EQF. Codul educației stabilește cadrul legal general al CNC, al calității și al guvernanței sistemului educațional.
	Strategia de dezvoltare „Educația 2030” , aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 114/2023	Definește direcțiile strategice de dezvoltare și operaționalizare a CNC, precum și rezultatele scontate privind modernizarea calificărilor și convergența CNC cu EQF (Obiectivul specific 1.2.)
Referencing National Qualifications Levels to the EQF , 2013 Criteria and Procedures for Referencing National Qualifications Levels to the EQF ; Referencing criteria, Department of VET and Qualifications , Cedefop 2024	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 privind Cadrul Național al Calificărilor, Anexele 1,2,3	Oferă metodologia unitară de elaborare a rapoartelor naționale de referințiere la EQF. Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 reglementează structura, nivelurile, mecanismele de guvernare și asigurarea calității ale CNC.
CNC-QF-EHEA		
Procesul de la Bologna: crearea Spațiului european al învățământului superior (link)	Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, art. 2 (2)	Stabilesc cadrul politic internațional și temeiul juridic național pentru integrarea Republicii Moldova în EHEA. Asigură angajamentul Republicii Moldova față de principiile Procesului de la Bologna și oferă baza legală pentru participarea la procesul de auto-certificare CNC-QF-EHEA.
A Framework for Qualifications of the European Higher Education Area Overarching Framework of Qualifications of the European Higher Education Area , 2018 Preparation of self-certification reports within the Bologna Process Guidelines , observations, and recommendations, 2024	Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 – Anexa 1, p. 53 (Corelarea nivelurilor 6–8 CNC cu ciclurile Bologna) (link)	Stabilesc standardele și procedurile pentru auto-certificarea cadrelor naționale de calificări (CNC) față de QF-EHEA. Definește structura celor trei cicluri ale învățământului superior și descriptorii generici ai nivelurilor, bazate pe rezultate ale învățării. Constituie fundamentul metodologic pentru corelarea nivelurilor 6–8 CNC cu QF-EHEA și pentru procesul de auto-certificare. Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 preia descriptorii generali de nivel pentru ciclurile Bologna (licență, master, doctorat), utilizați ca bază

			pentru corelarea nivelurilor 6–8 CNC cu QF-EHEA
Asigurarea calității			
	Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 2009 privind stabilirea unui cadru european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională (EQAVET) (link)	Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 art. 65, 112, 115	Stabilește cadrul european de referință pentru asigurarea calității în educație și formare profesională, bazat pe principiile de monitorizare, evaluare și îmbunătățire continuă. susține – Asigurarea calității procesului de referențiere și a calificărilor din CNC, în concordanță cu principiile EQAVET și EQF.
	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)	Cadrul normativ ANACEC: metodologii, proceduri, decizii	Fundamentează mecanismele europene de asigurare a calității în ÎS. Reglementările ANACEC operaționalizează evaluarea externă și acreditarea, în conformitate cu principiile ESG și EQAVET.
Validarea învățării nonformale și informale			
	Recomandarea Consiliului din 20 decembrie 2012 privind validarea învățării non-formale și informale	Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 , art. 123, 124, Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, Anexa 1, Capitolul VI Recunoașterea și validarea rezultatelor învățării anterioare Regulament cu privire la educația adulților , Hotărârea Guvernului nr. 222/2024 Metodologia de elaborare a programelor de formare profesională a adulților și a curriculumului în cadrul învățării pe tot parcursul vieții, Ordin 785/2024 .	Stabilește principiile europene de validare a învățării nonformale și informale. Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 transpune aceste prevederi în sistemul național de calificări.

Anexa 17. MATRICEA părților relevante implicate în procesul de referențiere a CNC la EQF și de auto-certificare a CNC în raport cu QF-EHEA, conform [Ordinului MEC, nr. 944/2024](#)

Instituție / Organizație	Rol în procesul de referențiere	Contribuție în procesul de referențiere	Responsabilități specifice	Statut în grupul de lucru	Tip de implicare	Surse informative, dovezi
1. Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Coordonator principal al CNC	Facilitarea procesului de referențiere, coordonarea documentației oficiale	Stabilirea cadrului de lucru; pregătirea și validarea documentelor; aprobarea finală; coordonarea părților implicate; comunicarea cu EQF Advisory Group	Lider	Consultanță tehnică, validare finală	Raportul de referențiere, documente interne de planificare și raportare
2. Direcția Cadrul Național al Calificărilor (MEC)	Coordonator administrativ al CNC	Monitorizarea procesului de referențiere și alinierea la standardele europene	Colectarea de date; elaborarea proiectului raportului; coordonarea grupurilor de lucru; coordonarea procesului de validare a raportului final	Membru activ	Coordonare administrativă, evaluare proces	Documente de referențiere, documentație internă
3. Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare	Autoritate națională pentru standardele de calitate	Prezentarea procedurilor de asigurare a calității în educație, validarea corelării în funcție de standarde ESG	Evaluarea corespunderii CNC cu standardele internaționale de calitate; validarea procedurilor de acreditare și învățare formală/non-formală	Membru consultativ	Validare, consultanță pe procesul de calitate	Rapoarte de evaluare, documente de conformitate
4. Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Direcția politici ocupaționale și de reglementare a migrației	Autoritate publică centrală pentru politici ocupaționale și conexiune cu piața muncii	Furnizare date privind competențele cerute, corelare CNC–CORM	Analiza corespondenței dintre cerințele pieței muncii și sistemul educațional	Membru activ	Analiză de politici, consultanță privind reglementarea pieței muncii și mobilității profesionale	Rapoarte de cercetare a pieței muncii, recomandări de politici
5. Ministerul Sănătății, Direcția politici în domeniul managementului medical	Autoritate publică centrală responsabilă de politicile și reglementările în domeniul sănătății	Participă la corelarea calificărilor profesionale din domeniul sănătății cu nivelurile CNC și EQF;	Consultanță în alinierea calificărilor în domeniul sănătății la cerințele CNC și EQF	Membru activ	Consultanță tehnică, colaborare pe sectoare specifice	Acte normative și standarde de competență din domeniul sănătății; metodologii de evaluare profesională și documente de recunoaștere sectorială

Instituție / Organizație	Rol în procesul de referențiere	Contribuție în procesul de referențiere	Responsabilități specifice	Statut în grupul de lucru	Tip de implicare	Surse informative, dovezi
6. Ministerul Afacerilor Interne, Direcția studii și management al calității Academia „Ștefan cel Mare și Sfânt”	Autoritate sectorială responsabilă de politicile educaționale și profesionale în domeniul ordinii publice, securității și administrației interne	Asigură corelarea calificărilor din sistemul de formare al MAI (poliție, securitate civilă, management al urgențelor) cu nivelurile CNC și EQF	Consultanță în alinierea programelor de formare profesională și academică ale instituțiilor MAI la cerințele CNC și EQF; furnizarea informațiilor privind sistemul intern de asigurare a calității și metodele de evaluare a competențelor	Membru activ	Consultanță tehnică și colaborare pe domenii sectoriale (ordine publică, securitate, protecție civilă)	Regulamente și standarde de formare profesională ale MAI; metodologii de evaluare a competențelor; documente privind managementul calității în instituțiile MAI
	Instituție de formare în domeniul securității și ordinii publice	Participarea în definirea echivalenței calificărilor academice în domeniul militar. Exemple de calificări sectoriale, metode de evaluare și certificare.	Consultanță în alinierea calificărilor militare la cerințele CNC și EQF	Membru activ	Consultanță tehnică, colaborare pe sectoare specifice	Documente de referențiere din domeniul militar
7. Universitatea de Stat din Moldova	Furnizor principal de educație și formare	Contribuții la corelarea nivelurilor superioare CNC–EQF și relația cu QF-EHEA; exemple de calificări corelate la EQF, bune practici privind aplicarea ciclurilor Bologna	Furnizarea de date despre calificări, validare; identificarea exemplelor de calificări pentru comparare; confirmarea echivalențelor CNC–EQF	Membru activ	Contribuție de date, exemple de bune practici	Standarde de calificări, planuri de învățământ
8. Universitatea Tehnică a Moldovei, Direcția Management academic și asigurarea calității	Furnizor de formare tehnică și inginerie	Contribuții la corelarea nivelurilor superioare CNC–EQF și relația cu QF-EHEA în domenii tehnice;	Furnizarea informațiilor despre calificări, validare; identificarea exemplelor de calificări pentru comparare; confirmarea echivalențelor CNC–EQF	Membru activ	Contribuție educațională, validare tehnică	Planuri de formare tehnică, microcalificări, rapoarte de evaluare

Instituție / Organizație	Rol în procesul de referențiere	Contribuție în procesul de referențiere	Responsabilități specifice	Statut în grupul de lucru	Tip de implicare	Surse informative, dovezi
		exemple de microcalificări / formări continue, validarea învățării non-formale				
9. Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Departament Educație Medicală Continuă	Furnizor de formare a specialiștilor în domeniul Sănătate, precum și de formare continuă pentru profesioniștii din domeniul sănătății	Contribuții la corelarea nivelurilor superioare CNC-EQF și relația cu QF-EHEA în domeniul medical; oferă exemple de calificări sectoriale, metode de evaluare și certificare aplicate în sectorul medical	Furnizarea de date despre calificări pe domeniul Sănătate; Identificarea cursurilor de formare medicală și farmaceutică continuă relevante pentru referențiere; evaluarea și integrarea educației medicale în CNC și EQF	Membru activ	Furnizare de date pentru domeniul Sănătate	Planuri de formare continuă, programe educaționale
10. Academia de Studii Economice din republica Moldova	Furnizor de formare în domeniul științelor economice	Participare la evaluarea descriptorilor EQF pentru economie și Științe economice	Furnizarea datelor și exemplelor de formare în domeniul științelor economice	Membru consultativ	Colaborare pe integrarea domeniului științelor economice	Exemple de calificări și programe educaționale din domeniu
11. Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice	Furnizor de formare în domeniul artelor	Participare la evaluarea descriptorilor EQF pentru arte	Furnizarea datelor și exemplelor de formare în domeniul artistic	Membru consultativ	Colaborare pe integrarea domeniului artistic	Exemple de calificări artistice, programe educaționale
12. Academia Militară a Forțelor Armate, Facultatea științe militare	Instituție de formare în domeniul apărării și securității naționale	Examinarea specificului calificărilor militare din CNC și relația cu QF-EHEA	Furnizarea informațiilor despre programele educaționale și calificările militare	Membru consultativ	Colaborare pe domeniul educației militare	Exemple de calificări din domeniul militar
13. Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din	Furnizor de formare	Exemple de aplicare a descriptorilor CNC-EQF-QF-EHEA,	Furnizarea informațiilor despre calificări; identificarea exemplelor de calificări pentru comparare;	Membru activ	Consultanță în domeniul educațională, validare	Proiecte educaționale, documente de evaluare a calității

Instituție / Organizație	Rol în procesul de referențiere	Contribuție în procesul de referențiere	Responsabilități specifice	Statut în grupul de lucru	Tip de implicare	Surse informative, dovezi
Chișinău, Direcția Management Academic și Asigurarea Calității	pedagogică și asigurarea calității	proceduri de autoevaluare academică	confirmarea echivalențelor CNC–EQF		programe educaționale	
14. Universitatea de Stat din Moldova, Școala Doctorală Științe Umanistice și ale Educației	Furnizor de formare doctorală și cercetare avansată	Contribuirea la integrarea educației superioare și cercetării în CNC și EQF; exemple de corelare la QF-EHEA și evaluarea calificărilor de cercetare	Validarea programelor de doctorat și cercetare avansată pentru referențiere	Membru activ	Contribuție la procesul de validare a programelor de doctorat	Planuri de formare doctorală, cercetări educaționale
15. Comitetul Sectorial pentru formare profesională în comerț, hoteluri și restaurante	Coordonator sectorial pentru calificările din comerț și turism	Definirea standardelor de formare pentru sectoarele comerțului și turismului	Feedback despre relevanța învățării față de cerințele reale ale pieței muncii	Membru consultativ	Consultanță pe formarea profesională sectorială	Rapoarte de formare profesională, standarde ocupaționale
16. Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova	Coordonator sectorial pentru calificările din comerț și industrie	Definirea standardelor de formare profesională prin sistem dual	Feedback despre relevanța învățării față de cerințele reale ale pieței muncii	Membru consultativ	Consultanță pe formarea profesională duală	Rapoarte de formare profesională prin sistem dual
17. Centrul de Excelență în Informatică și Tehnologii Informaționale	Furnizor de formare profesională în domeniul IT	Exemple de calificări din ÎPT, contribuții la digitalizare și formare profesională duală	Furnizarea de date și exemple de formare în IT, recomandări de modificare a programelor	Membru activ	Consultanță tehnică, furnizare date tehnice	Exemple de programe de formare continuă, validare a învățării non-formale
18. Expert în educație și CNC	Consultant în CNC și educație și formare națională	Elaborare tabele de corelare, structurarea raportului, corelarea descriptorilor CNC-EQF/QF-EHEA	Participarea la analiza corespondențelor între sistemele educaționale; analiza descriptorilor EQF și QF-EHEA; participarea la redactarea raportului	Expert extern	Consultanță tehnică, analiză specifică	Rapoarte tehnice, propuneri de modificări/recomandări de aliniere

Anexa 18. Instituțiile și organismele naționale implicate în dezvoltarea și administrarea procesului de referențiere a CNC

Centrul de Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație (CTICE)

CTICE ([link](#)) este o instituție publică subordonată MEC, înființată prin [Hotărârea Guvernului nr. 373/2006](#). Centrul are misiunea de a asigura infrastructura digitală a sistemului educațional, de a coordona procesarea, securizarea și interoperabilitatea datelor educaționale, precum și de a sprijini procesul de recunoaștere și autentificare a actelor de studii.

CTICE îndeplinește un rol dublu – tehnologic și administrativ – prin implementarea sistemelor informaționale educaționale la nivel național, și prin garantarea autenticității documentelor educaționale. Printre atribuțiile sale principale se numără:

- personalizarea și legalizarea actelor de studii pentru toate nivelurile de învățământ;
- administrarea sistemelor informaționale educaționale și a bazelor de date naționale în domeniul educației (SIME pentru învățământ general, educație timpurie, ÎPT; SIPAS (Sistemul de personalizare a certificatelor Formare Continuă); Admiterea în universități)
- gestionarea și publicarea manualelor electronice și a resurselor digitale educaționale, pentru sprijinirea procesului didactic;
- procesarea cererilor de recunoaștere și echivalare a actelor de studii obținute în străinătate, în cooperare cu subdiviziunile de specialitate ale Ministerului Educației și Cercetării.

De asemenea, CTICE organizează programe de formare continuă pentru cadrele didactice și personalul managerial din instituțiile de învățământ, în domenii precum utilizarea platformelor educaționale digitale, administrarea sistemelor electronice de gestiune școlară, designul conținutului digital etc.

Prin aceste activități, CTICE contribuie la digitalizarea educației, la transparența informațiilor privind calificările și actele de studii, precum și la recunoașterea și comparabilitatea calificărilor în context european. Activitatea sa susține, astfel, implementarea CNC și corelarea acestuia cu EQF și QF-EHEA, oferind infrastructura tehnologică necesară pentru managementul datelor educaționale și pentru recunoașterea internațională a rezultatelor învățării.

Furnizorii de educație și formare profesională

Instituțiile de învățământ superior, colegiile, școlile profesionale și centrele de excelență elaborează și implementează programe de studii în conformitate cu standardele de calificare. Totodată, acestea implementează CNC prin programe ajustate la descriptorii EQF. Exemple relevante sunt planurile de învățământ ale Universității Tehnice a Moldovei, Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” ([link](#)), Universității de Stat din Moldova, Universității Pedagogice de stat „Ion Creangă” din Chișinău ([link](#)), care sunt elaborate în limbile română și engleză, plasate transparent pe site-urile universităților pentru un public larg de utilizatori. În planurile prezentate, rezultatele învățării sunt formulate în termeni CNC/EQF. Rapoartele de activitate a instituțiilor de învățământ sunt, la fel, făcute publice: de exemplu, UPS „Ion Creangă” ([link](#)), USMF „Nicolae Testemițanu” ([link](#)).

Ministerele de resort (Sănătate, Afaceri Interne, Apărare, Cultură)

- **Ministerul Sănătății** reglementează calificările medicale și farmaceutice, profesii reglementate la nivel european.

- **Ministerul Afacerilor Interne** asigură implementarea și dezvoltarea programelor de studii prin intermediul instituției de învățământ superior Academia „Ștefan cel Mare” a MAI la domeniile generale de studii a dreptului, științelor administrative, securității și ordinii publice, fiind acreditate de ANACEC/ARACIS.
- **Ministerul Apărării** asigură dezvoltarea programelor de calificare pentru securitate și apărare națională, implementate prin academiile specializate și acreditate de ANACEC.
- **Ministerul Culturii** sprijină dezvoltarea calificărilor în domeniile artistice și culturale, în colaborare cu instituțiile de învățământ superior de profil.

În plus, contribuții relevante sunt aduse de:

- **Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă**, în temeiul [Legii nr. 105/2018](#) cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, este instituția publică responsabilă de implementarea politicilor statului în domeniul ocupării forței de muncă și al migrației în scop de muncă, precum și de gestionarea și coordonarea activităților teritoriale aferente acestor domenii. Activitatea agenției contribuie direct la corelarea dintre cererea și oferta de competențe de pe piața muncii, oferind suport esențial pentru dezvoltarea și actualizarea CNC;
- **partenerii sociali** (patronate, sindicate, organizații profesionale), implicați în consultarea și validarea relevanței calificărilor;
- **partenerii de dezvoltare internaționali** (Uniunea Europeană, Banca Mondială, agenții ONU), care sprijină procesul prin proiecte, expertiză și bune practici (ex. digitalizarea actelor de studii, dezvoltarea Registrului Național al Calificărilor)

Anexa 19 Matricea de corelare a nivelurilor CNC și EQF

Nivel	Cunoștințe (CNC vs EQF)	Aptitudini / Abilități (CNC vs EQF)	Responsabilitate și autonomie (CNC vs EQF)	Exemple de calificări (Republica Moldova)	Exemple de acte de studii care se eliberează	Grad de comparabilitate CNC–EQF
1	CNC: Cunoștințe generale <i>de bază</i> . EQF: Cunoștințe generale de bază.	CNC: Aptitudini <i>de bază</i> necesare pentru a executa <i>sarcini simple</i> . EQF: Abilități de bază necesare pentru a executa sarcini simple.	CNC: Muncă sau studiu sub supraveghere directă într-un context structurat. EQF: Munca sau studiul sub supraveghere directă într-un context structurat.	Muncitor necalificat Lucrător în construcții, nivel de bază	Adeverință de absolvire a învățământului special; Certificat de competență profesională	Complet comparabil
2	CNC: Cunoștințe <i>faptice de bază</i> într-un domeniu de muncă sau de studiu. EQF: Cunoștințe <i>faptice de bază</i> într-un domeniu de muncă sau de studiu.	CNC: Aptitudini cognitive și practice de bază, necesare pentru utilizarea informațiilor relevante, în scopul executării <i>sarcinilor și al rezolvării problemelor de rutină</i> prin utilizarea unor reguli și instrumente simple. EQF: Aptitudini cognitive și practice de bază, necesare pentru utilizarea informațiilor relevante în scopul executării sarcinilor și al rezolvării problemelor de rutină prin utilizarea unor reguli și instrumente simple.	CNC: Munca sau studiul sub supraveghere, cu un anumit grad de autonomie. EQF: Munca sau studiul sub supraveghere, cu un anumit grad de autonomie.	Ajutor de bucătar Operator mașini-unelte simple	Certificat de studii gimnaziale Certificat de studii gimnaziale și Certificat de calificare profesională Certificat de competență profesională	Complet comparabil
3	CNC: Cunoștințe <i>faptice</i> , cunoașterea unor <i>principii, procese și concepte generale</i> dintr-un domeniu de muncă sau de studiu. EQF: Cunoștințe <i>faptice</i> , cunoașterea unor principii, procese și concepte generale dintr-un domeniu de muncă sau de studiu.	CNC: O gamă de aptitudini cognitive și practice necesare pentru executarea sarcinilor și soluționarea problemelor prin <i>selectarea și aplicarea de metode, instrumente, materiale și informații de bază</i> . EQF: O gamă de aptitudini cognitive și practice necesare pentru executarea sarcinilor și	CNC: Asumarea <i>responsabilității</i> pentru executarea sarcinilor într-un domeniu de muncă sau de studiu; <i>Adaptarea propriului comportament</i> la circumstanțe, pentru soluționarea problemelor. EQF: Asumarea responsabilității pentru executarea sarcinilor într-	Electrician în construcții; Mecanic auto; Brutar; Îngrijitor de copii	Certificat de studii liceale Certificat de calificare profesională Certificat de calificare și supliment descriptiv al certificatului Certificat de perfecționare	Complet comparabil

		rezolvarea problemelor prin selectarea și aplicarea de metode, instrumente, materiale și informații de bază.	un domeniu de muncă sau de studiu Adaptarea propriului comportament la circumstanțe, pentru rezolvarea problemelor		Certificat de recalificare Certificat de competență profesională	
4	CNC: Cunoștințe <i>faptice și teoretice în contexte largi</i> , în cadrul unui domeniu de muncă sau de studiu. EQF: Cunoștințe <i>faptice și teoretice în contexte largi</i> , în cadrul unui domeniu de muncă sau de studiu.	CNC: O gamă de aptitudini cognitive și practice necesare pentru <i>găsirea de soluții la probleme specifice</i> într-un domeniu de muncă sau de studiu. EQF: O gamă de aptitudini cognitive și practice necesare pentru <i>găsirea de soluții la probleme specifice</i> , într-un domeniu de muncă sau de studiu.	CNC: Autogestionare în cadrul liniilor directe aferente unor contexte de muncă sau de studiu în general previzibile, dar care se pot schimba; Supravegherea activității de rutină a altor persoane, preluând o anumită responsabilitate pentru evaluarea și îmbunătățirea activităților de muncă sau de studiu. EQF: Autogestionare în cadrul liniilor directe aferente unor contexte de muncă sau de studiu în general previzibile, dar care se pot schimba Supravegherea activității de rutină a altor persoane, preluând o anumită responsabilitate pentru evaluarea și îmbunătățirea activităților de muncă sau de studiu.	Contabil; Tehnician constructor; Felcer veterinar; Agent de turism; Tehnician în electronică	Diplomă de Bacalaureat cu anexă Diplomă de studii profesionale cu supliment descriptiv Certificat de perfecționare Certificat de recalificare Certificat de specializare Certificat de competență profesională	Complet comparabil
5	CNC: Cunoștințe <i>faptice și teoretice cuprinzătoare</i> , specializate într-un domeniu de muncă sau de studiu; Conștientizarea limitelor cunoștințelor respective. EQF: Cunoștințe <i>faptice și teoretice cuprinzătoare</i> ,	CNC: O gamă amplă de aptitudini cognitive și practice necesare pentru <i>conceperea de soluții creative la probleme abstracte</i> . EQF: O gamă amplă de aptitudini cognitive și practice necesare pentru <i>conceperea de soluții creative la probleme abstracte</i> .	CNC: Gestionare și supraveghere în situații de muncă sau de studiu în care schimbările sunt imprevizibile; Revizuirea și dezvoltarea performanțelor proprii și pe cele ale altora.	Învățător; Educator; Conducător muzical	Diplomă de studii profesionale cu supliment descriptiv Certificat de perfecționare Certificat de recalificare	Complet comparabil

	specializate, într-un domeniu de muncă sau de studiu și conștientizarea limitelor cunoștințelor respective.		EQF: Gestionare și supraveghere în situații de muncă sau de studiu în care schimbările sunt imprevizibile Revizuirea și dezvoltarea performanțelor proprii și ale altora.		Certificat de specializare Certificat de competență profesională	
6	CNC: Cunoștințe <i>avansate</i> într-un domeniu de muncă sau de studiu, care implică <i>înțelegerea critică a teoriilor și principiilor</i> . EQF: Cunoștințe <i>avansate</i> într-un domeniu de muncă sau de studiu, care implică <i>înțelegerea critică a teoriilor și principiilor</i> .	CNC: Aptitudini <i>avansate, care denotă control și inovare, necesare pentru a rezolva probleme complexe și imprevizibile</i> într-un domeniu de muncă sau de studiu specializat. EQF: Aptitudini <i>avansate, care denotă control și inovare, necesare pentru a rezolva probleme complexe și imprevizibile</i> într-un domeniu de muncă sau de studiu specializat.	CNC: Gestionarea de activități sau proiecte tehnice sau profesionale complexe, prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor în situații de muncă sau de studiu imprevizibile; Asumarea responsabilității pentru gestionarea dezvoltării profesionale a persoanelor și a grupurilor. EQF: Gestionarea de activități sau proiecte tehnice sau profesionale complexe, prin asumarea responsabilității pentru luarea deciziilor în situații de muncă sau de studiu imprevizibile Asumarea responsabilității pentru gestionarea dezvoltării profesionale a indivizilor și a grupurilor.	Inginer licențiat Licențiat în Științe ale Educației Licențiat în Administrație publică Asistent medical generalist licențiat	Diplomă de studii superioare de Licență (echivalent cu Bachelor, versiunea engleză) și supliment la diplomă, redactat în limbile română și engleză. Certificat de perfecționare Certificat de recalificare Certificat de specializare Certificat de competență profesională	Complet comparabil
7	CNC: Cunoștințe înalt specializate, unele dintre ele situându-se în avangarda nivelului de cunoștințe dintr-un domeniu de muncă sau de studiu, ca bază a unei	CNC: Aptitudini de specialitate pentru rezolvarea problemelor în materie de cercetare și/sau inovare, pentru <i>dezvoltarea de noi cunoștințe și proceduri</i> și pentru integrarea cunoștințelor din diferite domenii.	CNC: <i>Gestionarea și transformarea situațiilor</i> de muncă sau de studiu, care sunt <i>complexe, imprevizibile</i> și necesită noi abordări strategice; Asumarea responsabilității pentru a contribui la cunoștințele și	Master în Inginerie Master în Informatică Master în Științe ale educației	Diplomă de studii superioare de Master și supliment la diplomă Diplomă de studii superioare integrate (Licență și Master) și supliment la diplomă	Complet comparabil

	gândiri și/sau cercetări originale; <i>Conștientizare critică a cunoștințelor</i> dintr-un domeniu și a <i>cunoștințelor</i> aflate la granița dintre diferite domenii. EQF: Cunoștințe foarte specializate, unele dintre ele situându-se în avangarda nivelului de cunoștințe dintr-un domeniu de muncă sau de studiu, ca bază a unei gândiri și/sau cercetări originale <i>Conștientizare critică a cunoștințelor</i> dintr-un domeniu și a <i>cunoștințelor</i> aflate la granița dintre diferite domenii.	EQF: Aptitudini de specialitate pentru rezolvarea problemelor în materie de cercetare și/sau inovare, pentru dezvoltarea de noi cunoștințe și proceduri și pentru integrarea cunoștințelor din diferite domenii.	practicile profesionale și/sau pentru revizuirea performanței strategice a echipelor. EQF: Gestionarea și transformarea situațiilor de muncă sau de studiu care sunt complexe, imprevizibile și necesită noi abordări strategice Asumarea responsabilității pentru a contribui la cunoștințele și practicile profesionale și/sau pentru revizuirea performanței strategice a echipelor.	Master în asistență medicală	Certificat de competență profesională	
8	CNC: Cunoștințe <i>la cel mai avansat nivel</i> dintr-un domeniu de muncă sau de studiu, sau aflate la granița dintre diferite domenii. EQF: Cunoștințe la cel mai avansat nivel dintr-un domeniu de muncă sau de studiu sau aflate la granița dintre diferite domenii.	CNC: Aptitudini și tehnici din cele mai avansate și specializate, inclusiv abilitatea de sinteză și evaluare necesară pentru rezolvarea problemelor critice de cercetare și/sau inovare și pentru extinderea și redefinirea cunoștințelor sau a practicilor profesionale existente. EQF: Aptitudinile și tehnicile cele mai avansate și specializate, inclusiv abilitatea de sinteză și evaluare, necesară pentru rezolvarea problemelor critice de cercetare și/sau inovare și pentru	CNC: Demonstrarea unui nivel ridicat de autoritate, de inovare, de autonomie, de integritate științifică și profesională, precum și a unui angajament susținut pentru dezvoltarea de noi idei sau procese aflate în avangarda unor situații de muncă sau de studiu, inclusiv în materie de cercetare. EQF: Demonstrarea unui nivel ridicat de autoritate, de inovare, de autonomie, de integritate științifică și profesională, precum și a unui angajament susținut pentru dezvoltarea de noi idei sau	Doctor în Informatică Doctor în Științe ingineresti Doctor în Științe ale Educației Doctor în Științe medicale	Diplomă de Doctor și titlul de doctor (în domeniul respectiv) Titlul de doctor habilitat	Complet comparabil

		extinderea și redefinirea cunoștințelor sau a practicilor profesionale existente.	procesele aflate în avangarda unor situații de muncă sau de studiu, inclusiv în materie de cercetare.			
--	--	---	---	--	--	--

Anexa 20. Declarația ANACEC privind conformitatea cu ESG (2015) și susținerea procesului de referențiere la EQF și auto-certificare a compatibilității cu QF-EHEA.

DECLARAȚIA

AGENȚIEI NAȚIONALE PENTRU ASIGURAREA CALITĂȚII ÎN EDUCAȚIE ȘI CERCETARE (ANACEC)

**privind conformitatea cu ESG (2015) și susținerea procesului de referențiere la CEC
și autocertificare la QF-EHEA**

Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), în calitate de autoritate națională competentă în domeniul evaluării externe a calității în învățământul superior și cercetare, în învățământul profesional tehnic și în formarea profesională adulților, în baza Codului Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, Hotărârii Guvernului nr. 201/2018 privind organizarea și funcționarea ANACEC, precum și în conformitate cu Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG 2015), adoptate la Conferința Ministerială EHEA de la Erevan (2015), declară următoarele:

1. Conformitate cu ESG 2015

ANACEC confirmă că sistemul național de asigurare a calității implementat în Republica Moldova este pe deplin aliniat la principiile ESG (2015), atât în componentele interne, cât și externe ale asigurării calității:

- ESG 1 – Asigurarea internă a calității: standardele privind sistemele interne de asigurare a calității sunt integrate în criteriile naționale de acreditare și evaluare instituțională;
- ESG 2 – Asigurarea externă a calității: procedurile de evaluare, autorizare și acreditare externă se desfășoară în baza unor metodologii publice, transparente și independente, aprobate de Ministerul Educației și Cercetării;
- ESG 3 – Asigurarea calității la nivel de agenție: ANACEC este o agenție autonomă cu guvernanta proprie, recunoscută ca membră afiliată ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education) și membru cu drepturi depline al rețelei CEENQA (Central and Eastern European Network of Quality Assurance Agencies in Higher Education).

2. Referință la Cadrul Național al Calificărilor (CNC)

Toate procedurile ANACEC fac referire directă la Cadrul Național al Calificărilor (CNC), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 330/2023, utilizând nivelurile CNC ca reper pentru:

- elaborarea și revizuirea standardelor de acreditare a programelor de studii, în concordanță cu nivelurile și descriptorii CNC;
- validarea rezultatelor învățării raportate la calificări și verificarea coerenței acestora cu descriptorii de nivel ai CNC;
- monitorizarea instituțiilor de învățământ superior și verificarea concordanței dintre calificare, nivelul CNC declarat, cerințele ciclurilor Bologna și alocarea creditelor ECTS, pentru a asigura comparabilitatea și compatibilitatea internațională a diplomelor;
- corelarea descriptorilor de nivel CNC cu rezultatele învățării și standardele ocupaționale, pentru a asigura relevanța calificărilor față de cerințele pieței muncii;
- evaluarea externă și monitorizarea calității programelor care conduc la obținerea calificărilor, inclusiv a microcalificărilor, conform HG nr. 616/2016 și HG nr. 330/2023;
- integrarea mecanismelor de asigurare a calității în procesul de validare și recunoaștere a rezultatelor învățării, în baza principiilor ESG pentru învățământul superior și EQAVET pentru învățământul profesional tehnic;

- asigurarea coerenței dintre standardele de acreditare, criteriile de evaluare și indicatorii de performanță utilizați în evaluarea externă, în conformitate cu EQF și QF-EHEA;
- promovarea dimensiunii europene a calității, prin aplicarea standardelor ESG și EQAVET, cooperarea cu rețelele europene (ENQA, EQAR, CEENQA, EQF Advisory Group) și participarea la activitățile internaționale de recunoaștere a calificărilor și mobilitate academică.

Astfel, ANACEC contribuie activ la operaționalizarea Cadrului Național al Calificărilor, asigurând coerența între evaluarea calității, rezultatele învățării, calificările certificate și recunoașterea acestora la nivel european și internațional.

3. Implicarea în procesul de referințiere CNC–CEC și autocertificare CNC–QF-EHEA

ANACEC a fost implicată activ în procesul național de referințiere a CNC la Cadrul European al Calificărilor (CEC) și autocertificare la Cadrul Calificărilor pentru Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA), în perioada 2024–2025, asigurând:

- participarea reprezentanților agenției în Grupul de lucru instituit de Ministerul Educației și Cercetării (MEC), prin Ordinul nr. 944/2024;
- validarea metodologiei de corelare a descriptorilor CNC cu EQF și QF-EHEA;
- avizarea matricei de corespondență a nivelurilor CNC 6–8 cu ciclurile Bologna;
- emiterea prezentei declarații de conformitate ESG, necesară pentru recunoașterea internațională a procesului de referințiere și autocertificare.

4. Declarația oficială

În calitate de autoritate națională în domeniul asigurării calității, ANACEC declară oficial compatibilitatea cadrului național de asigurare a calității din Republica Moldova cu Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG, 2015) și susține procesul de referințiere a Cadrului Național al Calificărilor (CNC) la Cadrul European al Calificărilor (CEC), precum și autocertificarea CNC la Cadrul Calificărilor pentru Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA), coordonat de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

Această declarație reflectă angajamentul ferm al ANACEC de a contribui la recunoașterea internațională a calificărilor, la consolidarea încrederii în sistemul național de educație și formare profesională, precum și la integrarea Republicii Moldova în Spațiul European al Învățământului Superior și al Învățării pe Tot Parcursul Vieții.

Chișinău, 02.12.2025

Daniela Elenciuc

Președintele Agenției Naționale pentru Asigurarea Calității în Educație și Cercetare (ANACEC)

(semnătură și ștampilă)

Anexa 21. Declarația Ministrului Educației și Cercetării

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova

MD-2033, mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Ministry of Education and Research of the Republic of Moldova

MD-2033, Chișinău, 1, Piața Marii Adunări Naționale
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Nr. 01/8014/25 din 05.12.2025

Declarația Ministrului Educației și Cercetării

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, în calitate de organism național competent pentru dezvoltarea, coordonarea și implementarea Cadrului Național al Calificărilor (CNC), asigură cadrul legislativ, politicile educaționale și mecanismele de guvernare necesare funcționării acestuia. Ministerul are responsabilitatea oficială de a coordona procesul de referințiere la Cadrul European al Calificărilor (EQF) și de a realiza autocertificarea compatibilității CNC cu Cadrul European al Învățământului Superior (QF-EHEA).

În exercitarea acestor funcții, Ministerul confirmă că procesul de referințiere și autocertificare a fost realizat în strictă conformitate cu cadrul normativ al Republicii Moldova și cu procedurile naționale de asigurare a calității. Toate informațiile incluse în raport au fost validate de instituțiile și structurile responsabile și reflectă în mod obiectiv dezvoltarea și implementarea CNC, precum și compatibilitatea acestuia cu EQF și QF-EHEA.”

Digitally signed by Perciun Dan
Date: 2025.12.05 15:06:58 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Dan PERCIUN, Ministrul Educației și Cercetării

Statement of the Minister of Education and Research

The Ministry of Education and Research of the Republic of Moldova, as the national competent authority responsible for the development, coordination and implementation of the National Qualifications Framework (NQF), ensures the legal framework, education policies and governance mechanisms required for its functioning. The Ministry holds the official mandate to coordinate the referencing of the NQF to the European Qualifications Framework (EQF) and to carry out the self-certification of its compatibility with the Qualifications Framework of the European Higher Education Area (QF-EHEA).

In fulfilling these responsibilities, the Ministry hereby confirms that the referencing and self-certification processes have been conducted in full compliance with the national legal framework and established quality assurance procedures. All information included in the report has been validated by the responsible institutions and bodies, and accurately reflects the development and implementation of the NQF, as well as its compatibility with the EQF and QF-EHEA.”

Dan PERCIUN, Minister of Education and Research

Anexa 22. Declarația Punctului Național de Coordonare pentru Cadrul European al Calificărilor

 MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA	
---	--

Nr. 01/8015/25 din 03.12.2025

Declarația Punctului Național de Coordonare pentru Cadrul European al Calificărilor	Statement of the National Coordination Point for the EQF
Punctul Național de Coordonare pentru Cadrul European al Calificărilor (NCP.MD&EQF) din Republica Moldova, constituit prin Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 cu privire la aprobarea Cadrului Național al Calificărilor, are rolul de a coordona implementarea CNC, de a facilita corelarea acestuia cu EQF și de a asigura coerența și transparența procedurilor de poziționare a calificărilor. NCP.MD&EQF este responsabil pentru colectarea, analiza și validarea informațiilor necesare procesului de referențiere și pentru monitorizarea aplicării procedurilor naționale relevante. În baza acestor atribuții, NCP.MD&EQF confirmă că procesul de referențiere a CNC la EQF și de autocertificare a compatibilității cu QF-EHEA a respectat integral cadrul normativ și procedurile de asigurare a calității în vigoare. Toate informațiile prezentate în raport sunt conforme cu reglementările naționale și reflectă fidel funcționarea CNC și poziționarea calificărilor. Digitally signed by Gherștega Tatiana Date: 2025.12.05 15:05:26 EET Reason: MoldSign Signature Location: Moldova MOLDOVA EUROPEANĂ Tatiana GHERȘTEGA, Punctul Național de Coordonare pentru EQF	The EQF National Coordination Point (NCP.MD&EQF) of the Republic of Moldova, established by Government Decision no. 330/2023 on the approval of the National Qualifications Framework, is responsible for coordinating the implementation of the NQF, facilitating its alignment with the EQF and ensuring the coherence and transparency of qualification-level allocation procedures. The NCP.MD&EQF is mandated to collect, analyse and validate all information required for the referencing process and to monitor the application of relevant national procedures. In line with these responsibilities, the EQF National Coordination Point confirms that the referencing of the NQF to the EQF and the self-certification of its compatibility with the QF-EHEA have fully complied with the national legal framework and quality assurance requirements. All information presented in the report is consistent with the national regulations and accurately reflects the functioning of the NQF and the positioning of its qualifications. Tatiana GHERȘTEGA, EQF National Coordination Point

Anexa 23 Decizia Consiliului Național pentru Calificări

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova

MD-2033, mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Ministry of Education and Research of the Republic of Moldova

MD-2033, Chișinău, 1, Piața Marii Adunări Naționale
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Extras din Procesul verbal nr. 35 al Consiliului Național pentru Calificări din 19.11.2025

Consiliul Național pentru Calificări (CoNC) în calitate de organ consultativ al Ministerului Educației și Cercetării pentru dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor (CNC), instituit prin Hotărârea Guvernului nr. 330/2023 cu privire la aprobarea Cadrului Național pentru Calificări confirmă că procesul de referențiere și autocertificare a fost realizat în strictă conformitate cu cadrul normativ al Republicii Moldova și cu procedurile naționale de asigurare a calității. Toate informațiile incluse în raport au fost validate de instituțiile și structurile responsabile și reflectă în mod obiectiv dezvoltarea și implementarea CNC, precum și compatibilitatea acestuia cu EQF și QF-EHEA.

Prin exercitarea atribuțiilor CoNC asigură stabilirea direcțiilor strategice și a planurilor de acțiuni pentru dezvoltarea, actualizarea, validarea și certificarea calificărilor cu nivel CNC și elaborarea politicilor publice de dezvoltare a potențialului uman, realizează expertiza privind compatibilitatea calificărilor CNC cu EQF, monitorizează compatibilitatea și conexiunea dintre CNC, EQF și QF-EHEA, și contribuie la elaborarea și avizarea raportului de referențiere a CNC la EQF.

DECIZIA CoNC:

Raportul național de referențiere a Cadrului Național al Calificărilor (CNC) la Cadrul European al Calificărilor (EQF) și la Cadrul Calificărilor pentru Spațiul European al Învățământului Superior (QF-EHEA) de prezentat în redacție finală Comisiei Europene conform procedurilor stabilite.

Digitally signed by Perciun Dan
Date: 2025.12.05 15:06:17 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

Dan PERCIUN, Președintele Consiliului Național
pentru Calificări

Excerpt No. 35 from the Minutes of the National Council for Qualifications dated 19.11.2025

The National Council for Qualifications (CoNC), as an advisory body of the Ministry of Education and Research for the development of the National Qualifications Framework (NQF), established by Government Decision No. 330/2023 on the approval of the National Qualifications Framework, confirms that the referencing and self-certification process was carried out in strict accordance with the legal framework of the Republic of Moldova and with national quality assurance procedures. All information included in the report has been validated by the responsible institutions and structures and objectively reflects the development and implementation of the NQF, as well as its compatibility with the EQF and the QF-EHEA.

In exercising its responsibilities, the CoNC ensures the establishment of strategic directions and action plans for the development, updating, validation, and certification of qualifications aligned to NQF levels and for the development of public policies aimed at strengthening human potential. It carries out the expertise regarding the compatibility of NQF qualifications with the EQF, monitors the compatibility and interconnection between the NQF, EQF, and QF-EHEA, and contributes to the drafting and endorsement of the NQF referencing report to the EQF.

DECISION of the CoNC:

The National Referencing Report of the National Qualifications Framework (NQF) to the European Qualifications Framework (EQF) and to the Qualifications Framework for the European Higher Education Area (QF-EHEA) shall be submitted in its final version to the European Commission in accordance with the established procedures.

Dan PERCIUN, President of the National Council for
Qualifications